

مجموعه نظریات شورای نگهبان

در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی

دوره ششم - سال دوم

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مجموعه نظریات شورای انجمن

در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی

دوره ششم - سال دوم

مرکز تحقیقات شورای انجمن

نشر دادگستر

شورای نگهبان قانون اساسی. مرکز تحقیقات
مجموعه نظریات شورای نگهبان: مصوبات مجلس شورای اسلامی - دوره
ششم - سال دوم / تدوین مرکز تحقیقات شورای نگهبان - تهران: نشر
دادگستر، ۱۳۸۲.
۶۸۴ ص.

ISBN 964-6352-96-0: ۲۸۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱. ایران - قوانین و احکام. الف. عنوان.

۳۴۹/۵۵

۳۹م/ش ۱۵ KMH

۸۱-۳۹۶۳۱ م

کتابخانه ملی ایران

نشر دادگستر

مجموعه نظریات شورای نگهبان

در مورد مصوبات مجلس شورای اسلامی (دوره ششم، سال دوم)

تدوین: مرکز تحقیقات شورای نگهبان

چاپ اول: بهار ۱۳۸۲

شمار: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۸۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۶۳۵۲-۹۶-۰

آدرس: میدان حضرت ولی عصر(عج)، بلوار کشاورز، خ فلسطین،

کوی شهید ذاکری، پلاک ۱۶ - تلفن ۸۹۰۴۴۶۵

فهرست

مقدمه

فصل اوّل ۱

طرح‌ها و لوایح مصوب مجلس شورای اسلامی که در مرحله اوّل به تأیید شورای نگهبان رسیده است

فصل دوّم ۱۹

طرح‌ها و لوایحی که پس از رفع ایرادات و ابهام شورای نگهبان مورد تأیید قرار گرفته است

فصل سوّم ۲۸۷

طرح‌ها و لوایح مصوب اعاده شده از سوی شورای نگهبان به مجلس شورای اسلامی که به تأیید نهایی نرسیده است

فصل چهارم ۴۰۹

طرح و لایحه‌ای که با توجه به نظر شورای نگهبان از دستور جلسه مجلس شورای اسلامی خارج شده است

فصل پنجم ۴۱۹

مصوبات ارجاع شده به مجمع تشخیص مصلحت نظام

فصل ششم ۶۳۲

مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص طرح‌ها و لوایح ارجاع شده از سوی مجلس شورای اسلامی

فهرست اصول ۶۶۳

اصول قانون اساسی که در این مجموعه به آنها اشاره شده است

فهرست تفصیلی ۶۶۹

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

با سپاس از الطاف بیکران پروردگار متعال، پنجمین کتاب از مجموعه نظریات شورای نگهبان، شامل نظریات شورای درباره مصوبات دومین سال قانونگذاری مجلس ششم ششم تقدیم علاقمندان می‌شود. این مجموعه دربرگیرنده مصوبات مجلس ششم از ابتدای تیرماه ۱۳۸۰ تا پایان خرداد ماه ۱۳۸۱ است. پس از این تاریخ تا آخرین فرصت ممکن هم تلاش شده است مصوبات اصلاحی مجلس پس از ایرادهای شورای نگهبان، ضمیمه کتاب گردد. اما تا زمان نگارش این مقدمه چند مصوبه دیگر مجلس با طی مرحله نهایی به تأیید شورا رسیده است که به دلیل اتمام صفحه بندی، امکان درج مصوبات یاد شده در این کتاب فراهم نگردید. کما اینکه تعدادی از نظرات شورا در کتاب حاضر مربوط به مصوبات مجلس ششم در سال اول قانونگذاری است که اصلاح آنها به سال دوم منتهی شده و علاقمندان پیگیر مصوبات مجلس و نظریات شورا می‌توانند سوابق آنها را بر اساس تاریخ تصویب در جلد دوم مجموعه نظریات ملاحظه نمایند.

کتاب حاضر شامل شش فصل به قرار زیر است:

فصل اول شامل ۸۹ مصوبه‌ای است که در مرحله اول به تأیید شورای نگهبان رسیده است. این فصل به صورت جدول ارائه شده و در آن متن مصوبات مجلس نیامده است؛ چرا که غرض از انتشار این مجموعه نه چاپ قوانین، بلکه تأکید بر آگاهی از اشکالاتی است که از نظر فقهی یا قانون اساسی بر مصوبات مجلس ایراد شده است. در عین حال در این جداول، مشخصات کامل قوانین و حتی شماره روزنامه رسمی که قانون مزبور در آن به چاپ رسیده - برای تسهیل در رجوع به آن - ذکر شده است.

فصل دوم ۲۲ مصوبه‌ای را دربرمی‌گیرد که پس از رفت و برگشت میان مجلس و شورا، به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

فصل سوم شامل ۱۰ مصوبه‌ای است که پس از ایرادات شورای نگهبان، به مجلس اعاده شده و روند اصلاح یا اقدامات لازم دیگر را طی می‌کند.

فصل چهارم ۲۰ مصوبه‌ای را دربرمی‌گیرد که پس از ایرادات شورای نگهبان، از دستور کار مجلس خارج شده است.

فصل پنجم شامل ۱۸ مصوبه‌ای است که به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شده است. از آنجا که گزارش ارسال این مصوبات در اختیار شورا قرار نمی‌گیرد، و مستقیماً به مجمع تشخیص مصلحت ارسال می‌گردد، سوابق اقدام مجلس از طریق مشروح مذاکرات جلسات علنی مجلس (که در روزنامه رسمی درج می‌شود) پیگیری شده است. شایان ذکر است که تصمیم به ارسال مصوبات مجلس به مجمع تشخیص مصلحت پس از عدم تأیید شورای نگهبان، به وسیله مجلس شورای اسلامی اتخاذ شده است.

فصل ششم ۱۲ مصوبه‌ای را دربرمی‌گیرد که در مجمع تشخیص مصلحت نظام بررسی شده و به تصویب نهایی رسیده است، که به منظور اطلاع از تصمیم نهایی مجمع در انتهای کتاب ذکر شده‌اند.

همچنین در فهرست پایانی، اصول قانون اساسی که از سوی شورای نگهبان در ایراد به مصوبات مجلس مورد استفاده قرار گرفته، آمده است تا علاقمندان بتوانند به سهولت نحوه استنباط شورای نگهبان از این اصول و استناد به آنها را پیگیری نمایند. مرکز تحقیقات شورای نگهبان همچنان خود را وامدار تمامی اهل فضل و دانشی می‌داند که با دقت نظر و نکته سنجی‌های خویش، ما را در این عرصه یاری نموده و خواهند نمود.

ومن الله التوفيق و عليه التكلان

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

فصل اول
طرح‌ها و لوازمی
که در مرحله اول
به تأیید شورای
نگهبان رسیده
است

ردیف	عنوان طرحها و لوایح	تاریخ تصویب مجلس در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت ابرار نظر شورای	شماره و تاریخ تأیید شورای	تاریخ جلسه تأیید شورای	شماره و تاریخ نامه تأیید شورای	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱	لایحه پذیرش بازداشت نظامی در زمینه کنترل و بازرسی کشور صاحب پندار برای متعلقه اقتباس هند	۱۳۸۰/۴/۳	ق-۹۹۲ ۱۳۸۰/۴/۴	—	۱۳۸۰/۴/۳	۸۰/۳۱/۱۷۰۵ ۱۳۸۰/۴/۱۴	۱۶۲۲۹ ۱۳۸۰/۵/۴
۲	لایحه استفساریه در خصوص تصرف ملی (۱) و (۲) و (۳) و (۴) قانون نظام حفاظت حقوق بازنشستگان و رفاه معیشت	۱۳۸۰/۴/۳	ق-۹۹۸ ۱۳۸۰/۴/۴	—	۱۳۸۰/۴/۳	۸۰/۳۱/۱۷۱۴ ۱۳۸۰/۴/۱۴	۱۶۲۲۶ ۱۳۸۰/۵/۲
۳	لایحه اصلاح دولت جمهوری اسلامی ایران با برکناری کنشگران ۱۹۵۳ میلادی مطابق با ۱۳۳۲ هجری شمسی لایحه در خصوص حمایت از ایوان فرهنگ در صورت بروز مخاطره مساجد	۱۳۸۰/۴/۵	ق-۹۹۹ ۱۳۸۰/۴/۱۰	—	۱۳۸۰/۴/۳	۸۰/۳۱/۱۷۰۶ ۱۳۸۰/۴/۱۴	۱۶۲۲۵ ۱۳۸۰/۵/۲
۴	لایحه موافقتنامه صلح و امانت میان بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری دموکراتیک سوسیالیست سوریه	۱۳۸۰/۴/۵	ق-۱۰۰۸ ۱۳۸۰/۴/۱۳	—	۱۳۸۰/۴/۱۰	۸۰/۳۱/۱۷۰۲ ۱۳۸۰/۴/۲۱	۱۶۲۲۳ ۱۳۸۰/۵/۱۰
۵	لایحه موافقتنامه صلح و امانت میان بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان	۱۳۸۰/۴/۵	ق-۱۰۱۰ ۱۳۸۰/۴/۱۳	—	۱۳۸۰/۴/۱۰	۸۰/۳۱/۱۷۰۱ ۱۳۸۰/۴/۲۱	۱۶۲۲۵ ۱۳۸۰/۵/۲۳

ردیف	عنوان طرح ها و اوراق	تاریخ تصویب مجلس در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شو	تفصیلی مشخصات شو	تاریخ جلسه تایید شو	شماره و تاریخ نامه تایید شو	شماره و تاریخ قانون در روزنامه رسمی
۶	لایحه موافقتنامه همکاریهای امنیتی میان جمهوری اسلامی ایران و پاکستان، هریستان، صوفی	۱۳۸۰/۳/۱۷	ق-۱۰۳۶ ۱۳۸۰/۳/۲۰	—	۱۳۸۰/۳/۲۷	۸۰/۳۱/۸۰۲ ۱۳۸۰/۳/۲۸	۱۶۲۲۱ ۱۳۸۰/۵/۲۰
۷	طرح استثنای نسبت به مواد (۱) و (۲) قانون مقررات صادرات و واردات، صوب ۱۳۷۲	۱۳۸۰/۳/۱۷	ق-۱۰۳۵ ۱۳۸۰/۳/۲۰	—	۱۳۸۰/۳/۲۷	۸۰/۳۱/۸۰۱ ۱۳۸۰/۳/۲۸	۱۶۲۲۱ ۱۳۸۰/۵/۲۰
۸	لایحه موافقتنامه همکاریهای فرهنگی، علمی و آموزشی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری مقدونیه (جهت اجراء ارسال شده است)	۱۳۸۰/۳/۱۹	ق-۱۰۷۲ ۱۳۸۰/۳/۲۰	—	عدم اظهار نظر شو	—	۱۶۲۲۲ ۱۳۸۰/۵/۱۷
۹	لایحه پذیرش صلحنامه کوشین، حقوق کودک (جهت اجراء ارسال شده است)	۱۳۸۰/۳/۱۹	ق-۱۰۷۱ ۱۳۸۰/۳/۲۰	—	عدم اظهار نظر شو	—	۱۶۲۵۸ ۱۳۸۰/۵/۱۰
۱۰	لایحه تشکیل مجلس خبرم	۱۳۸۰/۵/۱۴	ق-۱۱۱۳ ۱۳۸۰/۵/۱۸	—	۱۳۸۰/۵/۲۴	۸۰/۳۱/۸۰۲ ۸۰/۵/۲۵	۱۶۵۵۸ ۱۳۸۰/۱۰/۲۲
۱۱	لایحه موافقتنامه صلح و صلح هراس در جابه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری بلغارستان	۱۳۸۰/۵/۱۴	ق-۱۱۱۲ ۱۳۸۰/۵/۱۸	۸۰/۳۱/۲۰۰۱ ۱۳۸۰/۵/۲۹	۱۳۸۰/۵/۳۱	۸۰/۳۱/۲۰۰۱ ۱۳۸۰/۵/۳۱	۱۶۲۷۰ ۱۳۸۰/۵/۲۴

ردیف	عنوان طرحها و اوراق	تاریخ تصویب مستوفی در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شهرا	شماره و تاریخ تقاضای استیضای شهرا	تاریخ جلسه تایید شهرا	شماره و تاریخ نامه تأیید شهرا	شماره و تاریخ شماره و تاریخ
۱۲	لایحه اصلاح دولت جمهوری اسلامی ایران به برکنار اصلاحی معافده واحد مواد مخدر سال ۱۳۹۱ میلادی برابر باسال ۱۳۲۰ هجری شمسی	۱۳۸۰/۵/۱۲	$\frac{ق-۱۱۱۵}{۱۳۸۰/۵/۲۱}$	—	۱۳۸۰/۵/۳۱	$\frac{ا.۰/۲۱/۲۰۱۸}{۱۳۸۰/۵/۳۱}$	$\frac{۱۶۲۶۳}{۱۳۸۰/۶/۱۷}$
۱۳	لایحه بازنگری و وظیفه کارگران ثبت سازمان نیست سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۰/۵/۱۶	$\frac{ق-۱۱۱۶}{۱۳۸۰/۵/۲۱}$	$\frac{ا.۰/۲۱/۲۱}{۱۳۸۰/۵/۳۱}$	۱۳۸۰/۶/۷	$\frac{ا.۰/۲۱/۲۰۱۵}{۱۳۸۰/۶/۷}$	$\frac{۱۶۲۶۳}{۱۳۸۰/۶/۲۸}$
۱۵	لایحه الحاق یک تنخواه به ماده (۴) قانون صندوق رزانه والنجریان معویب (۱۳۷۱)	۱۳۸۰/۵/۲۱	$\frac{ق-۱۱۱۸}{۱۳۸۰/۵/۲۷}$	—	۱۳۸۰/۵/۳۱	$\frac{ا.۰/۲۱/۲۰۱۵}{۱۳۸۰/۵/۳۱}$	$\frac{۱۶۲۶۳}{۱۳۸۰/۶/۲۱}$
۱۶	طرح اجرای اصل چهل و هشتم (۴۸) قانون اساسی	۱۳۸۰/۵/۲۳	$\frac{ق-۱۱۲۱}{۱۳۸۰/۵/۲۸}$	$\frac{ا.۰/۲۱/۲۰۲۵}{۱۳۸۰/۶/۱۶}$	۱۳۸۰/۶/۱۱	$\frac{ا.۰/۲۱/۲۰۲۵}{۱۳۸۰/۶/۱۱}$	$\frac{۱۶۲۶۳}{۱۳۸۰/۶/۲۸}$

ردیف	موضوع طرح و لوایح	تاریخ تصویب معمولاً در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورای	شماره و تاریخ تقاضای استعمال شورا	تاریخ جلسه تایید شورا	شماره و تاریخ شماره و تاریخ	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۱۷	لایحه تصویب موارد حذف و اصلاح و اضافات به اساسنامه و مطابق نامه اتحادیه به بین المللی معاهدات (I.T.U) طی کنفرانس سران معمار (نیاباروس) - ۱۹۹۸ و اجازه ماده اساس آن	۱۳۸۰/۵/۲۴	۱۱۲۴ - ق ۱۳۸۰/۵/۲۸	۸۰/۲/۲۰۶۶ ۱۳۸۰/۶/۶	۱۳۸۰/۶/۱۱	۸۰/۲/۲۰۹۸ ۱۳۸۰/۶/۱۱	۱۶۲۷۶ ۱۳۸۰/۶/۲۱
۱۸	لایحه اصلاح برخی از مواد قانون اصلاح مقررات پارلمنتی و طبقه قانون استخدام کشوری	۱۳۸۰/۵/۲۴	۱۱۵۰ - ق ۱۳۸۰/۵/۳۰	—	۱۳۸۰/۶/۱۱	۸۰/۲/۲۱۰۰ ۱۳۸۰/۶/۱۱	۱۶۲۷۴ ۱۳۸۰/۶/۲۸
۱۹	طرح یک فوریه حمایت از بازسازی و احداث مناطق نظامی کشور (جهت ایجاد ارتباط با مستأجران)	۱۳۸۰/۷/۳	۱۶۶۶ - ق ۱۳۸۰/۷/۱۵	۸۰/۲/۲۳۶۲ ۱۳۸۰/۷/۲۱	عدم اظهار نظر شورا در جهت قانون	—	۱۶۵۲۵ ۱۳۸۰/۸/۳۰
۲۰	لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کمیسیون کمیسیون سازمان جهانی مالکیت معنوی	۱۳۸۰/۷/۳	۱۶۶۳ - ق ۱۳۸۰/۷/۱۴	۸۰/۲/۲۳۶۰ ۱۳۸۰/۷/۲۱	۱۳۸۰/۷/۲۵	۸۰/۲/۲۳۱۰ ۱۳۸۰/۷/۲۵	۱۶۵۰۹ ۱۳۸۰/۸/۱۲
۲۱	لایحه پیشنهاد اصلاح و ترمیم قوانین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آذربایجان	۱۳۸۰/۷/۳	۱۶۳۰ - ق ۱۳۸۰/۸/۸	۸۰/۲/۲۳۳۵ ۱۳۸۰/۷/۱۷	۱۳۸۰/۷/۲۵	۸۰/۲/۲۳۰۸ ۱۳۸۰/۷/۲۵	۱۶۵۱۳ ۱۳۸۰/۸/۱۶

ردیف	عنوان طرحها و لوایح	تاریخ تصویب معمومه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورای عالیه	شماره و تاریخ تفاهاتی استسباب شورا	تاریخ جلسه تایید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا درج قانون در روزنامه رسمی	شماره و تاریخ
۲۲	طرح و موافقتنامه اصلاح قانون پیشگیری از حواشی تلفی از جاذبه‌های و جریان عبادات معصوم، ۱۳۸۰/۱۳/۲۴	۱۳۸۰/۸/۸	ف- ۱۳۲۶ ۱۳۸۰/۸/۸	—	۱۳۸۰/۸/۸	۱۳۸۰/۸/۲۵ ۱۳۸۰/۸/۲۵	۱۳۸۰/۸/۲۵ ۱۳۸۰/۸/۲۵
۲۳	لایحه موافقتنامه کشمیری بخاری - دریای بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت روسیه	۱۳۸۰/۸/۸	ف- ۱۳۲۳ ۱۳۸۰/۸/۱۵	—	۱۳۸۰/۸/۱۹	۱۳۸۰/۸/۲۱ ۱۳۸۰/۸/۲۱	۱۳۸۰/۸/۱۲ ۱۳۸۰/۸/۱۲
۲۴	لایحه موافقتنامه بین دانش رایج به کربدور (دلان) حاصل و نقل بین اسلیم شمل - جنوب	۱۳۸۰/۸/۸	ف- ۱۳۲۴ ۱۳۸۰/۸/۱۵	—	۱۳۸۰/۸/۱۹	۱۳۸۰/۸/۲۱ ۱۳۸۰/۸/۲۱	۱۳۸۰/۸/۱۶ ۱۳۸۰/۸/۱۶
۲۵	لایحه موافقتنامه حمل و نقل بین اسلیم جادادی فی مابین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری چک	۱۳۸۰/۸/۸	ف- ۱۳۲۵ ۱۳۸۰/۸/۱۵	—	۱۳۸۰/۸/۲۱	۱۳۸۰/۸/۲۵ ۱۳۸۰/۸/۲۵	۱۳۸۰/۸/۱۶ ۱۳۸۰/۸/۱۶
۲۶	طرح مجازات تشکیلات به حرفه کارهای و مشاوره شمل بدون دلفین برآمده کار	۱۳۸۰/۸/۱۰	ف- ۱۳۲۹ ۱۳۸۰/۸/۱۵	—	۱۳۸۰/۸/۲۱	۱۳۸۰/۸/۲۵ ۱۳۸۰/۸/۲۵	۱۳۸۰/۸/۱۶ ۱۳۸۰/۸/۱۶
۲۷	لایحه تصویب و تصویب (۸۸) قانون بودجه سال ۱۳۶۴ کل کشور	۱۳۸۰/۸/۱۰	ف- ۱۳۲۸ ۱۳۸۰/۸/۱۵	—	۱۳۸۰/۸/۲۱	۱۳۸۰/۸/۲۵ ۱۳۸۰/۸/۲۵	۱۳۸۰/۸/۱۶ ۱۳۸۰/۸/۱۶
۲۸	لایحه موافقتنامه کار و کشوری نیروی کارگری میان دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت کویت	۱۳۸۰/۸/۱۰	ف- ۱۳۲۷ ۱۳۸۰/۸/۱۵	—	۱۳۸۰/۸/۲۱	۱۳۸۰/۸/۲۵ ۱۳۸۰/۸/۲۵	۱۳۸۰/۸/۱۶ ۱۳۸۰/۸/۱۶

ردیف	موضوع طرحها و تاریخ	تاریخ تصویب معموره در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورای	شماره و تاریخ تأیید شورای	شماره و تاریخ نامه تأیید شورای	شماره و تاریخ قانون در روزنامه رسمی
۲۹	طرح یک فوریتی الحاق یک بند و دو تبصره به ماده (۲۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۲۹/۱/۱۷ [مراجعه نشین]	۱۳۸۰/ن/۸	ق-۱۳۳۷ ۱۳۸۰/ن/۷	۱۳۸۰/ن/۱۶	۸۰/۲۱/۲۵۶۷ ۱۳۸۰/ن/۱۷	۱۶۵۲۱ ۱۳۸۰/ن/۷
۳۰	درآمد ملی از آن در بازسازی ساختمان فرسوده [مراجعه نشین]	۱۳۸۰/ن/۸	ق-۱۳۵۳ ۱۳۸۰/ن/۱۲	۸۰/۲۱/۲۵۸۹ ۱۳۸۰/ن/۲۰	۸۰/۲۱/۲۶۱۱ ۱۳۸۰/ن/۲۳	۱۶۵۲۷ ۱۳۸۰/ن/۱۴
۳۱	لایحه تصویب قوانین صندوق مسکن و اقدام فوری برای معیشت کردن اشغال کار کمزور و توسعه تسامح عکس آن	۱۳۸۰/ن/۸	ق-۱۳۵۴ ۱۳۸۰/ن/۱۲	۱۳۸۰/ن/۱۶	۸۰/۲۱/۲۵۶۸ ۱۳۸۰/ن/۱۷	۱۶۵۲۱ ۱۳۸۰/ن/۷
۳۲	لایحه اصلاح ماده (۱۵۰) قانون ارض جمهوری اسلامی ایران و ماده (۱۶۰) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران	۱۳۸۰/ن/۸	ق-۱۳۵۵ ۱۳۸۰/ن/۱۲	۱۳۸۰/ن/۱۶	۸۰/۲۱/۲۵۶۹ ۱۳۸۰/ن/۱۷	۱۶۵۲۳ ۱۳۸۰/ن/۱۰

ردیف	عنوان طرحها و لوایح	تاریخ تصویب معمومه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شو را	شماره و تاریخ تقاضای استعجال شو را	تاریخ جلسه تایید شو را	شماره و تاریخ نامه تأیید شو را	شماره و تاریخ شماره و تاریخ
۲۲	طرح دو فوریتی اصلاح ماده ۵۶ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷	۱۳۸۰/۸/۲۹	۱۳۸۰/۸/۲۹ ف-۱۳۰۹	—	۱۳۸۰/۸/۲۹	۸۰/۳۱/۲۹۶۰ ۱۳۸۰/۸/۳۰	۱۶۵۳۷ ۱۳۸۰/۹/۱۴ روزنامه رسمی
۲۳	لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت عربی سوریه	۱۳۸۰/۹/۸	۱۳۸۰/۹/۱۱ ف-۱۳۲۳	—	۱۳۸۰/۹/۱۵	۸۰/۳۱/۲۷۵۹ ۱۳۸۰/۹/۱۷	۱۶۵۵۵ ۱۳۸۰/۱۰/۵
۲۵	لایحه استثنای ماده ۵۵ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۷ و بند (ط) تبصره ۳ (۵)	۱۳۸۰/۹/۸	۱۳۸۰/۹/۱۱ ف-۱۳۲۴	—	۱۳۸۰/۹/۱۵	۸۰/۳۱/۲۷۶۰ ۱۳۸۰/۹/۱۷	۱۶۵۵۵ ۱۳۸۰/۱۰/۵
۲۶	لایحه انتقال زندانیان مراکز زندانات نامیه و تربیتی موجود به خارج از شهرها	۱۳۸۰/۹/۸	۱۳۸۰/۹/۱۱ ف-۱۳۴۵	—	۱۳۸۰/۹/۱۵	۸۰/۳۱/۲۷۶۰ ۱۳۸۰/۹/۱۷	۱۶۵۵۵ ۱۳۸۰/۱۰/۵

ردیف	عنوان طرح جهاد و توابع	تاریخ تصویب مجلس در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شهرا	تاریخ و شماره تأیید استیضای مجلس	تاریخ جلسه تأیید شهرا	شماره و تاریخ نامه تأیید شهرا	شماره و تاریخ جلسه و تاریخ
۳۷	لایحه اجازة انقباض رده و پرداختی جهاد سازندگی بابت ایامی تهیه ات موجود (لایحه قانون اصلاح لایحه راجع به استعفیای سیم بهادر) ۱۳۰۰/۰۰/۰۰۰۰/۰۰۰۰/۰۰۰۰/۰۰۰۰ بدون بهره به صندوقهای فوق العسده جهت ترسیده هفتگیهای کلیه رزوری مستحق و خدمات مصوب ۱۳۵۹ به هزینه قضای	۱۳۸۰/۱۰/۴	۱۵۹۳-ق ۱۳۸۰/۱۰/۵	—	۱۳۸۰/۱۰/۱۳	۸۰/۳۱/۳۰/۰۸ ۱۳۸۰/۱۰/۱۵	۱۵۸۰- ۱۳۸۰/۱۱/۵
۳۸	لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ترکیه	۱۳۸۰/۱۰/۴	۱۵۹۳-ق ۱۳۸۰/۱۰/۵	۸۰/۳۱/۳۰/۱۰ ۱۳۸۰/۱۰/۵	۱۳۸۰/۱۰/۸	۸۰/۳۱/۳۰/۲۹ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳	۱۵۸۴- ۱۳۸۰/۱۱/۱۰
۳۹	لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت پاراگویی مغرب	۱۳۸۰/۱۰/۴	۱۵۹۳-ق ۱۳۸۰/۱۰/۵	۸۰/۳۱/۳۰/۱۳ ۱۳۸۰/۱۰/۵	۱۳۸۰/۱۰/۸	۸۰/۳۱/۳۰/۵۴ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳	۱۵۸۴- ۱۳۸۰/۱۱/۱۰
۴۰	لایحه موافقتنامه همکاریهای تجاری و اقتصادی فی مابین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری هند	۱۳۸۰/۱۰/۵	۱۶۰۲-ق ۱۳۸۰/۱۰/۹	۸۰/۳۱/۳۰/۲۳ ۱۳۸۰/۱۰/۸	۱۳۸۰/۱۰/۲۳	۸۰/۳۱/۳۰/۵۰ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳	۱۵۸۴- ۱۳۸۰/۱۱/۱۰
۴۱	لایحه اصلاح هیئت قانون الحاق جمهوری اسلامی ایران به موافقتنامه تأسیس شرکت اسلامی ترسیده هفتگی خصوصی واسته به بانک ترسیده اسلامی	۱۳۸۰/۱۰/۱۰	۱۶۲۷-ق ۱۳۸۰/۱۰/۵	۸۰/۳۱/۳۰/۲۷ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳	۱۳۸۰/۱۱/۳	۸۰/۳۱/۳۱/۱۷ ۱۳۸۰/۱۱/۳	۱۵۹۵- ۱۳۸۰/۱۱/۲۴

ردیف	عنوان طرحها و لوایح	تاریخ تصویب مستوفی در مجلس	شماره و تاریخ نامه به مجلس جهت اظهار نظر شورای	تفاسی اسفهان شورا	تاریخ جلسه تایید شورا	نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ شماره و تاریخ
۲۲	لایحه موافقتنامه بازگشتن این دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری فدرال نیجریه	۱۳۸۰/۱۰/۱۰	$\frac{ق-۱۶۲۸}{۱۳۸۰/۱۰/۱۵}$	—	۱۳۸۰/۱۰/۱۸	$\frac{۸۰/۲۱/۳۰.۵۳}{۱۳۸۰/۱۰/۲۳}$	$\frac{۱۶۵۸۴}{۱۳۸۰/۱۱/۱۰}$
۲۳	لایحه موافقتنامه عضویت و حمایت متقابل از سرمایه گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری مقدونیه	۱۳۸۰/۱۰/۱۰	$\frac{ق-۱۶۲۹}{۱۳۸۰/۱۰/۱۵}$	—	۱۳۸۰/۱۰/۱۸	$\frac{۸۰/۲۱/۳۰.۵۲}{۱۳۸۰/۱۰/۲۳}$	$\frac{۱۶۵۸۴}{۱۳۸۰/۱۱/۱۰}$
۲۴	لایحه موافقتنامه بازگشتن این دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری تونس	۱۳۸۰/۱۰/۱۰	$\frac{ق-۱۶۳۰}{۱۳۸۰/۱۰/۱۵}$	—	۱۳۸۰/۱۰/۱۸	$\frac{۸۰/۲۱/۳۰.۵۱}{۱۳۸۰/۱۰/۲۳}$	$\frac{۱۶۵۸۴}{۱۳۸۰/۱۱/۱۰}$
۲۵	لایحه قبول مقررات و قوانین مربوط به قانون راجع به تأمین شرکت شهرکهای صنعتی ایران مصوب ۱۳۶۲ و اصلاحات بعدی آن مصوب ۱۳۶۷ به شهرکهای صنعتی که قبل از تصویب قانون یاد شده احداث شده اند	۱۳۸۰/۱۰/۱۱	$\frac{ق-۱۶۳۲}{۱۳۸۰/۱۰/۱۵}$	—	۱۳۸۰/۱۰/۱۸	$\frac{۸۰/۲۱/۳۰.۴۸}{۱۳۸۰/۱۰/۲۳}$	$\frac{۱۶۵۸۴}{۱۳۸۰/۱۱/۱۰}$
۲۶	لایحه معاهده اساسی روابط متقابل و اصول همکاری بین جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه	۱۳۸۰/۱۰/۱۶	$\frac{ق-۱۶۵۵}{۱۳۸۰/۱۰/۲۲}$	—	۱۳۸۰/۱۰/۲۷	$\frac{۸۱/۲۱/۳۰.۸۵}{۱۳۸۰/۱۰/۲۷}$	$\frac{۱۶۵۸۴}{۱۳۸۰/۱۱/۱۳}$

ردیف	عنوان طرح ها و توابع	تاریخ تصویب مستزاده در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شهرا	تفاهلی استیضاح شهرا	تاریخ جلسه تایید شهرا	شماره و تاریخ نامه تایید شهرا	شماره و تاریخ شماره و تاریخ
۲۷	لایحه موافقتنامه همکاری علمی و فناوری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آفریقای جنوبی	۱۳۸۰/۱۰/۱۶	ق-۱۶۵۶ ۱۳۸۰/۱۰/۲۲	_____	۱۳۸۰/۱۰/۲۷	ا.و.ت/۱۳۸۰/۸۴ ۱۳۸۰/۱۰/۲۷	۱۶۵۸۶ ۱۳۸۰/۱/۱۳
۲۸	لایحه اصلاح قانون اصلاح مواد (۱) و (۲) آیین نامه مداخلات شهرداری تهران مصوب ۱۳۶۲	۱۳۸۰/۱۰/۱۸	ق-۱۶۶۶ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳	_____	۱۳۸۰/۱۰/۲۷	ا.و.ت/۱۳۸۰/۸۷ ۱۳۸۰/۱۰/۲۷	۱۶۵۸۶ ۱۳۸۰/۱/۱۳
۲۹	لایحه الحاق یک ماده به آیین نامه ملی شهرداری مصوب ۱۳۲۶	۱۳۸۰/۱۰/۱۸	ق-۱۶۶۷ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳	_____	۱۳۸۰/۱۰/۲۷	ا.و.ت/۱۳۸۰/۸۷ ۱۳۸۰/۱۰/۲۷	۱۶۵۸۶ ۱۳۸۰/۱/۱۳
۵۰	لایحه موافقتنامه حمل و نقل بین شهری چادمدی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت پادشاهی اردن ملی	۱۳۸۰/۱۰/۲۵	ق-۱۷۰۲ ۱۳۸۰/۱۰/۲۹	_____	۱۳۸۰/۱۰/۲۳	ا.و.ت/۱۳۸۰/۱۹ ۱۳۸۰/۱/۱۳	۱۶۵۸۷ ۱۳۸۰/۱/۲۷
۵۱	لایحه اصلاح مصوبه (۲) ماده (۱) قانون تشکیل شرکت های آب و فاضلاب	۱۳۸۰/۱۰/۲۶	ق-۱۷۰۷ ۱۳۸۰/۱۰/۳۰	_____	۱۳۸۰/۱۰/۲۳	ا.و.ت/۱۳۸۰/۱۹ ۱۳۸۰/۱/۱۳	۱۶۵۸۷ ۱۳۸۰/۱/۲۷

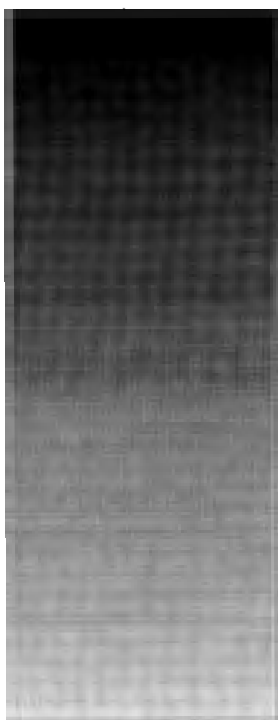
ردیف	عنوان طرح‌ها و لوایح	تاریخ تصویب مسئله در مجلس	شماره و تاریخ نامه تفحص جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تأیید شورا	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ شماره و تاریخ	شماره و تاریخ
۵۲	لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پورتکل ۱۹۷۸ مربوط به کنوانسیون بین‌المللی جلوگیری از الوکی درباره ناشی از کشنده ۱۹۷۳ (امیدار ۱۹۷۳/۷۸)	۱۳۸۰/۱۰/۲۶	۱۳۸۰/۱۱/۱ ق - ۱۷۱۵	عدم اظهار نظر شورا	در مهلت قانون	۱۳۸۰/۱۲/۱۱	۱۳۸۰/۱۲/۱۱
۵۳	[جهت اجراء ارسال شد] لایحه دو فوریتی تغییر نرخ و میزان سقفیت پرداخت حقوق	۱۳۸۰/۱۱/۱۳	۱۳۸۰/۱۱/۱۳ ق - ۱۷۵۵	۱۳۸۰/۱۱/۱۳	۱۳۸۰/۱۱/۱۳	۱۳۸۰/۱۱/۱۳	۱۳۸۰/۱۱/۱۳
۵۴	لایحه موافقتنامه حمل و نقل جاده‌ای و ترانزیت مسافر و کلا بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری تونس	۱۳۸۰/۱۱/۱۴	۱۳۸۰/۱۱/۱۶ ق - ۱۷۶۷	۱۳۸۰/۱۱/۱۴	۱۳۸۰/۱۱/۱۴	۱۳۸۰/۱۱/۱۴	۱۳۸۰/۱۱/۱۴
۵۵	لایحه مستطافه مرکز داری اتاق ایران	۱۳۸۰/۱۱/۱۴	۱۳۸۰/۱۱/۲۱ ق - ۱۷۸۱	۱۳۸۰/۱۱/۲۴	۱۳۸۰/۱۱/۲۴	۱۳۸۰/۱۱/۲۴	۱۳۸۰/۱۱/۲۴
۵۶	لایحه موافقتنامه حمل و نقل و حملیه دو جانبه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری ازبکستان	۱۳۸۰/۱۱/۲۴	۱۳۸۰/۱۱/۲۸ ق - ۱۷۸۰	۱۳۸۰/۱۱/۲۴	۱۳۸۰/۱۱/۲۴	۱۳۸۰/۱۱/۲۴	۱۳۸۰/۱۱/۲۴

ردیف	موضوع طرح و تاریخ	تاریخ تصویب مجلس در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورای	نقشانی، استعلام شورا	تاریخ جلسه تایید شورای	شماره و تاریخ نامه تأیید شورای	شماره و تاریخ
۵۷	لایحه موافقتنامه حمل و نقل هوایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری سوریه	۱۳۸۰/۱/۲۴	۱۸۰۲ - ق ۱۳۸۰/۱/۲۸	—	۱۳۸۰/۱/۷/۱	۸۰/۲۱/۳۳۳۳ ۱۳۸۰/۱/۷/۱	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۵۸	لایحه موافقتنامه حمل و نقل هوایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری یوگوسلاوی	۱۳۸۰/۱/۲۴	۱۸۰۳ - ق ۱۳۸۰/۱/۲۸	—	۱۳۸۰/۱/۷/۱	۸۰/۲۱/۳۳۳۳ ۱۳۸۰/۱/۷/۱	
۵۹	لایحه تصحیح دولت جمهوری اسلامی ایران به منظور حمل و نقل هوایی (S.M.G.S.)	۱۳۸۰/۱/۲۴	۱۸۰۴ - ق ۱۳۸۰/۱/۲۸	—	عدم اقدام نظر شورای در مهلت قانون	—	۱۶۶۳۳ ۱۳۸۱/۷/۲۱
۶۰	لایحه موافقتنامه حمل و نقل هوایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری خلق چین	۱۳۸۰/۱/۲۴	۱۸۰۸ - ق ۱۳۸۰/۱/۲۹	—	۱۳۸۰/۱/۷/۱	۸۰/۲۱/۳۳۳۳ ۱۳۸۰/۱/۷/۱	۱۶۶۱۷ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۲
۶۱	طرح در مورد اصلاح قانون اصلاح قانون ماده ۱۳۸۰/۱/۲۴	۱۳۸۰/۱/۲۴	۱۸۰۵ - ق ۱۳۸۰/۱/۲۹	—	۱۳۸۰/۱/۷/۱	۸۰/۲۱/۳۳۳۳ ۱۳۸۰/۱/۷/۱	۱۶۶۸۹ ۱۳۸۱/۷/۲۹
۶۲	لایحه موافقتنامه حمل و نقل هوایی بین دولت ایران و دولت جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۰/۱/۲۴	۱۸۰۹ - ق ۱۳۸۰/۱/۲۹	—	۱۳۸۰/۱/۷/۱	۸۰/۲۱/۳۳۳۳ ۱۳۸۰/۱/۷/۱	۱۶۶۴۰ ۱۳۸۱/۷/۲۸

ردیف	موضوع طرحها و تاریخ	تاریخ تصویب مجلس در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورای	شماره و تاریخ تبادلای استیضاح شورا	تاریخ جلسه تایید شورا	شماره و تاریخ نامه و تاریخ	شماره و تاریخ
۶۴	لایحه موافقتنامه همکاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری قزاقستان در مورد همکاری و کمک متقابل در مورد مسائل گمرکی	۱۳۸۰/۱/۷/۱۴	ق- ۱۸۸۰ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۰	—	۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۸۰/۳۱/۳۳۹۸ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۱۶۶۲۲ ۱۳۸۱/۱/۳۱
۶۳	لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری بلاروسستان	۱۳۸۰/۱/۷/۱۴	ق- ۱۸۸۱ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۰	—	۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۸۰/۳۱/۳۳۹۹ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۱۶۶۲۳ ۱۳۸۱/۱/۳۱
۶۵	لایحه استفساریه ماده (۲۸) قانون دیوان عدالت اداری	۱۳۸۰/۱/۷/۱۴	ق- ۱۸۸۲ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۰	—	۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۸۰/۳۱/۳۵۰۶ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۱۶۶۲۰ ۱۳۸۱/۱/۳۱
۶۶	لایحه موافقتنامه همکاری در مورد همکاری گمرکی بین گمرک جمهوری اسلامی ایران و هیأت مرکزی مالیات غیر مستقیم و گمرک اداره درآمد وزارت دارایی دولت جمهوری هند	۱۳۸۰/۱/۷/۱۴	ق- ۱۸۸۳ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۰	—	۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۸۰/۳۱/۳۳۹۷ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۱۶۶۲۲ ۱۳۸۱/۱/۳۱
۶۷	طرح صورت مجلس شورای اسلامی در اتحادیه پارلمانی کشورهایی عضو سازمان همکاریهای اسلامی	۱۳۸۰/۱/۷/۱۹	ق- ۱۸۸۵ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۱	—	۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۸۰/۳۱/۳۵۰۵ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۱۶۶۲۰ ۱۳۸۱/۱/۳۱
۶۸	طرح استفساریه ماده (۵) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در خصوص افزایش قیمت گازها و خدمات	۱۳۸۰/۱/۷/۱۹	ق- ۱۹۰۱ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۲	—	۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۸۰/۳۱/۳۵۰۰ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۱۶۶۲۰ ۱۳۸۱/۱/۳۱

ردیف	عنوان طرحها و تاریخ	تاریخ تصویب معمومه در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورای	شماره و تاریخ تأیید استیصال شورا	تاریخ جلسه تایید شورا	شماره و تاریخ نامه تأیید شورا	شماره و تاریخ شماره و تاریخ
۶۹	لایحه موافقتنامه همکاریهای فرهنگی-آموزشی و علمی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کره ای	۱۳۸۰/۱/۷/۱۹	ق-۱۹۰۲ ۱۳۸۰/۷/۲۳	—	۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	ا.و.ت/۱/۳۳۹۵ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۱۶۶۳۰ ۱۳۸۱/۱/۲۸
۷۰	لایحه موافقتنامه فرهنگی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری کلمبیا	۱۳۸۰/۱/۷/۱۹	ق-۱۹۰۵ ۱۳۸۰/۷/۲۳	—	۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	ا.و.ت/۱/۳۳۹۵ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۱۶۶۳۶ ۱۳۸۱/۷/۲۳
۷۱	لایحه دوفوریش الحاق سه کشور به ماده (۲) قانون امور کشوری	۱۳۸۰/۱/۷/۲۱	ق-۱۸۸۲ ۱۳۸۰/۷/۲۱	—	۱۳۸۰/۱/۷/۲۷	ا.و.ت/۱/۳۳۵۳ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۲	۱۶۶۳۳ ۱۳۸۰/۱/۲۱
۷۲	لایحه حمایت از تأسیس و اداره مؤسساتهای بزرگ و متوسط کلاس ملی	۱۳۸۰/۱/۷/۲۲	ق-۱۹۰۷ ۱۳۸۰/۷/۲۶	—	۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	ا.و.ت/۱/۳۵۰۴ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۱۶۶۳۰ ۱۳۸۱/۱/۲۸
۷۳	طرح الحاق کشور (۲) به ماده (۲) قانون توزیع مجدد پاخور ملایر و حمایت از ملایران در دوران غیرهش	۱۳۸۰/۱/۷/۲۲	ق-۱۹۰۸ ۱۳۸۰/۷/۲۶	—	۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	ا.و.ت/۱/۳۵۰۳ ۱۳۸۰/۱/۷/۲۸	۱۶۶۳۰ ۱۳۸۱/۱/۲۸
۷۴	لایحه اصلاح ماده (۲) قانون پرداخت بازنش پایان خدمت و بعضی از هزینه های ضروری به کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۵/۷/۲۴	۱۳۸۱/۱/۲۱	ق-۱۹۶۱ ۱۳۸۱/۷/۲۵	—	۱۳۸۱/۱/۲۸	ا.و.ت/۱/۱۷۱ ۱۳۸۱/۱/۲۸	۱۶۶۵۸ ۱۳۸۱/۱/۱۸

ردیف	عنوان طرحها و لوایح	تاریخ تصویب معموله در مجلس	شماره و تاریخ نامه مجلس جهت اظهار نظر شورا	شماره و تاریخ تقاضای استیصال شورا	تاریخ جلسه تأیید شورا	شماره و تاریخ شماره و تاریخ	شماره و تاریخ درج قانون در روزنامه رسمی
۸۶	لایحه عضویت درت جمهوری اسلامی ایران در برخی از سازمانها و مراجع این العالی	۱۳۸۱/۳/۱	ق- ۲۰۷۷ ۱۳۸۱/۳/۵	—	عدم اظهار نظر شورا در محلات قانونی	—	۱۳۸۱/۳/۲۲
۸۷	لایحه اصلاح بند (ه) تصویر (۲) ماده (۴۸) اصلاحی از قانون اصلاح مواد (۳۷) (۴۸) (۴۹) اصلاحی قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۱۳۷۶	۱۳۸۱/۳/۱۹	ق- ۲۱۱۳ ۱۳۸۱/۳/۲۲	—	۱۳۸۱/۳/۲۹	۸۱/۳۰/۸۸۱ ۱۳۸۱/۳/۲۹	۱۳۸۱/۳/۲۲
۸۸	لایحه موافقتنامه خدمات مالی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری قبرس	۱۳۸۱/۳/۲۲	ق- ۲۰۸۷ ۱۳۸۱/۳/۸	۸۱/۳۰/۲۳۲ ۱۳۸۱/۳/۱۲	۱۳۸۱/۳/۲۲	۸۱/۳۰/۸۷ ۱۳۸۱/۳/۲۲	۱۳۸۱/۳/۲۲
۸۹	لایحه اصلاح قانون احقاق اسناد واحد به قانون گردانیه	۱۳۸۱/۳/۲۹	ق- ۲۱۱۳ ۱۳۸۱/۳/۲	—	۱۳۸۱/۳/۱۲	۸۱/۳۰/۸۹۸ ۱۳۸۱/۳/۱۲	۱۳۸۱/۵/۵

فصل دوم

طرح‌ها و لوازمی
که پس از رفع ابهام
و ایراد شورای
نگهبان مورد تأیید
قرار گرفته است

۱

نامه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی (جهت تأمین نظر شورای نگهبان)

شماره: ۱۱۰۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۵/۱۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۱۳۲۴ مورخ ۸۰/۲/۲۶^(۱)؛ با عنایت به اینکه به ماده واحده لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی در چند مرحله طی نامه‌های شماره ۱۹۸۷۸/۳۷۰۶۵ مورخ ۱۳۷۸/۷/۱۱^(۲)، شماره ۲۳۰۲۱/۱۶۵۱۸ مورخ ۲۳۰۲۱/۴/۲۸^(۳)، شماره

(۱) رک به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد ۲، صفحه ۲۰۴.

شماره: ۱۹۸۷۸/۳۷۰۶۵

(۲)

تاریخ: ۱۳۷۸/۷/۱۱

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۷/۴ مقرر نمود: سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور به عنوان نماینده جمهوری اسلامی ایران در سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای بین‌المللی (IVTO) عضویت یابد و از مجلس شورای اسلامی خواست شود متن زیر به عنوان ردیف (۱۲) به ماده واحده لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی که طی نامه شماره ۱۹۸۷۸/۲۳۶۵۸ مورخ ۱۳۷۷/۶/۲ به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است، اضافه شود.

۱۲ - سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای بین‌المللی وزارت کار و امور اجتماعی - ۳۰/۰۰۰ فرانک سویس

حسن حبیبی

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای

(IVTO)

معاون اول رئیس جمهور

شماره: ۲۳۰۲۱/۱۶۵۱۸

(۳)

تاریخ: ۱۳۷۹/۲/۲۸

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۹/۴/۱۹ مقرر نمود: سازمان گسترش و خدمات بازرگانی به عنوان نماینده جمهوری اسلامی ایران در سازمان بین‌المللی شکر (ISO) عضویت یابد و از مجلس شورای اسلامی خواست شود متن زیر به عنوان ردیف (۱۴) به ماده واحده لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی که طی نامه شماره ۱۹۸۷۸/۲۳۶۵۸ - مورخ ۱۳۷۷/۶/۲ به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است اضافه شود. ➡

۲۳۳۴۳/۴۸۱۰۴ مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۲۵^(۱) و شماره ۲۱۸۱۴/۵۳۲۳۶ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۲۴^(۲) که تصویر آنها به پیوست ارسال می‌گردد، سازمانها و مجامع جدیدی از جمله بند (۱۱) مورد اشاره نامه آن شورای محترم توسط دولت الحاق گردیده و موضوع در مجلس بررسی شده است، امید است نظر آن شورای محترم تأمین و با تأیید مصوبه امکان ابلاغ جهت اجراء به دولت محترم فراهم گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

۱۳ - سازمان گسترش خدمات بازرگانی - سازمان بین المللی شکر (international suger organization)

حسن حبیبی

معاون اول رئیس جمهور

شماره: ۲۳۳۴۳/۴۸۱۰۴

(۱)

تاریخ: ۱۳۷۹/۱۰/۲۵

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۱ مقرر نمود: وزارت بازرگانی به عنوان نماینده جمهوری اسلامی ایران در شورای بین المللی غلات، مرکز تبادل اطلاعات سرمایه گذاری بازرگانی و تکنولوژی جنوب (سیتدک) و دفتر نمایندگانهای بین المللی (BIE) عضویت یابد و از مجلس شورای اسلامی خواست شود متن زیر به عنوان ردیفهای (۱۴)، (۱۵) و (۱۶) به ماده واحده دایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین المللی، که طی نامه شماره ۱۹۸۷۸/۲۳۶۸۵ مورخ ۱۳۷۷/۶/۲ به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است، اضافه شود.

۱۴ - وزارت بازرگانی شورای بین المللی غلات

۱۵ - وزارت بازرگانی مرکز تبادل اطلاعات سرمایه گذاری بازرگانی و تکنولوژی جنوب (سیتدک)

۱۶ - وزارت بازرگانی دفتر نمایندگانهای بین المللی (BIE)

حسن حبیبی

معاون اول رئیس جمهور

شماره: ۲۱۸۱۴/۵۳۲۳۶

(۲)

تاریخ: ۱۳۷۹/۱۱/۲۴

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۱۹ موافقت نمود:

ردیف زیر به دایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان و مجامع بین المللی - موضوع تصویب نامه شماره ۱۹۸۷۸/۲۳۶۸۵ - مورخ ۱۳۷۷/۶/۲ - اضافه گردد:

حسن حبیبی

۱۷ - سازمان بین المللی مهاجرت وزارت کشور

معاون اول رئیس جمهور

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۱۹۸۴

تاریخ: ۱۳۸۰/۵/۲۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۱۰۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۷ و ۷۸۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۲/۱۵ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۱۳۲۴ مورخ ۱۳۸۰/۲/۲۶؛

«لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین المللی»^(۱) در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۴ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به توضیحات داده شده در نامه شماره ۱۱۰۹ - ق مورخ ۸۰/۵/۱۷ مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) ر.ک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۵۶۸ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۲.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه پذیرش موافقتنامه تأسیس کمیسیون منطقه‌ای برای ماهیگیری

شماره: ۱۱۱۷ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۵/۲۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۱۷۰۹ مورخ ۱۳۸۰/۴/۱۴^(۱) و پیرو نامه شماره ۹۷۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۴/۴ در مورد لایحه پذیرش موافقتنامه تأسیس کمیسیون منطقه‌ای برای ماهیگیری که در جلسه علنی روز شنبه مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در ماده واحده به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۲) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - موافقتنامه تأسیس کمیسیون منطقه‌ای برای ماهیگیری (RECOFI) مشتمل بر یک مقدمه و هجده ماده به شرح پیوست تصویب و اجازه مبادله اسناد

(۱) ر.ک. به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد ۲ صفحه ۲۳۳.

(۲) اصل نود و چهارم: کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی باید به شورای نگهبان فرستاده شود. شورای نگهبان موظف است آن را حداکثر ظرف ده روز از تاریخ وصول از نظر انطباق بر موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار دهد و چنانچه آن را مغایر ببیند برای تجدید نظر به مجلس بازگرداند. در غیر این صورت مصوبه قابل اجرا است.

آن داده می شود.

متن ذیل به ماده واحده الحاق می گردد:

رعایت اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
در مورد ماده (۱۶) این موافقتنامه الزامی است.

بسم الله الرحمن الرحيم

موافقتنامه تأسیس کمیسیون منطقه ای ماهیگیری (RECOFI)

مقدمه

دولت کشور بحرین

دولت جمهوری اسلامی ایران

دولت جمهوری عراق

دولت کشور کویت

دولت پادشاهی عمان

دولت کشور قطر

دولت پادشاهی عربستان سعودی

دولت امارات متحده عربی

با در نظر گرفتن اسناد ذی ربط کنوانسیون ملل متحد مربوط به حقوق دریاهای

در

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۰۱۷

تاریخ: ۱۳۸۰/۵/۳۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۱۱۱۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۱ و شماره - ۹۷۱ ق

مورخ ۱۳۸۰/۴/۴ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۱۷۰۹ مورخ ۱۳۸۰/۴/۱۴؛ «لایحه پذیرش موافقتنامه تأسیس کمیسیون منطقه‌ای برای ماهیگیری»^(۱) مصوب جلسه مورخ سیزدهم مردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۵/۳۱ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات به عمل آمده مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) ردک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۴۶۸ مورخ ۱۳۸۰/۶/۲۱.

مغایرت و مخالفت لایحه قانون کارشناسان رسمی دادگستری با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۱۱۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۵/۱۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۷۳۶۱/۵۶۵۵۲ مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۲۶، دولت در مورد قانون کارشناسان رسمی ایران که در جلسه علنی روز شنبه مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نودو چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱ - قانون‌های کارشناسان رسمی دادگستری در مراکز استانها که مطابق این قانون تشکیل می‌گردند به عنوان «قانون استان» شناخته می‌شوند و دارای شخصیت حقوقی مستقل غیردولتی، غیرانتفاعی و غیر سیاسی می‌باشند.

ماده ۲ - قانون استان در مراکز استانها با وجود حداقل سی نفر کارشناس رسمی مقیم تشکیل می‌گردد و تا وقتی که در مرکز استانی قانون مستقل تشکیل نگردیده

است، کارشناسان رسمی آن استان عضو نزدیک‌ترین کانون به آن استان خواهند بود.

ماده ۳ - شورای عالی کارشناسان متشکل از هجده نفر عضو به انتخاب کارشناسان کل کشور به تناسب تعداد کارشناسان عضو هر کانون در تهران تشکیل می‌گردد. شرایط عضویت و نحوه انتخاب اعضاء براساس آئین‌نامه این قانون خواهد بود.

تبصره ۱ - مدت عضویت در شورای عالی کارشناسان چهار سال می‌باشد و انتخاب مجدد برای یک دوره دیگر بلامانع است.

تبصره ۲ - متخبین موضوع این ماده از بین خود یک نفر به عنوان رئیس، یک نفر نایب رئیس، یک نفر خزانه‌دار، یک نفر کارپرداز، دو نفر منشی و دو نفر بازرس با اکثریت آراء انتخاب می‌نمایند.

شورای مذکور تا انتخاب اعضاء جدید کماکان عهده‌دار وظایف مقرر می‌باشند.

ماده ۴ - اهداف هر کانون به شرح زیر است:

الف - ایجاد زمینه لازم برای شکل و جذب نیروهای متخصص و متعهد به منظور ارائه خدمات کارشناسی و تلاش در جهت تأمین و تعمیم عدالت در امور مربوطه.

ب - فراهم آوردن موجبات تعالی علمی و تجربی کارشناسان عضو.

ج - تنظیم و اداره امور کارشناسان عضو در کارهای مربوط به کارشناسی در حدود مقررات.

د - نظارت مستمر بر نحوه عمل و رفتار کارشناسان عضو جهت حصول اطمینان از حسن جریان امور کارشناسی.

ه - ایجاد ارتباط و مبادله اطلاعات تخصصی و فنی بین کارشناسان عضو از

طریق شورای عالی کارشناسان با مؤسسات مشابه در سایر کشورها با رعایت مقررات موضوعه.

ماده ۵ - ارکان هر کانون به شرح زیر است:

الف - مجمع عمومی؛

ب - هیأت مدیره؛

ج - بازرسان؛

د - دادسرا و دادگاه انتظامی.

ماده ۶ - مجمع عمومی - عادی و فوق العاده - هر کانون از کارشناسان رسمی عضو آن کانون که پروانه کارشناسی آنان دارای اعتبار بوده و در حال تعلیق نباشند به شرح ذیل تشکیل می شوند:

الف - مجمع عمومی عادی سالانه در سه ماه اول هر سال به دعوت مدیره تشکیل و با حضور نصف به علاوه یک کارشناسان رسمی عضو کانون رسمیت خواهد یافت. در صورتی که در جلسه اول نصاب مزبور حاصل نشود به دعوت هیأت مدیره، جلسه تجدید و با حضور حداقل یک سوم اعضاء رسمیت خواهد یافت و تصمیمات مجمع با اکثریت آرای اعضای حاضر در جلسه معتبر خواهد بود.

ب - مجمع عمومی عادی یا فوق العاده دارای هیأت رئیسه ای مرکب از یک نفر رئیس و دو نفر منشی خواهد بود که از بین اعضای حاضر در جلسه مجمع و توسط اعضای یاد شده تعیین می شوند. برای نظارت در اخذ رأی و قرائت آراء پنج نفر به عنوان هیأت نظارت از بین اعضای حاضر در مجمع توسط مجمع انتخاب خواهند شد.

تبصره ۱ - در صورت عدم دعوت هیأت مدیره برای تشکیل مجمع عمومی عادی در موعد مقرر، جلسه مجمع عمومی فوق العاده به دعوت بازرسان هرکانون یا

یک‌دهم کارشناسان رسمی عضو در کانون و یا یک پنجم کارشناسان رسمی عضو در کانونهای دیگر تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲ - نحوه تشکیل و اداره جلسات مجامع عمومی عادی و فوق العاده، چگونگی نظارت بر انتخابات توسط هیأت نظارت، شیوه برگزاری انتخابات اعضای هیأت مدیره و بارزسان و دادستان انتظامی در آئین‌نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد.

ماده ۷ - وظایف و اختیارات شورای عالی کارشناسان به قرار زیر است:

الف - اقدامات لازم برای ارتقاء سطح خدمات کارشناسی در سراسر کشور از طریق سیاستگذاری، برگزاری دوره‌های آموزشی، بازآموزی، گردهمایی، هم‌اندیشی و همچنین برگزاری آزمون سالیانه براساس نیاز مناطق کشور و تدوین مقررات مربوط به رشته‌ها و گروه‌های مختلف کارشناسی.

ب - تدوین مقررات و ضوابط صلاحیت علمی و فنی متقاضیان کارشناسی و نیز ضوابط ارتقاء صلاحیت علمی، جغرافیایی و نقل و انتقال کارشناسان رسمی.

ج - تدوین نظامنامه‌های مربوط به تشکیل و شرح وظایف کمیسیونهای مشورتی علمی و فنی و سایر کمیسیونهای خاص.

د - پیشنهاد تعرفه‌های عضویت و حق الزحمه کارشناسی جهت ارائه به مراجع ذی‌ربط.

ه - پیشنهاد اعضای دادگاه انتظامی جهت تأیید و انتصاب توسط رئیس قوه قضائیه.

و - بررسی و تصویب یا ردّ پیشنهادات کانونها در محدوده ضوابط و مقررات.

ز - تدوین و تصویب نظامنامه‌های مالی، معاملاتی و استخدامی کانونها.

ح - تدوین و بازنگری در ضوابط و روش‌های کارشناسی و اظهارنظر در خصوص استعلامات و ارائه رویه واحد در امور کارشناسان.

ط - نظارت بر حسن انجام انتخابات کانونها در حوزه‌های انتخابات استانی با رعایت مقررات مربوطه.

ی - نظارت بر اجرای مقررات توسط ارکان هر کانون و اعلام تخلفات آنان به مراجع ذی‌ربط.

ک - تعیین نماینده جهت شرکت در مجامع بین‌المللی و مجامع داخلی از قبیل قانونگذاری، اجرایی و قضائی.

ل - صدور احکام انتصاب اعضای هیأت مدیره، رؤسا و دادستانهای انتظامی هر کانون.

م - انجام سایر وظایف مقرر در قوانین و مقررات.

تبصره ۱ - نحوه تشکیل جلسات و اتخاذ تصمیم طبق آئین‌نامه اجرایی این قانون می‌باشد.

تبصره ۲ - تصمیمات شورای عالی کارشناسان برای کلیه کانون‌های کشور لازم‌الاجراء می‌باشد.

تبصره ۳ - شورای عالی کارشناسان می‌تواند با توجه به شرایط، قسمتی از اختیارات خود را به کمیسیونهای وابسته و یا کانون‌های مستقل استان مربوط تفویض نماید.

ماده ۸ - وظایف و اختیارات مجمع عمومی عادی به شرح زیر است:

الف - بررسی گزارش سالیانه عملکرد کانون و اتخاذ تصمیم درباره آن پس از استماع گزارش بازرسان.

ب - بررسی و تصویب صورتهای مالی سالیانه کانون پس از استماع گزارش بازرسان.

ج - بررسی و تصویب خط مشی و برنامه و بودجه سال آینده کانون به پیشنهاد هیأت مدیره.

د- رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت به سایر موارد پیشنهادی که در محدوده وظایف کانون توسط هیأت مدیره در دستور جلسه قرار گیرد.

ه- تصویب اخذ وام و اعتبار برای کانون به پیشنهاد هیأت مدیره.

و- گزارش عملکرد و صورت‌های مالی سالانه پس از تصویب مجامع عمومی، توسط هیأت مدیره هر کانون برای شورای عالی کارشناسان ارسال خواهد شد.

ز- انتخاب اعضای هیأت مدیره و بازرسان و دادستان انتظامی کانون.

تبصره - در مواردی که به علت سلب شرایط یا فوت یا بیماریهای صعب العلاج که ادامه فعالیت را به مدت معتناهی غیرممکن می‌سازد یا استعفای تعدادی از اعضای هیأت مدیره یا دادستان و یا بازرسان، حسب مورد تعداد اعضای مدیره به حد نصاب لازم نرسد و یا انجام وظایف دادستان و بازرسان توسط مجمع عمومی فوق‌العاده انتخابات به عمل خواهد آمد که به ترتیب و حسب مورد با دعوت رئیس هیأت مدیره کانون مربوط و یا دو نفر از اعضای هیأت مدیره و یا بازرسان تشکیل می‌گردد.

سایر موارد تشکیل مجمع عمومی فوق‌العاده یا رعایت دیگر مقررات این قانون بنا به تشخیص هیأت مدیره کانون مربوط صورت خواهد گرفت.

ماده ۹ - اعضای هیأت مدیره، بازرسان و دادستان انتظامی از بین کارشناسان رسمی عضو کانون مربوط که دارای پروانه کارشناسی رسمی معتبر بوده و در حال تعلیق نباشند انتخاب می‌گردند. اشخاص یاد شده علاوه بر دارا بودن شرایط مذکور در ماده (۱۵) این قانون باید دارای شرایط زیر نیز باشند:

الف - حداقل سه سال سابقه کارشناسی رسمی،

ب - مدرک تحصیلی لیسانس یا بالاتر.

تبصره ۱ - اشخاص یاد شده در مدت عضویت باید در شهر محل کانون مربوط

اقامت داشته باشند.

تبصره ۲ - تشخیص و احراز شرایط انتخاب مقرر در این ماده برعهده کمیسیون تشخیص صلاحیت اولویت‌های اخلاقی می‌باشد.

ماده ۱۰ - هیأت مدیره در کانون تهران دارای یازده نفر عضو اصلی و سه نفر عضو علی‌البدل و در سایر کانونها دارای پنج نفر عضو اصلی و دو نفر عضو علی‌البدل خواهد بود که برای مدت چهار سال انتخاب می‌شوند. جلسات هیأت مدیره در کانون تهران با حضور حداقل هفت نفر و در سایر کانونها با حضور حداقل سه نفر تشکیل و رسمیت خواهد یافت. تصمیمات هیأت مدیره کانون تهران با حداقل شش رأی و هیأت مدیره کانونهای دیگر با حداقل سه رأی معتبر خواهند بود.

تبصره ۱ - موارد شرکت اعضای علی‌البدل در جلسات هیأت مدیره به جای اعضای اصلی در آئین‌نامه اجرایی این قانون مقرر می‌گردد.

تبصره ۲ - پس از انقضای مدت مأموریت چهارساله هیأت مدیره، در صورتی که انتخاب هیأت مدیره جدید به هر علت انجام نشود و به تأخیر افتد، هیأت مدیره سابق تا تشکیل هیأت مدیره جدید کماکان انجام وظیفه خواهد نمود.

در هر صورت مدت زمان تأخیر در انتخاب هیأت مدیره جدید نباید از شش ماه تجاوز نماید. در صورت برطرف نشدن علل تأخیر، مهلت مذکور با تأیید مجمع عمومی فوق‌العاده امکان‌پذیر است.

ماده ۱۱ - هیأت مدیره کانون تهران از بین خود یک نفر رئیس، دو نفر نایب رئیس، دو نفر منشی، یک نفر مسئول امور مالی با رأی مخفی برای مدت دو سال به عنوان هیأت رئیسه انتخاب می‌نماید. هیأت رئیسه سایر کانونها مرکب از یک نفر رئیس، یک نفر نایب رئیس، یک نفر منشی و یک نفر مسئول امور مالی می‌باشد که به ترتیب بالا انتخاب خواهند شد. تجدید انتخاب اعضای مذکور بلامانع است. تا زمانی که هیأت رئیسه جدید تعیین نشده است، هیأت رئیسه قبلی کماکان انجام

وظیفه خواهد نمود.

تبصره ۱ - رئیس هیأت مدیره هر کانون، رئیس کانون مذکور نیز خواهد بود.
تبصره ۲ - نحوه دعوت و زمان انتخاب هیأت رئیسه جدید در آئین نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد.

ماده ۱۲ - وظایف هیأت مدیره هر کانون به قرار زیر است:

- الف - اداره امور کانون جهت تحقق موارد مقرر در ماده (۴) این قانون.
- ب - اتخاذ تصمیم در خصوص اجازه صدور و تمدید پروانه کارشناسی و نیز ابلاغ کارآموزی برای افراد واجد شرایط.
- ج - دعوت برای تشکیل مجامع عمومی و اجرای تصمیمات آنها.
- د - قبول شکایات و عندالاجتضا ارجاع به دادرسی انتظامی کانون برای تعقیب کارشناس رسمی.
- تبصره - تصمیمات هیأت مدیره در مورد رد شکایت ظرف مدت بیست روز از تاریخ ابلاغ به شاکی قابل اعتراض و رسیدگی در دادرسی انتظامی کانون مربوط خواهد بود.
- ه - اعلام تخلف به دادرسی انتظامی در صورت اطلاع از وقوع تخلف کارشناس رسمی.
- و - اظهار نظر مشورتی نسبت به مسائل و موضوعات ارجاعی از طرف کلیه دستگاهها اعم از وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی.
- ز - تصویب معاملات جاری، استخدام و عزل و نصب کارکنان.
- ح - اجرای سایر وظایفی که در این قانون برای هیأت مدیره پیش بینی شده است.
- ماده ۱۳ - کمیسیون تشخیص صلاحیت های مندرج در ماده (۱۵) این قانون

متشکل از پنج عضو اصلی و دو عضو علی‌البدل خواهد بود که دو عضو اصلی و یک عضو علی‌البدل از بین حقوقدانان توسط وزیر دادگستری انتخاب و بقیه اعضا از بین کارشناسان رسمی به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان و تأیید وزیر دادگستری منصوب خواهند شد.

تشخیص صلاحیت اولویت‌های اخلاقی مندرج در این قانون برعهده کمیسیون یاد شده می‌باشد.

تبصره - مدت عضویت هر عضو در کمیسیون یاد شده چهار سال می‌باشد.
ماده ۱۴ - رئیس هر کانون بالاترین مقام اداری و اجرایی آن کانون بوده و دارای وظایف ذیل است:

الف - ابلاغ مصوبات هیأت مدیره کانون و اجرای آنها بر حسب مورد.
ب - نظارت بر حسن جریان کلیه امور اجرایی و اداری.
ج - حفظ حقوق و منافع و اموال کانون.
د - امضای پروانه کارشناسان رسمی و صدور آن بعد از تصویب هیأت مدیره کانون مربوطه.

ه - نمایندگانی کانون در نزد مراجع قانونی و اشخاص حقیقی.
و - ارجاع به داور و صلح و سازش پس از تصویب هیأت مدیره کانون.
ز - تهیه و تنظیم بودجه سالانه و پیشنهاد به هیأت مدیره.
ح - اخذ وام و اعتبار پس از پیشنهاد هیأت مدیره کانون و تصویب مجمع عمومی.

ط - انجام امور اداری و مالی و معاملاتی و استخدامی و عزل و نصب کارکنان کانون با رعایت مقررات مربوط.

ی - امضای قراردادها و اسناد تعهدآور کانون مربوط به اتفاق یک نفر از اعضای هیأت مدیره با انتخاب هیأت مدیره کانون مذکور.

ماده ۱۵ - متقاضیان اخذ پروانه کارشناس رسمی باید واجد شرایط ذیل باشند:

الف - متدین به یکی از ادیان رسمی کشور و وفاداری به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران،

ب - داشتن تابعیت ایرانی.

ج - نداشتن پیشینه کیفری مؤثر،

د - عدم اعتیاد به مواد مخدر،

ه - نداشتن عضویت رسمی در گروه‌های محارب و مخالف اسلام با تأیید وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران.

تبصره - وزارت اطلاعات مکلف است ظرف مهلت دو ماه مراتب استعلام را اعلام نماید.

و - داشتن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته مورد تقاضا و حداقل پنج سال سابقه تجربی در رشته مربوط بعد از اخذ مدرک تحصیلی مذکور. هرگاه در رشته مورد نیاز، دوره تحصیلی کارشناسی یا بالاتر وجود نداشته باشد در این صورت افراد با دارا بودن مدرک دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در هر رشته و حداقل پانزده سال سابقه کار در آن رشته می‌توانند متقاضی اخذ پروانه کارشناسی رسمی باشند.

ز - دارا بودن حداقل بیست و پنج سال سن در پایان مهلت ثبت نام.

ح - موفقیت در آزمون علمی و تجربی و گزینش صلاحیت اولویت‌های اخلاقی،

ط - گذراندن دوره کارآموزی به مدت یک سال تحت نظر کارشناس رسمی‌ای که بیش از ده سال سابقه کارشناسی رسمی داشته و به عنوان کارشناس راهنما یا معرفی هیأت مدیره کانون مربوط رسیده باشد.

تبصره - شرایط لازم برای تقاضای صدور پروانه کارشناسی رسمی، نحوه انتخاب و نحوه برگزاری آزمون و منابع سؤالات امتحانی و موعد اعلام نتیجه و نحوه نظارت

بر کارآموزان در طول دوره کارآموزی و همچنین وظایف کارآموزان در این دوره در آئین‌نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد. کارآموزان در طی دوره کارآموزی حق هیچ‌گونه اظهارنظر کارشناسی رسمی را به طور مستقل ندارند.

د - داشتن معافیت یا کارت پایان خدمت و وظیفه عمومی.

تبصره ۱ - پس از اعلام تعداد مورد نیاز در رشته کارشناسی امور ثبتی، دارندگان دانشنامه کارشناسی و فارغ التحصیلان آموزشگاههای اختصاصی ثبت اعم از شاغل یا بازنشسته که حداقل ده سال سابقه در امور ثبتی و یا نقشه‌برداری ثبتی داشته باشند می‌توانند در صورت داشتن شرایط مذکور در آزمون یاد شده شرکت کنند.

تبصره ۲ - در رشته‌هایی که سابقه کارشناسان رسمی آن کمتر از ده سال است، شرط دارا بودن ده سال سابقه کارشناسی برای کارشناس راهنما لازم‌الرعایه نیست. متقاضیان رشته‌های جدید کارشناسی رسمی به مدت سه ماه تحت نظارت کانون مربوط کارآموزی خواهند نمود.

تبصره ۳ - عدم پذیرش درخواست صدور پروانه کارشناسی رسمی هر یک از متقاضیان مانع از تقاضای مجدد آنان برای دفعات بعدی نخواهد بود.

ماده ۱۶ - کسانی که تا تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون دارای پروانه کارشناسی رسمی معتبر باشند، تا زمانی که براساس قوانین جاری سلب صلاحیت از آنان نشده باشد، پروانه کارشناسی آنان معتبر بوده و تابع مقررات این قانون خواهند بود.

ماده ۱۷ - کارشناسان رسمی جدید به هنگام اخذ پروانه باید با حضور در جلسه هیأت مدیره کانون مربوط با حضور ریاست دادگستری استان یا نماینده وی به شرح زیر سوگند یاد نمایند:

«به خداوند متعال سوگند یاد می‌کنم در امور کارشناسی که به من ارجاع می‌گردد خداوند متعال را حاضر و ناظر دانسته، به راستی و درستی نظر خود را اظهار نمایم و

اغراض شخصی خود را در آن دخالت ندهم و تمام نظر خود را نسبت به موضوع کارشناسی اظهار نمایم و هیچ چیز را مکتوم ندارم و برخلاف واقع چیزی نگویم و ننویسم و رازدار و امین باشم.»

ماده ۱۸ - در تمامی مواردی که رجوع به کارشناسی لازم باشد - به استثنای مواردی که در قوانین و مقررات جاری کشور به گونه دیگری برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکتهای دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی و سایر دستگاههای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام می‌باشد، تعیین تکلیف شده است و یا مواردی که تابع قوانین و مقررات خاص می‌باشد - دستگاههای یاد شده در این ماده باید از وجود کارشناسان رسمی استفاده نمایند.

تبصره ۱ - ارجاع امر کارشناسی از ناحیه مراجع قضائی به کارشناس، تابع قانون آئین دادرسی می‌باشد.

تبصره ۲ - کارشناسان رسمی مکلفند در امور ارجاعی در صورت وجود جهات رد، موضوع را به طور کتبی اعلام و از مبادرت به کارشناسی امتناع نمایند، در غیر این صورت متخلف محسوب و به مجازات انتظامی موضوع این قانون محکوم می‌شوند. جهات رد کارشناس رسمی همان جهات رد دادرس مندرج در قانون آئین دادرسی مدنی می‌باشد.

ماده ۱۹ - اظهار نظر کارشناسی باید مستدل و صریح باشد و کارشناسان رسمی مکلفند نکات و توضیحاتی که برای تبیین نظریه ضروری است و یا توسط شورای عالی کارشناسان مشخص می‌گردد به طور کامل در آن منعکس نمایند. کارشناس رسمی موظف است در حدود صلاحیت خود نظر کارشناسی را به طور کتبی و در مهلت مقرر به مراجع ذی ربط تسلیم و نسخه‌ای از آن را تا مدت حداقل پنج سال بعد از تاریخ تسلیم نگهداری نماید.

تبصره - در مواردی که انجام معاملات مستلزم تعیین قیمت عبادله روز از طرف کارشناس رسمی است، نظریه اعلام شده حداکثر تا شش ماه از تاریخ صدور معتبر خواهد بود.

ماده ۲۰ - بازرسان هرکانون مرکب از دو نفر بازرس اصلی و یک نفر بازرس علی‌البدل خواهد بود که برابر این قانون برای مدت چهار سال انتخاب خواهند شد تا بر امور اجرایی کانون مربوط نظارت داشته گزارش لازم را به مجمع عمومی ارائه نمایند.

ماده ۲۱ - دادرای انتظامی هر یک از کانونها، مرجع تعقیب تخلفات انتظامی کارشناسان رسمی متخلف حوزه آن کانون می‌باشد. دادستان دادرای انتظامی هر کانون از بین کارشناسان رسمی به وسیله مجمع عمومی آن کانون برای مدت چهار سال انتخاب خواهد شد و دادیاران دادرای انتظامی از بین کارشناسان رسمی کانون مربوط به پیشنهاد دادستان و تأیید هیأت مدیره آن کانون به تعداد لازم تعیین می‌شوند. دادرای انتظامی پس از رسیدگی به شکایات ارجاعی در صورتی که عقیده بر تخلف داشته باشد، کیفرخواست صادر و در غیر این صورت قرار منع تعقیب خواهد داد. قرار منع تعقیب ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ از طرف شاکی یا رئیس هیأت مدیره هر کانون قابل اعتراض در دادگاه انتظامی کانون مربوطه می‌باشد و چنانچه دادگاه انتظامی مزبور قرار منع تعقیب را صحیح ندانست، به موضوع رسیدگی و حکم مقتضی صادر می‌کند.

تبصره - مرجع تعقیب تخلفات انتظامی اعضای هیأت مدیره و دادستان و بازرسان کانون استانها، دادرای انتظامی قضات می‌باشد.

ماده ۲۲ - هرگاه تخلف کارشناس رسمی عنوان یکی از جرائم مندرج در قوانین را داشته باشد، دادرای انتظامی کانون مربوط مکلف است مراتب را برای رسیدگی به جنبه جزائی آن در اسرع وقت به مراجع قضائی صالح اعلام دارد و چنانچه علاوه بر

جرائم مزبور تخلف انتظامی داشته باشد، مطابق این قانون و آئین‌نامه‌های آن به تخلف انتظامی رسیدگی و اقدام لازم معمول دارد. تصمیم مراجع قضائی مزبور مانع اجرای مجازاتهای انتظامی کارشناسان رسمی نخواهد بود.

ماده ۲۳ - مرجع رسیدگی به تخلفات انتظامی کلیه کارشناسان هر استان، دادگاه انتظامی مربوطه می‌باشد، اعضای دادگاه به شرح زیر برای مدت چهار سال انتخاب می‌گردند:

۱ - یک نفر حقوقدان که حداقل ده سال سابقه کار داشته باشد به انتخاب رئیس قوه قضائیه.

۲ - رئیس هیأت مدیره کانون مربوطه یا یکی از اعضای هیأت مدیره به انتخاب رئیس کانون.

۳ - یک نفر کارشناس رسمی در رشته مربوط به انتخاب رئیس کانون مربوطه. تبصره ۱ - ریاست دادگاه با عضو حقوقدان خواهد بود.

تبصره ۲ - چنانچه نیاز به شعبه یا شعب دیگر دادگاه باشد با درخواست کانون مربوطه و تصویب رئیس قوه قضائیه تشکیل خواهد شد. ارجاع پرونده به شعبه یا شعب به عهده رئیس شعبه اول خواهد بود.

تبصره ۳ - تصمیمات اتخاذ شده از سوی دادگاه انتظامی با اکثریت آراء معتبر و انشای رأی توسط رئیس دادگاه صورت خواهد گرفت.

تبصره ۴ - تصمیمات دادگاه انتظامی از جانب هیأت مدیره کانون مربوطه از طرف محکوم علیه ظرف یک ماه پس از ابلاغ قابل تجدیدنظر خواهی است.

تبصره ۵ - تصمیمات دادگاه انتظامی و دادسراهای انتظامی در مورد کارشناسان رسمی به وسیله پست سفارشی به نشانی مندرج در پرونده عضویت کانون ابلاغ می‌شود و هرگاه کارشناس رسمی تغییر نشانی خود را کتباً اعلام ننموده باشد آخرین نشانی موجود در پرونده معتبر خواهد بود.

تبصره ۶ - موارد ردّ اعضای دادگاه انتظامی همان موارد ردّ دادرسان می باشد، در صورت وجود جهات ردّ برابر ماده (۲۳) فرد دیگری تعیین خواهد شد.

تبصره ۷ - هرگاه رسیدگی به شکایت انتظامی در امور کارشناسی مستلزم انجام کارشناسی مجدد توسط سایر اعضای کانون کارشناسان رسمی باشد، پرداخت دستمزد کارشناسی طبق تعرفه قانونی به عهده شاکی می باشد.

ماده ۲۴ - مرجع تجدیدنظر نسبت به آرای قابل تجدیدنظر، دادگاه تجدیدنظر کارشناسان رسمی می باشد که در تهران مستقر می گردد و اعضای آن به شرح ذیل انتخاب می گردند:

الف - یک نفر حقوقدان با ده سال سابقه کار به انتخاب رئیس قوه قضائیه.

ب- رئیس شورای عالی کارشناسان یا نماینده وی.

ج - یک نفر کارشناس در رشته مربوطه به انتخاب شورای عالی کارشناسان.

ماده ۲۵ - هرگاه رئیس قوه قضائیه یا وزیر دادگستری و یا سه نفر از اعضای مدیره هر کانون استان (در مورد کارشناسان کانون مربوطه) از سوءرفتار و یا اعمال منافی با شؤن و حیثیت کارشناسی کارشناسان رسمی اطلاع حاصل کنند، می توانند با ارائه ادله خود از دادگاه انتظامی تعلیق موقت او را تا صدور حکم قطعی بخواهند در این صورت دادگاه مزبور خارج از نوبت این درخواست را رسیدگی و مستند به دلایل ابرازی، رأی مقتضی صادر می کند.

دادرسی انتظامی کانون مربوطه مکلف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ وصول حکم تعلیق موقت، نسبت به اتهامات وارده به کارشناسان مذکور رسیدگی و پرونده را جهت صدور رأی به دادگاه انتظامی ارسال دارد.

تبصره - مرجع رسیدگی به تجدیدنظرخواهی همان مرجع معین شده در ماده (۲۴) این قانون برای تجدیدنظر می باشد.

ماده ۲۶ - مجازاتهای انتظامی به قرار زیر است:

- ۱ - توبیخ با درج در پرونده کارشناس در کانون.
 - ۲ - محدود کردن صلاحیت علمی و فنی کارشناس رسمی برای مدت یک سال.
 - ۳ - محدود کردن صلاحیت علمی و فنی کارشناس رسمی برای مدت سه سال.
 - ۴ - محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی از سه ماه تا یک سال.
 - ۵ - محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی از یک سال تا سه سال.
 - ۶ - محرومیت دائم از اشتغال به امر کارشناسی رسمی.
- تبصره ۱ - تطبیق تخلفات انتظامی کارشناسان رسمی با مجازاتهای مندرج در این ماده به موجب آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.
- تبصره ۲ - هیأت مدیره هر کانون مکلف است از تمدید پروانه کارشناسی رسمی کسانی که سه بار ظرف سه سال به مجازاتهای انتظامی محکوم می‌شوند خودداری کنند.
- این گونه کارشناسان رسمی می‌توانند پس از مدت دو سال از تاریخ لغو پروانه مجدداً تقاضای تمدید پروانه کارشناسی رسمی نمایند، مگر اینکه به مجازات انتظامی محرومیت دائم یا موقت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی محکوم شده باشند.
- ماده ۲۷ - هیأت مدیره هر کانون در صورت احراز زوال شرایط مذکور در بندهای (الف، ب، ج، د، ه) ماده (۱۵) این قانون در مورد کارشناس رسمی، به طور موقت از تمدید پروانه خودداری می‌کند و سریعاً موضوع را به دادگاه انتظامی کانون مربوطه اعلام می‌نماید.
- مرجع مذکور مکلف است ظرف حداکثر سه ماه از تاریخ وصول نسبت به موضوع اتخاذ تصمیم کند و نظرنهایی را به هیأت مدیره کانون مربوط ارجاع

دهنده اعلام نماید.

ماده ۲۸ - در مواردی که وزیر دادگستری از اعضای ارکان هر کانون و یا از هر یک از کارشناسان رسمی، جرم یا جرائمی را احراز و یا مشاهده کند می تواند رسیدگی به امر را به مراجع قانونی ذی صلاح ارجاع و پیگیری نماید.

ماده ۲۹ - رئیس هیأت مدیره هر کانون مسئول اجرای احکام قطعی دادگاه انتظامی و دادگاه تجدیدنظر کارشناسان در مورد کارشناسان متخلف می باشند.

ماده ۳۰ - دستمزد کارشناسی رسمی طبق تعرفه ای است که با پیشنهاد شورای عالی کارشناسان به تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد رسید و هر دو سال یک بار قابل تجدیدنظر می باشد. قضات دادگاهها در مورد دستمزد کارشناسی مطابق ماده (۲۶۴) قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ اقدام خواهند کرد.

تبصره - ضوابط تعیین هزینه های خدمات کارشناسی به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان و تصویب رئیس قوه قضائیه مشخص خواهد شد و پرداخت آن برعهده متقاضی است.

ماده ۳۱ - هزینه های مربوط به هر کانون از محل های زیر تأمین می گردد:

الف - حق عضویت و حق صدور با تمدید پروانه کارشناسی رسمی که توسط شورای عالی کارشناسان تعیین می شود و هر دو سال یک بار قابل تجدیدنظر است.

ب - پنج درصد (۵٪) از حق الزحمه کارشناسان رسمی.

ث - وجوهی که برای موارد خاص به تصویب مجمع عمومی از کارشناسان رسمی و یا متقاضیان کارشناسی رسمی اخذ خواهد شد.

تبصره - پرداخت حق حضور اعضای غیر کارشناس در هیأت انتظامی و کمیسیونها و سایر مخارج مربوط برعهده شورای عالی کارشناسان است که به نسبت از کانونها اخذ خواهد نمود.

ماده ۳۲ - کلیه مراجع قضائی و انتظامی، وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات، شرکتها، بانکها، شهرداریها، بنیادها، نهادهای انقلاب اسلامی و اشخاص حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی و سایر مراجع عمومی و دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام است موظف هستند مبلغ بند (ب) ماده (۳۱) این قانون را از دستمزد کارشناسان رسمی کسر و به حساب کانون مربوط واریز نمایند. همچنین مکلف می‌باشند مالیات متعلقه را نیز با رعایت قوانین مالیاتی کسر و به حساب خزانه‌داری کل واریز کنند.

ماده ۳۳ - در مواردی که هیأت مدیره هر کانون استان، تجدیدنظر در صلاحیت فنی کارشناس رسمی را ضروری تشخیص دهد پیشنهاد خود را با دلایل مربوط به شورای عالی کارشناسان ارائه خواهد نمود. شورای عالی با کسب نظر مشورتی از کمیسیون تشخیص صلاحیت علمی و فنی رشته مربوط تصمیم نهایی را در خصوص موضوع اتخاذ می‌نماید. هیأت مدیره هر کانون پس از دریافت تصمیم شورای عالی مبنی بر موافقت با محدود کردن صلاحیت فنی کارشناس رسمی، تصمیم یاد شده رابه مورد اجرا می‌گذارد. اعاده صلاحیت کارشناس رسمی منوط به شرکت و موفقیت در کلاسهای بازآموزی یا کلاسهای مشابه مورد تأیید کانون مربوط و با موافقت شورای عالی کارشناسان خواهد بود.

ماده ۳۴ - کارشناسانی که مستخدم شاغل دولت یا مؤسسات دولتی یا شرکتهای دولتی و وابسته به دولت یا شهرداریها یا سایر نهادهای عمومی غیردولتی و یا سایر شرکتهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام است، می‌باشند، نمی‌توانند در دعاوی و سایر امور مستلزم امر کارشناسی رسمی که مربوط به دستگاه متبوع آنهاست به عنوان کارشناس رسمی مداخله و اظهارنظر کنند مگر اینکه در آن رشته کارشناس رسمی دیگری وجود نداشته و یا مرضی‌الطرفین باشند یا آنکه کارمند مذکور طبق مقررات مربوط به آن دستگاه

قانوناً ملزم به اظهار نظر باشد. هیچ کدام از مراجع قضائی و ادارات دادگستری و ثبت اسناد و املاک نمی توانند امر کارشناسی رسمی را به کارشناسانی که کارمند شاغل قضائی یا اداری دادگستری یا ثبت اسناد و املاک می باشند ارجاع کنند مگر اینکه در آن رشته جز قاضی و یا کارمند شاغل، کارشناس دیگری وجود نداشته باشد.

ماده ۳۵ - مقررات تبصره الحاقی به بند (۲۴) ماده (۵۵) قانون شهرداریها - مصوب ۱۳۵۲ - و اصلاحات بعدی در مورد کارشناسان رسمی و مترجمان رسمی دادگستری نیز جاری است.

ماده ۳۶ - در صورت فوت و یا حجر کارشناس رسمی و یا محرومیت دائم از کارشناسی رسمی، با اعلام ذی نفع، نماینده کانون مربوط به اتفاق نماینده مرجع قضائی محل ضمن تنظیم صورتجلسه لازم برگها و اسناد راجع به امور کارشناسی را جمع کرده در کانون بایگانی می نماید و در صورتی که بین آنها اشیاء یا اسنادی، با ارائه دلایل کافی توسط مدعی، متعلق به اشخاص باشد به صاحبان آنها رد می کند.

ماده ۳۷ - در هر یک از رشته های کارشناسی که اظهار نظر کارشناس رسمی نسبت به موضوع ارجاع شده لزوماً محتاج به کسب اطلاعاتی است که تنها در اختیار وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی، شرکتهای دولتی و وابسته به دولت، نهادهای عمومی غیردولتی و سایر شرکتهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام است، می باشند، کارشناس مذکور مکلف به مراجعه به دستگاه یا دستگاههای ذی ربط بوده و دستگاه یا دستگاههای یاد شده نیز موظف به در اختیار گذاشتن اطلاعات مورد نیاز برای اظهار نظر کارشناسی رسمی می باشند.

تبصره - اطلاعات طبقه بندی شده و غیر قابل انتشار دستگاههای مورد اشاره در این ماده از حکم مذکور مستثنی می باشند و طبق مقررات قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ در اختیار کارشناس ذی ربط قرار خواهد گرفت.

کارشناس مزبور تنها این اطلاعات را در حیطه وظایف و مسئولیتهای خود در رابطه با امر ارجاع شده اعمال خواهد کرد و به کارگیری و یا افشای آن در غیر مورد مذکور ممنوع است در غیر این صورت مشمول قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی - مصوب ۱۳۵۳ - در قسمتهای ذی ربط آن خواهد بود.

ماده ۳۸ - هرگاه کارشناس رسمی با سوءنیت ضمن اظهار عقیده در امر کارشناسی برخلاف واقع چیزی بنویسد و یا در اظهار عقیده کتبی خود راجع به امر کیفری و یا حقوقی تمام مآوقع را ذکر نکند و یا برخلاف واقع چیزی ذکر کرده باشد جاعل در اسناد رسمی محسوب می گردد و همچنین هرگاه کارشناس رسمی در چیزی که برای آزمایش در دسترس او گذاشته شده با سوءنیت تغییر بدهد به مجازاتهای مقرر در قانون مجازات اسلامی محکوم می شود و اگر گزارش خلاف واقع و اقدامات کارشناس رسمی در حکم دادگاه موثر واقع شده باشد کارشناس مذکور به حداکثر مجازات تعیین شده محکوم خواهد شد. حکم یاد شده در مورد خبرگان محلی نیز لازم الرعایه می باشد.

ماده ۳۹ - صدور پروانه برای کارشناسان رسمی فقط برای یک رشته کارشناسی مجاز است.

ماده ۴۰ - کلیه کانونهای موجود مکلفند حداکثر ظرف سه ماه از زمان لازم الاجراء شدن این قانون وضعیت خود را با مقررات این قانون تطبیق دهند.

ماده ۴۱ - آئین نامه اجرایی این قانون ظرف سه ماه از تاریخ تصویب توسط وزیر دادگستری تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۴۲ - قوانین راجع به کارشناسان رسمی مصوب سالهای ۱۳۱۷ و ۱۳۳۹ و لایحه قانونی استقلال کانون کارشناسان رسمی مصوب ۱۳۵۸ لغو می شوند.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۰۰۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۵/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۱۱۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۸؛ «لایحه کانون کارشناسان رسمی دادگستری» مصوب جلسه مورخ سیزدهم مردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۸ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

الف - ایرادات

۱ - واگذاری شرایط عضویت اعضاء شورای عالی کارشناسان به آئین‌نامه در ذیل ماده (۳) مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی^(۱) است.

۲ - چنانچه مقررات و ضوابط موضوع صدر بند «ب» ماده (۷) همان موارد موضوع ماده (۱۵) است تدوین آن زائد می‌باشد و اگر منظور تدوین مقررات و ضوابطی خارج از موارد موضوع ماده (۱۵) است لازم است تصریح گردد تا اظهارنظر شود.

۱) اصل هشتاد و پنجم: سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست. مجلس نمی‌تواند اختیار قانونگذاری را به شخص یا هیاتی واگذار کند ولی در موارد ضروری می‌تواند اختیار وضع بعضی از قوانین را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیته‌های داخلی خود تفویض کند؛ در این صورت این قوانین در مدتی که مجلس تعیین می‌نماید به صورت آزمایشی اجرا می‌شود و تصویب نهایی آنها با مجلس خواهد بود.

همچنین مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب دائمی اسانامه سازمانها، شرکها، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیته‌های ذی‌ربط واگذار کند و یا اجازه تصویب آنها را به دولت بدهد. در این صورت مصوبات دولت نباید با اصول و احکام مذهب رسمی کشور و یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد، تشخیص این امر به ترتیب مذکور در اصل نود و ششم با شورای نگهبان است. علاوه بر این مصوبات دولت نباید مخالف قوانین و مقررات عمومی کشور باشد و به منظور بررسی و اعلام عدم مغایرت آنها با قوانین مزبور باید ضمن ابلاغ برای اجرا به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی برسد.

۳ - پیشنهاد تعرفه عضویت توسط شورای عالی کارشناسان موضوع بند «د» ماده (۷) به مراجع ذی ربط با تعیین حق عضویت توسط این شورا موضوع بند «الف» ماده (۳۱) متناقض است زیرا براساس این دو ماده مرجع پیشنهاد دهنده و تعیین کننده یک مرجع، یعنی شورای عالی کارشناسان می باشد. پس از رفع تناقض اظهارنظر خواهد شد.

۴ - بند «ه» ماده (۷) با ماده (۲۳) متعارض است پس از رفع تعارض اظهارنظر خواهد شد.

۵ - شبهه تعارض بند «ه» ماده (۷) با ماده (۲۳) موضوع بند «۴» موارد ایراد به ماده (۲۴) نیز قابل تسری است.

۶ - جهت جلوگیری از سوءاستفاده های احتمالی لازم است در تبصره ۲ ماده (۷) عبارت «در چارچوب این قانون» بعد از عبارت تصمیمات شورای عالی کارشناسان اضافه گردد.

۷ - با توجه به اینکه مطابق اصل ۱۶۰ قانون اساسی مسئولیت وزیر دادگستری برقراری رابطه بین قوه قضائیه با قوه مجریه و مقننه است علاوه بر آن این وزیر عهده دار وظایف مشترک با هیأت وزیران می باشد وظایف و تکالیفی که به موجب ماده (۱۳) به عهده وزیر دادگستری گذاشته شده است خارج از محدوده اختیارات این وزیر است علیهذا ماده (۱۳) مغایر اصل ۱۶۰ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

(۱) اصل یکصد و شصتم: وزیر دادگستری مسئولیت کلیه مسائل مربوط به روابط قوه قضائیه با قوه مجریه و قوه مقننه را برعهده دارد و از میان کسانی که رئیس قوه قضائیه به رئیس جمهور پیشنهاد می کند انتخاب می گردد.
رئیس قوه قضائیه می تواند اختیارات تام مالی و اداری و نیز اختیارات استخدای غیر قضات را به وزیر دادگستری تفویض کند. در این صورت وزیر دادگستری دارای همان اختیارات و وظایفی خواهد بود که در قوانین برای وزراء به عنوان عالی ترین مقام اجرایی پیش بینی می شود.

۸ - با توجه به اینکه مطابق اصل ۱۲ قانون اساسی دین رسمی ایران اسلام می باشد عبارت «ادیان رسمی کشور» موضوع بند (الف) ماده (۱۵) مغایر اصل ۱۲ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۹ - قید عضویت رسمی در بند «ه» ماده (۱۵) که مستلزم دادن پروانه به هواداران و فعالان گروهکها و اعضاء غیررسمی آنها است خلاف شرع و مغایر مفهوم اصل ۲۶ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۱۰ - با توجه به عبارت «گروهکهای محارب و مخالف اسلام» موضوع بند «ه» ماده (۱۵) چون این عبارت ایهام اجتماع هر دو قید یعنی عضویت در گروهکهای محارب و مخالف اسلام را با هم دارد در صورتی که عضویت در هر کدام از این گروهکها به تنهایی کفایت بر عدم صلاحیت متقاضی دارد لذا خلاف شرع تشخیص داده شد چنانچه به عبارت «گروهکهای محارب و یا مخالف اسلام» اصلاح شود رفع ایهام می گردد.

۱۱ - قید خصوص وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران در انتهای بند «ه» ماده (۱۵) که مستلزم عدم توجه به سایر مراجع ذی صلاح است خلاف موازین شرع تشخیص داده شد.

(۱) اصل دوازدهم: دین رسمی ایران، اسلام و مذهب جعفری اثنی عشری است و این اصل الی الابد غیرقابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل می باشند و پیروان این مذاهب در انجام مراسم مذهبی، طبق فقه خودشان آزادند و در تعلیم و تربیت دینی و احوال شخصیه (ازدواج، طلاق، ارث و وصیت) و دعاوی مربوط به آن در دادگاهها رسمیت دارند و در هر منطقه ای که پیروان هر یک از این مذاهب اکثریت داشته باشند، مقررات محلی در حدود اختیارات شوراها بر طبق آن مذهب خواهد بود، با حفظ حقوق پیروان سایر مذاهب.

(۲) اصل بیست و ششم: احزاب، جمعیتها، انجمنهای سیاسی و صنفی و انجمنهای اسلامی یا اقلیتهای دینی شناخته شده آزادند، مشروط به اینکه اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی را نقض نکنند. هیچکس را نمی توان از شرکت در آنها منع کرد یا به شرکت در یکی از آنها مجبور ساخت.

۱۲ - انحصار شرایط اخذ پروانه کارشناسی توسط متقاضیان به موارد مندرج در ماده (۱۵) چون مستلزم دادن پروانه به افراد غیرموثق (و افرادی که سوء شهرت دارند و همچنین اعضاء گروهکهای غیرقانونی و یا مخالف انقلاب و یا اعضاء ساواک منحل یا اعضاء سازمانهای جاسوسی یا تشکیلات فراماسونری و افرادی که همکاری با قوای نظامی بیگانه علیه جمهوری اسلامی ایران دارند یا مبادرت به قاچاق اسلحه و مهمات و ارز و مواد مخدر نموده‌اند یا همکاری در امر قاچاق و یا سوءاستفاده مالی داشته یا مرتکب اخذ هر نوع وجه یا مالی مستقیم و غیرمستقیم که قانوناً مجاز به دریافت آن نبوده‌اند شده باشند و یا افرادی که اشتهار به فساد اخلاق یا تجاهر به فسق و فجور یا اعمال منافی عفت و خلاف اسلام و امثال اینها دارند «موضوع ماده (۸) لایحه بازسازی کارشناسان رسمی دادگستری مصوب سیزدهم خردادماه یکهزار و سیصد و شصت و پنج» می‌باشد لذا خلاف شرع تشخیص داده شد.

۱۳ - در تبصره ذیل بند «ط» ماده (۱۵) اگر منظور از عبارت شرایط لازم برای تقاضای صدور پروانه کارشناسی رسمی مندرج در صدر این تبصره همان موارد مندرج در این قانون است عبارت مذکور زاید است اگر شرایط دیگری منظور باشد مبهم است و نیاز به تصریح دارد پس از رفع ابهام اظهارنظر خواهد شد.

۱۴ - تبصره ۴ ماده (۲۳) اشکال عبارتی دارد و نامفهوم است پس از اصلاح اظهارنظر خواهد شد.

۱۵ - با توجه به اینکه تخلفات و جرائم بایستی در قانون معین شود لکن در تبصره ۱ ماده (۲۶) این موارد به آئین‌نامه واگذار شده است بنابراین قانونگذاری است لذا این تبصره مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۱۶ - ماده (۲۷) مبنیاً بر ماده (۱۵) لازم است اصلاح شود.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

۱۷ - چون عموم و اطلاق جرائم موضوع ماده (۲۸) شامل جرائمی غیر از تخلفات انتظامی اعضای ارکان هرکانون و یا هر یک از کارشناسان رسمی می‌گردد لذا این ماده خلاف اصل ۱۶۰ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

ب: تذکرات

- ۱ - بند «د» ماده (۱۵) به بند «ی» تبدیل می‌گردد.
- ۲ - چون بخشی از تبصره ذیل بند «ط» ماده (۱۵) به عموم این ماده مربوط است لذا مناسب است این تبصره نیز در عداد سایر تبصره‌ها منظور گردد.
- ۳ - با توجه به ملاکی که در قانون اساسی در دو متن سوگند نامه در اصول ۶۷^(۲) و ۱۲۱^(۳) رعایت شده سوگند به خداوند در برابر قرآن کریم آمده است لذا لازم است در

(۱) همین مجموعه، صفحه ۴۷.

(۲) اصل شصت و هفتم: نمایندگان باید در نخستین جلسه مجلس به ترتیب زیر سوگند یاد کنند و متن قسم نامه را امضاء نمایند.

بسم الله الرحمن الرحيم

«من در برابر قرآن مجید، به خدای قادر متعال سوگند یاد می‌کنم و با تکیه بر شرف انسانی خویش تمهید می‌نمایم که پاسدار حریم اسلام و نگهدارنده دستاوردهای انقلاب اسلامی ملت ایران و میانی جمهوری اسلامی باشم؛ ودیعه‌ای را که ملت به ما سپرده به عنوان امینی عادل پاسداری کنم و در انجام وظایف و کالت، امانت و تقوا را رعایت نمایم و همواره به استقلال و اعتلای کشور و حفظ حقوق ملت و خدمت به مردم پایبند باشم، از قانون اساسی دفاع کنم و در گفته‌ها و نوشته‌ها و اظهارنظرها، استقلال کشور و آزادی مردم و تأمین مصالح آنها را مدّ نظر داشته باشم.»

نمایندگان اقلیتهای دینی این سوگند را با ذکر کتاب آسمانی خود یاد خواهند کرد.

نمایندگانی که در جلسه نخست شرکت ندارند در اولین جلسه‌ای که حضور پیدا می‌کنند مراسم سوگند را به جای آورند.

(۳) اصل یکصد و بیست و یکم: رئیس جمهور در مجلس شورای اسلامی در جلسه‌ای که با حضور رئیس قوه قضائیه و اعضای شورای نگهبان تشکیل می‌شود به ترتیب زیر سوگند یاد می‌کند و سوگندنامه را امضاء می‌نماید.

بسم الله الرحمن الرحيم

«من به عنوان رئیس جمهور در پیشگاه قرآن کریم و در برابر ملت ایران به خداوند قادر متعال سوگند یاد می‌کنم که پاسدار مذهب رسمی و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی کشور باشم و همه استعداد و صلاحیت خویش را در راه ایفای مسئولیت‌هایی که بر عهده گرفته‌ام به کار گیرم و خود را وقف خدمت به مردم و اعتلای کشور، ترویج دین و اخلاق، پشتیبانی از حق و گسترش عدالت سازم و از هرگونه خودکامگی بپرهیزم و از آزادی و حرمت اشخاص و حقوقی که قانون اساسی برای ملت»

ماده ۱۷ نیز به این مهم توجه شود.

۴ - در تبصره ۳ ماده (۲۳) در صورتی که رئیس دادگاه مخالف باشد انشاء توسط او امکان ندارد و اگر منظور ابلاغ و تقریر است باید اصلاح شود.

۵ - بند «ث» ماده (۳۱) یا به بند «پ» یا بند «ج» تبدیل شود.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۳۸۴ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۰۰۵ مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۹ و پیرو نامه شماره ۱۱۱۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۸ در مورد لایحه کانون کارشناسان رسمی دادگستری که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

شناخته است حمایت کتم و در حراست از مرزها و استقلال سیاسی و اقتصادی و فرهنگی کشور از هیچ اقدامی دریغ نورزم و با استعانت از خداوند و پیروی از پیامبر اسلام و ائمه اطهار علیهم السلام قدرتی را که ملت به عنوان امانتی مقدس به من سپرده است همچون امینی پارسا و فداکار نگاهدار باشم و آن را به منتخب ملت پس از خود بپارم.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

متن لایحه^(۱)

ماده ۳ - شورای عالی کارشناسان متشکل از هجده نفر عضو به انتخاب کارشناسان کل کشور به تناسب تعداد کارشناسان عضو هر کانون در تهران تشکیل می‌گردد. اعضای شورای عالی کارشناسان باید دارای شرایط موضوع ماده (۱۵) این قانون باشند و نحوه انتخاب آنان براساس آئین‌نامه این قانون خواهد بود.

تبصره ۱ - مدت عضویت در شورای عالی کارشناسان چهار سال می‌باشد و انتخاب مجدد برای یک دوره دیگر بلامانع است.

تبصره ۲ - متتخبین موضوع این ماده از بین خود یک نفر به عنوان رئیس، یک نفر نایب رئیس، یک نفر خزانه‌دار، یک نفر کارپرداز، دو نفر منشی و دو نفر بازرس با اکثریت آراء انتخاب می‌نمایند.

شورای مذکور تا انتخاب اعضای جدید کماکان عهده‌دار وظایف مقرر می‌باشند.

ماده ۷ - وظایف و اختیارات شورای عالی کارشناسان به قرار زیر است:

الف - اقدامات لازم برای ارتقاء سطح خدمات کارشناسی در سراسر کشور از طریق سیاست‌گذاری، برگزاری دوره‌های آموزشی، بازآموزی، گردهمایی، هم‌اندیشی و همچنین برگزاری آزمون سالیانه براساس نیاز مناطق کشور و تدوین مقررات مربوط به رشته‌ها و گروه‌های مختلف کارشناسی.

ب - تدوین مقررات و ضوابط صلاحیت علمی و فنی متقاضیان کارشناسی و نیز ضوابط ارتقاء صلاحیت عملی، جغرافیایی و نقل و انتقال کارشناسان رسمی برابر مقررات این قانون.

(۱) در این قسمت مواد مورد ایراد شورای نگهبان که توسط مجلس شورای اسلامی اصلاح شده است به همراه تغییرات به وجود آمده در لایحه مذکور از نظر گرامتان می‌گذرد.

- ج - تدوین نظامنامه‌های مربوط به تشکیل و شرح وظایف کمیسیونهای مشورتی علمی و فنی و سایر کمیسیونهای خاص.
- د - تعیین تعرفه عضویت و پیشنهاد حق الزحمه کارشناسی جهت ارائه به مراجع ذی ربط.
- ه - بررسی و تصویب یا رد پیشنهادات کانونها در محدوده ضوابط و مقررات.
- و - تدوین و تصویب نظامنامه‌های مالی، معاملاتی و استخدامی کانونها.
- ز - تدوین و بازنگری در ضوابط و روش‌های کارشناسی و اظهارنظر در خصوص استعلامات و ارائه رویه واحد در امور کارشناسان.
- ح - نظارت بر حسن انجام انتخابات کانونها در حوزه‌های انتخابات استانی با رعایت مقررات مربوطه.
- ط - نظارت بر اجرای مقررات توسط ارکان هر کانون و اعلام تخلفات آنان به مراجع ذی ربط.
- ی - تعیین نماینده جهت شرکت در مجامع بین‌المللی و مجامع داخلی از قبیل قانونگذاری، اجرایی و قضائی.
- ک - صدور احکام انتصاب اعضای هیأت مدیره، رؤسا و دادستانهای انتظامی هر کانون.
- ل - انجام سایر وظایف مقرر در قوانین و مقررات.
- تبصره ۱ - نحوه تشکیل جلسات و اتخاذ تصمیم طبق آئین‌نامه اجرایی این قانون می‌باشد.
- تبصره ۲ - تصمیمات شورای عالی کارشناسان در حدود مقررات این قانون برای کلیه کانون‌های کشور لازم الاجراء می‌باشد.
- تبصره ۳ - شورای عالی کارشناسان می‌تواند با توجه به شرایط، قسمتی از اختیارات خود را به کمیسیونهای وابسته و یا کانون‌های مستقل استان مربوط

تقریض نماید.

ماده ۱۳ - کمیسیون تشخیص صلاحیت‌های مندرج در ماده (۱۵) این قانون متشکل از پنج عضو اصلی و دو عضو علی‌البدل خواهد بود که دو عضو اصلی و یک عضو علی‌البدل از بین حقوقدانان توسط وزیر دادگستری انتخاب و بقیه اعضاء از بین کارشناسان رسمی به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان و تأیید وزیر دادگستری منصوب خواهند شد. تشخیص صلاحیت اولویت‌های اخلاقی مندرج در این قانون برعهده کمیسیون یاد شده می‌باشد.

تبصره - مدت عضویت هر عضو در کمیسیون یاد شده چهار سال می‌باشد.

ماده ۱۵ - متقاضیان اخذ پروانه کارشناسی رسمی علاوه بر وثاقت باید واجد شرایط ذیل باشند:

الف - متدین به دین اسلام و یا یکی از اقلیتهای دینی شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و وفاداری به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران،
ب - داشتن تابعیت ایرانی.

ج - نداشتن پیشینه کیفری مؤثر.

د - عدم اعتیاد به مواد مخدر.

ه - نداشتن وابستگی و سابقه عضویت در گروهکهای غیرقانونی و مخالف

اسلام با تأیید وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران.

تبصره - وزارت اطلاعات مکلف است ظرف مهلت دو ماه مراتب استعلام را اعلام نماید.

و - داشتن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته مورد تقاضا و حداقل پنج سال سابقه تجربی در رشته مربوط بعد از اخذ مدرک تحصیلی مذکور. هرگاه در رشته مورد نیاز، دوره تحصیلی کارشناسی یا بالاتر وجود نداشته باشد در این صورت افراد با دارا بودن مدرک دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در هر رشته و حداقل پانزده

سال سابقه کار در آن رشته می توانند متقاضی اخذ پروانه کارشناسی رسمی باشند.

ز - دارا بودن حداقل بیست و پنج سال سن در پایان مهلت ثبت نام.

ح - موفقیت در آزمون علمی و تجربی و گزینش صلاحیت اولویت های اخلاقی.

ط - گذراندن دوره کارآموزی به مدت یک سال تحت نظر کارشناس رسمی ای که بیش از ده سال سابقه کارشناسی رسمی داشته و به عنوان کارشناس راهنما با معرفی هیأت مدیره کانون مربوط.

ی - داشتن معافیت یا کارت پایان خدمت و وظیفه عمومی.

تبصره ۱ - شرایط لازم برای ثبت نام، نحوه انتخاب و نحوه برگزاری آزمون و منابع سؤالات امتحانی و موعد اعلام نتیجه و نحوه نظارت بر کارآموزان در طول دوره کارآموزی و همچنین وظایف کارآموزان در این دوره در آئین نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد. کارآموزان در طی دوره کارآموزی حق هیچ گونه اظهارنظر کارشناسی رسمی را به طور مستقل ندارند.

تبصره ۲ - پس از اعلام تعداد مورد نیاز در رشته کارشناسی امور ثبتی، دارندگان دانشنامه کارشناسی و فارغ التحصیلان آموزشگاههای اختصاصی ثبت اعم از شاغل یا بازنشسته که حداقل ده سال سابقه در امور ثبتی و یا نقشه برداری ثبتی داشته باشند می توانند در صورت داشتن شرایط مذکور در آزمون یاد شده شرکت کنند.

تبصره ۳ - در رشته هایی که سابقه کارشناسان رسمی آن کمتر از ده سال است، شرط دارا بودن ده سال سابقه کارشناسی برای کارشناس راهنما لازم الرعایه نیست، متقاضیان رشته های جدید کارشناسی رسمی به مدت سه ماه تحت نظارت کانون مربوط کارآموزی خواهند نمود.

تبصره ۴ - عدم پذیرش درخواست صدور پروانه کارشناسی رسمی هر یک از

متقاضیان مانع از تقاضای مجدد آنان برای دفعات بعدی نخواهد بود.
 ماده ۱۷ - کارشناسان رسمی جدید به هنگام اخذ پروانه باید با حضور در جلسه هیأت مدیره کانون مربوط با حضور ریاست دادگستری استان یا نماینده وی به شرح زیر سوگند یاد نمایند:

«به خداوند متعال سوگند یاد می‌کنم در امور کارشناسی که به من ارجاع می‌گردد خداوند متعال را حاضر و ناظر دانسته، به راستی و درستی نظر خود را اظهار نمایم و اغراض شخصی خود را در آن دخالت ندهم و تمام نظر خود را نسبت به موضوع کارشناسی اظهار نمایم و هیچ چیز را مکتوم ندارم و برخلاف واقع چیزی نگویم و ننویسم و رازدار و امین باشم.»^(۱)

ماده ۲۳ - مرجع رسیدگی به تخلفات انتظامی کلیه کارشناسان هر استان، دادگاه انتظامی مربوطه می‌باشد. اعضای دادگاه به شرح زیر برای مدت چهار سال انتخاب می‌گردند:

۱ - یک نفر حقوق‌دان که حداقل ده سال سابقه کار داشته باشد به انتخاب رئیس قوه قضائیه.

۲ - رئیس هیأت مدیره کانون مربوطه یا یکی از اعضای هیأت مدیره به انتخاب رئیس کانون.

۳ - یک نفر کارشناس رسمی در رشته مربوط به انتخاب رئیس کانون مربوطه. تبصره ۱ - ریاست دادگاه با عضو حقوق‌دان خواهد بود.

تبصره ۲ - چنانچه نیاز به شعبه یا شعب دیگر دادگاه باشد با درخواست کانون مربوطه و تصویب رئیس قوه قضائیه تشکیل خواهد شد. ارجاع پرونده به شعبه یا

(۱) همان گونه که ملاحظه می‌نمایید مجلس شورای اسلامی به تذکر شورای نگهبان توجهی ننموده و این ماده را مورد اصلاح قرار نداده است.

شعب به عهده رئیس شعبه اول خواهد بود.

تبصره ۳ - تصمیمات اتخاذ شده از سوی دادگاه انتظامی با اکثریت آراء معتبر و انشای رأی توسط یکی از اعضاء اکثریت و ابلاغ آن توسط رئیس دادگاه صورت خواهد گرفت.

تبصره ۴ - تصمیمات دادگاه انتظامی از جانب هیأت مدیره کانون مربوطه و از طرف محکوم علیه ظرف یک ماه پس از ابلاغ قابل تجدیدنظرخواهی است.

تبصره ۵ - تصمیمات دادگاه انتظامی و دادرهای انتظامی در مورد کارشناسان رسمی به وسیله پست سفارشی به نشانی مندرج در پرونده عضویت کانون ابلاغ می شود و هرگاه کارشناس رسمی تغییر نشانی خود را کتباً اعلام ننموده باشد آخرین نشانی موجود در پرونده معتبر خواهد بود.

تبصره ۶ - موارد ردّ اعضای دادگاه انتظامی همان موارد ردّ دادرسان می باشد، در صورت وجود جهات ردّ برابر ماده (۲۳) فرد دیگری تعیین خواهد شد.

تبصره ۷ - هرگاه رسیدگی به شکایت انتظامی در امور کارشناسی مستلزم انجام کارشناسی مجدد توسط سایر اعضای کانون کارشناسان رسمی باشد، پرداخت دستمزد کارشناسی طبق تعرفه قانونی به عهده شاکی می باشد.

ماده ۲۴ - مرجع تجدیدنظر نسبت به آرای قابل تجدیدنظر، دادگاه تجدیدنظر کارشناسان رسمی می باشد که در تهران مستقر می گردد و اعضای آن به شرح ذیل انتخاب می گردند:

الف - یک نفر حقوقدان یا ده سال سابقه کار به انتخاب رئیس قوه قضائیه.

ب - رئیس شورای عالی کارشناسان یا نماینده وی.

ج - یک نفر کارشناس در رشته مربوطه به انتخاب شورای عالی کارشناسان.

ماده ۲۶ - تخلفات و مجازاتهای انتظامی به قرار ذیل است:

الف - تخلفات:

- ۱ - عدم حضور در مراجع صالحه در وقت مقرر بدون عذر موجه.
 - ۲ - توسل به معاذیری که خلاف بودن آنها بعداً ثابت شود.
 - ۳ - مسامحه و سهل انگاری در اظهارنظر، هرچند مؤثر در تصمیمات مراجع صلاحیتدار باشد یا نباشد.
 - ۴ - تسلیم اسناد و مدارک به اشخاصی که قانوناً حق دریافت آن را ندارند و یا امتناع از تسلیم آنها به اشخاصی که حق دریافت دارند.
 - ۵ - سوء رفتار و اعمال خلاف شؤونات شغلی.
 - ۶ - نقض قوانین و مقررات در اظهارنظر کارشناسی.
 - ۷ - انجام کارشناسی و اظهارنظر با وجود جهات ردّ قانونی.
 - ۷ - انجام کارشناسی و اظهار با وجود جهات ردّ قانونی.
 - ۸ - انجام کارشناسی و اظهارنظر در اموری که خارج از صلاحیت کارشناس است.
 - ۹ - انجام کارشناسی و اظهارنظر برخلاف واقع و تبانی.
 - ۱۰ - انجام کارشناسی و اظهارنظر با پروانه‌ای که اعتبار آن منقضی شده باشد.
 - ۱۱ - افشاء اسرار و اسناد محرمانه.
 - ۱۲ - اخذ وجه یا مال یا قبول خدمت مازاد بر تعرفه دستمزد و هزینه مقرر در قوانین یا دستورات مراجع صلاحیتدار.
 - ۱۳ - انجام کارشناسی و اظهارنظر در زمان تعلیق، محرومیت از حقوق اجتماعی و یا اثبات فقد شرایط موضوع ماده (۱۵) این قانون.
- ب - مجازاتها به ترتیب درجه:
- ۱ - توبیخ یا درج در پرونده کارشناس در کانون.
 - ۲ - محدود کردن اختیارات فنی کارشناس رسمی برای مدت یک سال.
 - ۳ - محدود کردن اختیارات فنی کارشناس رسمی برای مدت سه سال.

- ۴ - محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی از سه ماه تا یک سال.
- ۵ - محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی از یک تا سه سال.
- ۶ - محرومیت دائم از اشتغال به امر کارشناسی رسمی.
- تبصره ۱ - مرتکبین هر یک از تخلفات ردیفهای (۱)، (۲) و (۳) حسب مورد به مجازات درجه یک تا سه انتظامی محکوم می گردند.
- مرتکبین هر یک از تخلفات ردیفهای (۴)، (۵) و (۶) حسب مورد به مجازات درجه سه تا پنج انتظامی محکوم می گردند.
- مرتکبین هر یک از تخلفات ردیفهای (۷)، (۸)، (۹)، (۱۰)، (۱۱) و (۱۲) حسب مورد به مجازات درجه پنج تا شش انتظامی محکوم می گردند.
- مرتکبین هر یک از تخلفات ردیف (۱۳) به مجازات درجه شش انتظامی محکوم می گردند.
- تبصره ۲ - اعمال ارتكابی کارشناس، چنانچه علاوه بر تخلف انتظامی، واجد وصف کیفری باشد، دادگاه انتظامی مکلف است پرونده امر را عیناً به مرجع قضائی صلاحیتدار ارسال نماید.
- تبصره ۳ - هیأت مدیره هر کانون مکلف است از تمدید پروانه کارشناسی رسمی کسانی که سه بار ظرف سه سال به مجازاتهای انتظامی محکوم می شوند خودداری کند.
- این گونه کارشناسان رسمی می توانند پس از مدت دو سال از تاریخ لغو پروانه مجدداً تقاضای تمدید پروانه کارشناسی رسمی نمایند، مگر اینکه به مجازات انتظامی محرومیت دائم یا موقت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی محکوم شده باشند.
- ماده ۲۷ - هیأت مدیره هر کانون در صورت احراز زوال شرایط مذکور در بندهای (الف، ب، ج، د، ه) ماده (۱۵) این قانون در مورد کارشناس رسمی، به طور موقت از

تمدید پروانه خودداری می‌کند و سریعاً موضوع را به دادگاه انتظامی کانون مربوطه اعلام می‌نماید.

مرجع مذکور مکلف است ظرف حداکثر سه ماه از تاریخ وصول نسبت به موضوع اتخاذ تصمیم کند و نظر نهایی را به هیأت مدیره کانون مربوط ارجاع دهنده اعلام نماید.

ماده ۲۸ - رئیس هیأت مدیره هر کانون مسئول اجرای احکام قطعی دادگاه انتظامی و دادگاه تجدیدنظر کارشناسان در مورد کارشناسان متخلف می‌باشد.

ماده ۲۹ - دستمزد کارشناسی رسمی طبق تعرفه‌ای است که با پیشنهاد شورای عالی کارشناسان به تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد رسید و هر دو سال یک بار قابل تجدیدنظر می‌باشد. قضات دادگاهها در مورد دستمزد کارشناسی مطابق ماده (۲۶۴) قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ اقدام خواهند کرد.

تبصره - ضوابط تعیین هزینه‌های خدمات کارشناسی به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان و تصویب رئیس قوه قضائیه مشخص خواهد شد و پرداخت آن بر عهده متقاضی است.

ماده ۳۰ - هزینه‌های مربوط به هر کانون از محل‌های زیر تأمین می‌گردد:

الف - حق عضویت و حق صدور یا تمدید پروانه کارشناسی رسمی هر دو سال یک بار قابل تجدیدنظر است.

ب - پنج درصد (۵٪) از حق الزحمه کارشناسان رسمی.

ج - وجوهی که برای موارد خاص به تصویب مجمع عمومی از کارشناسان رسمی و یا متقاضیان کارشناسی رسمی اخذ خواهد شد.

تبصره - پرداخت حق حضور اعضای غیرکارشناس در هیأت انتظامی و کمیسیونها و سایر مخارج مربوط بر عهده شورای عالی کارشناسان است که به نسبت از کانونها اخذ خواهد نمود.

ماده ۳۱ - کلیه مراجع قضائی و انتظامی، وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات، شرکتها، بانکها، شهرداریها، بنیادها، نهادهای انقلاب اسلامی و اشخاص حقوقی اعم از دولتی و غیر دولتی و سایر مراجع عمومی و دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام است موظف هستند مبلغ بند (ب) ماده (۳۰) این قانون را از دستمزد کارشناسان رسمی کسر و به حساب کانون مربوط واریز نمایند. همچنین مکلف می‌باشند مالیات متعلقه را نیز با رعایت قوانین مالیاتی کسر و به حساب خزانه‌داری کل واریز کنند.

ماده ۳۲ - در مواردی که هیأت مدیره هر کانون استان، تجدیدنظر در صلاحیت فنی کارشناس رسمی را ضروری تشخیص دهد پیشنهاد خود را با دلایل مربوط به شورای عالی کارشناسان ارائه خواهد نمود. شورای عالی با کسب نظر مشورتی از کمیسیون تشخیص صلاحیت علمی و فنی رشته مربوط تصمیم نهایی را در خصوص موضوع اتخاذ می‌نماید.

هیأت مدیره هر کانون پس از دریافت تصمیم شورای عالی مبنی بر موافقت با محدود کردن صلاحیت فنی کارشناس رسمی، تصمیم یاد شده را به مورد اجرا می‌گذارد. اعاده صلاحیت کارشناس رسمی منوط به شرکت و موفقیت در کلاسهای بازآموزی یا کلاسهای مشابه مورد تأیید کانون مربوط و با موافقت شورای عالی کارشناسان خواهد بود.

ماده ۳۳ - کارشناسانی که مستخدم شاغل دولت یا مؤسسات دولتی یا شرکتهای دولتی و وابسته به دولت یا شهرداریها یا سایر نهادهای عمومی غیردولتی و یا سایر شرکتهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام است، می‌باشند، نمی‌توانند در دعاوی و سایر امور مستلزم امر کارشناسی رسمی که مربوط به دستگاه متبوع آنهاست به عنوان کارشناس رسمی مداخله و اظهارنظر کنند مگر اینکه در آن رشته کارشناس رسمی دیگری وجود نداشته و یا مرضی‌الطرفین باشند یا آنکه کارمند مذکور طبق مقررات مربوط به آن دستگاه

قانوناً ملزم به اظهار نظر باشد. هیچ کدام از مراجع قضائی و ادارات دادگستری و ثبت اسناد و املاک نمی توانند امر کارشناسی رسمی را به کارشناسانی که کارمند شاغل قضائی یا اداری دادگستری یا ثبت اسناد و املاک می باشند ارجاع کنند مگر اینکه در آن رشته جز قاضی و یا کارمند شاغل، کارشناس دیگری وجود نداشته باشد.

ماده ۳۴ - مقررات تبصره الحاقی به بند (۲۴) ماده (۵۵) قانون شهرداریها - مصوب ۱۳۵۲/۴/۵ - و اصلاحات بعدی در مورد کارشناسان رسمی و مترجمان رسمی دادگستری نیز جاری است.

ماده ۳۵ - در صورت فوت و یا حجر کارشناس رسمی و یا محرومیت دائم از کارشناسی رسمی، با اعلام ذی نفع، نماینده کانون مربوط به اتفاق نماینده مرجع قضائی محل ضمن تنظیم صورت جلسه لازم برگها و اسناد راجع به امور کارشناسی را جمع کرده در کانون، بایگانی می نماید و در صورتی که بین آنها اشیاء یا اسنادی، با ارائه دلایل کافی توسط مدعی، متعلق به اشخاص باشد به صاحبان آنها رد می کند.

ماده ۳۶ - در هر یک از رشته های کارشناسی که اظهار نظر کارشناس رسمی نسبت به موضوع ارجاع شده لزوماً محتاج به کسب اطلاعاتی است که تنها در اختیار وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی، شرکتهای دولتی و وابسته به دولت، نهادهای عمومی غیردولتی و سایر شرکتهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام است، می باشد، کارشناس مذکور مکلف به مراجعه به دستگاه یا دستگاههای ذی ربط بوده و دستگاه یا دستگاههای یاد شده نیز موظف به در اختیار گذاشتن اطلاعات مورد نیاز برای اظهار نظر کارشناسی رسمی می باشند.

تبصره - اطلاعات طبقه بندی شده و غیر قابل انتشار دستگاههای مورد اشاره در این ماده از حکم مذکور مستثنی می باشد و طبق مقررات قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ در اختیار کارشناس ذی ربط قرار خواهد گرفت.

کارشناس مزبور تنها این اطلاعات را در حیطه وظایف و مسئولیتهای خود در رابطه با امر ارجاع شده اعمال خواهد کرد و به کارگیری و یا افشای آن در غیر مورد مذکور ممنوع است در غیر این صورت مشمول قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی - مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۲۹ - در قسمتهای ذی ربط آن خواهد بود.

ماده ۳۷ - هرگاه کارشناس رسمی با سوءنیت ضمن اظهار عقیده در امر کارشناسی برخلاف واقع چیزی بنویسد و یا در اظهار عقیده کتبی خود راجع به امر کیفی و یا حقوقی تمام مآوِقع را ذکر نکند و یا برخلاف واقع چیزی ذکر کرده باشد جاعل در اسناد رسمی محسوب می‌گردد و همچنین هرگاه کارشناس رسمی در چیزی که برای آزمایش در دسترس او گذاشته شده با سوء نیت تغییر بدهد به مجازاتهای مقرر در قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود و اگر گزارش خلاف واقع و اقدامات کارشناس رسمی در حکم دادگاه موثر واقع شده باشد کارشناس مذکور به حداکثر مجازات تعیین شده محکوم خواهد شد. حکم یاد شده در مورد خبرگان محلی نیز لازم الرعایه می‌باشد.

ماده ۳۸ - صدور پروانه برای کارشناسان رسمی فقط برای یک رشته کارشناسی مجاز است.

ماده ۳۹ - کلیه کانونهای موجود مکلفند حداکثر ظرف سه ماه از زمان لازم الاجراء شدن این قانون وضعیت خود را با مقررات این قانون تطبیق دهد.

ماده ۴۰ - آئین‌نامه اجرایی این قانون ظرف سه ماه از تاریخ تصویب توسط وزیر دادگستری تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۴۱ - قانون راجع به کارشناسان رسمی مصوب ۱۳۱۷/۱۱/۲۳ و قانون راجع به اصلاح قانون کارشناسان رسمی وزارت دادگستری مصوب ۱۳۳۹/۲/۱۴ و لایحه قانونی استقلال کانون کارشناسان رسمی مصوب ۱۳۵۸/۸/۱ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران لغو می‌شوند.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۶۱۸

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۲۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۳۸۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹ و شماره ۱۱۱۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۸ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۰۰۵ مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۹ لایحه قانون کارشناسان رسمی دادگستری که با اصلاحاتی در جلسه مورخ سیزدهم آبانماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

- ۱ - در بند (۷) اشکال کماکان به قوت خود باقی است.
- ۲ - در بند (۹) اشکال شرعی به قوت خود باقی است.
- ۳ - در بند (۱۰) اشکال به قوت خود باقی است.
- ۴ - در بند (۱۱) اشکال شرعی به قوت خود باقی است.
- ۵ - در بند (۱۲) با توجه به لحاظ شرط وثاقت در غیر این مورد اشکال شرعی به قوت خود باقی است.
- ۶ - در بند (۱۶) چون ایرادات ماده (۱۵) به طور کامل رفع نشده است، اشکال این بند به قوت خود باقی است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره ۱۶۰۴ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۱۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۶۱۸ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۴ و پیرو نامه شماره ۱۳۸۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹،

لایحه قانون کارشناسان رسمی دادگستری که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱۳ - کمیسیون تشخیص صلاحیت‌های مندرج در ماده (۱۵) این قانون متشکل از پنج عضو اصلی و دو عضو علی‌البدل خواهد بود که دو عضو اصلی و یک عضو علی‌البدل از بین حقوقدانان توسط رئیس قوه قضائیه انتخاب و بقیه اعضا از بین کارشناسان رسمی به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان و تأیید رئیس قوه قضائیه منصوب خواهند شد. تشخیص صلاحیت اولویت‌های اخلاقی مندرج در این قانون برعهده کمیسیون یاد شده می‌باشد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

تبصره - مدت عضویت هر عضو در کمیسیون یادشده چهار سال می باشد.

ماده ۱۵ - متقاضیان اخذ پروانه کارشناسی رسمی علاوه بر وثاقت باید واجد شرایط ذیل باشند:

الف - متدین به دین اسلام و یا یکی از اقلیتهای دینی شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و فاداری به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران،
ب - داشتن تابعیت ایرانی.

ج - نداشتن پیشینه کیفری مؤثر.

د - عدم اعتیاد به مواد مخدر.

ه - نداشتن وابستگی و سابقه عضویت در گروهکهای غیرقانونی و مخالف اسلام با تأیید وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران.

تبصره - وزارت اطلاعات مکلف است ظرف مهلت دو ماه مراتب استعلام را اعلام نماید.

و - داشتن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته مورد تقاضا و حداقل پنج سال سابقه تجربی در رشته مربوط بعد از اخذ مدرک تحصیلی مذکور. هرگاه در رشته مورد نیاز، دوره تحصیلی کارشناسی یا بالاتر وجود نداشته باشد در این صورت افراد با دارا بودن مدرک دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در هر رشته و حداقل پانزده سال سابقه کار در آن رشته می توانند متقاضی اخذ پروانه کارشناسی رسمی باشند.

ز - دارا بودن حداقل بیست و پنج سال سن در پایان مهلت ثبت نام.

ح - موفقیت در آزمون علمی و تجربی و گزینش صلاحیت اولویت های اخلاقی.

ط - گذراندن دوره کارآموزی به مدت یک سال تحت نظر کارشناس رسمی‌ای که بیش از ده سال سابقه کارشناسی رسمی داشته و به عنوان کارشناس راهنما با معرفی هیأت مدیره کانون مربوط.

ی - داشتن معافیت یا کارت پایان خدمت وظیفه عمومی.

تبصره ۱ - شرایط لازم برای ثبت نام، نحوه انتخاب و نحوه برگزاری آزمون و منابع سوالات امتحانی و موعد اعلام نتیجه و نحوه نظارت بر کارآموزان در طول دوره کارآموزی و همچنین وظایف کارآموزان در این دوره در آئین‌نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد. کارآموزان در طی دوره کارآموزان حق هیچ گونه اظهارنظر کارشناسی رسمی را به طور مستقل ندارند.

تبصره ۲ - پس از اعلام تعداد مورد نیاز در رشته کارشناسی امور ثبتی، دارندگان دانشنامه کارشناسی و فارغ التحصیلان آموزشگاههای اختصاصی ثبت اعم از شاغل یا بازنشسته که حداقل ده سال سابقه در امور ثبتی و یا نقشه برداری ثبتی داشته باشند می‌توانند در صورت داشتن شرایط مذکور در آزمون یاد شده شرکت کنند.

تبصره ۳ - در رشته‌هایی که سابقه کارشناسان رسمی آن کمتر از ده سال است، شرط دارا بودن ده سال سابقه کارشناسی برای کارشناس راهنما لازم‌الرعایه نیست. متقاضیان رشته‌های جدید کارشناسی رسمی به مدت سه ماه تحت نظارت کانون مربوط کارآموزی خواهند نمود.

تبصره ۴ - عدم پذیرش درخواست صدور پروانه کارشناسی رسمی هر یک از متقاضیان مانع از تقاضای مجدد آنان برای دفعات بعدی نخواهد بود.

این گونه کارشناسان رسمی می‌توانند پس از مدت دو سال از تاریخ لغو پروانه مجدداً تقاضای تمدید پروانه کارشناسی رسمی نمایند، مگر اینکه به مجازات انتظامی محرومیت

دائم یا موقت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی محکوم شده باشند.
 ماده ۲۷ - هیأت مدیره هر کانون در صورت احراز زوال شرایط مذکور در بندهای (الف، ب، ج، د، ه) ماده (۱۵) این قانون در مورد کارشناس رسمی، به طور موقت از تمدید پروانه خودداری می‌کند و سریعاً موضوع را به دادگاه انتظامی کانون مربوطه اعلام می‌نماید.

مرجع مذکور مکلف است ظرف حداکثر سه ماه از تاریخ وصول نسبت به موضوع اتخاذ تصمیم کند و نظر نهایی را به هیأت مدیره کانون مربوط ارجاع دهنده اعلام نماید.

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۰۹۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۶۰۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۰ و شماره ۱۳۸۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹ و شماره ۱۱۱۰ - قم مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۸ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۳۰۳۱ مورخ ۸۰/۱۰/۱۸^(۱) و شماره ۸۰/۲۱/۲۶۱۸ مورخ ۸۰/۸/۲۴ و شماره ۸۰/۲۱/۲۰۰۵ مورخ ۸۰/۵/۲۹ «لایحه کانون کارشناسان رسمی دادگستری» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ نهم دی ماه یک هزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۶ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

اصل نود و پنجم: در مواردی که شورای نگهبان مدت ده روز را برای رسیدگی و اظهار نظر نهایی کافی نداند، می‌تواند از مجلس شورای اسلامی حداکثر ده روز دیگر با ذکر دلیل خواستار تمدید وقت شود.

اعلام می‌گردد:

- ۱- دربندهای ۹ و ۱۱ اشکالات شرعی کماکان به قوت خود باقی است.
- ۲- با توجه به ماده ۲۷ هیچ گونه منعی برای ادامه فعالیت کارشناسان رسمی که شرط وثاقت را از دست داده باشند وجود ندارد، از این جهت خلاف موازین شرع تشخیص داده شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۹۴۳ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۱/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۰۹۵ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۹ و پیرو نامه شماره ۱۶۰۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۰ لایحه شماره ۱۷۳۶۱/۵۶۵۵۲ مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۲۶ دولت در خصوص کانون کارشناسان رسمی دادگستری که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

متن لایحه

ماده ۱ -

ماده ۱۵ - متقاضیان اخذ پروانه کارشناسی رسمی علاوه بر وثاقت باید واجد شرایط ذیل باشند:

الف - متدین به دین اسلام و یا یکی از اقلیتهای دینی شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و وفاداری به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران،
ب - داشتن تابعیت ایرانی.

ج - نداشتن پیشینه کیفری مؤثر.

د - عدم اعتیاد به مواد مخدر.

ه - نداشتن وابستگی و سابقه عضویت و هواداری در گروههای غیرقانونی یا مخالف اسلام.

تبصره - وزارت اطلاعات مکلف است ظرف مهلت دو ماه مراتب استعمال را اعلام نماید.

و - داشتن دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در رشته مورد تقاضا و حداقل پنج سال سابقه تجربی در رشته مربوط بعد از اخذ مدرک تحصیلی مذکور هرگاه در رشته مورد نیاز، دوره تحصیلی کارشناسی یا بالاتر وجود نداشته باشد در این صورت افراد با دارا بودن مدرک دانشنامه کارشناسی یا بالاتر در هر رشته و حداقل پانزده سال سابقه کار در آن رشته می توانند متقاضی اخذ پروانه کارشناسی رسمی باشند.
ز - دارا بودن حداقل بیست و پنج سال در پایان مهلت ثبت نام.

ح - موفقیت در آزمون علمی و تجربی و گزینش صلاحیت اولویت های اخلاقی.

ط - گذراندن دوره کارآموزی به مدت یک سال تحت نظر کارشناس رسمی ای که بیش از ده سال سابقه کارشناسی رسمی داشته و به عنوان کارشناس راهنما با

معرفی هیأت مدیره کانون مربوط.

ی- داشتن معافیت یا کارت پایان خدمت و وظیفه عمومی.

تبصره ۱ - شرایط لازم برای ثبت نام، نحوه انتخاب و نحوه برگزاری آزمون و منابع سؤالات امتحانی و موعد اعلام نتیجه و نحوه نظارت بر کارآموزان در طول دوره کارآموزی و همچنین وظایف کارآموزان در این دوره در آئین نامه اجرایی این قانون مشخص خواهد شد. کارآموزان در طی دوره کارآموزی حق هیچ گونه اظهار نظر کارشناسی رسمی رابه طور مستقل ندارند.

تبصره ۲ - پس از اعلام تعداد مورد نیاز در رشته کارشناسی امور ثبتی، دارندگان دانشنامه کارشناسی و فارغ التحصیلان آموزشگاههای اختصاصی ثبت اعم از شاغل یا بازنشسته که حداقل ده سال سابقه در امور ثبتی و یا نقشه برداری ثبتی داشته باشند می توانند در صورت داشتن شرایط مذکور در آزمون یادشده شرکت کنند.

تبصره ۳ - در رشته هایی که سابقه کارشناسان رسمی آن کمتر از ده سال است، شرط دارا بودن ده سال سابقه کارشناسی برای کارشناس راهنما لازم الرعایه نیست. متقاضیان رشته های جدید کارشناسی رسمی به مدت سه ماه تحت نظارت کانون مربوط کارآموزی خواهند نمود.

تبصره ۴ - عدم پذیرش درخواست صدور پروانه کارشناسی رسمی هر یک از متقاضیان مانع از تقاضای مجدد آنان برای دفعات بعدی نخواهد بود.

ماده ۱۶ - ...

ماده ۲۷ - هیأت مدیره هر کانون در صورت احراز زوال وثاقت و شرایط مذکور در بندهای (الف، ب، ج، د، ه) ماده (۱۵) این قانون در مورد کارشناس رسمی، به طور موقت از تمدید پروانه خودداری می کند و سریعاً موضوع رابه دادگاه انتظامی کانون مربوطه اعلام می نماید.

مرجع مذکور مکلف است ظرف حداکثر سه ماه از تاریخ وصول نسبت به

موضوع اتخاذ تصمیم کند و نظر نهایی را به هیأت مدیره کانون مربوط ارجاع دهنده
اعلام نماید.
ماده ۲۸ -

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۶۸

تاریخ: ۱۳۸۱/۱/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۹۴۳ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ و شماره ۱۶۰۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۰ و شماره ۱۳۸۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹ و شماره ۱۱۱۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۸ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۳۰۹۵ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۹ و شماره ۸۰/۲۱/۲۶۱۸ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۴ و شماره ۸۰/۲۱/۲۰۰۵ مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۹؛ «لایحه کانون کارشناسان رسمی دادگستری»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ هجدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات به عمل آمده مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

مغایرت و مخالفت طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبیات
آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸ با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۱۳۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۵/۲۷

شورای محترم نگهبان

طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبیات آب و
اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸ که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ
۱۳۸۰/۵/۲۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب
رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و
اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - دو تبصره ذیل به عنوان تبصره‌های (۵) و (۶) به قانون ابطال اسناد
فروش رقبیات آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸ الحاق و شماره تبصره
(۵) قانون مذکور به شماره (۷) تغییر می‌یابد:

تبصره ۵ - اراضی و املاکی که در تصرف و مالکیت کشاورزان و مالکین محلی بوده

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

و در اثر اجرای سیاستهای غلط و یا زورمندانه سلاطین از مالکیت آنان خارج شده ولی اراضی کماکان در تصرف مالکین مذکور می‌باشد و سپس من غیر حق در مالکیت موقوفات و آستان قدس رضوی درآمد و هیچ گونه سند و ققیّت اعم از عادی و رسمی توسط مالکین اصلی تنظیم نگردیده و همچنین املاکی که در تصرف اشخاص بوده و سند رسمی دارند ولی ادعای وقفیت نسبت به آنها شده است در صورتی که دلایل معتبری دال بر صحت وقف وجود نداشته باشد از شمول حکم ماده واحده خارج و هرگونه تصمیم و اقدامی که در مورد اراضی فوق‌الذکر انجام شده از درجه اعتبار ساقط و کان لم یکن می‌گردد.

تبصره ۶ - آن دسته از اراضی و املاک و جنگلها و مراتع و اراضی منابع ملی که مشمول ماده (۱) قانون ملی شدن جنگلها و مراتع کشور مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵ و اصلاحات بعدی آن و قانون حفظ و حمایت ذخایر جنگلی قرار گیرد مشمول ماده واحده مذکور نبوده و موقوفه تلقی نمی‌شود.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۱۰۹

تاریخ: ۱۳۸۰/۶/۱۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۱۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۷ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۰۴۲ مورخ ۱۳۸۰/۶/۵^(۱)؛ «طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه» مصوب جلسه مورخ بیست و

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

یکم مردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۸۰/۶/۱۱ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱ - اطلاق عبارت «سیاستهای غلط در سطر دوم تبصره (۵) چون شامل مواردی می‌شود که نقل و انتقال شرعی صورت پذیرفته است» از این جهت خلاف موازین شرع شناخته شد.

۲ - در تبصره (۵) چون در صورت وجود اختلاف، رسیدگی به دادگاه محول نشده است اطلاقش مغایر بند «۱» اصل (۱۵۶)^(۱) و اصل (۳۴)^(۲) قانون اساسی شناخته شد.

۳ - اطلاق تبصره (۵) نسبت به مواردی که غیر از سند رسمی و عادی دلیل معتبر شرعی دیگری مانند شایع اطمینان بخش در کار باشد خلاف موازین شرعی است و در هر صورت رسیدگی و حل و فصل نزاع در موارد اختلافی موکول به رسیدگی قضائی و صدور حکم نهایی است.

۴ - چون قانونی به نام ملی شدن جنگلها و مراتع کشور که مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵

(۱) اصل یکصد و پنجاه و ششم: قوه قضائیه قوای است مستقل که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مشول تحقق بخشیدن به عدالت و عهده‌دار وظایف زیر است:

۱ - رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعای و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدام لازم در آن قسمت از امور حیثیه، که قانون معین می‌کند.

۲ - احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادیهای مشروع.

۳ - نظارت بر حسن اجرای قوانین.

۴ - کشف جرم و تعقیب و مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدوّن جزائی اسلام.

۵ - اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین.

(۲) اصل سی و چهارم: دادخواهی حق مسلم هر فرد است و هر کس می‌تواند به منظور دادخواهی به دادگاههای صالح رجوع نماید. همه افراد ملت حق دارند این گونه دادگاهها را در دسترس داشته باشند و هیچکس را نمی‌توان از دادگاهی که به موجب قانون حق مراجعه به آن را دارد منع کرد.

باشد وجود ندارد (و اداره کل قوانین نیز اظهارنظر نموده ظاهراً در این خصوص اشتباهی رخ داده است) لازم است موضوع روشن شود تا اظهارنظر گردد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۳۸۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۱۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۹ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۲ و پیرونامه شماره ۱۱۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۷، طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - دو تبصره ذیل به عنوان تبصره‌های (۵) و (۶) به قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸ الحاق و شماره تبصره

(۵) قانون مذکور به شماره (۷) تغییر می‌یابد:

تبصره ۵ - اراضی و املاکی که در تصرف و مالکیت کشاورزان و مالکین محلی بوده و در اثر اجرای سیاستهای غلط و یا زورمندانه سلاطین بدون مجوز شرعی از مالکیت آنان خارج شده ولی اراضی کماکان در تصرف مالکین مذکور می‌باشد و سپس مین غیر حق در مالکیت موقوفات و آستان قدس رضوی درآمده و هیچ گونه سند وقفیت اعم از عادی و رسمی و یا هر دلیل معتبر شرعی و قانونی توسط مالکین اصلی تنظیم و ارائه نگردیده و همچنین املاکی که در تصرف اشخاص بوده و سند رسمی دارند ولی ادعای وقفیت نسبت به آنها شده است در صورتی که بنا به تشخیص محکمه صالح دلایل معتبری دال بر صحت وقف وجود نداشته باشد از شمول حکم ماده واحده خارج و هرگونه تصمیم و اقدامی که در مورد اراضی فوق‌الذکر انجام شده از درجه اعتبار ساقط و کان لم یکن می‌گردد.

تبصره ۶ - آن دسته از اراضی و املاک و جنگلها و مراتع و اراضی منابع ملی که مشمول ماده (۱) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵ و اصلاحات بعدی آن و قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی مصوب ۱۳۷۱/۷/۵ قرار گیرد مشمول ماده واحده مذکور نبوده و موقوفه تلقی نمی‌شود.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۶۹۳

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۳۸۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۶ و شماره ۱۱۳۹ - ق

مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۷ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۲۶۲۰ مورخ ۸۰/۸/۲۶^(۱) و شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۹ مورخ ۸۰/۶/۱۲ و شماره ۸۰/۲۱/۲۰۴۲ مورخ ۸۰/۶/۵؛ «طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ سیزدهم آبان ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۹/۶ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد.

۱ - اطلاق تبصره (۵) نسبت به مواردی که دلیل معتبر شرعی و قانونی دیگری مانند شیاع اطمینان بخش توسط غیر مالک ارائه شود خلاف موازین شرع است، بنابراین در این خصوص اشکال شرعی باقی است.

۲ - در صورتی که نسبت به موضوع صدر ماده (۵) اختلاف وجود داشته باشد چون ارجاع به دادگاه نشده است، لذا ایراد بند (۲) به طور کامل رفع نشده است.

۳ - اطلاق تبصره (۶) نسبت به زمینهایی که مشمول ماده (۱) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵ می‌باشد لکن در زمان طاغوت و یا بعد از تأسیس جمهوری اسلامی ایران تا تاریخ مذکور در نامه نخست وزیر وقت تصرف و احیاء شده است و سپس وقف گردیده است، همچنین نسبت به زمینهای مشمول آن ماده که حریم موقوفات باشد خلاف شرع شناخته شد.

دیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) تقاضای استعمال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۶۰۵ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۱۰

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۶۹۳ مورخ ۸۰/۹/۶ و پیرو نامه شماره ۱۳۸۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۶، طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - دو تبصره ذیل به عنوان تبصره‌های (۵) و (۶) به قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸ الحاق و شماره تبصره (۵) قانون مذکور به شماره (۷) تغییر می‌یابد:

تبصره ۵ - اراضی و املاکی که در تصرف و مالکیت کشاورزان و مالکین محلی بوده و در اثر اجرای سیاستهای غلط و یا زورمندانه سلاطین بدون مجوز شرعی از مالکیت آنان خارج شده ولی اراضی کماکان در تصرف مالکین مذکور می‌باشد و سپس من غیرحق در مالکیت موقوفات و آستان قدس رضوی درآمده و توسط

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

مالکین هیچ گونه سند وقفیت اعم از عادی و رسمی تنظیم نشده و یا هر دلیل معتبر شرعی و قانونی وجود نداشته باشد و همچنین املاکی که در تصرف اشخاص بوده و سند رسمی دارند ولی ادعای وقفیت نسبت به آنها شده است در صورتی که دلایل معتبری دال بر صحت وقف وجود نداشته باشد از شمول حکم ماده واحده خارج و هرگونه تصمیم و اقدامی که در مورد اراضی فوق الذکر انجام شده از درجه اعتبار ساقط و کان لم یکن می گردد و در صورت بروز اختلاف، دادگاه صالح رسیدگی خواهد نمود.

تبصره ۶ - آن دسته از اراضی و املاک و جنگلها و مراتع و اراضی منابع ملی که مشمول ماده (۱) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵ و اصلاحات بعدی آن و قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی مصوب ۱۳۷۱/۷/۵ قرار گیرد مشمول ماده واحده مذکور نبوده و موقوفه تلفی نمی شود مگر در مورد حریم موقوفات و اراضی ای که قبل از تاریخ ۱۳۶۵/۱۲/۱۶ احیاء و به وقف رسیده باشد.

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۰۹۶

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۱۶۰۵ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۰ و شماره ۱۳۸۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۶ و پیرو نامه های شماره ۸۰/۲۱/۳۰۳۲ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸^(۱) و شماره ۸۰/۲۱/۲۶۹۳ مورخ ۱۳۸۰/۹/۶ و شماره ۸۰/۲۱/۲۶۲۰ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۶ و شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۹ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۲ و

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

شماره ۸۰/۲۱/۲۰۴۲ مورخ ۱۳۸۰/۶/۵؛ «طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ نهم دیماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۷ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱ - در تبصره (۵) نظر به اینکه تصریح نشده که در هر دو مورد تشخیص به عهده دادگاه است، اشکال قبلی به قوت خود باقی است.

۲ - در تبصره (۶) آوردن عبارت «و به وقف» در اصلاحیه آخر تبصره (۶) موهم این است که باید وقف زمینهای احیاء شده قبل از تاریخ مذکور باشد در صورتی که این تنقید خلاف شرع است و با حذف عبارت «و به وقف»، اشکال برطرف می‌شود.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۸۸۴ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۲۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۰۹۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۹ و پیرو نامه شماره ۱۶۰۵ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۰، طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴)^(۱) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران جهت

بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - دو تبصره ذیل به عنوان تبصره‌های (۵) و (۶) به قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸ الحاق و شماره تبصره (۵) قانون مذکور به شماره (۷) تغییر می‌یابد:

تبصره ۵ - اراضی و املاکی که در تصرف و مالکیت کشاورزان و مالکین محلی بوده و در اثر اجرای سیاستهای غلط و یازورمندانه سلاطین بدون مجوز شرعی از مالکیت آنان خارج شده ولی اراضی کماکان در تصرف مالکین مذکور می‌باشد و سپس مین غیرحق در مالکیت موقوفات و آستان قدس رضوی درآمده و توسط مالکین هیچ گونه سند و قفیت اعم از عادی و رسمی تنظیم نشده و یا هر دلیل معتبر شرعی و قانونی وجود نداشته باشد و همچنین املاکی که در تصرف اشخاص بوده و سند رسمی دارند ولی ادعای و قفیت نسبت به آنها شده است در صورتی که دلایل معتبری دال بر صحت وقف وجود نداشته باشد از شمول حکم ماده واحده خارج و هرگونه تصمیم و اقدامی که در مورد اراضی فوق الذکر انجام شده از درجه اعتبار ساقط و کان لم یکن می‌گردد و در صورت بروز اختلاف، در هر دو مورد دادگاه صالح رسیدگی خواهد نمود.

تبصره ۶ - آن دسته از اراضی و املاک و جنگلها و مراتع و اراضی منابع ملی که مشمول ماده (۱) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع مصوب ۱۳۴۶/۵/۲۵ و اصلاحات بعدی آن و قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی مصوب ۱۳۷۱/۷/۵ قرارگیرد مشمول ماده واحده مذکور نبوده و

موقوفه تلقی نمی‌شود مگر در مورد حریم موقوفات و اراضی‌ای که قبل از تاریخ ۱۳۶۵/۱۲/۱۶ احیاء شده باشد.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۵۰۲

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۸۸۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۱ و شماره ۱۶۰۵ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۰ و شماره ۱۳۸۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۶ و شماره ۱۱۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۷ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۳۰۹۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۹ و شماره ۸۰/۲۱/۳۰۳۲ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۶۹۳ مورخ ۸۰/۹/۶ و شماره ۸۰/۲۱/۲۶۲۰ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۶ و شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۹ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۲ و شماره ۸۰/۲۱/۲۰۴۲ مورخ ۱۳۸۰/۶/۵؛

«طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ نوزدهم اسفندماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۸ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات به عمل آمده مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

مغایرت و مخالفت طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۱۳۷-ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۵/۲۷

شورای محترم نگهبان

طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - تعریف سازمان:

سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران که در این قانون سازمان نامیده می‌شود سازمانی است مستقل دارای هویت حقوقی که به منظور تحقق بخشیدن به اهداف و وظایف سازمان «مقرر در این قانون» تشکیل می‌گردد.

ماده ۲ - اهداف سازمان:

- ۱ - تلاش در جهت اصلاح، رشد و تعالی حرفه پرستاری.
- ۲ - تلاش برای حفظ حقوق پرستاران و مردم در قبال خدمات پرستاری.
- ۳ - کوشش در جهت برقراری، حفظ و حمایت از حقوق مادی، معنوی و صنفی پرستاران.
- ۴ - تلاش به منظور ارتقاء سطح دانش و مهارت و آموزش حین خدمت پرستاران.

- ۵ - آشنا ساختن جامعه نسبت به وظایف و نوع خدمات پرستاران.
- ۶ - تلاش در جهت اجرای موازین و ارزش‌های اسلامی در بخش پرستاری.
- ۷ - کوشش به منظور اجرای صحیح و دقیق مقررات و اخلاق امور پزشکی در بخش پرستاری.

- ۸ - همکاری با سازمانها و مؤسسات قانونی در کشور و در مجامع بین‌المللی.

فصل دوم - وظایف و اختیارات

ماده ۳ - وظایف و اختیارات سازمان در رسیدن به اهداف خود به این شرح می‌باشد:

- ۱ - همکاری در تهیه و تعیین استانداردهای آموزشی سطوح مختلف پرستاری.
- ۲ - همکاری در تعیین تعداد و نحوه پذیرش دانشجویان پرستاری در دانشگاههای کشور.

- ۳ - تلاش به منظور ارتقاء کیفی مهارتها و دانش فارغ التحصیلان پرستاری.
- ۴ - کمک به ایجاد گسترش زمینه‌های پژوهشی و تحقیقات علمی پرستاری در کشور و استفاده مفید و کارآمد از دستاوردهای این تحقیقات.
- ۵ - همکاری در تعیین استانداردهای خدمات و شرح وظایف رده‌های مختلف پرستاری.

۶ - همکاری برای نظارت، کنترل و ارزشیابی نحوه ارائه خدمات و رعایت قوانین و مقررات پرستاری.

۷ - تعیین ضوابط برای صدور، تمدید یا لغو کارت عضویت در سازمان.

۸ - همکاری در تعیین راههای تبادل علمی، تحقیقاتی و حرفه‌ای با سازمانهای قانونی داخل کشور و نیز با سایر کشورها و مجامع علمی و حرفه‌ای بین‌المللی به منظور ارتقاء کیفیت آموزشی و خدماتی پرستاری.

۹ - ارائه گزارش کارشناسی در مورد تخلفات پرستاری که از سوی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران برای مشاوره به این سازمان ارجاع گردیده است.

۱۰ - همکاری در تدوین مقررات برای تأمین حقوق حرفه‌ای حفظ و ارتقاء شؤن اجتماعی پرستاران.

فصل سوم - تشکیلات

ماده ۴ - تشکیلات سازمان به شرح زیر می‌باشد:

۱ - شورای عالی

۲ - رئیس کل

۳ - هیأت مدیره

۴ - دبیرخانه شورای عالی

۵ - کمیسیونهای داخلی و هیأتهای کارشناسی رسیدگی به تخلفات

ماده ۵ - اعضای شورای عالی عبارتند از:

الف - بیست و پنج نفر عضو اصلی و پنج نفر عضو علی‌البدل از کادر پرستاری که ترکیب اعضاء اصلی به ترتیب زیر است:

هجده نفر کارشناس و بالاتر، پنج نفر بهیار، یک نفر کاردان اتاق عمل و یک نفر کاردان هوشبری که با رأی اکثریت مجمع نمایندگان هیأتهای مدیره شهرستانها انتخاب می‌شوند.

ب- یک نفر پرستار به معرفي کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی و دو نفر پرستار به انتخاب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، یک نفر پرستار نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به انتخاب ستاد فرماندهی کل قوا و نماینده‌ای به معرفي سازمان پزشکی قانونی کشور.

تبصره ۱ - اعضاء علی‌البدل شامل سه نفر پرستار، یک نفر بهیار و یک نفر کاردار اتاق عمل یا هوشبری خواهند بود که حائزین اکثریت آراء پس از اعضاء اصلی در رشته خود شده باشند.

تبصره ۲ - هیأت‌های مدیره شهرستانهای دارای پانصد شرکت کننده در انتخابات نظام پرستاری یک نفر از اعضاء هیأت مدیره را جهت تشکیل مجمع نمایندگان معرفي خواهند نمود. شهرستانهای دارای هزار شرکت کننده، دو نفر به ازای هر پانصد نفر اضافی یک نفر دیگر معرفي خواهند نمود. مجمع نمایندگان از بین کاندیداهای واجد صلاحیت اعضاء انتخابی شورای عالی را به صورت مستقیم و کتبی برمی‌گزینند.

تبصره ۳ - جلسات شورای عالی نظام پرستاری که حداقل هر دو ماه یک بار تشکیل می‌شود با حضور دو سوم اعضاء شورا رسمی است و تصمیمات اخذ شده با اکثریت آراء معتبر و برای واحدهای تابعه ذی‌ربط لازم الاجراء است.

تبصره ۴ - وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونین ایشان و همچنین مدیرکل پرستاری وزارتخانه می‌توانند در جلسات شورای عالی بدون حق شرکت و اظهار نظر نمایند.

تبصره ۵ - شورای عالی نظام پرستاری دارای یک رئیس، دو نایب رئیس، یک نفر دبیر خواهد بود که از بین اعضاء شورا با رأی اکثریت نسبی برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند. انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

تبصره ۶ - شورای عالی نظام پرستاری دارای کمیسیونهای مشورتی است که تعداد

- ووظایف آنها توسط شورای عالی نظام پرستاری تعیین خواهد شد.
- ماده ۶ - رئیس کل سازمان که مسئولیت اجرای مصوبات شورای عالی و اداره امور سازمان به شرح مذکور در ماده (۱۴) را بر عهده دارد یک نفر پرستار و عضو شورای عالی سازمان با حداقل مدرک کارشناسی است که با رأی اکثریت مطلق اعضاء به مدت چهار سال انتخاب می شود انتخاب مجدد وی بلامانع است.
- تبصره - نحوه رسیدگی به استعفا و یا استیضاح رئیس کل سازمان با درخواست حداقل هفت نفر از اعضاء شورای عالی قابل طرح است و تابع آئین نامه داخلی شورا خواهد بود.
- ماده ۷ - در شهرستانهایی که حداقل تعداد مشمولان ماده (۱۶) این قانون دو یست نفر (که حداقل یک پنجم آنان کارشناس و بالاتر) باشند هیأت مدیره شهرستان تشکیل خواهد شد.
- تبصره - جلسات هیأت مدیره شهرستان حداقل هر ماه یک بار تشکیل می شود و با حضور حداقل دو سوّم اعضاء رسمی است و تصمیمات اخذ شده با اکثریت آراء معتبر است.
- ماده ۸ - هیأت مدیره شهرستان مرکب از نه نفر عضو اصلی و سه نفر عضو علی البدل به شرح زیر می باشد:
- ۱ - شش نفر پرستار (حداقل دو نفر کادر آموزشی)
 - ۲ - دو نفر بهیار
 - ۳ - یک نفر کاردان اتاق عمل یا هوشبری
- تبصره ۱ - چنانچه انتخاب کاردان (اتاق عمل یا هوشبری) صورت نپذیرد به جای آن پرستار انتخاب خواهد شد.
- تبصره ۲ - برای هر کدام از بندهای (۱)، (۲) و (۳) یک عضو علی البدل انتخاب خواهد شد.

تبصره ۳ - هیأت مدیره نظام پرستاری شهرستان مرکز استان عهده‌دار وظایف هیأت مدیره نظام پرستاری شهرستانهای تابعه استان که در آن هیأت مدیره نظام پرستاری تشکیل نشده است نیز می‌باشد.

تبصره ۴ - چنانچه مرکز استان و شهرستانهای تابعه فاقد نظام پرستاری باشند، رسیدگی به مسائل مربوط به آنها به عهده نظام پرستاری شهرستان یا مرکز استانی خواهد بود که ازسوی شورای عالی نظام پرستاری مشخص می‌گردد.

ماده ۹ - رئیس هیأت مدیره نظام پرستاری هر یک از شهرستانها، یکی از اعضاء هیأت مدیره با حداقل مدرک کارشناسی خواهد بود که با پیشنهاد اکثریت مطلق اعضاء و حکم رئیس کل سازمان به مدت چهار سال انتخاب خواهد شد. عزل وی به عهده رئیس کل سازمان می‌باشد.

ماده ۱۰ - دبیرخانه سازمان نظام پرستاری، در سازمان مرکزی که در تهران است مستقر می‌باشد.

ماده ۱۱ - بودجه سازمان نظام پرستاری از محل حق عضویت اعضاء، هدایا و کمکهای اشخاص حقیقی و حقوقی تأمین می‌گردد.

ماده ۱۲ - میزان و طرز وصول حق ثبت نام سالانه اعضاء و دیگر مقررات اداری و مالی سازمان و نحوه خرج بودجه پس از تصویب شورای عالی به مرحله اجرا درخواهد آمد.

ماده ۱۳ - وظایف شورای عالی به شرح زیر می‌باشد:

- ۱ - تصویب پیشنهادهای کمیسیونهای مشورتی.
- ۲ - همکاری و هماهنگی با نهادها و مؤسسات ذی ربط در امور پرستاری.
- ۳ - تصویب بودجه سالانه هیأت مدیره شهرستانها.
- ۴ - نظارت بر حسن اجرای مصوبات.
- ۵ - نظارت بر عملکرد نظام پرستاری شهرستانها.

- ۶ - رسیدگی به تخلفات انضباطی هیأت مدیره نظام پرستاری شهرستانها و برقراری هماهنگی لازم بین آنها.
- ۷ - تصویب آئین‌نامه‌های لازم جهت اداره سازمان و تسهیل انجام وظایف محوله.

۸ - انحلال هیأت مدیره شهرستانها در موارد ذیل:

- الف - عدول و تخطی از وظایف مقرر در این قانون با تشخیص شورای عالی.
- ب - عدم تشکیل غیرموجه چهار جلسه متوالی و یا شش جلسه متناوب که تشخیص غیرموجه بودن آن به عهده شورای عالی است.
- تبصره ۱ - اداره جلسات شورای عالی، نظارت بر عملکرد و هماهنگی بین کمیسیونها و پیگیری حسن اجرای مصوبات به عهده رئیس یا نواب رئیس شورای عالی خواهد بود.

تبصره ۲ - دبیر شورای عالی مسئول تشکیل جلسات و اداره دبیرخانه سازمان خواهد بود.

ماده ۱۴ - وظایف رئیس کل سازمان به شرح زیر می‌باشد:

- ۱ - اجرای مصوبات شورای عالی و مفاد قانون تشکیل سازمان نظام پرستاری.
- ۲ - ریاست عالی امور مالی - اداری و صندوقهای رفاه و تعاون.
- ۳ - صرف هزینه‌های سازمان بر طبق مصوبات شورای عالی نظام پرستاری.
- ۴ - تأیید و صدور حکم رؤسای نظام پرستاری شهرستانهایی که توسط مدیره آن شهرستان پیشنهاد شده است عزل آنان نیز به عهده وی می‌باشد.
- ماده ۱۵ - وظایف هیأت مدیره شهرستانها به شرح زیر است:

- ۱ - هیأت مدیره هر شهرستان کلیه اختیارات و وظایف سازمان را در محدوده آن شهرستان عهده‌دار خواهد بود.
- ۲ - ارائه طرحها و پیشنهادات به کمیسیونهای مشورتی شورای عالی.

۳ - پیگیری و نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای عالی.

۴ - پیشنهاد بودجه سالیانه نظام پرستاری شهرستان به شورای عالی پرستاری و هزینه آن پس از تصویب طبق آئین‌نامه مصوب شورای عالی.

فصل چهارم - عضویت و انتخابات

الف - شرایط عضویت:

ماده ۱۶ - کلیه اتباع ایرانی پرستار، بهیار، کاردان اتاق عمل، کاردان هوشبری و رده‌های وابسته پرستاری می‌توانند عضو سازمان باشند.

تبصره - اعضاء سازمان همه ساله مبلغی را به عنوان حق عضویت به سازمان پرداخت خواهند نمود. میزان و نحوه وصول حق عضویت اعضاء مطابق دستورالعملی خواهد بود که توسط شورای عالی نظام پرستاری تهیه می‌گردد.

ب - انتخابات:

ماده ۱۷ - انتخابات برای اولین دوره حداکثر سه ماه پس از تصویب این قانون با اعلام وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و برای دوره‌های بعد سه ماه قبل از اتمام هر دوره با اعلام رئیس کل سازمان که همزمان با تشکیل هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات انجام خواهد شد.

تبصره - انتخابات هیأت مدیره نظام پرستاری شهرستانهایی که منحل گردیده و یا توسط هیأت مرکزی نظارت، انتخابات آنها ابطال گردیده است، حداکثر ظرف مدت سه ماه با هماهنگی هیأت نظارت و با رعایت سایر مواد قانونی انجام می‌پذیرد.

ماده ۱۸ - ترکیب هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات که برای مدت چهار سال انتخاب می‌گردند به شرح زیر خواهد بود:

۱ - دو نفر به انتخاب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

۲ - دو نفر از کادر پرستاری با معرفی کمیسیون بهداشت و درمان و انتخاب

مجلس شورای اسلامی.

- ۳ - یک نفر نماینده وزارت کشور.
 - ۴ - یک نفر نماینده دادستان کل کشور.
 - ۵ - یک نفر نماینده سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران.
- ماده ۱۹ - هیأت مرکزی نظارت وظایف زیر را دارا می‌باشد:
- ۱ - انتخاب سه الی پنج نفر اعضای هیأت‌های نظارت بر انتخابات نظام پرستاری شهرستان و انتخابات شورای عالی نظام پرستاری و عزل و نصب آنان.
 - ۲ - نظارت بر حسن انجام انتخابات در حوزه‌های انتخابی.
 - ۳ - بررسی نهایی صلاحیت نامزدهای عضویت در هیأت مدیره شهرستانها و شورای عالی و ابلاغ نظر هیأت مرکزی به هیأت‌های اجرایی انتخابات.
 - ۴ - رسیدگی به شکایات انتخاباتی در چارچوب مواد قانونی و آئین‌نامه‌های مربوطه.
 - ۵ - رسیدگی به شکایات نامزدهایی که صلاحیت آنها به تأیید هیأت‌های نظارت نرسیده باشد و تجدیدنظر در آنها.
 - ۶ - توقف یا ابطال تمام و یا قسمتی از مراحل انجام انتخابات در چارچوب مواد قانونی و دستورالعمل‌های مربوطه این قانون رأساً و یا با پیشنهاد هیأت‌های اجرایی یا هیأت‌های نظارت حوزه انتخابی.
 - ۷ - تأیید نهایی حسن انجام انتخابات هیأت مدیره نظام پرستاری شهرستانها و اعضاء شورای عالی نظام پرستاری و امضاء اعتبارنامه منتخبین.
 - ۸ - رسیدگی به شکایات و اعتراضات کتبی افراد در مورد تأیید صلاحیت نامزدهای عضویت در هیأت‌های مدیره نظام پرستاری و تجدیدنظر در آنها.
- تبصره - هیأت مرکزی نظارت می‌تواند طبق دستورالعملی که تهیه می‌نماید تمام یا قسمتی از وظایف مقرر در این ماده را به هر یک از هیأت‌های نظارت بر انتخابات هیأت مدیره نظام پرستاری شهرستانها و شورای عالی نظام پرستاری تفویض

نماید.

ماده ۲۰ - برگزاری انتخابات هیأت مدیره نظام پرستاری شهرستانها و اعضاء شورای عالی نظام پرستاری به عهده هیأت‌های اجرایی انتخابات مربوطه بوده که ترکیب، نحوه تشکیل و نحوه کار آنها و کیفیت و نحوه برگزاری انتخابات مربوطه طبق آئین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط شورای عالی نظام پرستاری تهیه و به تصویب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد رسید.

تبصره - آئین‌نامه مذکور در اولین دوره انتخابات توسط هیأت‌های مرکزی نظارت تهیه و تدوین شده و پس از تصویب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به مرحله اجراء درمی‌آید.

ماده ۲۱ - شرایط انتخاب کنندگان عبارت است از:

۱ - دارا بودن شرایط عضویت.

۲ - داشتن کارت عضویت در سازمان نظام پرستاری، در دوره اول انتخابات، داشتن گواهی مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کافی است.

۳ - ساکن بودن در شهرستان منطقه انتخاباتی در زمان انتخابات به تأیید مدیره آن شهرستان یا شبکه بهداشت و درمان شهرستان.

ماده ۲۲ - شرایط انتخاب شوندگان هیأت‌های مدیره نظام پرستاری شهرستانها و شورای عالی نظام پرستاری به شرح زیر است:

۱ - دارا بودن شرایط عضویت در سازمان نظام پرستاری.

۲ - نداشتن سوء پیشینه.

۳ - داشتن حداقل سه سال سابقه، سکونت یا اشتغال در حوزه انتخابیه.

تبصره - اعضاء هیأت‌های نظارت و اجرایی نمی‌توانند جزء انتخاب شوندگان باشند.

فصل پنجم - موارد متفرقه

ماده ۲۳ - به منظور رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای شاغلین حرفه پرستاری

ورده‌های وابسته به آن هیأت مدیره در مرکز و شهرستانها دارای هیأت‌های کارشناسی می‌باشد که مطابق بند (۹) ماده (۳) این قانون به عنوان مشاور سازمان نظام پزشکی عمل خواهد کرد.

ماده ۲۴ - موارد تخلف و مجازاتهای آن مطابق با قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴/۱۰/۲۰ و توسط هیأت‌های بدوی و عالی انتظامی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران تعیین خواهد شد.

ماده ۲۵ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مسئول برگزاری انتخابات هیأت مدیره شهرستانها و اعضاء انتخابی شورای عالی از طریق هیأت‌های اجرایی انتخابات با رعایت مواد این قانون خواهد بود.

ماده ۲۶ - دادگاههای جمهوری اسلامی ایران در هر یک از شهرستانها حداقل بیست و چهار ساعت قبل از احضار و جلب هر یک از شاغلین پرستاری به دادگاه به خاطر رسیدگی به اتهام بزه ناشی از حرفه، مراتب را به اطلاع هیأت بدوی انتظامی نظام پزشکی شهرستان مربوطه خواهند رساند.

ماده ۲۷ - تمام و یا آن قسمت از قوانین که مغایر با این قانون است ملغی الاثر می‌باشد.

ماده ۲۸ - شورای عالی سازمان موظف است ظرف شش ماه پس از تشکیل، نشانه (آرم) سازمان را تهیه و به تصویب برساند.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۱۰۳

تاریخ: ۱۳۸۰/۶/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۱۳۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۷ و پیرو نامه شماره

۸۰/۲۱/۲۰۴۳ مورخ ۸۰/۶/۵^(۱)؛ «طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران» مصوب جلسه مورخ بیست و یکم مردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۸۰/۶/۱۱ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱ - معرفی یک نفر پرستار توسط کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی در بند «ب» ماده (۵) مغایر اصل (۵۷) قانون اساسی^(۲) شناخته شد. همچنین معرفی دو نفر از کادر پرستاری توسط کمیسیون بهداشت و درمان و انتخاب مجلس شورای اسلامی موضوع بند «۲» ماده (۱۸) مغایر اصل (۵۷) قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

۲ - اطلاق ماده (۲۲) از این جهت که شامل افراد غیرموتقی و یا متجاهر به فسق و همچنین کسانی که تعهد به نظام جمهوری اسلامی ندارند می‌شود خلاف موازین مستنبط از مبانی اسلامی و مغایر بند «۱» اصل سوم قانون اساسی^(۴) شناخته شد.

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) اصل پنجاه و هفتم: قوای حاکم در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از: قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضائیه که زیر نظر ولایت مطلقه امر و امامت امت بر طبق اصول آینده این قانون اعمال می‌گردند. این قوا مستقل از یکدیگرند.
(۳) همان.

(۴) اصل سوم: دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور، در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد:

- ۱ - ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی براساس ایمان و تقوا و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی.
- ۲ - بالا بردن سطح آگاهی‌های عمومی در همه زمینه‌ها با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه‌های گروهی و وسایل دیگر.
- ۳ - آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه، در تمام سطوح و تسهیل و تعمیم آموزش عالی.
- ۴ - تقویت روح بررسی و تنبیه و ابتکار در تمام زمینه‌های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق و تشویق محققان.

۵ - طرح کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب.

۶ - محو هرگونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی. (۵)

۳ - ماده (۲۶) از این جهت که مستلزم محدود کردن اختیارات قاضی و رسیدگی قضائی است خلاف موازین شرع و مغایر بند «۱» اصل (۱۵۶)^(۱) و بند «۹» اصل سوّم^(۲) و اصول (۳۲)^(۳)، (۳۴)^(۴) و (۳۶)^(۵) قانون اساسی شناخته شد.

تذکر: کلمه «که» در خط سوّم ماده (۱۷) اضافه می‌باشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جتئی

۷ - تأمین آزادیهای سیاسی و اجتماعی در حدود قانون.

۸ - مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش.

۹ - رفع تبعیضات نژاد و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی.

۱۰ - ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضرور.

۱۱ - تقویت کامل بنیه دفاع ملی از طریق آموزش نظامی عمومی برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی و نظام اسلامی کشور.

۱۲ - پی‌ریزی اقتصاد صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه و مسکن و کار و بهداشت و تعمیم بیمه.

۱۳ - تأمین خودکفایی در علوم و فنون صنعت و کشاورزی و امور نظامی و مانند اینها.

۱۴ - تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضائی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون.

۱۵ - توسعه و تحکیم برادری اسلامی و تعاون عمومی بین همه مردم.

۱۶ - تنظیم سیاست خارجی کشور براساس معیارهای اسلام، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمانان و حمایت بی‌دریغ از مستضعفان جهان.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۳) اصل سی و دوّم: هیچکس را نمی‌توان دستگیر کرد مگر به حکم و ترتیبی که قانون معین می‌کند. در صورت بازداشت، موضوع اتهام باید با ذکر دلایل بلافاصله کتباً به متهم ابلاغ و تفهیم شود در حداکثر ظرف مدت بیست و چهار ساعت پرونده مقدماتی به مراجع صالحه قضائی ارسال و مقدمات محاکمه، در اسرع وقت فراهم گردد، متخلف از این اصل طبق قانون مجازات می‌شود.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۵) اصل سی و ششم: حکم به مجازات و اجرای آن باید تنها از طریق دادگاه صالح و به موجب قانون باشد.

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۲۴۱ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۱۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۱ و پیرو نامه شماره ۱۱۳۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۷، طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۷/۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - تعریف سازمان:

....

ماده ۵ - اعضای شورای عالی عبارتند از:

الف - بیست و پنج نفر عضو اصلی و پنج نفر عضو علی‌البدل از کادر پرستاری

که ترکیب اعضاء اصلی به ترتیب زیر است:

هجده نفر کارشناس و بالاتر، پنج نفر بهیار، یک نفر کاردان اتاق عمل و یک نفر

کاردان هوشبری که با رأی اکثریت مجمع نمایندگان هیأت‌های مدیره شهرستانها انتخاب می‌شوند.

ب- یک نفر نماینده به معرفی کمیسیون بهداشت و درمان و انتخاب مجلس شورای اسلامی (به عنوان ناظر) و دو نفر پرستار به انتخاب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، یک نفر پرستار نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به انتخاب ستاد فرماندهی کل قوا و نماینده‌ای به معرفی سازمان پزشکی قانونی کشور.
تبصره ۱ -.....

ماده ۱۸ - ترکیب هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات که برای مدت چهار سال انتخاب می‌گردند به شرح زیر خواهد بود:

- ۱ - دو نفر به انتخاب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- ۲ - دو نفر نماینده با معرفی کمیسیون بهداشت و درمان و انتخاب مجلس شورای اسلامی .
- ۳ -.....

ماده ۲۲ - شرایط انتخاب شوندگان هیأت‌های مدیره نظام پرستاری شهرستانها و شورای عالی نظام پرستاری به شرح زیر است:

- ۱ - دارا بودن شرایط عضویت در سازمان نظام پرستاری.
 - ۲ - عدم سابقه محکومیت که منجر به محرومیت از حقوق اجتماعی باشد.
 - ۳ - داشتن حداقل سه سال سابقه سکونت یا اشتغال در حوزه انتخابیه.
 - ۴ - عدم تجاهر به فسق و نداشتن فساد اخلاقی و مالی.
 - ۵ - پایبندی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
- تبصره - اعضاء هیأت‌های نظارت و اجرایی نمی‌توانند جزء انتخاب شوندگان باشند.
- ماده ۲۶ - دادگاههای جمهوری اسلامی ایران در هر یک از شهرستانها حداقل بیست و چهار ساعت قبل از احضار و جلب هر یک از شاغلین پرستاری به دادگاه به

خاطر رسیدگی به اتهام ناشی از قصور حرفه‌ای، به غیر از مواردی که با تشخیص قاضی بیم تبانی یا فرار و یا امحاء آثار جرم می‌رود مراتب را به اطلاع هیأت بدوی انتظامی نظام پزشکی شهرستان مربوطه خواهند رساند.

ماده ۲۷-.....

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۳۷۳

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۲۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۲۴۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۱ و شماره ۱۱۳۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۷ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۱ و شماره ۸۰/۲۱/۲۰۴۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۵؛ «طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ هشتم مهرماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۹ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد.

- ۱ - اشکال شورای نگهبان در بند ۲ ماده (۱۸) کماکان به قوت خود باقی است.
- ۲ - در ماده (۲۲) «از این جهت که اطلاقتن شامل افراد غیر موثق می‌شود» اصلاحیه به عمل آمده رافع این اشکال نمی‌باشد.
- ۳ - ایراد ماده (۲۶) کماکان به قوت خود باقی است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۳۴۶ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۳۷۳ مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۱ و پیرو نامه شماره ۱۲۴۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۱، طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - تعریف سازمان:

.....

ماده ۱۸ - ترکیب هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات که برای مدت چهار سال انتخاب می‌گردند به شرح زیر خواهد بود:

- ۱ - دو نفر به انتخاب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی،
- ۲ - دو نفر نماینده به عنوان ناظر با معرفی کمیسیون بهداشت و درمان و انتخاب مجلس شورای اسلامی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

۳ - یک نفر نماینده وزارت کشور.

۴ - یک نفر نماینده دادستان کل کشور (به عنوان ناظر).

۵ - دو نفر نماینده سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران.

ماده ۱۹ -

ماده ۲۲ - شرایط انتخاب شوندگان هیأت‌های مدیره نظام پرستاری شهرستانها و شورای عالی نظام پرستاری به شرح زیر است:

۱ - دارا بودن شرایط عضویت در سازمان نظام پرستاری.

۲ - عدم سابقه محکومیت که منجر به محرومیت از حقوق اجتماعی باشد.

۳ - داشتن حداقل سه سال سابقه سکونت یا اشتغال در حوزه انتخابیه.

۴ - عدم تجاهر به فسق و نداشتن فساد اخلاقی و مالی.

۵ - التزام عملی به اسلام و پابندی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

تبصره ۱ - اقلیتهای دینی به رسمیت شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تابع احکام دین اعتقادی خود می‌باشند.

تبصره ۲ - اعضاء هیأت‌های نظارت و اجرایی نمی‌توانند جزء انتخاب شوندگان باشند.

ماده ۲۳ -

ماده ۲۶ - دادگاههای جمهوری اسلامی ایران مجازند در هر یک از شهرستانها حداقل بیست و چهار ساعت قبل از احضار و جلب هر یک شاغلین پرستاری به دادگاه به خاطر رسیدگی به اتهام ناشی از قصور حرفه‌ای، به غیر از مواردی که با تشخیص قاضی بیم تبانی یا فرار و یا امحاء آثار جرم می‌رود مراتب را به اطلاع هیأت بدوی انتظامی نظام پزشکی شهرستان مربوطه برسانند.

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۵۶۰

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۱۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۳۴۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۷ و شماره ۱۲۴۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۱ و شماره ۱۱۳۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۷ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۲۳۷۳ مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۱ و شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۱ و شماره ۸۰/۲۱/۲۰۴۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۵؛ «طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ ششم آبانماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۶ شورای نگهبان مطرح شده که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

- ۱ - بند (۵) ماده (۲۲) از این جهت که اطلاقش شامل اقلیت‌هایی می‌شود که نقض احکام اسلامی می‌نمایند خلاف شرع شناخته شد.
- ۲ - با توجه به کلمه «رسمیت» در تبصره (۱) ماده (۲۲) از این جهت که دین رسمی ایران اسلام و مذهب جعفری اثنی عشری است این تبصره مغایر اصول ۱۲^(۱) و ۱۳^(۲) قانون اساسی شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۴۸.

(۲) اصل سیزدهم: ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی تنها اقلیت‌های دینی شناخته می‌شوند که در حدود قانون در انجام مراسم دینی خود آزادند و در احوال شخصی و تعلیمات دینی بر طبق آئین خود عمل می‌کنند.

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۴۶۲ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۱۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۵۶۰ مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۷ و پیرو نامه شماره ۱۳۴۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۷، طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - تعریف سازمان:

.....

ماده ۲۲ - شرایط انتخاب شوندهگان هیأت های مدیره نظام پرستاری شهرستانها و شورای عالی نظام پرستاری به شرح زیر است:

- ۱ - دارا بودن شرایط عضویت در سازمان نظام پرستاری.
- ۲ - عدم سابقه محکومیت که منجر به محرومیت از حقوق اجتماعی باشد.
- ۳ - داشتن حداقل سه سال سابقه سکونت یا اشتغال در حوزه انتخابیه.
- ۴ - عدم تجاهر به فسق و نداشتن فاسد اخلاقی و مالی.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

۵ - پایبندی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

تبصره ۱ - اقلیتهای دینی شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تابع احکام دین اعتقادی خود می باشند مشروط به این که تجاهر به نقض احکام اسلامی را ننمایند.

تبصره ۲ - اعضاء هیأت های نظارت و اجرایی نمی توانند جزء انتخاب شوندگان باشند.
ماده ۲۳ - ...

نظریه نهایی (مرحله چهارم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۷۷۹۸

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۱۴۶۲ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۴ و شماره ۱۳۴۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۷ و شماره ۱۲۴۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۱ و شماره ۱۱۳۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۷ و پیرو نامه های شماره ۸۰/۲۱/۲۵۶۰ مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۷ و شماره ۸۰/۲۱/۲۳۷۳ مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۱ و شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۱ و شماره ۸۰/۲۱/۲۰۴۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۵؛

«طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ یازدهم آذرماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۱ شورای نگهبان مطرح شد که باتوجه به اصلاحات به عمل آمده مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) رک به روزنامه رسمی ۱۶۵۵۷ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۸.

مخالفت طرح اصلاح موادی از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ با شرع

شماره ۱۱۸۲ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۶/۷

شورای محترم نگهبان

طرح اصلاح موادی از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۶/۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - عبارت زیر به انتهای ماده (۲۳۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۵/۸ اضافه می‌شود:

- و در صورت نبودن بینه از برای مدعی و یا مدعی علیه، قتل یا جرح یا نوع آنها به وسیله قسامه و به نحو مذکور در موارد بعدی ثابت می‌شود.

ماده ۲ - ماده (۲۴۴) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به آن افزوده می‌شود:

ماده ۲۴۴ - اگر مدعی علیه حضور خود را هنگام قتل در محل واقعه منکر باشد

و قرائنی که موجب ظن به وقوع قتل توسط وی گردد وجود نداشته باشد لوث محسوب نمی‌شود. مگر اینکه مدعی یثنه‌ای بر حضور او هنگام قتل در محل واقعه اقامه کند و موجب ظن قوی به وقوع قتل توسط او گردد در این صورت لوث ثابت می‌شود و مدعی باید اقامه قسامه کند و در صورت امتناع از اقامه قسامه می‌تواند از مدعی علیه مطالبه قسامه کند در این صورت مدعی علیه باید به منظور براءت خود به ترتیب مذکور در ماده (۲۴۷) عمل نماید. در این حالت اگر مدعی علیه از اقامه قسامه ایا نماید محکوم به پرداخت دیه می‌شود.

تبصره - در موارد قسامه، چنانچه براءت مدعی علیه ثابت شود و قاتل مشخص نباشد، دیه مقتول از بیت المال پرداخت می‌شود.

ماده ۳ - ماده (۲۴۵) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲۴۵ - در صورت نبودن قرائن موجب ظن به انتساب قتل، صرف حضور مدعی علیه هنگام قتل در محل واقعه از مصادیق لوث محسوب نمی‌شود و مدعی علیه با ادای یک سوگند تبرئه می‌گردد.

ماده ۴ - ماده (۲۴۶) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲۴۶ - در موارد لوث اگر مدعی علیه برای تبرئه خود یثنه اقامه کند لوث محقق نمی‌شود و تبرئه می‌گردد.

ماده ۵ - ماده (۲۴۸) قانون مذکور و تبصره‌های (۲) و (۳) آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲۴۸ - در موارد لوث، قتل عمد با قسم پنجاه نفر ثابت می‌شود و قسم خوردگان باید از خویشان و بستگان نسبی مدعی باشند.

تبصره ۲ - چنانچه تعداد قسم خوردندگان مدعی علیه کمتر از پنجاه نفر باشد، هر یک از قسم خوردگان مرد می‌توانند بیش از یک قسم بخورند به نحوی که پنجاه قسم کامل شود.

تبصره ۳ - چنانچه مدعی علیه نتواند کسی از خویشان و بستگان خود را برای ادای قسم حاضر کند، می تواند خودش پنجاه قسم بخورد و تبرئه شود.

ماده ۶ - از متن ماده (۲۴۹) قانون مذکور عبارت «مدعی یا» حذف شود.

ماده ۷ - ماده (۲۵۲) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۲۵۲ - در موارد لوث، چنانچه مدعی متعدد باشند، قسم پنجاه نفر کفایت نمی کند ولی در صورت تعدد مدعی علیه، هر یک از آنان می بایست برای برائت خود اجرای قسامه کند و با نداشتن عدد قسامه طبق تبصره (۳) ماده (۲۴۸) هر یک از مدعی علیه پنجاه قسم خورده و تبرئه می شوند.

ماده ۸ - ماده (۲۵۳) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۲۵۳ - نصاب قسامه در قتل شبه عمد و خطای محض بیست و پنج نفر می باشد و نحوه انجام آن مطابق ماده (۲۴۸) و تبصره های آن است.

ماده ۹ - ماده (۲۵۴) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح و دو تبصره به عنوان تبصره های (۱) و (۲) به آن اضافه می شود:

ماده ۲۵۴ - در جراحات قصاص، با قسامه ثابت نمی شود و فقط موجب پرداخت دیه می گردد و نصاب قسامه در جراحات به شرح زیر است:

الف - در جراحاتی که موجب دیه کامل است، مجروح یا پنج نفر دیگر قسم می خورند.

ب - در جراحاتی که موجب سه چهارم دیه کامل است، مجروح یا چهار نفر دیگر قسم می خورند.

ج - در جراحاتی که موجب دو سوّم دیه کامل است، مجروح با سه نفر دیگر قسم می خورند.

د - در جراحاتی که موجب یک دوّم دیه کامل است، مجروح با دو نفر دیگر قسم می خورند.

ه - در جراحاتی که موجب یک سوّم کامل است، مجروح با یک نفر دیگر قسم می‌خورند.

و - در جراحاتی که موجب یک ششم دیه کامل است، مجروح به تنهایی قسم می‌خورند.

تبصره ۱ - در مورد هر یک از بندهای فوق‌الذکر در صورت نبودن نفرات لازم معنیّ علیه می‌تواند به همان عدد قسم را تکرار کند.

تبصره ۲ - در مورد هر یک از بندهای یاد شده در فوق، چنانچه مقدار دیه بیش از کسر مقرر در آن بند و کمتر از کسر مقرر در بند قبلی بوده باشد، در مقدار قسم نصاب بیشتر لازم است. مثلاً اگر دیه جراحت به مقدار یک چهارم و یا یک پنجم دیه کامل باشد، برای اثبات آن، نصاب یک سوّم یعنی دو قسم لازم است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره ۸۰/۲۱/۳۱۱۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۱۸۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۶/۷ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۱ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۱^(۱)؛ «طرح اصلاح موادی از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰» مصوب جلسه مورخ چهارم شهریورماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۶/۲۷ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

ایراد

۱ - قید قوت ظن؛ در ماده (۲۴۴) خلاف موازین شرع است.

تذکرات

۱ - چون اطلاق عبارت اضافه شده به انتهای ماده (۲۳۹)؛ موهم این است که قتل یا جرح یا نوع آنها به وسیله مدعی علیه ثابت می شود؛ این معنی خلاف مراد و خلاف موازین می باشد لازم است اصلاح شود.

۲ - در قسمت اخیر عبارت اضافه شده به انتهای ماده (۲۳۹) اگر منظور از کلمه «موارد» کلمه «مواد» می باشد اصلاح شود.

۳ - در ماده (۲۴۶) ثبوت لوٹ در صدر آن فرض شده است در صورتی که ذیل همان ماده نفی تحقق لوٹ گردیده است که با هم منافات دارند؛ لازم است اصلاح شود.

۴ - در سطر اوّل ماده (۲۵۲) کلمه «باشند» به کلمه «باشد» اصلاح گردد.

۵ - در سطر اوّل ماده (۲۵۴) علامت (ء) بعد از کلمه «قصاص» به بعد از کلمه «جراحات» منتقل گردد.

این مصوبه خلاف قانون اساسی شناخته نشد؛ لکن علاوه بر ایرادات مذکور تعدادی از مواد این مصوبه از لحاظ شرعی در دستور جلسه شورای نگهبان قرار دارد؛ چنانچه ایراد شرعی دیگری باشد براینر بند ۲ نامه شماره ۷۹/۲۱/۷۶۶ مورخ ۷۹/۶/۶ این شورا^(۱) متعاقباً اعلام می گردد.

شورای شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) رک به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد ۲ صفحه ۲۴۲.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۶۸۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱/۱۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۱۸۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۲۷ و پیرو نامه شماره ۱۱۸۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۶/۷، طرح اصلاح موادی از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جمهوری اسلامی ایران جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.^(۲)

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۱۱۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۱/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۶۸۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۶ و شماره ۱۱۸۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۶/۷ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۲۱۸۳ مورخ ۱۳۸۰/۶/۲۷ و شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۱ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۱؛ «طرح اصلاح موادی از قانون مجازات

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

(۲) لازم به ذکر است که در سطر چهارم ماده ۲۴۴ کلمه «قوی» بعد از «موجب ظن» حذف گردید و همچنین تمام تذکرات شورا در اصلاحیه مذکور لحاظ شد.

اسلامی مصوب ۱۳۷۰^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و سوّم دی ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۳ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح تأسیس مؤسسات بیمه غیردولتی

شماره: ۱۱۸۷ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۶/۱۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۱۷۵ مورخ ۱۳۸۰/۴/۲۱^(۱) و پیرو نامه شماره ۹۶۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۴/۲، طرح تأسیس مؤسسات بیمه غیردولتی که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۶/۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است،^(۲) در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۳) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۱۸۰

تاریخ: ۱۳۸۰/۶/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۱۱۸۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۲ و شماره ۹۶۴ - ق

(۱) ر. ک به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد ۲ صفحه ۲۴۴.

(۲) تبصره مورد ایراد شورای نگهبان حذف گردید.

(۳) همین مجموعه صفحه ۲۴.

مورخ ۱۳۸۰/۴/۲ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۱۷۵۰ مورخ ۸۰/۴/۲۱ و شماره ۸۰/۲۱/۱۶۸۱ مورخ ۸۰/۴/۱۰ و شماره ۸۰/۲۱/۲۱۳۲ مورخ ۸۰/۶/۸؛^(۱) «طرح تأسیس مؤسسات بیمه غیردولتی»^(۲) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ ششم شهریور ماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در جلسه مورخ ۸۰/۶/۲۷ شورای نگهبان مطرح شد که مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) ر.ک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۴۸۷ مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۴.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه اصلاح قانون سرباز قهرمان

شماره: ۱۱۸۶ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۶/۱۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۱۳۲۹ مورخ ۸۰/۲/۲۶^(۱) و پیرو نامه شماره ۷۹۲ - ق مورخ ۱۳۸۰/۲/۱۷، در مورد لایحه اصلاح قانون سرباز قهرمان که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۶/۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۲) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - متن زیر جایگزین تبصره (۲) ماده واحده قانون سرباز قهرمان

- مصوب ۱۳۷۶/۱۲/۱۳ - می شود:

تبصره ۲ - مشمولان این قانون از شمول بند (۲) ماده (۱۸) قانون گذرنامه

- مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰ - و بند (ه) ماده (۱۴) و بند (ط) ماده (۱۶) قانون ارتش

جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۶۶/۷/۷ - مستثنی هستند.

(۱) ر.ک به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد ۲ صفحه ۲۰۵.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۱۸۱

تاریخ: ۱۳۸۰/۶/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۱۸۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۲ و شماره ۷۹۲ - ق مورخ ۸۰/۲/۱۷ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۱۳۲۹ مورخ ۸۰/۲/۲۶ و شماره ۸۰/۲۱/۲۱۳۳ مورخ ۸۰/۶/۱۸؛ «لایحه اصلاح قانون سرباز قهرمان»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ ششم شهریور ماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در جلسه مورخ ۸۰/۶/۲۷ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات به عمل آمده مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) رک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۶۸۷ مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۴.

مغایرت طرح تسهیل برقرار کردن چاههای کشاورزی با قانون اساسی

شماره: ۱۲۹۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۱۸

شورای محترم نگهبان

طرح تسهیل برقی کردن چاههای کشاورزی که دو فوریت آن در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۵ تصویب شده بود، در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - به منظور تسهیل در امر برقی کردن چاههای کشاورزی و استفاده بهینه از منابع انرژی و سرمایه گذاری های کشور، دولت مکلف است اقدامات زیر را معمول دارد:

۱- تسهیلات و امکانات مورد نیاز برقی کردن چاههای کشاورزی را طوری فراهم نماید که تا پایان برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران حداقل هشتاد درصد (۸۰٪) چاههای کشاورزی از انرژی

برق استفاده نمایند. منابع مورد نیاز در سال جاری از محل ردیفهای پیش بینی شده در قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور تأمین و در سالهای آتی درلوايح بودجه پیش بینی خواهد شد.

۲- وزارت نیرو مکلف است انرژی مورد نیاز متقاضیان و مشترکان بخش کشاورزی اعم از مشترکان قدیم و جدید را به صورت بیست و چهار ساعته و در تمام فصول سال با رعایت سقف ساعات مندرج در پروانه بهره‌برداری آب تأمین نماید.

۳- شرکت ملی نفت ایران مکلف است در ازاء کلیه چاههای برق‌دار شده در طول سه سال گذشته و نیز چاههایی که در سال جاری و سالهای آتی برق‌دار می‌شوند از محل درآمدهای ماده (۱۲۰) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مبالغ معین شده توسط شورای اقتصاد را به حساب شرکت توانیر واریز نماید. در تعیین مبلغ مذکور شورای اقتصاد موظف است نیازهای سرمایه‌گذاری در تولید و انتقال نیرو توسط شرکت توانیر و شرکتهای وابسته را به طور کامل تأمین نماید.

شرکت توانیر درآمد حاصل از وجوه مذکور را منحصراً صرف سرمایه‌گذاری تولید و انتقال نیروی برق خواهد نمود. سرمایه‌گذاری‌های مذکور از نظر مالیاتی جزء هزینه‌های قابل قبول محسوب شده و به عنوان افزایش سرمایه دولت در شرکت توانیر منظور می‌گردند.

با اجرای مفاد این بند کلیه چاههای کشاورزی از پرداخت سهم مربوط به سرمایه‌گذاری در انتقال و تولید برق در محاسبات قیمت تمام شده انرژی معاف می‌باشند.

۴- وزارت نیرو به منظور افزایش ضریب بار در شبکه تولید و توزیع برق کشور، موظف است حداکثر تا پایان برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران برای کلیه مشترکان سه فاز و نیز مشترکان تک فاز پرمصرف کشور، دو یا چند تعرفه نصب و قیمتهای متفاوت را که به تصویب شورای اقتصاد

خواهد رسید، اعمال نماید.

شورای اقتصاد با حفظ قیمت متوسط رسمی (قانونی) برق، افزایش قیمت در ساعتها و فصول اوج و کاهش قیمت در سایر ساعتها و فصول را طوری تعیین خواهد نمود که موجب کاهش مصرف در اوج گردد. انشعابهای کشاورزی هم مشمول این بند خواهند بود.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۳۵۸

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۱۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۲۹۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۸؛ «طرح دو فوریتی تسهیل برقی کردن چاههای کشاورزی» مصوب جلسه مورخ هجدهم مهرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۹ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد.

عبارت «در سالهای آتی در لوایح بودجه پیش بینی خواهد شد» در ذیل بند ۱ ماده واحده از این جهت که موجب ازدیاد هزینه عمومی می‌شود مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) اصل هفتاد و پنجم: طرحهای قانونی و پیشنهادهای و اصلاحاتی که نمایندگان در خصوص لوایح قانونی عنوان می‌کنند و به تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه عموم می‌انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس است که در آن طریق جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۳۱۶ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۲۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۳۵۸ مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۹ و پیرو نامه شماره ۱۲۹۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۸، طرح دو فوریتی تسهیل برقی کردن چاههای کشاورزی که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است،^(۱) در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۲) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۴۷۱

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۳۱۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۹ و شماره ۱۲۹۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۸ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۳۵۸ مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۹؛

(۱) بند ۱ ماده واحده به این شرح اصلاح شد:

د - حداکثر تسهیلات و امکانات مورد نیاز برقی کردن چاههای کشاورزی را براساس احکام برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران فراهم نماید.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

«طرح دو فوریتی تسهیل برقی کردن چاههای کشاورزی»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و نهم مهرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۸/۲ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاح به عمل آمده مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

مغایرت و مخالفت لایحه ایجاد شهرهای جدید با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۳۱۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۳۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۹۴۹۵/۲۲۲۱۴ مورخ ۱۳۷۹/۵/۳۰ دولت در مورد ایجاد شهرهای جدید که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱ - شهر جدید به نقاط جمعیتی اطلاق می‌گردد که در چهارچوب طرح مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران که از این پس به اختصار شورای عالی نامیده می‌شود در خارج از محدوده قانونی و حریم استحفاظی شهرها (هر کدام که بزرگتر باشد) برای اسکان حداقل سی هزار نفر به اضافه ساختمانها و تأسیسات مورد نیاز عمومی، خدماتی، اجتماعی و اقتصادی ساکنان آن پیش بینی می‌شود.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

تبصره - موضوع ماده (۱) صرفاً برای احداث شهرهای جدید بوده و نافی قوانین و مقررات مربوط به تقسیمات کشوری نمی‌باشد.

ماده ۲ - مکان یابی شهرهای جدید با رعایت سیاستهای دولت و در قالب طرح کالبدی ملی و نقطه‌ای و ناحیه‌ای براساس پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی و تصویب شورای عالی تعیین می‌شود.

تبصره - وزارت مسکن و شهرسازی یا متقاضی غیردولتی پس از تصویب مکان احداث شهر جدید، اراضی و املاک مورد نیاز را طبق مقررات قانونی تملک می‌نماید.

ماده ۳ - تهیه طرح جامع شهرهای جدید پس از اخذ موافقت اصولی از وزارت مسکن و شهرسازی و براساس سیاستهای مصوب دولت به عهده متقاضی است. تصویب طرح مذکور از وظایف و اختیارات قانونی شورای عالی می‌باشد.

تبصره - کلیه دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط در خصوص ارائه اطلاعات به متقاضی و مرتبطین با طرح جامع شهرهای جدید مکلف به همکاری هستند.

ماده ۴ - طرحهای تفصیلی شهر جدید و تغییرات بعدی آن همچنین نقشه‌های تفکیکی زمینهای جدید با پیشنهاد شرکت عمران شهرهای جدید که از این پس شرکت نامیده می‌شود یا متقاضی به تصویب کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ - می‌رسد. در ترکیب کمیسیون مزبور تا استقرار شهرداری، مدیر عامل شرکت عمران شهر جدید که براساس قوانین و مقررات مربوط برای احداث شهر جدید تشکیل شده است و از این پس شرکت وابسته نامیده می‌شود به جای شهردار حضور خواهد داشت و در صورتی که هنوز شورای شهر تشکیل نشده باشد رئیس شورای شهر مرکز شهرستان مربوط در کمیسیون شرکت خواهد نمود.

ماده ۵ - کلیه وزارتخانه‌ها، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مؤسسات و

شرکتهای دولتی و سایر شرکتهای و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است مکلفند ضمن همکاری در ایجاد شهر جدید به گونه‌ای برنامه‌ریزی و اقدام به تأمین اعتبار کنند که متناسب با پیشرفت عملیات احداث و اسکان شهر جدید، خدمات مورد نیاز براساس تعرفه‌های شهرهای مشابه به شهر جدید نیز ارائه گردد. تبصره - شرکتهای وابسته یا متقاضی ایجاد شهر جدید مکلفند اراضی ملکی خود را با کاربری آموزشی برابر ماده (۱۸) قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استانها، شهرستانها و مناطق کشور و ملحقات آن مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۶ و سایر کاربری‌های خدماتی (به استثنای اراضی با کاربری تجاری) را به طور رایگان حسب مورد در اختیار دستگاههای دولتی خدمات دهنده، شهرداری و شرکتهای آب و فاضلاب قرار دهند. تغییر کاربری یا واگذاری اراضی یاد شده به غیر ممنوع است. سرمایه گذاری از منابع داخلی شرکت برای ایجاد فضاهای آموزشی، خدماتی، فرهنگی و مذهبی به حساب مالیاتهای قطعی شده شرکت منظور خواهد شد.

ماده ۶ - اعتبارات جاری و عمرانی مورد نیاز شهر جدید برای احداث و اجرای طرحهای خدمات عمومی همان شهر جدید هر سال از محل فروش زمین و سایر منابع مالی پیش بینی می شود.

ماده ۷ - شرکت مجاز است نسبت به جابجایی اعتبار و درآمد بین شرکتهای وابسته در جهت کمک به شرکتهای وابسته زیانده و تأمین هزینه‌های خود با تصویب مجمع عمومی شرکت اقدام نماید و سپس از محل درآمد آتی شرکت وابسته بدهکار تسویه شود.

ماده ۸ - شرکت یا شرکتهای وابسته تا قبل از استقرار شهرداری مجاز هستند برای مالکان اراضی مازاد بر یکهزار متر مربع مساحت که در محدوده شهر جدید قرار می گیرند براساس کاربری و ضوابط طرح جامع و تفصیلی، اجازه تفکیک، افزاز و عمران صادر نمایند مشروط بر اینکه مالک سهم خدماتی خود را بابت تأمین

فضاهای لازم برای معابر، خدمات، تأسیسات و تجهیزات شهری به میزان سرانه‌های طرح جامعه مصوب شورای عالی به طور رایگان به شرکت مربوط واگذار نماید.

ماده ۹ - شرکت یا شرکتهای وابسته و سازندگان شهرهای جدید می‌توانند اراضی مورد خریداری و تملک خود را تفکیک، آماده سازی و مطابق کاربری‌های طرح‌های جامع و تفصیلی به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار نمایند. شرایط متقاضیان، نحوه تعیین بها، شرایط واگذاری، نحوه انتقال قطعی و نحوه نگهداری شهر جدید تا استقرار شهرداری به موجب آئین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌شود.

ماده ۱۰ - اجرای صحیح طرح شهر جدید با رعایت ضوابط و مقررات طرح، صدور مجوز احداث بنا، گواهی پایان کار و عدم خلاف، حفظ و حراست اراضی و نگهداری شهر و وصول عوارض مقرر (برابر قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین) در محدوده قانونی و حریم استحفاظی شهر جدید تا قبل از استقرار شهرداری به عهده شرکتهای وابسته و یا سازندگان شهر جدید خواهد بود.

ماده ۱۱ - رسیدگی به تخلفات ساختمانی و شهرسازی در محدوده قانونی و حریم استحفاظی و سایر قوانین مربوط به شهرداری‌های شهر جدید تا قبل از استقرار شهرداری با اعلام شرکت وابسته یا سازنده شهر جدید به عهده کمیسیون موضوع تبصره (۲) بند (۳) الحاقی به ماده (۹۹) قانون شهرداری‌هاست که با توجه به ضوابط طرح جامع شهر جدید رسیدگی و صد در صد (۱۰۰٪) عواید حاصل به حساب سازنده شهر جدید و یا از طریق خزانه به حساب شرکت وابسته واپز می‌شود تا در جهت توسعه خدمات عمومی شهر جدید به مصرف برسد.

ماده ۱۲ - وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است پس از اطمینان از اسکان

حداقل ده هزار نفر جمعیت در شهر جدید مراتب را به وزارت کشور اعلام کند. وزارت کشور موظف است نسبت به تشکیل شورای شهر و ایجاد شهرداری در شهر جدید یادشده حتی اگر طرح شهر جدید به پایان نرسیده باشد اقدام نماید. پس از ایجاد شهرداری، شرکت وابسته یا سازنده شهر جدید موظف است فضاهای عمومی (فضاهای سبز، پارکها، معابر، میداين، گذرگاهها، گورستان و غسالخانه) پیش بینی شده در طرح تأسیسات زیربنایی را پس از تکمیل و آماده شدن نقشه ها و اسناد و مدارک مربوط به مجوزها و گواهی های صادر شده و نقشه های مرحله بندی ساخت را به صورت بلاعوض به شهرداری تحویل دهد. از این تاریخ شهر جدید در زمره سایر شهرهای کشور محسوب می شود.

تبصره - با استقرار شهرداری، شرکت یا شرکتهای وابسته یا سازنده شهر جدید همچنان موظف به اجرای آماده سازی، عمران و واگذاری زمینهای خود مطابق طرح مصوب شهر جدید و با رعایت مقررات شهرداری می باشد.

ماده ۱۳ - احداث شهر جدید توسط بخش غیردولتی، پس از تصویب شورای عالی مستلزم اخذ پروانه احداث از وزارت مسکن و شهرسازی می باشد و نظارت لازم بر چگونگی احداث حسب مورد از طریق وزارت مزبور صورت می گیرد. تعیین تعرفه حق نظارت مربوط بنا به پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی و تصویب هیأت وزیران اجرا می شود.

ماده ۱۴ - کلیه شهرهای جدید که براساس مجوزهای قانونی تا زمان لازم الاجرا شدن این قانون ایجاد شده اند مشمول مفاد این قانون هستند.

ماده ۱۵ - آئین نامه اجرایی این قانون مشتمل بر چگونگی حمایت از ایجاد شهر جدید، ارائه تخفیف های لازم و سایر موارد با توجه به منابع منظور شده در بودجه سالانه بنا به پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی به تصویب هیأت وزیران می رسد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۵۳۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۱۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۳۱۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۳۰ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۵۰۱ مورخ ۱۳۸۰/۸/۸^(۱)؛ «لایحه ایجاد شهرهای جدید» مصوب جلسه مورخ هجدهم مهرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد.

۱- مقررات قانونی موضوع تبصره ماده «۲» لازم است معلوم گردد تا اظهار نظر به عمل آید.
 ۲- اطلاق ماده «۷» دادن اعتبار از شرکتهای دولتی به متقاضیان غیردولتی را با توجه به تبصره ماده «۲» تجویز نموده است و طریق جبران آن در صورتی که متقاضی دولتی درآمد نداشته باشد مشخص نکرده است، لذا از این جهت که موجب افزایش هزینه عمومی می‌گردد مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

همچنین دادن اعتبار از متقاضیان غیردولتی بدون اخذ رضایت به شرکتهای دولتی یا متقاضیان غیردولتی خلاف موازین شرع شناخته شد.

تذکر: با توجه به اینکه متقاضی غیردولتی در تبصره ماده «۲» توسط مجلس شورای اسلامی به متن لایحه اضافه شده است لازم است مفاد ماده «۶» بر این مبنا اصلاح گردد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۲۶۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۱۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۵۳۵ مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۴ پیرو نامه شماره ۱۳۱۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۳۰، لایحه ایجاد شهرهای جدید که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۲ - مکان یابی شهرهای جدید با رعایت سیاستهای دولت و در قالب طرح کالبدی ملی و منطقه ای و ناحیه ای براساس پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی و تصویب شورای عالی تعیین می شود.

تبصره - پس از تصویب مکان احداث شهر جدید، وزارت مسکن و شهرسازی می تواند حسب مورد برابر قانون زمین شهری مصوب ۱۳۶۶/۶/۲ و یا لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک و اصلاحات بعدی آن برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران نسبت به تملک اراضی و املاک متقاضی غیردولتی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۴.

نسبت به خریداری اراضی و املاک مورد نیاز طبق مقررات جاری اقدام نماید.

ماده ۶ - شرکتهای وابسته دولتی اعتبارات جاری و عمرانی مورد نیاز شهر جدید را برای احداث و اجرای طرحهای خدمات عمومی همان شهر جدید هر سال از محل فروش زمین و سایر منابع مالی پیش بینی می نمایند.

ماده ۷ - شرکت مجاز است نسبت به جابجایی اعتبار و درآمد بین شرکتهای وابسته دولتی در جهت کمک به شرکتهای وابسته دولتی زیانده و تأمین هزینه های خود با تصویب مجمع عمومی شرکت اقدام نمایند.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۸۷۷

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۱۴۶۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۴ و شماره ۱۳۱۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۳۰ و پیرو نامه های شماره ۸۰/۲۱/۲۸۰۰ مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۲^(۱) و شماره ۸۰/۲۱/۲۵۳۵ مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۴ و شماره ۸۰/۲۱/۲۵۰۱ مورخ ۱۳۸۰/۸/۸؛ «لایحه ایجاد شهرهای جدید» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ یازدهم آذرماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسات متعدد شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

۱- در تبصره ماده ۲ تملک اراضی و املاک توسط وزارت مسکن و شهرسازی براساس قانون زمین شهری مصوب ۶۶/۶/۲ صورت می پذیرد. با توجه به اینکه

۱ - تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

تملك براساس ماده ۹ اين قانون براساس ضرورت به مدت ۵ سال در بعضی از شهرها و براساس اجازه حضرت امام (ره) صورت می گرفت که مدت ۵ سال پایان پذیرفته است. و با عنایت به اینکه لایحه ایجاد شهرهای جدید در موارد مربوط به ضرورت نمی باشد، لذا تملك براساس قانون خلاف موازین شرع شناخته شد.

لازم به ذکر است تاریخ تصویب قانون زمین شهری ۱۳۶۶/۶/۲۲ صحیح است.

۲- در تبصره ماده (۲) تملك اراضی و املاک توسط وزارت مسکن و شهرسازی براساس لایحه قانونی نحوه خرید و تملك اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظایر آن مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران صورت می پذیرد.

با توجه به اینکه تملك موضوع این لایحه قانونی بر مبنای ضرورت می باشد و لایحه ایجاد شهرهای جدید ربطی به ضرورت ندارد. لذا تملك طبق لایحه قانونی فوق الذکر خلاف موازین شرع شناخته شد.

دیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۶۵۷ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۸۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۲ و پیرو نامه شماره ۱۴۶۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۴، لایحه ایجاد شهرهای جدید که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب

رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جمهوری اسلامی ایران جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۲ - مکان یابی شهرهای جدید با رعایت سیاستهای دولت و در قالب طرح کالبدی ملی و منطقه ای و ناحیه ای براساس پیشنهاد وزارت مسکن و شهرسازی و تصویب شورای عالی تعیین می شود.

تبصره - پس از تصویب مکان احداث شهر جدید، وزارت مسکن و شهرسازی می تواند حسب مورد برابر قوانین و مقررات جاری نسبت به تملک اراضی و املاک مورد نیاز اقدام نماید و متقاضی غیردولتی نیز می تواند نسبت به خریداری اراضی و املاک مورد نیاز طبق مقررات جاری اقدام نماید.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۰۸۳

تاریخ: ۸۰/۱۰/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۱۶۵۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۲ و شماره ۱۴۶۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۴ و شماره ۱۳۱۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۳۰ و پیرو نامه های شماره ۸۰/۲۱/۲۸۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲ و شماره ۸۰/۲۱/۲۸۰۰ مورخ

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

۱۳۸۰/۹/۲۲ و شماره ۸۰/۲۱/۲۵۳۵ مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۴ و شماره ۸۰/۲۱/۲۵۰۱ مورخ ۱۳۸۰/۸/۸؛ «لایحه ایجاد شهرهای جدید»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ شانزدهم دیماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۷ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات به عمل آمده مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) ر.ک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۵۸۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۳.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه موافقتنامه تأسیس کمیسیون تون ماهیان اقیانوس هند

شماره: ۱۳۸۱ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۱۶

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۶۷۳۳/۵۶۵۴۸ مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۲۶ دولت در خصوص موافقتنامه تأسیس کمیسیون تون ماهیان اقیانوس هند که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی^(۲) و

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

(۲) لایحه مذکور ابتدا در تاریخ ۱۳۷۹/۲/۲۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید که در تاریخ ۱۳۷۹/۳/۴ مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفت و این ایراد در جلسه ۱۳۷۹/۵/۳۰ مجلس رفع و در تاریخ ۷۹/۶/۹ به تأیید مشروط شورای نگهبان رسید (رک به مجموعه نظریات شورای نگهبان از همین گردآورنده و ناشر، جلد دوم صفحات ۹۱ تا ۹۴).

توضیحات:

این لایحه در اجرای ماده (۲۰۶) آئین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی که بیان می دارد:

ماده ۲۰۶ - در صورتی که مجلس قید اهمیت را تصویب کند، رسیدگی به آن همانند لوایح معمولی دیگر در شوری به ترتیب زیر خواهد بود.

۱- در شور اول درباره کلیات، با در نظر گرفتن مواد مربوطه، بحث و اعتراضات وارده به بعضی از شرایط و مواد قرارداد به عنوان پیشنهاد کسی به کمیسیون ارجاع خواهد شد. این پیشنهادها باید بیست و چهار ساعت قبل از طرح در کمیسیون، چاپ و بین نمایندگان توزیع شود.

۲- در شور دوم، کمیسیون، موارد اعتراض و پیشنهادها نمایندگان و همچنین نظر خود را درباره این موارد، همراه با تصویب و یا رد مواد، بدون وارد کردن تغییرات، در مجلس مطرح می کند؛ آنگاه درباره موارد اعتراض نمایندگان، که به طور کلی و در مهلت مقرر به کمیسیون داده شده باشد، به ترتیب، نماینده اعتراض کننده، یک مخالف و یک موافق، هر کدام به مدت پنج

اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می شود.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

دقیقه، صحبت می کنند و سپس درباره وارد بودن یا نبودن اعتراض رأی گیری به عمل می آید. پس از پایان یافتن رأی گیری نسبت به اعتراضات، در صورتی که مجلس آنها را وارد بداند، دولت موظف می شود در مسائل مورد اعتراض با طرف متعاقد مجدد آوارد مذاکره و گفتگو شود. در این صورت، لایحه تا پایان مذاکرات مجدد در دستور مجلس باقی خواهد بود. در صورت قبول اعتراضات و پیشنهادها متن اصلاحی تصویب شده تلقی خواهد شد و در غیر این صورت، آخرین پیشنهاد دولت در مورد اصل قرارداد با صحبت یک مخالف و یک موافق، هر یک به مدت پنج دقیقه، در مجلس به رأی گذاشته خواهد شد. به کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی ارجاع شد کمیسیون مذکور پس از بحث و بررسی ماده (۲۳) لایحه دولت را عیناً جایگزین ماده (۲۳) اصلاحی مجلس شورای اسلامی نموده و گزارش آنرا جهت تصویب نهایی تقدیم مجلس کرد.

در جلسه علنی ۱۳۸۰/۸/۱۳ مخیر کمیسیون طی توضیح مختصری بیان نمود:

ما در این موافقتنامه ای که به تصویب رسانده بودیم در ذیل ماده (۲۳) یک الحاقیه آورده بودیم که رعایت اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در مورد ماده (۲۳) موافقتنامه الزامی است. دولت محترم (معاونت محترم حقوقی ریاست جمهوری) طی نامه ای که به ریاست محترم مجلس شورای اسلامی فرستاده شده بود نوشته بودند که این الحاقیه در ماده (۲۳) چون یک سند بین المللی است، یک طرفه نمی شود رعایت کرد. بنابراین درخواست کرده بودند که از ماده (۲۳) به ذیل ماده واحده به عنوان یک تبصره منتقل بشود و ماده (۲۳) کماکان همان پیشنهاد ماده ای بود که خود هیأت محترم دولت پیشنهاد داده بود. بنابراین ما رعایت اصل (۱۳۹) را از زیر ماده (۲۳) به زیر خود ماده واحده آوردیم، فقط یک جایبایی است، این، هم مشکل دولت را مرتفع می کند و هم مشکلی که شورای محترم نگهبان به این خوانند گرفت.

نهایتاً این لایحه بدون اظهار نظر توسط موافق و مخالف به این شرح به تصویب رسید:

لایحه موافقتنامه تأسیس کمیسیون ترم ماهیان آبزی هند

ماده واحده ..

...

تبصره - رعایت اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در مورد ماده (۲۳) موافقتنامه الزامی است. (به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری، اجلاس دوم جلسه ۱۵۷ مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۳).

نظریه شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۶۱۲

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۲۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۳۸۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۶؛ «لایحه موافقتنامه تأسیس کمیسیون تون ماهیان اقیانوس هند»^(۱) مصوب جلسه مورخ سیزدهم آبانماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات بعمل آمده مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

مغایرت و مخالفت طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۴۲۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۱۰

شورای محترم نگهبان

طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۹/۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - ماده (۱) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می گردد:

ماده ۱ - شورای عالی آموزش و پرورش، مرجع سیاستگذاری و تصویب مقررات آموزش و پرورش قبل از آموزش عالی کشور است و سازمان اداری آن با بودجه و تشکیلات مستقل، زیر نظر شورای عالی آموزش و پرورش فعالیت می کند. وظیفه دبیرخانه شورا، پشتیبانی علمی، پژوهشی و خدماتی متناسب با وظایف و

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

مسئولیت‌های شورا، نظارت بر حسن اجرای مصوبات و توسعه ارتباطات با مجریان و مردم و سایر اموری می‌باشد که در آئین‌نامه داخلی شورا تعیین می‌گردد.

ماده ۲ - ماده (۲) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲ - ریاست شورای عالی آموزش و پرورش با رئیس جمهور است و در غیاب وی وزیر آموزش و پرورش ریاست جلسه را برعهده خواهد داشت. نایب رئیس شورا از بین اعضاء برای مدت دو سال تعیین می‌شود.

ماده ۳ - ماده (۵) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران، به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵ - مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش در حدود اختیارات قانونی شورا برای مؤسسات ذی‌ربط لازم الاجرا است.

این مصوبات پس از تأیید رئیس شورا توسط دبیر کل به مؤسسات مربوط ابلاغ خواهد شد.

ماده ۴ - ماده (۶) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و اصلاحیه ۱۳۵۹/۱/۱۶ شورای مذکور و قانون اصلاح موادی از قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش و الحاق یک ماده به آن مصوب ۱۳۶۵/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۶ - وظایف و اختیارات شورا به شرح زیر است:

- ۱- تعیین خط مشی و اهداف آموزش و پرورش با رعایت قوانین موضوعه کشور.
- ۲- بررسی و تصویب ساختار نظام آموزش و پرورش جهت ارائه به مجلس شورای اسلامی پس از طی مراحل قانونی.

- ۳- بررسی و تصویب اصول حاکم بر برنامه‌های آموزشی و تربیتی و ارزشیابی‌های پیشرفت تحصیلی.
- ۴- ارائه اظهارنظر رسمی در مورد طرحها و لوایح قانونی مربوط به وظایف شورای عالی آموزش و پرورش به مجلس شورای اسلامی.
- ۵- تدوین و تصویب اهداف دوره‌های تحصیلی و بررسی و تصویب آئین‌نامه نحوه تدوین برنامه‌های درسی و چگونگی انطباق آنها با اهداف مصوب شورا.
- ۶- بررسی و تصویب اساسنامه هر نوع مؤسسه تعلیماتی جدید.
- ۷- بررسی و تصویب آئین‌نامه‌های اجرایی، انضباطی و امتحانی مدارس و دوره آمادگی قبل از دبستان.
- ۸- بررسی و تصویب ساختار تشکیلاتی مدارس و وظایف کارکنان آن.
- ۹- بررسی و تصویب ضوابط ارزشیابی نظام آموزشی وزارت آموزش و پرورش
- ۱۰- تصویب آئین‌نامه ارزشیابی مدارک تحصیلی صادره از مدارس کشورهای خارجی تا پایان دوره متوسطه.
- ۱۱- بررسی و تصویب مقررات و اصول لازم برای گزینش تخصصی و تربیت و استخدام معلمان به تناسب احتیاجات در دوره‌های مختلف تحصیلی با رعایت ضوابط عمومی گزینش در کل کشور.
- ۱۲- بررسی و تصویب طرحهای توسعه در دوره‌ها و رشته‌های مختلف تحصیلی براساس احتیاجات نیروی انسانی و با توجه به امکانات کشور.
- ۱۳- تهیه و بررسی و تصویب طرحهای لازم برای بسیج و مشارکت مردم در آموزش و پرورش.
- ۱۴- بررسی و تصویب آئین‌نامه‌های مربوط به دانشسراها و دوره‌های تربیت معلم و ضمن خدمت فرهنگیان با رعایت مقررات و وظایف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- ۱۵- بررسی و تصویب آئین‌نامه چگونگی انتخاب و تشویق کارکنان و دانش‌آموزان

- نمونه و کسانی که خدمات برجسته‌ای در اعتلای تعلیم و تربیت داشته‌اند.
- ۱۶- بررسی و تصویب آئین‌نامه انتصاب مدیران مدارس و رؤسای آموزش و پرورش مناطق و نواحی کشور.
- ۱۷- بررسی و تصویب آئین‌نامه ارزشیابی از معلمان و کارکنان مدارس.
- ۱۸- تصویب آئین‌نامه داخلی شورای عالی و آئین‌نامه‌های مربوط به شوراهای منطقه‌ای آموزش و پرورش.
- ماده ۵ - ماده (۹) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و اصلاحیه ۱۳۵۹/۱/۱۶ شورای مذکور و قانون اصلاح موادی از قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش و الحاق یک ماده به آن مصوب ۱۳۶۵/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اصلاح می‌شود:
- ماده ۹ - تعداد اعضای رسمی یا پیوسته (۲۲) نفر به شرح زیر خواهد بود:
- ۱- رئیس جمهور
 - ۲- وزیر آموزش و پرورش
 - ۳- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و در غیاب وی معاون آموزشی به عنوان نماینده ثابت.
 - ۴- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.
 - ۵- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در غیاب وی معاون آموزشی به عنوان نماینده ثابت.
 - ۶- وزیر جهاد کشاورزی و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.
 - ۷- وزیر صنایع و معادن و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.
 - ۸- معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.
 - ۹- مدیرکل شورای عالی آموزش و پرورش.
 - ۱۰- یک نفر مجتهد آشنا به مسائل تعلیم و تربیت به انتخاب شورای عالی مدیریت

حوزه علمیه قم.

۱۱- رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور.

۱۲- سه نفر مطلع و صاحب نظر در هر یک از رشته‌های علوم پایه، فنی و مهندسی و علوم انسانی به انتخاب شورای رؤسای فرهنگستانهای کشور (حداقل یک نفر از آنان از بین زنان انتخاب شود).

۱۳- سه نفر از اعضاء هیأت علمی گروههای تخصصی دانشگاهها و پژوهشگاهها در رشته‌های مدیریت آموزشی، برنامه‌ریزی درسی و روانشناسی تربیتی به انتخاب مشترک وزرای آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود).

۱۴- سه نفر صاحب نظر از نمایندگان معلمان یا مدیران مدارس از هر یک از دوره‌های تحصیلی به انتخاب شورای معاونان وزارت آموزش و پرورش (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود).

۱۵- رئیس پژوهشکده تعلیم و تربیت وزارت آموزش و پرورش.

۱۶- یکی از مدیران کل آموزش و پرورش استانها به انتخاب مدیران کل استانها.
تبصره ۱ - دو نفر از اعضاء کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون به عنوان ناظر در جلسات شورای عالی آموزش و پرورش شرکت خواهند کرد.

تبصره ۲ - افرادی که حسب رشته شغلی و برحسب سمت، عضو شورا هستند در زمان عضویت باید در رشته شغلی و سمت مورد نظر اشتغال داشته باشند.

ماده ۶ - ماده (۱۱) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۱۱ - اعضاء شورای عالی آموزش و پرورش با حکم رئیس جمهور منصوب می‌شوند.

ماده ۷ - ماده (۱۶) قانون اصلاح موادی از قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش و الحاق یک ماده به آن مصوب ۱۳۶۵/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۶ - از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر ملغی است و حداکثر دو ماه پس از تاریخ ابلاغ آن، شورای عالی آموزش و پرورش با ترکیب و وظایف جدید به فعالیت خود ادامه خواهد داد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۸۶۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۴۳۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۰ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۷۸۲ مورخ ۸۰/۹/۲۰؛^(۱)

«طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش» مصوب جلسه مورخ ششم آذرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- اطلاق عبارت «تصویب مقررات آموزش و پرورش» در صدر ماده (۱) و عبارت «سایر امور» در ذیل این ماده در مواردیکه قانونی وجود نداشته باشد به نحوی تقنین است. لذا مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۲- تعیین وظیفه دبیرخانه شورا، پشتیبانی علمی، پژوهشی و خدماتی متناسب با

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

وظایف و مسئولیتهای شورا، نظارت بر حسن اجرای مصوبات و توسعه ارتباطات با مجریان و مردم و سایر امور در ذیل ماده (۱) به آئین نامه داخلی واگذار شده است این موارد شامل اموری می گردد که به حقوق مردم مربوط است، از مصادیق آئین نامه موضوع اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی می باشد. لذا تصویب آئین نامه مذکور توسط شورای عالی آموزش و پرورش مغایر این اصل^(۱) شناخته شد.

۳- ماده (۵) مبنیاً بر ماده (۱) همان ایراد بند (۱) را دارد.

۴- در بندهای ۱، ۳، ۵، ۶، ۹، ۱۱ و ۱۷ ماده (۶) چون وظایف بندهای ۱، ۶، ۲۴ و ۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی را به شورای عالی آموزش و پرورش داده است، لذا مغایر با اختیارات ولایت مطلقه فقیه مصرح در اصل ۵۷ قانون اساسی^(۲) و نیز مغایر با موازین شرع شناخته شد.

۵- در بند (۴) ماده (۶) اطلاق ارائه اظهار نظر رسمی در مورد طرحها و لوایح قانونی توسط شورای عالی آموزش و پرورش به مجلس شورای اسلامی چون شامل حضور افرادی غیر از اشخاص مذکور در اصل ۷۰ قانون اساسی در جلسات علنی مجلس می باشد. لذا مغایر این اصل^(۳) شناخته شد.

(۱) اصل یکصد و سی و هشتم: علاوه بر مواردی که هیأت وزیران یا وزیری مأمور تدوین آئین نامه های اجرایی قوانین می شود، هیأت وزیران حق دارد برای انجام وظایف اداری و تأمین اجرای قوانین و تنظیم سازمانهای اداری به وضع تصویب نامه و آئین نامه بپردازد. هر یک از وزیران نیز در حدود وظایف خویش و مصوبات هیأت وزیران حق وضع آئین نامه و صدور بخشنامه را دارد ولی مفاد این مقررات نباید با متن و روح قوانین مغایر باشد.

دولت می تواند تصویب برخی از امور مربوط به وظایف خود را به کمیونهای متشکل از چند وزیر واگذار نماید. مصوبات این کمیونها در محدوده قوانین پس از تأیید رئیس جمهور لازم الاجرا است.

تصویب نامه ها و آئین نامه های دولت و مصوبات کمیونهای مذکور در این اصل، ضمن ابلاغ برای اجرا به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی می رسد تا در صورتی که آنها را برخلاف قوانین بیابد با ذکر دلیل برای تجدید نظر به هیأت وزیران بفرستد. (۲) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۳) اصل هفتم: رئیس جمهور و معاونان او و وزیران به اجتماع یا به انفراد حق شرکت در جلسات علنی مجلس را دارند و می توانند مشاوران خود را همراه داشته باشند و در صورتی که نمایندگان لازم بدانند، وزراء مکلف به حضورند و هرگاه تقاضا

- ۶- در بندهای ۵، ۷، ۱۰، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸ ماده ۶ تصویب آئین نامه توسط شورای عالی آموزش و پرورش مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.
- ۷- تصویب اساسنامه وظایف کارکنان و اطلاق تصویب طرحهای لازم برای مشارکت مردم توسط شورای عالی آموزش و پرورش در بندهای ۶، ۸ و ۱۳ ماده (۶) مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.
- ۸- در تبصره (۱) ماده (۹) انتخاب ۲ نفر از نمایندگان به عنوان ناظر توسط کمیسیون مجلس شورای اسلامی مغایر اصل ۵۸ قانون اساسی^(۳) شناخته شد.
- ۹- اطلاق ماده ۱۶ چون شامل مصوبات شورای انقلاب فرهنگی و مجمع تشخیص مصلحت نظام می شود لذا مغایر اصل ۵۷^(۴) و ۱۱۲^(۵) قانون اساسی شناخته شد.
- تذکر: در بند (۱۰) ماده (۹) عبارت شورای عالی حوزه علمیه قم صحیح است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

کنند مطالبشان استماع می شود.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۱۴۱.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

(۳) اصل پنجاه و هشتم: اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلامی است که از نمایندگان منتخب مردم تشکیل می شود و مصوبات آن پس از طی مراحل که در اصول بعد می آید برای اجرا به قوه مجریه و قضائیه ابلاغ می گردد.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۵) اصل یکصد و دوازدهم: مجمع تشخیص مصلحت نظام برای تشخیص مصلحت در مواردی که مصوبه مجلس شورای اسلامی را شورای نگهبان خلاف موازین شرع و یا قانون اساسی بداند و مجلس با در نظر گرفتن مصلحت نظام نظر شورای نگهبان را تأمین نکند و مشاوری در امری که رهبری به آنان ارجاع می دهد و سایر وظایفی که در این قانون ذکر شده است به دستور رهبری تشکیل می شود. اعضاء ثابت و متغیر این مجمع را مقام رهبری تعیین می نماید. مقررات مربوط به مجمع توسط خود اعضاء تهیه و تصویب و به تأیید مقام رهبری خواهد رسید.

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۹۴۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۱/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۸۶۵ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱ و پیرو نامه شماره ۱۴۳۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۰، طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - ماده (۱) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱ - شورای عالی آموزش و پرورش، مرجع سیاستگذاری قبل از آموزش عالی کشور است و سازمان اداری آن با بودجه و تشکیلات مستقل زیر نظر شورای عالی آموزش و پرورش فعالیت می‌کند. وظیفه دبیرخانه شورا، پشتیبانی علمی، پژوهشی و خدماتی متناسب با وظایف و مسئولیت شورا، نظارت بر حسن اجرای

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۴.

مصوبیات و توسعه ارتباطات با مجریان و مردم می باشد که در آئین نامه داخلی شورا تنظیم و توسط هیأت دولت به تصویب می رسد.

ماده ۲ - ماده (۲) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۲ - ریاست شورای عالی آموزش و پرورش با رئیس جمهور است و در غیاب وی وزیر آموزش و پرورش ریاست جلسه را برعهده خواهد داشت. نایب رئیس شورا از بین اعضاء برای مدت دو سال تعیین می شود.

ماده ۳ - ماده (۵) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران، به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۵ - مصوبیات شورای عالی آموزش و پرورش در حدود اختیارات قانونی شورا برای مؤسسات ذی ربط لازم الاجرا است.

این مصوبات پس از تأیید رئیس شورا توسط دبیر کل به مؤسسات مربوط ابلاغ خواهد شد.

ماده ۴ - ماده (۹) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و اصلاحیه ۱۳۵۹/۱/۱۶ شورای مذکور و قانون اصلاح موادی از قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش و الحاق یک ماده به آن مصوب ۱۳۶۵/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۹ - تعداد اعضای رسمی یا پیوسته (۲۲) نفر به شرح زیر خواهد بود:

۱- رئیس جمهور

۲- وزیر آموزش و پرورش

۳- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و در غیاب وی معاون آموزشی به عنوان

نماینده ثابت.

۴- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.

۵- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در غیاب وی معاون آموزشی به عنوان نماینده ثابت.

۶- وزیر جهاد کشاورزی و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.

۷- وزیر صنایع و معادن و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.

۸- معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.

۹- دبیر کل شورای عالی آموزش و پرورش.

۱۰- یک نفر مجتهد آشنا به مسائل تعلیم و تربیت به انتخاب شورای عالی حوزه علمیه قم.

۱۱- رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور.

۱۲- سه نفر مطلع و صاحب نظر در هر یک از رشته‌های علوم پایه، فنی و مهندسی و علوم انسانی به انتخاب شورای رؤسای فرهنگستانهای کشور (حداقل یک نفر از آنان از بین زنان انتخاب شود).

۱۳- سه نفر از اعضاء هیأت علمی گروههای تخصصی دانشگاهها و پژوهشگاهها در رشته‌های مدیریت آموزشی، برنامه‌ریزی درسی و روانشناسی تربیتی به انتخاب مشترک وزرای آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود).

۱۴- سه نفر صاحب نظر از نمایندگان معلمان یا مدیران مدارس از هر یک از دوره‌های تحصیلی به انتخاب شورای معاونان وزارت آموزش و پرورش (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود).

- ۱۵- رئیس پژوهشکده تعلیم و تربیت وزارت آموزش و پرورش.
- ۱۶- یکی از مدیران کل آموزش و پرورش استانها به انتخاب مدیران کل استانها.
- تبصره ۱ - دو نفر از اعضاء کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون و تصویب مجلس به عنوان ناظر در جلسات شورای عالی آموزش و پرورش شرکت خواهند کرد.
- تبصره ۲ - افرادی که حسب رشته شغلی و برحسب سمت، عضو شورا هستند در زمان عضویت باید در رشته شغلی و سمت مورد نظر اشتغال داشته باشند.
- ماده ۵ - ماده (۱۱) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می شود:
- ماده ۱۱ - اعضاء شورای عالی آموزش و پرورش با حکم رئیس جمهور منصوب می شوند.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۱۳۸۱/۳۰/۱۷۳

تاریخ: ۱۳۸۱/۱/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۱۹۴۰ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ و شماره ۱۴۳۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۰ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۸۶۵ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱؛ «طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ هجدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸ شورای نگهبان مطرح شد که نظر این شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

۱- با حذف ماده (۶) وظایف و اختیارات نامعلوم است، لازم است مشخص شود تا اظهار نظر گردد.

۲- در ماده (۱) عبارت شورای عالی آموزش و پرورش، مرجع سیاستگذاری قبل از آموزش عالی کشور است. با توجه به ایراد بند (۴) شورای نگهبان اشکال از این جهت وارد است و لازم است اصلاح شود.

۳- ایراد بند (۳) شورای نگهبان مبنیاً بر اشکال بند (۲) اخیر به قوت خود باقی است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۱۱۲ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۲۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۱/۳۰/۱۷۳ مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸ و پیرو نامه شماره ۱۹۴۰ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹، طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - ماده (۱) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح اصلاح می‌گردد:

ماده ۱ - شورای عالی آموزش و پرورش، مرجع سیاستگذاری در حوزه وظایف آموزش عمومی و متوسطه و چارچوب سیاستهای کلی نظام است و سازمان اداری آن با بودجه و تشکیلات مستقل زیر نظر شورای عالی آموزش و پرورش فعالیت می‌کند. وظیفه دبیرخانه شورا، پشتیبانی علمی، پژوهشی و خدماتی متناسب با وظایف و مسئولیت شورا، نظارت بر حسن اجرای مصوبات و توسعه ارتباطات با مجریان و مردم می‌باشد که در آئین‌نامه داخلی شورا تنظیم و توسط هیأت دولت به تصویب می‌رسد.

ماده ۲ - ماده (۲) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲ - ریاست شورای عالی آموزش و پرورش با رئیس جمهور است و در غیاب وی وزیر آموزش و پرورش ریاست جلسه را برعهده خواهد داشت. نایب رئیس شورا از بین اعضاء برای مدت دو سال تعیین می‌شود.

ماده ۳ - ماده (۵) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران، به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵ - مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش در حدود اختیارات قانونی شورا برای مؤسسات ذی ربط لازم الاجرا است.

این مصوبات پس از تأیید رئیس شورا توسط دبیر کل به مؤسسات مربوط ابلاغ

خواهدشد.

ماده ۴ - ماده (۹) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و اصلاحیه ۱۳۵۹/۱/۱۶ شورای مذکور و قانون اصلاح موادی از قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش و الحاق یک ماده به آن مصوب ۱۳۶۵/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۹ - تعداد اعضای رسمی یا پیوسته (۲۲) نفر به شرح زیر خواهد بود:

- ۱- رئیس جمهور.
- ۲- وزیر آموزش و پرورش.
- ۳- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و در غیاب وی معاون آموزشی به عنوان نماینده ثابت.
- ۴- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.
- ۵- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در غیاب وی معاون آموزشی به عنوان نماینده ثابت.
- ۶- وزیر جهاد کشاورزی و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.
- ۷- وزیر صنایع و معادن و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.
- ۸- معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.
- ۹- دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش.
- ۱۰- یک نفر مجتهد آشنا به مسائل تعلیم و تربیت به انتخاب شورای عالی حوزه علمیه قم.
- ۱۱- رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور.

۱۲- سه نفر مطلع و صاحب نظر در هر یک از رشته‌های علوم پایه، فنی و مهندسی و علوم انسانی به انتخاب شورای رؤسای فرهنگستانهای کشور (حداقل یک نفر از آنان از بین زنان انتخاب شود).

۱۳- سه نفر از اعضاء هیأت علمی گروههای تخصصی دانشگاهها و پژوهشگاهها در رشته‌های مدیریت آموزشی، برنامه‌ریزی درسی و روانشناسی تربیتی به انتخاب مشترک وزرای آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود).

۱۴- سه نفر صاحب نظر از نمایندگان معلمان یا مدیران مدارس از هر یک از دوره‌های تحصیلی به انتخاب شورای معاونان وزارت آموزش و پرورش (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود).

۱۵- رئیس پژوهشکده تعلیم و تربیت وزارت آموزش و پرورش.

۱۶- یکی از مدیران کل آموزش و پرورش استانها به انتخاب مدیران کل استانها.
تبصره ۱ - دو نفر از اعضاء کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون و تصویب مجلس به عنوان ناظر در جلسات شورای عالی آموزش و پرورش شرکت خواهند کرد.

تبصره ۲ - افرادی که حسب رشته شغلی و برحسب سمت، عضو شورا هستند در زمان عضویت باید در رشته شغلی و سمت مورد نظر اشتغال داشته باشند.

ماده ۵ - ماده (۱۱) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۱۱ - اعضاء شورای عالی آموزش و پرورش با حکم رئیس جمهور منصوب می‌شوند.

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۱۳۸۱/۳۰/۷۸۷

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۱۱۲ - ق مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۲ و شماره ۱۹۴۰ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ و شماره ۱۴۳۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۰ و پیرو نامه‌های شماره ۸۱/۳۰/۱۷۳ مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۸۶۵ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱ «طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ نوزدهم خردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۹ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد.

با توجه به اصلاحات به عمل آمده در ماده (۱) ایراد بندهای (۲) و (۴) قبلی رفع شده است و اشکال کماکان به قوت خود باقی است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله سوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۲۱۷ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۸

ماده ۱ - ماده (۱) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح

می‌گردد:

ماده ۱ - شورای عالی آموزش و پرورش، مرجع سیاستگذاری در حوزه وظایف آموزش عمومی و متوسطه و چارچوب سیاستهای کلی نظام است و سازمان اداری آن با بودجه و تشکیلات مستقل زیر نظر شورای عالی آموزش و پرورش فعالیت می‌کند. وظیفه دبیرخانه شورا، پشتیبانی علمی، پژوهشی و خدماتی متناسب با وظایف و مسئولیت شورا، نظارت بر حسن اجرای مصوبات و توسعه ارتباطات با مجریان و مردم می‌باشد که در آئین‌نامه داخلی شورا تنظیم و توسط هیأت دولت به تصویب می‌رسد.

ماده ۲ - ماده (۲) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲ - ریاست شورای عالی آموزش و پرورش با رئیس جمهور است و در غیاب وی وزیر آموزش و پرورش ریاست جلسه را برعهده خواهد داشت. نایب رئیس شورا از بین اعضاء برای مدت دو سال تعیین می‌شود.

ماده ۳ - ماده (۵) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران، به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۵ - مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش در حدود اختیارات قانونی شورا برای مؤسسات ذی ربط لازم الاجرا است.

این مصوبات پس از تأیید رئیس شورا توسط دبیر کل به مؤسسات مربوط ابلاغ خواهد شد.

ماده ۴ - ماده (۹) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش

مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و اصلاحیه ۱۳۵۹/۱/۱۶ شورای مذکور و قانون اصلاح موادی از قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش و الحاق یک ماده به آن مصوب ۱۳۶۵/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۹ - تعداد اعضای رسمی یا پیوسته (۲۲) نفر به شرح زیر خواهد بود:

۱- رئیس جمهور.

۲- وزیر آموزش و پرورش.

۳- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و در غیاب وی معاون آموزشی به عنوان نماینده ثابت.

۴- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.

۵- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در غیاب وی معاون آموزشی به عنوان نماینده ثابت.

۶- وزیر جهاد کشاورزی و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.

۷- وزیر صنایع و معادن و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.

۸- معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.

۹- دبیر کل شورای عالی آموزش و پرورش.

۱۰- یک نفر مجتهد آشنا به مسائل تعلیم و تربیت به انتخاب شورای عالی حوزه علمیه قم.

۱۱- رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور.

۱۲- سه نفر مطلع و صاحب نظر در هر یک از رشته‌های علوم پایه، فنی و مهندسی

و علوم انسانی به انتخاب شورای رؤسای فرهنگستانهای کشور (حداقل یک نفر از آنان از بین زنان انتخاب شود).

۱۳- سه نفر از اعضاء هیأت علمی گروههای تخصصی دانشگاهها و پژوهشگاهها در رشتههای مدیریت آموزشی، برنامه‌ریزی درسی و روانشناسی تربیتی به انتخاب مشترک وزرای آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود).

۱۴- سه نفر صاحب نظر از نمایندگان معلمان یا مدیران مدارس از هر یک از دوره‌های تحصیلی به انتخاب شورای معاونان وزارت آموزش و پرورش (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود).

۱۵- رئیس پژوهشکده تعلیم و تربیت وزارت آموزش و پرورش.

۱۶- یکی از مدیران کل آموزش و پرورش استانها به انتخاب مدیران کل استانها.

تبصره ۱ - دو نفر از اعضاء کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون و تصویب مجلس به عنوان ناظر در جلسات شورای عالی آموزش و پرورش شرکت خواهند کرد.

تبصره ۲ - افرادی که حسب رشته شغلی و برحسب سمت، عضو شورا هستند در زمان عضویت باید در رشته شغلی و سمت مورد نظر اشتغال داشته باشند.

ماده ۵ - ماده (۱۱) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۱۱ - اعضاء شورای عالی آموزش و پرورش با حکم رئیس جمهور منصوب می‌شوند.

نظریه (مرحله چهارم) شورای نگهبان

شماره: ۱۳۸۱/۳۰/۱۲۸۰

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۱۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۲۱۷ - مورخ ۱۳۸۱/۵/۸ و شماره ۲۱۱۲ - ق مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۲ و شماره ۱۹۴۰ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ و شماره ۱۴۳۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۰ و پیرو نامه‌های شماره ۸۱/۳۰/۷۸۷ مورخ ۱۳۸۱/۳/۳۰ و شماره ۸۱/۳۰/۱۷۳ مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۸۶۵ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱؛ «طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ ششم مردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۶ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

با توجه به اصلاحات به عمل آمده در ماده (۱) ایراد شرعی و قانونی اساسی بند (۴) قبلی (واگذار کردن برخی وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی به شورای عالی آموزش و پرورش به شرح مذکور در این بند) کماکان به قوت خود باقی است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۳۶۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۸/۰۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۱/۳۰/۱۲۸۰ مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۹ و پیرو شماره

۲۲۱۷ ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۸، طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش که در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - ماده (۱) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱ - شورای عالی آموزش و پرورش، مرجع سیاستگذاری در حوزه وظایف آموزش عمومی و متوسطه در چارچوب سیاست‌های کلی نظام و قوانین و مقررات موضوعه است و سازمان اداری آن با بودجه و تشکیلات مستقل زیر نظر شورای عالی آموزش و پرورش فعالیت می‌کند. وظیفه دبیرخانه شورا، پشتیبانی علمی، پژوهشی و خدماتی متناسب با وظایف و مسئولیت شورا، نظارت بر حسن اجرای مصوبات و توسعه ارتباطات با مجریان و مردم می‌باشد که در آئین نامه داخلی شورا تنظیم و توسط هیأت دولت به تصویب می‌رسد.

ماده ۲ - ماده (۲) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح

(۱) همین مجمره ۴۴، صفحه ۲۳.

می شود:

ماده ۲ - ریاست شورای عالی آموزش و پرورش با رئیس جمهور است و در غیاب وی وزیر آموزش و پرورش ریاست جلسه را برعهده خواهد داشت. نایب رئیس شورا از بین اعضاء برای مدت دو سال تعیین می شود.

ماده ۳ - ماده (۵) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش «مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران، به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۵ - مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش در حدود اختیارات قانونی شورا برای موسسات ذی ربط لازم الاجراء است.

این مصوبات پس از تأیید رئیس شورا توسط دبیر کل به موسسات مربوط ابلاغ خواهد شد.

ماده ۴ - ماده (۹) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و اصلاحیه ۱۳۵۹/۱/۱۶ شورای مذکور و قانون اصلاح موادی از قانون تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش و الحاق یک ماده به آن مصوب ۱۳۶۵/۹/۲۵ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۹ - تعداد اعضاء رسمی یا پیوسته (۲۲) نفر به شرح زیر خواهد بود:

۱ - رئیس جمهور.

۲ - وزیر آموزش و پرورش.

۳ - وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و در غیاب وی معاون آموزشی به عنوان نماینده ثابت.

۴ - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.

- ۵ - وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در غیاب وی معاون آموزشی به عنوان نماینده ثابت.
- ۶ - وزیر جهاد کشاورزی و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.
- ۷ - وزیر صنایع و معادن و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.
- ۸ - معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و در غیاب وی یکی از معاونین به عنوان نماینده ثابت.
- ۹ - دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش.
- ۱۰ - یک نفر مجتهد آشنا به مسائل تعلیم و تربیت به انتخاب شورای عالی حوزه علمیه قم.
- ۱۱ - رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور.
- ۱۲ - سه نفر مطلع و صاحب‌نظر در هر یک از رشته‌های علوم پایه، فنی و مهندسی و علوم انسانی به انتخاب شورای روسای فرهنگستانهای کشور (حداقل یک نفر از آنان از بین زنان انتخاب شود).
- ۱۳ - سه نفر از اعضاء هیأت علمی گروههای تخصصی دانشگاهها و پژوهشگاهها در رشته‌های مدیریت آموزشی، برنامه‌ریزی درسی و روانشناسی تربیتی به انتخاب مشترک وزرای آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود).
- ۱۴ - سه نفر صاحب‌نظر از نمایندگان معلمان یا مدیران مدارس از هر یک از دوره‌های تحصیلی به انتخاب شورای معاونان وزارت آموزش و پرورش (حداقل یک نفر از میان زنان انتخاب شود).
- ۱۵ - رئیس پژوهشکده تعلیم و تربیت وزارت آموزش و پرورش.
- ۱۶ - یکی از مدیران کل آموزش و پرورش استانها به انتخاب مدیران کل استانها.

تبصره ۱ - دو نفر از اعضای کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون و تصویب مجلس به عنوان ناظر در جلسات شورای عالی آموزش و پرورش شرکت خواهند کرد.

تبصره ۲ - افرادی که حسب رشته‌های شغلی و برحسب سمت، عضو شورا هستند در زمان عضویت باید در رشته شغلی و سمت مورد نظر اشتغال داشته باشند.

ماده ۵ - ماده (۱۱) لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۷ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۱۱ - اعضای شورای عالی آموزش و پرورش با حکم رئیس جمهور منصوب می‌شوند.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۸۶۰

تاریخ: ۱۳۸۱/۸/۲۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۳۶۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۸/۴ و شماره ۲۲۱۷ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۸ و شماره ۲۱۱۲ - ق مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۲ و شماره ۱۹۴۰ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ و شماره ۱۴۳۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۰ و پیرو نامه‌های شماره ۸۱/۳۰/۱۸۰۵ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۵^(۱) و شماره ۸۱/۳۰/۱۲۸۰ مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۹ و شماره ۸۱/۳۰/۷۸۷ مورخ ۱۳۸۱/۳/۳۰ و شماره ۸۱/۳۰/۱۷۳ مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۸۶۵ مورخ ۸۰/۱۰/۱؛

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

«طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و نهم مهرماه یک هزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که به شرح زیر اظهار گردید:

«با استظهار اینکه مقررات مذکور در صدر ماده (۱) شامل مقررات، سیاستگذاریها و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی می شود خلاف شرع و قانون اساسی شناخته نشد.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

مغایرت و مخالفت لایحه اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۲۵۱ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۱۲

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۳۷۷۹/۲۴۷۸ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۹ دولت در مورد اصلاح پاره‌ای از مواد قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب که در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۸۰/۹/۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب - مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵ به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

۱- ماده (۱) به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

ماده ۱ - دادگاههای بدوی دادگستری به دادگاههای عمومی و اختصاصی تقسیم

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

می‌شوند. دادگاه‌های عمومی صلاحیت رسیدگی به کلیه دعاوی را دارند مگر آنچه را که قانون استثناء کرده‌است و دادگاه‌های اختصاصی صلاحیت رسیدگی به هیچ دعوایی را ندارند، مگر آنچه را که قانون تصریح کرده‌باشد. دادگاه نظامی دادگاه اختصاصی است.

۲- ماده (۳) و تبصره‌های (۲) و (۳) آن به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (۴) به آن الحاق می‌گردد:

ماده ۳- در هر حوزه قضائی که دادگاه عمومی تشکیل شده یا بشود یک دادسرا نیز در معیت آن تشکیل می‌گردد. تشکیلات، حدود صلاحیت، وظایف و اختیارات دادسرای مذکور که «دادسرای عمومی و انقلاب» نامیده می‌شود، تا زمان تصویب آئین دادرسی مربوطه که حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون خواهد بود، بر طبق قانون اصول محاکمات جزائی و اصلاحات بعدی آن و قانون امور حسبی و سایر قوانین می‌باشد.

تبصره ۲- رسیدگی به جرائم داخل در صلاحیت دادگاه‌های نظامی از شمول این قانون خارج است و در دادسرا و دادگاه نظامی انجام می‌شود.

تبصره ۳- جرائمی که مجازات قانونی آنها فقط تا سه ماه حبس و یا جزاء نقدی تا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال می‌باشد و جرائم اطفال مستقیماً در دادگاه‌های مربوط مطرح می‌شود و دادسرا در این موارد دخالتی ندارد.

تبصره ۴- با اجرای این قانون کلیه پرونده‌های موضوع تبصره (۱) ماده (۴) در هر مرحله‌ای که باشند جهت ادامه رسیدگی به دادگاه کیفری استان مربوطه ارسال و سایر پرونده‌های موجود کماکان در همان دادگاه و بدون نیاز به کیفرخواست رسیدگی و صدور حکم خواهد شد.

۳- ماده (۴) به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به آن الحاق می‌شود:

ماده ۴- هر حوزه قضائی که دارای بیش از یک شعبه دادگاه عمومی باشد آن شعب

به حقوقی و جزائی تقسیم می‌شوند. دادگاههای حقوقی صرفاً به امور حقوقی و دادگاههای جزائی فقط به امور کیفری رسیدگی خواهند نمود.

تخصیص شعبی از دادگاههای حقوقی و کیفری برای رسیدگی به دعاوی حقوقی یا جزائی خاص مانند امور خانوادگی و جرائم اطفال با رعایت مصالح و مقتضیات از وظایف و اختیارات رئیس قوه قضائیه است.

در صورت ضرورت ممکن است به شعبه جزائی پرونده حقوقی و یا به شعبه حقوقی پرونده جزائی ارجاع شود.

تبصره - رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آنها قصاص نفس یا قصاص عضو یا رجم یا صلب یا اعدام یا حبس ابد است و همچنین رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی به نحوی که در مواد بعدی ذکر می‌شود در دادگاه کیفری استان به عمل خواهد آمد.

رسیدگی به کلیه اتهامات اعضاء مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای نگهبان نمایندگان مجلس خبرگان و شورای اسلامی، وزراء و معاونین آنها، معاونان و مشاوران رؤسای سه قوه، سفراء دادستان و رئیس دیوان محاسبات، دارندگان پایه قضائی، استانداران، فرمانداران افسران نظامی و انتظامی از درجه سرتیپ و بالاتر و مدیران کل اطلاعات استانها در صلاحیت دادگاه کیفری استان تهران می‌باشد.

۴- ماده (۸) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۸ - قضات دادگاهها و دادرهای عمومی انقلاب مکلفند به دعاوی و شکایات و اعلامات موافق قوانین موضوعه و اصل یکصد و شصت و هفتم (۱۶۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران رسیدگی کنند و تصمیم قضائی را اتخاذ نمایند.

۵- در ماده (۱۰) عبارت «قاضی تحقیق» حذف و عبارت «ادرس علی البدل» جانشین آن می‌شود.

۶- ماده (۱۲) به شرح زیر اصلاح و تبصره آن حذف و تبصره زیر جایگزین می‌شود:
 ماده ۱۲ - در شهرستان؛ رئیس دادگستری؛ رئیس حوزه قضائی و رئیس دادگاهها است و در مرکز استان رئیس کل دادگستری استان، رئیس کل دادگاههای تجدیدنظر و کیفری استان است و بر کلیه دادگاهها و دادرها و دادگستریهای حوزه آن استان نظارت و ریاست اداری خواهد داشت. همچنین رئیس دادگستری هر حوزه بر دادرای آن حوزه نظارت و ریاست اداری دارد.

تبصره - هر قاضی منحصرأ می‌تواند در یک شعبه دادگاه انجام وظیفه نماید و صدور ابلاغ در بیش از یک شعبه دادگاه در یک زمان با هر عنوان برای یک نفر ممنوع می‌باشد.

۷- متن زیر جانشین مفاد ماده (۱۳) شده، سه تبصره به عنوان تبصره‌های (۱)، (۲) و (۳) به آن الحاق می‌گردد:

ماده ۱۳ - برای تأمین کادر قضائی دادرها، رئیس قوه قضائیه از قضات تحقیق فعلی و دادرسان علی‌البدل دادگاهها و سایر قضاتی که مقتضی بداند استفاده خواهد نمود و شعبی از دادگاهها را که با تأسیس دادر غیر لازم تشخیص دهد منحل خواهد کرد و حتی الامکان حذف شعب اضافی از آخرین شعب دادگاهها انجام خواهد شد.

تبصره ۱ - گروه شغلی «دادستانها» برابر گروه شغلی «رئیس دادگستری شهرستان» و گروه شغلی «دادستان تهران» برابر گروه شغلی «رئیس کل دادگستری استان تهران» خواهد بود.

تبصره ۲ - گروه شغلی «معاون دادستان و بازپرس» برابر گروه شغلی «رئیس شعبه دادگاه عمومی» و گروه شغلی «دادیار» برابر گروه شغلی «دادر علی‌البدل دادگاه» خواهد بود.

تبصره ۳ - رئیس کل دادگستری استان باید حداقل دارای پایه ده قضائی و

رئیس دادگستری هر حوزه قضائی باید حداقل دارای پایه نه و ده سال سابقه کار قضائی و دادستان هر حوزه قضائی باید حداقل دارای پایه هشت و ده سال سابقه کار قضائی و رئیس شعبه تجدید نظر باید حداقل دارای پایه نه قضائی و رؤسای شعب باید دارای پایه هفت قضائی باشند.

۸- ماده (۱۴) و تبصره (۱) آن به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۱۴ -

الف - دادگاههای عمومی حقوقی با حضور رئیس دادگاه و یا دادرس علی البدل تشکیل می شود و تمام اقدامات و تحقیقات به وسیله رئیس دادگاه یا دادرس علی البدل وفق قانون آئین دادرسی مربوط انجام می گردد و اتخاذ تصمیم قضائی و انشای رأی با قاضی دادگاه است.

ب - دادگاههای خانواده با حضور مشاور قضائی زن که دارای پایه قضائی اقدام به رسیدگی نموده و نظر مشورتی آنان قبل از صدور حکم توسط رئیس دادگاه اخذ خواهد شد.

ج - دادگاههای عمومی جزائی و انقلاب با حضور رئیس دادگاه یا دادرس علی البدل و دادستان یا معاون او یا یکی از دادرسان به تعیین دادستان تشکیل می گردد و فقط به جرائم مندرج در کیفرخواست وفق قانون آئین دادرسی مربوط رسیدگی می نماید و انشای رأی پس از استماع نظریات و مدافعات دادستان یا نماینده او وفق قانون بر عهده قاضی دادگاه است.

تبصره ۱ - هرگاه دادگاه نقصی در تحقیقات مشاهده نمود یا انجام اقدامی را لازم بداند، خود تکمیل می نماید و نیز می تواند رفع نقص و تکمیل پرونده را با ذکر موارد نقص از دادرسای مربوط درخواست کند.

۹- ماده (۱۵) به شرح زیر اصلاح می گردد:

ماده ۱۵ - دادرسان علی البدل عهده دار انجام کلیه اموری هستند که از طرف رؤسای

دادگاهها در چارچوب قوانین به آنان ارجاع می‌شود و در غیاب رئیس شعبه دادگاه حسب تعیین رئیس کل دادگاهها شعبه بلا متصدی را تصدی و اداره می‌نمایند.

۱۰- متن زیر به عنوان ماده (۱۸) و تبصره‌های آن به قانون صدرالذکر افزوده می‌شود:

ماده ۱۸ - آرای غیرقطعی و قابل تجدیدنظر یا فرجام، همان می‌باشد که در قوانین آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری و مدنی مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی و ۱۳۷۹/۱/۲۱ مجلس شورای اسلامی ذکر گردیده است. در مورد آرای قابل تجدیدنظر یا فرجام، تجدیدنظر و فرجام خواهی بر طبق مقررات آئین دادرسی مربوط انجام می‌شود.

در مورد آرای قطعی، جز از طریق اعاده دادرسی و اعتراض ثالث به نحوی که در قوانین مربوط مقرر است نمی‌توان رسیدگی مجدد نمود مگر اینکه رأی، خلاف بین قانون یا شرع باشد که در آن صورت به درخواست محکوم علیه (چه در امور مدنی و چه در امور کیفری) و یا دادستان مربوط (در امور کیفری) ممکن است مورد تجدیدنظر واقع شود.

تبصره ۱ - مراد از خلاف بین این است که رأی برخلاف نص صریح قانون و یا در موارد سکوت قانون مخالف مُسَلِّمات فقه باشد.

تبصره ۲ - درخواست تجدیدنظر نسبت به آراء قطعی مذکور در این ماده اعم از اینکه رأی در مرحله نخستین صادر شده و به علت انقضای مهلت تجدیدنظرخواهی قطعی شده باشد یا قانوناً قطعی باشد و یا از مرجع تجدیدنظر صادر گردیده باشد باید ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ رأی به شعبه یا شعبی از دیوان عالی کشور که «شعبه تشخیص» نامیده می‌شود تقدیم گردد. شعبه تشخیص از پنج نفر از قضات دیوان مذکور به انتخاب رئیس قوه قضائیه تشکیل می‌شود.

در صورتی که شعبه تشخیص وجود خلاف بین را احراز نماید، رأی را نقض و رأی مقتضی صادر می نماید. چنانچه وجود خلاف بین را احراز نکند، قرار ردّ خواست تجدیدنظر خواهی را صادر خواهد نمود. تصمیمات یاد شده شعبه تشخیص در هر صورت قطعی و غیر قابل اعتراض می باشد.

تبصره ۳ - خواهان تجدیدنظر باید هزینه تجدیدنظر خواهی را وفق قانون پرداخت کند و چنانچه ظرف ده روز پس از اخطار دفتر شعبه تشخیص، هزینه را پرداخت ننماید، شعبه تشخیص قرار ردّ درخواست او را صادر خواهد نمود. این قرار قطعی و غیر قابل اعتراض می باشد. اگر تجدیدنظر خواهی از سوی دادستان مربوط باشد، دادستان از پرداخت هزینه دادرسی معاف است. این معافیت شامل سایر مواردی هم که دادستان تقاضای تجدیدنظر نماید می باشد.

تبصره ۴ - از هیچ حکم قطعی یا قطعیت یافته بیش از یک بار نمی توان به عنوان خلاف بین درخواست تجدیدنظر نمود.

تبصره ۵ - در مواردی که بر حسب قانون دیوان عالی کشور باید اعاده دادرسی را تجویز کند، این امر با شعبه تشخیص مذکور در تبصره (۲) این ماده خواهد بود.

۱۱- تبصره ذیل ماده (۲۰) حذف و دو تبصره زیر به آن ماده الحاق می گردد:

تبصره ۱ - رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آنها قصاص عضو یا قصاص نفس یا اعدام یا رجم یا صلب و یا حبس ابد باشد و نیز رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی ابتدائاً در دادگاه تجدیدنظر استان به عمل خواهد آمد و در این مورد، دادگاه مذکور «دادگاه کیفری استان» نامیده می شود. دادگاه کیفری استان برای رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آنها قصاص عضو یا اعدام یا رجم یا صلب و یا حبس دائم باشد از پنج نفر (رئیس و چهار مستشار یا دادرس علی البدل دادگاه تجدیدنظر استان) و برای رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آنها قصاص عضو و جرائم مطبوعاتی و سیاسی باشد از سه نفر (رئیس و دو مستشار یا دادرس

علی‌البدل دادگاه تجدیدنظر استان) تشکیل می‌شود. وفق مقررات قوانین محاکم جنائی - مصوب ۱۳۳۷ و ۱۳۳۹ - رسیدگی می‌نماید. دادگاه کیفری استان در رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی با حضور هیأت منصفه تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲ - در شهرستان مرکز استان، رئیس کل دادگستری استان رئیس شعبه اول دادگاه تجدیدنظر استان می‌باشد و رئیس شعبه اول دادگاههای عمومی مرکز استان رئیس کل دادگاههای آن شهرستان خواهد بود و در غیر مرکز استان رئیس هر حوزه قضائی، رئیس شعبه اول دادگاه عمومی آن حوزه قضائی است.

۱۲- ماده (۲۱) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲۱ - مرجع تجدیدنظر آراء قابل تجدیدنظر دادگاههای عمومی حقوقی و جزائی و انقلاب، دادگاه تجدیدنظر استانی است که آن دادگاهها در حوزه قضائی آن استان قرار دارند. آراء دادگاههای کیفری استان و آن دسته از آراء دادگاههای تجدیدنظر استان که قابل فرجام باشد ظرف مهلت مقرر برای تجدیدنظر خواهی، قابل فرجام در دیوان عالی کشور است.

۱۳- ماده (۲۲) و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۲۲ - رسیدگی دادگاه تجدیدنظر استان به درخواست تجدیدنظر از احکام قابل تجدیدنظر دادگاههای عمومی جزائی و انقلاب وفق مقررات قانونی آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی با حضور دادستان یا یکی از دادیاران یا معاونان وی به عمل می‌آید و در مورد آراء حقوقی وفق قانون آئین دادرسی مربوط خواهد بود.

تبصره ۱ - اگر در دادگاه تجدیدنظر متهم بی‌گناه شناخته شود حکم بدوی فسخ و متهم تبرئه می‌گردد، هرچند که درخواست تجدیدنظر نکرده باشد و در این صورت

اگر متهم در زندان باشد فوراً آزاد می‌شود.

تبصره ۲ - هرگاه دادگاه تجدیدنظر پس از رسیدگی محکوم علیه را مستحق تخفیف مجازات بداند ضمن تأیید حکم بدوی مستدلاً می‌تواند مجازات او را تخفیف دهد، هرچند که محکوم علیه تقاضای تجدیدنظر نکرده باشد.

تبصره ۳ - در امور کیفری موضوع مجازاتهای تعزیری یا بازدارنده مرجع تجدیدنظر نمی‌تواند مجازات مقرر در حکم بدوی را تشدید کند، مگر اینکه دادستان یا شاکی خصوصی درخواست تجدیدنظر کرده باشد.

تبصره ۴ - اگر حکم تجدیدنظر خواسته از نظر محاسبه محکوم به یا خسارات یا تعیین مشخصات طرفهای دعوا یا تعیین نوع و میزان مجازات و تطبیق عمل با قانون متضمن اشتباهی باشد که به اساس حکم لطمه‌ای وارد نسازد، مرجع تجدیدنظر با اصلاح حکم آن را تأیید می‌نماید و تذکر لازم را به دادگاه بدوی خواهد داد.

۱۴- عبارت زیر به عنوان بند (ج) به قسمت (۲) ماده (۲۶) الحاق می‌گردد:

ج - دادستان از حکم براءت یا محکومیت غیرقانونی متهم.

۱۵- ماده ذیل جایگزین ماده (۳۸) می‌گردد:

ماده ۳۸ - دولت مکلف است در قالب قانون بودجه سالانه، اعتبارات لازم را برای تهیه وسایل و تجهیزات لازم و به کارگیری نیروی انسانی جهت اجرای این قانون تأمین نماید.

۱۶- ماده ذیل به عنوان ماده (۳۹) الحاق می‌گردد:

ماده ۳۹ - از تاریخ اجرای این قانون در هر حوزه قضائی کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون در آن قسمت که مغایرت دارد در همان حوزه نسخ و لغو می‌شود.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۸۷۹

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۴۵۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۲ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۸۷۹ مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۰^(۱)؛ «لایحه اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب» مصوب جلسه مورخ ششم آذرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

- ۱- با توجه به عبارت «دادگاه نظامی دادگاه اختصاصی است» در ذیل ماده (۱) چون مشخص نشده است که دادگاه ویژه روحانیت، دادگاه عمومی است یا اختصاصی از این جهت ابهام دارد پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.
- ۲- در ذیل ماده (۳) تصریح شده است که تا زمان تصویب آئین دادرسی طبق قانون اصول محاکمات جزائی و اصلاحات بعدی آن و قانون امور حسبی و سایر قوانین عمل می‌شود، صرف نظر از ایرادات متعدد شرعی که شورا قبلاً نسبت به موادی از قانون فوق اعلام نموده است و همچنین ابهام عبارت سایر قوانین چون این قانون منسوخ می‌باشد. طرح مجدد آن منوط به طی مراحل قانونی است لذا از این جهت مغایر اصول ۷۲^(۲) و ۷۴^(۳) و ۹۴^(۴) قانون اساسی شناخته شد.

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) اصل هفتاد و هفتم: مجلس شورای اسلامی نمی‌تواند قوانینی وضع کند که با اصول و احکام مذهب رسمی کشور یا قانون اساسی مغایرت داشته باشد. تشخیص این امر به ترتیبی که در اصل نود و ششم آمده برعهده شورای نگهبان است.

(۳) اصل هشتاد و چهارم: لوایح قانونی پس از تصویب هیأت وزیران به مجلس تقدیم می‌شود و طرحهای قانونی به پیشنهاد حداقل پانزده نفر از نمایندگان، در مجلس شورای اسلامی قابل طرح است.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۲۴.

۳- در تبصره (۴) ماده (۳) عنوان شده است که پرونده‌های موضوع تبصره (۱) ماده (۴) در هر مرحله‌ای که باشد جهت ادامه رسیدگی به دادگاه کیفری استان مربوطه ارسال می‌شود، چون اشخاص موضوع تبصره (۱) ماده (۴) شامل روحانیون می‌گردد خلاف موازین شرع و اصل ۵۷ قانون اساسی^(۱) شناخته شد و از این جهت که شامل نظامیان می‌گردد مغایر اصل ۱۷۲ قانون اساسی^(۲) تشخیص داده شد.

۴- در تبصره (۴) ماده (۳) ارسال پرونده‌های موضوع صدر تبصره (۱) ماده (۴) جهت ادامه رسیدگی به دادگاه کیفری استان، اطلاق آن چون موجب تضییع حقوق مردم می‌گردد لذا خلاف موازین شرع و بند (۲) اصل ۱۵۶ قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

۵- ذیل تبصره ماده (۴) همان اشکال بند (۳) را دارد.

۶- مطابق تبصره ماده (۱۲) قضاتی که اکنون به طور همزمان وظایف متعددی را در امر قضا به عهده دارند موظف شده‌اند که صرفاً در یک شعبه دادگاه انجام وظیفه نمایند. در مواردیکه وظایف آنان به قضاات جدید محول می‌شود موجب افزایش هزینه عمومی است و چون در لایحه دولت نبوده است بنابراین مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۴) شناخته شد.

۷- در تبصره (۳) ماده (۱۳) شرایط محدودکننده‌ای برای تصدی متناصب قضائی تعیین شده که موجب اختلال در امر قضاء و نتیجتاً منجر به تضییع حقوق مردم

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۲) اصل یکصد و هفتاد و دوم: برای رسیدگی به جرائم مربوط به وظایف خاص نظامی یا انتظامی اعضای ارتش، ژاندارمری، شهرانی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، محاکم نظامی مطابق قانون تشکیل می‌گردد ولی جرائم عمومی آنان یا جرائمی که در مقام ضابطه دادگستری مرتکب شوند در محاکم عمومی رسیدگی می‌شود.

دادستانی و دادگاههای نظامی، بخشی از قوه قضائیه کشور و مشمول اصول مربوط به این قوه هستند.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

می‌گردد لذا مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۸- بند (ب) ماده (۱۴) ایراد بند ۶ و ذیل بند ۷ را دارد.

۹- با توجه به مفاد ماده (۱۸) لازم است تصریح شود که آیا ماده (۲۳۵) قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب (امور کیفری) نسخ شده است یا خیر، از این جهت ابهام دارد پس از رفع ابهام نظر خواهد شد.

۱۰- در تبصره (۲) ماده (۱۸) قید ظرف یک ماه جهت درخواست تجدیدنظر به شعبه یا بخشی از دیوان که شعبه تشخیص نامیده می‌شود. خلاف موازین شرع تشخیص داده شد.

۱۱- در تبصره (۳) ماده (۱۸) قرار رد درخواست تجدیدنظر خواهی نسبت به درخواست خواهانی که ظرف ده روز پس از اخطار دفتر شعبه تشخیص، چنانچه با عذر، هزینه را پرداخت ننماید خلاف موازین شرع تشخیص داده شد.

۱۲- مفاد تبصره (۴) ماده (۱۸) دلالت دارد که از هیچ حکم قطعی یا قطعیت یافته بیش از یک بار نمی‌توان تجدیدنظر نمود ولو خلاف بین باشد، لذا مغایر موازین شرع تشخیص داده شد.

۱۳- در ذیل تبصره (۱) ماده (۲۰) عنوان شده است که وفق مقررات قوانین محاکم جنایی مصوب ۱۳۳۷ و ۱۳۳۹ رسیدگی شود چون این قوانین منسوخ گردیده‌اند طرح مجدد آنها منوط به طی مراحل قانونی است. لذا مغایر اصول ۷۲^(۲) و ۷۴^(۳) و ۹۴^(۴) قانون اساسی شناخته شد همچنین اطلاق رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی صرفاً در دادگاه کیفری استان چون در مواردی موجب تضییع حقوق مردم

(۱) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۷۰.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۱۷۰.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

می‌شود لذا خلاف موازین شرع و اصل ۱۵۶ قانون اساسی^(۱) شناخته‌شد.
 ۱۴- تبصره (۳) ماده (۲۲) چون شامل امور غیر تعزیری نیز می‌شود لذا اطلاق آن
 خلاف موازین شرع تشخیص داده‌شد.
 تذکر: در صدر ماده (۱۲) رئیس دادگستری رئیس حوزه قضائی و رئیس شعبه اول
 دادگاه و بر دادگاهها ریاست اداری دارد صحیح است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۰۰۵ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۷

ماده واحده - قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب - مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵ -
 به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

۱- ماده (۱) به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

ماده ۱ - دادگاههای بدوی دادگستری به دادگاههای عمومی و اختصاصی تقسیم
 می‌شوند. دادگاههای عمومی صلاحیت رسیدگی به کلیه دعاوی را دارند مگر آنچه
 را که قانون استثناء کرده‌است و دادگاههای اختصاصی صلاحیت رسیدگی به هیچ
 دعوایی را ندارند، مگر آنچه را که قانون تصریح کرده‌باشد.

۲- ماده (۳) و تبصره‌های (۲) و (۳) آن به شرح زیر اصلاح و سه تبصره به عنوان
 تبصره‌های (۴)، (۵) و (۶) به آن الحاق می‌گردد:

ماده ۳ - در حوزه قضائی هر شهرستان یک دادسرا نیز در معیت دادگاههای آن حوزه

(۱) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

تشکیل می‌گردد. تشکیلات، حدود صلاحیت، وظایف و اختیارات دادرسی مذکور که «دادرسی عمومی و انقلاب» نامیده می‌شود تا زمان تصویب آئین دادرسی مربوطه، طبق قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون حقوقی و قضائی مجلس شورای اسلامی و مقررات مندرج در این قانون به شرح ذیل می‌باشد:

الف - دادرسی که عهده‌دار کشف جرم، تعقیب متهم به جرم، اقامه دعوی از جنبه حق‌اللهی و حفظ حقوق عمومی و حدود اسلامی، اجرای حکم و همچنین رسیدگی به امور حبسیه وفق ضوابط قانونی است به ریاست دادستان می‌باشد و به تعداد لازم معاون، دادیار، بازپرس و تشکیلات اداری خواهد داشت، اقدامات دادرسی در جرائمی که جنبه خصوصی دارد با شکایت شاکی خصوصی شروع می‌شود. در حوزه قضائی بخش، وظیفه دادستان را دادرس علی‌البدل و در غیاب او مدیر دفتر دادگاه برعهده دارد.

ب - ریاست و نظارت بر ضابطین دادگستری از حیث وظایفی که به عنوان ضابط بر عهده دارند با دادستان است.

ج - مقامات و اشخاص رسمی در مواردی که باید امر جزائی را تعقیب نمود، موظفند مراتب را فوراً به دادستان اطلاع دهند.

د - بازپرس وقتی اقدام به تحقیقات مقدماتی می‌نماید که قانوناً این حق را داشته باشد. جهات قانونی برای شروع به تحقیقات بازپرس عبارت است از:

- ۱- ارجاع دادستان.

- ۲- شکایت یا اعلام جرم به بازپرس در مواقعی که دسترسی به دادستان ممکن نیست و رسیدگی به آن فوریت داشته باشد.

- ۳- در جرائم مشهود در صورتی که بازپرس شخصاً ناظر وقوع آن باشد.

- ه- دادستان در اموری که به بازپرس ارجاع می‌شود حق نظارت و دادن تعلیمات

لازمه را خواهد داشت و در صورتی که تحقیقات بازپرس را ناقص ببیند می تواند تکمیل آن را بخواهد ولو این که بازپرس تحقیقات خود را کامل بداند.

بازپرس در جریان تحقیقات، تقاضای قانونی دادستان را اجراء نموده، مراتب را در صورت مجلس قید می کند و هرگاه مواجه با اشکال شود به نحوی که انجام آن مقدور نباشد مراتب را به دادستان اعلام و منتظر حل مشکل می شود.

و - تحقیقات مقدماتی کلیه جرائم بر عهده بازپرس می باشد. در جرائمی که در صلاحیت رسیدگی دادگاه کیفری استان نیست دادستان نیز دارای کلیه وظایف و اختیاراتی است که برای بازپرس مقرر می باشد.

در مورد جرائمی که رسیدگی به آنها در صلاحیت دادگاه کیفری استان است دادستان تا قبل از حضور و مداخله بازپرس، اقدامات لازم را برای حفظ و جمع آوری دلایل و آثار جرم به عمل می آورد و در مورد سایر جرائم؛ دادستان می تواند انجام بعضی از تحقیقات و اقدامات را از بازپرس درخواست نماید بدون این که رسیدگی امر را به طور کلی به آن بازپرس ارجاع کرده باشد.

ز - کلیه قرارهای دادیار بایستی با موافقت دادستان باشد و در صورت اختلاف نظر بین دادستان و دادیار، نظر دادستان متبع خواهد بود.

ح - بازپرس رأساً و یا به تقاضای دادستان می تواند در تمام مراحل تحقیقاتی در موارد مقرر در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی؛ قرار بازداشت موقت متهم و همچنین قرار اخذ تأمین و تبدیل تأمین را صادر نماید. در صورتی که بازپرس رأساً قرار بازداشت موقت صادر کرده باشد مکلف است ظرف بیست و چهار ساعت پرونده را برای اظهار نظر نزد دادستان ارسال نماید. هرگاه دادستان، با قرار بازداشت به عمل آمده موافق نباشد، نظر دادستان متبع است و چنانچه علتی که موجب بازداشت بوده است مرتفع شده و موجب دیگری برای

ادامه بازداشت نباشد بازداشت با موافقت دادستان رفع خواهد شد و همچنین در موردی که دادستان تقاضای بازداشت کرده و بازپرس با آن موافق نباشد حل اختلاف، حسب مورد با دادگاه عمومی یا انقلاب محل خواهد بود.

هرگاه متهم موجبات بازداشت را مرتفع ببیند می تواند از بازپرس درخواست رفع بازداشت خود را بنماید که در این صورت بازپرس مکلف است ظرف ده روز از تاریخ تسلیم درخواست، نظر خود را جهت اتخاذ تصمیم نزد دادستان ارسال نماید. به هر حال متهم نمی تواند در هر ماه بیش از یک مرتبه از این حق استفاده کند.

در صورت حدوث اختلاف بین بازپرس و دادستان در خصوص صلاحیت محلی و ذاتی و همچنین نوع جرم حسب مورد حل اختلاف با دادگاه عمومی یا انقلاب محل خواهد بود.

ط - هرگاه در جرائم موضوع صلاحیت دادگاه کیفری استان تا چهارماه و در سایر جرائم تا دو ماه به علت صدور قرار تأمین، متهم در بازداشت به سر برد و پرونده اتهامی او منتهی به تصمیم نهایی در دادسرا نشده باشد مرجع صادرکننده قرار مکلف به فک یا تخفیف قرار تأمین متهم می باشد مگر آن که جهات قانونی یا علل موجهی برای بقاء قرار تأمین صادر شده وجود داشته باشد که در این صورت با ذکر علل و جهات مزبور قرار ابقاء می شود و متهم حق دارد از این تصمیم ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ به وی حسب مورد به دادگاه عمومی یا انقلاب محل شکایت نماید. فک قرار بازداشت متهم از طرف بازپرس با موافقت دادستان به عمل می آید و در صورت حدوث اختلاف بین دادستان و بازپرس حل اختلاف با دادگاه خواهد بود. چنانچه بازداشت متهم ادامه یابد مقررات این بند حسب مورد هر چهارماه یا هر دوماه اعمال می شود. به هر حال مدت بازداشت متهم نباید از حداقل مجازات حبس مقرر در قانون برای آن جرم تجاوز نماید.

ی - درخواست دادستان و بازپرس را باید ضابطین، مقامات رسمی و ادارات فوراً

اجرا نمایند. بازپرس می‌تواند به تحقیقات ضابطین دادگستری رسیدگی نموده و هرگاه تغییری در اقدامات آنان یا تکمیلی در تحقیقات، لازم باشد به عمل آورد. تخلف از مقررات این بند علاوه بر تعقیب اداری و انتظامی؛ برابر قانون مربوط مستوجب تعقیب کیفری نیز خواهد بود.

ک - پس از آن که تحقیقات پایان یافت، بازپرس آخرین دفاع متهم را استماع نموده با اعلام ختم تحقیقات و اظهار عقیده خود، پرونده را نزد دادستان می‌فرستد. در صورتی که به عقیده بازپرس، عمل متهم متضمن جرمی نبوده یا اصولاً جرمی واقع نشده و یا دلایل کافی برای ارتکاب جرم وجود نداشته باشد قرار منع تعقیب و در صورت عقیده بازپرس بر تقصیر متهم، قرار مجرمیت درباره ایشان صادر می‌نماید و چنانچه متهم در آخرین دفاع دلیل مؤثری بر کشف حقیقت ابراز نماید بازپرس مکلف به رسیدگی می‌باشد.

دادستان نیز موظف است ظرف پنج روز از تاریخ وصول، پرونده را ملاحظه نموده و نظر خود را اعلام دارد.

ل - هرگاه دادستان با نظر بازپرس در مورد مجرمیت متهم موافق باشد کیفرخواست صادر، پرونده را از طریق بازپرسی به دادگاه صالحه ارسال می‌نماید و در صورت توافق بازپرس و دادستان با منع یا موقوفی تعقیب متهم، بازپرس دستور ابلاغ قرار صادره به شاکی خصوصی را می‌دهد و در مورد اخیر چنانچه متهم زندانی باشد فوراً آزاد می‌شود.

هرگاه بین بازپرس و دادستان توافق عقیده نباشد (یکی عقیده به مجرمیت یا موقوفی و یا منع تعقیب متهم و دیگری عقیده عکس آن را داشته باشد) رفع اختلاف حسب مورد در دادگاه عمومی و انقلاب محل به عمل می‌آید و موافق تصمیم دادگاه رفتار می‌شود.

م - در کیفرخواست باید نکات ذیل تصریح شود:

- ۱- نام و نام خانوادگی، نام پدر، سن، شغل، محل اقامت متهم، با سواد است یا نه، مجرد است یا متأهل.
- ۲- نوع قرار تأمین یا قید این که متهم بازداشت است یا آزاد.
- ۳- نوع اتهام.
- ۴- دلایل اتهام.
- ۵- مواد قانونی مورد استناد.
- ۶- سابقه محکومیت کیفری در صورتی که متهم دارای سابقه محکومیت کیفری باشد.
- ۷- تاریخ و محل وقوع جرم.
- ن - قرارهای بازپرس که دادستان با آنها موافق باشد در موارد ذیل قابل اعتراض در دادگاه صالحه بوده و نظر دادگاه که در جلسه اداری خارج از نوبت و بدون حضور دادستان به عمل می‌آید قطعی خواهد بود:
 - ۱- اعتراض به قرارهای منع تعقیب و موقوفی تعقیب به تقاضای شاکی خصوصی.
 - ۲- اعتراض به قرارهای عدم صلاحیت، بازداشت موقت، تشدید تأمین و تأمین خواسته به تقاضای متهم.
 - ۳- اعتراض به قرار اناطه به تقاضای شاکی خصوصی و دادستان.
- اعتراض به قرارهای مذکور در بالا ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ آن می‌باشد. اعتراض به قرارها باعث توقف جریان تحقیقات و مانع اجرای قرار نبوده و کلیه اقدامات بازپرسی تا اخذ تصمیم دادگاه به قوت خود باقی خواهد بود و چنانچه نتیجه قرار صادره آزادی متهم زندانی باشد فوراً اجرا می‌شود.
- هرگاه به علت عدم کفایت دلیل قرار منع تعقیب متهم صادر و قطعی شده باشد دیگر نمی‌توان به همین اتهام او را تعقیب کرد، مگر بعد از کشف دلایل جدید که در این صورت فقط برای یک مرتبه می‌توان به درخواست دادستان وی را تعقیب

نمود. هرگاه دادگاه تعقیب مجدد متهم را تجویز کند بازپرس، رسیدگی و قرار مقتضی صادر می‌نماید. این امر مانع از رسیدگی به دادخواست ضرر و زیان خصوصی نمی‌باشد.

تبصره ۲ - رسیدگی به جرائم داخل در صلاحیت دادگاههای نظامی از شمول این قانون خارج است و در دادرسی و دادگاه نظامی انجام می‌شود.

تبصره ۳ - جرائمی که مجازات قانونی آنها فقط تا سه ماه حبس و یا جزاء نقدی تا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال می‌باشد و جرائم اطفال مستقیماً در دادگاههای مربوط مطرح می‌شود و دادرسی در این موارد دخالتی ندارد.

تبصره ۴ - جرائمی که تا تاریخ اجرای این قانون مستقیماً در دادگاه مطرح شده‌است در همان دادگاه بدون نیاز به کیفرخواست و رسیدگی دادرسی خواهدشد و چنانچه نیاز به انجام تحقیقات و یا اقداماتی جهت کشف جرم باشد دادگاه باید رأساً نسبت به انجام آن اقدام کند.

تبصره ۵ - با ارجاع دادستان یا در غیاب وی معاون دادرسی یا دادیار، عهده‌دار انجام تمام یا برخی از وظایف و اختیارات قانونی دادستان خواهدبود.

تبصره ۶ - در حوزه قضائی بخش‌ها، رئیس یا دادرس علی‌البدل دادگاه در جرائمی که رسیدگی به آنها در صلاحیت دادگاه کیفری استان است، به جانشینی بازپرس تحت نظارت دادستان مربوطه اقدام می‌نماید و در سایر جرائم مطابق قانون رسیدگی و اقدام صدور رأی خواهدنمود.

۳- ماده (۴) به شرح زیر اصلاح و دو تبصره به آن الحاق می‌شود:

ماده ۴ - هر حوزه قضائی که دارای بیش از یک شعبه دادگاه عمومی باشد آن شعب به حقوقی و جزائی تقسیم می‌شوند. دادگاههای حقوقی صرفاً به امور حقوقی و دادگاههای جزائی فقط به امور کیفری رسیدگی خواهندنمود.

تخصیص شعبی از دادگاههای حقوقی و کیفری برای رسیدگی به دعاوی

حقوقی یا جزائی خاص مانند امور خانوادگی و جرائم اطفال با رعایت مصالح و مقتضیات از وظایف و اختیارات رئیس قوه قضائیه است.

در صورت ضرورت ممکن است به شعبه جزائی پرونده حقوقی و یا به شعبه حقوقی پرونده جزائی ارجاع شود.

تبصره ۱ - رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آنها قصاص نفس یا قصاص عضو یا رجم یا صلب یا اعدام یا حبس ابد است و همچنین رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی به نحوی که در مواد بعدی ذکر می شود در دادگاه کیفری استان به عمل خواهد آمد.

رسیدگی به کلیه اتهامات اعضاء مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای نگهبان، نمایندگان مجلس خبرگان و شورای اسلامی، وزراء و معاونین آنها، معاونان و مشاوران رؤسای سه قوه، سفراء، دادستان و رئیس دیوان محاسبات، دارندگان پایه قضائی، استانداران، فرمانداران و جرائم عمومی افسران نظامی و انتظامی از درجه سرتیپ و بالاتر و مدیران کل اطلاعات استانها در صلاحیت دادگاه کیفری استان تهران می باشد.

تبصره ۲ - مقررات این بند نافی صلاحیت دادگاههای اختصاصی نیست.

۴- ماده (۸) به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۸ - قضات دادگاهها و دادرهای عمومی و انقلاب مکلفند به دعاوی و شکایات و اطلاعات موافق قوانین موضوعه و اصل یکصد و شصت و هفتم (۱۶۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران رسیدگی کنند و تصمیم قضائی را اتخاذ نمایند.

۵- در ماده (۱۰) عبارت «قاضی تحقیق» حذف و عبارت «دادرس علی البدل» جانشین آن می شود.

۶- ماده (۱۲) به شرح زیر اصلاح و تبصره آن حذف و تبصره زیر جایگزین می شود:

ماده ۱۲ - در شهرستان؛ رئیس دادگستری؛ رئیس حوزه قضائی و رئیس شعبه اول دادگاه بر دادگاهها ریاست اداری دارد و در مرکز استان رئیس کل دادگستری استان، رئیس کل دادگاههای تجدیدنظر و کیفری استان است و بر کلیه دادگاهها و دادرها و دادگستریهای حوزه آن استان نظارت و ریاست اداری خواهد داشت. همچنین رئیس دادگستری هر حوزه بر دادرهای آن حوزه نظارت و ریاست اداری دارد.

۷- متن زیر جانشین مفاد ماده (۱۳) شده، سه تبصره به عنوان تبصره‌های (۱)، (۲) و (۳) به آن الحاق می‌گردد:

ماده ۱۳ - برای تأمین کادر قضائی دادرها، رئیس قوه قضائیه از قضات تحقیق فعلی و دادرسان علی‌البدل دادگاهها و سایر قضائی که مقتضی بداند استفاده خواهد نمود و شعبی از دادگاهها را که با تأسیس دادر غیر لازم تشخیص دهد منحل خواهد کرد و حتی‌الامکان حذف شعب اضافی از آخرین شعب دادگاهها انجام خواهد شد.

تبصره ۱ - گروه شغلی «دادستانها» برابر گروه شغلی «رئیس دادگستری شهرستان» و گروه شغلی «دادستان تهران» برابر گروه شغلی «رئیس کل دادگستری استان تهران» خواهد بود.

تبصره ۲ - گروه شغلی «معاون دادستان و بازپرس» برابر گروه شغلی «رئیس شعبه دادگاه عمومی» و گروه شغلی «دادیار» برابر گروه شغلی «دادرس علی‌البدل دادگاه» خواهد بود.

تبصره ۳ - به جز موارد ضروری به تشخیص رئیس قوه قضائیه، رئیس کل دادگستری استان باید حداقل دارای ده سال سابقه کار قضائی، رئیس دادگاه تجدیدنظر حداقل هشت سال و دادستان و رئیس دادگستری شهرستان حداقل شش سال سابقه کار قضائی داشته باشد.

۸- ماده (۱۴) و تبصره (۱) آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۱۴ -

الف - دادگاههای عمومی حقوقی با حضور رئیس دادگاه و یا دادرس علی البدل تشکیل می شود و تمام اقدامات و تحقیقات به وسیله رئیس دادگاه یا دادرس علی البدل وفق قانون آئین دادرسی مربوط انجام می گردد و اتخاذ تصمیم قضائی و انشای رأی با قاضی دادگاه است.

ب - دادگاههای خانواده حتی المقدور با حضور مشاور قضائی زن که دارای پایه قضائی است اقدام به رسیدگی نموده و نظر مشورتی آنان قبل از صدور حکم توسط رئیس دادگاه اخذ خواهد شد.

ج - دادگاههای عمومی جزائی و انقلاب با حضور رئیس دادگاه یا دادرس علی البدل و دادستان یا معاون او یا یکی از دایاران به تعیین دادستان تشکیل می گردد و فقط به جرائم مندرج در کیفر خواست وفق قانون آئین دادرسی مربوط رسیدگی می نماید و انشای رأی پس از استماع نظریات و مدافعات دادستان یا نماینده او وفق قانون بر عهده قاضی دادگاه است.

تبصره ۱ - هرگاه دادگاه نقصی در تحقیقات مشاهده نمود یا انجام اقدامی را لازم بداند، خود تکمیل می نماید و نیز می تواند رفع نقص و تکمیل پرونده را با ذکر موارد نقص از دادرسای مربوط درخواست کند.

۹- ماده (۱۵) به شرح زیر اصلاح می گردد:

ماده ۱۵ - دادرسان علی البدل عهده دار انجام کلیه اموری هستند که از طرف رؤسای دادگاهها در چارچوب قوانین به آنان ارجاع می شود و در غیاب رئیس شعبه دادگاه حسب تعیین رئیس کل دادگاهها شعبه بلا متصدی را تصدی و اداره می نمایند.

۱۰- متن زیر به عنوان ماده (۱۸) و تبصره های آن به قانون صدرالذکر افزوده می شود:

ماده ۱۸ - آرای غیر قطعی و قابل تجدیدنظر یا فرجام، همان می باشد که در قوانین

آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری و مدنی مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی و ۱۳۷۹/۱/۲۱ مجلس شورای اسلامی ذکر گردیده است. در مورد آرای قابل تجدیدنظر یا فرجام، تجدیدنظر و فرجام خواهی بر طبق مقررات آئین دادرسی مربوط انجام می شود.

در مورد آرای قطعی، جز از طریق اعاده دادرسی و اعتراض ثالث به نحوی که در قوانین مربوط مقرر است نمی توان رسیدگی مجدد نمود مگر اینکه رأی، خلاف بین قانون یا شرع باشد که در آن صورت به درخواست محکوم علیه (چه در امور مدنی و چه در امور کیفری) و یا دادستان مربوط (در امور کیفری) ممکن است مورد تجدیدنظر واقع شود.

تبصره ۱ - مراد از خلاف بین این است که رأی برخلاف نص صریح قانون و یا در موارد سکوت قانون مخالف مصلحتات فقه باشد.

تبصره ۲ - درخواست تجدیدنظر نسبت به آراء قطعی مذکور در این ماده اعم از اینکه رأی در مرحله نخستین صادر شده و به علت انقضای مهلت تجدیدنظرخواهی قطعی شده باشد یا قانوناً قطعی باشد و یا از مرجع تجدیدنظر صادر گردیده باشد باید ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ رأی به شعبه یا شعبی از دیوان عالی کشور که «شعبه تشخیص» نامیده می شود تقدیم گردد. شعبه تشخیص از پنج نفر از قضات دیوان مذکور به انتخاب رئیس قوه قضائیه تشکیل می شود.

در صورتی که شعبه تشخیص وجود خلاف بین را احراز نماید، رأی را نقض و رأی مقتضی صادر می نماید. چنانچه وجود خلاف بین را احراز نکند، قرار رد درخواست تجدیدنظر خواهی را صادر خواهد نمود. تصمیمات یاد شده شعبه تشخیص در هر صورت قطعی و غیر قابل اعتراض می باشد. مگر آنکه رئیس قوه قضائیه از هر طریقی رأی صادره را خلاف بین شرع تشخیص دهد که در این صورت جهت رسیدگی، به مرجع صالح ارجاع خواهد شد.

تبصره ۳ - خواهان تجدیدنظر باید بدون عذر هزینه تجدیدنظر خواهی را وفق قانون پرداخت کند و چنانچه ظرف ده روز پس از اخطار دفتر شعبه تشخیص، بدون عذر هزینه را پرداخت ننماید، شعبه تشخیص قرار رد درخواست او را صادر خواهد نمود. این قرار قطعی و غیر قابل اعتراض می باشد. اگر تجدیدنظر خواهی از سوی دادستان مربوط باشد، دادستان از پرداخت هزینه دادرسی معاف است. این معافیت شامل سایر مواردی هم که دادستان تقاضای تجدیدنظر نماید می باشد.

تبصره ۴ - از هیچ حکم قطعی یا قطعیت یافته بیش از یک بار نمی توان به عنوان خلاف بین درخواست تجدیدنظر نمود.

تبصره ۵ - در مواردی که بر حسب قانون دیوان عالی کشور باید اعاده دادرسی را تجویز کند، این امر با شعبه تشخیص مذکور در تبصره (۲) این ماده خواهد بود.

۱۱- تبصره ذیل ماده (۲۰) حذف و هفت تبصره به آن ماده الحاق می گردد:

تبصره ۱ - رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آنها قصاص عضو یا قصاص نفس یا اعدام یا رجم یا صلب و یا حبس ابد باشد و نیز رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی ابتدائاً در دادگاه تجدیدنظر استان به عمل خواهد آمد و در این مورد، دادگاه مذکور «دادگاه کیفری استان» نامیده می شود. دادگاه کیفری استان برای رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آنها قصاص نفس یا اعدام یا رجم یا صلب یا حبس دائم باشد از پنج نفر (رئیس و چهار مستشار یا دادرس علی البدل دادگاه تجدیدنظر استان) و برای رسیدگی به جانیاتی که مجازات قانونی آنها قصاص عضو و جرائم مطبوعاتی و سیاسی باشد از سه نفر (رئیس و دو مستشار یا دادرس علی البدل دادگاه تجدیدنظر استان) تشکیل می شود تشکیلات، ترتیب رسیدگی، کیفیت محاکمه و صدور رأی این دادگاه تا تصویب قانون آئین دادرسی مناسب مطابق مقررات این قانون و قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای

اسلامی خواهد بود. دادگاه کیفری استان در رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی با حضور هیأت منصفه تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲ - در مرکز هر استان بر حسب نیاز، شعبه یا شعبی از دادگاه تجدیدنظر به عنوان «دادگاه کیفری استان» برای رسیدگی به جرائم مربوط اختصاص می‌یابد. تعداد شعبه یا شعبی که برای این امر اختصاص می‌یابد به تشخیص رئیس قوه قضائیه خواهد بود.

دادستان شهرستان مرکز استان یا معاون او یا یکی از دادیاران به تعیین دادستان، وظایف دادستان را در دادگاه کیفری استان انجام می‌دهد. قبل از استماع اظهارات شاکی و متهم، اظهارات دادستان یا نماینده وی و شهود و اهل خبره‌ای که دادستان معرفی کرده بیان می‌شود.

تبصره ۳ - برای تسهیل یا تسریع در امر دادرسی، رئیس قوه قضائیه می‌تواند موقتاً امر به تشکیل دادگاه کیفری استان در شهرستان محل وقوع جرم بدهد. در این صورت دادستان همان محل یا معاون او یا یکی از دادیاران آن حوزه، وظایف دادستان را در دادگاه مذکور به عهده خواهند داشت. دادگاه کیفری استان با حضور رئیس و تمامی مستشاران رسمیت می‌یابد.

تبصره ۴ - دادگاه کیفری استان پس از ختم رسیدگی با استعانت از خداوند سبحان و وجدان مشاوره نموده و با توجه به محتویات پرونده مبادرت به صدورمی‌نماید و نظر اکثریت اعضای دادگاه مناط اعتبار است. این رأی ظرف مهلت مقرر قابل تجدیدنظرخواهی در دیوان عالی کشور می‌باشد. ترتیب رسیدگی همان است که در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی مقرر شده است.

تبصره ۵ - اشخاص ذیل می‌توانند از رأی دادگاه کیفری استان تقاضای تجدیدنظر نمایند:

الف - محکوم علیه یا نماینده قانونی وی.

ب - دادستان.

ج - مدعی خصوصی یا نماینده قانونی وی از حیث ضرر و زیان.

تبصره ۶ - اجرای احکام کیفری «دادگاه کیفری استان» توسط دادسرای شهرستان مرکز استان وفق مقررات مربوط در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

تبصره ۷ - در شهرستان مرکز استان، رئیس کل دادگستری استان رئیس شعبه اول دادگاه تجدیدنظر استان می باشد و رئیس شعبه اول دادگاههای عمومی مرکز استان رئیس کل دادگاههای آن شهرستان خواهد بود و در غیر مرکز استان رئیس هر حوزه قضائی، رئیس شعبه اول دادگاه عمومی آن حوزه قضائی است.

۱۲- ماده (۲۱) به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۲۱ - مرجع تجدیدنظر آراء قابل تجدیدنظر دادگاههای عمومی حقوقی و جزائی و انقلاب، دادگاه تجدیدنظر استانی است که آن دادگاه در حوزه قضائی آن استان قرار دارند. آراء دادگاههای کیفری استان و آن دسته از آراء دادگاههای تجدیدنظر استان که قابل فرجام باشد ظرف مهلت مقرر برای تجدیدنظر خواهی، قابل فرجام در دیوان عالی کشور است.

۱۳- ماده (۲۲) و تبصره های آن به شرح زیر اصلاح می گردد:

ماده ۲۲ - رسیدگی به دادگاه تجدیدنظر استان به درخواست تجدیدنظر از احکام قابل تجدیدنظر دادگاههای عمومی جزائی و انقلاب وفق مقررات قانونی آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی با حضور دادستان یا یکی از دایاران یا معاونان وی به عمل می آید و در مورد آراء حقوقی وفق قانون

آئین دادرسی مربوط خواهد بود.

تبصره ۱ - اگر در دادگاه تجدیدنظر متهم بی‌گناه شناخته شود حکم بدوی فسخ و متهم تبرئه می‌گردد، هرچند که درخواست تجدیدنظر نکرده باشد و در این صورت اگر متهم در زندان باشد فوراً آزاد می‌شود.

تبصره ۲ - هرگاه دادگاه تجدیدنظر پس از رسیدگی محکوم علیه را مستحق تخفیف مجازات بداند ضمن تأیید حکم بدوی مستدلاً می‌تواند مجازات او را تخفیف دهد، هرچند که محکوم علیه تقاضای تجدیدنظر نکرده باشد.

تبصره ۳ - در امور کیفری مرجع تجدیدنظر نمی‌تواند مجازات مقرر در حکم بدوی را تشدید کند، مگر اینکه دادستان یا شاکی خصوصی درخواست تجدیدنظر کرده باشد.

تبصره ۴ - اگر حکم تجدیدنظر خواسته از نظر محاسبه محکوم به یا خسارات یا تعیین مشخصات طرحهای دعوا یا تعیین نوع و میزان و تطبیق عمل با قانون متضمن اشتباهی باشد که به اساس حکم لطمه‌ای وارد نسازد، مرجع تجدیدنظر با اصلاح حکم آن را تأیید می‌نماید و تذکر لازم را به دادگاه بدوی خواهد داد.

۱۴- عبارت زیر به عنوان بند (ج) به قسمت (۲) ماده (۲۶) الحاق می‌گردد:

ج - دادستان از حکم برائت یا محکومیت غیرقانونی متهم.

۱۵- ماده ذیل جایگزین ماده (۳۸) می‌گردد:

ماده ۳۸ - دولت مکلف است در قالب قانون بودجه سالانه، اعتبارات لازم را برای تهیه وسایل و تجهیزات لازم و به کارگیری نیروی انسانی جهت اجرای این قانون تأمین نماید.

۱۶- ماده ذیل به عنوان ماده (۳۹) الحاق می‌گردد:

ماده ۳۹ - از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، مواد (۲۳۵) و (۲۶۸) قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸

کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی و مواد (۳۲۶)، (۴۱۱) و (۴۱۲) قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ نسخ می‌گردد. همچنین از تاریخ اجرای این قانون در هر حوزه قضائی کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون در آن قسمت که مغایرت دارد در همان حوزه ملغی می‌شود.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ سوّم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۳۸۵

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۰۰۵ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۷ و شماره ۱۴۵۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۲ و پیرو نامه‌های شماره ۸۱/۳۰/۳۵۴ مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۶^(۱) و شماره ۸۰/۲۱/۲۸۷۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲؛ «لایحه اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ سوّم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

۱- حصر دادگاههای مذکور در ماده (۱) به دادگاههای عمومی و اختصاصی دادگستری موجب مشخص نشدن وضعیت دادگاه و ویژه روحانیت است باید وضع این دادگاه روشن شود تا اظهار نظر میسر گردد.

۲- با توجه به مذاکرات منقول از کمیسیون امور قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی بقاء ایراد بند (۱۰) در شورای نگهبان رأی لازم را نیاورد لکن هرگاه منظور این باشد که بعد از گذشت یک ماه رئیس قوه قضائیه هم تواند رأی به خلاف بین بودن بدهد و پرونده را به مرجع صالح ارجاع نماید این ممنوعیت خلاف شرع می باشد.

۳- چون در تبصره (۴) هیچگونه تغییری به عمل نیامده لذا ایراد بند (۱۲) به قوت خود باقی است.

۴- در خصوص جرائم منافی عفت مشمول حد (زنا و لواط) چنانچه موضوع اهم دیگری مانند آدم ربایی، یا باند فساد، یا مفاسد و یا ضرورت مهمتر دیگری مطرح نباشد رسیدگی برای کشف و اثبات جرم توسط غیرقاضی پرونده خلاف موازین شرع می باشد.

۵- ارجاع امور قضائی به مدیر دفتر دادگاه که ابلاغ قضائی ندارند خلاف موازین شرع است.

تذکر: با توجه به اینکه قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ آزمایشی (به مدت سه سال) می باشد و در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۲۸ مهلت آن پایان می پذیرد لازم است تشکیلات، حدود مهلت و وظایف و اختیارات دادسراها برای بعد از تاریخ اخیر الذکر مشخص گردد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۱۹۷ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۲

ماده واحده - قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب - مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵ -
به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

۱- این بند حذف گردید.

۲- ماده (۳) و تبصره‌های (۲) و (۳) آن به شرح زیر اصلاح و سه تبصره به عنوان تبصره‌های (۴)، (۵) و (۶) به آن الحاق می‌گردد:

ماده ۳ - در حوزه قضائی هر شهرستان یک دادسرا نیز در معیت دادگاههای آن حوزه تشکیل می‌گردد. تشکیلات، حدود صلاحیت، وظایف و اختیارات دادسرای مذکور که «دادسرای عمومی و انقلاب» نامیده می‌شود تا زمان تصویب آئین دادرسی مربوطه، طبق قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون حقوقی و قضائی مجلس شورای اسلامی و مقررات مندرج در این قانون به شرح ذیل می‌باشد:

الف - دادسرا که عهده‌دار کشف جرم، تعقیب متهم به جرم، اقامه دعوی از جنبه حق‌اللّٰهی و حفظ حقوق عمومی و حدود اسلامی، اجرای حکم و همچنین رسیدگی به امور حسبیه وفق ضوابط قانونی است به ریاست دادستان می‌باشد و به تعداد لازم معاون، دادیار، بازپرس و تشکیلات اداری خواهد داشت، اقدامات دادسرا در جرائمی که جنبه خصوصی دارد با شکایت شاکی خصوصی شروع می‌شود. در حوزه قضائی بخش، وظیفه دادستان را دادرس علی‌البدل و در غیاب او مدیر دفتر دادگاه برعهده دارد.

ب - ریاست و نظارت بر ضابطین دادگستری از حیث وظایفی که به عنوان ضابط بر عهده دارند با دادستان است.

ج - مقامات و اشخاص رسمی در مواردی که باید امر جزائی را تعقیب نمود، موظفند مراتب را فوراً به دادستان اطلاع دهند.

د - بازپرس وقتی اقدام به تحقیقات مقدماتی می نماید که قانوناً این حق را داشته باشد. جهات قانونی برای شروع به تحقیقات بازپرس عبارت است از:

۱- ارجاع دادستان.

۲- شکایات یا اعلام جرم به بازپرس در مواقعی که دسترسی به دادستان ممکن نیست و رسیدگی به آن فوریت داشته باشد.

۳- در جرائم مشهود در صورتی که بازپرس شخصاً ناظر وقوع آن باشد.

ه- دادستان در اموری که به بازپرس ارجاع می شود حق نظارت و دادن تعلیمات لازمه را خواهد داشت و در صورتی که تحقیقات بازپرس را ناقص ببیند می تواند تکمیل آن را بخواهد ولو این که بازپرس تحقیقات خود را کامل بداند.

بازپرس در جریان تحقیقات، تقاضای قانونی دادستان را اجراء نموده، مراتب را در صورت مجلس قید می کند و هرگاه مواجه با اشکال شود به نحوی که انجام آن مقدور نباشد مراتب را به دادستان اعلام و منتظر حل مشکل می شود.

و - تحقیقات مقدماتی کلیه جرائم بر عهده بازپرس می باشد. در جرائمی که در صلاحیت رسیدگی دادگاه کیفری استان نیست دادستان نیز دارای کلیه وظایف و اختیاراتی است که برای بازپرس مقرر می باشد.

در مورد جرائمی که رسیدگی به آنها در صلاحیت دادگاه کیفری استان است دادستان تا قبل از حضور و مداخله بازپرس، اقدامات لازم را برای حفظ و جمع آوری دلایل و آثار جرم به عمل می آورد و در مورد سایر جرائم؛ دادستان می تواند انجام بعضی از تحقیقات و اقدامات را از بازپرس درخواست نماید بدون این که رسیدگی امر را به طور کلی به آن بازپرس ارجاع کرده باشد.

ز - کلیه قرارهای دایار بایستی با موافقت دادستان باشد و در صورت اختلاف نظر

بین دادستان و دادیار، نظر دادستان متبع خواهد بود.

ح - بازپرس رأساً و یا به تقاضای دادستان می‌تواند در تمام مراحل تحقیقاتی در موارد مقرر در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی؛ قرار بازداشت موقت متهم و همچنین قرار اخذ تأمین و تبدیل تأمین را صادر نماید. در صورتی که بازپرس رأساً قرار بازداشت موقت صادر کرده باشد مکلف است ظرف بیست و چهار ساعت پرونده را برای اظهار نظر نزد دادستان ارسال نماید. هرگاه دادستان، با قرار بازداشت به عمل آمده موافق نباشد، نظر دادستان متبع است و چنانچه علتی که موجب بازداشت بوده است مرتفع شده و موجب دیگری برای ادامه بازداشت نباشد بازداشت با موافقت دادستان رفع خواهد شد و همچنین در موردی که دادستان تقاضای بازداشت کرده و بازپرس با آن موافق نباشد حل اختلاف، حسب مورد با دادگاه عمومی یا انقلاب محل خواهد بود.

هرگاه متهم موجبات بازداشت را مرتفع ببیند می‌تواند از بازپرس درخواست رفع بازداشت خود را بنماید که در این صورت بازپرس مکلف است ظرف ده روز از تاریخ تسلیم درخواست، نظر خود را جهت اتخاذ تصمیم نزد دادستان ارسال نماید. به هر حال متهم نمی‌تواند در هر ماه بیش از یک مرتبه از این حق استفاده کند.

در صورت حدوث اختلاف بین بازپرس و دادستان در خصوص صلاحیت محلی و ذاتی و همچنین نوع جرم حسب مورد حل اختلاف با دادگاه عمومی یا انقلاب محل خواهد بود.

ط - هرگاه در جرائم موضوع صلاحیت دادگاه کیفری استان تا چهارماه و در سایر جرائم تا دو ماه به علت صدور قرار تأمین، متهم در بازداشت به سر برد و پرونده اتهامی او منتهی به تصمیم نهایی در دادسرا نشده باشد مرجع صادرکننده قرار مکلف به فک یا تخفیف قرار تأمین متهم می‌باشد مگر آن که جهات قانونی یا علل

موجهی برای بقاء قرار تأمین صادر شده وجود داشته باشد که در این صورت با ذکر علل و جهات مزبور قرار ابقاء می شود و متهم حق دارد از این تصمیم ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ به وی حسب مورد به دادگاه عمومی یا انقلاب محل شکایت نماید. فک قرار بازداشت متهم از طرف بازپرس با موافقت دادستان به عمل می آید و در صورت حدوث اختلاف بین دادستان و بازپرس حل اختلاف با دادگاه خواهد بود. چنانچه بازداشت متهم ادامه یابد مقررات این بند حسب مورد هر چهارماه یا هر دوماه اعمال می شود. به هر حال مدت بازداشت متهم نباید از حداقل مجازات حبس مقرر در قانون برای آن جرم تجاوز نماید.

ی - درخواست دادستان و بازپرس را باید ضابطین، مقامات رسمی و ادارات فوراً اجرا نمایند. بازپرس می تواند به تحقیقات ضابطین دادگستری رسیدگی نموده و هرگاه تغییر در اقدامات آنان با تکمیلی در تحقیقات، لازم باشد به عمل آورد. تخلف از مقررات این بند علاوه بر تعقیب اداری و انتظامی؛ برابر قانون مربوط مستوجب تعقیب کیفری نیز خواهد بود.

ک - پس از آن که تحقیقات پایان یافت، بازپرس آخرین دفاع متهم را استماع نموده با اعلام ختم تحقیقات و اظهار عقیده خود، پرونده را نزد دادستان می فرستد. در صورتی که به عقیده بازپرس، عمل متهم متضمن جرمی نبوده یا اصولاً جرمی واقع نشده و یا دلایل کافی برای ارتکاب جرم وجود نداشته باشد قرار منع تعقیب و در صورت عقیده بازپرس بر تقصیر متهم، قرار مجرمیت درباره ایشان صادر می نماید و چنانچه متهم در آخرین دفاع دلیل مؤثری بر کشف حقیقت ابراز نماید بازپرس مکلف به رسیدگی می باشد.

دادستان نیز موظف است ظرف پنج روز از تاریخ وصول، پرونده را ملاحظه نموده و نظر خود را اعلام دارد.

ل - هرگاه دادستان با نظر بازپرس در مورد مجرمیت متهم موافق باشد کیفر

خواست صادر، پرونده را از طریق بازپرسی به دادگاه صالحه ارسال می نماید و در صورت توافق بازپرس و دادستان یا منع یا موقوفی تعقیب متهم، بازپرس دستور ابلاغ قرار صادره به شاکی خصوصی را می دهد و در مورد اخیر چنانچه متهم زندانی باشد فوراً آزاد می شود.

هرگاه بین بازپرس و دادستان توافق عقیده نباشد (یکی عقیده به مجرمیت یا موقوفی و یا منع تعقیب متهم و دیگری عقیده عکس آن را داشته باشد) رفع اختلاف حسب مورد در دادگاه عمومی و انقلاب محل به عمل می آید و موافق تصمیم دادگاه رفتار می شود.

م - در کیفرخواست باید نکات ذیل تصریح شود:

۱- نام و نام خانوادگی، نام پدر، سن، شغل، محل اقامت متهم، با سواد است یا نه، مجرد است یا متأهل.

۲- نوع قرار تأمین یا قید این که متهم بازداشت است یا آزاد.

۳- نوع اتهام

۴- دلایل اتهام

۵- مواد قانونی مورد استناد.

۶- سابقه محکومیت کیفری در صورتی که متهم دارای سابقه محکومیت کیفری باشد.

۷- تاریخ و محل وقوع جرم.

ن - قرارهای بازپرس که دادستان با آنها موافق باشد در موارد ذیل قابل اعتراض در دادگاه صالحه بوده و نظر دادگاه که در جلسه اداری خارج از نوبت و بدون حضور دادستان به عمل می آید قطعی خواهد بود:

۱- اعتراض به قرارهای منع تعقیب و موقوفی تعقیب به تقاضای شاکی خصوصی.

۲- اعتراض به قرارهای عدم صلاحیت، بازداشت موقت، تشدید تأمین و تأمین

خواسته به تقاضای متهم.

۳- اعتراض به قرار اناطه به تقاضای شاکی خصوصی و دادستان.

اعتراض به قرارهای مذکور در بالا ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ آن می‌باشد. اعتراض به قرارها باعث توقف جریان تحقیقات و مانع اجرای قرار نبوده و کلیه اقدامات بازپرسی تا اخذ تصمیم دادگاه به قوت خود باقی خواهد بود و چنانچه نتیجه قرار صادره آزادی متهم زندانی باشد فوراً اجرا می‌شود.

هرگاه به علت عدم کفایت دلیل قرار منع تعقیب متهم صادر و قطعی شده باشد دیگر نمی‌توان به همین اتهام او را تعقیب کرد، مگر بعد از کشف دلایل جدید که در این صورت فقط برای یک مرتبه می‌توان به درخواست دادستان وی را تعقیب نمود. هرگاه دادگاه تعقیب مجدد متهم را تجویز کند بازپرس، رسیدگی و قرار مقتضی صادر می‌نماید. این امر مانع از رسیدگی به دادخواست ضرر و زیان خصوصی نمی‌باشد.

تبصره ۲ - رسیدگی به جرائم داخل در صلاحیت دادگاههای نظامی از شمول این قانون خارج است و در دادسرا و دادگاه نظامی انجام می‌شود.

تبصره ۳ - پرونده‌هایی که موضوع آنها صرفاً جرائم مشمول حدّ زنا و لواط است، در صورت ضرورت به تشخیص دادستان. همچنین جرائمی که مجازات قانونی آنها فقط تا سه ماه حبس و یا جزاء نقدی تا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال می‌باشد و جرائم اطفال مستقیماً در دادگاههای عمومی مربوط مطرح می‌شود و دادسرا در این مورد دخالتی ندارد.

تبصره ۴ - جرائمی که تا تاریخ اجرای این قانون مستقیماً در دادگاه مطرح شده‌است در همان دادگاه بدون نیاز به کیفرخواست و رسیدگی دادسرا رسیدگی خواهد شد و چنانچه نیاز به انجام تحقیقات و یا اقداماتی جهت کشف جرم باشد دادگاه باید رأساً نسبت به انجام آن اقدام کند.

تبصره ۵ - با ارجاع دادستان یا در غیاب وی معاون دادسرا یا دادیار، عهده‌دار انجام تمام یا برخی از وظایف و اختیارات قانونی دادستان خواهد بود.

تبصره ۶ - در حوزه قضائی بخشها، رئیس یا دادرس علی‌البدل دادگاه در جرائمی که رسیدگی به آنها صلاحیت دادگاه کیفری استان است، به جانشینی بازپرس تحت نظارت دادستان مربوطه اقدام می‌نماید و در سایر جرائم مطابق قانون رسیدگی و اقدام به صدور رأی خواهد نمود.

۳- ماده (۴) به شرح زیر اصلاح و دو تبصره به آن الحاق می‌شود:

ماده ۴ - هر حوزه قضائی که دارای بیش از یک شعبه دادگاه عمومی باشد آن شعب حقوقی و جزائی تقسیم می‌شوند. دادگاههای حقوقی صرفاً به امور حقوقی و دادگاههای جزائی فقط به امور کیفری رسیدگی خواهند نمود.

تخصیص شعبی از دادگاههای حقوقی و کیفری برای رسیدگی به دعاوی حقوقی یا جزائی خاص مانند امور خانوادگی و جرائم اطفال یا رعایت مصالح و مقتضیات از وظایف و اختیارات رئیس قوه قضائیه است.

در صورت ضرورت ممکن است به شعبه جزائی پرونده حقوقی و یا به شعبه حقوقی پرونده جزائی ارجاع شود.

تبصره ۱ - رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آنها قصاص نفس یا قصاص عضو یا رجم یا صلب یا اعدام یا حبس ابد است و همچنین رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی به نحوی که در مواد بعدی ذکر می‌شود در دادگاه کیفری استان به عمل خواهد آمد.

رسیدگی به کلیه اتهامات اعضاء مجمع تشخیص مصلحت نظام، شورای نگهبان، نمایندگان مجلس خبرگان و شورای اسلامی، وزراء و معاونین آنها، معاونان و مشاوران رؤسای سه قوه، سفرا، دادستان و رئیس دیوان محاسبات، دارندگان پایه قضائی، استانداران، فرمانداران و جرائم عمومی افسران نظامی و

انتظامی از درجه سرتیپ و بالاتر و مدیران کل اطلاعات استانها در صلاحیت دادگاه کیفری استان تهران می باشد.

تبصره ۲ - مقررات این بند نافی صلاحیت دادگاههای اختصاصی نیست.

۴- ماده (۸) به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۸ - قضات دادگاهها و دادرهای عمومی و انقلاب مکلفند به دعاوی و شکایات و اعلامات موافق قوانین موضوعه و اصل یکصد و شصت و هفتم (۱۶۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران رسیدگی کنند و تصمیم قضائی را اتخاذ نمایند.

۵- در ماده (۱۰) عبارت «قاضی تحقیق» حذف و عبارت «دادرس علی البدل» جایگزین آن می شود.

۶- ماده (۱۲) به شرح زیر اصلاح و تبصره آن حذف و تبصره زیر جایگزین می شود:

ماده ۱۲ - در شهرستان؛ رئیس دادگستری؛ رئیس حوزه قضائی و رئیس شعبه اول دادگاه بر دادگاهها ریاست اداری دارد و در مرکز استان رئیس کل دادگستری استان، رئیس کل دادگاههای تجدیدنظر و کیفری استان است و بر کلیه دادگاهها و دادرها و دادگستری های حوزه آن استان نظارت و ریاست اداری خواهد داشت. همچنین رئیس دادگستری هر حوزه بر دادرای آن حوزه نظارت و ریاست اداری دارد.

۷- متن زیر جانشین مفاد ماده (۱۳) شده، سه تبصره به عنوان تبصره های (۱)، (۲) و (۳) به آن الحاق می گردد:

ماده ۱۳ - برای تأمین کادر قضائی دادرها، رئیس قوه قضائیه از قضات تحقیق فعلی و دادرسان علی البدل دادگاهها و سایر قضائی که مقتضی بداند استفاده خواهند نمود و شعبی از دادگاهها را که با تأسیس دادرها غیر لازم تشخیص دهد منحل خواهد کرد و حتی الامکان حذف شعب اضافی از آخرین شعب دادگاهها انجام خواهد شد.

تبصره ۱ - گروه شغلی «دادستانها» برابر گروه شغلی «رئیس دادگستری شهرستان» و گروه شغلی «دادستان تهران» برابر گروه شغلی «رئیس کل دادگستری استان تهران» خواهد بود.

تبصره ۲ - گروه شغلی «معاون دادستان و بازپرس» برابر گروه شغلی «رئیس شعبه دادگاه عمومی» و گروه شغلی «دادیار» برابر گروه شغلی «دادرس علی البدل دادگاه» خواهد بود.

تبصره ۳ - به جز موارد ضروری به تشخیص رئیس قوه قضائیه، رئیس کل دادگستری استان باید حداقل دارای ده سال سابقه کار قضائی، رئیس دادگاه تجدیدنظر حداقل هشت سال و دادستان و رئیس دادگستری شهرستان حداقل شش سال سابقه کار قضائی داشته باشند.

۸- ماده (۱۴) و تبصره (۱) آن به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۱۴ -

الف - دادگاههای عمومی حقوقی با حضور رئیس دادگاه و یا دادرس علی البدل تشکیل می شود و تمام اقدامات و تحقیقات به وسیله رئیس دادگاه یا دادرس علی البدل وفق قانون آئین دادرسی مربوط انجام می گردد و اتخاذ تصمیم قضائی و انشای رأی با قاضی دادگاه است.

ب - دادگاههای خانواده حتی المقدور با حضور مشاور قضائی زن که دارای پایه قضائی است اقدام به رسیدگی نموده و نظر مشورتی آنان قبل از صدور حکم توسط رئیس دادگاه اخذ خواهد شد.

ج - دادگاههای عمومی جزائی و انقلاب با حضور رئیس دادگاه یا دادرس علی البدل و دادستان یا معاون او یا یکی از دایاران به تعیین دادستان تشکیل می گردد و فقط به جرائم مندرج در کیفر خواست وفق قانون آئین دادرسی مربوط رسیدگی می نماید و انشای رأی پس از استماع نظریات و مدافعات دادستان یا نماینده او وفق قانون بر

عهده قاضی دادگاه است.

تبصره ۱ - هرگاه دادگاه نقصی در تحقیقات مشاهده نمود یا انجام اقدامی را لازم بداند، خود تکمیل می نماید و نیز می تواند رفع نقص و تکمیل پرونده را با ذکر موارد نقص از دادرسی مربوط درخواست کند.

۹- ماده (۱۵) به شرح زیر اصلاح می گردد:

ماده ۱۵ - دادرسان علی البدل عهده دار انجام کلیه اموری هستند که از طرف رؤسای دادگاهها در چارچوب قوانین به آنان ارجاع می شود و در غیاب رئیس شعبه دادگاه حسب تعیین رئیس کل دادگاهها شعبه بلا متصدی را تصدی و اداره می نمایند.

۱۰- متن زیر به عنوان ماده (۱۸) و تبصره های آن به قانون صدرالذکر افزوده می شود:

ماده ۱۸ - آرای غیر قطعی و قابل تجدیدنظر یا فرجام، همان می باشد که در قوانین آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری و مدنی مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی و ۱۳۷۹/۱/۲۱ مجلس شورای اسلامی ذکر گردیده است. در مورد آرای قابل تجدیدنظر یا فرجام، تجدیدنظر و فرجام خواهی بر طبق مقررات آئین دادرسی مربوط انجام می شود.

در مورد آرای قطعی، جز از طریق اعاده دادرسی و اعتراض ثالث به نحوی که در قوانین مربوط مقرر است نمی توان رسیدگی مجدد نمود مگر اینکه رأی، خلاف بین قانون با شرع باشد که در آن صورت به درخواست محکوم علیه (چه در امور مدنی و چه در امور کیفری) و یا دادستان مربوط (در امور کیفری) ممکن است مورد تجدیدنظر واقع شود.

تبصره ۱ - مراد از خلاف بین این است که رأی برخلاف نص صریح قانون و یا در موارد سکوت قانون مخالف مسلمات فقه باشد.

تبصره ۲ - درخواست تجدیدنظر نسبت به آراء قطعی مذکور در این ماده اعم از این

که رأی در مرحله نخستین صادر شده و به علت انقضای مهلت تجدیدنظرخواهی قطعی شده باشد یا قانوناً قطعی باشد و یا از مرجع تجدیدنظر صادر گردیده باشد باید ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ رأی به شعبه یا شعبی از دیوان عالی کشور که «شعبه تشخیص» نامیده می شود تقدیم گردد. شعبه تشخیص از پنج نفر از قضات دیوان مذکور به انتخاب رئیس قوه قضائیه تشکیل می شود.

در صورتی که شعبه تشخیص وجود خلاف بین را احراز نماید، رأی را نقض و رأی مقتضی صادر می نماید. چنانچه وجود خلاف بین را احراز نکند، قرار رد درخواست تجدیدنظرخواهی را صادر خواهد نمود. تصمیمات یاد شده شعبه تشخیص در هر صورت قطعی و غیرقابل اعتراض می باشد. مگر آنکه رئیس قوه قضائیه در هر زمانی و به هر طریقی رأی صادره را خلاف بین شرع تشخیص دهد که در این صورت جهت رسیدگی، به مرجع صالح ارجاع خواهد شد.

تبصره ۳ - خواهان تجدیدنظر باید هزینه تجدیدنظرخواهی را وفق قانون پرداخت کند و چنانچه ظرف ده روز پس از اخطار دفتر شعبه تشخیص، بدون عذر هزینه را پرداخت ننماید، شعبه تشخیص قرار رد درخواست او را صادر خواهد نمود. این قرار قطعی و غیرقابل اعتراض می باشد. اگر تجدیدنظرخواهی از سوی دادستان مربوط باشد، دادستان از پرداخت هزینه دادرسی معاف است. این معافیت شامل سایر مواردی هم که دادستان تقاضای تجدیدنظر نماید می باشد.

تبصره ۴ - جز در مورد اختیار ذیل تبصره (۲) این ماده از هیچ حکم قطعی یا قطعیت یافته بیش از یک بار نمی توان به عنوان خلاف بین درخواست تجدیدنظر نمود.

تبصره ۵ - در مواردی که بر حسب قانون دیوان عالی کشور باید اعاده دادرسی را تجویز کند، این امر با شعبه تشخیص مذکور در تبصره (۲) این ماده خواهد بود.

۱۱- تبصره ذیل ماده (۲۰) حذف و هفت تبصره به آن ماده الحاق می گردد:

تبصره ۱ - رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آنها قصاص عضو یا قصاص نفس یا اعدام یا رجم یا صلب و یا حبس ابد باشد و نیز رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی ابتداءً در دادگاه تجدیدنظر استان به عمل خواهد آمد و در این مورد، دادگاه مذکور «دادگاه کیفری استان» نامیده می‌شود. دادگاه کیفری استان برای رسیدگی به جرائمی که مجازات قانونی آنها قصاص نفس یا اعدام یا رجم یا صلب یا حبس دائم باشد از پنج نفر (رئیس و چهار مستشار یا دادرس علی‌البدل دادگاه تجدیدنظر استان) و برای رسیدگی به جنایاتی که مجازات قانونی آنها قصاص عضو و جرائم مطبوعاتی و سیاسی باشد از سه نفر (رئیس و دو مستشار یا دادرس علی‌البدل دادگاه تجدیدنظر استان) تشکیل می‌شود، تشکیلات، ترتیب رسیدگی، کیفیت محاکمه و صدور رأی این دادگاه تا تصویب قانون آئین دادرسی مناسب مطابق مقررات این قانون و قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی خواهد بود. دادگاه کیفری استان در رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی با حضور هیأت منصفه تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲ - در مرکز هر استان بر حسب نیاز، شعبه یا شعبی از دادگاه تجدیدنظر به عنوان «دادگاه کیفری استان» برای رسیدگی به جرائم مربوط اختصاص می‌یابد. تعداد شعبه یا شعبی که برای این امر اختصاص می‌یابد به تشخیص رئیس قوه قضائیه خواهد بود.

دادستان شهرستان مرکز استان یا معاون او یا یکی از دادیاران به تعیین دادستان، وظایف دادستان را در دادگاه کیفری استان انجام می‌دهد. قبل از استماع اظهارات شاکی و متهم، اظهارات دادستان یا نماینده وی و شهود و اهل خبره‌ای که دادستان معرفی کرده بیان می‌شود.

تبصره ۳ - برای تسهیل یا تسریع در امر دادرسی، رئیس قوه قضائیه می‌تواند موقتاً

امر به تشکیل دادگاه کیفری استان در شهرستان محل وقوع جرم بدهد. در این صورت دادستان همان محل یا معاون او یا یکی از دادیاران آن حوزه، وظایف دادستان را در دادگاه مذکور به عهده خواهند داشت. دادگاه کیفری استان با حضور رئیس و تمامی مستشاران رسمیت می‌یابد.

تبصره ۴ - دادگاه کیفری استان پس از ختم رسیدگی با استعانت از خداوند سبحان و وجدان مشاوره نموده و با توجه به محتویات پرونده مبادرت به صدور می‌نماید و نظر اکثریت اعضای دادگاه مناط اعتبار است. این رأی ظرف مهلت مقرر قابل تجدیدنظرخواهی در دیوان عالی کشور می‌باشد. ترتیب رسیدگی همان است که در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی مقرر شده است.

تبصره ۵ - اشخاص ذیل می‌توانند از رأی دادگاه کیفری استان تقاضای تجدیدنظر نمایند:

الف - محکوم علیه یا نماینده قانونی وی.

ب - دادستان.

ج - مدعی خصوصی یا نماینده قانونی وی از حیث ضرر و زیان.

تبصره ۶ - اجرای احکام کیفری «دادگاه کیفری استان» توسط دادسرای شهرستان مرکز استان وفق مقررات مربوط در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

تبصره ۷ - در شهرستان مرکز استان، رئیس کل دادگستری استان رئیس شعبه اول دادگاه تجدیدنظر استان می‌باشد و رئیس شعبه اول دادگاههای عمومی مرکز استان رئیس کل دادگاههای آن شهرستان خواهد بود و در غیر مرکز استان رئیس هر حوزه قضائی، رئیس شعبه اول دادگاه عمومی آن حوزه قضائی است.

۱۲- ماده (۲۱) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲۱ - مرجع تجدیدنظر آراء قابل تجدیدنظر دادگاههای عمومی حقوقی و جزائی و انقلاب، دادگاه تجدیدنظر استانی است که آن دادگاه در حوزه قضائی آن استان قرار دارند. آراء دادگاههای کیفری استان و آن دسته از آراء دادگاههای تجدیدنظر استان که قابل فرجام باشد ظرف مهلت مقرر برای تجدیدنظر خواهی، قابل فرجام در دیوان عالی کشور است.

۱۳- ماده (۲۲) و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۲۲ - رسیدگی به دادگاه تجدیدنظر استان به درخواست تجدیدنظر از احکام قابل تجدیدنظر دادگاههای عمومی جزائی و انقلاب وفق مقررات قانونی آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی با حضور دادستان یا یکی از دادیاران یا معاونان وی به عمل می‌آید و در مورد آراء حقوقی وفق قانون آئین دادرسی مربوط خواهد بود.

تبصره ۱ - اگر در دادگاه تجدیدنظر متهم بی‌گناه شناخته شود حکم بدوی فسخ و متهم تبرئه می‌گردد، هرچند که درخواست تجدیدنظر نکرده باشد و در این صورت اگر متهم در زندان باشد فوراً آزاد می‌شود.

تبصره ۲ - هرگاه دادگاه تجدیدنظر پس از رسیدگی محکوم علیه را مستحق تخفیف مجازات بداند ضمن تأیید حکم بدوی مستدلاً می‌تواند مجازات او را تخفیف دهد، هرچند که محکوم علیه تقاضای تجدیدنظر نکرده باشد.

تبصره ۳ - در امور کیفری موضوع مجازاتهای تعزیری یا بازدارنده مرجع تجدیدنظر نمی‌تواند مجازات مقرر در حکم بدوی را تشدید کند، مگر اینکه دادستان یا شاکی خصوصی درخواست تجدیدنظر کرده باشد.

تبصره ۴ - اگر حکم تجدیدنظر خواسته از نظر محاسبه محکوم به یا خسارات یا

تعیین مشخصات طرفهای دعوا یا تعیین نوع و میزان مجازات و تطبیق عمل با قانون متضمن اشتباهی باشد که به اساس حکم لطمه‌ای وارد نسازد، مرجع تجدیدنظر با اصلاح حکم آن را تأیید می‌نماید و تذکر لازم را به دادگاه بدوی خواهدداد.

۱۴- عبارت زیر به عنوان بند (ج) به قسمت (۲) ماده (۲۶) الحاق می‌گردد:

ج - دادستان از حکم برائت یا محکومیت غیرقانونی متهم.

۱۵- ماده ذیل جایگزین ماده (۳۸) می‌گردد:

ماده ۳۸ - دولت مکلف است در قالب قانون بودجه سالانه، اعتبارات لازم را برای تهیه وسایل و تجهیزات لازم و به کارگیری نیروی انسانی جهت اجرای این قانون تأمین نماید.

۱۶- ماده ذیل به عنوان ماده (۳۹) الحاق می‌گردد:

ماده ۳۹ - از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، مواد (۲۳۵) و (۲۶۸) قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی و مواد (۳۲۶)، (۴۱۱) و (۴۱۲) قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ نسخ می‌گردد. همچنین از تاریخ اجرای این قانون در هر حوزه قضائی کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون در آن قسمت که مغایرت دارد در همان حوزه ملغی می‌شود.

لایحه فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ سی‌ام تیرماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده‌است.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۳۳۵

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۲۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۱۹۷ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۲ و شماره ۲۰۰۵ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۷ و شماره ۱۴۵۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۲ و پیرو نامه‌های شماره ۱۳۸۱/۲/۲۶ مورخ ۸۱/۳۰/۱۳۳۰^(۱) و شماره ۷۱/۳۰/۴۸۵ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۶ و شماره ۸۱/۳۰/۳۵۴ مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۶ و شماره ۸۰/۲۱/۲۸۷۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲؛ «لایحه اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ سی‌ام تیرماه یک هزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد.

۱ - با توجه به اصلاحات به عمل آمده در تبصره (۳) ماده (۳) ایراد بند (۴) کماکان به قوت خود باقی است.

۲ - اطلاق ذیل تبصره (۱) ماده (۴) مستلزم رسیدگی به کلیه اتهامات اشخاص روحانی در دادگاه کیفری استان تهران می‌باشد با توجه به اینکه رسیدگی به اتهامات آنان مطابق نظر حضرت امام قدس سره و مقام معظم رهبری مدظله العالی در دادگاه ویژه روحانیت به عمل می‌آید لذا از این جهت خلاف موازین شرع شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۳۶۱ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۸/۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۱/۳۰/۱۳۳۵ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۳ و پیرو نامه شماره ۲۱۹۷ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۲، لایحه اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.^(۲)

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۸۰۷

تاریخ: ۸۱/۸/۱۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۳۶۱ - ق مورخ ۱۳۸۱/۸/۴ و شماره ۲۱۹۷ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۲ و شماره ۲۰۰۵ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۷ و شماره ۱۴۵۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۲ و پیرو نامه‌های شماره ۸۱/۳۰/۱۳۳۵ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۳ و

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

(۲) نظر شورای نگهبان در این اصلاحیه تأمین گردید.

شماره ۸۱/۳۰/۱۲۳۰ مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۰ و شماره ۸۱/۳۰/۴۸۵ مورخ ۸۱/۲/۲۶ و شماره ۸۱/۳۰/۳۵۴ مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۶ و شماره ۸۰/۲۱/۲۸۷۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲ و شماره ۸۰/۲۱/۲۷۸۳ مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۰؛

«لایحه اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب»^(۱)

که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و هشتم مهرماه یک هزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۲ شورای نگهبان مطرح شد که مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) رک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۸۲۴ مورخ ۱۳۸۱/۹/۷.

مغایرت و مخالفت لایحه اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۵۰۴ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۲۹

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۰۷۹۰/۴۳۳۴۱ مورخ ۱۳۷۹/۹/۳۰ دولت در مورد اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است. در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۲)

- ماده ۱ - ماده (۲) و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:
- ماده ۲ - اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیاتهای موضوع این قانون نیستند:
- ۱- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی؛
 - ۲- دستگاه‌هایی که از بودجه عمومی کشور استفاده می‌نمایند.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

(۲) از آنجا که این لایحه در ۱۳۳ ماده تنظیم و به تصویب رسیده است و لزومی به درج تمام مواد مشاهده نگردید لذا فقط مواد استنادی و مورد ایراد شورای نگهبان از نظر آنان خواهد گذاشت.

۳- شهرداری‌ها.

تبصره ۱ - شرکتهایی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها متعلق به اشخاص و مؤسسه‌های مذکور در بندهای فوق باشد، سهم درآمد یا سود آنها مشمول حکم این ماده نخواهد بود. حکم این تبصره مانع استفاده شرکتهای مزبور از معافیت‌های مقرر در این قانون، حسب مورد نیست.

تبصره ۲ - درآمدهای حاصل از فعالیتهای اقتصادی از قبیل فعالیتهای صنعتی، معدنی، تجاری، خدماتی و سایر فعالیتهای تولیدی برای اشخاص موضوع این ماده، که به نحوی غیر از طریق شرکت نیز تحصیل می‌شود. در هر مورد به طور جداگانه به نرخ مذکور در ماده (۱۰۵) این قانون مشمول مالیات خواهد بود.

مسئولان اداره امور در این گونه موارد نسبت به سهم فعالیت مذکور مکلف به انجام دادن تکالیف مربوط طبق مقررات این قانون خواهند بود. در غیر این صورت نسبت به پرداخت مالیات متعلق با مؤدی مسئولیت تضامنی خواهند داشت.

ماده ۵ - ماده (۲۴) در موارد زیر اصلاح می‌شود:

۱- در بند (۱) پس از عبارت «پس انداز خدمت» عبارت «و مزایای پایان خدمت، مطالبات مربوط به خسارت اخراج، بازخرید خدمت و مرخصی استحقاقی استفاده نشده» اضافه می‌گردد.

۲- در بند (۲) بعد از عبارت «فروردین ماه ۱۳۴۰» عبارت «و ماده (۵۱) قرارداد وین مورخ اردیبهشت ماه ۱۳۴۲ و بند (۴) ماده (۳۸) قرارداد وین مورخ اسفندماه ۱۳۵۳» اضافه می‌شود.

۳- بند (۳) به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

اموالی که برای سازمان‌ها و مؤسسه‌های مذکور در ماده (۲) این قانون مورد وقف یا نذر یا حبس واقع گردد به شرط تأیید سازمان‌ها و مؤسسه‌های مذکور.

۴- بند (۴) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

هشتاد درصد (۸۰٪) اوراق مشارکت و سپرده‌های متوفی نزد بانک‌های ایرانی و شعب آنها در خارج از کشور و مؤسسه‌های اعتباری غیربانکی مجاز؛ همچنین هشتاد درصد (۸۰٪) ارزش سهام متوفی در شرکتهایی که سهام آنها طبق قانون مربوط در بورس پذیرفته شده باشد و چهل درصد (۴۰٪) ارزش سهام یا سهم الشرکه که متوفی در سایر شرکتها و نیز چهل درصد (۴۰٪) ارزش خالص دارایی متوفی در واحدهای تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی.

ماده ۶۰ - ماده (۱۳۴) در موارد زیر اصلاح می‌شود:

۱- عبارت «منحصراً» از متن ماده حذف می‌شود.

۲- متن زیر به آخر ماده اضافه می‌شود:

«آئین‌نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.»

ماده ۶۳ - متن ماده (۱۳۸) و تبصره (۱) آن به شرح زیر اصلاح و تبصره (۲) ذیل آن حذف و تبصره‌های (۳)، (۴) و (۵) آن به ترتیب به تبصره‌های (۲)، (۳) و (۴) تغییر می‌یابند:

ماده ۱۳۸ - آن قسمت از سودابرازی شرکتهای تعاونی و خصوصی که برای توسعه و بازسازی و نوسازی با تکمیل واحدهای موجود صنعتی و معدنی خود با ایجاد واحدهای جدید صنعتی و معدنی مصرف می‌گردد از مالیات متعلق موضوع ماده (۱۰۵) این قانون معاف خواهد بود مشروط بر اینکه قبلاً اجازه توسعه یا بازسازی و نوسازی یا تکمیل یا ایجاد واحد صنعتی و معدنی جدید در قالب طرح سرمایه‌گذاری معین از وزارتخانه ذی‌ربط تحصیل شده باشد در صورتی که هزینه اجرای طرح یا طرح‌های یاد شده در هر سال مازاد بر سودابرازی همان سال باشد و یا از هزینه طرح سرمایه‌گذاری کمتر باشد شرکت می‌تواند از معافیت مذکور در محاسبه مالیات سودابرازی سالهای بعد حداکثر به مدت سه سال و به میزان مازاد

مذکور و یا باقیمانده هزینه اجرای کامل طرح بهره‌مند شود.

تبصره ۱ - در صورتی که شرکت، قبل از تکمیل، اجرای طرح را متوقف نماید یا ظرف یک سال پس از مهلت تعیین شده در طرح سرمایه‌گذاری، آن را به بهره‌برداری نرساند، یا ظرف پنج سال پس از شروع بهره‌برداری آن را تعطیل، منحل یا منتقل نماید معادل معافیت‌های مالیاتی منظور شده در این ماده برای اجرای طرح و جرائم متعلقه موضوع ماده (۱۹۰) از شرکت وصول خواهد شد.

ماده ۶۴ - متن زیر جایگزین ماده (۱۳۹) می‌گردد:

ماده ۱۳۹ -

الف - موقوفات، نذورات، پذیره، کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی آستان قدس رضوی، آستان حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)، آستانه حضرت معصومه (س)، آستان حضرت احمد ابن موسی (ع) «شاه چراغ»، آستان مقدس حضرت امام خمینی (ره)، مساجد، حسینیه‌ها، تکایا و سایر بقاع متبرکه از پرداخت مالیات معاف است. تشخیص سایر بقاع متبرکه به عهده سازمان اوقاف و امور خیریه می‌باشد.

ب - کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی ایران از پرداخت مالیات معاف است.

ج - کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی صندوق‌های پس انداز بازنشستگی و سازمان بیمه‌ی خدمات درمانی و سازمان تأمین اجتماعی و همچنین حق بیمه و حق بازنشستگی سهم کارکنان و کارفرما و جریمه‌های دریافتی مربوط توسط آنها از پرداخت مالیات معاف است.

د - کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی مدارس علوم اسلامی از پرداخت مالیات معاف است. تشخیص مدارس علوم اسلامی با شورای مدیریت حوزه علمیه قم می‌باشد.

ه - کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی نهادهای انقلاب اسلامی از پرداخت مالیات معاف است. تشخیص نهادهای انقلاب اسلامی با هیأت وزیران می‌باشد.

و - آن قسمت از درآمد صندوق عمران موقوفات کشور که به مصرف عمران موقوفات برسد از پرداخت مالیات معاف است.

ز - درآمد اشخاص از محل وجوه بزرگه ولی فقیه، خمس و زکات از پرداخت مالیات معاف است.

ح - آن قسمت از درآمد موقوفات عام که طبق موازین شرعی به مصرف اموری از قبیل تبلیغات اسلامی، تحقیقات فرهنگی، علمی، دینی، فنی، اختراعات، اکتشافات، تعلیم و تربیت، بهداشت و درمان، بنا و تعمیر و نگهداری مساجد و مصالها و حوزه‌های علمیه و مدارس علوم اسلامی و مدارس و دانشگاه‌های دولتی، مراسم عزیزی و اطعام، تعمیر آثار باستانی، امور عمرانی و آبادانی، هزینه یا وام تحصیلی دانش آموزان و دانشجویان، کمک به مستضعفان و آسیب دیدگان حوادث ناشی از سیل، زلزله، آتش سوزی، جنگ و حوادث غیرمترقبه دیگر برسد. مشروط بر این که درآمد و هزینه‌های مزبور به تأیید سازمان اوقاف و امور خیریه رسیده باشد. از پرداخت مالیات معاف است.

ط - کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی مؤسسات خیریه و عام المنفعه که به ثبت رسیده‌اند. مشروط بر آن که به موجب اساسنامه آنها صرف امور مذکور در بند (ح) این ماده شود و سازمان امور مالیاتی کشور بر درآمد و هزینه آنها نظارت کند، از پرداخت مالیات معاف است.

ی - کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی و همچنین حق عضویت اعضای مجامع حرفه‌ای، احزاب و انجمن‌ها و تشکلهای غیردولتی که دارای مجوز از مراجع ذی‌ربط باشند و وجوهی که به موجب قانون و مقررات مربوط از درآمد یا

حق الزحمه اعضاء آنها کسر و به حساب مجامع مزبور واریز می شود. از پرداخت مالیات معاف است.

ک - موقوفات و کمک ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی انجمن ها و هیأت های مذهبی مربوط به اقلیتهای دینی مذکور در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مشروط بر این که رسمیت آنها به تصویب وزارت کشور برسد، از پرداخت مالیات معاف است.

ل - فعالیتهای انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری که به موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می شوند، از پرداخت مالیات معاف است.

تبصره ۱ - وجوهی که از فعالیتهای غیرانتفاعی و به منظور پیشبرد اهداف و وظایف اشخاص موضوع این ماده از راه برگزاری دوره های آموزشی، سمینارها، نشر کتاب و تشریه های دوره ای و... در چارچوب اساتامه آنها تحصیل می شود و سازمان امور مالیاتی کشور بر درآمد و هزینه آنها نظارت می کند، از پرداخت مالیات معاف است.

تبصره ۲ - حکم تبصره (۲) ماده (۲) این قانون در مورد درآمد مشمول مالیات اشخاص موضوع این ماده جاری می باشد.

تبصره ۳ - آئین نامه اجرایی موضوع این ماده به وسیله سازمان امور مالیاتی کشور تهیه و با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۷۸ - متن زیر و تبصره آن جایگزین ماده (۱۷۱) می گردد:

ماده ۱۷۱ - مؤدیان مالیاتی می توانند در انجام دادن تکالیف قانونی خود از خدمات تخصصی و حرفه ای اعضای جامعه مشاوران رسمی مالیاتی استفاده نمایند.

ضوابط تشکیل جامعه مذکور و شرایط اخذ مجوز مشاور رسمی مالیاتی،

تکالیف، مسئولیتها، اختیارات و چگونگی ارائه خدمات آنان و متقابلاً وظایف، اختیارات و مسئولیتهای مؤذیان و تکالیف مأموران و مراجع تشخیص مالیات و نیز مقررات راجع به تخلفات مشاوران مزبور مطابق آئین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره - کارمندان وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان امور مالیاتی کشور در دوره خدمت یا آمادگی به خدمت و تعلیق نمی‌توانند به مراجع مالیاتی به عنوان وکیل یا نماینده مؤذیان مراجعه نمایند یا به عنوان مشاور مالیاتی فعالیت کنند.

ماده ۸۳ - تبصره ماده (۱۸۶) به تبصره (۱) تبدیل متن زیر به عنوان تبصره (۲) به آن الحاق می‌گردد:

تبصره ۲ - به سازمان امور مالیاتی کشور اجازه داده می‌شود مبلغی معادل یک در هزار درآمد مشمول مالیات قطعی شده صاحبان درآمد مشاغل را وصول و در حساب مخصوص در خزانه منظور نموده تا طبق آئین‌نامه‌ای که به پیشنهاد سازمان مذکور به تصویب وزرای امور اقتصادی و دارایی و بازرگانی خواهد رسید به تشکلهای صنفی و مجامع حرفه‌ای یا مشاوران رسمی مالیاتی که در امر تشخیص وصول مالیات همکاری می‌نمایند پرداخت نماید. وجوه پرداختی به استناد این ماده از شمول مالیات و کلیه مقررات مغایر مستثنی است.

ماده ۱۰۷ - ماده (۲۴۴) و تبصره‌های ذیل آن حذف و متن زیر و تبصره‌های آن جایگزین می‌شود:

ماده ۲۴۴ - مرجع رسیدگی به کلیه اختلاف‌های مالیاتی جز در مواردی که ضمن مقررات این قانون مرجع دیگری پیش‌بینی شده، هیأت حل اختلاف مالیاتی است. هر هیأت حل اختلاف مالیاتی از سه نفر به شرح زیر تشکیل خواهد شد:

۱- یک نفر نماینده سازمان امور مالیاتی کشور.

۲- یک نفر قاضی اعم از شاغل یا بازنشسته در مراکز استان‌ها به انتخاب و معرفی رئیس کل دادگستری و در شهرستان‌ها به انتخاب و معرفی رئیس دادگستری یا دادگاه محل. در صورتی که ظرف پانزده روز از تاریخ درخواست سازمان امور مالیاتی کشور، قاضی مورد نظر معرفی نشود، سازمان مذکور می‌تواند از وجود قضات بازنشسته استفاده کند.

۳- یک نفر نماینده از اتاق بازرگانی و صنایع و معادن یا اتاق تعاون یا جامعه حسابداران رسمی یا مجامع حرفه‌ای یا تشکلهای صنفی یا شورای اسلامی شهر به انتخاب مؤدی در صورتی که برگ تشخیص مالیات ابلاغ قانونی شده باشد و یا همزمان با تسلیم اعتراض به برگ تشخیص در مهلت قانونی مؤدی انتخاب خود را اعلام ننماید سازمان امور مالیاتی با توجه به نوع فعالیت مؤدی یا موضوع مالیات مورد رسیدگی از بین نمایندگان مزبور یک نفر را انتخاب خواهد کرد.

تبصره ۱ - جلسات هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی با حضور سه نفر رسمی است و رأی هیأت‌های مزبور با اکثریت آراء قطعی و لازم الاجرا است، ولی نظر اقلیت باید در متن رأی قید گردد.

تبصره ۲ - اداره امور هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی و مسئولیت تشکیل جلسات هیأت‌ها به عهده سازمان امور مالیاتی کشور می‌باشد و حق الزحمه اعضاء هیأت‌های حل اختلاف براساس آئین‌نامه‌ای که بنا به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی خواهد رسید از محل اعتباری که به همین منظور در بودجه سازمان مذکور پیش بینی می‌شود قابل پرداخت خواهد بود.

ماده ۱۳۲ - متن زیر به عنوان ماده (۲۷۲) به قانون اضافه می‌شود:

ماده ۲۷۲ - حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی که عهده‌دار انجام دادن وظایف حسابرسی و بازرسی قانونی یا حسابرسی اشخاص هستند در صورت درخواست اشخاص مذکور مکلفند گزارش حسابرسی

مالیاتی طبق نمونه‌ای که از طرف سازمان امور مالیاتی تهیه می‌شود، تنظیم کنند و جهت تسلیم به اداره امور مالیاتی مربوط در اختیار مؤدی قرار دهند. گزارش اخیرالذکر باید شامل موارد زیر باشد:

الف - اظهارنظر نسبت به کفایت اسناد و مدارک حسابداری برای امر حسابرسی طبق مفاد این قانون و مقررات مربوط با رعایت اصول و ضوابط و استانداردهای حسابداری.

ب - تعیین درآمد مشمول مالیات براساس مفاد این قانون و مقررات مربوط.

ج - اظهارنظر نسبت به مالیاتهای تکلیفی که مؤدی به موجب قانون مکلف به کسر و پرداخت آن به سازمان امور مالیاتی بوده‌است.

د - سایر مواردی که در نمونه گزارش حسابرسی مالیاتی مورد نظر سازمان امور مالیاتی کشور تعیین خواهد شد.

تبصره ۱ - اداره امور مالیاتی گزارش حسابرسی مالیاتی را بدون رسیدگی قبول و مطابق مقررات برگ تشخیص مالیات صادر می‌کند، قبول گزارش حسابرسی مالیاتی موکول به آن است که مؤدی گزارش حسابرسی مالی نسبت به صورتهای مالی که طبق استانداردهای حسابرسی توسط همان حسابدار رسمی یا مؤسسه حسابرسی تنظیم شده‌باشد را ضمیمه گزارش حسابرسی مالیاتی همراه با اظهارنامه مالیاتی یا حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ انقضای مهلت تسلیم اظهارنامه، تسلیم اداره امور مالیاتی مربوط نموده‌باشد.

تبصره ۲ - وظایف، اختیارات و مسئولیتهای ادارات مالیاتی و حسابداران رسمی و مؤدیان در خصوص گزارش حسابداران رسمی و موارد رفع ایراد نسبت به این گزارش‌ها و رسیدگی به تخلفات احتمالی حسابداران رسمی به موجب آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور اقتصادی

و دارایی می‌رسد.

تبصره ۳ - سازمان امور مالیاتی کشور می‌تواند حسابرسی صورتهای مالی و تنظیم گزارش مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی را به حسابداران رسمی یا مؤسسات حسابرسی واگذار نماید. در این صورت، پرداخت حق الزحمه، طبق مقررات مربوط به عهده سازمان امور مالیاتی کشور می‌باشد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۰۲۹

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۵۰۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۹ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۹۳۸ مورخ ۸۰/۱۰/۸^(۱)؛ «لایحه اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم» مشتمل بر ۱۳۳ ماده، مصوب جلسه مورخ بیست و یکم آذرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- در بند (۲) ماده «۱» و بند (۴) ماده «۵» و مواد (۶۰ و ۶۳)، مجلس تغییراتی در لایحه دولت اعمال شده که موجب کاهش درآمد عمومی می‌گردد و لذا مغایر اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۲- ماده «۷۸» و تبصره (۲) ماده «۱۳۲» چون مستلزم تقنین است خلاف اصل

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) همین مجمرعه، صفحه ۱۱۸.

هشتاد و پنجم قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۳- در ماده «۸۳» چون پرداختها در حدود اعتبار مصوب به موجب قانون مشخص نشده است، مغایر اصل پنجاه و سوم قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۴- در بند (۷) ماده «۱۰۷» واگذاری انتخاب و معرفی قاضی شاغل در مراکز استانها به رئیس کل دادگستری و در شهرستانها به رئیس دادگستری یا دادگاه محل، مغایر بسند سوم اصل یکصد و پنجاه و هشتم قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

۵- اطلاع عدم معافیت مالیاتی مستفاد از مواد (۱ و ۶۴) و تبصره‌های آنها نسبت به مواردی که حضرت امام (ره) یا مقام معظم رهبری «مد ظله العالی» نظر به معافیت داده‌اند، نظیر آستان قدس رضوی، خلاف شرع و مغایر اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی^(۴) شناخته شد.

تذکر:

۱- در سطر سوم ماده «۴» بعد از کلمه «سلب» حرف «یا» اضافه گردد.

۲- در ماده «۶» کلمه «پس» زائد است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

(۲) اصل پنجاه و سوم: کلیه دریافت‌های دولت در حسابهای خزانه‌داری کل متمرکز شود و همه پرداختها در حدود اعتبارات مصوب به موجب قانون انجام می‌گیرد.

(۳) اصل یکصد و پنجاه و هشتم: وظایف رئیس قوه قضائیه به شرح زیر است:

۱- ایجاد تشکیلات در دادگستری به تناسب مسئولتهای اصل یکصد و پنجاه و هشتم.

۲- تهیه لوایح قضائی متناسب با جمهوری اسلامی.

۳- استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از

امور اداری، طبق قانون.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۷۳۴ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۰۲۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸ و پیرو نامه شماره ۱۵۰۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۹، لایحه شماره ۲۰۷۹۰/۴۳۳۴۱ مورخ ۱۳۷۹/۹/۳۰ دولت در مورد اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کردبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۲)

ماده ۱ - ماده (۲) و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۲ - اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیاتهای موضوع این قانون نیستند:

۱- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی.

۲- دستگاههایی که بودجه آنها به وسیله دولت تأمین می شود.

۳- شهرداری‌ها.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

(۲) در این قسمت به موادی که در مرحله قبل مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و به نوعی توسط مجلس شورای اسلامی اصلاح شده است اشاره خواهد شد.

تبصره ۱ - شرکتهایی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها متعلق به اشخاص مؤسسه‌های مذکور در بندهای فوق باشد، سهم درآمد یا سود آنها مشمول حکم این ماده نخواهد بود. حکم این تبصره مانع استفاده شرکتهای مزبور از معافیت‌های مقرر در این قانون، حسب مورد نیست.

تبصره ۲ - درآمدهای حاصل از فعالیتهای اقتصادی از قبیل فعالیتهای صنعتی، معدنی، تجاری، خدماتی و سایر فعالیتهای تولیدی برای اشخاص موضوع این ماده، که به نحوی غیر از طریق شرکت نیز تحصیل می‌شود، در هر مورد به طور جداگانه به نرخ مذکور در ماده (۱۰۵) این قانون مشمول مالیات خواهد بود.

مسئولان اداره امور در این گونه موارد نسبت به سهم فعالیت مذکور مکلف به انجام دادن تکالیف مربوط طبق مقررات این قانون خواهند بود. در غیر این صورت نسبت به پرداخت مالیات متعلق با مؤدی مسئولیت تضامنی خواهند داشت.

تبصره ۳ - اعمال معافیت مالیاتی برای نهادهایی که از طرف حضرت امام خمینی (ره) یا مقام معظم رهبری دارای مجوز می‌باشند منوط به موافقت مقام معظم رهبری است.

ماده ۶۰ - ماده (۱۳۴) به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۳۴ - درآمد حاصل از تعلیم و تربیت مدارس غیرانتفاعی اعم از ابتدایی، راهنمایی، متوسطه، فنی و حرفه‌ای، دانشگاهها و مراکز آموزش عالی غیرانتفاعی و درآمد مؤسسات نگهداری معلولین ذهنی و حرکتی بابت نگهداری اشخاص مذکور و درآمد حاصل از فعالیتهای ورزشی مؤسسات و باشگاههای ورزشی که حسب مورد دارای پروانه فعالیت از مراجع ذی‌ربط هستند از پرداخت مالیات معاف است. آئین‌نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۶۳ - ماده (۱۳۸) و تبصره (۱) آن به شرح ذیل اصلاح و تبصره (۲) ذیل آن

حذف و تبصره‌های (۳)، (۴) و (۵) آن به ترتیب به تبصره‌های (۲)، (۳) و (۴) تغییر می‌یابند:

ماده ۱۳۸ - آن قسمت از سودابرازی شرکتهای تعاونی و خصوصی که برای توسعه و بازسازی و نوسازی یا تکمیل واحدهای موجود صنعتی و معدنی خود یا ایجاد واحدهای جدید صنعتی یا معدنی در آن سال مصرف گردد از پنجاه درصد (۵۰٪) مالیات متعلق موضوع ماده (۱۰۵) این قانون معاف خواهد بود مشروط بر اینکه قبلاً اجازه توسعه یا تکمیل یا ایجاد واحد صنعتی یا معدنی جدید در قالب طرح سرمایه‌گذاری معین از وزارتخانه ذی‌ربط تحصیل شده باشد. در صورتی که هزینه اجرای طرح یا طرح‌های یاد شده در هر سال مازاد بر سود ابرازی همان سال باشد و یا از هزینه طرح سرمایه‌گذاری کمتر باشد شرکت می‌تواند از معافیت مذکور در محاسبه مالیات سودابرازی سالهای بعد حداکثر به مدت چهار سال و به میزان مازاد مذکور و یا باقیمانده هزینه اجرای کامل طرح بهره‌مند شود.

تبصره ۱ - در صورتی که شرکت، قبل از تکمیل، اجرای طرح را متوقف نماید یا ظرف یک سال پس از مهلت تعیین شده در طرح سرمایه‌گذاری، آن را به بهره‌برداری نرساند، یا ظرف پنج سال پس از شروع بهره‌برداری آن را تعطیل، منحل یا منتقل نماید معادل معافیت‌های مالیاتی منظور شده در این ماده برای اجرای طرح و جرائم متعلقه موضوع ماده (۱۹۰) این قانون از شرکت وصول خواهد شد.

ماده ۶۴ - متن زیر جایگزین ماده (۱۳۹) می‌گردد:

ماده ۱۳۹ -

الف - موقوفات، نذورات، پذیره، کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی آستان قدس رضوی، آستان حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)، آستانه حضرت معصومه (س)، آستان حضرت احمد ابن موسی (ع) «شاه چراغ»، آستان مقدس حضرت امام خمینی (ره)، مساجد، حسینیه‌ها، تکایا و سایر بقیع متبرکه از پرداخت

مالیات معاف است. تشخیص سایر بقاء متبرکه به عهده سازمان اوقاف و امور خیریه می‌باشد.

ب - کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی سازمان هلال احمر جمهوری اسلامی ایران از پرداخت مالیات معاف است.

ج - کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی صندوق‌های پس انداز بازنشستگی و سازمان بیمه‌ی خدمات درمانی و سازمان تأمین اجتماعی و همچنین حق بیمه و حق بازنشستگی سهم کارکنان و کارفرما و جریمه‌های دریافتی مربوط توسط آنها از پرداخت مالیات معاف است.

د - کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی مدارس علوم اسلامی از پرداخت مالیات معاف است. تشخیص مدارس علوم اسلامی با شورای مدیریت حوزه علمیه قم می‌باشد.

ه - کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی نهادهای انقلاب اسلامی از پرداخت مالیات معاف است. تشخیص نهادهای انقلاب اسلامی با هیأت وزیران می‌باشد.

و - آن قسمت از درآمد صندوق عمران موقوفات کشور که به مصرف عمران موقوفات برسد از پرداخت مالیات معاف است.

ز - درآمد اشخاص از محل وجوه برپه ولی فقیه، خمس و زکات از پرداخت مالیات معاف است.

ح - آن قسمت از درآمد موقوفات عام که طبق موازین شرعی به مصرف اموری از قبیل تبلیغات اسلامی، تحقیقات فرهنگی، علمی، دینی، فنی، اختراعات، اکتشافات، تعلیم و تربیت، بهداشت و درمان، بنا و تعمیر و نگهداری مساجد و مصلاها و حوزه‌های علمیه و مدارس علوم اسلامی و مدارس و دانشگاه‌های دولتی، مراسم عزیه و اطعام، تعمیر آثار باستانی، امور عمرانی و آبادانی، هزینه یا

وام تحصیلی دانش آموزان و دانشجویان، کمک به مستضعفان و آسیب دیدگان حوادث ناشی از سیل، زلزله، آتش سوزی، جنگ و حوادث غیرمترقبه دیگر برسد، مشروط بر این که درآمد و هزینه های مزبور به تأیید سازمان اوقاف و امور خیریه رسیده باشد، از پرداخت مالیات معاف است.

ط - کمک ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی مؤسسات خیریه و عام المنفعه که به ثبت رسیده اند، مشروط بر آن که به موجب اساسنامه آنها صرف امور مذکور در بند (ح) این ماده شود و سازمان امور مالیاتی کشور بر درآمد و هزینه آنها نظارت کند، از پرداخت مالیات معاف است.

ی - کمک ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی و همچنین حق عضویت اعضاء مجامع حرفه ای، احزاب و انجمن ها و تشکلهای غیردولتی که دارای مجوز از مراجع ذی ربط باشند و وجوهی که به موجب قانون و مقررات مربوط از درآمد یا حق الزحمه اعضاء آنها کسر و به حساب مجامع مزبور واریز می شود، از پرداخت مالیات معاف است.

ک - موقوفات و کمک ها و هدایای دریافتی نقدی و غیرنقدی انجمن ها و هیأت های مذهبی مربوط به اقلیتهای دینی مذکور در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، مشروط بر این که رسمیت آنها به تصویب وزارت کشور برسد، از پرداخت مالیات معاف است.

ل - فعالیتهای انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری که به موجب مجوز و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می شوند، از پرداخت مالیات معاف است.

تبصره ۱ - وجوهی که از فعالیتهای غیرانتفاعی و به منظور پیشبرد اهداف و وظایف اشخاص موضوع این ماده از راه برگزاری دوره های آموزشی، سمینارها، نشر کتاب و نشریه های دوره ای و... در چارچوب اساسنامه آنها تحصیل می شود و سازمان امور مالیاتی کشور بر درآمد و هزینه آنها نظارت می کند، از پرداخت مالیات

معاف است.

تبصره ۲ - حکم تبصره (۲) ماده (۲) این قانون در مورد درآمد مشمول مالیات اشخاص موضوع این ماده جاری می‌باشد.

تبصره ۳ - آئین‌نامه اجرایی موضوع این ماده به وسیله سازمان امور مالیاتی کشور تهیه و با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۴ - اعمال این ماده در مورد نهادهایی که از طرف حضرت امام خمینی (ره) یا مقام معظم رهبری دارای مجوز می‌باشند منوط به موافقت مقام معظم رهبری است.

ماده ۷۸ - متن ذیل جایگزین ماده (۱۷۱) گردد:

ماده ۱۷۱ - کارمندان وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان امور مالیاتی کشور در دوره خدمت یا آمادگی به خدمت نمی‌توانند به عنوان وکیل یا نماینده مؤدیان مراجعه نمایند.

ماده ۸۳ - تبصره ماده (۱۸۶) به تبصره (۱) تبدیل متن زیر به عنوان تبصره (۲) به آن الحاق می‌گردد:

تبصره ۲ - به سازمان امور مالیاتی کشور اجازه داده می‌شود مبلغی معادل یک در هزار درآمد مشمول مالیات قطعی شده صاحبان درآمد، مشاغل را وصول و در حساب مخصوص در خزانه منظور نموده تا در حدود اعتبارات مصوب بودجه سالانه به تشکلهای صنفی و مجامع حرفه‌ای که در امر تشخیص وصول مالیات همکاری می‌نمایند پرداخت نماید. وجوه پرداختی به استناد این ماده از شمول مالیات و کلیه مقررات مغایر مستثنی است.

ماده ۱۰۷ - ماده (۲۴۴) و تبصره‌های ذیل آن حذف و متن زیر و تبصره‌های آن جایگزین می‌شود:

ماده ۲۴۴ - مرجع رسیدگی به کلیه اختلاف‌های مالیاتی جز در مواردی که ضمن مقررات این قانون مرجع دیگری پیش بینی شده، هیأت حل اختلاف مالیاتی است. هر هیأت حل اختلاف مالیاتی از سه نفر به شرح زیر تشکیل خواهد شد:

۱- یک نفر نماینده سازمان امور مالیاتی کشور.

۲- یک نفر قاضی اعم از شاغل یا بازنشسته. در صورتی که قاضی بازنشسته واجد شرایطی در شهرستانها یا مراکز استانها وجود نداشته باشد بنا به درخواست سازمان امور مالیاتی کشور، رئیس قوه قضائیه یک نفر قاضی شاغل را برای عضویت معرفی خواهد نمود.

۳- یک نفر نماینده از اتاق بازرگانی و صنایع و معادن یا اتاق تعاون یا جامعه حسابداران رسمی یا مجامع حرفه‌ای یا تشکلهای صنفی یا شورای اسلامی شهر به انتخاب مؤدی در صورتی که برگ تشخیص مالیات ابلاغ قانونی شده باشد و یا همزمان با تسلیم اعتراض به برگ تشخیص در مهلت قانونی مؤدی انتخاب خود را اعلام ننماید سازمان امور مالیاتی با توجه به نوع فعالیت مؤدی یا موضوع مالیات مورد رسیدگی از بین نمایندگان مزبور یک نفر را انتخاب خواهد کرد.

تبصره ۱ - جلسات هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی با حضور سه نفر رسمی است و رأی هیأت‌های مزبور با اکثریت آراء قطعی و لازم الاجرا است، ولی نظر اقلیت باید در متن رأی قید گردد.

تبصره ۲ - اداره امور هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی و مسئولیتهای تشکیل جلسات هیأت‌ها به عهده سازمان امور مالیاتی کشور می‌باشد و حق الزحمه اعضاء هیأت‌های حل اختلاف براساس آئین‌نامه‌ای که بنا به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی خواهد رسید از محل اعتباری که به همین منظور در بودجه سازمان مذکور پیش بینی می‌شود قابل پرداخت خواهد بود.

ماده ۱۳۲ - متن زیر به عنوان ماده (۲۷۲) به قانون اضافه می‌شود:

ماده ۲۷۲ - سازمان حسابرسی جمهوری اسلامی ایران و حسابداران رسمی و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی که عهده‌دار انجام دادن وظایف حسابرسی و بازرسی قانونی یا حسابرسی اشخاص هستند در صورت درخواست اشخاص مذکور مکلفند گزارش حسابرسی مالیاتی طبق نمونه‌ای که از طرف سازمان امور مالیاتی تهیه می‌شود، تنظیم کنند و جهت تسلیم به اداره امور مالیاتی مربوط در اختیار مؤدی قرار دهند. گزارش اخیرالذکر باید شامل موارد زیر باشد:

الف - اظهار نظر نسبت به کفایت اسناد و مدارک حسابداری برای امر حسابرسی طبق مفاد این قانون و مقررات مربوط با رعایت اصول و ضوابط و استانداردهای حسابداری.

ب - تعیین درآمد مشمول مالیات براساس مفاد این قانون و مقررات مربوط.

ج - اظهار نظر نسبت به مالیاتهای تکلیفی که مؤدی به موجب قانون مکلف به کسر و پرداخت آن به سازمان امور مالیاتی بوده است.

د - سایر مواردی که در نمونه گزارش حسابرسی مالیاتی مورد نظر سازمان امور مالیاتی کشور تعیین خواهد شد.

تبصره ۱ - اداره امور مالیاتی گزارش حسابرسی مالیاتی را بدون رسیدگی قبول و مطابق مقررات برگ تشخیص مالیات صادر می‌کند، قبول گزارش حسابرسی مالیاتی موکول به آن است که مؤدی گزارش حسابرسی مالی نسبت به صورتهای مالی که طبق استانداردهای حسابرسی توسط همان حسابدار رسمی یا مؤسسه حسابرسی تنظیم شده باشد را ضمیمه گزارش حسابرسی مالیاتی همراه با اظهارنامه مالیاتی یا حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ انقضای مهلت تسلیم اظهارنامه، تسلیم اداره امور مالیاتی مربوط نموده باشد.

تبصره ۲ - سازمان امور مالیاتی کشور می‌تواند حسابرسی صورتهای مالی و تنظیم گزارش مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی را به حسابداران رسمی یا مؤسسات حسابرسی واگذار نماید. در این صورت، پرداخت حق الزحمه طبق مقررات مربوط به عهده سازمان امور مالیاتی کشور می‌باشد.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۱۷۲

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۷۳۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۷ و شماره ۱۵۰۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۹ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۳۰۲۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۹۳۸ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۸؛ «لایحه اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ سوّم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۰ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- در ماده (۶۰) اشکال شورای نگهبان کماکان به قوت خود باقی است.

۲- افزایش مدت ۳ سال به ۴ سال در اصلاحیه اخیر ماده (۶۳) چون موجب کاهش درآمد عمومی می‌گردد، لذا مفایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۳- اشکال شرعی و قانون اساسی بند (۵) نظر شورای نگهبان در تبصره (۳) ماده (یک) و تبصره (۴) ماده (۶۴) به دلیل اطلاق عدم معافیت مالیاتی نسبت به مواردی که حضرت امام (ره) نظر به معافیت داده‌اند به قوت خود باقی است.

و چون اخذ مالیات از نهادها و بنیادها به طور مطلق اجازه داده شد و شرطی را که مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) برای اخذ مالیات از این دستگاهها در نامه شماره ۱/۲۰۷۴ مورخ ۸۰/۱۰/۱۶ فرموده‌اند^(۲) رعایت نگردیده است. لذا خلاف موازین

(۱) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

(۲) پاسخ مقام معظم رهبری به نامه رئیس مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱/۲۰۷۴

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۱۶

چتاب حجت الاسلام والمسلمین آقای کروی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

شرح و مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان
احمد جنتی

با سلام و تحیت نامه شماره ۱۰/۶۲۹۶۰/د مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱ جنابعالی در خصوص مالیات شرکهای تحت پوشش نهاد و بنیادها به استحضار مقام معظم رهبری (مدظله العالی) رسید، پی نوشت فرمودند:

بسم الله الرحمن الرحيم

جناب حجت الاسلام آقای کروی ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

با سلام و تحیت این جانب علی الاصول با لغو هرگونه امتیاز خاصی برای نهادها و بنیادها موافقم. صرفاً دغدغهی هزینه های مأموریتی این دستگاهها مانند جانبازان عزیز و خانواده های معظم شهیدان و محرومان و مستضعفان ذهن اینجانب را مشغول می کند و اگر این امر به نحو مناسب در بودجه ی عمومی پیش بینی شود و این دستگاهها به ویژه آموزشی و فرهنگی، در مورد ایفای وظایف خود دچار کمبود نشوند با لغو معافیت مالیاتی آنها موافقم و از آن حمایت می کنم.

سید علی خامنه ای

۸۰/۱۰/۱۵

تصویر پی نوشت معظم له به پیوست ایفا می گردد.

قابل ذکر است که براساس دستورالعمل یکسان سازی مالیات نهادهای انقلاب اسلامی دارای فعالیت های اقتصادی که در تاریخ ۱۳۷۶/۴/۲۳ طی نامه شماره ۱/۳۳۳۵۲ به وزیر محترم اقتصاد و دارایی ابلاغ گردیده کلیه شرکهای تحت پوشش بنیادها و نهادها که مشمول دستورالعمل فوق بوده اند، با توافق وزارت اقتصاد و دارایی، مالیات قانونی محاسب شده را به حساب مشخصی واریز نموده و سپس برای هزینه های تعیین شده که مربوط به مأموریت دستگاهها از قبیل امور محرومین، خانواده شهدا، آموزشی و فرهنگی و... بوده را با ساز و کار مشخصی به حساب دستگاههای مذکور واریز گردیده و آنها نیز استفاده می کرده اند. دستورالعمل مذکور جهت مزید اطلاع ارسال می گردد.

محمدی گلپایگانی

رئیس دفتر مقام معظم رهبری

رونوشت:

حضرت آیت الله جنتی - دبیر محترم شورای نگهبان جهت اطلاع و اقدام مقتضی پیر مذاکرات قبلی.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۷۸۷ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۲۳

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۱۷۲ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۱ و پیرو نامه شماره ۱۷۳۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۷، لایحه شماره ۲۰۷۹۰/۴۳۳۴۱ مورخ ۱۳۷۹/۹/۳۰ دولت در مورد اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

- ماده ۱ - ماده (۲) و تبصره های آن به شرح زیر اصلاح می شود:
- ماده ۲ - اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیاتهای موضوع این قانون نیستند:
- ۱- وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی.
 - ۲- دستگاههایی که بودجه آنها به وسیله دولت تأمین می شود.
 - ۳- شهرداری ها.
- تبصره ۱ - شرکت هایی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها متعلق به اشخاص و

موسسه‌های مذکور در بندهای فوق باشد، سهم درآمد یا سود آنها مشمول حکم این ماده نخواهد بود. حکم این تبصره مانع استفاده شرکت‌های مزبور از معافیت‌های مقرر در این قانون، حسب مورد، نیست.

تبصره ۲ - درآمدهای حاصل از فعالیتهای اقتصادی از قبیل فعالیتهای صنعتی، معدنی، تجاری، خدماتی و سایر فعالیتهای تولیدی برای اشخاص موضوع این ماده، که به نحوی غیر از طریق شرکت نیز تحصیل می‌شود، در هر مورد به طور جداگانه به نرخ مذکور در ماده (۱۰۵) این قانون مشمول مالیات خواهد بود.

مسئولان اداره امور در این گونه موارد نسبت به سهم فعالیت مذکور مکلف به انجام دادن تکالیف مربوط طبق مقررات این قانون خواهند بود. در غیر این صورت نسبت به پرداخت مالیات متعلق با مؤدی مسئولیت تضامنی خواهند داشت.

تبصره ۳ - معافیت مالیاتی این ماده برای نهادهایی که از طرف حضرت امام خمینی (ره) یا مقام معظم رهبری دارای مجوز می‌باشند براساس نظر مقام معظم رهبری است.

ماده ۲ - مواد (۳) تا (۱۶) قانون حذف می‌شود.

...

ماده ۶۰ - ماده (۱۳۴) به شرح زیر اصلاح گردید:

ماده ۱۳۴ - درآمد حاصل از تعلیم و تربیت مدارس غیرانتفاعی اعم از ابتدایی، راهنمایی، متوسطه، فنی و حرفه‌ای، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و غیرانتفاعی و درآمد مؤسسات نگهداری معلولین ذهنی و حرکتی بابت نگهداری اشخاص مذکور که حسب مورد دارای پروانه فعالیت از مراجع ذی‌ربط هستند و همچنین درآمد باشگاه‌ها و مؤسسات ورزشی دارای مجوز از سازمان تربیت بدنی حاصل از فعالیتهای منحصراً ورزشی از پرداخت مالیات معاف است.

آئین‌نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب

هیأت وزیران خواهد رسید.

.....

ماده ۶۳ - ماده (۱۳۸) و تبصره (۱) آن به شرح ذیل اصلاح و تبصره (۲) ذیل آن حذف و تبصره‌های (۳)، (۴) و (۵) آن به ترتیب به تبصره‌های (۲)، (۳) و (۴) تغییر می‌یابند:

ماده ۱۳۸ - آن قسمت از سود ابرازی شرکتهای تعاونی و خصوصی که برای توسعه و بازسازی و نوسازی یا تکمیل واحدهای موجود صنعتی و معدنی خود یا ایجاد واحدهای جدید صنعتی یا معدنی در آن سال مصرف گردد از پنجاه درصد (۵۰٪) مالیات متعلق موضوع ماده (۱۰۵) این قانون معاف خواهد بود مشروط بر اینکه قبلاً اجازه توسعه یا تکمیل یا ایجاد واحد صنعتی یا معدنی جدید در قالب طرح سرمایه‌گذاری معین از وزارتخانه ذی‌ربط تحصیل شده باشد. در صورتی که هزینه اجرای طرح یا طرح‌های یاد شده در هر سال مازاد بر سود ابرازی همان سال باشد و یا از هزینه طرح سرمایه‌گذاری کمتر باشد شرکت می‌تواند از معافیت مذکور در محاسبه مالیات سود ابرازی سالهای بعد حداکثر به مدت سه سال و به میزان مازاد مذکور و یا باقیمانده هزینه اجرای کامل طرح بهره‌مند شود.

تبصره ۱ - در صورتی که شرکت، قبل از تکمیل، اجرای طرح را متوقف نماید یا ظرف یک سال پس از مهلت تعیین شده در طرح سرمایه‌گذاری، آن را به بهره‌برداری نرساند، یا ظرف پنج سال پس از شروع بهره‌برداری آن را تعطیل، منحل یا منتقل نماید معادل معافیت‌های مالیاتی منظور شده در این ماده برای اجرای طرح و جرائم متعلقه موضوع ماده (۱۹۰) این قانون از شرکت وصول خواهد شد.

ماده ۶۴ - متن زیر جایگزین ماده (۱۳۹) می‌گردد:

ماده ۱۳۹ -

الف - ...

ل - فعالیتهای انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری که به موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شوند، از پرداخت مالیات معاف است.
تبصره ۱ - ...

تبصره ۴ - اعمال این ماده در مورد نهادهایی که از طرف حضرت امام خمینی (ره) یا مقام معظم رهبری دارای مجوز می‌باشند منوط به موافقت مقام معظم رهبری است.

تبصره (۴) به شرح ذیل اصلاح گردید:

تبصره ۴ - مفاد این ماده در مورد نهادهایی که از طرف حضرت امام خمینی (ره) یا مقام معظم رهبری دارای مجوز می‌باشند براساس نظر مقام معظم رهبری انجام می‌گیرد.

ماده ۶۵ - ماده (۱۴۰) حذف می‌گردد.

.....

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۳۷۲

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۲۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۷۸۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۳ و شماره ۱۷۳۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۷ و شماره ۱۵۰۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۹ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۳۱۷۲ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۱ و شماره ۸۰/۲۱/۳۰۲۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۹۳۸ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۸ لایحه اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و سوم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه

مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

در تبصره (۳) ماده (۱) و تبصره (۴) ماده (۶۴) از این جهت که کلمه نهادها شامل کلیه موارد مین جمله آستان قدس رضوی نمی‌شود. لذا ایراد شورای نگهبان کماکان به قوت خود باقی است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۷۹۶ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۲۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۲۷۲ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴ و پیرو نامه شماره ۱۷۸۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۳، لایحه شماره ۲۰۷۹۰/۴۳۳۴۱ مورخ ۱۳۷۹/۹/۳۰ دولت در خصوص اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم که در جلسه علنی روز شنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱ - ماده (۲) و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۲ - اشخاص زیر مشمول پرداخت مالیاتهای موضوع این قانون نیستند:

۱- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی.

۲- دستگاههایی که بودجه آنها به وسیله دولت تأمین می‌شود.

۳- شهرداری‌ها.

تبصره ۱ - شرکتهایی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها متعلق به اشخاص و مؤسسه‌های مذکور در بندهای فوق باشد، سهم درآمد یا سود آنها مشمول حکم این ماده نخواهد بود. حکم این تبصره مانع استفاده شرکتهای مزبور از معافیتهای مقرر در این قانون، حسب مورد، نیست.

تبصره ۲ - درآمدهای حاصل از فعالیتهای اقتصادی از قبیل فعالیتهای صنعتی، معدنی، تجاری، خدماتی و سایر فعالیتهای تولیدی برای اشخاص موضوع این ماده، که به نحوی غیر از طریق شرکت نیز تحصیل می‌شود، در هر مورد به طور جداگانه به نرخ مذکور در ماده (۱۰۵) این قانون مشمول مالیات خواهد بود.

مسئولان اداره امور در این گونه موارد نسبت به سهم فعالیت مذکور مکلف به انجام دادن تکالیف مربوط طبق مقررات این قانون خواهند بود. در غیر این صورت نسبت به پرداخت مالیات متعلق با مؤدی مسئولیت تضامنی خواهند داشت.

تبصره ۳ - معافیت مالیاتی این ماده برای مواردی که از طرف حضرت امام خمینی (ره) یا مقام معظم رهبری دارای مجوز می‌باشند براساس نظر مقام معظم رهبری است.

ماده ۲ - مواد (۳) تا (۱۶) قانون حذف می‌شود.

....

ماده ۶۴ - متن زیر جایگزین ماده (۱۳۹) می‌گردد:

ماده ۱۳۹ -

الف - ...

ل - فعالیتهای انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری که به موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شوند، از پرداخت مالیات معاف است.

تبصره ۱ - ...

تبصره ۴ - مفاد این ماده در مواردی که از طرف حضرت امام خمینی (ره) یا مقام معظم رهبری دارای مجوز می‌باشند براساس نظر مقام معظم رهبری انجام می‌گیرد.

ماده ۶۵ - ...

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۳۰۵

تاریخ: ۸۰/۱۱/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۷۹۶ - ق مورخ ۸۰/۱۱/۲۷ و شماره ۱۷۸۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۳ و شماره ۱۷۳۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۷ و شماره ۱۵۰۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۹ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۳۱۷۲ مورخ ۸۰/۱۱/۱۱ و شماره ۸۰/۲۱/۳۰۲۹ مورخ ۸۰/۱۰/۱۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۹۳۸ مورخ ۸۰/۱۰/۸؛ «لایحه اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و هفتم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه شورای نگهبان مطرح شد، که با توجه

(۱) ر.ک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۶۰۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۳.

به اصلاحات به عمل آمده مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.
قائم مقام دبیر شورای نگهبان
سیدرضا زواره‌ای

مغایرت و مخالفت لایحه تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۷۰۶ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۳۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۳۵۹۱۸ مورخ ۱۳۸۰/۸/۵ دولت در خصوص تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت که بنا به تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه روز دوشنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۷ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی^(۱) جمهوری اسلامی ایران به کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات تفویض شده بود تا پس از تصویب و پیشنهاد مدت اجرای آزمایشی تقدیم مجلس شورای اسلامی گردد، در جلسه روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳ با اصلاحاتی به تصویب کمیسیون مذکور رسید و در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۶ با چهار سال مدت اجرای آزمایشی آن موافقت گردید که در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی^(۲) ایران جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

متن لایحه^(۱)

ماده ۷ - به منظور ایجاد اشتغال مولد و تشویق بخش غیردولتی به سرمایه‌گذاری در امر تولید به دستگاههای اجرایی اجازه داده می‌شود حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) از اعتبار طرحهای تملک‌داریهای سرمایه‌ای مندرج در قوانین بودجه سالانه را پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور جهت پرداخت قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات بانکی و کمک به عملیات زیرینایی سرمایه‌گذاریهای بخش غیردولتی و یا وجوه اداره شده در جهت تحقق اهداف برنامه‌های مصوب اختصاص دهند.

آئین‌نامه اجرایی این ماده بنا به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره - کلیه وجوهی که تحت عنوان وجوه اداره شده در قوانین برنامه و بودجه منظور می‌شود بعد از پرداخت به سیستم بانکی و مؤسسات اعتباری به هزینه قطعی منظور می‌گردد. سود حاصل از وجوه مذکور و اقساط دریافتی ناشی از تسهیلات وجوه مذکور به ترتیبی که در آئین‌نامه اجرایی این ماده تعیین می‌گردد به حساب ویژه‌ای در خزانه‌داری کل واریز و عیناً در بودجه‌های سنواتی مجدداً برای تحقق اهداف مورد نظر لحاظ خواهد شد.

ماده ۲۲ - به نیروهای مسلح و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود با توجه به تخصص‌ها و توانایی‌ها و ظرفیت نیروهای تحت نظر خود با حفظ توان رزمی برای اجرای طرحها و پروژه‌های اجرایی با دستگاههای اجرایی کشور قرار داد پیمانکاری منعقد نمایند. کلیه وجوه دریافتی از بابت قراردادهای مذکور به ردیف‌های درآمد اختصاصی که همه ساله

(۱) در این قسمت فقط به مواردی که مورد ایراد و تذکر شورای نگهبان قرار گرفته است اشاره خواهد شد.

میزان آن در قانون بودجه سالانه منظور می‌شود، واریز و معادل آن در جهت اجرای قراردادهای فوق و تقویت نیروی مربوطه و جایگزین استهلاک ماشین آلات اختصاص می‌یابد.

آئین‌نامه اجرایی این ماده توسط ستاد کل نیروهای مسلح با همکاری وزارتخانه‌های دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و از طریق وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۳۳ - به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی بنیاد ایران شناسی و فرهنگستانها و مرکز آموزش مدیریت دولتی و بیمارستان‌های آموزشی اجازه داده می‌شود به منظور استفاده بهینه از ساختمانها و امکانات موجود خود مشروط بر آن که به فعالیتها و وظایف مستمر و جاری آنها لطمه‌ای وارد ننماید و تأثیر نامطلوبی نگذارد، به صورت موقت اجازه یکساله یا کمتر و قابل تمدید به اشخاص حقیقی و حقوقی به قیمت روز اجازه دهند. دستگاههای فوق مکلفند درآمد حاصل را به حساب درآمد اختصاصی نزد خزانه‌داری کل واریز نمایند. معادل وجوه واریزی در اختیار مؤسسه مربوط قرار می‌گیرد تا براساس آئین‌نامه مالی و معاملاتی دانشگاهها هزینه گردد.

ماده ۷۲ - مبانی و فاصله طبقات محاسبه مالیات موضوع جزء (۲) بند (ح) ماده واحده قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی و سود بازرگانی و مالیات انواع خودروها و ماشین آلات راه‌سازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها مصوب ۱۳۷۱/۱۰/۲ به نسبت چهاربرابر افزایش می‌یابد.

تبصره ۱ - از ابتدای سال ۱۳۸۱ مالیات فروش خودروهای سواری حذف می‌گردد.
تبصره ۲ - دولت مکلف است سود بازرگانی را به گونه‌ای تنظیم نماید که موجبات تشویق افزایش ساخت داخلی قطعات خودرو سواری را فراهم آورد و حداقل سود

بازرگانی به میزان شصت درصد (۶۰٪) برای مجموعه قطعات وارداتی (Pwh c.k.d) و حداقل ده درصد (۱۰٪) برای خودرو با پنجاه درصد (۵۰٪) ساخت داخلی منظور نماید.

تبصره ۳ - به میزان درصد سهم ساخت داخلی با تأیید وزارت صنایع و معادن سود بازرگانی تعیین شده متناسباً کاهش خواهد یافت.

ماده ۸۸ - به منظور کاهش تدریجی اعتبارات هزینه‌ای کشور و منطقی نمودن حجم و اندازه دولت و بهبود ارائه خدمات به مردم و جلب مشارکت بخش غیردولتی به وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی مرتبط با بخشهای تولیدی، زیربنایی و اجتماعی و همچنین وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، فرهنگ و ارشاد اسلامی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان بهزیستی و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای اجازه داده می‌شود براساس مقررات این ماده نسبت به انجام موارد زیر اقدام نمایند:

الف - کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی موضوع این ماده می‌توانند علاوه بر وجوهی که به منظور توسعه فعالیت بخش غیردولتی برای اعطای کمک‌های بلاعوض و وجوه اداره شده در بودجه‌های سالانه پیش‌بینی می‌شود تا میزان پنج درصد (۵٪) از اعتبارات هزینه‌ای و ده درصد (۱۰٪) از اعتبارات تملک داراییهای سرمایه‌ای خود را برای توسعه فعالیت بخشهای غیردولتی مربوط و کاهش تصدی دولت به صورت وام یا کمک بلاعوض براساس موافقتنامه متبادله با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور جهت احکام این ماده هزینه نمایند.

ب - ساختمانهای نیمه تمام و موجود در مناطق شهری در هر یک از بخشهای آموزش و پرورش عمومی، مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای، آموزش عالی، بهداشت، درمان، بهزیستی و فرهنگ و هنر، تربیت بدنی را به صورت اجاره یا اجاره به شرط تملیک یا فروش به متقاضیان واجد شرایط و در شرایط مساوی با اولویت کارکنان

آن واحدها واگذار نموده و یا به فروش برسانند. میزان اجاره و نحوه واگذاری ساختمانهای مذکور با توجه به موقعیت جغرافیایی و میزان تقاضا و بر حسب نوع فعالیت با اعمال تخفیفها و تسهیلات ویژه به نحوی که موجبات تحقق مفاد این ماده فراهم گردد، تعیین می شود.

ج - به منظور جلب مشارکت مردمی جهت ارائه خدمات توانبخشی و تقویت تشکلهای غیردولتی، اجازه داده می شود به ازای پذیرش هر معلول، بیمار روانی و سایر موارد مربوط توسط اینگونه تشکلهای، به طور متوسط و متناسب با محرومیت منطقه و نوع خدمات، از محل اعتبارات سازمان بهزیستی کشور با رعایت بند (الف) حداکثر معادل هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) هزینه سرانه مراکز توانبخشی دولتی به عنوان کمک بلاعوض در اختیار این گونه تشکلهای قرار گیرد. همچنین سازمان بهزیستی کشور می تواند مطابق این بند هزینه نگهداری آن دسته از معلولان ضایعات نخاعی مستمند را به خانواده های آنان که داوطلب نگهداری هستند پرداخت نماید.

د - مدیریت مراکز بهداشتی و درمانی دولتی بدون دریافت اجاره بهای اموال منقول و غیرمنقول به مؤسسات خیریه و هیأت امنای واجد شرایط که مجوز انجام فعالیت را از وزارتخانه ذی ربط دارند واگذار شود.

ه - مدیریت مراکز آموزش فنی و حرفه ای وزارت کار و امور اجتماعی بدون دریافت اجاره بهای اموال منقول و غیرمنقول و با پرداخت معادل پنجاه درصد (۵۰٪) سرانه آموزش فنی و حرفه ای مراکز دولتی از محل اعتبارات سازمان آموزش فنی و حرفه ای با رعایت بند (الف) به هیأت امنای واجد شرایط که مجوز انجام فعالیت را از سازمان مذکور دارند واگذار شود.

و - مدیریت مراکز نگهداری معلولین، سالمندان و کودکان بی سرپرست بدون دریافت اجاره بهای اموال منقول و غیرمنقول و با پرداخت یارانه از محل اعتبارات

سازمان بهزیستی کشور به مؤسسات خیریه و هیأت امنای واجد شرایط که مجوز انجام فعالیتهای بهزیستی را دارند واگذار شود.

ز - مدیریت کتابخانه‌های عمومی و نگهداری از اماکن و محوطه‌های تاریخی و مرزها و مراکز فرهنگی و هنری را زیر نظر هیأت‌های امناء منتخب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که واجد شرایط تخصصی و اخلاقی باشند با اولویت کارکنان وزارتخانه مذکور، سازمان میراث فرهنگی کشور، فرهنگسراها و مساجد و بدون اجاره اموال منقول و غیرمنقول انجام گردد.

ح - دستگاه‌های موضوع این ماده مجازند با در اختیار قرار دادن اموال منقول و غیرمنقول اینگونه واحدها به هیأت امنای واجد شرایط نسبت به اداره واحدهای ذی‌ربط به صورت مشارکتی (دولت و مردم) اقدام نمایند.

ط - مدیریت بیست و پنج درصد (۲۵٪) مراکز روزانه بهزیستی روستایی، مهدهای کودک شهری، مراکز مشاوره درمان و بازپروری معتادان و حرفه‌آموزی مددجویان و مراکز توانبخشی روزانه را به اشخاص حقیقی و حقوقی که مجوز انجام فعالیتهای بهزیستی را دارند و با اولویت کارکنان سازمان بهزیستی کشور با اجاره اموال منقول و غیرمنقول با نظر کارشناس رسمی دادگستری.

ی - نحوه قیمت گذاری، چگونگی واگذاری ساختمانها، تعیین اولویت افراد واجد شرایط، ضمانتهای لازم برای جلوگیری از تغییر کاربری بدون هماهنگی با دستگاه مربوطه، مراجع تصمیم‌گیری در سطوح ملی و استانی و همچنین نحوه مأموریت کارکنان رسمی این گونه واحدها به تشکلهای غیردولتی اداره‌کننده آنها و ضوابط فروش و اجاره ساختمانهای مذکور بدون الزام به رعایت سایر قوانین و مقررات تابع آئین‌نامه اجرایی این ماده خواهد بود.

ماده ۹۰ -

الف - به دولت اجازه داده می‌شود براساس پیشنهاد مشترک وزارت کشور و سازمان

مدیریت و برنامه ریزی کشور اعتبارات مصوب دستگاههای اجرایی را متناسب با واگذاری فعالیت مدیریت شهری به شهرداریها، از اعتبارات دستگاه اجرایی مربوط کسر و در اختیار شهرداری ذی ربط قرار دهد.

ب - با رعایت احکام برنامه های توسعه، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مکلف است با تصویب هیأت دولت، متناسب با واگذاری هر یک از فعالیتهای دستگاههای اجرایی به شوراهای اسلامی روستاها و دهیارها، اعتبارات دستگاه اجرایی مربوط را کسر و در اختیار شورای اسلامی روستا یا دهیارهای ذی ربط قرار دهد.

ماده ۹۲ - به سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می شود درآمد حاصل از فروش و واگذاری تولید محصولات آموزشی و کمک آموزشی خود به بخش غیردولتی را به حساب درآمد عمومی واریز نماید. ماده ۱۰۱ - اجازه داده می شود برای بهبود شرایط حمل و نقل شهری و کاستن از آلودگی هوای شهرها با مشارکت شهرداریها، مؤسسات اتوبوسرانی شهری به صورت شرکتهای تعاونی و خصوصی تأسیس شود و از نظر رفعت و آمد و سایر مقررات از تسهیلات و امتیازات شرکتها و سازمانهای اتوبوسرانی موجود استفاده کنند.

برای توسعه و بهره وری بیشتر حمل و نقل شهری براساس موافقتنامه ای که از طریق وزارت کشور و وزارت تعاون یا سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مبادله می شود از محل اعتبار پیش بینی شده بخشی از هزینه سرمایه گذاری های مزبور برای خرید خودروی جمعی به صورت کمک، وام و یارانه سود تسهیلات به عنوان وجوه اداره شده پرداخت می گردد.

تعهدات شرکتها و سازمانهای بخش خصوصی و تعاونی در مقابل تسهیلات و کمکهای دریافتی از دولت برابر آئین نامه ای خواهد بود که توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۲۰۰

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۱۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۷۰۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۳۰، و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۱۴۸ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۷^(۱)؛ «لایحه تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» مصوب جلسه مورخ بیست و ششم دیماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۱ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- مطابق اصل ۵۳ قانون اساسی^(۲) باید کلیه پرداختها در حدود اعتبار مصوب در بودجه سنواتی پیش بینی گردد این موضوع در مواد (۷) و (۳۳) و بندهای «الف» و «ب» ماده ۸۸ رعایت نگردیده است لذا این مواد مغایر اصل مذکور شناخته شد. همچنین طبق اصل ۸۰ قانون اساسی^(۳) چون گرفتن و دادن وام یا کمک بدون عوض باید به تصویب مجلس برسد و این موضوع در ماده (۷) و بند «الف» ماده (۸۸) رعایت نگردیده است، لذا این موارد مغایر اصل مذکور شناخته شد. ضمناً با توجه به اینکه در ماده (۷) اجازه داده شد که ۱۰٪ از اعتبار طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای جهت پرداخت قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات بانکی و کمک به بخش غیردولتی بدون ضابطه مشخص و دقیق اختصاص یابد چون ممکن است در مواردی این اعتبار که از ثروتهای عمومی است به علت عدم ضابطه بر خلاف مصالح عامه

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۱۸.

(۳) اصل هشتم: گرفتن و دادن وام یا کمکهای بدون عوض داخلی و خارجی از طرف دولت باید با تصویب مجلس شورای اسلامی باشد.

مصرف شود، لذا اطلاقش مغایر اصل ۴۵ قانون اساسی^(۱) تشخیص داده شد.

۲- با توجه به اصل ۷۵ قانون اساسی چنانچه لایحه دولت در مجلس تغییر یابد به نحوی که موجب کاهش درآمد و یا افزایش هزینه عمومی گردد، باید طریق جبران آن مشخص شود لکن از آنجا که تبصره (۱) ماده (۷۲) مصوبه مجلس قبلاً در لایحه دولت نیامده بود و باعث کاهش درآمد عمومی است و طریق جبران آن نیز معلوم نشده است لذا این تبصره مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۳- با توجه به اینکه در بند «الف» ماده (۸۸) اجازه داده شده است که ۵٪ از اعتبارات هزینه‌ای و ۱۰٪ از اعتبارات تملک داراییهای سرمایه‌ای بدون ضابطه مشخص و دقیق برای توسعه بخشهای غیردولتی به صورت وام یا کمک بلاعوض هزینه شود و ممکن است در مواردی مصرف این اعتبارات که از ثروتهای عمومی است به علت عدم ضابطه بر خلاف مصالح عامه صورت پذیرد لذا اطلاق این بند مغایر اصل ۴۵ قانون اساسی^(۳) شناخته شد. و در مواردی عدم ضابطه موجب تضییع اموال بیت المال می‌گردد اطلاق آن خلاف موازین شرع تشخیص داده شد.

۴- با توجه به اینکه در بند (ب) ماده (۸۸) مجوز اعمال تخفیفها و تسهیلات ویژه در خصوص فروش ساختمانهای نیمه تمام و موجود در مناطق شهری و میزان اجاره بها و نحوه واگذاری ساختمانهای مذکور بدون ضابطه مشخص و دقیق داده شده است و ممکن است در اثر عدم ضابطه ثروتهای عمومی در مواردی برخلاف مصالح عامه

۱ و ۳ اصل چهل و پنجم: انفال و ثروتهای عمومی از قبیل زمینهای موات یارها شده، معادن، دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و سایر آبهای عمومی، کوه‌ها، دره‌ها، جنگلها، نزارها، بیشه‌های طبیعی، مراعاتی که حرم نیست، ارث بدون وارث، و اموال مجهول‌المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می‌شود در اختیار حکومت اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آنها عمل نماید. تفصیل و ترتیب استفاده از هریک را قانون معین می‌کند.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

مصرف شود لذا اطلاق این بند مغایر اصل ۴۵ قانون اساسی شناخته شد. و در مواردی عدم ضابطه موجب تضییع اموال بیت المال می‌گردد اطلاق آن خلاف موازین شرع تشخیص داده شد. ضمناً چون حکم این ماده شامل مواردی می‌شود که وزارت آموزش و پرورش علی‌رغم اینکه امکان انجام فعالیتهای مربوط به خود را دارد آن را به بخش غیردولتی واگذار نماید لذا اطلاق این بند مغایر اصل ۳۰ قانون اساسی^(۱) تشخیص داده شد. و چون بناها و اموال دولتی موضوع این بند شامل نفایس ملی نیز می‌شود اطلاق آن مغایر اصل ۸۳ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۵- بند «د» ماده (۸۸) مغایر اصل ۲۹ قانون اساسی^(۳) شناخته شد. و همچنین این بند و بندهای «ه»، «و»، «ز» و به تبع آنها بند «ح» ماده (۸۸) از جهات متعدد من جمله از این نظر که مشخص نشده است آیا موارد مذکور در این بندها به صورت دولتی اداره می‌شود یا خیر؟ و نسبت به کارمندان دولتی آنجا چگونه رفتار می‌شود؟ آیا مخارج نگهداری امکانه مذکور با مدیریت جدید است یا خیر؟ و آیا دولت در مقابل این خدمات مالی به مدیریت جدید، قیمت گذاری نسبت به خدمات انجام شده می‌کند یا خیر؟ و شرایط هیأت امناء به چه شکلی است؟ مبهم است. و بند «ط» این ماده نیز نسبت به ۲۵٪ شرکت اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی از جهات مذکور ابهام دارد پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

(۱) اصل سی‌ام: دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سرحد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد.

(۲) اصل هشتاد و سوم: بناها و اموال دولتی که از نفایس ملی باشد قابل انتقال به غیر نیست مگر با تصویب مجلس شورای اسلامی، آن هم در صورتی که از نفایس منحصر به فرد نباشد.

(۳) اصل بیست و نهم: برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کارافتادگی، بی‌سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح و نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبتهای پزشکی به صورت بیمه و غیره حق است همگانی. دولت مکلف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت‌های مالی فوق را برای یک یک افراد کشور تأمین کند.

۶- ماده (۸۸) و بندهای آن از مواردی است که نیاز به قانون گذاری دارد و چون کلیه موارد به آئین نامه موضوع بند «ی» محول شده است، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۷- بند «الف» و «ب» ماده (۹۰) مغایر اصل ۵۵ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۸- در ماده (۹۲) در خصوص واریز درآمد حاصل از فروش و واگذاری تولید محصولات آموزشی و کمک آموزشی به بخش دولتی، به خزانه کل ابهام وجود دارد پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۹- در پاراگراف آخر ماده (۱۰۱) ضوابط و شرایط تعهدات شرکتها و سازمانهای بخش خصوصی و تعاونی در مقابل تسهیلات و کمک های دریافتی از دولت مشخص نشده و به آئین نامه محول گردیده است و این موارد از اموری است که نیاز به تقنین دارد لذا مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

تذکر: لازم است عبارت «کلیه دریافتها به خزانه داری کل واریز می گردد و همه پرداختها در حدود اعتبارات مصوب در بودجه اعتبارات سنواتی پیش بینی می شود» در ماده (۲۲) قید گردد.

دیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

(۲) اصل پنجاه و پنجم: دیوان محاسبات به کلیه حسابهای وزارتخانه ها، مؤسسات، شرکتهای دولتی و سایر دستگاههایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می کنند به ترتیبی که قانون مقرر می دارد رسیدگی یا حسابرسی می نماید که هیچ هزینه ای از اعتبارات مصوب تجاوز نکرده و هر وجهی در محل خود به مصرف رسیده باشد. دیوان محاسبات، حسابها و اسناد و مدارک مربوطه را برابر قانون جمع آوری و گزارش تفریع بودجه هر سال را به انضمام نظرات خود به مجلس شورای اسلامی تسلیم می نماید. این گزارش باید در دسترس عموم گذاشته شود.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

اصلاحیه نهایی مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۸۲۲ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۲۰۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۶ و پیرو نامه شماره ۱۷۰۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۳۰، لایحه شماره ۳۵۹۱۸ مورخ ۱۳۸۰/۸/۵ دولت در خصوص تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت که در جلسه روز شنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری^(۱) اسلامی ایران جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.^(۲)

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۳۷۲

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۱۸۲۲ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲ و شماره ۱۷۰۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۳۰ و پیرو نامه های شماره ۸۰/۲۱/۳۲۰۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۶

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۴.

(۲) کلیه ایرادات شورای نگهبان در این اصلاحیه لحاظ شده است.

و شماره ۸۰/۲۱/۳۱۴۸ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۷؛ «لایحه تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و هفتم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۸ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات به عمل آمده مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) ر.ک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۶۲۸ مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۴.

مغایرت لایحه اصلاح سقف ارزی سال ۱۳۸۱ در جدول شماره (۲)
قانون برنامه سوم توسعه با قانون اساسی

شماره: ۱۷۳۱ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۳

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۴۵۴۲۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۸ دولت درخصوص اصلاح سقف ارزی سال ۱۳۸۱ در جدول شماره (۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که یک فوریت آن در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۰ تصویب شده بود، در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۳ مجلس شورای اسلامی عیناً به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - سقف ارز سال ۱۳۸۱ مندرج در جدول شماره (۲) ماده (۶۰) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و

اصلاحیه شماره ۲۳۷ - ق مورخ ۱۳۷۹/۸/۲ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

«ارقام به میلیون دلار»

سقف ارز سال ۱۳۸۱		سقف ارز سال ۱۳۸۰ مصوب	
۱۲/۸۰۰	از محل درآمد نفت سال ۱۳۸۱	۱۲/۸۶۴	از محل درآمد نفت سال ۱۳۸۰
۲/۱۰۰	از محل ۵۰٪ دوم حساب ذخیره ارزی	۱/۶۵۸	از محل مازاد ارز سال ۱۳۷۸
۱۴/۹۰۰	جمع	۱۴/۵۲۲	جمع

تبصره - تعهدات سررسید شده سال ۱۳۸۱ مربوط به اعتبارات اسنادی گشایش یافته با نرخ کمتر از گواهی سپرده ارزی در سالهای گذشته که پرداخت ما به التفاوت ریالی آن بر عهده دولت می‌باشد و در ردیف‌های بودجه، اعتباری برای آن پیش‌بینی نشده‌باشد، براساس آئین‌نامه‌ای که بنا به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، علاوه بر سقف سال ۱۳۸۱ در درجه اول از محل افزایش دارایی‌های خارجی بانک مرکزی و در صورت عدم تکافو، از محل پنجاه درصد (۵۰٪) حساب ذخیره ارزی که به منظور جلوگیری از نوسانات بودجه پیش‌بینی شده‌است، تأمین و پرداخت خواهد شد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۱۷۱

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۷۳۱ - ق مورخ ۸۰/۱۱/۳؛ «لایحه اصلاح سقف ارزی سال ۱۳۸۱ در جدول شماره (۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» مصوب سوم بهمن ماه یک هزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۰ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد.

«نظر به اینکه پرداخت مابه التفاوت ریالی تعهدات سر رسید شده سال ۱۳۸۱ در ردیفهای بودجه سال مزبور پیش بینی نشده است، خلاف اصل ۵۳ قانون اساسی^(۱) تشخیص داده شد.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۷۶۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۱۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۱۷۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۱ و پیرو نامه شماره ۱۷۳۱ - ق مورخ ۸۰/۱۱/۳، لایحه شماره ۴۵۴۲۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۸ دولت

در خصوص اصلاح سقف ارزی سال ۱۳۸۱ در جدول شماره (۲) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - سقف ارز سال ۱۳۸۱ مندرج در جدول شماره (۲) ماده (۶۰) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اصلاحیه شماره ۲۳۷ - ق مورخ ۱۳۷۹/۸/۲ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

«ارقام به میلیون دلار»

سقف ارز سال ۱۳۸۱	
۱۲/۸۰۰	از محل درآمد نفت سال ۱۳۸۱
۲/۱۰۰	از محل ۵۰٪ دوم حساب ذخیره ارزی
۱۴/۹۰۰	جمع

تبصره - برای جلوگیری از افزایش بدهی دولت به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در جریان یکسان سازی نرخ ارز، دولت مجاز است معادل ریالی بازپرداخت مابه التفاوت اعتبارات اسنادی گشایش یافته سنوات گذشته با نرخ‌های کمتر از نرخ

گواهی سپرده ارزی که پرداخت آنها بر عهده دولت می‌باشد، پس از استفاده از تجدید ارزیابی خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی از حساب ذخیره ارزی حداکثر مطابق ارقام پیش بینی شده در بودجه سالانه کل کشور برداشت و با اعمال در درآمد و هزینه‌های دولت (از طریق خزانه‌داری کل) نسبت به تسویه حساب اقدام نماید. آئین‌نامه اجرایی این تبصره با پیشنهاد مشترک سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۲۲۱

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای نگهبان

عطف به نامه‌های شماره ۱۷۶۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۶ و شماره ۱۷۳۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۳ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۱۷۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۱؛ «لایحه اصلاح سقف ارزی سال ۱۳۸۱ در جدول شماره (۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران»^(۱) که در جلسه مورخ چهاردهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۷ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات به عمل آمده که مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) رک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۶۰۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۸.

مغایرت لایحه اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور با قانون اساسی

شماره: ۱۷۸۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۲۴

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۵۱۵۱۵ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۱ دولت در خصوص اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور که دو فوریت آن در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۳ تصویب شده بود، در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به دولت اجازه داده می شود اعتبارات جاری، عمرانی و اعتبار از محل درآمد اختصاصی منظور در قسمت چهارم قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور و همچنین اعتبارات منظور در بند (ب) تبصره (۲۹) قانون یاد شده (بدون کاهش در وجوه اداره شده اشتغال) را با رعایت تبصره های زیر، مشروط به عدم افزایش در سقف بودجه عمومی دولت و وجوه پیش بینی شده در بند (ب) تبصره مذکور،

اصلاح نماید.

تبصره ۱ - افزایش اعتبارات جاری دستگاههای اجرایی و ردیفهای متفرقه تا مبلغ شش هزار میلیارد (۶/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از محل صرفه‌جویی در تخصیص سایر اعتبارات دستگاه اجرایی بدون الزام به رعایت محدودیتهای مندرج در بند (الف) تبصره (۲۰) و بندهای (ز) و (ح) تبصره (۲۵) قانون یاد شده با تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و استانها حسب مورد صرفاً برای پرداخت حقوق و مزایا، عیدی و پاداش پایان خدمت کارکنان شاغل، بازنشسته و مستمری بگیران دستگاههای اجرایی.

تبصره ۲ - اجازه داده می‌شود مانده اعتبارات مصرف نشده بند (۴) قانون اصلاح قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و قانون بودجه سال ۱۳۷۹ کل کشور تا مبلغ سه هزار میلیارد (۳/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال جهت جبران بخشی از عدم تحقق درآمدهای سال ۱۳۸۰ توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به حساب درآمد عمومی (خزانه‌داری کل) ردیف ۵۹۹۹۰۰ قسمت سوم قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور پس از تأمین حداقل مبلغ یک هزار میلیارد (۱/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال جهت مازاد درآمد استانها و پروژه‌های خودیاری استانها و با اولویت افزایش تخصیص اعتبارات طرحها و ردیفهای متفرقه عمرانی واریز گردد.

تبصره ۳ - اجازه داده می‌شود کسری منابع و اعتبارات جاری و عمرانی از محل درآمدها و اعتبارات منظور در بند (ب) تبصره (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور (بدون کاهش در وجوه اداره شده اشتغال) و منابع تبصره (۲) فوق‌الذکر با رعایت سقف مندرج در تبصره (۱) به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب هیأت وزیران تأمین گردد.

تبصره ۴ - افزایش اعتبار از محل درآمد اختصاصی دستگاههای اجرایی منظور در قسمت چهارم قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور متناسب با افزایش درآمد اختصاصی مربوط با تأیید سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مجاز می باشد.

تبصره ۵ - عنوان ردیف ۶۰۱۰۵ به «باز پرداخت اصل و جایزه اوراق مشارکت» تغییر می یابد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۲۸۶

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۲۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۷۸۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴؛ «لایحه دو فوریتی اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور» مصوب جلسه مورخ بیست و چهارم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

در تبصره (۴) نظر به اینکه سقف ارقام افزایش اعتبار از محل درآمد اختصاص دستگاههای اجرایی تعیین نشده است. لذا ماغیر اصل ۵۳ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۷۹۲ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۲۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۲۸۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴ و پیرو نامه شماره ۱۷۸۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴ لایحه شماره ۵۱۵۱۵ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۱ دولت در خصوص اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور که در جلسه علنی روز شنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

تبصره مورد ایراد

تبصره ۴ - افزایش اعتبار از محل درآمد اختصاصی دستگاههای اجرایی منظور در قسمت چهارم قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور تا سقف چهارصد میلیارد (۴۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال متناسب با افزایش درآمد اختصاصی مربوط با تأیید سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مجاز می باشد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۲۱/۳۳۲۹

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۷۹۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و شماره ۱۷۸۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۲۸۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴؛ «لایحه اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و هفتم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱ شورای نگهبان مطرح شد که مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) رک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۶۱۳ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۸.

مغایرت لایحه اصلاح قانون الزام شرکتها و مؤسسات ترابری جاده‌ای به استفاده از صورت وضعیت مسافری و بارنامه مصوب ۱۳۷۸ با قانون اساسی

شماره: ۱۸۰۱ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۲۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۸۰۱۳/۴۳۶۴۷ مورخ ۱۳۷۹/۹/۳۰ دولت در مورد اصلاح قانون الزام شرکتها و مؤسسات ترابری جاده‌ای به استفاده از صورت وضعیت مسافری و بارنامه که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه^(۲)

ماده ۲ - ماده (۵) و تبصره ذیل آن حذف و ماده (۶) به ماده (۵) تبدیل و به ترتیب زیر تغییر می‌یابد:

ماده ۵ - چنانچه شرکتها و مؤسسات ترابری جاده‌ای مسافر و کالا در خصوص نحوه استفاده از صورت وضعیت مسافری و بارنامه موارد ذیل را رعایت نکنند

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

(۲) در این قسمت فقط ماده مورد ایراد شورای نگهبان درج شده است.

متخلف محسوب می‌شوند.

۱- برحسب نوع فعالیت، از اوراق مذکور در مواد (۲)، (۳) و (۴) این قانون استفاده نمایند یا به جای آنها از اوراق عادی استفاده نمایند.

۲- به طور غیرمجاز صورت وضعیت مسافری یا بارنامه تهیه و مورد استفاده قرار دهند.

۳- مشخصات مسافر و محموله با اوراق مذکور مطابقت نداشته باشد و یا متدرجات آن را تکمیل نمایند.

۴- نسخه‌های متعدد یک بارنامه و یا صورت وضعیت مسافری را به صورت متعارض و متفاوت تکمیل کنند.

۵- اوراق مزبور در مواد یاد شده را به اشخاص دیگر و غیرمجاز واگذار نمایند.

۶- اوراق مورد اشاره را برای رانندگان فاقد دفترچه کار (برگ فعالیت) معتبر صادر نمایند.

۷- مقررات مربوط به نحوه تنظیم و استفاده از بارنامه و صورت وضعیت و بلیط مسافری را رعایت نمایند.

سازمان حمل و نقل و پایانه‌های کشور (در استانها) در صورت احراز تخلف برای بار اول به شرکت یا مؤسسه حمل و نقل تذکر یا توبیخ کتبی داده و برای بار دوم و سوم از یک ماه تا یک سال خدمات مربوط به ارائه بارنامه و صورت وضعیت مسافری و سایر خدمات حمل و نقلی را قطع نموده و برای بار چهارم پروانه فعالیت آن را به طور دائم لغو می‌نماید.

تبصره ۱ - هرگاه شرکت یا مؤسسه‌ای دارای شعبه یا شعبی باشد و هر یک از تخلفات مندرج در فوق توسعه شعبه یا شعب صورت گیرد، سازمان می‌تواند به ترتیب مقرر در فوق نسبت به تخلفات شعبه یا شعب و یا شرکت یا مؤسسه اصلی اقدام نماید.

تبصره ۲ - مدیر مؤسسه یا مدیر عامل شرکت متخلف که پروانه فعالیت آن به طور

دائم لغو می‌گردد، نمی‌تواند در شرکت یا مؤسسه حمل و نقل دیگری تصدی مدیریت را به عهده گیرد یا پروانه فعالیت جدید اخذ نماید.

تبصره ۳ - تصمیم راجع به قطع خدمات مذکور برای مدت یک ماه قطعی و غیرقابل اعتراض می‌باشد. تصمیم مربوط به قطع خدمات بیش از یک ماه قابل اعتراض بوده و شرکت یا مؤسسه حمل و نقل معترض می‌تواند ظرف حداکثر بیست روز از تاریخ ابلاغ تصمیم اتخاذ شده اعتراض خود را به کمیسیون مرکب از نماینده وزارت راه و ترابری یک قاضی به معرفی رئیس کل دادگستری استان و نماینده صنف مربوط در استان که در محل سازمان حمل و نقل و پایانه‌های استان تشکیل می‌گردد، ارائه نماید. تصمیم کمیسیون مذکور قطعی و لازم الاجرا است.

تصمیم راجع به لغو دائم پروانه فعالیت شرکت یا مؤسسه و تعطیل دائم شعبه یا شعب، در مدت مذکور قابل اعتراض بوده و برای رسیدگی به این گونه اعتراضات کمیسיוنی مرکب از نماینده وزارت راه و ترابری، نماینده کانون عالی انجمن‌های صنفی مربوطه و یک قاضی به معرفی رئیس دادگستری استان تهران در محل وزارت راه و ترابری در مرکز کشور تشکیل خواهد شد.

تبصره ۴ - تصمیمات اولیه سازمان یاد شده در مهلت مقرر برای اعتراض، غیر قابل اجرا است. پس از انقضای مهلت مذکور نیز چنانچه اعتراض ظرف مهلت قانونی صورت گرفته باشد، تصمیم اولیه تا تعیین تکلیف قطعی موضوع در کمیسیون‌های مندرج در تبصره (۳) اجرا نخواهد شد. در صورت عدم ارائه اعتراض، تصمیم اولیه قطعی و لازم الاجرا خواهد بود. در صورت اجرای تصمیم، شرکت یا مؤسسه متخلف موظف است که بارنامه‌ها و صورت وضعیتهای مصرف نشده را در اختیار سازمان موصوف قرار دهد.

تبصره ۵ - دستمزد کارکنان شرکت یا مؤسسه حمل و نقل و یا شعبه یا شعب آنها و خسارات قانونی وارده به افراد مذکور در مدت قطع خدمات به وسیله صاحب

امتیاز مؤسسه یا مدیران مسئول شرکت پرداخت خواهد شد. در این موارد شرکت یا مؤسسه حمل و نقل مکلف است ترتیب حمل کالا (پس از تأیید صاحب کالا) و حمل مسافرینی را که قبلاً تعهد کرده به وسیله شرکتها و مؤسسات حمل و نقل مجاز دیگری بدهد و الاً مسئول خسارات وارده به اشخاص ثالث خواهد بود. نیروی انتظامی موظف است با اعلام سازمان نسبت به تعطیلی مؤسسه یا شرکت حمل و نقل و شعبه و یا شعب آنها در مورد لغو دائم پروانه فعالیت اقدام نماید.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۳۳۱

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۸۰۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۸؛ «لایحه اصلاح پاره‌ای از مواد قانون الزام شرکتها و مؤسسات ترابری جاده‌ای به استفاده از صورت وضعیت مسافری و بارنامه مصوب ۱۳۶۸» که در جلسه مورخ بیست و چهارم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- در پاراگراف اول تبصره (۳) ماده (۲) (ماده ۵ قانون) از این نظر که تصمیمات مذکوره را نسبت به قطع خدمات یک ماهه و یا لغو پروانه قطعی دانسته و حق اعتراض برای متهم به قوه قضائیه قائل نشده است. خلاف اصول متعدد از جمله اصل ۱۷۳^(۱)

(۱) اصل یکصد و هفتاد و سوم: به منظور رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به مأمورین یا واحدها با آیین‌نامه‌های دولتی و احقاق حقوق آنها، دیوانی به نام دیوان عدالت اداری زیر نظر رئیس قوه قضائیه تأسیس می‌گردد. حدود اختیارات و نحوه عمل این دیوان را قانون تعیین می‌کند.

قانون اساسی شناخته شد.

۲- در پاراگراف دوم تبصره (۳) ماده (۲) (ماده ۵ قانون) معرفی قاضی به وسیله رئیس کل دادگستری استان تهران مغایر بند سوم اصل ۱۵۸ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۹۴۲ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۱/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۳۳۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱ و پیرو نامه شماره ۱۸۰۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۸ لایحه شماره ۱۸۰۱۳/۴۳۶۴۷ مورخ ۱۳۷۹/۹/۳۰ دولت در خصوص اصلاح قانون الزام شرکتها و مؤسسات ترابری جاده‌ای به استفاده از صورت وضعیت مسافری و بارنامه مصوب ۱۳۶۸ که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۲) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.^(۳)

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۱۸.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

(۳) ایرادات شورای نگهبان در این اصلاحیه لحاظ شده است.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۳۰/۱۶۹

تاریخ: ۱۳۸۱/۱/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۹۴۲ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ و شماره ۱۸۰۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۸ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۳۳۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱؛ «لایحه اصلاح پاره‌ای از مواد قانون الزام شرکتها و مؤسسات ترابری جاده‌ای به استفاده از صورت وضعیت مسافری و بارنامه مصوب ۱۳۶۸»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ هجدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات بعمل آمده مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) ر.ک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۶۵۸ مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۸

مقایرت طرح الحاق یک ماده به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱ با قانون اساسی

شماره: ۱۹۶۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۱/۲۵

شورای محترم نگهبان

طرح الحاق یک ماده و تبصره به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱ که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون یک ماده و دو تبصره به شرح ذیل به عنوان ماده (۸) به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ الحاق می‌گردد:

ماده ۸ - دیوان محاسبات کشور در جهت انجام وظایف قانونی خود می‌تواند از خدمات حسابرسان بخش خصوصی استفاده نماید. حسابرسان مذکور پس از تأیید

صلاحیت توسط دیوان محاسبات به عنوان حسابرس مورد تأیید آن دیوان محسوب می‌گردند.

تبصره ۱ - آئین‌نامه اجرایی این قانون ظرف سه ماه توسط دیوان محاسبات کشور تهیه و به تصویب کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

تبصره ۲ - گزارشات رسمی دیوان محاسبات در مورد عملکرد مالی وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و کلیه شرکتها و دستگاههایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام بوده و یا دارای قوانین خاص هستند برای کلیه مراجع نظارتی و قضائی کشور معتبر و قابل استناد و در حکم گزارش کارشناس رسمی دادگستری می‌باشد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۲۰۰

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۹۶۰ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۵؛ «طرح الحاق یک ماده به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱» مصوب جلسه مورخ بیست و یکم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورای نگهبان به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- اطلاق ماده (۸) شامل مواردی خارج از اصل ۵۵ قانون اساسی^(۱) می‌باشد لذا

مغایر این اصل شناخته شد و از این جهت که باعث افزایش هزینه عمومی است و طریق تأمین آن معلوم نشده است مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۱) تشخیص داده شد.

۲- معتبر بودن گزارشات مذکور در تبصره (۲) ماده (۸) برای مراجع قضائی و دستگاههای نظارتی مقرر در قانون اساسی خلاف اصول ۱۵۶،^(۲) ۱۷۳،^(۳) و ۱۷۴^(۴) قانون اساسی شناخته شد.

دیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۰۳۱-ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۲۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۱/۳۰/۲۰۰ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲ و پیرو نامه شماره ۱۹۶۰-ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۵، طرح الحاق یک ماده به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱ که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم

(۱) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۲۶۳.

(۴) اصل یکصد و هفتاد و چهارم: براساس حق نظارت قوه قضائیه نسبت به حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در دستگاههای اداری سازمانی به نام «سازمان بازرسی کل کشور» زیر نظر رئیس قوه قضائیه تشکیل می‌گردد.

حدود اختیارات و وظایف این سازمان را قانون تعیین می‌کند.

(۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون یک ماده به شرح ذیل به عنوان ماده (۸) به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۱ الحاق می‌گردد:

ماده ۸ - دیوان محاسبات کشور در جهت انجام وظایف قانونی خود در حدود اعتبارات مصوب می‌تواند از خدمات حسابرسان بخش خصوصی استفاده نماید. حسابرسان مذکور پس از تأیید صلاحیت توسط دیوان محاسبات به عنوان حسابرس مورد تأیید آن دیوان محسوب می‌گردند.

تبصره - آئین‌نامه اجرایی این قانون ظرف سه ماه توسط دیوان محاسبات کشور تهیه و به تصویب کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۴۸۲

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های ۲۰۴۱ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۲ و شماره ۱۹۶۰ - ق مورخ

۱۳۸۱/۱/۲۵ و پیرو نامه شماره ۸۱/۳۰/۲۰۰ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲؛ «طرح الحاق یک ماده به قانون دیوان محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱»^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ پانزدهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۵ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات به عمل آمده مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشود.

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

سید رضا زواره‌ای

مغایرت و مخالفت لایحه منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن با قانون اساسی و شرع

شماره: ۲۰۲۵ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۱۵

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۰۹۸۷/۱۹۷۲۳ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۹ دولت در مورد منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱ - از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون هرگونه واگذاری و نقل و انتقال اراضی به شرکتهای تعاونی مسکن اعم از شرکتهای تعاونی مسکن کارمندی و

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

کارگری و تعاونیهای مسکن کارکنان نیروهای نظامی و انتظامی برای امر مسکن در داخل محدوده (قانونی) شهرها، شهرکها و شهرهای جدید موکول به اخذ گواهی مبنی بر نداشتن کاربری معارض و ضوابط ساخت و ساز متناسب با نیاز و هدف متقاضیان در اراضی مورد نظر از مراجع مذکور در مواد (۳) و (۴) این قانون می باشد.

ماده ۲ - دفاتر اسناد رسمی و کلیه مراجع قانونی و اگذار کنندة زمین اعم از سازمانها، نهادها و دستگاههای دولتی و غیردولتی موظفند قبل از هرگونه نقل و انتقال و یا واگذاری زمین به شرکتهای تعاونی مسکن، موضوع بلامانع بودن احداث واحدهای مسکونی در اراضی مورد نظر را طبق مواد آتی از مراجع تعیین شده در این قانون استعلام و پیوست مدارک نمایند. اعتبار این گواهی حداکثر دو سال از تاریخ صدور می باشد.

ماده ۳ - کاربری، ضوابط ساختمانی و بلامانع بودن نقل و انتقال یا واگذاری زمین برای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن در داخل محدوده (قانونی) شهرها، باید از طریق شهرداری مربوط و براساس طرحهای مصوب توسعه شهری به طور کتبی اعلام و گواهی شده باشد.

ماده ۴ - هرگونه نقل و انتقال و واگذاری زمین به شرکتهای تعاونی مسکن برای امر مسکن در خارج محدوده (قانونی) شهرها اعم از داخل و یا خارج از حریم شهرها به جز در محدوده مصوب شهرهای جدید و شهرکهایی که طبق مقررات و براساس طرحهای مصوب احداث شده یا می شوند، ممنوع می باشد.

احراز وقوع زمین مورد نظر در داخل شهرهای جدید و شهرکهای مصوب و تناسب زمین مذکور از نظر کاربری و ضوابط ساختمانی با برنامه های متقاضیان به عهده سازمان مسکن و شهرسازی استان می باشد.

ماده ۵ - ادارات ثبت اسناد و املاک موظفند تأییدیه‌های زیر را در مورد تهیه نقشه‌های تفکیک اراضی و املاک و انجام قانونی مراحل تفکیک، به شرح زیر اخذ نمایند:

الف - تفکیک اراضی و املاک در داخل محدوده (قانونی) شهر و حریم شهر از نظر رعایت مصوبات طرحهای جامع و هادی شهری از شهرداری مربوط.

ب - تفکیک اراضی و املاک واقع در خارج از حریم شهرها از نظر رعایت کاربری و ضوابط طرحهای جامع ناحیه‌ای و در صورت عدم تهیه طرح برای ناحیه مورد نظر، از نظر رعایت ضوابط آئین‌نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها (مصوب ۱۳۵۵ و وزیران) و اصلاحات بعدی آن، از سازمان مسکن و شهرسازی استان.

تبصره - در داخل محدوده روستاها مرجع تهیه و تأیید نقشه‌های مربوط بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است.

ماده ۶ - هر نوع نقل و انتقال اعم از رسمی و عادی، تفکیک، افراز و صدور سند در مورد زمینهای موضوع این قانون، بدون رعایت مفاد این قانون و مقررات مربوط باطل است و در هر حال تغییر کاربری آنها به کاربری مسکونی ممنوع می‌باشد. در صورت تخلف، متخلفان از جمله هیأت مدیره شرکت تعاونی ذی‌ربط، مسئول جبران خسارات وارد شده به اشخاص حقیقی و حقوقی، شهرداریها، دولت و اعضای شرکتهای تعاونی مسکن می‌باشند.

ماده ۷ - مراجعی که خارج از حدود وظایف خود در حریم یا خارج از حریم شهرها تصمیم‌گیری کنند و به هر نحو به ساخت و سازهای غیرقانونی و برخلاف مفاد این قانون اقدام نمایند و یا مؤثر در احداث این‌گونه بناها باشند و یا به نحوی در

این گونه اقدامات خلاف مشارکت نمایند، طبق این قانون متخلف محسوب می شوند و با آنها برابر مقررات رفتار خواهد شد.

ماده ۸ - کلیه سازمانها، مؤسسات و شرکتهای تأمین کننده خدمات آب، برق، گاز، تلفن و نظایر آن مکلفند خطوط و انشعاب به ساختمانها را بر حسب مراحل مختلف عملیات ساختمانی فقط در قبال ارائه پروانه معتبر ساختمانی، گواهی عدم خلاف یا گواهی پایان ساختمان معتبر صادر شده توسط مراجع مسئول صدور پروانه و ذکر شماره و تاریخ مدارک مذکور در قراردادهای واگذاری، تأمین و واگذار نمایند.

واگذاری خطوط و انشعاب این گونه خدمات به واحدهای مسکونی و صنفی و هرگونه بنایی که به طور غیرمجاز و برخلاف ضوابط و مقررات اجرایی طرحهای مصوب احداث شود ممنوع می باشد.

ماده ۹ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است به کلیه جراید و سایر رسانه ها ابلاغ نماید قبل از درج هر نوع آگهی تبلیغاتی در ارتباط با تفکیک و فروش اراضی، مجوزهای صادر شده توسط مراجع موضوع ماده (۵) این قانون را حسب مورد از آگهی دهنده درخواست و در صورت عدم ارائه مدارک مذکور، نظر وزارت مسکن شهرسازی (سازمان مسکن و شهرسازی استان مربوط) را در خصوص بلامانع بودن تفکیک و عرضه زمین اخذ نمایند.

ماده ۱۰ - کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو می شوند.

ماده ۱۱ - در صورت نیاز آئین نامه اجرایی توسط وزارتخانه های مسکن و شهرسازی، کشور، تعاون و کار و امور اجتماعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۳۳۹

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۲۴

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۲۵ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵؛ «لایحه لزوم رعایت کاربری مجاز و مقررات احداث ساختمان در واگذاری و فروش اراضی برای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن» مصوب جلسه مورخ یازدهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۸ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد.

۱- اختصاص منع مستفاد از ماده (۱) به شرکتهای تعاونی مسکن مستلزم این است که شرکتهای دیگر و انبوه سازان و موارد مشابه از این منع مستثنی باشند و در نتیجه تبعیض ناروا و مغایر بند (۹) اصل ۳ قانون اساسی^(۱) می‌باشد.

۲- عبارت شرکتهای تعاونی مسکن در مواد (۲)، (۳) و (۴) مبنیاً بر ایراد بند (۱) باید اصلاح شود.

۳- حکم به بطلان معامله مذکور در ماده (۶) خلاف موازین شرع شناخته شد.

۴- تعلیق تشخیص نیاز به آئین نامه اجرایی به غیر از مجلس شورای اسلامی مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۴۱.

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۲۷۳

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۱۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۲۱۸ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۸^(۱)؛ «لایحه منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی»^(۲) مصوب جلسه مورخ ششم مرداد ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۶ شورای نگهبان مطرح شد که مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) موارد زیر به مصوبه ۱۳۸۱/۲/۱۱ مجلس شورای اسلامی اضافه یا از آن حذف گردید:

الف) عنوان لایحه به: «لایحه منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی» تغییر یافت.

ب) در سطر اول ماده (۱) بعد از کلمه اراضی، کلمات «به اشخاص حقیقی و حقوقی» اضافه گردید.

ج) در سطر سوم ماده (۲) بعد از شرکتهای تعاونی مسکن، دو اشخاص حقیقی و حقوقی، اضافه گردید.

د) در سطر دوم ماده (۳) بعد از شرکتهای تعاونی مسکن دو اشخاص حقیقی و حقوقی، اضافه گردید.

ه) در سطر اول ماده (۴) بعد از شرکتهای تعاونی مسکن دو اشخاص حقیقی و حقوقی، اضافه گردید.

و) در سطر دوم ماده (۶) کلمه باطل حذف و به جای آن کلمه «ممنوع» اضافه و جمله «در هر حال تغییر کاربری آنها به کاربری مسکونی ممنوع می‌باشد» حذف گردید.

ز) در سطر اول ماده (۱۱) کلمه «در صورت نیاز» حذف و در سطر دوم آن بعد از کار و امور اجتماعی کلمه «طرف مدت سه ماه» اضافه گردید.

(۲) ر.ک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۷۵۰ مورخ ۱۳۸۱/۶/۹.

وجود ابهام در خصوص لایحه اصلاح ماده (۲) قانون برنامه سوم توسعه و تشکیل شورای عالی انرژی کشور

شماره: ۲۰۴۲ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۲۲

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۰۰۷۶ مورخ ۱۳۸۰/۵/۲ دولت در مورد اصلاح ماده (۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و تشکیل شورای عالی انرژی کشور که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱ - در قسمت اخیر ماده (۲) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ عبارت «۱ - امور انرژی» حذف و شماره‌های (۲ و ۳) به ترتیب به (۱ و ۲) تغییر می‌یابد و عبارت «سه

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

وزارتخانه» به «دو وزارتخانه» اصلاح می‌شود.

ماده ۲ - بندهای (الف) و (ب) ماده (۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

الف - کلیه امور مربوط به سیاستگذاری و اعمال و ظایف حاکمیت دولت از شرکتهای دولتی متفک و به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی تخصصی ذی‌ربط محول می‌گردد.

ب - شرکتهای دولتی حداکثر تا پایان سال چهارم برنامه در قالب شرکتهای مادر تخصصی سازماندهی شده و زیر نظر مجمع عمومی در چارچوب اساسنامه شرکت اداره خواهند شد. اینگونه شرکتها از نظر سیاستها و برنامه‌های بخشی تابع ضوابط و مقررات وزارتخانه‌های تخصصی مربوطه خواهند بود.

حق مالکیت دولت در اینگونه شرکتها (به استثناء شرکتهایی که ریاست مجمع آنها با رئیس جمهور است) از طریق وزارت امور اقتصادی و دارایی یا سازمان مالکیت دولتی که به استناد این قانون زیر نظر رئیس جمهور تشکیل خواهد شد (به تشخیص دولت) اعمال خواهد شد.

دولت مکلف است نسبت به اصلاح اساسنامه این گروه شرکتها به نحو مقتضی اقدام قانونی نماید.

بار مالی احتمالی تشکیل سازمان مذکور از ردیف‌های متمرکز در اختیار رئیس جمهور تأمین می‌گردد.

کلیه شرکتهای که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام بوده و یا دارای قانون خاص هستند، مشمول این ماده می‌باشند.

ماده ۳ - به منظور تمرکز سیاستگذاری در بخش انرژی کشور (از جمله انرژی‌های نو) و ایجاد هماهنگی لازم در جهت بهره‌گیری کامل از ظرفیتهای کشور در بخش انرژی و بهینه سازی تولید و مصرف انواع حامل‌های انرژی و تعیین

ضوابط و الگوهای آن و نیز تدوین سیاستها و ضوابط تقلیل آلودگی‌های زیست محیطی ناشی از تولید و مصرف انرژی، شورای عالی انرژی کشور به ریاست رئیس جمهور (و در غیاب وی معاون اول رئیس جمهور) و عضویت وزرای نفت، نیرو، امور اقتصادی و دارایی، صنایع و معادن، جهاد کشاورزی و رؤسای سازمانهای انرژی اتمی، حفاظت محیط زیست و مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تشکیل می‌شود.

تصمیمات شورای عالی انرژی کشور پس از تأیید رئیس جمهور لازم الاجرا خواهد بود.

تبصره ۱ - دبیرخانه شورای عالی انرژی کشور در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تشکیل می‌شود. سازمان مذکور حداکثر استفاده از قابلیت کارشناسی وزارتخانه‌ها و سازمانهای عضو شورا، در قالب کمیته‌های تخصصی به عمل خواهد آورد. تعداد ترکیب و وظایف کمیته‌های تخصصی به تصویب شورای عالی انرژی کشور خواهد رسید.

رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، دبیر شورا و مسئول نظارت بر حسن اجرای مصوبات آن خواهد بود.

تبصره ۲ - سایر وزرا در جلسات که موضوع مربوط به وزارتخانه آنها در دستور کار شورا قرار دارد می‌توانند در شورا با حق رأی شرکت کنند.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۶۴۶

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۱۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۴۲ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۲ و پیرو نامه شماره

۸۱/۳۰/۴۷۸ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۶؛^(۱) «لایحه اصلاح مواد (۲) و (۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و تشکیل شورای عالی انرژی کشور» مصوب جلسه مورخ پانزدهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۲ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

ضوابط حاکم بر سازمان مالکیت دولتی موضوع بند «ب» ماده (۲) که به استناد این قانون زیر نظر رئیس جمهور تشکیل خواهد شد (به تشخیص دولت) مشخص نشده است باید معلوم گردد تا اظهار نظر به عمل آید.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۲۲۶

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۱۹۳ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۱^(۲) و شماره ۲۰۴۲ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۲ و پیرو نامه‌های شماره ۸۱/۳۰/۶۴۶ مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۲ و شماره ۸۱/۳۰/۴۷۸ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۶؛ «لایحه اصلاح مواد (۲) و (۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) لازم به ذکر است که به ماده ۲ مصوبه ۱۳۸۱/۲/۱۵ تبصره‌ای به شرح ذیل اضافه گردید:

تبصره - اساسنامه سازمان مالکیت شرکتهای دولتی حداکثر ظرف مدت سه ماه با پیشنهاد دولت به تصویب کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

تشکیل شورای عالی انرژی کشور^(۱) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ سیام تیرماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۵/۹ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات به عمل آمده مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

قائم مقام دبیر شورای نگهبان

سید رضا زواره‌ای

(۱) رک. به روزنامه رسمی شماره ۱۶۷۳۸ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۶.

مغایرت طرح تشویق سرمایه گذاری در طرحهای آب کشور با قانون اساسی

شماره: ۲۰۸۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۸

شورای محترم نگهبان

طرح تشویق سرمایه گذاری در طرحهای آب کشور که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۳/۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - به منظور تشویق سرمایه گذاران خصوصی (حقیقی و حقوقی) و تعاونی برای سرمایه گذاری در طرحهای تأمین آب و ایجاد شبکه های آبیاری و زهکشی و طرحهای آب و خاک به وزارتخانه های نیرو و جهاد کشاورزی حسب مورد و در چارچوب وظایف قانونی، اجازه داده می شود که اجرای طرحهای فوق الذکر که حداکثر سی درصد (۳۰٪) عملیات اجرایی آنها خاتمه یافته و نیز طرحهایی که مطالعات مرحله دوم آنها تصویب شده باشد را به سرمایه گذاران مزبور با شرایط زیر واگذار کنند:

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

۱- تأیید محل احداث تأسیسات و نظارت مهندسی در کلیه مراحل و حسب مورد به عهده وزارت نیرو و یا وزارت جهاد کشاورزی خواهد بود.

۲- کلیه آب استحصالی به جز حقابه‌های موجود به سرمایه‌گذار تخصیص یافته و سند آب صادر می‌شود.

حقابه‌های موجود قبل از احداث تأسیسات از نظر حجم و زمان مصرف تعیین و همچنان در اختیار وزارت نیرو باقی خواهد بود تا براساس قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ و سایر قوانین مربوط در اختیار حقابه‌داران قرار گیرد.

۳- اراضی ملی و موات که براساس مطالعات طرح به عنوان زمین‌های آبخور این تأسیسات محسوب می‌شود، متناسب با آب تخصیص یافته و شرایط اقتصادی - اجتماعی منطقه با قیمتهای منطقه‌ای قبل از احداث تأسیسات، که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تعیین می‌گردد، توسط وزارت جهاد کشاورزی، در شروع بهره‌برداری به سرمایه‌گذاران واگذار خواهد شد. آب مازاد بر اراضی واگذار شده به قیمت توافقی به بهره‌برداران و یا وزارت نیرو واگذار خواهد شد.

۴- حقوقی که در نتیجه این گونه سرمایه‌گذاری‌ها حاصل می‌شود، در حد سند آب صادره، متعلق به سرمایه‌گذار خواهد بود و سرمایه‌گذار می‌تواند با انتخاب الگوی اقتصادی مورد نظر خود آن را مصرف کند و یا به فروش برساند.

کلیه مستحقات و حقوقی که در نتیجه این گونه سرمایه‌گذاری‌ها حاصل می‌شود به سرمایه‌گذار تعلق خواهد شد.

۵- وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و نیرو حسب مورد مکلفند براساس قرارداد منعقد در مورد هزینه‌ها و سایر موارد با سرمایه‌گذار، محل احداث تأسیسات و اجرای طرحها را براساس قانون تملک اراضی تملک نموده و برای اجرا در اختیار سرمایه‌گذار قرار دهند.

۶- در صورتی که سرمایه‌گذاری به وسیله اشخاص خارجی انجام شود، بهره‌برداری

از تأسیسات و اراضی واگذار شده در دوره استهلاك سرمایه به عهده سرمایه گذار بوده و پس از آن در اختیار دولت قرار می گیرد. اولویت در ادامه بهره برداری از تأسیسات ایجاد شده پس از دوره فوق با سرمایه گذار خواهد بود.

۷- وزارتخانه های نیرو و جهاد کشاورزی موظفند در چارچوب ضوابط و معیارهای فنی و ایمنی، نظریات اصلاحی سرمایه گذار در طرح را ملحوظ نمایند. آئین نامه اجرایی این قانون ظرف سه ماه پس از تصویب، توسط وزارت نیرو و با همکاری وزارتخانه های جهاد کشاورزی، امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۷۰۹

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۸۸ - ق مورخ ۱۳۸۱/۳/۸ و پیرو نامه شماره ۸۱/۳۰/۶۴۴ مورخ ۸۱/۳/۱۲^(۱)؛ «طرح تشویق سرمایه گذاری در طرحهای آب کشور» مصوب جلسه مورخ پنجم خرداد ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۲ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

اطلاق ماده واحده از این جهت که شامل سدها و شبکه های بزرگ آبرسانی می شود که باید به صورت مالکیت عمومی در اختیار دولت باشد، لذا مغایر اصل ۴۴

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

نظریه نهایی شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۳۷۳

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۱۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۲۱۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۸ و شماره ۲۰۸۸ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۸ و پیرو نامه‌های شماره ۸۱/۳۰/۷۰۹ مورخ ۸۱/۳/۲۲ و شماره ۸۱/۳۰/۶۴۴ مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۲؛ «طرح تشویق سرمایه‌گذاری در طرح‌های آب کشور»^(۲) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ ششم مرداد ماه یکهزار و سیصد و

(۱) اصل چهل و چهارم: نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است.

بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه آهن و مانند اینها است که به صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است.

بخش تعاونی شامل شرکها و مؤسسات تعاونی تولید و توزیع است که در شهر و روستا بر طبق ضوابط اسلامی تشکیل می‌شود.

بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیتهای اقتصادی دولتی و تعاونی است.

مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است.

تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می‌کند.

(۲) ر.ک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۷۵۰ مورخ ۱۳۸۱/۶/۹.

هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است^(۱) در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۶ شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به اصلاحات به عمل آمده مغایر موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) لازم به ذکر است در انتهای بند ۴ بعد از کلمه حاصل می شود این جمله اضافه شده است:

«در دوره بهره‌برداری در اختیار سرمایه‌گذار خواهد بود که طبق ضوابط از آن استفاده نماید.»

فصل سوم
طرح‌ها و لوايح
مصوب اعاده شده از
سوی شورای نگهبان
به مجلس شورای
اسلامی که به تأييد
نهایی نرسیده است

۱

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح حفظ حریم دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و حوزه‌های علمیه و بیوت مراجع تقلید

شماره: ۱۳۷۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۱۶

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۷۹/۲۱/۱۹۵۵ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۱۰ و پیرو نامه شماره ۵۱۶ - ق مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۱ طرح حفظ حریم دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و حوزه‌های علمیه و بیوت مراجع تقلید که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - ورود افراد مسلح و نیروهای نظامی و انتظامی موضوع ماده (۱) قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۱/۵/۱۸ برای انجام مأموریت‌های انتظامی در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و اماکن مربوط و حوزه‌های علمیه و بیوت مراجع تقلید تنها با رعایت مفاد این قانون مجاز است.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۲.

تبصره ۱ - متخلف به شش ماه تا یک سال حبس و انفصال موقت از خدمات دولتی از سه تا پنج سال محکوم می‌شود.

تبصره ۲ - هرکس به نحو قهر و غلبه به مراکز مذکور وارد و اقدام به ضرب و شتم، تخریب، برهم زدن تجمعات قانونی و هرگونه اقدام مجرمانه دیگر کند و یا در ابتدای ورود به قهر و غلبه نبوده ولی بعد از اخطار مقامات و مسئولین ذی‌ربط به قهر و غلبه مانده و مرتکب اقدامات مجرمانه موضوع این تبصره شود علاوه بر مجازاتهای مقرر در قانون به حبس از دو تا سه سال محکوم می‌شود. هرگاه مرتکبین بیش از یک نفر باشند و حداقل یکی از آنها حامل سلاح باشد به حبس از سه تا شش سال محکوم می‌شوند.

تبصره ۳ - دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و اماکن مربوط مذکور در ماده واحده شامل کلیه فضاهای آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و خوابگاههای دانشجویی متعلق به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی و نظایر اینها می‌شود.

تبصره ۴ - ورود نیروهای نظامی و انتظامی به دانشگاهها، مراکز یاد شده و حوزه‌های رسمی علمیه در تهران با حکم دادستان کل کشور و در استانها با حکم عالی‌ترین مقام قضائی استان و در مورد بیوت مراجع تقلید تنها با حکم دادستان کل کشور مجاز خواهد بود.

تبصره ۵ - ورود محافظان شخصیتهای لشکری و کشوری که با هماهنگی یا دعوت قبلی برای شرکت در برنامه‌ها و مراسم منعقد در دانشگاهها شرکت می‌کنند بلامانع است.

تبصره ۶ - آئین‌نامه اجرایی این قانون به وسیله وزارتخانه‌های کشور، اطلاعات، دادگستری، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حداکثر ظرف مدت سه ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۶۱۷

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۳۷۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۶ و شماره ۵۱۶ - ق مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۱ و پیرو نامه شماره ۷۹/۲۱/۱۹۵۵ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۱۰؛^(۱) «طرح حفظ حریم دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و حوزه‌های علمیه و بیوت مراجع تقلید» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ سیزدهم آبان ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۳ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

- ۱- اشکال شرعی و قانون اساسی کماکان به قوت خود باقی است.
- ۲- لازم است منظور از عبارت «نظایر اینها» در تبصره (۳) و عبارتهای «مراجع تقلید» و «حوزه‌های رسمی علمیه» تصریح گردد تا اظهار نظر به عمل آید.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) ر.ک به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد دوم، صفحات ۱۸۸ تا ۱۹۱.

مقایرت و مخالفت طرح اصلاح ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم توسعه با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۳۸۳ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۱۹

شورای محترم نگهبان

طرح دو فوریتی اصلاح ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که پیشنهاد سلب یک فوریت آن در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۲ تصویب شده بود، در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۶ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷^(۲) لغو می گردد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۴.

(۲) ماده ۱۸۷ - به منظور اعمال حاینهاى لازم حقوقى و تسهیل دستیابى مردم به خدمات قضائى و حفظ حقوق عامه، به قوه قضائیه اجازه داده می شود تا نسبت به تأیید صلاحیت فارغ التحصیلان رشته حقوق جهت صدور مجوز تأسیس مؤسسات مشاوره حقوقی برای آنان اقدام نماید. ☞

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۷۱۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۳۸۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۶۳۰ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۸^(۱)؛ «طرح لغو ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» مصوب جلسه مورخ شانزدهم آبانماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۹/۸ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

با توجه به بند «۶» فصل (۱) اقتصادی سیاستها و رهنمودهای کلی برنامه سوم توسعه^(۲) لغو ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم توسعه مغایر اصل سیاستهای کلی مذکور در اصل (۱۱۰) قانون اساسی^(۳)

حضور مشاوران مذکور در محاکم دادگستری و ادارات و سازمانهای دولتی و غیردولتی برای انجام امور وکالت متقاضیان مجاز خواهد بود. تأیید صلاحیت کارشناسان رسمی دادگستری نیز به طریق فوق امکان پذیر است. آئین نامه اجرایی این ماده و تعیین تعرفه کارشناسی افراد مذکور به تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد رسید.

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) بند ۶ = فراهم آوردن زمینه های اشتغال بیشتر با ایجاد انگیزه های مناسب و حمایت و تشویق سرمایه گذاری و کارآفرینی و توسعه فعالیتهای اشتغالزا در جهت کاهش بیکاری، به خصوص در بخشهای کشاورزی و صنایع تبدیلی و کارگاههای متوسط و کوچک.

(۳) اصل یکصد و دهم:

وظایف و اختیارات رهبر:

۱ - تعیین سیاستهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام؛

۲ - نظارت بر حسن اجرای سیاستهای کلی نظام؛

۳ - فرمان همه پرسی؛

شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۷۶۶ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۱۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۷۱۵ مورخ ۱۳۸۰/۹/۹ و پیرو نامه شماره

۴ - فرماندهی کل نیروهای مسلح؛

۵ - اعلام جنگ و صلح و بسیج نیروها؛

۶ - نصب و عزل و قبول استعفا؛

الف - فقه‌های شورای نگهبان؛

ب - عالی‌ترین مقام قوه قضائیه؛

ج - رئیس سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران؛

د - رئیس ستاد مشترک؛

۸ - فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛

و - فرماندهان عالی نیروهای نظامی و انتظامی؛

۷ - حل اختلاف و تنظیم روابط قوای سه‌گانه؛

۸ - حل معضلات نظام که از طرق عادی قابل حل نیست؛ از طریق مجمع تشخیص مصلحت نظام؛

۹ - اعضاء حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم؛ صلاحیت داوطلبان ریاست جمهوری از جهت دارا بودن شرایطی که

در این قانون می‌آید، باید قبل از انتخابات به تأیید شورای نگهبان و در دوره اول به تأیید رهبری برسد؛

۱۰ - عزل رئیس جمهور یا در نظر گرفتن مصالح کشور پس از حکم دیوان عالی کشور به تخلف وی از وظایف قانونی، یا

رأی مجلس شورای اسلامی به عدم کفایت وی براساس اصل هشاد و نهم؛

۱۱ - عفو یا تخفیف مجازات محکومین در حدود موازین اسلامی پس از پیشنهاد رئیس قوه قضائیه.

رهبر می‌تواند بعضی از وظایف و اختیارات خود را به شخص دیگری تفویض کند.

۱۳۸۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹، طرح اصلاح ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۸۷ - به منظور اعمال حمایت‌های لازم و تسهیل دستیابی مردم به خدمات حقوقی و ایجاد فرصت‌های شغلی، به کانون‌های وکلای دادگستری اجازه داده می‌شود تا نسبت به بررسی صلاحیت فارغ التحصیلان رشته حقوق قضائی و اعطای مجوز برای انجام امور کارشناسی اقدام نمایند.

تبصره ۱ - تعداد مشاوران حقوقی موضوع این قانون براساس نیاز دادگاهها و دادرهای هر استان و توسط کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری مصوب ۱۳۷۶/۱/۱۷ تعیین می‌شود.

تبصره ۲ - آئین‌نامه تعیین درجه مشاوران حقوقی و کیفیت ارتقاء آنان و تعرفه‌های مربوط به موضوع این قانون توسط وکلای دادگستری مرکز و آئین‌نامه مربوط به

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

کارشناسان رسمی دادگستری توسط کانون کارشناسان رسمی دادگستری تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریّه (مرحله دوّم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۲۱۹

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۷۶۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۴ و شماره ۱۳۸۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۲۶۳۰ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۷۱۵ مورخ ۱۳۸۰/۹/۹؛ «طرح اصلاح ماده (۱۸۷) برنامه سّوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ دهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۸ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورای نگهبان به شرح زیر اعلام می‌گردد:

«اشکال قبلی کماکان به قوّت خود باقی است. ضمناً خلاف موازین شرع شناخته شد.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله دوّم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۸۸۶ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۲۱

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۲۱۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۸ و پیرو نامه شماره

۱۷۶۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۴ طرح اصلاح ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ به شرح زیر اصلاح می گردد:

ماده ۱۸۷ - به منظور اعمال حمایت های لازم و تسهیل دستیابی مردم به خدمات حقوقی و ایجاد فرصت های شغلی، به کانون های وکلای دادگستری اجازه داده می شود تا نسبت به بررسی صلاحیت فارغ التحصیلان رشته حقوق قضائی و اعطای مجوز تأسیس مشاوره حقوقی اقدام نماید.

حضور مشاوران مذکور در محاکم دادگستری و ادارات و سازمان های دولتی و غیردولتی برای انجام امر وکالت متقاضیان مجاز خواهد بود.

کانون های کارشناسان رسمی دادگستری نیز مجاز هستند نسبت به بررسی صلاحیت متقاضیان کارشناسی رسمی دادگستری و اعطای مجوز برای انجام امور کارشناسی اقدام نمایند.

تبصره ۱ - تعداد مشاوران حقوقی موضوع این قانون براساس نیاز دادگاهها و دادرهای هر استان و توسط کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری مصوب ۱۳۷۶/۱/۱۷ تعیین می شود.

تبصره ۲ - آئین نامه تعیین درجه مشاوران حقوقی و کیفیت ارتقاء آنان و تعرفه های مربوط به موضوع این قانون توسط کانون وکلای دادگستری مرکز و آئین نامه مربوط به کارشناسان رسمی دادگستری توسط کانون کارشناسان رسمی دادگستری تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریّه (مرحله سوّم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۵۰۱

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۱۸۸۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۱ و شماره ۱۷۶۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۴ و شماره ۱۳۸۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹ و پیرو نامه های شماره ۸۰/۲۱/۳۲۱۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۷۱۵ مورخ ۸۰/۹/۹ و شماره ۸۰/۲۱/۲۶۳۰ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۸؛ «طرح اصلاح ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» مصوب جلسه مورخ نوزدهم اسفند ماه یک هزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۸ شورای نگهبان مطرح شد که اصلاحات به عمل آمده رافع اشکال نمی باشد و ایراد شرعی و قانون اساسی شورای نگهبان به قوّت خود باقی است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله سوّم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۰۰۶ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۵۰۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۸ و پیرو نامه شماره ۱۸۸۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۱ طرح اصلاح ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۱/۲/۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ به شرح زیر اصلاح می گردد:

ماده ۱۸۷ - به منظور اعمال حمایت های لازم و تسهیل دستیابی مردم به خدمات حقوقی و ایجاد فرصت های شغلی، به کانون های وکلای دادگستری اجازه داده می شود تا نسبت به بررسی صلاحیت فارغ التحصیلان رشته حقوق قضائی و اعطای مجوز تأسیس مشاوره حقوقی اقدام کنند.

حضور مشاوران مذکور در محاکم دادگستری و ادارات و سازمان های دولتی و

غیردولتی برای انجام امر وکالت متقاضیان مجاز خواهد بود.

کانونهای کارشناسان رسمی دادگستری نیز مجاز هستند نسبت به بررسی صلاحیت متقاضیان کارشناسی رسمی دادگستری و اعطای مجوز برای انجام امور کارشناسی اقدام کنند.

تبصره ۱ - تعداد مشاوران حقوقی موضوع این قانون در تهران توسط کمیسیون مرکب از رئیس کانون وکلاء مرکز، یکی از معاونین قوه قضائیه به انتخاب رئیس قوه قضائیه و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور یا نماینده تام الاختیار وی و در سایر استانها کمیسیون مرکب از رئیس کانون وکلاء مرکز استان، یکی از قضات دادگاه تجدید نظر به انتخاب رئیس قوه قضائیه و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان تعیین خواهد شد.

تبصره ۲ - آئین نامه تعیین درجه مشاوران حقوقی و کیفیت ارتقاء آنان و تعرفه های مربوط به موضوع این قانون توسط کانون وکلای دادگستری مرکز و آئین نامه مربوط به کارشناسان رسمی دادگستری توسط کانون کارشناسان رسمی دادگستری تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریه (مرحله چهارم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۲۹۴

تاریخ: ۱۳۸۱/۷/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۲۰۰۶ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۷ و شماره ۱۸۸۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۱ و شماره ۱۷۶۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۴ و شماره ۱۳۸۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹ و پیرو نامه های شماره ۸۱/۳۰/۳۵۲ مورخ

۱۳۸۱/۲/۱۶^(۱) و شماره ۸۰/۲۱/۳۵۰۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۸ و شماره ۸۰/۲۱/۳۲۱۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۷۱۵ مورخ ۱۳۸۰/۹/۹؛ «طرح لایحه ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ سوم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- ایراد شرعی و قانون اساسی شورای نگهبان به قوت خود باقی است.
 ۲- چون اطلاق تبصره (۱) به کمیسیونهای مذکور اجازه می‌دهد که تعداد مشاوران مورد پذیرش را محدود کنند و این مطلب با بند (۶) فصل (۱) اقتصادی سیاستها و رهنمودهای برنامه سوم^(۲) که از طرف مقام معظم رهبری تعیین شده است مخالف است، لذا مغایر بند اول اصل ۱۱۰ قانون اساسی^(۳) و خلاف شرع تشخیص داده شد.
 ۳- شرایط صلاحیتی و ضوابط مراجع تشخیص تعیین نگردیده و این موارد از اموری است که نیاز به تقنین دارد و قابل واگذاری به آئین نامه نیست، لذا باید معلوم شود تا اظهار نظر گردد.

۴- واگذاری تهیه آئین نامه ها و تصویب آنها به مراجع موضوع تبصره (۲) مغایر اصل ۱۵۷ قانون اساسی^(۴) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۹۲.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۲۹۲.

(۴) اصل یکصد و پنجاه و هفتم: به منظور انجام مسئولیتهای قوه قضائیه در کلیه امور قضائی و اداری و اجرایی مقام رهبری یک نفر مجتهد عادل و آگاه به امور قضائی و مدیر و مدبر را برای مدت پنج سال به عنوان رئیس قوه قضائیه تعیین می‌نماید که عالی ترین مقام قوه قضائیه است.

ارجاع طرح مذکور به کمیسیون مربوطه (جهت اصلاح)^(۱)

رئیس - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.

منشی (خالقی) - دستور بعدی گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی در مورد طرح اصلاح ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) است. جناب آقای کاظمی مخبر محترم کمیسیون بفرمایید.

محمد کاظمی (مخبر کمیسیون قضائی و حقوقی) - بسم الله الرحمن الرحيم.

گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی به مجلس شورای اسلامی

طرح اصلاح ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که پس از تصویب مجلس شورای اسلامی مجدداً مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، در جلسات متعدد با حضور نماینده محترم آن شورا و کارشناسان مربوطه مطرح گردید و پس از بحث و تبادل نظر، چون اصلاح ماده واحده مورد ایراد شورای نگهبان موجب بی‌خاصیتی طرح گردید لذا کمیسیون به حذف طرح و بازگشت به ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران رأی داد. اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

سیدناصر قوامی - رئیس کمیسیون قضائی و حقوقی

همانطور که همکاران محترم کاملاً در جریان هستند، طرح لغو ماده (۱۸۷)

قانون برنامه سوّم توسعه که مربوط به صدور مجوز برای مؤسسات مشاوره حقوقی است، توسط شورای نگهبان با این عنوان که لغو این ماده مغایر سیاستهای کلی مذکور در اصل (۱۱۰) قانون اساسی است، به مجلس عودت داده شد. آنچه که

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلد ۲۳۵ مورخ ۱۳۸۱/۴/۳۰.

در اصلاحیه کمیسیون مطرح بود این بود که این وظیفه‌ای که به قوه قضائیه در ماده (۱۸۷) واگذار شده، عیناً به کانون وکلاء واگذار بشود که این مطلب هم باز در صحن تصویب شد، اما مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفت. نهایتاً (دیگر توضیح مفصلی را خدمت همکاران ندهم، چون در جریان هستند) آنچه که در آخرین مصوبه در صحن مطرح شد این بود که صلاحیت این مشاوران توسط کانون وکلاء بررسی بشود و تعداد مشاوران حقوقی مورد نیاز برای هر استان را کمیسیونی در تهران مرکب از یکی از معاونین قوه قضائیه، رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و یکی از افرادی که از کانون وکلاء معرفی می‌شوند انتخاب کنند و در استانها هم یکی از قضات تجدید نظر، رئیس کانون وکلاء استان و یکی دیگر از قضات و آئین‌نامه تعیین درجه مشاوران حقوقی را کانون وکلاء و نهایتاً آئین‌نامه اجرایی آن را هیأت دولت تصویب کند.

شورای محترم نگهبان مجدداً (۴) ایراد را به این مصوبه مجلس وارد کرده که من خیلی سریع می‌خوانم.

ایراد اول این است که ایراد شرعی و قانون اساسی شورای نگهبان به قوت خود باقی است. دوم چون اطلاق تبصره (۱) به کمیسیونهای مذکور اجازه می‌دهد که تعداد مشاوران مورد پذیرش را محدود کنند و این مطلب با بند (۶) فصل (۱) اقتصادی سیاستها و رهنمودهای برنامه سوم که از طرف مقام معظم رهبری تعیین شده است، مخالف است. لذا مغایر بند اول اصل (۱۱۰) قانون اساسی و خلاف شرع تشخیص داده شد. چون آنچه که در مجلس تصویب شده این است که تعداد مشاوران را برای هر استان، این کمیسیونها معین می‌کنند و شورای نگهبان گفته که این محدودیت است و این محدودیت بر خلاف سیاستهای کلی نظام تعیین شده است.

سوم، شرایط صلاحیتی و ضوابط مراجع تشخیص تعیین نگردیده و این موارد

از اموری است که نیاز به تقنین دارد و قابل واگذاری با آئین‌نامه نیست. لذا باید معلوم شود تا اظهار نظر گردد.

چهارم، واگذاری تهیه آئین‌نامه‌ها و تصویب آنها به مراجع موضوع تبصره (۲) مغایر اصل (۱۵۷) قانون اساسی شناخته شد.

در کمیسیون بحثهای مفصلی در این رابطه انجام شد. اجمالاً نظر این بود، این مصوبه با هر تغییری که به شورای نگهبان ارسال بشود با ایراد مواجه خواهد شد. فلذا براساس پیشنهاد یکی از همکاران محترممان در کمیسیون و با استناد ایشان به ماده (۱۸۶) آئین‌نامه که در این ماده آمده است «اگر با اصلاح ماده مورد ایراد شورای نگهبان، ماده به کلی خاصیت خود را از دست بدهد، می‌توان آن را حذف کرد» همکاران ما پیشنهاد حذف این ماده و بازگشت به اصل ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم را داده‌اند که این پیشنهاد مورد تصویب قرار گرفت. تصمیم در این خصوص با همکاران محترم خواهد بود.

منشی (خالقی) - مخالف آقای بورقانی و آقای انصاری هستند، آقای انصاری بفرماید.

مجید انصاری - بسم الله الرحمن الرحيم. مایه تأسف است که این طرح برای چندمین بار بین مجلس و شورای نگهبان رفت و برگشت داشته و هر بار هم علی‌رغم اصلاحات به عمل آمده، شورای نگهبان اعلام کرده‌اند که اشکالات شرعی و قانون اساسی به قوت خود باقی است. از دید بنده اشکال شورای نگهبان در این طرح اصلاً وارد نبوده. چون شورای نگهبان استناد کرده‌است به سیاستهای کلی نظام در بحث اشتغال و گفته چون شما گفته‌اید که کانون وکلاء افراد را پذیرش کند، ممکن است تعداد کسانی را که کانون وکلاء از فارغ التحصیلان حقوق بکار می‌گیرد کم باشد. لذا خلاف سیاستهای اشتغال است.

اولاً چه کسی گفته که کانون وکلاء کمتر می‌گیرد، شاید کانون وکلاء بیش از

دادگستری بگیرد! ثانیاً در کمیسیون که مکرر اصلاح شده، گفته تعداد مورد نیاز را باید همان کمیته مربوطه که خود قوه قضائیه و دادگستری استانها هست، اعلام بکنند. این اشکال وارد نیست. از جهت دیگر هنوز تطبیق مصوبات مجلس با سیاستهای کلی نظام که به شورای نگهبان واگذار نشده است، آئین نامه نحوه نظارت بر اعمال سیاستهای کلی نظام در دستور کار مجمع تشخیص مصلحت است، پیش نویسی را کمیسیون مجمع تهیه کرده بود، دو ماه پیش در دستور قرار گرفت، با مخالفت برخی از اعضاء و پیشنهاد رئیس محترم جمهور و رئیس محترم مجلس و برخی دیگر از اعضای مجمع تشخیص مصلحت، آن آئین نامه از دستور خارج شد و قرار شد رئیس جمهور محترم و رئیس محترم مجلس با برخی از اعضای مجمع روی موضوع کار کنند که خوشبختانه دولت هم کار کرده است، پیش نویس آئین نامه نحوه نظارت بر سیاستهای کلی را دولت تصویب کرده، در همین تعطیلات هم جلساتی بود که از طرف ریاست محترم مجلس جناب آقای خاتمی و بنده در خدمتشان بودیم و نهایتاً هم خدمت خود ایشان صحبت شد که نظر مجموعه با همان آئین نامه پیشنهادی دولت موافق بوده است. آن آئین نامه نظارتی هنوز (۱۵) روز دیگر در دستور کار مجمع تشخیص مصلحت خواهد بود. لذا اصلاً شورای نگهبان نمی تواند استه است به استناد مغایرت مصوبه مجلس با سیاستهای کلی نظام این ایراد را بگیرد.

اصولاً شورای نگهبان در این موضوع از قلمرو حقوقی و اختیارات خودش خارج شده و مجلس که مکلف نیست در هر موضوعی هر چه شورای نگهبان گفت گوش بکند. شورای نگهبان فقط می تواند ایراد قانون اساسی و ایراد شرع بگیرد. این اولاً.

ثانیاً کمیسیون محترم قضائی هم نمی تواند موضوعی را بگوید چون اگر ما بخواهیم رفع ایراد کنیم، ماده خاصیت خودش را از دست می دهد. لذا ما آن را

حذف می‌کنیم و به قانون موجود برمی‌گردیم. جناب آقای کروی، ریاست محترم مجلس! این کار کمیسیون قضائی خلاف قانون و خلاف آئین‌نامه است. ببینید! طبق آئین‌نامه وقتی لایحه و طرحی که شورای نگهبان ایراد گرفته است به کمیسیون می‌رود، کمیسیون حق دارد آن را اصلاح کند یا می‌تواند به مجلس گزارش کند که ما بررسی کردیم، نظر اصلاحی به نظرمان نرسید. مجلس است که باید تصویب بکند که آیا آن ماده را حذف کند یا نکند. کمیسیون قضائی گفته‌اند چون نظر شورای نگهبان قابل تأمین نیست، پس ماده (۱۸۷) برنامه را ما تصویب می‌کنیم و عین آن ماده را آورده‌اند. اصلاً حق ندارند این کار را بکنند. آن قانون موجودی هست، مجلس یا می‌تواند این طرح را حذف کند یا اصلاح بکند که بنده معتقد هستم حذف این درست نیست و اصولاً اشکال شورای نگهبان، خارج از حیطه قانونی‌شان بوده و بنده هم در جلسات قبل که این مطرح بود، پیشنهاد جایگزینی داشتم، نمی‌دانم دوستان باز پیشنهاد جایگزینی دارند یا خیر. علی‌ای حال بنده با این اصلاح کمیسیون که در واقع اصلاحی انجام نداده‌اند و گفته‌اند ما قادر به اصلاح نبوده‌ایم، مخالف هستم. به کمیسیون برگردد و جای تعجب است که من چند تا پیشنهاد داده‌بودم، از بنده دعوت نکردند، بنده به عنوان پیشنهاد دهنده برای رفع اشکال شورای نگهبان به کمیسیون قضائی پیشنهاد دادم، پیشنهاد قابل قبولی هم بوده. از بنده اصلاً دعوت نکردند. لذا من خواهش می‌کنم که به نظر کمیسیون قضائی رأی داده نشود، به کمیسیون برگردد. ما پیشنهاد داریم، به کمیسیون می‌رویم، ان شاء الله رفع مشکل خواهد شد. والسلام.

منشی (خالقی) - موافق آقای سلیمانی هستند، بفرماید.

حسن سلیمانی - بسم الله الرحمن الرحيم. جناب آقای انصاری مطالبی در رابطه با عملکرد کمیسیون قضائی و نحوه اظهار نظر شورای نگهبان فرمودند که در این مرحله جای بحث آن نیست. آنچه را که کمیسیون قضائی انجام داده در حقیقت

در همین راستای جلب نظر مجلس است. شورای محترم نگهبان مطالبی را فرموده و نظری را داده که کمیسیون قضائی قادر نبوده با اعمال آن نظریات آنچه را که اراده مجلس است بتواند انجام بدهد. گفته اساساً این پیشنهاد حذف بشود و حذف را آورده است در مجلس مطرح کند تا مجلس به رأی خود برسد. چون پیشنهاد کمیسیون قضائی و تصمیم کمیسیون قضائی که ایجاد مصوبه برای مجلس نمی‌کند. این نظر در اینجا مطرح می‌شود و اینجا است که مجلس باید تصمیم بگیرد. بنابراین کمیسیون قضائی به وظیفه قانونی‌اش عمل کرده است. شورای نگهبان هم حسب تشخیص، تشخیص داده است. بالاخره حق تشخیص متعلق به آنجاست. گفته است آقا! این حق را که شما تشخیص داده‌اید به نظر من قدر متیقن آن این است که ایجاد فرصتهای شغلی را از بین خواهد برد یا کم خواهد کرد و چون نحوه اصلاح به کیفیتی انجام گرفته که تأمین نظر نمی‌کرد، باز برگشت.

الان خواهش کمیسیون قضائی از مجلس این است که به این مطلبی که رسیده‌اند، اگر که موافق نظرشان می‌دانند خوب رأی بدهند و حذف کنند. اگر نه، مجلس است که اینجا باید تصمیم بگیرد، تصمیمی که مجلس بگیرد، قطعاً برای کمیسیون قضائی و همه کسانی که باید بپذیرند لازم‌الاتباع خواهد بود.

گلباز - تذکر دارم.

رئیس - آقای گلباز بفرماید.

جعفر گلباز - بسم الله الرحمن الرحيم. تذکر من مواد (۱۸۵) و (۱۸۶) آئین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی است. در مورد اعاده این طرح به کمیسیون محترم قضائی برای اصلاح این ماده (حالا وفق نظر شورای نگهبان یا وفق نظر خودشان و کارشناسان). مواد (۱۸۴)، (۱۸۵) و (۱۸۶)، ماده (۱۸۴) را من می‌خوانم: «کلیه مصوبات مجلس رسماً به شورای نگهبان فرستاده می‌شود. در صورتی که شورا ظرف (۱۰) روز پس از وصول یا پس از انقضای (۱۰) روز تمدید مذکور در اصل

(۹۵) قانون اساسی مخالفت خود را اعلام نکرد، طبق اصل (۹۴) قانون اساسی مصوب است...» بعد ماده (۱۸۵) می‌گوید که: «مصوبات مجلس تا زمان اعلام نظر شورای نگهبان از دستور خارج نمی‌شود. شورای نگهبان در صورت ردّ مصوبات مجلس موظف است علت را صریحاً به مجلس گزارش نماید.» بعد در تبصره (۳) ماده (۱۸۶) که کمیسیون به آن استناد کرده، می‌گوید: «اگر با اصلاح ماده مورد ایراد شورای نگهبان، ماده به کلی خاصیت خود را از دست بدهد، می‌توان آن را حذف کرد.» در حالی که بعضی از ایراداتی که شورای نگهبان گرفته، ایرادات سابق بوده‌است، بعضی از ایراداتش به نظر ما جا برای بحث و کارشناسی داشته‌است. برای اینکه این ماده (۱۸۷) شش مرتبه بین شورای محترم نگهبان و مجلس مرتب در تبادل بوده و شش مرتبه به شورای نگهبان فرستاده شده‌است... (رئیس - آقای گلیاز! ما نظر کمیسیون را به رأی می‌گذاریم، می‌توانند رأی بدهند، می‌توانند ندهند) آخر کمیسیون این کار را باید اصلاح می‌کرد، برای اینکه کمیسیون دیده‌است که دیگر نمی‌تواند مسأله را حل کند، به طور کلی تصمیم گرفته است صورت را پاک کند و انصافاً بعضی از ایرادهای شورای نگهبان وارد نیست. این باید در کمیسیون مورد توجه کمیسیون محترم قضائی قرار می‌گرفت. کمیسیون دیده‌است بعد از شش مرتبه ارجاع این طرح به شورای نگهبان نتیجه نگرفته‌است، یکبارہ آمده خودش را خلاص کرده و گفته که من دیگر حریف شورای نگهبان نمی‌شوم و بنابراین کلاً این را حذف کرده‌است. بنابراین، این باید به کمیسیون محترم قضائی برگردد.

رئیس - شما دارید سیاست می‌گویید، سیاست نگویند! شورای نگهبان اشکالی می‌کند، اشکال وارد یا غیروارد، حالا وظیفه قانونی‌اش است. راه کار ما هم این است که یا تصحیح کنیم یا اصلاح کنیم یا تغییر بدهیم و یا روی همان پافشاری کنیم، رأی گیری هم کنیم و به مجمع برود.

قربانی - تذکر دارم.

رئیس - چون آقای گلباز را اجازه دادم، آقای قربانی را هم اجازه می‌دهم. حالا (تذکر) آئین‌نامه‌ای ایشان که این شد! ببینیم تذکر ایشان چیست. بفرمایید.

موسی قربانی - بسم الله الرحمن الرحيم. حاج آقا! تذکر بنده بیشتر ماده (۷۷) است. اگر عنایت بفرمایید عرض می‌کنم. جملاتی که راجع به کمیسیون بکار برده شد (رئیس - این دیگر خیلی تذکر مهمی است! ولی بگویید) حاج آقا اگر یک لحظه اجازه بدهید، به من حق می‌دهید. گفته شد (هم در فرمایش آقای انصاری بود و یک اشاره‌ای هم آقای گلباز کردند) گفته شد که کمیسیون قضائی کار خلاف قانونی کرده، من می‌خواهم این را توضیح بدهم، چون بنده یک عضوی از کمیسیون قضائی... البته تقریباً یکی، دو نفر به این پیشنهاد رأی ندادند، همه‌شان رأی دادند. کمیسیون قضائی اصلاً کار خلاف قانونی نکرده است.

تبصره (۳) ماده (۱۸۶) آئین‌نامه این معنا را تصریح دارد که اگر با تأمین نظر شورای نگهبان چیزی از اصل مصوبه باقی نمی‌ماند، می‌تواند حذفش کند و کمیسیون با این استنباط این کار را کرده. اینکه نظر شورای نگهبان وارد است یا وارد نیست، ما یک جایگاه قانونی نداریم که تشخیص بدهد نظر شورای نگهبان وارد است یا وارد نیست. افراد نظر خودشان را می‌توانند بدهند. ما براساس قانون موظفیم نظر شورای نگهبان را یا تأمین کنیم یا از باب مصلحت بر مصوبات خودمان پافشاری کنیم.

بنابراین تشخیص کمیسیون این بود (این اتفاق دوبار هم افتاده است) که چون اگر بخواهیم نظریات شورای نگهبان را اصلاح کنیم چیزی از این طرح باقی نمی‌ماند، بنابراین آن را حذف کرد و این هیچ خلاف قانونی نیست. من خواهش می‌کنم که خیلی صریح نسبت به اینکه کمیسیون قضائی خلاف قانون را مرتکب شده است را ندهند.

رئیس - بله، ضمن اینکه حضرت عالی فرمایشتان را فرمودید، آقای انصاری هم می‌باید این طوری می‌فرمودند که «به نظر من خلاف قانون است»، شما هم به نظرتان خلاف قانون نیست، اما ماده (۷۷) هیچ ربطی در این جهت نداشت، ما هم گذاشتیم شما صحبت کردید. به هر جهت رأی گیری می‌کنیم. حضار ۲۰۴ نفر.

منشی (خالقی) - حاج آقا! پیشنهاد کمیسیون برای اصلاح، حذف طرح است.

رئیس - موافقین با حذف که برای تأمین نظر شورای نگهبان بوده‌است قیام بفرمایند، خیلی در غربت بودند، (۷)، (۸) تا بودند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد. الان اگر به کمیسیون برگردانیم بهتر است، البته اگر کسی پیشنهادی بدهد، من وظیفه‌ام است که عمل کنم، ولی بهتر است به کمیسیون برود. (اظهاری نشد) پیشنهاد به کمیسیون می‌رود. دعوت هم بفرمایید، بلکه کمیسیون یک راه حل مرضی الطرفین را پیدا کند.

اصلاحیه (مرحله چهارم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۳۲۲ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۶/۱۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه‌های شماره ۸۱/۳۰/۴۹۴ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۸ و شماره ۸۱/۳۰/۳۵۲ مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۶ و شماره ۸۰/۲۱/۳۵۰۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۸ و شماره ۸۰/۲۱/۳۲۱۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۷۱۵ مورخ ۱۳۸۰/۹/۹ و پیرو نامه‌های شماره ۲۰۰۶ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۷ و شماره ۱۸۸۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۱ و شماره ۱۷۶۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۴ و شماره ۱۳۸۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹، طرح اصلاح ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران که در جلسه علنی

روزی یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۶/۱۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۸۷ - به منظور اعمال حمایت‌های لازم و تسهیل دستیابی مردم به خدمات حقوقی و ایجاد فرصت‌های شغلی، به کانون‌های وکلای دادگستری اجازه داده می‌شود تا نسبت به بررسی صلاحیت فارغ التحصیلان رشته حقوق قضائی و اعطای مجوز تأسیس مشاوره حقوقی اقدام کنند.

حضور مشاوران مذکور در محاکم دادگستری و ادارات و سازمان‌های دولتی و غیردولتی برای انجام امر وکالت متقاضیان مجاز خواهد بود.

کانون‌های کارشناسان رسمی دادگستری نیز مجاز هستند نسبت به بررسی صلاحیت متقاضیان کارشناسی رسمی دادگستری و اعطای مجوز برای انجام امور کارشناسی اقدام کنند.

تبصره ۱ - تشخیص تعداد مشاوران حقوقی و کارشناسان مورد نیاز بر عهده قوه قضائیه است که در نیمه اول هر سال به کانون‌های وکلاء و کارشناسان رسمی

دادگستری ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۲ - شرایط صلاحیتی داوطلبان مذکور و مراجع تشخیص همان است که در قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری مصوب ۱۳۷۶/۱/۱۷ و قانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۱/۱/۱۸ پیش‌بینی گردیده است.

تبصره ۳ - آئین نامه تعیین درجه مشاوران حقوقی و کیفیت ارتقاء و نحوه کارآموزی و رسیدگی به تخلفات آنان و تعرفه‌های مربوط به موضوع این قانون توسط کانون وکلای دادگستری مرکز و آئین نامه مربوط به کارشناسان رسمی دادگستری توسط شورای عالی کارشناسان رسمی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریه (مرحله پنجم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۵۴۴

تاریخ: ۱۳۸۱/۷/۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۳۲۲ - ق مورخ ۱۳۸۱/۶/۱۲ و شماره ۲۰۰۶ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۷ و شماره ۱۸۸۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۱ و شماره ۱۷۶۶ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۴ و شماره ۱۳۸۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹ و پیرو نامه‌های شماره ۸۱/۳۰/۴۹۴ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۸ و شماره ۸۱/۳۰/۳۵۲ مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۶ و شماره ۸۰/۲۱/۳۵۰۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۸ و شماره ۸۰/۲۱/۳۲۱۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۷۱۵ مورخ ۱۳۸۰/۹/۹؛ «طرح اصلاح ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ دهم شهریورماه یک هزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. در

جلسه مورخ ۱۳۸۱/۶/۲۷ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد.

«اشکال بندهای ۱ و ۲ و ۴ به قوّت خود باقی است.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

وجود ابهام در طرح دو فوریتی استفساریه راجع به قوانین موضوعه مربوط به انتخابات مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۴۰۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۲۹

شورای محترم نگهبان

طرح استفساریه راجع به قوانین موضوعه مربوط به انتخابات مجلس شورای اسلامی که دو فوریت آن در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۷ تصویب شده بود، در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۹ مجلس شورای اسلامی مطرح و نظر تفسیری مجلس به شرح پیوست به تصویب رسید، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح استفساریه

شماره: ۱۴۰۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۲۹

موضوع استفسار:

ماده واحده - چنانچه رد صلاحیت داوطلبین نمایندگی مجلس شورای اسلامی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

مستند به قوانین موضوعه مربوط به انتخابات مجلس شورای اسلامی نباشد لازم الاجراء می باشد یا خیر؟
نظر مجلس:

خیر، رد صلاحیتهایی که دقیقاً منطبق بر قوانین موضوعه نباشد فاقد اعتبار بوده و برای وزارت کشور لازم الاجراء نیست.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۶۵۹

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۴۰۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۹؛ «طرح استفساریه راجع به قوانین موضوعه مربوط به انتخابات مجلس شورای اسلامی» مصوب جلسه مورخ بیست و نهم آبان ماه یک هزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۹ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

- ۱- ماده یا مواد مورد تفسیر مشخص نشده است.
- ۲- در عبارت «رد صلاحیتهایی که دقیقاً منطبق بر قوانین موضوعه نباشد» مرجع تشخیص معین نشده است.
- ۳- در عبارت «دقیقاً منطبق بر قوانین موضوعه» آیا منظور مستند به مواد (۲۸) و (۲۹) و (۳۰) قانون انتخابات است یا مواد دیگری می باشد، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

توضیح: طرح مذکور در دستور کار جلسه ۱۳۸۰/۹/۱ مجلس شورای اسلامی قرار گرفت که به علت اختلاف نظر نمایندگان در این خصوص که آیا شورای نگهبان براساس اصل نود و چهارم ملزم است مصوبات را فقط با موازین اسلام و قانون اساسی منطبق نموده و نظر خود را اعلام نماید یا اینکه می تواند چنانچه ابهام در کل مصوبه یا موادی از آن وجود داشت جهت رفع آن را به مجلس بازگرداند بحث و بررسی فراوانی صورت گرفت و ادامه آن به جلسه ۱۳۸۰/۹/۴ موکول گردید که چون نتیجه این جلسه به (مسکوت ماندن طرح) منتج گردید لذا مشروح مذاکرات آن در پی می آید.

تصویب پیشنهاد مسکوت ماندن طرح فوق به مدت یک ماه^(۱)

رئیس - دستور را مطرح بفرمایید.

منشی (خالقی) - دستور اول ادامه رسیدگی به طرح دو فوریتی استفساریه راجع به قوانین موضوعه مربوط به انتخابات مجلس شورای اسلامی (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) است.

در جلسه گذشته پیشنهاد خاصی نبود، الان پیشنهاد جدیدی هست؟

منشی (جبارزاده) - حاج آقا! پیشنهاد اصلاحی روز پنجشنبه داده نشد، تا به حال هم برای ما پیشنهاد اصلاحی... فقط یک پیشنهاد مسکوت ماندن هست که به استناد ماده (۱۸۰) ما در این مرحله نمی توانیم تقاضای مسکوت ماندن را قبول کنیم، اگر باز پیشنهاد اصلاحی بدهند ما می توانیم بپذیریم.

رئیس - آقایان ببینید! من نظرم را عرض کنم، نظری که حالا نمی خواهم بگویم قاطع روی این نظر هستم، بحث هست که ما چه کار کنیم؟ یکی پیشنهاداتی بیاید، یکسری پیشنهادات آن روز در جلسه قبلی روز پنجشنبه رأی نیاورد، بنا شد ادامه

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلسه ۱۶۴ مورخ ۱۳۸۰/۹/۴.

بدهیم. بعضی‌ها پیشنهادات جدیدی ممکن است داشته باشند، عده‌ای از آقایان، آقای انصاری، آقای مرعشی می‌گویند نه، پیشنهاد مسکوت ماندن، درست است، دو فوریت است، اما پیشنهاد مسکوت ماندن، مطلق است، از کجا مثلاً شامل دو فوریت نمی‌شود؟ ما دو فوریت این را تصویب کردیم، به شورای نگهبان رفته اشکال بر آن کرده (توجه کنید) برگشته، حالا که برگشته ما بیایم مثلاً مسکوت می‌گذاریم، این می‌گوید از کجا شامل نمی‌شود و چه منعی داریم؟ منع صریح که نداریم، مطلق هم گفتیم طرح و لوایح، می‌توانیم مسکوت بگذاریم، حالا دو فوریت، اصلش هم دیگر این است. وقتی یک روز هم سه فوریتی می‌دهیم و هم دو فوریت الان همینطور شده است.

منشی (جبارزاده) - حاج آقا! من با اجازه یک توضیحی بدهم.

رئیس - پس در این رابطه آقای جبارزاده که به نظر می‌آید نظر ایشان از نظر آئین‌نامه‌ای اشکال دارد صحبت می‌کنند آقای انصاری هم آن طرف صحبت کنند، ما راه چاره را این می‌دانیم تا از بن بست بیرون بیایم، بفرماید.

منشی (جبارزاده) - حاج آقا! پیشنهاداتی که به ما رسیده، آقایان پیشنهاد مسکوت ماندن صرف طرح را دادند، چون در شور اول و شور دوم ما طرح را تصویب کردیم به شورای نگهبان رفته ایراد گرفته برگشته، طبق آئین‌نامه ایراداتی که شورای نگهبان می‌گیرد مجلس باید اصلاح کند، یعنی ما الان مکلف به رفع شبهه و اصلاح هستیم، منتها اگر آقایان بخواهند صرف مسکوت ماندن بدهند به استناد ماده (۱۸۰) که می‌گوید «چنانچه تقاضای مسکوت ماندن برای انجام اصلاح طرح یا لایحه باشد، پس از تصویب مسکوت ماندن به کمیسیون ذی‌ربط جهت انجام اصلاحات ارجاع می‌شود.»

اگر آقایان تقاضایشان را عوض کنند بگویند که ما این را می‌خواهیم یک ماه مسکوت بماند برود اصلاح بشود، آن موقع ما یک کمیسیونی باید برای یک طرح

تعیین بکنیم چون دو فوریتی بود کمیسیون هم ندارد به یک کمیسیونی ارجاع بدهیم که در آن کمیسیون برود، اصلاح روی آن انجام بشود، بعد از انجام اصلاح حالا یک ماه، دو هفته، دو ماه برای مجلس برگردد. صرفاً برای انجام اصلاح ما می‌توانیم، و الا اگر ما طرح را کلاً مسکوت بگذاریم چون دو مرحله تصویب شده به نظر می‌رسد که صحیح نباشد.

رئیس - آقای انصاری هم بفرمایید. من استدعا می‌کنم آقایان هم گوش بدهند گرچه خودشان برای تصمیم‌گیری در رأی واقف هستند.

مجید انصاری - بسم الله الرحمن الرحيم. آقای دکتر جبارزاده! شما هم دقت کنید. حاج آقا ببینید! در ماده (۱۸۰) برای مسکوت ماندن دو مرحله را در نظر گرفته اتفاقاً صراحت ماده (۱۸۰) این است که ما در هر مرحله‌ای می‌توانیم مسکوت بگذاریم، من متن ماده (۱۸۰) را می‌خوانم و قبل از اینکه متن ماده (۱۸۰) را بخوانم خدمت شما عرض کنم در آئین‌نامه سابق برای مسکوت ماندن فقط یک مرحله پیش بینی شده بود و آن این بود که مسکوت ماندن را اگر مجلس تصویب می‌کرد، بعد از پایان مسکوت ماندن عیناً می‌بایست در دستور قرار بگیرد. در مجلس پنجم اصلاحی به عمل آمد به این صورت که مسکوت ماندن دو حالت دارد: یکی اینکه به هر دلیل مجلس فعلاً مصلحت نمی‌داند این مسأله‌ای که در دستور هست رسیدگی کند می‌خواهد سه ماه یا شش ماه دیگر عیناً در دستور بیاید.

فرض دوم این است که در حین رسیدگی‌ها احساس می‌کند نقصی در طرح یا لایحه است تقاضای مسکوت ماندن می‌کند که به کمیسیون برای رفع ایراد برود. اتفاقاً برخلاف صحبت جناب آقای جبارزاده چون این دو فوریتی بوده و مرحله تصویب آن طی شده، به شورای نگهبان رفته، ما دیگر برای اصلاح نمی‌توانیم به کمیسیون برگردانیم، ولی شق اول که برای مصلحت می‌توانیم دو ماه، سه ماه، شش ماه هرچه مجلس مایل بود (حداکثر شش ماه) می‌توانیم مسکوت بگذاریم و هیچ

اشکالی ندارد بعد از شش ماه در دستور بیاید. من ماده (۱۸۰) را می‌خوانم، ملاحظه بفرمایید «در صورتی که حداقل (۲۵) نفر نمایندگان کتباً از مجلس تقاضا کنند که طرح یا لایحه قانونی واصل شده به مجلس برای حداکثر شش ماه مسکوت بماند پس از توضیح یکی از پیشنهاد دهندگان به مدت پنج دقیقه و پاسخ آن از طرف یک مخالف به مدت حداکثر پنج دقیقه رأی گرفته می‌شود. تقاضای مسکوت ماندن لایحه بدون موافقت وزیر یا معاون امور مجلس ذی‌ربط پذیرفته نخواهد بود»، این یک مرحله، مرحله دوم «تقاضای مسکوت ماندن در هر طرح و لایحه فقط برای یک مرتبه مجاز خواهد بود. هیأت رئیسه موظف است...» آقای دکتر جبارزاده! ببخشید تذکر من به آقای رئیس است شمانمی‌گذارید که من تذکر مشخص... چون آقای رئیس باید تصمیم بگیرند، اجازه بدهید من توضیح بدهم (رئیس - آقای انصاری بفرمایید). جناب آقای کروی من خواهش می‌کنم به این نکته عنایت کنید! (رئیس - من دارم گوش می‌دهم) در این ماده می‌گوید «هیأت رئیسه موظف است پس از گذشت مدت مسکوت ماندن، طرح یا لایحه را مجدداً در دستور کار مجلس قرار دهد» این مرحله اول است.

مرحله دوم این است «چنانچه تقاضای مسکوت ماندن برای انجام اصلاحات طرح یا لایحه باشد پس از تصویب مسکوت ماندن به کمیسیون ذی‌ربط ارجاع می‌شود». بنابراین تقاضایی که ما کرده‌ایم برای بیرون آمدن از این بن بست است، نه برای ارجاع به کمیسیون. چون دیگر مرحله ارجاع به کمیسیون گذشته است، مجلس تصویب کرده، به شورای نگهبان رفته و الان باید رفع ایراد شود. تقاضای ما مسکوت ماندن به مدت سه ماه است، خلاف آئین‌نامه نیست، در ماده (۱۸۰) هیچ قیدی ندارد که در چه مرحله‌ای می‌شود... در مرحله شور اول، شور دوم، برگشت از شورای نگهبان تا چیزی در دستور مجلس هست ما طبق اطلاق به ماده (۱۸۰) اجازه تقاضای مسکوت ماندن را داریم.

خواهش من این است که اجازه بدهید این مسکوت ماندن مطرح شود، ما توضیح خواهیم داد که چرا تقاضای مسکوت ماندن کرده ایم. من فکر می‌کنم اگر این تصویب شود با توجه به اینکه سه فوریتی مربوط به همین موضوع است و در دستور کار مجمع تشخیص مصلحت است، بالاخره تعیین تکلیف خواهد شد. اگر در مجمع تشخیص مصلحت تصویب شد، نمایندگان در آن مرحله می‌توانند امضاء خودشان را پس بگیرند و اگر امضاهای طرح پس گرفته شود خودبخود از دستور مجلس خارج می‌شود. این یک راه حل آئین‌نامه‌ای برای خروج از بن بست است. والسلام

رئیس - میکروفون آقای انصاری را خاموش نکنید، آقای انصاری! یک اشکالی وجود دارد من عرض کردم که میکروفون شما را خاموش نکنند چون حرفی که می‌زنم اگر جنابعالی توضیحی دارید بفرماید. در مسکوت ماندن وقتی تقاضا داده می‌شود از دستور خارج می‌شود (این را داشته باشید) از طرف دیگر وقتی یک چیزی رفته و شورای نگهبان بر آن اشکال کرده و برگشته آئین‌نامه ما با صراحت می‌گوید این دستور خارج نمی‌شود، بین این دو ماده ما چگونه... (انصاری - پاسخ دارد)

صراحت دارد بر اینکه وقتی مطلبی به شورای نگهبان رفت از دستور خارج نمی‌شود، لذا همیشه اعاده شده‌ها در دستور هست ما آنی می‌توانیم یا اصلاح کنیم یا به مجمع مصلحت بدهیم این رانمی‌توانیم از دستور خارج کنیم (انصاری - حاج آقا پاسخ دارد) این را بفرماید.

انصاری - پاسخ این است نه تنها چیزهایی که از شورای نگهبان برمی‌گردد، هر موضوعی که طبق آئین‌نامه در دستور هفتگی قرار بگیرد از دستور خارج نمی‌شود الا به طریقی که در آئین‌نامه پیش بینی شده. دو طریق برای خروج مسأله‌ای از دستور وجود دارد:

طریق اوّل این است که جمعی از نمایندگان تقاضای تغییر دستور کنند و مجلس رأی بدهد.

طریق دوّم مسکوت ماندن است.

هر چیزی که طبق آئین نامه در دستور قرار می گیرد از جمله برگشتی هایی از شورای نگهبان، اینها در دستور هستند الاّ اینکه تقاضای مسکوت ماندن آنها تصویب شود. اگر تقاضای مسکوت ماندن تصویب شد به طور اتوماتیک از دستور خارج می شود. به قول اصولیون ماده (۱۸۰) حکومت دارد بر آن ماده ای که شما فرمودید، یعنی اگر مسکوت ماندن چیزی تصویب شد خودبخود از دستور خارج می شود. بنابراین آن اشکال آئین نامه ای وارد نیست. ما برای تغییر دستور مجلس و خروج از دستور دو راه آئین نامه ای داریم، یکی درخواست نمایندگان و دیگری مسکوت ماندن است، اشکال آئین نامه ای ندارد. من خواهش می کنم برای خروج از این بن بست ما امروز هم جلسه داشتیم با دوستان هم مشورت کردیم، هیچ راه آئین نامه ای دیگری وجود ندارد الاّ اینکه شما در اینجا تغییراتی بدهید، به مجمع تشخیص مصلحت برود، آن هم واقعاً به مصلحت نیست که راجع به یک مسأله ای طی دو، سه روز از مجلس دو طرح به مجمع تشخیص مصلحت برود. من خواهش می کنم چون خلاف آئین نامه نیست اجازه بدهید همان مطرح شود و از بن بست خارج شویم.

رئیس - فرمایش آقای انصاری فرمایش متین، سنجیده و محکمی است ولی بنده را قانع نکرد، حالا خدمتان توضیح می دهم.

همانطور که می فرمایید چیزی که در دستور آمد وقتی مسکوت می گذاریم، یعنی از دستور خارج می شود، اما اگر ماده (۱۸۵) را نداشتیم این مطلق صحیح بود، اما ماده (۱۸۵) صراحت دارد این استنباط مقابل نص است، یعنی آمده، اعاده شده را استثناء کرده (حضرت آقای انصاری) می گوید همه در دستور است، خارج هم که

شد خارج از دستور می‌شود، منتها آمده راجع به اعاده شده از شورای نگهبان خاص، نگاه کنید مصوبات مجلس تا زمان اعلام نظر نهایی شورای نگهبان از دستور خارج نمی‌شود. شورای نگهبان در صورت رد مصوبات مجلس موظف است علت رد را صریحاً به مجلس گزارش نماید تا بلافاصله تکثیر و توزیع شود. به نظر من می‌آید که این مسأله در رابطه با رد شده شورای نگهبان که تنها راه ما اصلاح است آیا آن دستور را اینجا هم می‌توانیم از دستور خارج کنیم یا نه؟ برای من هم یک شبهه است.

منشی (جبارزاده) - حاج آقا! صرفاً برای اصلاح می‌توانیم ارجاع بدهیم. رئیس - از آن تبصره هم می‌توانیم استفاده کنیم و برای اصلاح به کمیسیون بفرستیم در حالی که این دو فوریتی بوده. البته یک بحث هم هست که حالا دو فوریتی وقتی برگشت باز هم دو فوریت است یا نه؟ آن هم به جای خودش محل بحث است. حالا من فکر می‌کنم برای هر دو اینها رأی گیری کنیم یا اصلاحیه و یا مسکوت ماندن. من خواستم محل بحث و نزاع معلوم شود آقایان محترم نماینده هم کاملاً در جریان قرار بگیرند که قرار دارند، منتها چون یک مسأله این چنینی است تا به حال سابقه نداشته و هیچ کدام از اصلاحیه‌هایمان هم پیروز رأی نیاورد یا باید مسکوتش بگذاریم و یا باید به کمیسیون بفرستیم.

منشی (جبارزاده) - حاج آقا! یک راه سؤمی هم به نظر می‌رسد، با توجه به اینکه شورای محترم نگهبان برای ما این مصوبه را رد نکرده‌اند، گفته‌اند که دو، سه تا ابهام دارند، می‌شود که از طراحان بخواهیم با شورای محترم نگهبان بحث کنند اگر رفع ابهام شد شورای نگهبان اگر رد کرد بیاید و ما اصلاح کنیم، یعنی فعلاً رد نشده.

رئیس - البته این هم یک توجهی است، راه فرار قانونی و عاقلانه‌ای است. برای اینکه اشکالات شورای نگهبان دو نوع است، یک اشکالات را بالصراحه رد می‌کند، گاهی می‌گوید ابهام. می‌خواهد بگوید که نظر نهایی مان را در صورتی می‌دهیم که

ابهامتان را بدهید. به یک معنا این را هم رد کرده، یعنی نپذیرفته، منتها به این صورت که گفته بیاید برای ما توضیح بدهید.

منشی (جبارزاده) - حاج آقا! توضیح می‌دهیم، رفع ابهام شد...

رئیس - خلاصه مجلس برای اینکه ما از این پایان بپذیریم و خاتمه بیایم باید یکی از این دو، سه راه را انتخاب کنیم.

منشی (جبارزاده) - حاج آقا! ما توضیح می‌دهیم برای آنها رفع ابهام می‌شود، آنها طبیعتاً نظر می‌دهند که مخالف شرع یا قانون اساسی هست یا نه، اگر مخالفت کردند آن موقع ما در مجلس اصلاح می‌کنیم.

رئیس - ما یک سه فوریتی هم داریم که آن سه فوریتی هم مشابه این است. مسلم آن سه فوریتی تا دیروز عصر در کمیسیون بوده، ممکن است از کمیسیون آمده، ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت هم قول داده‌اند که حتی الامکان در همین هفته اعضا را در یک جلسه فوق العاده جمع کنند و نظر بدهند. من می‌گویم چون مشابه آن را داریم بیایم رأی بدهیم که فعلاً این متوقف و بیرون شود تا نظر آن بیاید، ما الان در مجمع مصلحت بحث داریم، باید آنجا مطرح شود. فعلاً از دستور خارجش کنیم تا نظر مجمع تشخیص مصلحت در رابطه با سه فوریتی بیاید، چون این و آن یکی است، اینکار را بکنیم. چون آن برای ما خیلی سرنوشت ساز است و در هر جهتش سرنوشت ساز است و ان شاء الله در مجمع تشخیص مصلحت نظام مجلس تأیید می‌شود. حضار ۲۲۴ نفر، ما رأی‌گیری می‌کنیم که این از دستور خارج شود تا آن نظر بیاید. (انصاری - اجازه بدهید من توضیح بدهم) آقای انصاری بفرمایید.

مجید انصاری - بسم الله الرحمن الرحيم. جناب آقای کروبی! در واقع آن اقدامی که حضرت عالی می‌خواهید بفرمایید همین راه تقاضایی است که دوستان کرده‌اند، یعنی وقتی که یک چیزی بدون درخواست ارجاع به کمیسیون به مدت یک ماه

مسکوت می ماند، یعنی همین که بعد از یکماه دوباره در دستور بیاید. برای خروج از دستور و تغییر دستور الان (۲۵، ۲۶، ۳۰) نفر امضاء آئین نامه ای می خواهد و نمی شود رأی گیری فی المجلس کرد. من خواهش می کنم راه آئین نامه ای را... الان اداره قوانین آقای شاملو هم همین نظر را دارند. ما تقاضای مسکوت ماندن به همین معنا کرده ایم، یعنی برای خروج از همین بن بست است که به مدت یک ماه بدون تغییر تقاضای مسکوت ماندن کرده ایم در نامه هم نوشته ایم مجمع تشخیص مصلحت راجع به سه فوریت نظر بدهد، اگر در این یک ماه در قالب سه فوریت مجمع تشخیص مصلحت رفع اشکال کرد خودبخود نمایندگان می آیند و امضایشان را پس می گیرند و این طرح کلاً از دستور مجلس خارج می شود. اگر رفع اشکال نشد، در این فاصله حداکثر یک ماهی که ما تقاضا کرده ایم دوباره رئیسه این را در دستور می آورد. بنابراین راه آئین نامه ای آن همین است که شما برای مسکوت ماندن یک ماهه رأی گیری کنید خودبخود از دستور در این یکماه خارج می شود.

والسلام.

رئیس - آقای انصاری حالا لفظ مسکوت ماندن بگوییم یا اینکه بگوییم برای اینکه تا جواب آن بیاید از دستور برای یک ماه خارج؟
منشی (جبارزاده) - حاج آقا! هر طور مصلحت می دانید.

رئیس - حضار ۲۲۵ نفر، با توجه به مصوبه مان که در مجمع مصلحت است^(۱) و ان شاء الله هفته جاری جواب می دهند، ان شاء الله جواب مثبت هم می دهند و دیگر مشکل مان هم حل می شود حداقل الان برای اینکه از این بغرنج بیرون بیایم چون

(۱) منظور ارجاع طرح سه فوریتی الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی به مجمع تشخیص مصلحت است که تاکنون در دستور کار جلسه آن مجمع قرار نگرفته است.

یک مقدار هم که آقایان و دوستان رأی نمی‌دهند نمایندگان متکی به آن هستند، آن ممکن است... لذا در رأی تردید دارند و وقتی سرنوشت آن تعیین شود تکلیف نمایندگان روشن‌تر می‌شود. ما برای یک ماه از دستور خارج می‌کنیم. موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) با اکثریت قاطع تصویب شد.

از اعضای محترم شورای نگهبان که تشریف آورده بودند تشکر می‌کنیم.^(۱)

(۱) لازم به ذکر است که تا زمان انتشار این مجموعه طرح مذکور در دستور کار جلسه علنی مجلس قرار نگرفت.

مغایرت و مخالفت طرح سرباز روحانی در مناطق اهل سنت با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۴۶۳ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۱۴

شورای محترم نگهبان

طرح سرباز روحانی در مناطق اهل سنت «ویژه روحانیون اهل سنت» که در جلسه علنی روز یک شنبه مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از زمان تصویب این قانون کلیه نهادها، ارگانها، وزارتخانه‌ها، ادارات دولتی و نهادهای عمومی و غیردولتی مجاز خواهند بود حسب نیاز مناطق مختلف کشور از طلاب حوزه‌های علمیه اعم از شیعه و سنی و طلاب مدارس سنتی مشمول خدمت و وظیفه عمومی در مدت خدمت سربازی تحت عنوان «سرباز روحانی» استفاده نمایند.

تبصره ۱ - ارزشیابی علمی تحصیلات طلاب حوزه‌های علمیه اعم از شیعه و سنی توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری صورت می‌گیرد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

تبصره ۲ - در مناطق مختلف کشور متناسب با ترکیب جمعیتی از نظر مذهب روحانیون مشمول این طرح درخواست می‌گردند.

تبصره ۳ - در مناطقی که ترکیب اصلی جمعیت آنها اهل سنت می‌باشند ادارات کل اوقاف و امور خیریه مسئول درخواست، نظارت و پیگیری طرح خواهند بود.

تبصره ۴ - آئین‌نامه اجرایی این قانون پس از تصویب توسط کمیته‌ای متشکل از نمایندگان ستاد کل نیروهای مسلح، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان اوقاف و امور خیریه)، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دو نفر از نمایندگان مجلس به عنوان ناظر ظرف مدت سه ماه تهیه و ابلاغ می‌گردد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۸۷۸

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۴۶۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۴ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۸۰۱ مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۲^(۱)؛ «طرح سرباز روحانی در مناطق اهل سنت ویژه روحانیون اهل سنت» مصوب جلسه مورخ یازدهم آذرماه یک هزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۸ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

باتوجه به اینکه مقررات اعطاء معافیت از خدمت دوره ضرورت در قبال خدمات روحانیون در امور علمی، فرهنگی و تبلیغی در مناطق محروم و مواردی که در این مقررات مشخص شده است در (۱۷) ماده و (۷) تبصره در تاریخ ۱۳۷۳/۱۰/۱۱ و

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

اصلاحات آن در مورخ ۱۳۷۴/۲/۲۴ به تصویب مقام معظم رهبری و فرماندهی معظم کل قوا رسیده است. ماده واحده طرح سرباز روحانی و تبصره‌های آن مغایر با ولایت مطلقه فقیه مصرح در اصل ۵۷^(۱) و بند چهارم اصل ۱۱۰ قانون اساسی^(۲) و نیز خلاف موازین شرع شناخته شد.

علاوه بر آن ایرادات ذیل نیز بر این ماده واحده وارد می‌باشد:

۱ - ارزشیابی علمی تحصیلات طلاب حوزه‌های علمیه توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در تبصره (۱) ماده واحده با توجه به اینکه این وظیفه قبلاً توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی به شورای عالی حوزه علمیه قم و خراسان واگذار شده است، لذا خلاف موازین شرع و مغایر با اختیارات ولایت مطلقه فقیه مصرح در اصل ۵۷ قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

۳ - در این ماده واحده و تبصره‌های آن مواردی مانند شرایط استفاده‌کنندگان از طرح و همچنین مرجع یا مراجع تقاضاکننده و تصمیم‌گیرنده معلوم نشده است و چنانچه در آئین نامه اجرائی مشخص شود چون اطلاق آن شامل مواردی می‌شود که نیاز به تقنین دارد، لذا مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی^(۴) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۹۲.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

مغایرت و مخالفت طرح تشکیل هیأت منصفه با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۵۹۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۵

شورای محترم نگهبان

طرح تشکیل هیأت منصفه که یک فوریت آن در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۶ تصویب شده بود، در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - به جرائم موضوع اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۲) با حضور هیأت منصفه موضوع این قانون به شرح ذیل رسیدگی می‌گردد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

(۲) اصل یکصد و شصت و هشتم: رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور هیأت منصفه در محاکم دادگستری صورت می‌گیرد. نحوه انتخاب، شرایط، اختیارات هیأت منصفه و تعریف جرم سیاسی را قانون براساس موازین اسلامی معین می‌کند.

ماده ۲ - اعضای هیأت منصفه از بین اصناف و گروههای مختلف اجتماعی نظیر روحانیون، اساتید دانشگاه، دانشجویان، پزشکان، مهندسان، کارگران، کشاورزان، نویسندگان، روزنامه‌نگاران، معلمان، وکلای دادگستری، کارمندان، هنرمندان، پیشه‌وران و تجار برای مدت چهار سال انتخاب می‌گردند.

تبصره - عضویت رئیس جمهور و معاونان و مشاوران وی، اعضاء مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونان و مشاوران رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام، وزراء و سرپرستان وزارتخانه‌ها و معاونین ایشان، مدیران کل و سرپرستان ادارات کل، رئیس قوه قضائیه و معاونین و مشاورین وی، اعضاء شورای نگهبان، رئیس دیوان عالی کشور، دادستان کل کشور، رئیس دیوان عدالت اداری، رئیس سازمان بازرسی کل کشور و معاونین و مشاورین آنها، رؤسا و سرپرستان سازمانهای دولتی و معاونین آنها، رئیس سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و معاونین و مشاورین وی، استانداران و معاونین آنها، فرمانداران و بخشداران، نیروهای نظامی، انتظامی و اطلاعاتی، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، صاحبان امتیاز و مدیران مسئول نشریات و قضات دادگستری در هیأت منصفه ممنوع است.

ماده ۳ - اعضاء هیأت منصفه در هر استان زیر نظر شورایی به ریاست استاندار و عضویت رئیس کل دادگستری، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی، رئیس شورای اسلامی استان و در غیاب وی رئیس شورای اسلامی مرکز استان و سه نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس تعیین خواهند شد.

شورای فوق الذکر پس از اعلام عمومی و جمع‌آوری تقاضاهای داوطلبان عضویت در هیأت منصفه نمایندگان اصلی و علی‌البدل هر صنف یا گروه اجتماعی را به قید قرعه و به صورت علنی تعیین خواهد کرد.

در صورت فوت، استعفاء یا فقدان شرایط تعیین شده در این قانون برای هر یک از اعضاء اصلی یکی از اعضاء علی‌البدل به ترتیب جایگزین وی خواهد شد.

تبصره - پس از تعیین اعضای هیأت منصفه هر استان، استاندار ظرف دو هفته از کلیه آنها برای تشکیل جلسه دعوت به عمل خواهد آورد. جلسه با حضور تعداد نصف به علاوه یک اعضاء رسمیت خواهد یافت. اعضاء هیأت منصفه از بین خود یک نفر را به عنوان دبیر هیأت منصفه برای مدت دو سال انتخاب خواهند کرد. دبیر مسئولیت اداره دبیرخانه را به عهده خواهد داشت. در صورتی که در اولین بار جلسه هیأت منصفه به حد نصاب نرسد برای بار دوم ظرف دو هفته از تاریخ جلسه اول، استاندار اعضاء هیأت منصفه را دعوت خواهد کرد و در صورت حضور یک سوم اعضاء جلسه رسمیت می یابد. در صورتی که بار دوم نیز جلسه به رسمیت نرسد شورای مذکور در این ماده ظرف دو هفته تشکیل جلسه داده و دبیر هیأت منصفه را تعیین خواهد کرد. حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره مسئولیت دبیر هیأت منصفه دبیر جدید به روش فوق الذکر انتخاب خواهد شد.

ماده ۴ - اعضاء هیأت منصفه باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران.

۲- مسلمان بودن.

۳- حداقل سی سال سن.

۴- عدم محرومیت از فعالیتهای اجتماعی.

۵- داشتن حداقل مدرک دیپلم متوسطه یا معادل آن در علوم حوزوی.

ماده ۵ - تعداد اعضاء هیأت منصفه در استان تهران پانصد نفر و در استانهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر دویست و پنجاه نفر و در استانهای با جمعیت کمتر از یک میلیون نفر، یکصد و پنجاه نفر می باشد.

تبصره ۱ - پس از تعیین دو سوم اعضاء، هیأت منصفه رسمیت می یابد.

تبصره ۲ - شورای مذکور در ماده (۳) حداقل سه ماه قبل از پایان دوره هیأت منصفه برای انتخاب هیأت منصفه جدید اقدام خواهد کرد. ترتیب انجام امور باید به

نحوی باشد که حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره هیأت منصفه، اعضاء منصفه بعدی مشخص شده باشند.

ماده ۶ - هیأت منصفه هر محکمه براساس قرعه در تهران بیست و یک نفر و در سایر مراکز استانها چهارده نفر انتخاب می شوند. دبیر هیأت منصفه ده روز قبل از زمان برگزاری دادگاه با دعوت از نمایندگان دادگستری و شورای شهر مرکز استان و وکیل یا نماینده متهم و شاکی قرعه کشی را انجام می دهد. حضور نمایندگان دادگستری و شورای شهر در مراسم قرعه کشی الزامی است.

تبصره - در ترکیب هیأت منصفه هر محکمه از یک صنف یا گروه اجتماعی نباید بیش از دو نفر از طریق قرعه کشی انتخاب شوند.

ماده ۷ - در تهران دادگاه با حضور حداقل یازده نفر و در استانها با حضور نه نفر از اعضاء هیأت منصفه تشکیل شده و رسمیت خواهد یافت. ملاک تصمیم گیری هیأت منصفه آراء اکثریت حاضران خواهد بود.

اعضاء هیأت منصفه موظفند تا پایان جلسات دادگاهها حضور داشته باشند. شرکت کارکنان دولت در جلسات هیأت منصفه در حکم مأموریت اداری است.

ماده ۸ - دبیرخانه هیأت منصفه با بودجه و امکانات شورای شهر مرکز استان تشکیل و زیر نظر هیأت منصفه انجام وظیفه می کند.

ماده ۹ - چنانچه هر یک از اعضای هیأت منصفه بدون عذر موجه در چهار جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در دادگاه حاضر نشوند و یا به همین ترتیب از شرکت در اتخاذ تصمیمات خودداری کنند با حکم همان دادگاه به دو سال محرومیت از عضویت در هیأت منصفه محکوم می شوند.

تبصره - هر یک از اعضای هیأت منصفه که با عذر موجه نتواند در جلسه دادگاه حاضر شود موظف است دو روز قبل از جلسه دادرسی، مراتب معذورت خود را به طور کتبی و مستدل به استحضار دادگاه برساند. در صورتی که سبب عذر بعداً

حادث گردد باید در اولین فرصت ممکن مراتب به اطلاع دادگاه رسانده شود. در غیر این صورت عذر وی غیرموجه محسوب می‌گردد. عذر موجه در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب - در امور کیفری - مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی احصاء شده است.

ماده ۱۰ - اعضای هیأت منصفه بعد از انتخاب در جلسه‌ای در برابر قرآن کریم به خداوند متعال سوگند یاد می‌کنند که بدون در نظر گرفتن گرایشهای شخصی، گروهی و با رعایت صداقت، تقوی و امانت‌داری در راه احقاق حق و ابطال باطل انجام وظیفه کنند.

ماده ۱۱ - رد صلاحیت اعضای هیأت منصفه مطابق قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی همانند رد صلاحیت قضات خواهد بود.

ماده ۱۲ - هرگاه در حین محاکمه، اعضای هیأت منصفه سؤالی داشته باشند مراتب را کتباً جهت طرح، تسلیم رئیس دادگاه می‌کنند.

ماده ۱۳ - بعد از اعلام ختم دادرسی، بلافاصله هیأت منصفه وارد شور می‌شود و درباره دو پرسش ذیل به طور جداگانه و با رأی مخفی تصمیم می‌گیرد که:

۱- متهم، مجرم است یا خیر؟

۲- در صورت مجرم بودن، آیا مستحق تخفیف است یا خیر؟

تبصره ۱ - در صورت عدم حصول اکثریت مذکور در ماده (۷) و برابری آراء، منصفه موظف است در مورد پرسش اول رأی به برائت و در مورد پرسش دوم بر استحقاق مجرم به تخفیف در مجازات دهد. یکی از اعضای هیأت منصفه تصمیم هیأت را در جلسه قرائت می‌کند و بعد از امضای اعضای نسخه‌ای از آن را به رئیس دادگاه تقدیم می‌کند.

تبصره ۲ - هرگاه رأی هیأت منصفه مبنی بر مجرمیت متهم باشد، تطبیق جرم

انتسابی با قانون و تعیین میزان مجازات با رعایت نوع پاسخ هیأت منصفه به پرسش دوم، بر عهده رئیس دادگاه است.

تبصره ۳ - اگر هیأت منصفه متهم را مجرم نداند دادگاه باید حکم بر برائت متهم صادر کند.

تبصره ۴ - تصمیم هیأت منصفه قابل اعتراض و نقض در دیوان عالی کشور یا سایر مراجع تجدیدنظر نیست. اعتراض به رأی دادگاه در خصوص نحوه تطبیق جرم انتسابی با قانون و تعیین مجازات با رعایت سایر قوانین مسموع است.

ماده ۱۴ - اعضای هیأت منصفه در حیطه وظایف خود در اقدامات و اظهاراتی که برای انجام وظیفه انجام می دهند مصونیت داشته و هیچ کس اعم از اشخاص حقیقی و یا حقوقی یا مراجع اداری یا قضائی نمی تواند از ایشان به علت چگونگی انجام وظیفه مذکور بازخواست کند.

ماده ۱۵ - با تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر ملغی می گردد.

ماده ۱۶ - آئین نامه اجرایی این قانون از زمان تصویب و ظرف مدت سه ماه به وسیله وزارتخانه های دادگستری، کشور و فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۴۰۳۰

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۵۹۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۵ و پیرو نامه شماره

۸۰/۲۱/۳۰۱۲ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۶؛ «طرح تشکیل هیأت منصفه» مصوب جلسه مورخ سوّم دی ماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۳ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- نظر به اینکه به جرائم اشخاص روحانی در دادگاه ویژه روحانیت رسیدگی می‌شود و در ماده (۱) نسبت به این امر تعیین تکلیف نشده است. لذا اطلاق آن مغایر با اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۲- تبصره ماده (۲) تبعیض ناروا و مغایر بند نهم اصل سوّم قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

۳- عضویت و ریاست استاندار و عضویت مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی در شورای موضوع ماده (۳) از این جهت که موضوع آن از مصادیق امور اجرایی موضوع اصل یکصد و پنجاه و هفتم^(۴) می‌باشد و لذا مغایر این اصل و اصول پنجاه و هفتم^(۵) و شصتم^(۶) قانون اساسی شناخته شد.

همچنین عضویت نمایندگان مجلس در این شورا مغایر اصول پنجاه و هفتم^(۷) و پنجاه و هشتم^(۸) قانون اساسی تشخیص داده شد.

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۳۰۰.

(۵) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۶) اصل شصتم: اعمال قوه مجریه جز در اموری که در این قانون مستقیماً برعهده برهبری گذاشته شده، از طریق رئیس جمهور و وزرا است.

(۷) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۸) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

۴- چون در ماده (۳) ضمانت اجرایی برای تشکیل به موقع شورا پیش بینی نشده و در صورت عدم تعیین به موقع اعضای هیأت منصفه موجب عدم تشکیل به موقع دادگاه و باعث اختلال در امر قضا می‌گردد و لذا، مغایر اصل یکصد و پنجاه و ششم^(۱) قانون اساسی شناخته شد.

۵- در ماده (۴) چون شرایط اعتقاد و التزام عملی به اسلام و ولایت مطلقه فقیه لحاظ نشده و نتیجتاً متلزم تجویز عضویت افراد فاقد این شرایط می‌شود. خلاف موازین شرع و مغایر ذیل اصل یکصد و شصت و هشتم^(۲) قانون اساسی شناخته شد.

۶- در ماده (۶) اطلاق قید ده روز، در مواردی که به تشخیص قاضی دادگاه، رسیدگی به جرم فوریت داشته و امکان رسیدگی نیز فراهم باشد، الزام به تأخیر در رسیدگی خلاف موازین شرع شناخته شد.

۷- در ماده (۷) اطلاق عبارت «شرکت کارکنان دولت در جلسات هیأت منصفه در حکم مأموریت اداری است» موجب افزایش هزینه‌های عمومی و مغایر اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

۸- ماده (۸) مغایر اصل هفتاد و پنجم^(۴) قانون اساسی شناخته شد.

۹- تبصره‌های ۲ و ۳ ماده (۱۳) خلاف موازین شرع و مغایر اصول سی و ششم^(۵)، یکصد و پنجاه و ششم^(۶)، یکصد و پنجاه و نهم^(۷) و

(۱) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۳۲۸.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

(۴) همان.

(۵) همین مجموعه، صفحه ۹۶.

(۶) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۷) اصل یکصد و پنجاه و نهم: مرجع رسمی نظامات و شکایات، دادگستری است. تشکیل دادگاهها و تعیین صلاحیت آنها منوط به حکم قانون است.

یکصد و شصت و هفتم^(۱) قانون اساسی و همچنین با توجه به ایراد بند (۳) مغایر اصول پنجاه و هفتم^(۲) و شصت و یکم^(۳) قانون اساسی شناخته شد.

۱۰- با توجه به ایراد مربوط به تبصره‌های ۲ و ۳، تبصره ۴ (ماده ۱۳) موضوعاً منتفی است.

۱۱- اطلاق یا عموم ماده (۱۴) در مواردی که شامل جرم می‌باشد خلاف موازین شرع و مغایر بند (۹) اصل سوم^(۴) و ذیل اصل یکصد و شصت و هشتم^(۵) قانون اساسی شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۹۳۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۱/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۰۳۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸ و پیرو نامه شماره

(۱) اصل یکصد و شصت و هفتم: قاضی موظف است کوشش کند حکم هر دعوا را در قوانین مدونه بیابد و اگر نیابد با استناد به منابع معتبر اسلامی یا فتاوی معتبر حکم قضیه را صادر نماید و نمی‌تواند به بهانه سکوت یا نقص یا اجمال یا تعارض قوانین مدونه از رسیدگی به دعوا و صدور حکم امتناع ورزد.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۳) اصل شصت و یکم: اعمال قوه قضائیه به وسیله دادگاههای دادگستری است که باید طبق موازین اسلامی تشکیل شود و به حل و فصل دعاوی و حفظ حقوق عمومی و گسترش و اجرای عدالت و اقامه حدود الهی بپردازد.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۵) همین مجموعه، صفحه ۳۲۸.

۱۵۹۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۵ در خصوص طرح تشکیل هیأت منصفه که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - به جرائم موضوع اصل یکصد و شصت و هشتم (۱۶۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با حضور هیأت منصفه موضوع این قانون به شرح ذیل رسیدگی می گردد.

تبصره - دادگاههای خاص از اطلاق این ماده مستثنی هستند.

ماده ۲ - اعضای هیأت منصفه از بین اصناف و گروههای مختلف اجتماعی نظیر روحانیون، اساتید دانشگاه، دانشجویان، پزشکان، مهندسان، کارگران، کشاورزان، نویسندگان، روزنامه نگاران، معلمان، وکلای دادگستری، کارمندان، هنرمندان، پیشه وران و تجار برای مدت چهار سال انتخاب می گردند.

ماده ۳ - اعضای هیأت منصفه در هر استان زیر نظر هیأتی به ریاست رئیس شورای اسلامی استان و عضویت رئیس شورای اسلامی مرکز استان و رئیس کل دادگستری استان به ترتیب زیر تعیین خواهند شد:

شورای فوق الذکر پس از اعلام عمومی و جمع آوری تقاضاهای داوطلبان

عضویت در هیأت منصفه نمایندگان اصلی و علی البدل هر صنف یا گروه اجتماعی را به قید قرعه و به صورت علنی تعیین خواهدکرد.

در صورت فوت، استعفا یا فقدان شرایط تعیین شده در این قانون برای هر یک از اعضاء اصلی یکی از اعضاء علی البدل به ترتیب جایگزین وی خواهدشد.

تبصره ۱ - در غیاب رئیس شورای اسلامی استان، رئیس شورای اسلامی مرکز استان مسئولیت آن را بر عهده خواهدگرفت و یکی دیگر از اعضای شورای اسلامی مرکز استان به انتخاب آن شورا به عضویت هیأت درخواهدآمد.

تبصره ۲ - پس از تعیین اعضای هیأت منصفه هر استان، رئیس هیأت مذکور در این ماده ظرف دو هفته از کلیه آنها برای تشکیل جلسه دعوت به عمل خواهدآورد. جلسه با حضور تعداد نصف به علاوه یک اعضاء رسمیت خواهدیافت. اعضاء هیأت منصفه از بین خود یک نفر را به عنوان دبیر هیأت منصفه برای مدت دو سال انتخاب خواهندکرد. دبیر مسئولیت اداره دبیرخانه را به عهده خواهدداشت. در صورتی که در اولین بار جلسات هیأت منصفه به حدنصاب نرسد برای بار دوم ظرف دو هفته از تاریخ جلسه اول رئیس هیأت مذکور در این ماده اعضاء منصفه را مجدداً دعوت خواهدکرد و در صورت حضور یک سوّم اعضاء جلسه رسمیت می‌یابد. در صورتی که بار دوم نیز جلسه به رسمیت نرسد هیأت مذکور در این ماده ظرف دو هفته تشکیل جلسه داده و دبیر هیأت منصفه را تعیین خواهدکرد. حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره مسئولیت دبیر هیأت منصفه دبیر جدید به روش فوق الذکر انتخاب خواهدشد.

تبصره ۳ - در صورتی که یک ماه پس از ابلاغ آئین‌نامه اجرایی، هیأت مذکور تشکیل نشد، شورای اسلامی مرکز استان وظیفه قرعه کشی را برعهده خواهدگرفت. ماده ۴ - اعضاء هیأت منصفه باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران

- ۲- مسلمان بودن.
 - ۳- التزام عملی به قانون اساسی
 - ۴- حداقل سی سال سن.
 - ۵- عدم محرومیت از فعالیتهای اجتماعی.
 - ۶- داشتن حداقل مدرک دیپلم متوسطه یا معادل آن در علوم حوزوی.
- ماده ۵ - تعداد اعضاء هیأت منصفه در استان تهران پانصد نفر و در استانهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر دویست و پنجاه نفر و در استانهای با جمعیت کمتر از یک میلیون نفر، یکصد و پنجاه نفر می باشد.
- تبصره ۱ - پس از تعیین دو سوّم اعضاء، هیأت منصفه رسمیت می یابد.
- تبصره ۲ - شورای مذکور در ماده (۳) حداقل سه ماه قبل از پایان دوره هیأت منصفه برای انتخاب هیأت منصفه جدید اقدام خواهد کرد. ترتیب انجام امور باید به نحوی باشد که حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره هیأت منصفه، اعضاء منصفه بعدی مشخص شده باشند.
- ماده ۶ - هیأت منصفه هر محکمه براساس قرعه در تهران بیست و یک نفر و در سایر مراکز استانها چهارده نفر انتخاب می شوند. دبیر هیأت منصفه ده روز قبل از زمان برگزاری دادگاه با دعوت از نمایندگان دادگستری و شورای شهر مرکز استان و وکیل یا نماینده متهم و شاکی قرعه کشی را انجام می دهد. حضور نمایندگان دادگستری و شورای شهر در مراسم قرعه کشی الزامی است.
- تبصره ۱ - در ترکیب هیأت منصفه هر محکمه از یک صنف یا گروه اجتماعی نباید بیش از دو نفر از طریق قرعه کشی انتخاب شوند.
- تبصره ۲ - در صورتی که به تشخیص دادگاه رسیدگی به اتهام فوریت داشته باشد و امکان رسیدگی نیز فراهم باشد، رعایت ده روز مذکور در این ماده الزامی نیست.
- ماده ۷ - در تهران دادگاه با حضور حداقل یازده نفر و در استانها با حضور نه نفر از

اعضاء هیأت منصفه تشکیل شده و رسمیت خواهد یافت. ملاک تصمیم گیری هیأت منصفه آراء اکثریت حاضران خواهد بود.

اعضاء هیأت منصفه موظفند تا پایان جلسات دادگاهها حضور داشته باشند.

ماده ۸ - دبیرخانه هیأت منصفه زیر نظر هیأت منصفه انجام وظیفه می کند و بودجه آن از محل کمکهای اهدایی تأمین خواهد شد.

ماده ۹ - چنانچه هر یک از اعضای هیأت منصفه بدون عذر موجه در چهار جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در دادگاه حاضر نشوند و یا به همین ترتیب از شرکت در اتخاذ تصمیمات خودداری کنند با حکم همان دادگاه به دو سال محرومیت از عضویت در هیأت منصفه محکوم می شوند.

تبصره - هر یک از اعضای هیأت منصفه که با عذر موجه نتواند در جلسه دادگاه حاضر شود موظف است دو روز قبل از جلسه دادرسی، مراتب معذورت خود را به طور کتبی و مستدل به استحضار دادگاه برساند. در صورتی که سبب عذر بعداً حادث گردد باید در اولین فرصت ممکن مراتب به اطلاع دادگاه رسانده شود. در غیر این صورت عذر وی غیر موجه محسوب می گردد. عذر موجه در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب - در امور کیفری - مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی احصاء شده است.

ماده ۱۰ - اعضای هیأت منصفه بعد از انتخاب در جلسه ای در برابر قرآن کریم به خداوند متعال سوگند یاد می کنند که بدون نظر گرفتن گرایشهای شخصی، گروهی و با رعایت صداقت، تقوی و امانت داری در راه احقاق حق و ابطال باطل انجام وظیفه کنند.

ماده ۱۱ - رد صلاحیت اعضاء هیأت منصفه مطابق قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی همانند رد صلاحیت قضات خواهد بود.

ماده ۱۲ - هرگاه در حین محاکمه، اعضای هیأت منصفه سؤالی داشته باشند مراتب را کتباً جهت طرح، تسلیم رئیس دادگاه می کنند.

ماده ۱۳ - بعد از اعلام ختم دادرسی، بلافاصله هیأت منصفه وارد شور می شود و درباره دو پرسش ذیل به طور جداگانه و با رأی مخفی تصمیم می گیرد که:

۱- متهم، مجرم است یا خیر؟

۲- در صورت مجرم بودن، آیا مستحق تخفیف است یا خیر؟

تبصره ۱ - در صورت عدم حصول اکثریت مذکور در ماده (۷) و برابری آراء، منصفه موظف است در مورد پرسش اول رأی به برائت و در مورد پرسش دوم بر استحقاق مجرم به تخفیف در مجازات دهد. یکی از اعضای هیأت منصفه تصمیم هیأت را در جلسه قرائت می کند و بعد از امضای اعضاء نسخه ای از آن را به رئیس دادگاه تقدیم می کند.

تبصره ۲ - پس از اعلام نظر هیأت منصفه دادگاه در خصوص مجرمیت یا برائت متهم اتخاذ تصمیم نموده و طبق قانون مبادرت به صدور رأی می نماید.

تبصره ۳ - در صورتی که تصمیم هیأت منصفه بر مجرمیت باشد دادگاه می تواند پس از رسیدگی رأی بر برائت صادر کند.

تبصره ۴ - در صورتی که رأی دادگاه مبنی بر مجرمیت باشد، رأی صادره طبق مقررات قانونی قابل تجدیدنظر خواهی است.

ماده ۱۴ - با تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر ملغی می گردد.

ماده ۱۵ - آئین نامه اجرایی این قانون از زمان تصویب و ظرف مدت سه ماه به وسیله وزارتخانه های دادگستری، کشور و فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۲۰۲۰

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۹۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ و شماره ۱۵۹۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۵ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۰۳۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸؛ «طرح هیأت منصفه» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ هجدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورای نگهبان به شرح زیر اعلام می‌گردد.

- ۱- با توجه به اصلاح به عمل آمده اشکال بند (۱) کماکان به قوت خود باقی است.
- ۲- اشکال ماده (۳) از جهت مغایرت با اصل ۱۵۷ قانون اساسی^(۱) در ترکیب موجود نیز وارد است.
- ۳- دادن ریاست هیأت به رئیس شورای اسلامی مرکز استان و عضویت یکی از اعضا دیگر این شورا بر خلاف اصل ۱۵۷ قانون اساسی^(۲) می‌باشد.
- ۴- تبصره (۳) ماده (۳) مغایر با اصول ۱۰۰،^(۳) ۱۰۱،^(۴) ۱۵۶،^(۵) و ۱۵۷^(۶)

(۱) همین مجموعه، صفحه ۳۰۰.

(۲) همان.

(۳) اصل یکصدم: برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی، اداره امور هر روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان با نظارت شورایی به نام شورای ده، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می‌گیرد که اعضای آن را مردم همان محل انتخاب می‌کنند.

شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان و حدود وظایف و اختیارات و نحوه انتخاب و نظارت شوراها و سلسله مراتب آنها را که باید با رعایت اصول وحدت ملی و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی و تابعیت حکومت مرکزی باشد قانون معین می‌کند.

(۴) اصل یکصد و یکم: به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه‌های عمرانی و رفاهی استانها و نظارت

قانون اساسی تشخیص داده شد.

۵- ماده (۶) در صورتی که دادگاه فوریت رسیدگی را لازم بداند چون دبیر هیأت منصفه موظف به تأمین نظر قاضی نشده است لذا مغایر موازین شرع شناخته شد.

۶- اگر مفاد تبصره (۳) و (۴) ماده (۱۳) منحصر به مجرمیت باشد خلاف شرع است و اگر مقصود امر دیگری است مشخص شود تا اظهار نظر گردد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۰۴۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۲۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۱/۳۰/۲۰۲ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲ و پیرو نامه شماره ۱۹۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ طرح هیأت منصفه که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۷) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

بر اجرای هماهنگی آنها، شورای عالی استانها مرکب از نمایندگان شوراهای استانها تشکیل می شود.

نمره تشکیل و وظایف این شورا را قانون مین می کند.

(۵) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۶) همین مجموعه، صفحه ۳۰۰.

(۷) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

متن طرح

ماده ۱ - رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور منصفه در محاکم دادگستری صورت می‌گیرد.

.....

ماده ۳ - انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل هیأت منصفه هر استان از بین اقشار و صنوف مختلف از طریق اعلام عمومی و جمع‌آوری تقاضاهای داوطلبان عضویت در هیأت منصفه به قید قرعه و به صورت علنی خواهد بود هیأت منصفه هر استان در اولین جلسه خود یکی از اعضاء را برای مدت دو سال به عنوان دبیر منصفه انتخاب خواهد کرد. دبیر مسئولیت اداره دبیرخانه را به عهده دارد. حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره مسئولیت دبیر هیأت منصفه دبیر جدید به وسیله هیأت منصفه استان انتخاب خواهد شد.

...

ماده ۵ - تعداد اعضاء هیأت منصفه در استان تهران پانصد نفر و در استانهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر دویست و پنجاه نفر و در استانهای با جمعیت کمتر از یک میلیون نفر، یکصد و پنجاه نفر می‌باشد.

تبصره ۱ - پس از تعیین دو سوّم اعضاء، هیأت منصفه رسمیت می‌یابد.

تبصره ۲ - دبیر هیأت منصفه حداقل سه ماه قبل از پایان دوره هیأت منصفه برای انتخاب هیأت منصفه جدید اقدام خواهد کرد. ترتیب انجام امور باید به نحوی باشد که حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره هیأت منصفه، اعضاء هیأت منصفه بعدی مشخص شده باشند.

ماده ۶ - هیأت منصفه هر محکمه براساس قرعه در تهران بیست و یک نفر و در سایر مراکز استانها چهارده نفر انتخاب می‌شوند. دبیر هیأت منصفه ده روز قبل از زمان برگزاری دادگاه با دعوت از نمایندگان دادگستری و شورای شهر مرکز استان و

وکیل یا نماینده متهم و شاکی قرعه کشی را انجام می دهد. حضور نمایندگان دادگستری و شورای شهر در مراسم قرعه کشی الزامی است.

تبصره ۱ - در ترکیب هیأت منصفه هر محکمه از یک صنف یا گروه اجتماعی نباید بیش از دو نفر از طریق قرعه کشی انتخاب شوند.

تبصره ۲ - در صورتی که به تشخیص دادگاه رسیدگی به اتهام فوریت داشته باشد و امکان رسیدگی نیز فراهم باشد، رعایت ده روز مذکور در این ماده الزامی نیست و دبیر هیأت منصفه موظف است ضمن همکاری با قاضی مربوطه اعضاء منصفه دادگاه را در موعد مقرر معرفی نماید.

...

نظریه (مرحله سوّم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۶۰۳

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۲۰۴۰ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۲ و شماره ۱۹۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ و شماره ۱۵۹۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۵ و پیرو نامه های شماره ۸۱/۳۰/۴۸۱ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۶^(۱) و شماره ۸۱/۳۰/۲۰۲ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲ و شماره ۸۰/۲۱/۳۰۳۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸؛ «طرح هیأت منصفه» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ پانزدهم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نرد و پنجم قانون اساسی.

۱- در ماده (۱) اگر مراد این است که رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی روحانیون (با حضور هیأت منصفه و به صورت علنی) لازم نیست این ماده خلاف اصل ۱۶۸ قانون اساسی^(۱) است و در صورتی که اطلاق آن شامل روحانیون نیز می‌گردد، چون حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری مدظله العالی با اعمال ولایت فقیه رسیدگی به جرائم آنان در دادگاه ویژه روحانیت لازم دانسته‌اند و این دادگاه جزء محاکم دادگستری نیست، لذا ماده (۱) خلاف موازین شرع و اصل ۵۷^(۲) قانون اساسی شناخته می‌شود.

۲- در ماده (۳) مجری تعیین نشده است و این مورد از اموری است که نیاز به تقنین دارد باید معلوم شود تا اظهار نظر گردد.

۳- تبصره (۲) ماده (۵) مغایر اصل ۱۵۷ قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

۴- ایراد بند (۶) قبلی کماکان به قوت خود باقی است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله سوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۱۹۲ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۱

ماده ۱ - رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور منصفه در دادگاه صالحه صورت می‌گیرد.

ماده ۲ - اعضای هیأت منصفه از بین اصناف و گروههای مختلف اجتماعی نظیر

(۱) همین مجموعه، صفحه ۳۲۸.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۳۰۰.

روحانیون، اساتید دانشگاه، دانشجویان، پزشکان، مهندسان، کارگران، کشاورزان، نویسندگان، روزنامه‌نگاران، معلمان، وکلای دادگستری، کارمندان، هنرمندان، پیشه‌وران و تجار برای مدت چهار سال انتخاب می‌گردند.

ماده ۳ - انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل هیأت منصفه هر استان از بین اقشار و صنوف مختلف از طریق اعلام عمومی و جمع‌آوری تقاضاهای داوطلبان عضویت در هیأت منصفه به قید قرعه و به صورت علنی خواهد بود. هیأت منصفه هر استان در اولین جلسه خود یکی از اعضاء را برای مدت دو سال به عنوان دبیر منصفه انتخاب خواهد کرد. دبیر، مسئولیت اداره دبیرخانه را به عهده دارد. حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره مسئولیت دبیر، دبیر جدید به وسیله هیأت منصفه استان انتخاب خواهد شد.

امور اجرایی این ماده در هر استان زیر نظر شورایی مرکب از رئیس کل دادگستری استان، رئیس شورای شهر مرکز استان و یکی از اساتید مسلمان و متعهد دانشگاه به معرفی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری خواهد بود.

ماده ۴ - اعضاء هیأت منصفه باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران.

۲- مسلمان بودن.

۳- التزام عملی به قانون اساسی.

۴- حداقل سن سی سال.

۵- عدم محرومیت از فعالیتهای اجتماعی.

۶- داشتن حداقل مدرک دیپلم متوسطه یا معادل آن در علوم حوزوی.

ماده ۵ - تعداد اعضاء هیأت منصفه در استان تهران پانصد نفر و در استانهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر دویست و پنجاه نفر و در استانهای با جمعیت کمتر از یک میلیون نفر، یکصد و پنجاه نفر می‌باشد.

تبصره ۱ - پس از تعیین دو سوّم اعضا، هیأت منصفه رسمیت می‌یابد.

تبصره ۲ - شورای مذکور در ماده (۳) حداقل سه ماه قبل از پایان دوره هیأت منصفه برای انتخاب هیأت منصفه جدید اقدام خواهد کرد. ترتیب انجام امور باید به نحوی باشد که حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره هیأت منصفه، اعضا منصفه بعدی مشخص شده باشند.

ماده ۶ - هیأت منصفه هر محکمه براساس قرعه در تهران بیست و یک نفر و در سایر مراکز استانها چهارده نفر انتخاب می‌شوند. دبیر هیأت منصفه ده روز قبل از زمان برگزاری دادگاه با دعوت از نمایندگان دادگستری و شورای شهر مرکز استان و وکیل یا نماینده متهم و شاکی قرعه‌کشی را انجام می‌دهد. حضور نمایندگان دادگستری و شورای شهر در مراسم قرعه‌کشی الزامی است.

تبصره ۱ - در ترکیب هیأت منصفه هر محکمه از یک صنف یا گروه اجتماعی نباید بیش از دو نفر از طریق قرعه‌کشی انتخاب شوند.

تبصره ۲ - در صورتی که به تشخیص دادگاه رسیدگی به اتهام فوریت داشته باشد و امکان رسیدگی نیز فراهم باشد، رعایت ده روز مذکور در این ماده الزامی نیست. و دبیر هیأت منصفه موظف است ضمن همکاری با قاضی مربوطه اعضا منصفه دادگاه را در موعد مقرر معرفی نماید.

ماده ۷ - در تهران دادگاه با حضور حداقل یازده نفر و در استانها با حضور نه نفر از اعضا هیأت منصفه تشکیل شده و رسمیت خواهد یافت. ملاک تصمیم‌گیری هیأت منصفه آراء اکثریت حاضران خواهد بود.

اعضا هیأت منصفه موظفند تا پایان جلسات دادگاهها حضور داشته باشند.

ماده ۸ - دبیرخانه هیأت منصفه زیر نظر هیأت منصفه انجام وظیفه می‌کند و بودجه آن از محل کمکهای اهدایی تأمین خواهد شد.

ماده ۹ - چنانچه هر یک از اعضای هیأت منصفه بدون عذر موجه در چهار جلسه

متوالی یا شش جلسه متناوب در دادگاه حاضر نشوند و یا به همین ترتیب از شرکت در اتخاذ تصمیمات خودداری کنند با حکم همان دادگاه به دو سال محرومیت از عضویت در هیأت منصفه محکوم می‌شوند.

تبصره - هر یک از اعضای هیأت منصفه که با عذر موجه نتواند در جلسه دادگاه حاضر شود موظف است دو روز قبل از جلسه دادرسی، مراتب معذورت خود را به طور کتبی و مستدل به استحضار دادگاه برساند. در صورتی که سبب عذر بعداً حادث گردد باید در اولین فرصت ممکن مراتب به اطلاع دادگاه رسانده شود. در غیر این صورت عذر وی غیرموجه محسوب می‌گردد. عذر موجه در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب - در امور کیفری - مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی احصاء شده است.

ماده ۱۰ - اعضای هیأت منصفه بعد از انتخاب در جلسه‌ای در برابر قرآن کریم به خداوند متعال سوگند یاد می‌کنند که بدون نظر گرفتن گرایشهای شخصی، گروهی و با رعایت صداقت، تقوی و امانت‌داری در راه احقاق حق و ابطال باطل انجام وظیفه کنند.

ماده ۱۱ - رد صلاحیت اعضای هیأت منصفه مطابق قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی همانند رد صلاحیت قضات خواهد بود.

ماده ۱۲ - هرگاه در حین محاکمه، اعضای هیأت منصفه سوالی داشته باشند مراتب را کتباً جهت طرح، تسلیم رئیس دادگاه می‌کنند.

ماده ۱۳ - پس از اعلام ختم رسیدگی بلافاصله اعضاء هیأت منصفه به شور پرداخته و نظر کتبی خود را در دو مورد زیر به دادگاه اعلام می‌دارند:

الف - متهم بزهکار است یا خیر؟

ب - در صورت بزهکاری، آیا مستحق تخفیف است یا خیر؟

تبصره - پس از اعلام نظر هیأت منصفه، دادگاه در خصوص مجرمیت یا برائت متهم اتخاذ تصمیم نموده و طبق قانون مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

ماده ۱۴ - با تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر ملغی می‌گردد.

ماده ۱۵ - آئین‌نامه اجرایی این قانون از زمان تصویب و ظرف مدت سه ماه به وسیله وزارتخانه‌های دادگستری، کشور و فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

طرح فوق مشتمل بر پانزده ماده و شش تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ سی‌ام تیرماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده‌است.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله چهارم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۲۹۵

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۲۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۱۹۲ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۱ و شماره ۲۰۴۰ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۲ و شماره ۱۹۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ و شماره ۱۵۹۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۵ و پیرو نامه‌های شماره ۸۱/۳۰/۱۲۲۹ مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۰^(۱) و شماره ۸۱/۳۰/۶۰۳ مورخ ۱۳۸۱/۳/۷ و شماره ۸۱/۳۰/۴۸۱ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۶ و شماره ۸۱/۳۰/۲۰۲ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲ و شماره ۸۰/۲۱/۳۰۳۰

(۱) تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی

مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸ و شماره ۱۷۴/۳۰/۸۱ مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸؛ «طرح منصفه» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ سی‌ام تیرماه یک‌هزار و سیصد و هشتادویک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- در ماده (۱) با توجه به اصلاح به عمل آمده دادگاه صالح شامل دادگاه ویژه روحانیت می‌شود لکن این شمول از دو جهت زیر اشکال دارد:

الف: چون دادگاه ویژه روحانیت مبنی بر اعمال ولایت مطلقه رهبر معظم انقلاب مدظله العالی است از این جهت الزام این دادگاه به اینکه حتماً باید هیأت منصفه داشته باشد الزام مقام معظم رهبری مدظله العالی است لذا خلاف موازین شرع و مغایر اصول ۵^(۱) و ۵۷^(۲) قانون اساسی است.

ب: در مواد (۲) تا (۱۳) مصوبه نحوه انتخاب، شرایط، ترکیب، وظایف و اختیارات هیأت منصفه و نحوه اظهار نظر دادگاه تعیین شده است چون این موارد شامل دادگاه ویژه روحانیت نیز می‌شود و مقام معظم رهبری مدظله العالی در پاسخ به نامه شماره ۱۳۷۰/۷/۷ مورخ ۱۳۷۰/۷/۷ حاکم شرع دادگاه ویژه روحانیت در خصوص رسیدگی به جرائم روحانیون در دادگاه اخیرالذکر و حضور هیأت منصفه و نحوه ترکیب و تأیید اعضاء آن اعلام نظر نموده است لذا از این جهت مواد مذکور خلاف شرع و مغایر اصول ۵^(۳) و ۵۷^(۴) قانون اساسی می‌باشد.

۲- ذیل ماده (۳) چون از امورات اجرایی قوه قضائیه و از اختیارات رئیس آن قوه است

۳ و ۴) اصل پنجم در زمان غیبت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه) در جمهوری اسلامی ایران ولایت امر و امامت امت برعهده قیقه عادل و باقر، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است که طبق اصل یکصد و هفتم عهده دار آن می‌گردد.

۲ و ۳) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

خلاف اصل ۱۵۷ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۳- تبصره (۲) ماده (۵) مبنیاً بر ماده (۳) اشکال دارد باید اصلاح شود.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله چهارم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۳۷۱ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۸/۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۱/۳۰/۱۲۹۵ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۰ و پیرونامه شماره ۲۱۹۲ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۱ طرح هیأت منصفه که در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۲) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور منصفه در دادگاه صالحه صورت می‌گیرد.

(۱) همین مجلد، ص ۳۰۰.

(۲) همین مجلد، ص ۲۳.

هیأت منصفه در دادگاههای تحت نظر قوه قضائیه طبق این قانون تشکیل می‌گردد.

ماده ۲ - اعضای هیأت منصفه از بین اصناف و گروههای مختلف اجتماعی نظیر روحانیون، اساتید دانشگاه، دانشجویان، پزشکان، مهندسان، کارگران، کشاورزان، نویسندگان، روزنامه‌نگاران، معلمان، وکلای دادگستری، کارمندان، هنرمندان، پیشه‌وران و تجار برای مدت چهار سال انتخاب می‌گردند.

ماده ۳ - انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل هیأت منصفه هر استان از بین اقشار و صنوف مختلف از طریق اعلام عمومی و جمع‌آوری تقاضاهای داوطلبان عضویت در هیأت منصفه به قید قرعه و به صورت علنی خواهد بود. هیأت منصفه هر استان در اولین جلسه خود یکی از اعضاء را برای مدت دو سال به عنوان دبیر منصفه انتخاب خواهد کرد. دبیر، مسئولیت اداره دبیرخانه را به عهده دارد. حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره مسئولیت دبیر، دبیر جدید به وسیله هیأت منصفه استان انتخاب خواهد شد.

امور اجرایی این ماده در هر استان زیر نظر شورایی مرکب از رئیس کل دادگستری استان، رئیس شورای شهر مرکز استان و یکی از اساتید مسلمان و متعهد دانشگاه به معرفی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری خواهد بود.

ماده ۴ - اعضاء هیأت منصفه باید دارای شرایط زیر باشند:

۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران.

۲- مسلمان بودن.

۳- التزام عملی به قانون اساسی.

۴- حداقل سن سی سال.

۵- عدم محرومیت از فعالیتهای اجتماعی.

۶- داشتن حداقل مدرک دیپلم متوسطه یا معادل آن در علوم حوزوی.

ماده ۵ - تعداد اعضاء هیأت منصفه در استان تهران پانصد نفر و در استانهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر دویست و پنجاه نفر و در استانهای با جمعیت کمتر از یک میلیون نفر، یکصد و پنجاه نفر می باشد.

تبصره ۱ - پس از تعیین دو سوّم اعضاء، هیأت منصفه رسمیت می یابد.
تبصره ۲ - شورای مذکور در ماده (۳) حداقل سه ماه قبل از پایان دوره هیأت منصفه برای انتخاب هیأت منصفه جدید اقدام خواهد کرد. ترتیب انجام امور باید به نحوی باشد که حداقل یک ماه قبل از اتمام دوره هیأت منصفه، اعضاء منصفه بعدی مشخص شده باشند.

ماده ۶ - هیأت منصفه هر محکمه براساس قرعه در تهران بیست و یک نفر و در سایر مراکز استانها چهارده نفر انتخاب می شوند. دبیر هیأت منصفه ده روز قبل از زمان برگزاری دادگاه با دعوت از نمایندگان دادگستری و شورای شهر مرکز استان و وکیل یا نماینده متهم و شاکی قرعه کشی را انجام می دهد. حضور نمایندگان دادگستری و شورای شهر در مراسم قرعه کشی الزامی است.

تبصره ۱ - در ترکیب هیأت منصفه هر محکمه از یک صنف یا گروه اجتماعی نباید بیش از دو نفر از طریق قرعه کشی انتخاب شوند.

تبصره ۲ - در صورتی که به تشخیص دادگاه رسیدگی به اتهام فوریت داشته باشد و امکان رسیدگی نیز فراهم باشد، رعایت ده روز مذکور در این ماده الزامی نیست. و دبیر هیأت منصفه موظف است ضمن همکاری با قاضی مربوطه اعضاء منصفه دادگاه را در موعد مقرر معرفی نماید.

ماده ۷ - در تهران دادگاه با حضور حداقل یازده نفر و در استانها با حضور نه نفر از اعضاء هیأت منصفه تشکیل شده و رسمیت خواهد یافت. ملاک تصمیم گیری هیأت منصفه آراء اکثریت حاضران خواهد بود.

اعضاء هیأت منصفه موظفند تا پایان جلسات دادگاهها حضور داشته باشند.

ماده ۸ - دبیرخانه هیأت منصفه زیر نظر هیأت منصفه انجام وظیفه می‌کند و بودجه آن از محل کمکهای اهدایی تأمین خواهد شد.

ماده ۹ - چنانچه هر یک از اعضای هیأت منصفه بدون عذر موجه در چهار جلسه متوالی یا شش جلسه متناوب در دادگاه حاضر نشوند و یا به همین ترتیب از شرکت در اتخاذ تصمیمات خودداری کنند با حکم همان دادگاه به دو سال محرومیت از عضویت در هیأت منصفه محکوم می‌شوند.

تبصره - هر یک از اعضای هیأت منصفه که با عذر موجه نتواند در جلسه دادگاه حاضر شود موظف است دو روز قبل از جلسه دادرسی، مراتب معذورت خود را به طور کتبی و مستدل به استحضار دادگاه برساند. در صورتی که سبب عذر بعداً حادث گردد باید در اولین فرصت ممکن مراتب به اطلاع دادگاه رسانده شود. در غیر این صورت عذر وی غیر موجه محسوب می‌گردد. عذر موجه در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب - در امور کیفری - مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی احصاء شده است.

ماده ۱۰ - اعضای هیأت منصفه بعد از انتخاب در جلسه‌ای در برابر قرآن کریم به خداوند متعال سوگند یاد می‌کنند که بدون نظر گرفتن گرایشهای شخصی، گروهی و با رعایت صداقت، تقوی و امانت‌داری در راه احقاق حق و ابطال باطل انجام وظیفه کنند.

ماده ۱۱ - رد صلاحیت اعضاء هیأت منصفه مطابق قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی همانند رد صلاحیت قضات خواهد بود.

ماده ۱۲ - هرگاه در حین محاکمه، اعضای هیأت منصفه سوالی داشته باشند مراتب را کتباً جهت طرح، تسلیم رئیس دادگاه می‌کنند.

ماده ۱۳ - پس از اعلام ختم رسیدگی بلافاصله اعضاء هیأت منصفه به شور

پرداخته و نظر کتبی خود را در دو مورد زیر به دادگاه اعلام می‌دارند:

الف - متهم بزه‌کار است یا خیر؟

ب - در صورت بزه‌کاری، آیا مستحق تخفیف است یا خیر؟

تبصره - پس از اعلام نظر هیأت منصفه، دادگاه در خصوص مجرمیت یا برائت متهم اتخاذ تصمیم نموده و طبق قانون مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

ماده ۱۴ - با تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر ملغی می‌گردد.

ماده ۱۵ - آئین‌نامه اجرایی این قانون از زمان تصویب و ظرف مدت سه ماه به وسیله وزارتخانه‌های دادگستری، کشور و فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

نظریه (مرحله پنجم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۸۵۹

تاریخ: ۱۳۸۱/۸/۲۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۳۷۱ - ق مورخ ۱۳۸۱/۸/۴ و شماره ۲۱۹۲ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۱ و شماره ۲۰۴۰ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۲ و شماره ۱۹۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ و شماره ۱۵۹۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۵ و پیرو نامه‌های شماره ۸۱/۳۰/۱۷۹۹ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۴^(۱) و شماره ۸۱/۳۰/۱۲۹۵ مورخ ۸۱/۳۰/۶۰۳ و شماره ۱۳۸۱/۵/۲۰ و شماره ۸۱/۳۰/۱۲۲۹ مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۰ و شماره ۸۱/۳۰/۴۸۱ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۶ و شماره ۸۱/۳۰/۲۰۲ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲ و شماره ۸۱/۳۰/۱۷۴ مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸ و

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

شماره ۸۰/۲۱/۳۰۳۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸ و شماره ۸۰/۲۱/۳۰۱۲ مورخ ۸۰/۱۰/۶؛ «طرح هیأت منصفه» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و نهم مهرماه یک هزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱ - اصلاحات به عمل آمده نسبت به ماده (۳) رافع اشکال نمی‌باشد بنابراین ایراد بند (۲) قبلی شورا بقوّت خود باقی است.

۲ - انتخاب یکی از نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی به عنوان ناظر در ذیل ماده (۳) خلاف اصل ۸۵ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۳ - اشکال تبصره (۲) ماده (۵) بقوّت خود باقی است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

مغایرت طرح اصلاح قانون اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران با قانون اساسی

شماره: ۱۵۹۱ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۶

شورای محترم نگهبان

طرح اصلاح قانون اداره صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مصوب
۱۳۵۹/۱۰/۸ که در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۳ مجلس شورای
اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل
نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به
پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - در اجرای اصل یکصد و هفتاد و پنجم (۱۷۵) قانون اساسی جمهوری
اسلامی ایران^(۲)، سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، سازمانی مستقل

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۴.

(۲) اصل یکصد و هفتاد و پنجم: در صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، آزادی بیان و نشر افکار با رعایت موازین اسلامی و مصالح کشور باید تأمین گردد.

نصب و عزل رئیس سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران با مقام رهبری است و شورایی مرکب از نمایندگان
رئیس جمهور و رئیس قوه قضائیه و مجلس شورای اسلامی (هر کدام دو نفر) نظارت بر این سازمان خواهند داشت.
خط مشی و ترتیب اداره سازمان و نظارت بر آن را قانون معین می کند.

است که براساس مواد این قانون اداره خواهد شد.

ماده ۲ - شورای عالی سیاست گذاری صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران به عنوان بالاترین مرجع سیاستگذاری و برنامه ریزی و تعیین خط مشی های اساسی این سازمان در امور تولید و پخش برنامه ها، سیاستها و آئین نامه های تولید و پخش اخبار، گسترش کمی و کیفی شبکه های داخلی و بین المللی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، سیاستهای مربوط به سازمان و تشکیلات نیروی انسانی سازمان و تعیین سیاستها و الگوی توسعه فنی تشکیل خواهد شد.

ماده ۳ - اعضای شورای عالی سیاستگذاری صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران به شرح ذیل و برای مدت دو سال تعیین می گردند:

الف - سه نفر از صاحب نظران و کارشناسان امور فرهنگی و رسانه ای که یکی از آنها از بانوان باشد به معرفی کمیسیون فرهنگی و تصویب مجلس شورای اسلامی.

ب - سه نفر از اعضاء هیأت دولت به انتخاب رئیس جمهوری.

ج - سه نفر از حقوق دانان و صاحب نظران امور فرهنگی و اجتماعی به معرفی رئیس قوه قضائیه.

د - رئیس سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران

تبصره ۱ - در دوره اول باید حداکثر تا یک ماه پس از تصویب این قانون، شورای عالی سیاستگذاری تشکیل گردد و در دوره های بعدی حداکثر پانزده روز از انقضای دوره نسبت به تعیین اعضای شورا اقدام شود.

تبصره ۲ - عضویت در شورای مذکور قائم به شخص است و قابل تفویض و واگذاری به دیگران نیست.

تبصره ۳ - رئیس و نایب رئیس و دبیر شورای عالی سیاستگذاری صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران در هر دوره به انتخاب اعضاء تعیین می گردند.

تبصره ۴ - اداره جلسات شورا، ابلاغ مصوبات، انجام مکاتبات با مقام رهبری و

رؤسای سه قوه و اعلان مواضع شورا با رئیس و در غیاب وی نایب رئیس و اداره امور دبیرخانه شورا با دبیر خواهد بود.

تبصره ۵ - سازمان و تشکیلات دبیرخانه حداکثر یک ماه پس از تشکیل اولین دوره بنا به پیشنهاد دبیر به تصویب شورا خواهد رسید.

تبصره ۶ - شورا می تواند از امکانات کارشناسی و پژوهشی داخل و خارج از سازمان استفاده کند.

تبصره ۷ - بودجه و امکانات مورد نیاز شورا در سرفصل اعتبارات و بودجه سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران در ردیف مستقل در لوایح بودجه سنواتی منظور خواهد شد.

ماده ۴ - وظایف و اختیارات شورای عالی سیاستگذاری:

الف - تدوین و تصویب سیاستهای کلی سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.

ب - تهیه و تصویب آئین نامه های تولید و پخش کلیه برنامه های صدا و سیما.

ج - بازنگری در اساسنامه سازمان و پیشنهاد اصلاحات لازم با رعایت اصول چهل و چهارم (۴۴)^(۱) و یکصد و هفتاد و پنجم (۱۷۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و تقدیم به مجلس شورای اسلامی از طریق دولت به منظور بررسی و تصویب.

تبصره - شورای عالی سیاستگذاری می بایست در تصمیمات خود قانون خط مشی کلی و اصول برنامه های سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۷ را ملحوظ دارد.

ماده ۵ - نصب و عزل رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران با مقام

رهبری خواهد بود.

ماده ۶ - وظایف و اختیارات رئیس سازمان:

الف - اداره امور سازمان در چارچوب قانون خط مشی کلی و اصول برنامه‌های سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۱/۴/۱۷ و قانون اساسنامه سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۲/۷/۲۷.

ب - اجرای مصوبات شورای عالی سیاست‌گذاری.

تبصره - رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران نسبت به اجرای مصوبات شورای عالی سیاست‌گذاری پاسخگو و مسئول است و چنانچه از اجرای مصوبات شورا خودداری نماید، مراتب به استحضار مقام رهبری، رؤسای سه قوه و شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران خواهد رسید.

ماده ۷ - آئین‌نامه اجرایی این قانون ظرف دو ماه پس از تشکیل شورای عالی سیاست‌گذاری توسط شورای مذکور تهیه و به تصویب شورا خواهد رسید.

ماده ۸ - بار مالی احتمالی اجرای این قانون در سال جاری از محل صرفه‌جویی در بودجه سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران تأمین می‌گردد.

ماده ۹ - کلیه قوانین مغایر با این قانون از تاریخ تصویب این قانون ملغی می‌گردد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۰۸۹

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۵۹۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۶ و پیرو نامه شماره

۸۰/۲۱/۳۰۰۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۶؛^(۱) «طرح اداره سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران» مصوب جلسه مورخ سوّم دی ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۶ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- با توجه به اصل ۱۷۵ قانون اساسی و نظریّه تفسیری^(۲) آن که دلالت دارد سازمان صدا و سیما مستقیماً زیر نظر مقام معظم رهبری مدّظله است و سیاستگذاری، هدایت و تدبیر لازم در همه ابعاد خصوصاً در راستای تحقق آزادی بیان و نشر افکار با رعایت موازین اسلامی و مصالح کشور در همه شئون و مراتب که در صدر اصل ۱۷۵ به آن اشاره شده از اختیارات اختصاصی آن مقام است، ایجاد تشکیلات مانند شورای عالی سیاستگذاری و واگذاری وظایفی به آن من جمله موارد مصرحه در ماده (۲) که از مصادیق اختیارات مذکور می‌باشد مغایر اصل ۱۷۵ قانون اساسی^(۳) تشخیص داده شد. همچنین در این ماده سیاستگذاری در صدا و سیما به شورای عالی سیاستگذاری واگذار شده و این مورد با توجه به بند ۲۰ فصل ۲ سیاستهای کلی فرهنگی برنامه سوّم^(۴) یکی از مصادیق بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی^(۵) می‌باشد، لذا از این جهت مغایر این اصل شناخته شد.

۲. ماده (۳) و تبصره‌های آن علاوه بر ایرادات ماده ۲ اشکالات ذیل را دارد.

۲-۱) تعیین سه نفر توسط مجلس شورای اسلامی برای عضویت در شورای عالی سیاستگذاری موضوع بند الف چون خارج از وظایف و اختیارات مجلس است لذا

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) رک به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد ۴ (تفسیری و مشورتی)، صفحه ۲۸۲.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۳۵۸.

(۴) بند ۲۰ - جهت دهی رسانه‌ها به خصوص صدا و سیما به سمت سالم سازی فضای عمومی و رشد آگاهیه و فضایل اخلاقی و اطلاع رسانی صحیح و تحقق سیاستهای کلی برنامه توسعه.

(۵) همین مجموعه، صفحه ۲۹۲.

مغایر اصول ۵۸^(۱) و ۷۱^(۲) قانون اساسی شناخته شد.

۲-۲) تعیین سه نفر از اعضای هیأت دولت توسط رئیس جمهوری موضوع بند ب چون خارج از وظایف و اختیارات این مقام می باشد مغایر اصل ۱۱۳ قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

۲-۳) تعیین سه نفر از حقوقدانان توسط رئیس قوه قضائیه موضوع بند ج چون خارج از وظایف و اختیارات این مقام می باشد، مغایر اصول ۶۱^(۴) و ۱۵۸^(۵) قانون اساسی شناخته شد.

۲-۴) تبصره های ۵ و ۶ و ۷ ماده مذکور در خصوص سال آتی باعث افزایش هزینه عمومی است که طریق جبران آن معلوم نشده است، از این جهت مغایر اصل ۷۵^(۶) قانون اساسی شناخته شد.

۳. ماده (۴) و تبصره های آن همان ایرادات ماده (۲) را دارد.

۴. در بند الف ماده (۶) اشاره به دو قانون شده است که تاریخ تصویب آنها قبل از بازنگری قانون اساسی می باشد و برخی از مواد آنها با اصل ۱۷۵^(۷) و بند ۱ و جزء ج بند ۶ اصل ۱۱۰^(۸) قانون اساسی مغایرت دارد و لذا این بند مغایر اصل مذکور شناخته شد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

(۲) اصل هفتاد و یکم: مجلس شورای اسلامی در عموم مسائل در حدود مقرر در قانون اساسی می تواند قانون وضع کند.

(۳) اصل یکصد و سیزدهم: پس از مقام رهبری رئیس جمهور عالی ترین مقام رسمی کشور است و مسئولیت اجرای قانون اساسی و ریاست قوه مجریه را جز در اموری که مستقیماً به رهبری مربوط می شود برعهده دارد.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۳۳۶.

(۵) همین مجموعه، صفحه ۲۱۸.

(۶) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

(۷) همین مجموعه، صفحه ۳۵۸.

(۸) همین مجموعه، صفحه ۲۹۲.

۵. بند ب و تبصره ماده (۶) همان ایرادات ماده (۲) را دارد.
۶. تهیه و تصویب آئین‌نامه اجرایی در ماده (۷) توسط شورای عالی سیاستگذاری مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۲۲۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۱۲

شورای محترم نگهبان

طرح الحاق یک ماده و چهار تبصره به قانون اساسنامه سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۲ که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۱/۵/۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۲) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - یک ماده و چهار تبصره به شرح ذیل به قانون اساسنامه سازمان صدا

(۱) همین مجموعه، صفحه ۱۴۱.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

و سیمای جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۲/۲/۲۷ به عنوان ماده (۳۰) افزوده می‌گردد و شماره ماده (۳۰) به ماده (۳۱) اصلاح می‌شود:

ماده ۳۰ - چنانچه در برنامه‌های پخش شده سازمان (اعم از خبری، گزارش، تولیدی در قالب‌های مختلف بیانی، تصویری و نمایشی) از شبکه‌های محلی، سراسری و بین‌المللی و یا در اطلاعیه‌های صادره از سوی آن سازمان مطالبی مشتمل بر توهین، افتراء یا خلاف واقع نسبت به هر شخص (اعم از حقیقی و یا حقوقی) باشد و یا به هر نحوی اظهارات اشخاص تحریف گردد، به درخواست ذی‌نفع، سازمان مکلف است توضیحات و پاسخ ذی‌نفع را مشروط بر آن که متضمن توهین و افتراء به کسی نباشد تا حداکثر دو برابر مدت زمان مطلب اصلی تا حداکثر بیست و چهار ساعت پس از دریافت جوابیه‌ای که به تأیید مرجع موضوع تبصره (۴) این ماده رسیده باشد، در همان برنامه و همان شبکه و در صورت عدم امکان در برنامه هفتگی ویژه‌ای که سازمان صدا و سیما به همین منظور پیش‌بینی خواهد کرد به طور مجانی پخش نماید.

تبصره ۱ - رئیس سازمان در خصوص مطالب پخش شده در شبکه‌های سراسری و بین‌المللی و مدیران مراکز استانها در خصوص شبکه‌های محلی مسئولیت قانونی دارند.

تبصره ۲ - اگر سازمان علاوه بر پخش پاسخ مذکور، مطالب یا توضیحات مجددی که متضمن توهین، افتراء یا تحریف باشد را پخش نماید، ذی‌نفع حق پاسخگوئی مجدد دارد. پخش قسمتی از پاسخ و یا افزودن مطالبی به آن در حکم عدم پخش است.

تبصره ۳ - مسئولینی که مانع از پخش پاسخ گردند با اعلام شورای نظارت یا شکایت شاکی، به دادگاه صالحه معرفی می‌گردند و با تشخیص این مرجع و احراز تخلف، به انفصال از خدمات دولتی از شش ماه تا دو سال محکوم خواهند شد.

دادگاه مکلف است به این شکایات خارج از نوبت رسیدگی نماید.

تبصره ۴ - شورای نظارت بر صدا و سیما موظف است پس از دریافت جوابیه و شکایات موضوع این قانون، نسبت به آنها رسیدگی و حداکثر ظرف مدت یک هفته اظهار نظر و مراتب راجع به رئیس سازمان صدا و سیما اعلام نماید. عدم رسیدگی شورای نظارت در مدت تعیین شده، به منزله تأیید شکایت خواهد بود.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۴۰۱

تاریخ: ۱۳۸۱/۶/۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۲۲۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۳ و پیرو نامه شماره ۸۱/۳۰/۱۳۴۰ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۳^(۱)؛ «طرح الحاق یک ماده و چهار تبصره به قانون اساسنامه سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۲» مصوب جلسه مورخ نهم مردادماه یک هزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به موارد ذیل:

۱ - هرگونه توهین، افتراء، نسبت ناروا حرمت شرعی دارد و هر کس نسبت به این جرائم حق رجوع به محاکم صالحه را دارد.

۲ - مطابق اصل ۱۷۵ قانون و نظریه تفسیری آن، سازمان صدا و سیما زیر نظر مستقیم مقام معظم رهبری مدظله العالی می باشد، بنابراین سیاستگذاری، هدایت، و تدابیر لازم در همه ابعاد خصوصا در راستای تحقق آزادی بیان و نشر افکار با

(۱) تقاضای استعمال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

رعایت موازین اسلامی و مصالح کشور در همه شئون و مراتب که در صدر اصل مذکور به آن اشاره شده است از اختیارات اختصاصی معظم له می باشد.

۳ - مطابق بند (۲) اصل سوم یکی از وظایف سازمان صدا و سیما اطلاع رسانی و بالا بردن سطح آگاهیهای عمومی در همه زمینه ها می باشد.

۴ - این طرح مشکلات اجرایی فراوانی دارد به نحوی که خلل جدی به وظایف اصلی صدا و سیما وارد می سازد.

نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

۱ - این طرح موجب اخلاف در اطلاع رسانی و برنامه ها و وظائف اصلی سازمان صدا و سیما می گردد (به نحوی که تهیه کنندگان با توجه به آثار این طرح نمی توانند برنامه ریزی نمایند) لذا مغایر بند دوم اصل سوم^(۱) و اصل ۱۷۵^(۲) و نظریه تفسیری آن^(۳) شناخته شد.

۲ - در ماده (۳۰) تصریح شده است، در صورت وقوع موارد موضوع آن در برنامه ها (اعم از تصویری و نمایشی و غیر آن) به درخواست ذی نفع، سازمان مکلف است توضیحات و پاسخ آنان را تا حداکثر دو برابر مدت زمان مطلب اصلی به طور مجانی پخش نماید. این امر مستلزم افزایش هزینه عمومی می باشد و طریق جبران آن در طرح پیش بینی نشده است لذا این ماده مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۴) شناخته شد.

۲ - ماده (۳۰) شامل اشخاصی می شود که حرمت شرعی ندارند لذا از این جهت خلاف موازین شرع شناخته شد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۳۵۸.

(۳) رک به مجموعه نظریات شورای نگهبان جلد چهارم، (تفسیری، مشورتی)، صفحه ۲۸۲.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

۴ - با استظهار به اینکه تبصره (۱) ماده (۳۰) شامل مواردی می‌شود که رئیس سازمان صدا و سیما در خصوص مطالب پخش شده در شبکه‌های سراسری و بین‌المللی و مدیران مراکز استانها در خصوص پخش شبکه‌های محلی هیچ‌گونه مباشرت یا مشارکت یا معاونتی نداشته‌اند لکن آنان را مسئول دانسته است از این جهت خلاف موازین شرع شناخته شد.

۵ - اطلاق تبصره (۳) ماده (۳۰) شامل مواردی می‌شود که موضوع جنبه شخصی و خصوصی داشته و آن شخص شاکی نباشد لکن با اعلام شورای نظارت موضوع را قابل رسیدگی در محاکم صالحه دانسته‌اند از این جهت خلاف موازین شرع شناخته شد.

۶ - وظائف و اختیارات اجرائی و قضائی که در تبصره (۴) ماده (۳۰) به شورای نظارت بر صدا و سیما محول شده است خلاف وظائف نظارتی شورا می‌باشد، لذا این تبصره مغایر اصل ۱۷۵ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

عودت لایحه الحاق جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ۱۹۹۲ ...
برای جبران خسارت آلودگی نفتی (۱۹۷۱) به مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۸۱۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۲۹

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۴۹۲۵/۴۰۶۹۹ مورخ ۱۳۸۰/۹/۶ دولت در مورد الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ۱۹۹۲ جهت اصلاح کنوانسیون بین المللی مسئولیت مدنی ناشی از آلودگی نفتی (۱۹۶۹) و پروتکل ۱۹۹۲ جهت اصلاح کنوانسیون تأسیس یک صندوق بین المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی (۱۹۷۱) که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی عیناً به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه شورای نگهبان

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

شماره: ۸۰/۲۱/۳۳۷۱

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۸

عطف به نامه شماره ۱۸۱۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۹؛ «لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ۱۹۹۲ جهت اصلاح کنوانسیون بین المللی مسئولیت مدنی ناشی از خسارت آلودگی نفتی (۱۹۶۹) و پروتکل ۱۹۹۲ جهت اصلاح کنوانسیون تأسیس یک صندوق بین المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی (۱۹۷۱)» مصوب جلسه مورخ بیست و چهارم بهمن ماه یک هزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۸ شورای نگهبان مطرح شد، «با توجه به اینکه عضویت و الحاق جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون محرز نمی باشد و سوابق پروتکل ضمیمه نشده است بنابر این عودت داده می شود.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

نامه مجلس شورای اسلامی در خصوص پروتکل مذکور

شماره: ۲۱۶۲ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۴/۱۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۳۷۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۸ در خصوص لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ۱۹۹۲ جهت اصلاح کنوانسیون

بین المللی مسئولیت مدنی ناشی از خسارت آلودگی نفتی (۱۹۹۶) و پروتکل ۱۹۹۲ جهت اصلاح کنوانسیون تأسیس یک صندوق بین المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی (۱۹۷۱)، به پیوست تصویر نامه شماره ۲۷۵۸ مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۸ معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست محترم جمهوری^(۱) جهت

(۱)

شماره ۲۷۵۸

تاریخ ۱۳۸۱/۲/۱۸

حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای کردویی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

با سلام،

عطف به نامه شماره ۱۸۶۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۴ در خصوص ارسال سوابق عضویت و الحاق به کنوانسیون بین المللی مسئولیت مدنی ناشی از آلودگی نفتی (۱۹۶۱) و نیز کنوانسیون بین المللی تأسیس یک صندوق بین المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی ۱۹۷۱ (که اصلاحیه آنها در سال ۱۹۹۲ تنظیم شده) اعلام می‌دارد:

۱- همانگونه که سازمان بنادر و کشتیرانی طی نامه شماره ۵۲/۲۴۲۴ مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۷ به شرح پیوست توضیح داده‌است، دو کنوانسیون یاد شده ابتدائاً در سالهای ۱۹۶۱ و ۱۹۷۱ میلادی تنظیم شده‌است.

مهمذا قبل از اینکه دولت جمهوری اسلامی ایران الحاق به دو کنوانسیون یاد شده را تصویب نمایند، اصلاحیه کنوانسیونهای مزبور در سال ۱۹۹۲ میلادی تنظیم شده‌است.

۲- کنفرانس دیپلماتیک متصدی اصلاح و تجدید نظر در کنوانسیونهای فوق طی قطعنامه‌ای از دولتهایی که هنوز به کنوانسیونهای سابق الذکر ملحق نشده‌اند خواست که به دو کنوانسیون اصلاح شده زیر ملحق شوند:

۱- کنوانسیون بین المللی مسئولیت مدنی ناشی از خسارت آلودگی نفتی ۱۹۹۲

۲- کنوانسیون بین المللی تأسیس یک صندوق بین المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی ۱۹۹۲

۳- بنابراین با توجه به اینکه براساس قطعنامه‌های یاد شده الحاق به کنوانسیون اولیه موضوعیت خود را از دست داده‌است و به همین جهت لایحه دولت صرفاً برای الحاق به اصلاحیه کنوانسیونهای مزبور که فی الواقع جایگزین آنها نیز هست تهیه و ارائه شده‌است. عنایت دارند متن کنوانسیون جدید (که به عنوان پروتکل اصلاحی تنظیم شده) ضمیمه متن لایحه طی شماره ۲۴۹۲۵/۴۰۶۶۹ مورخ ۱۳۸۰/۹/۶ تقدیم مجلس شورای اسلامی شده‌است.

سید محمد علی ابطحی

معاون حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور

ملاحظه و اعلام نظر ایفاد می‌گردد.

مهدی کروبی
رئیس مجلس شورای اسلامی

پاسخ شورای نگهبان مبنی بر عدم رفع اشکال مطرح شده در نامه قبلی

شماره: ۸۱/۳۰/۱۳۳۴

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۱۲

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای کروبی
رئیس محترم مجلس شورای اسلامی
با سلام

عطف به نامه شماره ۲۱۶۲ - ق مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۲ تصویر نامه ارسالی معاونت پارلمانی ریاست محترم جمهوری و مفاد آن موجب رفع ابهام نمی‌گردد، آنچه مسلم است جمهوری اسلامی ایران تا کنون به عضویت دو کنوانسیون بین‌المللی مسئولیت مدنی ناشی از خسارت آلودگی نفتی (۱۹۶۹) و کنوانسیون تأسیس یک صندوق بین‌المللی برای جبران خسارت آلودگی نفتی (۱۹۷۱) درنیامده است و آنچه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده فقط مواد اصلاحی کنوانسیونهای یاد شده می‌باشد بنابراین مواد و بندهای پروتکل‌های قبلی که اصلاح یا لغو نشده مورد تصویب مجلس شورای اسلامی قرار نگرفته است مراتب جهت اقدام لازم اعلام می‌گردد.

سیدرضا زواره‌ای
قائم مقام دبیر شورای نگهبان

مفایرت و مخالفت لایحه تشکیل سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح با قانون اساسی و شرع

شماره: ۲۰۳۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۲۲

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۱۱۵۷/۸۶۷۵ مورخ ۱۳۸۰/۳/۶ دولت در مورد تشکیل سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱ - به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح که در این قانون به اختصار «وزارت» نامیده می شود، اجازه داده می شود به منظور تمرکز سیاستگذاری، هماهنگی، برنامه ریزی، نظارت، کنترل و اجرای فعالیتهای صنعتی هوایی نیروهای مسلح و آن بخش از وظایف مذکور در ماده (۴) قانون تشکیل وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۸/۵/۲۸ که مربوط به صنایع هوایی می باشد، همچنین انجام هرگونه اقدام صنعتی، تحقیقاتی و

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

بازرگانی برای دسترسی مستمر و به هنگام به فن آوری پیشرفته در صنعت هوایی نظامی و تجاری و استفاده بهینه از قابلیت‌ها و منابع مازاد در جهت ارائه خدمات به سایر مؤسسات؛ سازمان علمی، صنعتی، تحقیقاتی و خدماتی به نام «سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح» - که در این قانون به اختصار «سازمان» نامیده می‌شود - وابسته به خود تشکیل دهد.

ماده ۲ - سازمان دارای شخصیت حقوقی مستقل بوده و به صورت شرکت دولتی اداره می‌گردد. سازمان و شرکت‌های وابسته به آن دارای آئین‌نامه‌های واحد مالی، معاملاتی، استخدامی و بیمه خاص هستند که به تصویب مجمع عمومی سازمان می‌رسد و در خصوص مواردی که در این قانون و یا اساسنامه‌های آنها مقررات خاصی پیش بینی نشده، تابع قانون تجارت خواهند بود.

ماده ۳ - شرکت‌ها و واحدهای صنعتی و تحقیقاتی وزارت که فعالیت آنها در زمینه امور مذکور در ماده (۱) این قانون است به سازمان ملحق و حسب مورد به تابعیت یا وابستگی آن در می‌آیند و مطابق این قانون و مقررات مربوط به شرکت‌های دولتی اداره می‌شوند.

تبصره - به وزارت اجازه داده می‌شود در چارچوب اهداف و وظایف سازمان و به منظور تأمین نیازهای نیروهای مسلح، به ویژه در فناوریهای جدید و استراتژیک و خرید اقلام مورد نیاز پس از تصویب هیأت وزیران و با کسب مجوز از فرماندهی معظم کل قوا، نسبت به ایجاد شرکت‌های صنعتی و خدماتی وابسته به سازمان با مشارکت طرفهای داخلی و خارجی اقدام کند.

ماده ۴ - اساسنامه سازمان و شرکت‌هایی که توسط سازمان مطابق ماده (۳) این قانون تشکیل می‌گردند به وسیله وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران تهیه و پس از تأیید ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۶۰۲

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۲ و پیرو نامه شماره ۸۱/۳۰/۴۸۰ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۶؛^(۱) «لایحه تشکیل سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح» مصوب جلسه مورخ پانزدهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- تمرکز سیاستگذاری، هماهنگی، برنامه‌ریزی، نظارت و کنترل فعالیتهای صنعت هوایی نیروهای مسلح از اختیارات فرماندهی معظم کل قوا می‌باشد چون در ماده (۱) به آن تصریح نشده‌است، لذا از این جهت مغایر بند ۴ اصل ۱۱۰ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۲- اساسنامه موضوع ماده (۴) از موارد مربوط به اختیارات فرماندهی معظم کل قوا می‌باشد چون در این ماده تصریح نشده‌است که تأیید نهایی آن با معظم له می‌باشد، لذا از این جهت خلاف موازین شرع و مغایر بند ۴ اصل ۱۱۰ قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۹۲.

(۳) همان.

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۳۷۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۸/۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۱/۳۰/۶۰۲ مورخ ۱۳۸۱/۳/۷ و پیرو نامه شماره ۱۳۸۰/۳/۶ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۲، لایحه شماره ۲۱۱۵۷/۸۶۷۵ مورخ ۱۳۸۰/۳/۶ دولت در مورد تشکیل سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح که در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده ۱ - به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح که در این قانون به اختصار «وزارت» نامیده می‌شود، اجازه داده می‌شود در چارچوب سیاستهای فرماندهی کل قوا به منظور هدایت متمرکز، سیاستگذاری، در سطح وزارت و آن بخش از وظایف مذکور در ماده (۴) قانون تشکیل وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۸/۵/۲۸ که مربوط به صنایع هوایی می‌باشد، همچنین انجام هرگونه اقدام صنعتی، تحقیقاتی و بازرگانی برای دسترسی مستمر و به هنگام به فن آوری پیشرفته در صنعت هوایی نظامی و تجاری و استفاده بهینه از قابلیتها و

منابع مازاد در جهت ارائه خدمات به سایر مؤسسات؛ سازمان علمی، صنعتی، تحقیقاتی و خدماتی به نام «سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح» - که در این قانون به اختصار «سازمان» نامیده می‌شود - وابسته به خود تشکیل دهد.

ماده ۲ - سازمان دارای شخصیت حقوقی مستقل بوده و به صورت شرکت دولتی اداره می‌گردد. سازمان و شرکت‌های وابسته به آن دارای آئین‌نامه‌های واحد مالی، معاملاتی، استخدامی و بیمه خاص هستند که به تصویب مجمع عمومی سازمان می‌رسد و در خصوص مواردی که در این قانون و یا اساسنامه‌های آنها مقررات خاصی پیش بینی نشده، تابع قانون تجارت خواهند بود.

ماده ۳ - شرکت‌ها و واحدهای صنعتی و تحقیقاتی وزارت که فعالیت آنها در زمینه امور مذکور در ماده (۱) این قانون است به سازمان ملحق و حسب مورد به تابعیت یا وابستگی آن در می‌آیند و مطابق این قانون و مقررات مربوط به شرکت‌های دولتی اداره می‌شوند.

تبصره - به وزارت اجازه داده می‌شود در چارچوب اهداف و وظایف سازمان و به منظور تأمین نیازهای نیروهای مسلح، به ویژه در فناوریهای جدید و استراتژیک و خرید اقلام مورد نیاز پس از تصویب هیأت وزیران و با کسب مجوز از فرماندهی معظم کل قوا، نسبت به ایجاد شرکت‌های صنعتی و خدماتی وابسته به سازمان با مشارکت طرفهای داخلی و خارجی اقدام کند.

ماده ۴ - اساسنامه سازمان و شرکت‌هایی که توسط سازمان مطابق ماده (۳) این قانون تشکیل می‌گردند به وسیله وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران تهیه و پس از تأیید ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در چارچوب تدابیر فرماندهی کل قوا به تصویب وزیران خواهد رسید.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۸۶۲

تاریخ: ۱۳۸۱/۸/۲۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره - ۲۳۷۰ ق مورخ ۱۳۸۱/۸/۴ و ۲۰۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۲ و پیرو نامه‌های شماره ۱۸۱۳/۸۱/۳۲۰ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۵^(۱) و شماره ۶۰۲/۸۱/۳۰ مورخ ۱۳۸۱/۳/۷ و ۴۸۰/۸۱/۳۰ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۶؛
 «لایحه تشکیل سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح»

که با اصلاحاتی در جلسه مورخ بیست و نهم مهرماه یک هزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

۱ - با توجه به اصلاح به عمل آمده در ماده (۱) اشکال قانون اساسی بند (۱) به قوت خود باقی است.

۲ - با توجه به اصلاح به عمل آمده در ماده (۴) اشکال بند (۲) قبلی به قوت خود باقی است. همچنین مستفاد از ماده (۴)، تصویب اساسنامه، منحصر در طریق مذکور در این ماده شده است چون این حصر مانع اعمال نظر فرمانده معظم کل قوا از طرق دیگر است لذا ماده مذکور از این جهت نیز خلاف موازین شرع و مغایر بند (۴) اصل ۱۱۰ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۹۲.

مفایرت و مخالفت طرح منع شکنجه با قانون اساسی و شرع

شماره: ۲۰۵۳ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۲۸

شورای محترم نگهبان

طرح اجرای اصل سی و هشتم (۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۲) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - موارد مذکور در این قانون در حکم شکنجه بوده و اعمال آن ممنوع می‌باشد:

- ۱- هرگونه اذیت یا آزار بدنی برای گرفتن اقرار و نظایر آن.
- ۲- نگهداری زندانی به صورت انفرادی یا نگهداری بیش از یک نفر در سلول انفرادی.

(۱) اصل سی و هشتم: هرگونه شکنجه برای گرفتن اقرار و یا کسب اطلاع ممنوع است. اجبار شخص به شهادت، اقرار یا سوگند، مجاز نیست و چنین شهادت و اقرار و سوگندی فاقد ارزش و اعتبار است. متخلف از این اصل طبق قانون مجازات می‌شود.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

- ۳- چشم بند زدن به زندانی در محیط زندان یا بازداشتگاه.
 - ۴- بازجویی در شب.
 - ۵- بی‌خوابی دادن به زندانی.
 - ۶- انجام اقداماتی که عرفاً اعمال فشار روانی بر زندانی تلقی می‌شود.
 - ۷- فحاشی، به کاربردن کلمات رکیک، توهین یا تحقیر زندانی در حین بازجویی یا غیر آن.
 - ۸- استفاده از داروهای روان گردان و کم و زیاد کردن داروهای زندانیان مریض.
 - ۹- محروم کردن بیماران زندانی از دسترسی به خدمات درمانی ضروری.
 - ۱۰- نگهداری زندانی در محل‌هایی با سر و صدای آزار دهنده.
 - ۱۱- گرسنگی یا تشنگی دادن به زندانی و عدم رعایت استانداردهای بهداشتی و محروم کردن زندانی از استفاده از امکانات مناسب بهداشتی.
 - ۱۲- عدم طبقه‌بندی زندانیان و نگهداری جوانان یا زندانیان عادی در کنار زندانیان خطرناک.
 - ۱۳- جلوگیری از هواخوری روزانه زندانی.
 - ۱۴- ممانعت از دسترسی به نشریات و کتب مجاز کشور.
 - ۱۵- ممانعت از ملاقات هفتگی یا تماس تلفنی زندانی با خانواده‌اش.
 - ۱۶- فشار روانی به زندانی از طریق اعمال فشار به اعضاء خانواده زندانی.
 - ۱۷- ممانعت از ملاقات متهم با وکیل خود.
 - ۱۸- ممانعت از انجام فرائض مذهبی.
- تبصره - در موارد ضرورت برای کشف فوری جرائم محتمل الوقوع بازجویی از متهم در جرائم ذیل با چشم بسته و در ساعات شب و همچنین ممانعت از دسترسی به نشریات خبری برای حداکثر یک هفته و نگهداری به صورت انفرادی برای مدت پانزده روز با قرار رئیس شعبه دادگاه رسیدگی کننده که باید مدلل و مستند به دلایل

توجیهی باشد بلامانع است. تمدید مدت بازداشت انفرادی در صورت ضرورت با تأیید دادگاه تجدیدنظر فقط برای پانزده روز دیگر بلامانع است.

۱- فعالیت در شبکه‌های قاچاق مواد مخدر.

۲- هرگونه اقدام مسلحانه.

۳- گروگانگیری و آدم ربایی.

۴- جاسوسی به نفع بیگانگان.

۵- عضویت در گروههای محارب.

- در موارد (۴) و (۵) اقدامات فوق الذکر باید به وسیله وزارت اطلاعات تقاضا شده باشد.

ماده ۲ - هر روز نگهداری افراد موضوع این قانون به صورت انفرادی و هر روز نگهداری بیش از یک نفر در سلول انفرادی معادل ده روز زندان محاسبه می‌شود.

ماده ۳ - در کلیه اوراق بازجویی لازم است موارد ذیل دقیقاً و کاملاً درج شود:

۱- محل جلسه بازجویی.

۲- ساعات شروع و ختم جلسه بازجویی.

۳- نام مأمور یا مأمورانی که بازجویی کرده یا هنگام بازجویی حضور داشته‌اند و امضای آنها.

۴- امضاء و یا اثر انگشت فرد بازجویی شده.

اوراقی که فاقد این مشخصات باشد یا این مشخصات بعد از جلسه بازجویی به آنها الحاق شده باشد کلاً از درجه اعتبار ساقط است.

ماده ۴ - کلیه اقرار و اعترافات که بدون رعایت مفاد این قانون از متهم اخذ شده و در دادگاه از طرف وی مورد انکار قرار گیرد در صورت عدم وجود ادله و قرائن قابل قبول دیگر از درجه اعتبار ساقط و از عداد دلایل خارج خواهد شد.

ماده ۵ - محل نگهداری زندانی باید به وکیل یا خانواده وی اعلام شود، در صورتی

که زندانی در محلی غیر از بازداشتگاهها یا زندانهای رسمی تحت مدیریت سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور نگهداری شود، نگاهدارنده و اعزام کننده به حبس تعزیری از سه ماه تا دو سال محکوم می شود.

ماده ۶ - برای نظارت بر نحوه رفتار با افراد بازداشت شده و زندانیان و اطمینان از رعایت این قانون شورایی تحت عنوان «شورای نظارت بر نحوه رفتار با زندانیان» مرکب از سه نفر نماینده از طرف قوه قضائیه، سه نفر به انتخاب مجلس شورای اسلامی و سه نفر به انتخاب دولت تشکیل می گردد. اعضای این شورا هر زمان که لازم بدانند مجازند به صورت جمعی و فردی از کلیه بازداشتگاهها و زندانها بازدید نموده و در صورت اطلاع از اعمال هرگونه شکنجه گزارش آن را به رؤسای سه قوه منعکس و یک نسخه از آن را جهت برخورد با متخلفین به مرجع قضائی ذی ربط اعلام کنند. مرجع قضائی مذکور موظف است خارج از نوبت به گزارش رسیدگی و متخلف یا متخلفین را محاکمه و نتیجه را به رؤسای سه قوه این شورا اعلام نماید.

ماده ۷ - اعضای «شورای نظارت بر نحوه رفتار با زندانیان» در حیطه انجام وظایف تعریف شده در این قانون قابل تعقیب و پیگرد قضائی نیستند.

ماده ۸ - متخلف از موارد فوق اعم از آمر و مأمور و مسئولینی که از اعمال شکنجه مطلع بوده و آن را به مراجع مسئول اطلاع نداده اند و افراد و مسئولینی که برای نظارت شورای مذکور در ماده (۶) همکاری نکنند در مرتبه اول به سه تا شش ماه زندان و یک سال انفصال از خدمات دولتی و در مرتبه دوم به شش ماه تا یک سال زندان و سه سال انفصال از خدمات دولتی محکوم می گردند.

ماده ۹ - رسیدگی به جرائم موضوع این قانون خارج از نوبت و به صورت علنی انجام می شود.

ماده ۱۰ - این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجراء است.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۶۶۲

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۱۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۵۳ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۸ و پیرو نامه شماره ۸۱/۳۰/۶۶۲ مورخ ۱۳۸۱/۳/۸^(۱)؛ «طرح منع شکنجه» مصوب جلسه مورخ هیجدهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که با توجه به موارد ذیل:

۱- از نظر شرع مقدس اسلامی هرگونه اذیت و آزار به افراد اعم از شکنجه و غیر آن، حرام است و اقرار مبتنی بر اکراه و اجبار اعتبار شرعی ندارد.

۲- در این طرح بدون ذکر حتی یک مورد از مصادیق شکنجه و ارائه تعریفی از آن مواردی را در حکم شکنجه دانسته است، به عبارتی ملاک شکنجه در این طرح مشخص نشده است یا این وصف تبیین موارد در حکم شکنجه متناسب با ملاکی که مشخص نشده است قابل تأمل است، بهرحال مصادیق در حکم شکنجه واقعاً نمی تواند محدود به همین موارد باشد بلکه همه موارد که در حکم شکنجه است محکوم به منع می باشد.

۳- در تراحم اهم و مهم و دوران امر بین افسد و فاسد، ترجیح اهم و دفع افسد به فاسد، حکم عقلی و شرعی است و لذا در مواردی مثل آدم ربایی یا بمب گذاری یا مواردی از بندهای ذیل تبصره ماده (۱)، قاضی ممکن است با توجه به ادله و اسناد و مدارک و قرائن لازم بداند در خصوص اخذ اطلاعات برای حفظ جان جمع کثیری

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

از مردم، بدون رعایت برخی از بندهای مذکور در ماده (۱)، اقدام به صدور حکم نماید. چنانکه تصویب کنندگان طرح، خود در تبصره ذیل ماده (۱)، مواردی از آنچه را که محکوم به حکم شکنجه دانسته‌اند، با شرایطی تجویز کرده‌اند.

۴- اصول متعدد قانون اساسی من جمله اصول ۳۶^(۱)، ۶۱^(۲)، ۱۵۶^(۳)، ۱۵۹^(۴)، و ۱۶۶^(۵) دلالت دارد بر کشف جرم و تعقیب و مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدون جزائی اسلام و احیای حقوق عامه و رسیدگی و صدور حکم در مورد شکایات و تظلمات و تعدیات توسط قوه قضائیه که اعمال آن و همچنین حکم به مجازات و اجرای آن تنها از طریق دادگاه صالح است یعنی از طریق دادگاههای دادگستری که طبق موازین اسلامی تشکیل می‌شوند و احکام آنها باید مستدل و مستند به مواد قانونی و اصولی باشد که براساس آن حکم صادر می‌نمایند و نهایتاً منجر به حفظ حقوق عمومی و گسترش و اجرای عدالت و اقامه حدود الهی می‌شود. اطلاق مصادیق در حکم شکنجه که در این طرح احصاء شده در مواردی شامل حکم قاضی (که براساس اصول مذکور صادر شده است) می‌گردد.

۵- علاوه بر اصل ۳۸ قانون اساسی که دلالت بر منع شکنجه دارد در قوانین موضوعه من جمله ماده ۵۷۸ قانون مجازات اسلامی علاوه بر منع اذیت و آزار جهت اخذ اقرار برای متخلف مجازات تعیین نموده است و در ذیل ماده ۱۲۹

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۶.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۳۳۶.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۳۳۵.

(۵) اصل یکصد و شصت و ششم: احکام دادگاهها باید مستدل و مستند به مواد قانونی و اصولی باشد که براساس آن حکم صادر شده است.

آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری آمده است، سؤالات باید مفید و روشن باشد و سؤالات تلقینی یا اغفال یا اکراه و اجبار متهم ممنوع است. شورای نگهبان به عنوان صیانت از قانون اساسی از اصل مذکور پاسداری نموده و قوانین مذکور را مورد تأیید قرار داده است.

۶- در آئین نامه قانونی و مقررات اجرایی سازمان زندانها و اقدامات تأمین کشور که فعلاً مورد عمل است نسبت به موارد طبقه بندی، بهداشت، درمان، انجام فرائض مذهبی، ورزش، فعالیتهای آموزشی، ملاقات، کتابخانه، وسایل ارتباط جمعی و... توجه شده است.

نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

۱- اطلاق کلمه نظایر در بند (۱) و اطلاق بندهای (۲) تا (۶) و بند (۱۳) و بندهای (۱۵) و (۱۷) ماده (۱) چون شامل مواردی می شود که قاضی لازم دانسته و حکم داده باشد از این جهت خلاف موازین شرع شناخته شد.

۲- در تبصره ماده (۱) اختصاص حکم موضوع آن به پنج مورد و همچنین محدود نمودن حکم قاضی به مدتهای مذکور و منحصر نمودن حکم قاضی در موارد (۴) و (۵) به تقاضای وزارت اطلاعات خلاف موازین شرع شناخته شد.

۳- در مورد ماده (۲) باید روشن شود آیا مدلول آن اختصاص به زمان بازداشت موقت دارد یا بعد از آن را نیز شامل می شود و آیا در خصوص بازداشت قبل از حکم نهایی است یا بعد از آن، و آیا محاسبه آن به حکم نهایی تسری پیدا می کند یا خیر؟ پس از معلوم شدن اظهار نظر خواهد شد.

۴- اطلاق نفی اعتبار مستفاد از ماده (۳) نسبت به مواردی که برای قاضی صحت مفاد اوراق بازجویی احراز شود خلاف موازین شرع شناخته شد.

۵- در ماده (۵) در مواردی که نگهدارنده و یا اعزام کننده مطابق قانون عمل نموده‌اند مجازات آنان خلاف موازین شرع است و همچنین در مواردی که نگهدارنده قانوناً ملزم به اطاعت از اعزام کننده است و سبب اقوی از مباشر باشد مجازات نگهدارنده خلاف موازین شرع شناخته شد ضمناً اطلاق لزوم اعلام محل نگهداری به وکیل یا خانواده وی در مواردی که قاضی لازم بداند که اطلاع داده نشود خلاف موازین شرع است.

۶- شورای نظارت بر نحوه رفتار زندانیان موضوع ماده (۶) مغایر اصول ۵۷^(۱) و ۱۵۶^(۲) قانون اساسی شناخته شد.

۷- ماده (۷) مبنیاً بر ماده (۶) ایراد دارد و همچنین در این ماده مشخص نیست که عدم تعقیب و پیگیری قضائی نسبت به انجام وظایف قانونی در حدود مقررات است یا ارتکاب تخلف و جرم را نیز شامل می‌شود باید معلوم گردد تا اظهار نظر به عمل آید.

۸- اطلاق ماده (۸) نسبت به افرادی که از لحاظ قانونی موظف به ادای شهادت و همکاری نیستند خلاف موازین شرع است. ضمناً با توجه به ایراد مربوط به ماده (۶) این ماده باید اصلاح گردد.

۹- اطلاق ماده (۹) در خصوص لزوم علنی بودن در مواردی که مربوط به استثنائات اصل ۱۶۵ قانون اساسی است،^(۳) مغایر این اصل شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۳) اصل یکصد و شصت و پنجم: محاکمات، علنی انجام می‌شود و حضور افراد بلامانع است مگر آنکه به تشخیص دادگاه، علنی بودن آن منافی عفت عمومی یا نظم عمومی باشد یا در دعوی خصوصی طرفین دعوا تقاضا کنند که محاکمه علنی نباشد.

تصویب تقاضای مسکوت ماندن طرح مذکور (به مدت یک ماه) و ارجاع آن به کمیسیون مربوطه جهت اصلاح^(۱)

نایب رئیس (سید محمدرضا خاتمی) - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.
منشی (خالقی) - دستور بعدی گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی در مورد طرح اجرای اصل سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) است.

نایب رئیس - من یک توضیحی در اینجا بدهم! در چاپی نوشته شده طرح منع شکنجه، بعداً تا آنجایی که من می دانم در اصلاحیه‌ای که خود کمیسیون امنیت ملی کردند در دستور هم این اصلاح شده این اسم تغییر پیدا کرده به طرح اجرای اصل سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی (سعیدی - اولی رأی آورد) پس همان طرح منع شکنجه رأی آورد، یعنی اجرای اصل سی و هشتم رد شده است و طرح منع شکنجه شده است. مخبر کمیسیون قضائی و حقوقی بفرمایید.
محمد کاظمی (مخبر کمیسیون قضائی و حقوقی) -

گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی
طرح منع شکنجه که پس از تصویب مجلس شورای اسلامی مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود در جلسات متعدد کمیسیون با حضور نمایندگان آن شورا و کارشناسان مربوطه مطرح گردید و پس از بحث و تبادل نظر با اصلاحاتی به شرح زیر مورد تصویب قرار گرفت. اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون قضائی و حقوقی - سید ناصر قوامی
خدمت همکاران محترم عرض کنم که شورای محترم نگهبان به این طرح (۱۰) ماده‌ای (۹) مورد ایراد را وارد دانسته که به لحاظ اهمیت موضوع ناچارم کمی

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلد ۲۵۶ مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۹.

توضیح بدهیم.

ایراد اول شورای نگهبان به ماده (۱) این مصوبه است. در ماده (۱) مجلس مصادیق شکنجه را در (۱۸) بند طرح کرده و به تصویب رسانده، شورای محترم نگهبان به تعدادی از این بندها این طور ایراد گرفته که بعضی از مواردی که شما تصویب کردید به عنوان شکنجه ممکن است در دادگاه مورد حکم دادگاه و قاضی قرار بگیرد، در نتیجه از مصداق شکنجه بودن خارج می شود، مثلاً ما تصویب کردیم که بازجویی در شب، شکنجه محسوب می شود. شورای نگهبان گفته که ممکن است براساس تشخیص قاضی لازم باشد که از یک متهم در شب بازجویی به عمل بیاید یا نگهداری در سلول انفرادی را ما شکنجه دانستیم، ولی شورای نگهبان ایراد گرفته که ممکن است براساس تشخیص و حکم قاضی نگهداری متهم یا محکوم در سلول انفرادی در مورد حکم قرار بگیرد و مصلحت باشد. ما در کمیسیون به خاطر رفع این ایرادات ماده (۱) را تقسیم به (۲) ماده کردیم، در ماده (۱) مواردی که مورد ایراد شورای نگهبان نبود آورده شد و در ماده (۲) این موارد به این صورت به تصویب رسید. آورده ایم که اگر این اعمال به منظور اقرار یا کسب اطلاع باشد شکنجه محسوب می گردد، ولی اگر به این منظور نباشد شکنجه محسوب نمی شود که برخی از این موارد نگهداری زندانی به صورت انفرادی، بیخوابی دادن، چشم بند زدن و بازجویی در شب، جلوگیری از هواخوری روزانه زندانی، ممانعت از ملاقات هفتگی یا تماس زندانی با خانواده اش که گاهی اگر به تشخیص قاضی لازم باشد که متهمی فرض کنیم اطلاعات خودش را داده و این اطلاعات ثبت و ضبط شده، اگر در سلول انفرادی نگهداری نشود ممکن است این اطلاعات بیرون برود و باعث خراب شدن سیر کار پرونده است، در اینجا اجازه داده شده که قاضی نه برای گرفتن اقرار و نه برای دریافت اطلاعات، بلکه فقط به منظور جلوگیری از، از دست رفتن اطلاعات، متهم را یا ملاقات ممنوع کند و یا در سلول انفرادی نگهدارد.

ایراد بعدی شورای نگهبان مربوط است به تبصره (۱) ماده (۲) که در تبصره (۱) ماده (۲) تصویب کردیم که در جرائم مهمه‌ای مثل فعالیت در شبکه‌های قاچاق مواد مخدر، اقدام مسلحانه، گروگانگیری و آدم ربایی، جاسوسی و عضویت در گروه‌های محارب برای کشف جرائم، قاضی می‌تواند متهم را در ساعات شب بازجویی کند و یا به صورت انفرادی نگهدارد، البته محدود به صورت (۱۵) روز و در برخی از بندهایی که مربوط به امنیت کشور است این موارد باید با تقاضای وزارت اطلاعات باشد. شورای محترم نگهبان ایرادی که به این تبصره آورده این است که در این تبصره اختصاص حکم موضوع آن به (۵) مورد و همچنین محدود نمودن حکم قاضی به مدت‌های مذکور و منحصر نمودن حکم قاضی در این موارد به تقاضای وزارت اطلاعات خلاف موازین شرعی شناخته شد، اعضای کمیسیون بالاتفاق نظرشان این بود که این تبصره باقی بماند و بر نظر خودشان اصرار ورزیدند.

ایراد بعدی شورای محترم نگهبان مربوط است به ماده (۲)، در ماده (۲) این‌طور آورده شده است که نگهداری افراد موضوع این قانون به صورت انفرادی و هر روز نگهداری بیش از یک نفر در سلول انفرادی معادل (۱۰) روز زندان محاسبه می‌شود که این براساس نظر شورای نگهبان که ایراد گرفته بود حذف شد، به دلیل اینکه ما وقتی به قاضی اجازه می‌دهیم که متهم را در سلول انفرادی نگهدارد دیگر این ضرورت دارد و این ماده حذف شد.

ایراد بعدی شورای نگهبان مربوط است به ماده (۳)، در ماده (۳) مصوبه آورده شده است که هم محل جلسه و محل انجام بازجویی باید مشخص باشد، هم ساعت شروع و ختم جلسه بازجویی باید مشخص باشد و همچنین این اوراق، اگر بازجویی در اوراقی صورت بگیرد که خارج از این شرایط باشد این بازجویی‌ها و این مشخصات و این مطالب از اعتبار ساقط است، اگر این مواد رعایت نشود. البته

بعضی از این بندها در قانون آئین دادرسی کیفری موجود است و در واقع اینجا تأکیدی شده بر این مساله، منتها آنچه که مورد ایراد شورای نگهبان بود این بود که ممکن است بازجویی در این اوراق انجام نشده باشد یا به امضاء متهم یا قاضی نرسیده باشد، اما دلایل و قراین دیگری باشد که حکایت از این داشته باشد که آنچه که متهم در این اوراق گفته مقرون به صحت و درست است. در جهت تأیید این نظر و رفع مشکل ما این جمله را حذف کردیم که اوراقی که فاقد این مشخصات باشد یا این مشخصات بعد از جلسه بازجویی به آنها الحاق شده باشد از درجه اعتبار ساقط است ما این مورد را حذف کردیم (دو سطر آخر ماده ۳).

ایراد بعدی مربوط است به ماده (۵) که در ماده (۵) این مصوبه، ما تصویب کردیم که محل نگهداری زندانی هم بایستی به وکیلش اطلاع داده بشود و هم به خانواده‌اش و همچنین زندانی بایستی در بازداشتگاههای رسمی سازمان زندانها نگهداری بشود. آورده‌ایم که نگهدارنده و اعزام کننده در خارج از این محل زندان رسمی به حبس محکوم می‌شود. شورای نگهبان ایرادی که آورده این است که ممکن است نگهدارنده قانوناً ملزم به اطاعت از اعزام کننده باشد و در اینجا چون سبب اقوی از مباشر است این ماده ایراد شرعی دارد. در جهت رفع این ایراد آنچه که تصویب شده این است که ما در انتهای ماده (۵) کلمه نگهدارنده و اعزام کننده را حذف کردیم و به جای آن عبارت دستوردهنده را جایگزین کردیم تا رفع ایراد بشود و در واقع مشکل مرتفع بشود.

ایراد بعدی شورای محترم نگهبان مربوط است به ماده (۶)، در ماده (۶) این مصوبه ما آورده‌ایم که برای حسن اجرای این قانون شورایی مرکب از نمایندگان قوه قضائیه، قوه مجریه و مجلس بایستی به عنوان شورای نظارت تشکیل بشود و مرتباً از بازداشتگاهها بازرسی و نظارت داشته باشد و نتیجه بازدید و بازرسیها را هم به رؤسای سه قوه منعکس کنند. شورای محترم نگهبان این ماده را مغایر اصول

(۵۷) و (۱۵۶) قانون اساسی دانسته و با اصل تفکیک قوا و وظایف قوه قضائیه که در اصل (۱۵۶) آمده مخالف دانسته، با توجه به اینکه به هر حال اگر این قانون ان شاء الله سیر طبیعی خودش را طی کند و به تصویب برسد به هر حال یک هیأتی باید بر حسن اجرای این قانون نظارت داشته باشند و اگر ما نظارت را برداریم در واقع شرایط همین می شود که الان هست و موجب شده که این طرح به تصویب برسد، اعضای محترم کمیسیون بر نظر خودشان در ارتباط با ماده (۶) باقی ماندند و این ماده را اصلاح نکردند.

بحث بعدی ماده (۷) است که در ماده (۷) پیش بینی شده است که اعضای شورای نظارت بر نحوه رفتار با زندانیان در حیطه انجام وظایف تعریف شده در این قانون قابل تعقیب و پیگرد قضائی نیستند این ماده را اعضای کمیسیون هم نظرشان این بود که لزومی ندارد باشد به دلیل اینکه این افراد که نمی خواهند مرتکب جرم بشوند، می خواهند بروند بازدید و بازرسی کنند و نتیجه را گزارش کنند. این ماده حذف شد.

ایراد بعدی شورای نگهبان مربوط است به ماده (۸) که در ماده (۸) متخلف از موارد فوق اعم از امر و مأمور و مسئولیتی که از اعمال شکنجه مطلع بوده و آن را به مراجع مسئول اطلاع نداده اند به افراد و مسئولینی که برای نظارت شورای ... (الی آخر) به حبس و انفصال محکوم می شوند که شورای محترم نگهبان ایراد گرفته که ممکن است کسی موظف به ادای شهادت نباشد، موظف به دادن اطلاعات نباشد، شما نمی توانید این افراد را مجازات کنید، در جهت رفع این مشکل ما کلمه «افراد» را برداشتیم و به جای عبارت «متخلف از موارد فوق»، «متخلف از مفاد این قانون» را آورده ایم که نظر شورای محترم نگهبان تأمین بشود.

آخرین ایراد شورای نگهبان مربوط است به ماده (۹)، در ماده (۹) تصویب شد که رسیدگی به این جرائم خارج از نوبت و به صورت علنی انجام می شود. با توجه

به اینکه در اصل (۱۶۵) قانون اساسی ما داریم که محاکمات بایستی علنی باشد، مگر اینکه به تشخیص دادگاه علنی بودن آن مخالف منافعی عفت و نظم عمومی باشد، چون تشخیص علنی بودن در این اصل با رئیس دادگاه گذاشته شده. فلذا شورای نگهبان این ماده را مخالف اصل (۱۶۵) قانون اساسی دانسته که ما در جهت رفع این ایراد عبارت با رعایت اصل (۱۶۵) قانون اساسی را در این ماده گنجانده ایم تا رفع ایراد بشود. ان شاء الله همکاران محترم به اصلاحات کمیسیون رأی مثبت خواهند داد. والسلام.

نایب رئیس - خیلی متشکر، ببینید! یک تذکری که آقای قربانی دادند در مورد بحث، مخالف و موافق، من قبلاً گفتم مخالف نمی تواند صحبت بکند، با پیگیری که ایشان کردند الان در آئین نامه هم نوشته مطابق شور دوم انجام خواهد شد، در «مطابق شور دوم» در حقیقت می شود با پیشنهادهای کمیسیون مخالفت یا موافقت کرد. بنابراین، اگر دوستان هم اجازه بدهند دیگر موافق و مخالفی هم در این مواردی که وجود دارد صحبت بکنند، دیگر به حربه حذف و اینها متوسل نشویم، بله، من این اشتباه که انجام شد را می پذیرم. مخالف را دعوت بفرمایید.

منشی (خالقی) - آقای آرمین بفرمایید.

سید جلال موسوی - ایشان دیرتر وقت گرفته اند.

آرمین - من زودتر وقت گرفته ام.

منشی (خالقی) - (آقای آرمین) زودتر وقت گرفت ولی (اشتباهاً) تابلو سفید را بلند کرده بود.

سید جلال موسوی - اگر آقای آرمین حرف مرا بگوید حرفی ندارم که ایشان صحبت کنند.

نایب رئیس - توافق کنید، یکی صحبت کند مخالفت با شکنجه خوب، افتخاری است برای هر کسی افتخاری کند من خواهش می کنم مخالفین کارت آبی را بلند

کنند نه کارت سفید را، بفرمایید. آقای آرمین مخالفت با کل نیست.

محسن آرمین - عرضم به حضور شما که طرح منع شکنجه، من از همکاران محترم خواهش می‌کنم توجه بکنید این مسأله بسیار حساس است و در صورتی که اصلاحیه کمیسیون قضائی تصویب بشود در کارنامه مجلس ششم امر بسیار عجیبی ثبت خواهد شد که امکان جبران آن نخواهد بود.

اساساً طرح ممنوعیت شکنجه برای سوءاستفاده از ابهامهای قانونی و فقدان تصریحات قانونی در این زمینه بوده است. موارد زیادی به ما نمایندگان گزارش شده است، در طول سالهایی که در مجلس بوده‌ایم و همین طور قبل از اینکه در مجلس باشیم که مصداق بارز شکنجه بوده است. در بازدیدهایی که از زندانها به عمل آمده است، تخلفاتی از قانون صورت گرفته و زندانیان و متهمان مورد تضییقاتی قرار گرفته‌اند که به هیچ وجه، چه به لحاظ شرعی، چه به لحاظ قانونی و چه به لحاظ انسانی قابل تأیید نبوده است.

این مجموعه گزارشات و عملکردهای ناروا مجلس ششم را به این نتیجه رسانده که طرح ممنوعیت شکنجه را تهیه بکند و به تصویب برساند. اصلاحاتی که کمیسیون محترم قضائی ...

نایب رئیس - ببینید! این تبصره که حذف شده در این چیزی که وجود دارد، کل ماده (۱) که قبلاً بوده تبدیل شده به این پنج، شش موردی که در آن چارچوب است. آرمین - بله، منتها ماده (۱) همانطوری که مخبر کمیسیون قضائی فرمودند ماده (۱) از ماده (۲) مرتبط به ماده (۲) است، یعنی گفته‌اند ما ماده (۱) را تفکیک کردیم، در ماده (۲) مواردی را مشخص کردیم که اگر منظور شکنجه نباشد می‌تواند انجام بشود.

مسائلی مانند بیخوابی دادن، ممنوعیت از هواخوری، این موارد در ماده (۱) بوده است، ماده (۱) حذف شده در ماده (۱) تحت عنوان مصداق شکنجه آمده

است، اینها حذف شده، در ماده (۲) آمده است به این عنوان که اگر منظور بیهوایی دادن و ممنوعیت هواخوری شکنجه باشد ممنوع است، می‌خواهم عرض بکنم مواد (۱) و (۲) کاملاً به هم مربوط است، هر نقدی ما به ماده (۱) داشته باشیم به ماده (۲) هم هست. از این جهت اینجا را فکر می‌کنم هر کسی که می‌خواهد مخالف و موافق صحبت کند باید در ارتباط با هر دو صحبت بکند.

در ماده (۱) مواردی مثل همانطور که عرض کردم بازجویی در شب، بیهوایی دادن و این طور موارد به عنوان مصداق شکنجه مطرح شده بوده، اینها را شورای نگهبان مخالفت کرده است، تحت عنوان اینکه یک قاضی ممکن است ضرورت بداند و دستور به بیهوایی بدهد یا اینکه متهم را نصف شب تا صبح بیدار نگهدارند و از او بازجویی کنند و چون موضوع حکم قاضی است. بنابراین نمی‌تواند مصداق شکنجه باشد.

آقا! شکنجه که دیگر توجیه و تعبیر ندارد. شما نمی‌توانید بگویید که دست پیچاندن، قیانی کردن، بیهوایی دادن اگر به منظور شکنجه نباشد. بنابراین اشکال ندارد. چون حکم قاضی است. مگر قاضی می‌تواند حکم به شکنجه بدهد؟ و ما اسم آن را عوض کنیم و بگوییم چون قاضی حکم داده است بنابراین شکنجه محسوب نمی‌شود و بعد هم بیاوریم در ماده (۲) و بگوییم اگر بیهوایی دادن به منظور شکنجه نباشد، اشکال ندارد.

من می‌خواهم سؤال کنم این منظور و نیت را چه کسی می‌فهمد؟ ما چرا باید قانونی را تصویب کنیم که امر را روی نیت افراد و روی مواردی که اصلاً قابل تشخیص نیست ببریم؟ خوب، هر کسی را که شما ... اگر مأمور زندان یا بازجو آمد و به فردی بیهوایی داد، سرپا تا صبح نگه داشت، بعد بخواهیم او را به شکنجه کردن متهم کنیم، می‌گوید نه، منظور من شکنجه نبوده است. منظور من گرفتن اقرار بوده است. اصلاً شکنجه می‌کنند برای اینکه اقرار بگیرند. به این ترتیب با تصویب

این اصلاحیه، مجلس ششم شکنجه را قانونی کرده است. دوستان این را دقت بفرمایید. من خواهش می‌کنم به این اصلاحیه رأی ندهید، این بسیار خطرناک است و لکه‌ننگی بر دامن مجلس ششم خواهد بود. بگذارید برگردد و همان موارد قبلی باقی بماند، مجلس روی نظر خودش تاکید کند، به شورای نگهبان برود و برگردد یا مجدداً اصلاح بشود یا به مجمع تشخیص مصلحت برود.

ممکن است بفرمایید این قانون به این ترتیب به سرانجام نخواهد رسید. به سرانجام نرسد بهتر از این است که مجلس شکنجه را قانونی و رسمی کند. من از دوستان خواهش می‌کنم که چه به ماده (۱) و چه به بقیه مواد به هیچ وجه ندهند. در بقیه مواد هم اصلاحاتی که صورت گرفته است، این امر ساری و جاری است و به موقع بنده یا بقیه مخالفان خدمت شما عرض خواهیم کرد.

نایب رئیس - موافق آقای دکتر شیخ هستند. آقای دکتر شیخ بفرمایید.

محمدعلی شیخ - بسم الله الرحمن الرحيم

قبل از آنکه این طرح به شورای نگهبان برود ما این بحث را داشتیم. موارد شکنجه را نمی‌شود احصاء کرد. اصلاً احصاء اینها اشتباه بوده است. ما باید کل شکنجه را بگوییم که قانوناً و شرعاً ممنوع است. ولی حالا یک بحثی که شورای نگهبان داشته است گفته مثلاً حبس یک نفر هم یک نوع شکنجه است دیگر. محروم کردن او از حقوق اجتماعی، باز این هم محدود کردن افراد شکنجه است. اگر مطلق شکنجه باشد، خوب ممکن است که بگوییم حبس هم یک نوع شکنجه است، پس قاضی نباید حکم بدهد. بنابراین ما اگر بیایم به جای احصاء موارد، بگوییم شکنجه ممنوع است به طور کلی ...

نایب رئیس - آقای دکتر! شما باید از مصوبه کمیسیون دفاع کنید، هنوز پیشنهاد نمی‌پذیریم، اگر مصوبه کمیسیون رأی نیاورد، آن وقت پیشنهاد می‌پذیریم. (شیخ - بسیار خوب) خیلی متشکر، موافق دیگری نیست؟ (اظهاری نشد) چون آقای دکتر

در حقیقت با این چیزی که هست موافق نبودند، کمیسیون هم صحبت نمی‌کند. خیلی خوب، پیشنهاد کمیسیون را در مورد ماده (۱) قرائت بفرمایید که به رأی بگذاریم.

منشی (جبارزاده) - آقای دکتر! اگر مصلحت بدانید از کمیسیون سؤال بفرمایید که اینها متن ماده (۱) را اصلاح کردند یا تبصره هم در آن هست. تایب رئیس - نه، همه ماده (۱) حذف شده است و تبدیل به این شده است. درست است؟

کاظمی - منظور ماده (۱) و تبصره است.

منشی (جبارزاده) - منظورشان متن ماده (۱) بوده است.

تایب رئیس - خوب، حالا اگر موافق این نیستید، رأی ندهید، بعد آن وقت پیشنهاد بدهید که فعلاً ...

منشی (خالقی) - اصلاحیه کمیسیون در رابطه با ماده (۱):

ماده (۱) و تبصره آن به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده (۱) - اعمال زیر از مصادیق شکنجه محسوب و مرتکب به موجب مواد این قانون مجازات خواهد شد:

الف - انجام اقداماتی که عرفاً اعمال فشار روانی بر زندانی تلقی می‌شود.

ب - فحاشی و به کار بردن الفاظ و کلمات رکیک و تحقیر زندانی در حین بازجویی

ج - استفاده از داروهای روانگردان.

د - محروم کردن بیماران زندانی از دسترسی به خدمات درمانی ضروری.

ه - گرسنگی یا تشنگی دادن به زندانی و نگهداری آنان در محل‌های با صدای آزار دهنده.

و - ممانعت از دسترسی به نشریات و کتب مجاز کشور.

ز - فشار روانی به زندانی از طریق اعمال فشار به اعضای خانواده زندانی.

ح - ممانعت از انجام فرایض مذهبی.

نایب رئیس - حضار ۱۹۴ نفر، موافقین با اصلاحیه کمیسیون قضائی و حقوقی قیام بفرمایید (عده کمی برخاستند) تصویب نشد. اگر پیشنهاد اصلاحی وجود داشته باشد ما الان می‌پذیریم. آقای دکتر شیخ! پیشنهادتان را کتبی بنویسید و به ما بدهید. کاظمی - مواد بعدی را مطرح کنید.

نایب رئیس - مواد بعدی را هم فرقی نمی‌کند، اگر از این نگذریم نمی‌توانیم بقیه آن را مطرح کنیم. حالا یک پیشنهادی جناب آقای دکتر شیخ دارند، حاضر می‌کنند. نایب رئیس - قبل از اینکه پیشنهاد آقای دکتر شیخ بیاید، پیشنهاد مسکوت ماندن را داده‌اند، دوستان پیشنهاد داده‌اند به مدت یک ماه جهت اصلاح مسکوت بماند. آقای آرمین یک توضیحی بدهید.

محسن آرمین - بسم الله الرحمن الرحيم

همانطور که در مخالفت با ماده (۱) عرض کردم، این اصلاحاتی که صورت گرفته است طرح را به مجموعه‌ای تبدیل کرده است که اشکالات بسیار متعددی به آن وارد است.

تقاضای من از ریاست محترم جلسه این است که این طرح به مدت یک ماه مسکوت بماند و در طول این مدت ما به بررسی بیشتر این طرح بپردازیم و سعی کنیم به نتیجه مطلوب و مورد نظری برسیم که ضمن تأیید تأمین نظرات شورای محترم نگهبان، این لایحه از فلسفه وجودی خودش خارج نشود و موضوعیت خودش را از دست ندهد.

وضعیت فعلی این طرح در صورت تصویب شدن (همان طور که عرض کردم) مشکلات زیادی دارد. حالا اگر ما یک ماه فرصت داشته باشیم، ان شاء الله می‌توانیم به نتیجه مطلوب برسیم، متشکرم.

نایب رئیس - مخالف آقای موسوی هستند، بفرمایید.

سید جلال موسوی - بسم الله الرحمن الرحيم. «والحمد لله رب العالمين». من خدمت آقایان عرض کنم، این لایحه تا به اینجا که رسیده نتیجه کلنجار رفتن های فراوان کمیسیون با شورای محترم نگهبان است و مطمئن باشید اگر نه یک ماه، یک سال دیگر هم مسکوت بگذارید و دائماً هم در مورد آن مذاکره کنید، چیز بهتری از این نمی توانید بیرون بیاورید. حالا که تبصره آن حذف شده است و الحمد لله رب العالمين به صورت رسمی ما نیامده ایم پای شکنجه و اذیت و آزار زندانی را امضاء کنیم. بگذارید مصوبه ای را که کمیسیون دارد و مسلماً هم مخالف نظر شورای نگهبان است به مجمع تشخیص مصلحت بفرستیم تا مجمع تشخیص مصلحت که در آن افرادی هستند، یادشان هست وقتی این اصل قانون اساسی در خبرگان قانون اساسی مطرح بود، آنجا صحبت این شد که به نوعی اجازه داده شود افراد تحت شرایطی قرار بگیرند که اقرار کنند، در آنجا محروم شهید بزرگوار شهید بهشتی فرمود اگر ما کوچکترین اجازه را برای آن قضیه بدهیم مطمئناً تا آخر دیگر هیچ کنترل نمی خواهیم داشت. الان که به حمد الله با یک وضعیت نسبتاً خوبی این طرح به تصویب رسیده و مورد مخالفت شورای نگهبان هم هست، اجازه بفرمایید که به مجمع تشخیص مصلحت برود تا ببینیم که مجمع تشخیص مصلحت که در آن ان شاء الله افرادی هم شکنجه دیده و هم مزه کتک چشیده و هم سختیهای زندان طاغوت را چشیده، با توجه به همه جهات ان شاء الله تصویب کنند که باقیات الصالحاتی برای مجلس ششم باشد و گرنه ممکن است که باز در رفت و برگشتها دچار مشکلاتی بشویم که همین مقدار اندک را هم نداشته باشیم. متشکرم.

نایب رئیس - خیلی متشکر، تقاضای مسکوت ماندن این طرح برای یک ماه و ارجاع آن به کمیسیون برای بررسی بیشتر است.

حاضر ۱۳۴ نفر^(۱)، موافقین با این مسکوت ماندن قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. این را برای بررسی بیشتر به کمیسیون قضائی و حقوقی ارجاع می‌دهیم و ان شاء الله ظرف مدت یک ماه کار آن را انجام می‌دهند.

(۱) حاضر ۱۹۴ نفر بوده‌اند که اشتباهاً در صورت مشروح مذاکرات ۱۳۴ نفر ذکر شده است.

مغایرت و مخالفت طرح حمایت از کودکان و نوجوانان با قانون اساسی و شرع

شماره: ۲۱۱۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۲۶

ماده ۱ - کلیه اشخاصی که به سن هجده سال تمام هجری شمسی نرسیده‌اند از حمایت‌های قانونی زیر بهره‌مند می‌شوند.

ماده ۲ - هر نوع اذیت و آزار کودکان و نوجوانان که موجب شود به آنان صدمه جسمانی یا روانی و اخلاقی وارد شود و سلامت جسم یا روان آنان را به مخاطره اندازد ممنوع است.

ماده ۳ - هرگونه خرید، فروش، بهره‌کشی و به کارگیری کودکان به منظور ارتکاب اعمال خلاف از قبیل قاچاق ممنوع و مرتکب حسب مورد علاوه بر جبران خسارات وارده به شش ماه تا یک سال زندان و یا به جزاء نقدی تا بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۴ - هرگونه صدمه و اذیت و آزار و شکنجه جسمی و روحی کودکان و نادیده گرفتن عمدی سلامت و بهداشت روانی و جسمی و ممانعت از تحصیل آنان ممنوع و مرتکب به سه ماه و یک روز تا شش ماه حبس و یا تا ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال جزاء نقدی محکوم می‌گردد.

ماده ۵ - کودک آزاری از جرائم عمومی بوده و احتیاج به شکایت شاکی خصوصی ندارد.

تبصره - علاوه بر مراجع قضائی ذی ربط سازمان بهزیستی کشور نیز حق طرح شکایت در محاکم دادگستری را دارد.

ماده ۶ - کلیه افراد و مؤسسات و مراکزی که به نحوی مسئولیت نگهداری و سرپرستی کودکان را بر عهده دارند مکلفند به محض مشاهده موارد کودک آزاری

مراتب را جهت پیگرد قانونی مرتکب و اتخاذ تصمیم مقتضی به مقامات صالح قضائی اعلام نمایند تخلف از این تکلیف موجب حبس تا شش ماه یا جزاء نقدی تا پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال خواهد بود.

ماده ۷ - از تاریخ تصویب این قانون کلیه مقررات مغایر با آن ملغی الاثر می‌گردد.
طرح فوق مشتمل بر هفت ماده و یک تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و دوم خردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۹۴۲

تاریخ: ۱۳۸۱/۴/۱۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۱۱۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۶ و پیرو نامه شماره ۸۱/۳۰/۷۸۲ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۹^(۱)؛ «طرح حمایت از کودکان و نوجوانان» مصوب جلسه مورخ بیست و دوم خردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد، که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد.

- ۱- مواد (۲) و (۴) از این جهت که آیا شامل اقدامات تربیتی اولیاء و مربیان در محدوده شرع می‌شود یا نه مبهم است، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.
- ۲- انحصار مجازات مجرمین موضوع ماده (۳) به ۶ ماه تا یکسال زندان و یا

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

جزاء نقدی تا بیست میلیون ریال چون حدّ شرعی را در مواردی که جرم، موجب حد است نفی می‌کند لذا خلاف شرع تشخیص داده شد.

۳- چنانچه جرائم موضوع مواد (۳) و (۴) علیه اشخاص غیر کودک صورت پذیرد به موجب قانون جاری (قانون مجازات اسلامی) مجازات سنگین تری نسبت به مجازات مرتکبین جرائم علیه کودکان لحاظ شده است لذا مواد مذکور تبعیض ناروا و خلاف بند ۹ اصل ۳ قانون اساسی^(۱) شناخته شدند.

۴- انحصار مجازات مجرمین موضوع ماده (۴) به زندان و جریمه چون حد شرعی، قصاص و دیه را حسب مورد نفی می‌کند، خلاف شرع تشخیص داده شد.

۵- در ماده (۵) تفویض حق شکایت به سازمان بهزیستی کشور اعم از کودکان تحت سرپرستی آن سازمان و غیر آن خلاف موازین شرع و مغایر اصول ۵۷^(۲) و ۱۵۶^(۳) قانون اساسی شناخته شد. همچنین چون واگذاری این حق مستلزم آن است که سازمان مذکور حق گذشت هم داشته باشد و این موجب تضییع حق اولیاء و کودکان اعم از بالغ و غیر بالغ می‌شود، لذا خلاف موازین شرع شناخته شد.

۶- چون الزام موضوع ماده (۶) شامل اولیاء کودک نیز می‌گردد و عموم آن شامل مواردی می‌شود که ولی، اعلام مراتب را به مقامات صالح قضائی خلاف مصلحت کودک بداند، از این جهت خلاف موازین شرع شناخته شد.

۷- ماده (۷) مبنیاً بر ایرادات فوق الذکر اشکال دارد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۲۸۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۲۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۱/۳۰/۹۴۲ مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۵ و پیرو نامه شماره ۲۱۱۹ - ق مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۶، طرح حمایت از کودکان و نوجوانان که در جلسه علنی روزیکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - کلیه اشخاصی که به سن هجده سال تمام هجری شمسی نرسیده اند از حمایت های قانونی زیر بهره مند می شوند.

ماده ۲ - هر نوع اذیت و آزار کودکان و نوجوانان که موجب شود به آنان صدمه جسمانی یا روانی و اخلاقی وارد شود و سلامت جسم یا روان آنان را به مخاطره اندازد ممنوع است.

ماده ۳ - هرگونه خرید، فروش، بهره کشی و به کارگیری کودکان به منظور ارتکاب اعمال خلاف از قبیل قاچاق ممنوع و مرتکب حسب مورد علاوه بر جبران خسارات وارده به شش ماه تا یک سال زندان و یا به جزاء نقدی تا بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۴ - هرگونه صدمه و اذیت و آزار و شکنجه جسمی و روحی کودکان و نادیده گرفتن عمدی سلامت و بهداشت روانی و جسمی و ممانعت از تحصیل آنان ممنوع و مرتکب به سه ماه و یک روز تا شش ماه حبس و یا تا ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال جزاء نقدی محکوم می‌گردد.

ماده ۵ - کودک آزاری از جرائم عمومی بوده و احتیاج به شکایت شاکی خصوصی ندارد.

ماده ۶ - کلیه افراد و مؤسسات و مراکزی که به نحوی مسئولیت نگاهداری و سرپرستی کودکان را بر عهده دارند مکلفند به محض مشاهده موارد کودک آزاری مراتب را جهت پیگرد قانونی مرتکب و اتخاذ تصمیم مقتضی به مقامات صالح قضائی اعلام نمایند تا تخلف از این تکلیف موجب حبس تا شش ماه یا جزاء نقدی تا پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال خواهد بود.

ماده ۷ - اقدامات تربیتی والدین که بر طبق مقررات قانونی در ارتباط با فرزندان انجام می‌گیرد مشمول این قانون نمی‌شود.

ماده ۸ - اگر جرائم موضوع این قانون مشمول عناوین دیگر قانونی شود یا در قوانین دیگر حد یا مجازات سنگین‌تری برای آنها مقرر شده باشد، حسب مورد حدّ شرعی یا مجازات اشد اعمال خواهد شد.

ماده ۹ - از تاریخ تصویب این قانون کلیه مقررات مغایر با آن ملغی الاثر می‌گردد.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۳۵۹

تاریخ: ۱۳۸۱/۶/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۲۲۸۸ - قم مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۹ و شماره ۲۱۱۹ - ق

مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۶ و پیرو نامه‌های شماره ۱۴۲۶/۸۱/۳۰ مورخ ۱۳۸۱/۶/۷^(۱) و ۸۱/۳۰/۹۴۲ مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۵ و ۸۱/۳۰/۷۸۲ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۹؛ «طرح حمایت از کودکان و نوجوانان» مصوب جلسه مورخ بیست و هفتم مرداد ماه یک هزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد.

- ۱ - با توجه به بند ۱ قبلی، ماده ۷ چون شامل اقدامات تربیتی اولیاء و مربیان که در محدوده شرع انجام می‌شود نمی‌گردد، خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۲ - با استظهار اینکه اذیت و آزار موضوع مواد ۲ و ۴ شامل مواردی که قاضی حکم کند، نمی‌شود ایراد ندارد و الاً خلاف موازین شرع است.
- ۳ - ایراد بندهای ۶ و ۷ قبلی به قوّت خود باقی است.

قائم مقام دبیر شورای نگهبان
سید رضا زواره‌ای

اصلاحیّه (مرحله دوّم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۳۷۷ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۸/۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۱۴۵۹/۸۱/۳۰ مورخ ۱۳۸۱/۶/۱۱ و پیرو نامه شماره ۲۲۸۸ - ق مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۹، طرح حمایت از کودکان و نوجوانان که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۸/۵ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری

(۱) تقاضای استمهال پراساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی
رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - کلیه اشخاصی که به سن هجده سال تمام هجری شمسی نرسیده‌اند از حمایت‌های قانونی زیر بهره‌مند می‌شوند.

ماده ۲ - هر نوع اذیت و آزار کودکان و نوجوانان که موجب شود به آنان صدمه جسمانی یا روانی و اخلاقی وارد شود و سلامت جسم یا روان آنان را به مخاطره اندازد ممنوع است.

ماده ۳ - هرگونه خرید، فروش، بهره‌کشی و به کارگیری کودکان به منظور ارتکاب اعمال خلاف از قبیل قاچاق ممنوع و مرتکب حسب مورد علاوه بر جبران خسارات وارده به شش ماه تا یک سال زندان و یا به جزاء نقدی از ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۴ - هرگونه صدمه و اذیت و آزار و شکنجه جسمی و روحی کودکان و نادیده گرفتن عمده سلامت و بهداشت روانی و جسمی و ممانعت از تحصیل آنان ممنوع و مرتکب به سه ماه و یک روز تا شش ماه حبس و یا تا ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال جزاء نقدی محکوم می‌گردد.

ماده ۵ - کودک آزاری از جرائم عمومی بوده و احتیاج به شکایت شاکی خصوصی ندارد.

ماده ۶ - کلیه افراد و مؤسسات و مراکزی که به نحوی مسئولیت نگاهداری و

سرپرستی کودکان را بر عهده دارند مکلفند به محض مشاهده موارد کودک آزاری مراتب را جهت پیگرد قانونی مرتکب و اتخاذ تصمیم مقتضی به مقامات صالح قضائی اعلام نمایند تخلف از این تکلیف موجب حبس تا شش ماه یا جزاء نقدی تا پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال خواهد بود.

تبصره - اولیاء کودکان از شمول این ماده مستثنی می باشند.

ماده ۷ - اگر جرائم موضوع این قانون مشمول عناوین دیگر قانونی شود یا در قوانین دیگر حد یا مجازات سنگین تری برای آنها مقرر شده باشد، حسب مورد حدّ شرعی یا مجازات اشد اعمال خواهد شد.

ماده ۸ - از تاریخ تصویب این قانون کلیه مقررات مغایر با آن ملغی الاثر می گردد.

نظریّه (مرحلّه سوّم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۸۱۷

تاریخ: ۱۳۸۱/۸/۱۶

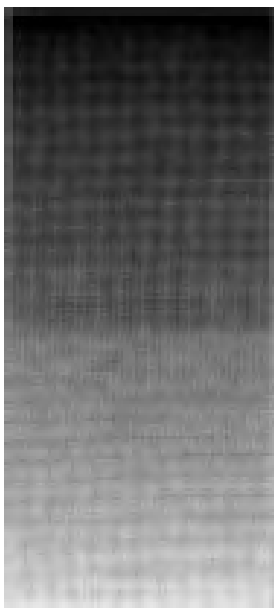
ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۲۳۷۷ - ق مورخ ۸۱/۸/۷ و شماره ۲۲۸۸ - ق مورخ ۸۱/۵/۲۹ و شماره ۲۱۱۹ - ق مورخ ۸۱/۳/۲۶ و پیرو نامه های شماره ۸۱/۳۰/۱۴۵۹ مورخ ۸۱/۶/۱۱ و شماره ۸۱/۳۰/۹۴۲ مورخ ۸۱/۴/۱۵؛ «طرح حمایت از کودکان و نوجوانان» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ پنجم آبان ماه یک هزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۸۱/۸/۱۵ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

با توجه به اصلاح به عمل آمده، اشکال بند یک شورای نگهبان رفع نشده است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

فصل چهارم
طرح و لایحه‌ای که
با توجه به نظریه
شورای نگهبان از
دستور جلسه
مجلس شورای اسلامی
خارج شده است

مغایرت لایحه تفویض اختیار اصلاح آئین نامه ایمنی انبارهای کالا مصوب ۱۳۵۲ با قانون اساسی

شماره: ۱۹۸۶ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۱

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۲۰۸۲/۱۷۳۶۲ مورخ ۱۳۸۰/۴/۲۰ دولت در مورد تفویض اختیار اصلاح آئین نامه ایمنی انبارهای کالا مصوب ۱۳۵۲ که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به دولت اجازه داده می شود براساس پیشنهاد وزارتخانه های کشور و بازرگانی نسبت به اصلاح آئین نامه ایمنی انبارهای کالا - مصوب ۱۳۵۲/۶/۳۱ کمیسیونهای کشور مجلسین ستا و شورای ملی سابق - اقدام نماید. تبصره - نحوه نگهداری کالاهای نظامی از شمول آئین نامه ایمنی انبارهای کالا مستثنی و تابع مقررات خاص می باشد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۴.

نظریه شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۲۵۴

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۹۸۶ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۱؛ «لایحه تفویض اختیار اصلاح آئین نامه ایمنی انبارهای کالا مصوب ۱۳۵۲» مصوب جلسه مورخ بیست و هفتم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۲/۴ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

با توجه به اینکه آئین نامه ایمنی انبارهای کالا مصوب ۱۳۵۲ به تصویب کمیسیونهای مجلسین سنا و شورای ملی سابق رسیده و قانون محسوب می شود تفویض اختیار اصلاح آن به دولت مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

حذف لایحه مذکور (جهت تأمین نظر شورای نگهبان)^(۲)

رئیس - دستور را مطرح بفرماید.

منشی (خالقی) - گزارش کمیسیون اقتصادی در مورد لایحه تفویض اختیار اصلاح آئین نامه ایمنی انبارهای کالا مصوب ۱۳۵۲ (اعاده شده از شورای محترم نگهبان)، جناب آقای محبی نیا مخبر محترم کمیسیون بفرماید.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

(۲) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلسه ۲۲۹، مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۹.

جهانبخش محبی نیا (مخبر کمیسیون اقتصادی) - بسم الله الرحمن الرحيم.

گزارش کمیسیون اقتصادی به مجلس شورای اسلامی

لایحه تفویض اختیار اصلاح آئین نامه ایمنی انبارهای کالا مصوب ۱۳۵۲ (اعاده شده از شورای نگهبان) که برای اصلاح به این کمیسیون ارجاع شده بود با حضور نماینده محترم شورا و دستگاههای ذی ربط مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و با عنایت به نظر شورای نگهبان مبنی بر اینکه اصلاح آئین نامه فوق الاشعار مصوب کمیسیونهای کشور مجلسین سنا و شورای ملی سابق، قانونگذاری است و قابل تفویض به دولت نمی باشد، لذا با استناد به تبصره (۳) ماده (۱۸۶) آئین نامه داخلی مجلس به دلیل اینکه با تأمین نظر شورای نگهبان ماده واحده به کلی خاصیت خود را از دست می داد، حذف ماده واحده در کمیسیون به تصویب رسید.

رئیس کمیسیون اقتصادی - رضا عبداللّهی

من جهت استحضار بیشتر نمایندگان محترم عرض می کنم که در واقع این لایحه را دولت برای اصلاح آئین نامه ایمنی انبارهای کالا به مجلس ارسال داشته بود که در مباحثات شور اول و دوم عزیزان نماینده به لایحه رأی مثبت دادند که در واقع دولت اختیار پیدا بکند با پیشنهاد وزارتخانه های کشور و بازرگانی نسبت به اصلاح آئین نامه ایمنی انبارهای کالا اقدام بکند که دقت کافی نداشته بودیم به اینکه این قانون مصوب (همانطور که در توضیح آمده) مجلس سابق و کمیسیونهای سنا و شورای ملی سابق بوده که در واقع به خاطر قانون بودنش اصلاح در قانون جزء وظایف مصرح مجلس شورای اسلامی است که شورای نگهبان هم براساس اصل (۸۵) قانون اساسی این لایحه را مغایر با آن دانسته که کاملاً نکته ای است وارد و در کمیسیون اقتصادی هم عزیزان این ایراد را وارد دانسته اند و ما به خاطر اینکه تمامی ماده واحده لایحه معطوف به این است که دولت قدرت یا اختیار اصلاح آئین نامه مذکور را داشته باشد و با تأمین نظر شورای نگهبان ماده واحده خاصیت خود را از

دست می‌داد. لذا با استناد به تبصره (۳) ماده (۱۸۶) که آورده است «اگر با اصلاح ماده مورد ایراد شورای نگهبان ماده به کلی خاصیت خود را از دست بدهد می‌توان آن را حذف کرد» ماده در واقع خاصیت خود را از دست داد و ما با اجازه نمایندگان محترم و مجلس شورای اسلامی ماده واحده را حذف کردیم که ان شاء الله تعالی دولت بعداً براساس آن اشکالاتی که متوجه این آئین‌نامه است مواردی را برای کمیسیون بفرستد که در کمیسیون چکش کاری بشود، مورد بحث و بررسی قرار بگیرد و تقدیم مجلس شورای اسلامی بشود تا آن مصالح ملی مورد امعان نظر مجلس قرار بگیرد. والسلام علیکم جمیعاً و رحمة الله.

رئیس - بسیار خوب، حضار ۱۹۶ نفر، متن برای رأی قرائت شود.

منشی (خالقی) - لایحه تفویض اختیار اصلاح آئین‌نامه ایمنی انبارهای کالا مصوب ۱۳۵۲.

ماده واحده - به دولت اجازه داده می‌شود براساس پیشنهاد وزارتخانه‌های کشور و بازرگانی نسبت به اصلاح آئین‌نامه ایمنی انبارهای کالا مصوب ۱۳۵۲/۶/۳۱ کمیسیونهای کشور مجلسین سنا و شورای ملی سابق اقدام نماید. تبصره - نحوه نگهداری کالاهای نظامی از شمول آئین‌نامه ایمنی انبارهای کالا مستثنی و تابع مقررات خاص می‌باشد.

رئیس - حضار ۱۹۵ نفر، متنی که قرائت شد برای حذف بود، موافقین قیام بفرمایید، (اکثر برخاستند) تصویب شد.

مقایرت طرح اولویت استخدام افراد بومی با قانون اساسی

شماره: ۱۵۹۵ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۶

شورای محترم نگهبان

طرح اولویت استخدام افراد بومی که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون کلیه وزارتخانه ها، شرکتها و سازمانهای دولتی و وابسته به دولت، شهرداریها و دستگاههایی که شمول قانون بر آنان مستلزم ذکر نام است (به جز مشاغل نظامی، انتظامی و امنیتی) نیازهای استخدامی خود را برای شهرستانها (به جز مراکز استانها) از بین داوطلبان بومی حائز شرایط تأمین نمایند و در صورت عدم وجود افراد بومی از داوطلبین واجد شرایط غیریومی جذب کنند.

تبصره ۱ - معیار شناسائی داوطلبان بومی، مهلتهای مناسب برای مراجعه داوطلبان

بومی، نحوه ارتباط و همکاری مراکز کارایی و خدمات و اشتغال و چگونگی اقدامات حمایتی و تشویقی کارایی‌های فعال و کارفرمایانی که از جویندگان کار بومی استفاده می‌کنند و سایر موارد اجرایی این قانون براساس آئین‌نامه‌های خواهد بود که حداکثر ظرف سه ماه توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت کار و امور اجتماعی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲ - وزارت کار و امور اجتماعی موظف است ضمن نظارت بر اجرای این قانون، هر شش ماه یک بار گزارش نظارتی و اجرایی را به کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

نظریه شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۰۲۸

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۵۹۵ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۶؛ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۰۱۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۶^(۱)؛ «طرح اولویت استخدام افراد بومی» مصوب جلسه مورخ چهارم دی ماه یک هزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۳ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- با توجه به بند ۲۶ فصل سوم سیاستهای کلی برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی^(۲) چون در این طرح اولویت استخدام ایثارگران

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) بند ۲۶ = اولویت دادن به ایثارگران انقلاب اسلامی در عرضه منابع مالی و فرصتها و امکانات دولتی در صحنه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی.

اعم از رزمندگان، خانواده معظم شهدا، آزادگان، جانبازان لحاظ نشده است، لذا مغایر بند یک اصل یکصد و دهم قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۲- با توجه به اینکه مردم ایران از هر قوم و قبیله از حقوق مساوی برخوردارند و همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند این طرح مغایر اصول نوزدهم^(۲) و بیستم^(۳) قانون اساسی شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

حذف طرح مذکور از سوی مجلس شورای اسلامی

به دنبال ایرادات فوق این طرح جهت اصلاح به کمیسیون اجتماعی به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع گردید و این کمیسیون در گزارشی که در تاریخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ تقدیم مجلس شورای اسلامی کرد، ایراد شورای محترم نگهبان را مورد تأیید قرار داده و بیان نمود:

«یکی از ایرادها اصل طرح را مغایر اصل نوزدهم و بیستم قانون اساسی تشخیص داده بوده به جهت اینکه این اصول اعلام می‌کند که ایرانیان از هر قوم و قبیله از حقوق مساوی برخوردارند ما هم در کمیسیون این ایراد را وارد تشخیص دادیم و تقاضا داریم که به حذف این مصوبه رأی بدهید تا از دستورکار مجلس خارج بشود.» پس از سخنان موافق و مخالف برای حذف طرح رأی‌گیری به عمل آمد که حذف

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۹۲.

(۲) اصل نوزدهم: مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و رنگ، نژاد، زبان و مانند اینها سبب امتیاز نخواهد بود.

(۳) اصل بیستم: همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند.

آن رأی نیاورد.

مجدداً بعد از پیشنهادی برای رفع ایراد شورای نگهبان که رأی نیاورد، برای ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام در مجلس شورای اسلامی رأی‌گیری به عمل آمد که آن هم رأی نیاورد لذا از آنجا که حذف و ارجاع هر دو رأی نیاورد جهت اصلاح مجدداً به کمیسیون اصلی کمیسیون اجتماعی ارجاع گردد. (به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی دوره ششم قانونگذاری اجلاسیه دوم جلسه ۲۰۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹)

کمیسیون اجتماعی طی گزارشی که در تاریخ ۱۳۸۱/۲/۸ تقدیم مجلس شورای اسلامی نمود بیان داشت: «این کمیسیون همچنان بر نظر قبلی خود باقی است و انجام هر گونه اصلاحیه‌ای برای آن مقدور نگردید.» پس از سخنان موافق و مخالف برای حذف طرح رأی‌گیری به عمل آمد که اکثریت حضار به آن رأی دادند.^(۱)

در جلسه علنی مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۰ نایب رئیس مجلس (آقای سید محمدرضا خاتمی) چنین بیان داشت:

«جلسه قبلی راجع به طرح اولویت استخدام افراد بومی رأی‌گیری شد. در آن رأی‌گیری نظر کمیسیون، نظر شورای نگهبان بود که چون شورای نگهبان به استناد به اصول مختلف قانون اساسی کل طرح را مغایر قانون اساسی دانسته بود، کمیسیون هم همان نظر را تأیید کرده بود و در حقیقت نظر کمیسیون این بود که این طرح دیگر قابلیت طرح ندارد و رأی‌گیری شد و در مجلس با قیام و قعود رأی آورد که این طرح دیگر مطرح نباشد.

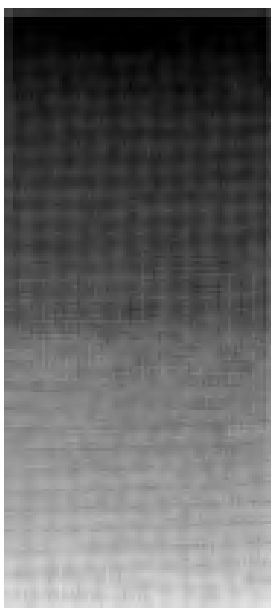
عده‌ای از نمایندگان راجع به این طرح تشکیک کرده‌اند، ما الان باید رأی‌گیری

۱- به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری، جلسه ۲۱۸ مورخ ۱۳۸۱/۲/۸.

کنیم که آیا دوستان آن نظر کمیسیون را که در حقیقت به یک معنا ردّ این طرح است، چون تأیید نظر شورای نگهبان است و ردّ کل طرح است، قبول دارند یا نه بنابراین ما این را به رأی گیری (با ورقه) می گذاریم.»

سپس رأی گیری با ورقه به عمل آمد و نتیجه آن در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۱ قرائت شد که نظر کمیسیون که ردّ طرح بود تصویب نشد لذا به پیشنهاد یکی از نمایندگان برای حذف طرح رأی گیری به عمل آمد که در نهایت به تصویب اکثریت حضار در جلسه رسید.^(۱)

۱- به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری، جلسه ۲۱۹ و ۲۲۰ مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۱.

فصل پنجم
مصوبات اعاده شده
از سوی شورای نگهبان
که مجلس شورای
اسلامی آنها را برای
بررسی به مجمع تشخیص
مصلحت نظام ارجاع
نموده است

تصویب مجدد لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری - دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی^(۱) و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام (در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۲))

نایب رئیس (بهزاد نبوی) - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.
منشی (جبارزاده) - دستور بعدی گزارش کمیسیون عمران در مورد لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری - دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی (اعاده شده از شورای محترم نگهبان).
مخبر محترم کمیسیون عمران بفرماید.

علی اکبر آقایی مغانجوقی (عضو کمیسیون عمران) - بسم الله الرحمن الرحيم.
گزارش کمیسیون عمران به مجلس شورای اسلامی

لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری - دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی به شماره ترتیب چاپ (۱۲۸) اعاده شده از شورای محترم نگهبان که به عنوان کمیسیون اصلی به این کمیسیون ارجاع گردیده بود، طی چند جلسه بحث و بررسی با حضور نماینده محترم آن شورا و مسئولین دولتی و کارشناسان ذی ربط در جلسه مورخه ۷۹/۱۰/۲۰ مورد رسیدگی قرار گرفت و لایحه دولت که به تصویب مجلس رسیده بود عیناً و مجدداً مصوب گردید. اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می گردد.

رئیس کمیسیون عمران - محسن نریمان

(۱) برای اطلاع از مضمون مجلس شورای اسلامی و نظریه شورای نگهبان به مجموعه نظریات شورای نگهبان جلد دوم، صفحه ۱۸۶ مراجعه نمایید.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

دلایل کمیسیون بر تصویب لایحه:

علی رغم قبول اصل درون سرزمینی بودن مقررات کیفری که مورد تأکید شورای محترم نگهبان بوده است، نظر به اینکه تلقی فضای کشتی خارجی به عنوان بخشی از سرزمین داخل کشور جمهوری اسلامی ایران قابل تأمل است و از طرفی هر کشتی به اعتبار پرچم برافراشته شده نسبت به مسائل روی کشتی تابع نظام حقوقی کشور متبوع خود می باشد و این موضوع یک اصل پذیرفته شده و قابل قبول مجامع بین المللی می باشد و در عمل متقابل نیز کشتی های کشور جمهوری اسلامی ایران از این حق و حقوق بهره مند هستند و استفاده می نمایند، بنابراین نسبت به شناورهای خارجی با پرچم کشور متبوع خود نمی توان اتلاق سرزمین داخل کشور غیر را نمود. لذا کمیسیون بر مصوبه قبلی خود تأکید و اصرار می نماید و عین لایحه موافقتنامه به همان شکل مصوب و مجدداً مورد تصویب قرار گرفت. نمایندگان محترم! برای اینکه مسأله را بیشتر روشن کرده باشیم خدمت عزیزان عرض می کنم که کشتی ها و علی الاصول هواپیما و یا سفارتخانه هایی که در داخل جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته اند، کشتی یا برافراشتن پرچم کشور خود، مقررات و قوانین آن کشور نسبت به کشتی اعمال می شود. بنابراین وقتی که این کشتی وارد سواحل کشورهای مختلف می شود اگر چه استثناء بر اصل وجود دارد و آن اینکه بعضی از جرائمی که مربوط به امنیت و نظم بندر باشد و یا مربوط به مواد مخدر می باشد و یا مسائلی که پیش می آید و ملوان کشتی استدعا می کند از کشور ساحلی که به آن جرم رسیدگی کند، در این شرایط کشور ساحلی حق دارد براساس قوانین خود وارد کشتی بشود و مقررات خودش را اعمال بکند.

اما اشکال شورای محترم نگهبان که در این پیشنهاد مطرح کرده که من خدمت عزیزان قرائت می کنم به بند (۲) ماده (۱۳) است؛ در بند (۲) ماده (۱۳) چنین آمده است: «مقامهای صلاحیتدار هر طرف متعاقد نباید نسبت به جرمی که در کشتی

طرف متعاقد دیگر به هنگام توقف در بندر کشور آنها روی می‌دهد، اعمال صلاحیت کیفری نماید مگر در موارد زیر:

الف - بنا به درخواست یا رضایت نماینده سیاسی یا کنسولی طرف متعاقد دیگر که کشتی تحت پرچم آن دریانوردی می‌کند.

ب - زمانی که جرم یا عواقب آن مخل نظم عمومی در ساحل یا بندر بوده یا امنیت عمومی را به خطر می‌اندازد.

پ - در کلیه موارد تجارت غیرقانونی مواد مخدر، روانگردان یا رادیواکتیو.»

اشکال شورای محترم نگهبان این بود، اطلاق بند (۲) ماده (۱۳) که رسیدگی و اعمال صلاحیت کیفری نسبت به جرمی که داخل کشتی واقع شده را ممنوع نموده، خلاف موازین شرع شناخته شده است. یعنی استنباط شورای محترم نگهبان این است که ما قوانین خارجی را در داخل کشور اجازه می‌دهیم حاکم بر اعمال اتفاقی در داخل کشتی باشد. در صورتی که با توجه به سوابقی که موجود است قبلاً از نظر بین المللی موافقتنامه‌هایی مبادله شده، شورای محترم نگهبان نظر مثبت داده و از نظر عرف بین الملل یک چیز شناخته شده است. به خصوص اینکه قانون اساسی ما... (نایب رئیس - آقای آقای! وقت شما تمام شد، اینقدر هم توضیح لازم ندارد، روشن است) در مقابل نظر شورای نگهبان مصوبه کمیسیون را عرض می‌کنم. (نایب رئیس - روشن است، مثل سفارتخانه، مثل هواپیما و...) عذر می‌خواهم تمام کردم.

از نظر قانونی، قانون مناطق دریایی خود ایران که در ۷۲/۱/۳۱ به تصویب مجلس رسیده و شورای محترم نگهبان هم به آن نظر مثبت داده در ماده (۱۰) همین مقررات را شورای محترم نگهبان تأیید و تصویب کرده است. علاوه بر آن از نظر سوابق بین المللی میزان موافقتنامه‌هایی که ما بر این اساس مبادله کرده‌ایم، ماده (۱۳) موافقتنامه ایران و بلغارستان با همین متن در ۷۲/۱۲/۱۱، اوکراین در ۷۴،

پاکستان در ۷۵، هند در ۷۵، ترکیه در ۷۶ و کرواسی در ۷۹/۶/۲ ... همین مصوبه به تصویب مجلس محترم شورای اسلامی رسیده و شورای محترم نگهبان به آن نظر مثبت داده است. به هر حال از نظر اسلام هم با توجه به قوانین و مقررات اسلامی و آیات مختلف قرآنی بر این حکم می‌کند که در تعهدات بین المللی ما رعایت اصول را کرده باشیم. الان اگر قرار باشد مخالفتی مورد تصویب قرار بگیرد، قطعاً تمام موافقتنامه‌های مبادله مورد اختلاف خواهد بود و از نظر بین المللی ما نمی‌توانیم بعداً آن موافقتنامه‌های مختلفی را مبادله کنیم و متعهد بشویم که آنها را انجام خواهیم داد. بنابراین کمیسیون عمران بر مصوبه قبلی خود تأکید دارد و از نمایندگان محترم هم با توجه به اینکه خلاف شرع هم نمی‌تواند مطرح باشد به عنوان اینکه کشتی متعلق به صاحب پرچم آن کشور است و ما نمی‌توانیم بگوییم که ایران مالک آن است. (نایب رئیس - آقای آقای! هشت دقیقه صحبت کردید، واقعاً اینقدر نیاز به...) تمام کردم، چشم. نمی‌توانیم این اطلاق را بکنیم که این جزء خاک جمهوری اسلامی است و قوانین ایران بر آن حاکم باشد. بنابراین از نمایندگان محترم استدعا داریم که به مصوبه کمیسیون رأی مثبت بدهند. والسلام علیکم ورحمة الله.

نایب رئیس - مخالفی ثبت نام نکرده، موافق هم صحبت نمی‌کند. دولت هم نظر کمیسیون را تأیید می‌کند. متن را قرائت بفرمایید.

منشی (جبارزاده) - متنی که مجدداً کمیسیون به آن رأی داده‌اند بند (۲) ماده (۱۳) لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری - دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی است که من فقط آن متن مورد اختلاف را که کمیسیون داده قرائت می‌کنم.

جزء (۲) ماده (۱۳) - مقامهای صلاحیتدار هر طرف متعاقد نباید نسبت به جرمی که در کشتی طرف متعاقد دیگر به هنگام توقف در بندر کشور آنها روی می‌دهد،

اعمال صلاحیت کیفری نمایند مگر در موارد زیر:

الف - بنا به درخواست یا رضایت نماینده سیاسی یا کنسولی طرف متعاقد دیگر که کشتی تحت پرچم آن دریانوردی می‌کند.

ب - زمانی که جرم یا عواقب آن مخل نظم عمومی در ساحل یا بندر بوده یا امنیت عمومی را به خطر می‌اندازد.

پ - در کلیه موارد تجارت غیرقانونی مواد مخدر، روانگردان یا رادیواکتیو.

نایب رئیس - حضار ۱۹۶ نفر، موافقان با بند قرائت شده قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. (۱)

منشی (جبارزاده) - با توجه به اینکه مجلس روی مصوبه قبلی آن مجدداً رأی دادند، بنابراین به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع می‌شود. (۲)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری، جلد ۸۱ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۲۵.

(۲) برای اطلاع از مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام به فصل ششم همین مجموعه مراجعه نمایید.

مخالفت لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری، دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران
و دولت جمهوری مردمی بنگلادش با شرع

شماره: ۱۰۰۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۴/۱۳

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۳۵۱۴/۶۱۰۸ مورخ ۱۳۸۰/۲/۲۳ دولت در مورد موافقتنامه
کشتیرانی تجاری دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری
مردمی بنگلادش که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۴/۵ مجلس
شورای اسلامی عیناً به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴)
قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال
می شود.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۱۷۵۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۴/۲۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۰۰۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۴/۱۳؛ «لایحه موافقتنامه

کشتیرانی تجاری دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری مردمی بنگلادش» مصوب جلسه مورخ پنجم تیرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی، در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۴/۲۰ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

«بند «۲» ماده «۱۳»^(۱) از این جهت که قاضی جمهوری اسلامی ایران را از رسیدگی و صدور حکم نسبت به همه جرائمی (از جمله حدود و قصاص) که روی کشتی تحت پرچم طرف متعاقد واقع شود ممنوع نموده است، خلاف شرع شناخته شد.»

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) ماده ۱۳ -

۱- مراجع ذی صلاح هر یک از طرفین متعاقد در دعاوی مدنی که در دریا یا بنادر آن بین صاحب کشتی، فرمانده، افسران و سایر خدمه در مورد دستمزدها، وسائل شخصی و به طور کلی بر روی کشتی تحت پرچم طرف متعاقد دیگر مطرح می‌شود، دخالت نخواهند کرد.

۲- مراجع ذی صلاح هر یک از طرفین متعاقد در دادرسی‌های قضائی مطروحه در باب جرائمی که در روی کشتی‌های تحت پرچم طرف متعاقد دیگر به هنگام توقف در بندر ارتکاب می‌یابد مداخله نخواهند کرد مگر در موارد ذیل:

الف - بنا بر تقاضا و یا رضایت نماینده سیاسی و یا مقام کنسولی طرف متعاقد دیگر که کشتی تحت پرچم آن تردد می‌نماید.
ب - هنگامی که جرم یا پیامدهای آن موجب بر هم خوردن نظم عمومی در ساحل یا بندر شود و یا بر امنیت ملی تأثیر گذارد.
پ - هنگامی که اتباع طرف متعاقدی که کشتی در بندر آن متوقف می‌باشد، و یا اتباع دیگری که جزو خدمه کشتی نیستند در کشتی طرف متعاقد دیگر جرمی مرتکب گردند.

ت - برای جلوگیری از تجارت غیرقانونی مواد مخدر، مواد روانگردان و مواد رادیواکتیو.

۳- مفاد این ماده تأثیری بر حق مقامات ذی صلاح طرفین متعاقد برای اجرای قوانین و مقررات داخلی در مورد حفظ بهداشت عمومی، کنترل گمرکی، حفاظت از محیط زیست دریایی، امنیت کشتی‌ها، بنادر، زندگی اشخاص، کالاها و پذیرش افراد خارجی در قلمرو خود نخواهد گذاشت.

تصویب مجدد لایحه مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام
(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۱))

رئیس - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.

منشی (خالقی) - دستور بعدی گزارش کمیسیون عمران در مورد لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری مردمی بنگلادش (اعاده شده از شورای محترم نگهبان). مخبر محترم کمیسیون عمران بفرمایید.

گل محمد صالحی سلح چینی (مخبر کمیسیون عمران) - بسم الله الرحمن الرحيم.
گزارش کمیسیون عمران به مجلس شورای اسلامی

لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری - دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری مردمی بنگلادش به شماره ترتیب (۶۰۴)، (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) که به عنوان کمیسیون اصلی به این کمیسیون ارجاع گردیده بود در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۶ با حضور نماینده محترم آن شورا و مسئولین دولتی و کارشناسان ذی ربط مورد رسیدگی قرار گرفت و لایحه دولت که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود، عیناً و مجدداً مورد تصویب کمیسیون قرار گرفت.

رئیس کمیسیون عمران - محسن نریمان

جهت استحضار نمایندگان محترم عرض کنم که شورای محترم نگهبان به بند (۲) ماده (۱۳) از این جهت که قاضی جمهوری اسلامی ایران را از رسیدگی به صدور حکم نسبت به همه جرائمی از جمله حدود و قصاص که روی کشتی تحت پرچم طرف متعاقد واقع شود، ممنوع نموده است خلاف شرع شناخته شد.

(۱) همین مجموعه صفحه ۱۴۲.

باید خدمتتان عرض کنم که قبول اصل درون سرزمین بودن مقررات کیفری مورد قبول شورای محترم نگهبان هست و اینکه تلقی فضای کشتی خارجی به عنوان بخشی از سرزمین داخل کشور جمهوری اسلامی ایران قابل تأمل است، چرا که هر کشتی به اعتبار پرچم برافراشته شده نسبت به مسائل روی کشتی تابع نظام حقوقی کشور متبوع خود می باشد و این موضوع یک اصل پذیرفته شده است و مورد قبول مجامع بین المللی می باشد و کشتی های کشور جمهوری اسلامی ایران از این حقوق بهره مندند و استفاده می کنند. بنابراین نسبت به شناورهای خارجی با پرچم کشور متبوع خود نمی توان اطلاق سرزمین داخل کشور غیر را نمود.

لذا کمیسیون به دلایلی که در آن مصوبه آمده است تأکید بر همان مصوبه قبلی خود دارد، چراکه شورای محترم نگهبان به بند (۲) ماده (۱۳) ایراد شرعی که گرفته است من عیناً خدمت نمایندگان محترم قرائت می کنم.

بند (۲) - مراجع ذی صلاح هر یک از طرفین متعاقد در دادرسیهای قضائی مطروحه در باب جرائمی که در روی کشتیهای تحت پرچم طرف متعاقد دیگر به هنگام توقف در بندر ارتکاب می یابد مداخله نخواهند کرد مگر در موارد زیر:

الف - بنا بر تقاضا و یا رضایت نماینده سیاسی و یا مقام کنسولی طرف متعاقد دیگر که کشتی تحت پرچم آن تردد می نماید.

ب - هنگامی که جرم یا پیامدهای آن موجب برهم خوردن نظم عمومی در ساحل یا بندر شود و یا بر امنیت ملی تأثیر گذارد.

پ - هنگامی که اتباع طرف متعاهدی که کشتی در بندر آن متوقف می باشد و یا اتباع دیگری که جزو خدمه کشتی نیستند در کشتی طرف متعاقد دیگر جرمی مرتکب گردند.

ت - برای جلوگیری از تجارت غیرقانونی مواد مخدر، مواد روانگردان و مواد رادیواکتیو.

۳- مفاد این ماده تأثیری بر حق مقامات ذی صلاح طرفین متعاقد برای اجرای قوانین و مقررات داخلی در مورد حفظ بهداشت عمومی، کنترل گمرکی، حفاظت از محیط زیست دریایی، امنیت کشتیها، بنادر، زندگی اشخاص، کالاها و پذیرش افراد خارجی در قلمرو خود نخواهد گذاشت.

بنا به همین دلایل کمیسیون با بررسیهای همه جانبه‌ای که انجام داده‌است تأکید بر همان مصوبه قبلی خود دارد. والسلام.

رئیس - قرائت بفرماید.

منشی (خالقی) - لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری مردمی بنگلادش که در کمیسیون عیناً به تصویب رسید به رأی گذاشته می‌شود.

رئیس - حضار ۱۹۸ نفر، اصلاحیه به رأی گذاشته می‌شود، موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.^(۱) به مجمع تشخیص مصلحت می‌رود چون بار دوم است، یکبار گفتند که رأی‌گیری لازم ندارد، بعضی‌ها گفتند که رأی‌گیری کنید، یعنی نظرخواهی تنها از مجلس نشود، چون بار دوم که آمد باید به نظر مجلس برود، بحث این بود که آیا به نظر مجلس برود رأی هم گرفته بشود یا نشود.^(۲)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلسه ۱۴۰ مورخ ۱۳۸۰/۶/۶.

(۲) برای اطلاع از مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام به فصل ششم همین مجموعه مراجعه نمایید.

مغایرت و مخالفت موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقوقی،
مشورتی آسیایی - آفریقایی راجع به ایجاد مرکز منطقه‌ای داوری به تهران
با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۱۲۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۵/۲۰

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۱۹۶۱۷/۱۰۶۵ مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۹ دولت در خصوص
موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقوقی مشورتی آسیایی -
آفریقایی راجع به ایجاد مرکز منطقه‌ای داوری در تهران که در جلسه علنی روز
سه‌شنبه مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۳ مجلس شورای اسلامی عیناً به تصویب رسیده‌است،
در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن
شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقوقی
مشورتی آسیایی - آفریقایی راجع به ایجاد مرکز منطقه‌ای داوری در تهران مشتمل
بر یک مقدمه و نه ماده به شرح پیوست تصویب و اجازه مبادله اسناد آن
داده می‌شود.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

نظر به اینکه کمیته حقوقی مشورتی آسیایی - آفریقایی (که از این پس کمیته نامیده می‌شود) در اجلاس بیست و ششم خود در بانکوک (تایلند) در دیماه ۱۳۶۶ هجری شمسی برابر ژانویه ۱۹۸۷ میلادی پیشنهاد تأسیس مرکز منطقه‌ای داوری در تهران (که از این پس مرکز نامیده می‌شود) را تحت نظر کمیته و با همکاری و معاضدت دولت جمهوری اسلامی ایران (که از این پس دولت نامیده می‌شود) تصویب نموده‌است؛ با توجه به اینکه دولت به طور اصولی با تأسیس مرکز و فراهم آوردن تسهیلات لازم برای فعالیت آن موافقت نموده‌است؛ با عنایت به اینکه دولت و کمیته مایل به انعقاد موافقتنامه‌ای در خصوص تأسیس مرکز و قواعد ناظر بر فعالیتها و امتیازهای آن می‌باشند؛ به شرح زیر موافقت نمودند:

ماده ۱ - وظایف مرکز

۱- مرکز وظایف زیر را دارا می‌باشد:

الف - ترویج داوری تجاری بین المللی در منطقه؛

ب - هماهنگی فعالیتها و مساعدت به مؤسسه‌های داوری موجود در منطقه؛

پ - مساعدت به داورهای موردی به ویژه در مواردی که داورها طبق قواعد آنستیرال انجام می‌شود؛

ت - کمک به اجرای آرای داوری؛

ث - برگزاری داوری تحت نظر مرکز.

۲- قواعد اداری و داوری که باید به وسیله مرکز مراعات گردد در مرحله بعدی توسط طرفها به عنوان پیوست این موافقتنامه تهیه خواهد شد.

ماده ۲ - استقلال مرکز

۱- مرکز فقط تحت نظر کمیته و براساس همکاری، درک متقابل و حسن نیت انجام وظیفه خواهد نمود.

۲- دولت به استقلال عمل مرکز احترام خواهد گذاشت.

ماده ۳ - شخصیت حقوقی

مرکز دارای شخصیت حقوقی بوده و اهلیت انعقاد قرارداد و تملک اموال منقول و غیرمنقول و اقامه دعوی به نام خود را طبق مقررات مربوط قوانین ایران خواهدداشت.

ماده ۴ - مصونیتها و امتیازهای مرکز و کارمندان

۱- مرکز دارای امتیازها و مصونیهایی خواهدبود که برای انجام وظایفش لازم است داشته باشد.

۲- دولت اقدامات لازم را جهت اطمینان از اینکه ساختمان، اموال، دارایی، بایگانی مرکز و تمام مدارک متعلق به آن یا مدارکی که در آن نگهداری می شود مصون از تعرض خواهدبود، اتخاذ خواهدکرد.

۳- دولت برای اطمینان از مسائل زیر اقدامات لازم را اتخاذ خواهدکرد:

الف - مرکز از حقوق گمرکی و سود بازرگانی در مورد تجهیزات مورد استفاده برای وظایف رسمی خود معاف خواهدبود.

ب - مرکز، داراییها، وجوهات، درآمد و دیگر اموالی که متعلق به آن یا تحت تصرف آن می باشد از مالیات معاف خواهدبود.

۴- کارمندان خارجی مرکز از پیگرد قانونی در خصوص گفتار یا نوشتار و کلیه اعمال انجام شده توسط آنها در انجام وظایفشان مصون خواهندبود:

۵- کارمندان خارجی مرکز از پرداخت مالیات بر حقوق و پرداختهایی که توسط مرکز به آنها صورت می گیرد معاف خواهندبود.

ماده ۵- اداره مرکز

۱- مرکز به وسیله مدیری که تابعیت جمهوری اسلامی ایران را دارا خواهدبود و توسط دولت، پس از مشورت با دبیرکل کمیته منصوب خواهدشد، اداره می شود.

۲- مادامی که مرکز استقلال مالی پیدا نکند، دولت به منظور اجرای وظایف مرکز به

شرح زیر ساختمانی در اختیار آن گذاشته و کمک سالیانه به آن اعطا خواهد کرد:

الف - هزینه‌های اجرایی مرکز؛

ب - خرید لوازم اداری، تجهیزات، لوازم التحریر، تلفن، دورنگار و غیره؛

پ - هزینه‌های برگزاری هم‌اندیشی‌ها و اجلاس‌هایی که در جمهوری اسلامی ایران تحت نظر مرکز برگزار خواهد شد.

۳- کمیته کمک سالانه‌ای را در خصوص هزینه‌های اجرایی مرکز که به وسیله کارمندان رابط کشورهای عضو کمیته معین خواهد شد، پرداخت خواهد نمود.

۴- مدیر، گزارش سالانه فعالیت‌های مرکز را برای دبیر کل کمیته و سازمان مربوط دولت ارسال خواهد داشت.

ماده ۶ - تفسیر

این موافقتنامه در راستای هدف اصلی آن که قادر ساختن مرکز جهت اجرای کامل و کارآمد وظایف و اهداف آن به عنوان یک مؤسسه داور مستقل با ماهیت بین‌المللی است، تفسیر خواهد شد.

ماده ۷ - ترتیبات تکمیلی

دولت و کمیته می‌توانند برای نیل به اهداف این موافقتنامه ترتیبات تکمیلی را منعقد نمایند.

ماده ۸ - مدت موافقتنامه

این موافقتنامه در ابتدا برای مدت پنج سال از تاریخ لازم‌الاجرا شدن آن معتبر خواهد بود. در پایان دوره ابتدایی و در صورت وجود دوره‌های بعدی برای مدت پنج سال دیگر تمدید خواهد شد، مگر اینکه طرف‌ها به طور کتبی خلاف آن را اعلام نمایند.

ماده ۹ - لازم‌الاجرا شدن

این موافقتنامه با تکمیل تشریفات قانونی جمهوری اسلامی ایران لازم‌الاجرا

خواهد شد.

این موافقتنامه در دو نسخه اصلی به زبان فارسی و انگلیسی که هر دو از اعتبار یکسان برخوردارند، تنظیم شده است.

در تأیید مراتب فوق، نمایندگان مربوط این موافقتنامه را در تاریخ سیزدهم اردیبهشت یکهزار و سیصد و هفتاد و شش هجری شمسی برابر با سوّم می یکهزار و نهصد و نود و هفت میلادی در تهران امضاء نمودند.

از طرف

از طرف

کمیته حقوقی مشورتی آسیایی - آفریقایی

دولت جمهوری اسلامی ایران

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱۲/۲۰۲

تاریخ: ۱۳۸۰/۶/۱۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۱۴۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۳۰؛ «لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقوقی و مشورتی آسیایی - آفریقایی راجع به ایجاد مراکز منطقه‌ای داوری در تهران» مصوب جلسه مورخ بیست و سوّم مردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۸۰/۶/۱۱ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- چون اطلاق این لایحه شامل رژیم صهیونیستی می‌گردد، و مستلزم به رسمیت شناختن و نفوذ آن رژیم غاصب در جمهوری اسلامی ایران است خلاف موازین

مستتب از میانی اسلامی و مغایر بند «ج» اصل (۲)^(۱) و بند «۱۶» اصل (۳)^(۲) و اصول (۱۵۲)^(۳) و (۱۵۴)^(۴) قانون اساسی می‌باشد.

۲- بند «۴» ماده (۴) خلاف موازین شرع و مغایر اصولی از قانون اساسی من جمله بند «۹» اصل (۳)^(۵) و بند «۱» اصل (۱۵۶)^(۶) و اصل (۳۴)^(۷) قانون اساسی شناخته شد.

۳- مفاد بند «۲» ماده (۱) از این جهت که معلوم نیست که به تصویب

(۱) اصل دوم: جمهوری اسلامی، نظامی است بر پایه ایمان به:

۱ - خدای یکتا (لا اله الا الله) و اختصاص حاکمیت و تشریع به او و لزوم تسلیم در برابر امر او.

۲ - وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین.

۳ - معاد و نقش سازنده آن در سیر تکاملی انسان به سوی خدا.

۴ - عدل خدا در خلقت و تشریع.

۵ - امامت و رهبری مستمر و نقش اساسی آن در تداوم انقلاب اسلامی.

۶ - کرامت و ارزش والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا، که از راه:

الف - اجتهاد مستمر فقهای جامع شرایط براساس کتاب و سنت معصومین سلام الله علیهم اجمعین،

ب - استفاده از علوم و فنون و تجارب پیشرفته بشری و تلاش در پیشبرد آنها،

ج - نفی هرگونه متمدنگری و متمدن‌گری و سلطه‌گری و سلطه‌پذیری، قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین می‌کند.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۳) اصل یکصد و پنجاه و دوم: سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران براساس نفی هرگونه سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری، حفظ استقلال همه جانبه و تمامیت ارضی کشور، دفاع از حقوق همه مسلمانان و عدم تعهد در برابر قدرتهای سلطه‌گر و روابط صلح آمیز متقابل با دول غیرمعارض استوار است.

(۴) اصل یکصد و پنجاه و چهارم: جمهوری اسلامی ایران سعادت انسان در کل جامعه بشری را آرمان خود می‌داند و استقلال و آزادی و حکومت حق و عدل را حق همه مردم جهان می‌شناسد. بنابراین در عین خودداری کامل از هرگونه دخالت در امور داخلی ملت‌های دیگر، از مبارزه حق طلبانه مستضعفین در برابر مستکبرین در هر نقطه از جهان حمایت می‌کند.

(۵) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۶) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۷) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

مجلس شورای اسلامی می‌رسد یا خیر مبهم است، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۴- عبارت ترتیبات تکمیلی در ماده «۷» از این جهت که معلوم نیست مراد مواردی است که احتیاج به قانون و تصویب مجلس دارد یا نه مبهم است پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۲۶۱ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۱۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۲ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۱ و پیرو نامه شماره ۱۱۴۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۳۰، لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقوقی مشورتی آسیایی - آفریقایی راجع به ایجاد مرکز منطقه‌ای داوری در تهران که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقوقی مشورتی آسیایی - آفریقایی راجع به ایجاد مرکز منطقه‌ای داوری در تهران مشتمل بر یک مقدمه و نه ماده به شرح پیوست تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده می‌شود.

تصویب و امضاء این موافقتنامه به منزله شناسایی رژیم‌هایی که جمهوری اسلامی ایران آنان را به رسمیت نمی‌شناسد، نخواهد بود.

نظر به اینکه کمیته حقوقی مشورتی آسیایی - آفریقایی (که از این پس کمیته نامیده می‌شود) در اجلاس بیست و ششم خود در بانکوک (تایلند) در دیماه ۱۳۶۶ هجری شمسی برابر ژانویه ۱۹۸۷ میلادی پیشنهاد تأسیس مرکز منطقه‌ای داوری در تهران (که از این پس مرکز نامیده می‌شود) را تحت نظر کمیته و با همکاری و معاضدت دولت جمهوری اسلامی ایران (که از این پس دولت نامیده می‌شود) تصویب نموده است؛ با توجه به اینکه دولت به طور اصولی با تأسیس مرکز و فراهم آوردن تسهیلات لازم برای فعالیت آن موافقت نموده است؛ با عنایت به اینکه دولت و کمیته مایل به انعقاد موافقتنامه‌ای در خصوص تأسیس مرکز و قواعد ناظر بر فعالیتها و امتیازهای آن می‌باشند؛ به شرح زیر موافقت نمودند:

ماده ۱ - وظایف مرکز

۱- مرکز وظایف زیر را دارا می‌باشد:

الف - ترویج داوری تجاری بین المللی در منطقه؛

ب - هماهنگی فعالیتها و مساعدت به مؤسسه‌های داوری موجود در منطقه؛

پ - مساعدت به داوریهای موردی به ویژه در مواردی که داوریها طبق قواعد آنستیرال انجام می‌شود؛

ت - کمک به اجرای آرای داوری؛

ث - برگزاری داوری تحت نظر مرکز.

۲- قواعد اداری و داوری که باید به وسیله مرکز مراعات گردد در مرحله بعدی توسط طرفها به عنوان پیوست این موافقتنامه تهیه خواهد شد.

ماده ۲ - استقلال مرکز

۱- مرکز فقط تحت نظر کمیته و براساس همکاری، درک متقابل و حسن نیت انجام وظیفه خواهد نمود.

۲- دولت به استقلال عمل مرکز احترام خواهد گذاشت.

ماده ۳ - شخصیت حقوقی

مرکز دارای شخصیت حقوقی بوده و اهلیت انعقاد قرارداد و تملک اموال منقول و غیرمنقول و اقامه دعوی به نام خود را طبق مقررات مربوط قوانین ایران خواهد داشت.

ماده ۴ - مصونیتها و امتیازهای مرکز و کارمندان

۱- مرکز دارای امتیازها و مصونیتهایی خواهد بود که برای انجام وظایفش لازم است داشته باشد.

۲- دولت اقدامات لازم را جهت اطمینان از اینکه ساختمان، اموال، دارایی، بایگانی مرکز و تمام مدارک متعلق به آن یا مدارکی که در آن نگهداری می شود مصون از تعرض خواهد بود، اتخاذ خواهد کرد.

۳- دولت برای اطمینان از مسائل زیر اقدامات لازم را اتخاذ خواهد کرد:

الف - مرکز از حقوق گمرکی و سود بازرگانی در مورد تجهیزات مورد استفاده برای وظایف رسمی خود معاف خواهد بود.

ب - مرکز، داراییها، وجوهات، درآمد و دیگر اموالی که متعلق به آن یا تحت

تصرف آن می باشد از مالیات معاف خواهد بود.

۴- کارمندان خارجی مرکز از پیگرد قانونی در خصوص گفتار یا نوشتار و کلیه اعمال انجام شده توسط آنها در انجام وظایفشان مصون خواهند بود.

۵- کارمندان خارجی مرکز از پرداخت مالیات بر حقوق و پرداختهایی که توسط مرکز به آنها صورت می گیرد معاف خواهند بود.

ماده ۵ - اداره مرکز

۱- مرکز به وسیله مدیری که تابعیت جمهوری اسلامی ایران را دارا خواهد بود و توسط دولت، پس از مشورت با دبیرکل کمیته منصوب خواهد شد، اداره می شود.

۲- مادامی که مرکز استقلال مالی پیدا نکند، دولت به منظور اجرای وظایف مرکز به شرح زیر ساختمانی در اختیار آن گذاشته و کمک سالیانه به آن اعطاء خواهد کرد:

الف - هزینه های اجرایی مرکز؛

ب - خرید لوازم اداری، تجهیزات، لوازم التحریر، تلفن، دورنگار و غیره؛

پ - هزینه های برگزاری هم اندیشی ها و اجلاس هایی که در جمهوری اسلامی ایران تحت نظر مرکز برگزار خواهد شد.

۳- کمیته کمک سالانه ای را در خصوص هزینه های اجرایی مرکز که به وسیله کارمندان رابط کشورهای عضو کمیته معین خواهد شد، پرداخت خواهد نمود.

۴- مدیر، گزارش سالانه فعالیت های مرکز را برای دبیرکل کمیته و سازمان مربوط دولت ارسال خواهد داشت.

ماده ۶ - تفسیر

این موافقتنامه در راستای هدف اصلی آن که قادر ساختن مرکز جهت اجرای

کامل و کارآمد وظایف و اهداف آن به عنوان یک مؤسسه دآوری مستقل با ماهیت بین‌المللی است، تفسیر خواهد شد.

ماده ۷ - ترتیبات تکمیلی

دولت و کمیته می‌توانند برای نیل به اهداف این موافقتنامه ترتیبات تکمیلی را منعقد نمایند.

ماده ۸ - مدت موافقتنامه

این موافقتنامه در ابتدا برای مدت پنج سال از تاریخ لازم‌الاجرا شدن آن معتبر خواهد بود. در پایان دوره ابتدایی و در صورت وجود دوره‌های بعدی برای مدت پنج سال دیگر تمدید خواهد شد، مگر اینکه طرفها به طور کتبی خلاف آن را اعلام نمایند.

ماده ۹ - لازم‌الاجرا شدن

این موافقتنامه با تکمیل تشریفات قانونی جمهوری اسلامی ایران لازم‌الاجرا خواهد شد.

این موافقتنامه در دو نسخه اصلی به زبان فارسی و انگلیسی که هر دو از اعتبار یکسان برخوردارند، تنظیم شده است.

در تأیید مراتب فوق، نمایندگان مربوط این موافقتنامه را در تاریخ سیزدهم اردیبهشت یکهزار و سیصد و هفتاد و شش هجری شمسی برابر با سوّم می یکهزار و نهصد و نود و هفت میلادی در تهران امضا نمودند.

از طرف

از طرف

کمیته حقوقی مشورتی آسیایی - آفریقایی

دولت جمهوری اسلامی ایران

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۷۹۹

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۴۶۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۴ و شماره ۱۱۴۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۵/۳۰ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۱۰۲ مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۱؛ (لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقوقی مشورتی آسیایی - آفریقایی راجع به ایجاد مرکز منطقه‌ای داوری در تهران) که با اصلاحاتی در جلسه مورخ یازدهم آذرماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۱ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

ایراد بندهای (۲)، (۳) و (۴) شورای نگهبان کماکان به قوت خود باقی است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

تصویب مجدد لایحه مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام

(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۱))

رئیس - دستور را مطرح بفرماید.

منشی (خالقی) - دستور بعدی گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی در مورد لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقوقی آسیایی - آفریقایی

راجع به ایجاد مرکز منطقه‌ای داورى در تهران (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) است، جناب آقای کاظمی بفرماید.

محمد کاظمی (مخبر کمیسیون قضائی و حقوقی) - بسم الله الرحمن الرحيم.

گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی به مجلس شورای اسلامی.

لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیته حقوقی مشورتی آسیایی - آفریقایی راجع به ایجاد مرکز منطقه‌ای داورى در تهران که پس از تصویب، مورد ایراد مجدد شورای محترم نگهبان قرار گرفت در جلسات متعدد کمیسیون با حضور نمایندگان محترم آن شورا مطرح گردید و پس از بحث و تبادل نظر، کمیسیون بر نظرته مجلس اصرار نمود و مجدداً همان مصوبه قبلی را تأیید نمود. اینک گزارش آن، تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون قضائی و حقوقی - سید ناصر قوامی

همانطور که در جلسات قبل خدمت همکاران محترم عرض شد این لایحه به منظور ایجاد مرکز منطقه‌ای داورى با هدف ترویج داورى، برگزاری جلسات داورى و مساعدت در اجرای احکام داورى بین دولت جمهوری اسلامی ایران و این کمیته بین المللی تنظیم شده، شورای محترم نگهبان چهار ایراد را بر این لایحه وارد آورده که یک مورد آن این عبارت بود که چون اطلاق این لایحه شامل رژیم صهیونیستی می‌گردد و مستلزم به رسمیت شناختن و نفوذ آن رژیم غاصب در جمهوری اسلامی ایران است خلاف موازین مستنبط از مبانی اسلامی و مغایر با بعضی از اصول قانون اساسی است که جزئیات آن در اینجا آمده است.

در جهت رفع این ایراد، کمیسیون حقوقی و قضائی اقدام کرد و عبارتی آورد که رژیم صهیونیستی مستثنی شد، اما در مورد سه ایراد بعدی با توجه به اینکه این لایحه بین دولت ایران و یک کمیته بین المللی است و توافقنامه طرفینی است فلذا

(نسبت به) آن سه ایراد کمیسیون بر نظر خودش باقیمانده و معتقد است برای رفع اختلاف بین مجلس و شورای نگهبان باید به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شود.

رئیس - کمیسیون روی همان نظری که قبل داشت، (همانطور که مخبر محترم توضیح داد) پافشار است، یعنی اصرار بر همان نظر قبلی اش دارد، طبیعی است رأی گیری می کنیم، مجدداً بعد از اینکه رأی گیری کردیم اگر رأی آورد به مجمع تشخیص مصلحت نظام می فرستیم. حضار ۲۰۸ نفر، موافقین با مصوبه کمیسیون، قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. (۱)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری، جلسه ۱۸۴ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳.

تصویب مجدد طرح اصلاح ماده (۱۲۸) قانون آئین‌نامه دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸^(۱) و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام (در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی)^(۲)

نایب رئیس (محسن آرمین) - دستور بعدی را قرائت بفرمایید.
منشی (خالقی) - دستور بعدی گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی در مورد طرح اصلاح ماده (۱۲۸) قانون آئین‌دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ (اعاده شده از شورای محترم نگهبان)، مخبر محترم کمیسیون، بفرمایید.

محمد کاظمی (مخبر کمیسیون قضائی و حقوقی)

گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی به مجلس شورای اسلامی
طرح اصلاح ماده (۱۲۸) قانون آئین‌دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ که پس از تصویب مجلس شورای اسلامی مجدداً مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۱ کمیسیون با حضور نماینده محترم آن شورا مطرح گردید و پس از بحث و تبادل نظر مبادرت به رأی‌گیری شد و کمیسیون بدون اصلاح برنظر و مصوبه قبلی خود اصرار نمود. اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.
رئیس کمیسیون قضائی و حقوقی - سیدناصر قوامی

(۱) برای اطلاع از مصوبه مجلس شورای اسلامی و اصلاحیه آن و نیز نظریات شورای نگهبان در این خصوص به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد دوم، صفحات ۱۹۲ تا ۱۹۶ مراجعه نمایید.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

فکر می‌کنم که همکاران محترم کاملاً با این بحث آشنا هستند، چون چندبار توضیح داده‌شده، خیلی خلاصه عرض می‌کنم که ماده (۱۲۸) فعلی آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب، حضور وکیل در مرحله تحقیقات را در مواردی که موضوع پرونده محرمانه باشد یا مسائل امنیتی باشد، یا اینکه حضور وکیل موجب مسائل فسادآور باشد، حضور وکیل را منوط به اجازه دادگاه دانسته. با توجه به اینکه عناوین فساد و محرمانه یک عناوین گسترده و پرحاشیه‌ای هستند و چه بسا در بسیاری از موارد متهمین نتوانسته‌اند و نمی‌توانند از حق وکیل که در قانون اساسی هم مورد تأکید قرار گرفته، استفاده کنند. فلذا طراحان محترم با حذف محرمانه و فسادآور طرحی را تقدیم مجلس کردند که بعد از رد طرح و تأیید نکردن رد کمیسیون در مجلس، کمیسیون مواردی را تصویب کرد که به خصوص بحث محرمانه بودن و بحث فسادآور را حذف کرد و صرفاً در مسائل امنیتی با مجوز وزارت اطلاعات اجازه داد که با تشخیص قاضی، وکیل در مرحله تحقیقات حضور پیدا نکند.

این مصوبه مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفت، ایراد شورای نگهبان عموماً این بود، در مواردی که موضوع پرونده اعمال منافعی عفت است و یا در مواردی که موضوع محرمانه است یا در موارد فسادآور، الزاماً حضور وکیل باید با تشخیص قاضی باشد، یکی دو بار رفت و برگشت، آخرین مصوبه‌ای که در کمیسیون مطرح شد و مورد تصویب نمایندگان محترم قرار گرفت، من خیلی سریع خدمت همکاران قرائت می‌کنم.

ماده (۱۲۸) - متهم در مرحله تحقیق و دادرسی حق مراجعه به وکیل و انعقاد قرار داد وکالت را دارد. وکیل متهم در مرحله تحقیق و در جلسات بازپرسی...

قربانی - تذکر دارم.

نایب رئیس - اجازه بفرمایید آقای قربانی تذکر دارند.

موسی قربانی - آقای رئیس! عرض من مواد (۱۸۶) و (۱۸۷) است، در مورد بحث گذشته، اینکه به کمیسیون ارجاع شد، به استناد کدام ماده آئین نامه است؟ چون در اینجا دارد که در صورت عدم تصویب پیشنهاد کمیسیون (در ماده ۱۸۶ دارد) و یا پیشنهادهای قبلی نمایندگان در مجلس، پیشنهادهای جدید پذیرفته می شود و درباره آنها بحث و رأی گیری به عمل می آید. اینکه بدون اینکه کسی فی البداهه پیشنهادی داشته باشد، پیشنهاد او پذیرفته شود یا اعلام بفرمایید که پیشنهادات خودشان را بدهند و به کمیسیون ارجاع بشود، ظاهراً یا حداقل بنده نمی دانم، محمل قانونی ندارد که به چه استنادی مجدداً به کمیسیون ارجاع شده است.

نایب رئیس - آقای قربانی! ببینید، ما پیشنهاد جدیدی نداشته ایم، از بین نمایندگان کسی پیشنهادی نداشته است.

قربانی - خوب، وقتی پیشنهاد نداشته باشد، قاعدتاً چیزی که رأی نیآورده از دستور خارج می شود. دیگر چرا باید به کمیسیون برود.

نایب رئیس - اجازه بفرمایید، پیشنهاد جدیدی نبوده است، ما هم لایحه موافقتنامه را نمی توانیم تغییر بدهیم، حالا باید برود به کمیسیون، اگر نظرات جدیدی در کمیسیون تصویب شد، آمد به تصویب مجلس رسید ما نظرات مجلس را به دولت اعلام می کنیم. آقای کاظمی بفرمایید.

کاظمی - و پس از خاتمه تحقیقات می تواند مطالبی را که برای کشف حقیقت و دفاع از متهم یا اجراء قوانین، لازم بدانند به قاضی اعلام نماید. اظهارات وکیل در صورت جلسه منعکس می شود. در تبصره اصلاحی آمده است که تنها در موارد منافی عفت و یا اقدامات تروریستی حضور وکیل در مرحله بازجویی و تحقیق موکول به نظر دادگاه خواهد بود. آنچه که در کمیسیون تصویب شده مطالبی بود که خدمت همکاران عرض کردم، ایراد شورای نگهبان این بود که در موارد جرائم منافی عفت الزاماً دادگاه نباید در مرحله تحقیقات، وکیل را بپذیرد و همچنین در مسائل

محرمانه و مسائلی که حضور وکیل موجب فساد خواهد بود، وکیل نباید در دادگاه حضور پیدا کند. کمیسیون ایرادها را نپذیرفت، بر مصوبه قبلی خودش اصرار داشت و از نمایندگان محترم تقاضا می‌کنم به مصوبه کمیسیون رأی بدهند.

منشی (خالقی) - آقای قربانی در مخالفت ثبت نام کرده‌اند. آقای قربانی پیشنهاد باید بدهید.

قربانی - مکتوب ندارم.

منشی (جبارزاده) - آقای رئیس! این ماده (۱۸۶) ما سکوت است کسی که پیشنهاد نداده، در کمیسیون شرکت نکرده با گزارش کمیسیون می‌تواند اینجا مخالفت بکند یا نه، آئین‌نامه سکوت است. در گذشته روال بود که با نظر کمیسیون مخالفی هم صحبت می‌کرد، منتهی آئین‌نامه جدید سکوت است که با گزارش کمیسیون می‌توانند نمایندگان مخالفت یا موافقت بکنند یا خیر؟ حالا تشخیص حضرت عالی این است که آیا مخالفت صحبت بکند یا نه؟

نایب رئیس - آقای قربانی، بفرمایید.

قربانی - صحبت بنده را بگذارید کنار، فرمایش آقای دکتر که فرستادند به کمیسیون، بالاخره خیلی چیزها ممکن است در آئین‌نامه نباشد ولی رویه بوده که عمل می‌کردید، در این موارد عمل می‌شده و من صبح هم آمدم از حضرت عالی، جناب آقای دکتر جبارزاده! سؤال کردم، فرمودید که بله مخالف می‌تواند صحبت کند.

اگر همان وقت می‌فرمودید که پیشنهاد باید بدهند من پیشنهاد را تهیه می‌کردم. در هر حال، آقای آرمین! اجازه می‌فرمایید من صحبت کنم یا...

نایب رئیس - آئین‌نامه سکوت است، می‌توانید صحبت بفرمایید.

موسی قربانی - بسم الله الرحمن الرحيم. عرض شود خدمت نمایندگان محترم! بحثی که در ماده (۱۲۸) آئین دادرسی هست و در واقع این مرتبه دوم است که این ماده به صحن مجلس می‌آید، مرحله اول در کمیسیون یک اصلاحاتی صورت

گرفته بود، تا حدودی تأمین کننده نظر شورای محترم نگهبان بود، اما در صحن مجلس تغییر پیدا کرد، این شد که الان در خدمت همکاران محترم هست. مجدد شورای نگهبان ایراد گرفت، این بار در کمیسیون مطرح شد، البته یک اصلاحات جزئی که آن اصلاحات مورد تأیید شورای نگهبان بود اما همه ایرادات را برطرف نمی کرد، کمیسیون اصلاحات را به عمل آورد، ولی متأسفانه این اصلاحات در اینجا دیده نشد. یعنی یکی، دو مورد پیشنهاداتی داده شد، این پیشنهادات، هم مورد تأیید نماینده شورای نگهبان بود و هم بخشی از ایرادات را برطرف می کرد ولی بخشی از ایرادات همچنان باقی می ماند، آنچه در اختیار نمایندگان محترم قرار گرفته، بدون لحاظ این مواردی است که عرض کردم در کمیسیون انجام شد.

بنده معتقدم که واقعاً تأمین نظر شورای نگهبان حداقل در بخشی از موارد امکان پذیر است. دلیل ندارد که حالا چون یک ایراد هم در این ماده باقی می ماند بنابراین بگذارید همه ایرادات باشد تا برود مجمع تشخیص مصلحت نظام، این واقعاً چیز درستی نیست. بعضی از موارد است که مجلس محترم هم من فکر می کنم آنها را بپذیرد. ببینید! یکی از چیزهایی که هست این است، شورای نگهبان می گوید که این استثنایی که صورت گرفته موارد مفسده آمیز در آن نیست، منظور مورد مفسده آمیز هم این است که مثلاً یک کسی را گرفتند، یک باند جعل اسناد تشکیل داده بوده، یک متهم را گرفتند، یا باند سرقت یا هر عمل مجرمانه دیگری که به صورت باندی صورت می گیرد، خوب بدیهی است ما نمی خواهیم به وکلاء محترم جسارت بکنیم، ولی این را هم می دانیم که وکیل از هر راه و حيله ای برای تبرئه کردن موکل خودش استفاده می کند. بنابراین امکان اینکه اطلاعاتی که به وسیله اولین متهم در مراحل تحقیق ابراز شده و به موجب آن افراد دیگری معرفی شده اند که قاضی باید برود به سراغ آنها، امکان اینکه این اطلاعات در اختیار سایر متهمین قرار بگیرد وجود دارد و در واقع به دنبال حضور افرادی غیر از قاضی اینجا یک

مفسده‌ای ایجاد می‌شود. شورای نگهبان می‌گوید حالا با هر عبارتی اینها را درست کنید، طوری که سوءاستفاده از آن نشود. مفسده نداشته باشد که من به عنوان مثال این مورد را عرض کردم. واقعاً اینطور نیست، همه ایراداتی که شورای نگهبان گرفته را نمایندگان محترم قبول نداشته باشند و معتقد باشند که خیر اینها باید باشد. واقعاً جایی که بحث مفسده است چه اشکالی دارد که با یک عبارتی، آن را اصلاح کنیم؟ لذا بنده معتقدم که بخشی از ایرادات شورای نگهبان قابل تأمین است، با همان دیدگاههایی که نمایندگان محترم دارند و این مسأله در کمیسیون هم انجام شده بود، بعضی پیشنهادات داده شده بود، نماینده شورای نگهبان هم گفته بود که با این اصلاحات بخشی از ایرادات برطرف می‌شود، حالا نه این اصلاحات آمده، عیناً همان ماده قبلی، گفته‌اند حالا که همه ایرادات را نمی‌شود برطرف کرد، بگذارید همه آن برود مجمع تشخیص مصلحت نظام و من این را شیوه درستی نمی‌بینم، ما حتی الامکان باید سعی بکنیم موارد خلاف قانون اساسی و خلاف شرع مقدس را تصویب نکنیم، الا جایی که هیچ راهی ندارد، مصلحت نظام در این است که این قانون به این شکل باشد و شورای نگهبان هم نمی‌پذیرد، خوب اینجا به مجمع تشخیص مصلحت نظام برود. بنابراین به نظر من مجلس محترم به اصلاح حداقل بخشی از این موارد اقدام بکند.

نایب رئیس - خیلی متشکر.

گلباز - تذکر آئین‌نامه‌ای دارم.

نایب رئیس - آقای گلباز تذکر آئین‌نامه‌ای دارند، بفرمایید. آقای گلباز، در رابطه با همین موضوع است؟

جعفر گلباز - بسم الله الرحمن الرحيم. در مورد رد اظهارات جناب آقای قربانی است، ماده (۱۵۷) آئین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی...

قربانی - ایشان مخالف هستند.

نایب رئیس - نه، در مورد اظهارات شما تذکر می‌دهند. هنوز خلاقی اتفاق نیفتاده که شما می‌خواهید تذکر بدهید.

گلپاز - نه، نه، من به عنوان رفع ابهام می‌خواهم تذکر بدهم...

نایب رئیس - آقای گلپاز! شما اجازه بفرمایید، مخالف صحبت کرده، ممکن است موافق داشته باشد و بخواهد صحبت بکند، در قالب موافق جواب مخالف را می‌دهند، هنوز که اتفاقی نیفتاده که شما می‌خواهید تذکر آئین‌نامه‌ای بدهید. تذکر موقعی است که تخریقی به وقوع پیوسته باشد. موافق را دعوت بفرمایید.

منشی (خالقی) - موافق آقای قوامی هستند.

نایب رئیس - آقای قوامی بفرمایید.

سید ناصر قوامی - بسم الله الرحمن الرحيم. نمایندگان عزیز عنایت بفرمایند آنچه که در اینجا تصویب شده با اصلاحات من قرائت می‌کنم بعد درباره آن صحبت می‌کنم.

ماده واحده - قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ به شرح ذیل اصلاح می‌گردد، این آخرین نظر کمیسیون است.

متهم در مراحل تحقیق و دادرسی حق مراجعه به وکیل و انعقاد قرارداد وکالت را دارد، وکیل متهم در مرحله تحقیق و در جلسات بازپرسی حضور یافته و پس از خاتمه تحقیقات می‌تواند مطالبی را که برای کشف حقیقت و دفاع از متهم یا اجراء قوانین لازم بداند به قاضی اعلام نماید. اظهارات وکیل در صورتجلسه منعکس می‌شود.

تبصره - تنها در موارد منافی عفت (که خیلی وسیع هم است) و یا اقدامات تروریستی حضور وکیل در مراحل بازجویی و تحقیق موکول به نظر دادگاه است.

شما ببینید، ابتدا همین موارد تروریستی موکول به نظر دادگاه بود. شورای محترم نگهبان ایراد گرفت، گفت در منافی عفت هم حضور وکیل مفسده دارد،

خلاف شرع است. من به عنوان یک روحانی که به هر صورت (۵۰، ۴۰) سال است در مسائل اسلامی هستم معنای آن را نمی دانم. حضور یک وکیل خوب در واقع مشاور قاضی است، یعنی وکیل اگر متدین و متقی باشد که غالباً هستند و از فیلترها گذشته اند این وکیل در واقع مشاور قاضی است. اگر مسأله منافی عفت اتفاق افتاده حضور وکیل برای بازجویی چرا خلاف شرع است؟ مبنای خلاف شرع بودن (خدا شاهد است) بینی و بین الله برای من محرز نیست. چرا حضور وکیل در یک منافی عفت خلاف شرع است؟ در حالی که ما الان احکام الهی را اصرار داریم ببریم و در ملأ عام اجرا کنیم که طبعاً باید در ملأ عام حکم را بخوانیم، اسم این طرف و آن طرف را ببریم و اجرا کنیم. ولی در عین حال ما برای اینکه اصلاحات شورای نگهبان را بپذیریم، این را بپذیرفیم. گفتیم در اینجا اگر قاضی تشخیص داد که مفسده دارد می تواند اجازه ندهد، اینجا را هم استثناء کردیم، یعنی منافی عفت را هم در عین حال استثناء کردیم. گفتیم منافی عفت را هم اگر دادگاه اجازه نداد می تواند حضور پیدا نکند. در ترویرستی هم گفتیم اگر دادگاه اجازه نداد می تواند حضور پیدا نکند ولی شورای محترم نگهبان پشت سر چیزی است که اگر قاضی در هیچ اتهامی اجازه نداد حق ندارد وکیل آنجا حاضر شود.

آنها یک مطلب عامی را مطرح می کردند، می گفتند حالا این «جایی را که مفسده دارد»، «حالا این جایی را که مفسده دارد» تا گاو و ماهی می رود و تشخیص آن با قاضی است، جایی را که مفسده دارد آنجا نباید... خوب، اگر آقایان نمایندگان نظرشان این است که ما به این عریض و طویلی بیاییم مردم را از داشتن وکیل محروم کنیم خوب، انجام بدهید، هیچ مشکلی نیست.

من این را عرض می کنم، بنده این را خلاف شرع نمی دانم و اگر خلاف شرع می دانستم من در کمیسیون هم به آن رأی نمی دادم. این عبارتی را که من برای شما می خوانم عنایت بفرمایید یکبار دیگر می خوانم: متهم در مرحله تحقیق و دادرسی

حق مراجعه به وکیل و انعقاد وکالت را دارد، وکیل متهم در مرحله تحقیق و در جلسات بازپرسی حضور یافته و پس از خاتمه تحقیقات می‌تواند مطالبی را که برای کشف حقیقت و دفاع از متهم یا اجرای قوانین لازم بداند به قاضی اعلام نماید. اظهارات وکیل در صورت جلسه منعکس می‌شود.

تبصره - (استثناء کردیم)، تنها در موارد منافی عفت (که دامنه‌اش هم وسیع است) و اقدامات تروریستی که برخلاف امنیت کشور است حضور وکیل در مراحل بازجویی و تحقیق موکول به نظر دادگاه است. وقتی دادگاه گفت که اینجا نباید وکیل بیاید وکیل اینجا حاضر نمی‌شود و از دادگاه اطاعت می‌کند و لازم نیست در اینجا حاضر شود. اگر شما بخواهید بگویید بله «جاهایی هم مفسده دارد» بعد دیگر جایی نمی‌ماند که وکیل بخواهد در آنجا حضور پیدا کند.

بنده فکر می‌کنم که آقایان به نظر کمیسیون رأی بدهند تا به مجمع تشخیص مصلحت نظام برود و در آنجا هر کاری خواستند انجام بدهند.

وَالسَّلَامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ

نایب رئیس - متشکر، ما نظر کمیسیون را به رأی می‌گذاریم اگر نظر کمیسیون آورد این لایحه برای تعیین تکلیف به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع خواهد شد و اگر رأی نیارد آن وقت می‌توانیم روی پیشنهادات صحبت کنیم. بنابراین نظر کمیسیون مبنی بر تأیید و اصرار بر مصوبه قبلی است که به رأی گذاشته می‌شود. حضار ۱۹۴ نفر، موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. (۱)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلسه ۱۳۹ مورخ ۱۳۸۰/۶/۴.

ارجاع لایحه موافقتنامه همکاری قضائی در زمینه های حقوقی، بازرگانی، کیفری، احوال شخصیه، استرداد مجرمان و انتقال محکومان به زندان و تصفیه ترکه ها بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه^(۱) به کمیسیون مربوطه

نایب رئیس (محسن آرمین) - دستور بعدی را مطرح بفرماید.
منشی (خالقی) - دستور بعدی گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی در مورد لایحه موافقتنامه همکاری قضائی در زمینه های حقوقی، بازرگانی، کیفری، احوال شخصیه، استرداد مجرمان و انتقال محکومان به زندان و تصفیه ترکه ها بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه (اعاده شده از شورای محترم نگهبان). مخبر محترم کمیسیون بفرماید.

محمد کاظمی (مخبر کمیسیون قضائی و حقوقی - بسم الله الرحمن الرحيم.

گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی به مجلس شورای اسلامی
لایحه موافقتنامه همکاری قضائی در زمینه های حقوقی، بازرگانی، کیفری، احوال شخصیه، استرداد مجرمان و انتقال محکومان به زندان و تصفیه ترکه ها بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه که پس از تصویب مجلس شورای اسلامی مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۱ کمیسیون با حضور نماینده آن شورا مطرح گردید و پس از بحث و تبادل نظر مبادرت به رأی گیری شد و کمیسیون بدون اصلاح در نظر و مصوبه قبلی

(۱) برای اطلاع از مصوبه مجلس شورای اسلامی و نظریه شورای نگهبان به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد دوم صفحات

خود، اصرار نمود. اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون قضائی و حقوقی - سید ناصر قوامی

این لایحه در جهت ایجاد تسهیلات حقوقی به منظور حل و فصل دعاوی بین اتباع دو کشور جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه بین دو کشور به امضاء رسیده و شورای محترم نگهبان ایراداتی را به این موافقتنامه وارد دانسته که ممکن است بعضی از ایرادات هم مورد توجه و موافقت کمیسیون باشد. اما همکاران محترم مستحضر هستند که این قبیل موافقتنامه‌ها بین دو کشور تنظیم و مورد توافق قرار می‌گیرد و امضا می‌شود و یکی از طرفهای این قرارداد و این توافقنامه، نمی‌تواند بدون موافقت طرف مقابل تغییری در مفاد و محتوای موافقتنامه داشته باشند. از طرفی اجرای این موافقتنامه قطعاً با مصالح کشور جمهوری اسلامی همخوانی دارد و به مصلحت است که این موافقتنامه بین دو کشور به اجرا دربیاید که نتیجه آن ایجاد تسهیلات برای اتباع هر دو کشور است.

فلذا کمیسیون ایرادات شورای نگهبان را به این دلیل که خدمت شما عرض کردم نپذیرفت و بالتبیین مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام برود و در آنجا در این خصوص تصمیم‌گیری بشود. البته در مجالس گذشته این شیوه مورد عمل قرار گرفته (گلباز - ایراد شورای نگهبان چه بوده است؟) ایراد آن مفصل است و در یکی، دو جمله نمی‌شود توضیح داد. و السلام.

نایب رئیس - شورای محترم نگهبان (۱۶) مورد ایراد به این موافقتنامه داشتند، بنا بر نظر کمیسیون بر اصل ماده واحده تأکید شده است. بنابراین ما رأی‌گیری می‌کنیم، اگر مجلس مجدداً به این لایحه موافقتنامه رأی داد، لایحه جهت تصمیم‌گیری نهایی به مجمع تشخیص مصلحت می‌رود.

انصاری - کمیسیون باید موارد را یکی، یکی توضیح بدهند، چون نه مجلس در جریان است نه جامعه!

کاظمی - هیچ موردی در کمیسیون تغییر نکرده، من چه چیز را توضیح بدهم؟
 گلپاز - آقا! یکی از این موارد را شورای نگهبان قبول نکرده، بگویند خلاف شرع بوده، خلاف قانون اساسی بوده تا ما بدانیم، باید توضیح بدهند.
 منشی (جبارزاده) - با عنایت به اینکه ایرادات شورای محترم نگهبان به این لایحه موافقتنامه در (۱۶) مورد است، که خدمت نمایندگان محترم تکثیر شده و در اختیار عزیزان است و همانطور که استحضار دارید حتی تغییر یک بند از موافقتنامه نیاز است که این تغییرات باید بین دو کشور انجام بشود و مورد توافق قرار بگیرد. با توجه به اینکه در (۱۶) مورد ایراد گرفته شده کمیسیون قادر به تغییر هیچکدام از این (۱۶) مورد نیست، چرا که لایحه موافقتنامه بین دو کشور است. اگر آقایان می‌خواهند که این (۱۶) مورد را مخبر مجدداً اینجا قرائت بکند، این یک درخواستی است که مجدداً وقت مجلس گرفته می‌شود و باید یکی، یکی اینجا مخبر قرائت بکند. در صورتی که تکثیر شده و در اختیار همکاران محترم است.
 انصاری - تذکر دارم.

نایب رئیس - آقای انصاری بفرمایید.

مجید انصاری - بسم الله الرحمن الرحيم. جناب آقای آرمین! تذکر من هم قانون اساسی هم آئین‌نامه است. ما طبق قانون اساسی مواردی که بین مجلس و شورای نگهبان به توافق نرسد و مجلس بر نظر خودش پافشاری داشته باشد، به مجمع تشخیص مصلحت ارجاع می‌شود. (نایب رئیس - شما تذکر آئین‌نامه‌ای دارید یا اخطار قانون اساسی؟) هم اخطار قانون اساسی و هم تذکر آئین‌نامه‌ای (نایب رئیس - لطفاً ماده آن را بفرمایید) در آئین‌نامه نیامده که نماینده مکلف است حتماً شماره ماده و اصل قانون اساسی را بگوید (نایب رئیس - آخر آقای انصاری! شما به استناد کدام ماده و کدام اصل می‌خواهید صحبت کنید؟) من طبق اصل قانون اساسی که موارد ارجاع به مجمع تشخیص مصلحت را برای مجلس پیش بینی کرده و فصلی

که مربوط به عدم توافق بین شورای نگهبان و مجلس شورای اسلامی در آئین‌نامه پیش‌بینی شده، عرضم این است که طبق آئین‌نامه مجلس مواردی که مصلحت نظام بدانند یعنی موارد را پافشاری بکند، باید در مجمع تشخیص مصلحت نظام... (نایب رئیس - آقای انصاری! متأسفانه من تذکر شما را نمی‌توانم بپذیرم، چون ماده آئین‌نامه را باید صریح بفرمایید) جناب آقای رئیس! کجای آئین‌نامه گفته نماینده مکلف است شماره ماده را ذکر کند، شما به عنوان رئیس جلسه این را بفرمایید.

نایب رئیس - بنده خدمتان عرض می‌کنم. شما به هر بحث و روالی در مجلس انتقاد دارید که خلاف قانون است، باید قانون را ذکر بکنید تا ما مورد خلاف را بدانیم چه چیز است. خواهش می‌کنم بفرمایید بنشینید. (انصاری - من طبق اصل...) آقای انصاری! خواهش می‌کنم، اینطوری که نمی‌شود (انصاری - من ماده را عرض می‌کنم) رأی گیری می‌کنیم. (انصاری - من تذکر دارم...) آقای انصاری! شما تذکر دادید، ماده را باید مشخص بفرمایید.

انصاری - جناب آقای آرمین! اولاً شما در جایگاه رئیس حق ندارید تشخیص خودتان را اعمال بکنید، طبق آئین‌نامه شما باید... (نایب رئیس - آقای انصاری شما ماده را بفرمایید) ماده (۸۳) آئین‌نامه! ببینید! اولاً تذکر من به جناب عالی ماده (۲۳) آئین‌نامه هم هست، شما باید مجلس را طبق آئین‌نامه اداره کنید. هیچ کجای آئین‌نامه نیامده که نماینده مکلف است شماره ماده را بگوید. اما ماده (۸۳) مراحل رسیدگی به اشکالات شورای نگهبان را می‌گوید. ماده (۱۸۲) هم مسأله ارجاع به تشخیص مصلحت را می‌گوید.

شما می‌خواهید بدون بحث در اینجا از مجلس رأی بگیرید که مجلس بر نظر خودش پافشاری دارد. من از مجلس محترم الان سؤال می‌کنم، از خود جناب عالی هم به عنوان رئیس جلسه سؤال می‌کنم، (۱۶) موردی که شورای نگهبان ایراد گرفته، چه بوده است؟ چرا و به چه دلیل کمیسیون قضائی می‌گوید مصلحت کشور

پافشاری بر این موارد است؟ موارد را تکثیر کردند و ما هم دیدیم، (۱۶) اشکال را در کازیه هم گذاشته‌اند. ولی ادله‌ای که در کمیسیون قضائی اقامه شده و کمیسیون قضائی نظر شورای نگهبان را نپذیرفته، ما هیچکدام را نشنیدیم. مخبر کمیسیون باید به جلسه گزارش کند که چرا اشکال شورای نگهبان را قبول ندارند و ما به چه دلیل بر نظر اولیه کمیسیون قضائی پافشاری می‌کنیم و رأی بدهیم تا به مجمع تشخیص مصلحت برود؟ این شکلی که ما راحت‌ترین کار را ارجاع به مجمع تشخیص انتخاب می‌کنیم و از حق مجلس صرف‌نظر می‌کنیم، من این را خلاف قانون اساسی و خلاف آئین‌نامه می‌دانم. لذا باید آقایان یک، یک موارد را اینجا مطرح کنند. دلیل نپذیرفتن اشکال شورای نگهبان را بگویند. اگر مجلس مصلحت نظام را تشخیص می‌دهد که بر نظر کمیسیون قضائی پافشاری کند، آن وقت بدهد و به مجمع تشخیص مصلحت برود. از جناب عالی و مجلس محترم عذرخواهی می‌کنم. اینجا هم اصل (۱۱۲) قانون اساسی و هم مواد (۸۳) و (۱۸۲) آئین‌نامه و مواد مختلف مربوط به این موارد هست.

نایب رئیس - من ماده (۱۸۲) را جهت اطلاع برادر عزیزمان جناب آقای انصاری قرائت می‌کنم تا اعتراض ایشان روشن بشود تا چه حد وارد است.

ماده (۱۸۲) - در صورتی که نمایندگان نسبت به اجرای آئین‌نامه داخلی مجلس تخلفی را که مربوط به همان جلسه باشد مشاهده نمایند، حق دارند بلافاصله مورد تخلف را با استناد به ماده مربوطه بدون خروج از موضوع حداکثر ظرف پنج دقیقه تذکر دهند.

بنابراین در آئین‌نامه تأسی شده‌است که با استناد به ماده مربوطه. یعنی وقتی نماینده‌ای تذکر می‌دهد، حتماً باید ماده مربوطه را مشخص بکند و با استناد به آن و بدون خروج از موضوع صحبت کند. (مرعی - یک استثناء دارد آقا! و آن اینکه ایشان پدر آئین‌نامه است!) خواهش می‌کنم بفرمایید.

در مورد اصل تذکر ایشان، ببینید! این موارد اشکال شورای نگهبان تکثیر شده است و در کازیه همه نمایندگان قرار گرفته است. موارد مفصل است. (۱۶) مورد اشکال است. موضوع هم لایحه موافقتنامه بین دو کشور و بین دو دولت است. اصل بر این است که در این طور موارد دولت با توجه به مصالح کشور اقدام به عقد موافقتنامه‌ای با یک کشور خارجی کرده است. ایرادات هرچه که باشد مسأله مصالح کشوری مطرح است که دولت در عقد معاهده یا موافقتنامه در نظر گرفته است.

بنابراین تصویر بر این است که نمایندگان محترم به این قضیه تأکید و اشراف دارند، لزومی ندارد ما یکی، یکی این اشکالات را بخوانیم، مطرح بکنیم و وقت مجلس را بگیریم. واقعاً اگر مجلس محترم، نمایندگان محترم فکر می‌کنند که ما باید یکی، یکی این مواد را بخوانیم و روی آن بحث بکنیم و جلو برویم، اشکال ندارد، ولی وقت مجلس اینطور بیخودی گرفته می‌شود. ما در موارد گذشته هم دقیقاً همینطوری مطرح کردیم. این اولین لایحه موافقتنامه‌ای نیست که در مجلس مطرح می‌شود. در موارد دیگری هم به همین ترتیب عمل شده است.

گلباز - اخطار دارم.

نایب رئیس - آقای گلباز بفرماید.

جعفر گلباز - بسم الله الرحمن الرحيم. اخطار بنده اصل (۱۱۲) قانون اساسی است. مجمع تشخیص مصلحت نظام برای تشخیص مصلحت در مواردی که مصوبه مجلس شورای اسلامی را شورای نگهبان خلاف موازین شرع و یا قانون اساسی بداند و مجلس با در نظر گرفتن مصلحت نظام نظر شورای نگهبان را تأمین نکند و الی آخر...

یعنی یکی از مواردی که مجمع تشخیص مصلحت نظام می‌تواند در اختلاف بین مجلس و شورای نگهبان داورى بکند، وقتی است که شورای نگهبان مصوبه مجلس را خلاف شرع و قانون اساسی بداند و تصریح کرده است و مجلس با در نظر

گرفتن مصلحت نظام نظر شورای نگهبان را تأمین نکند، یعنی منظور کمیسیون قضائی نیست، منظور مجلس است، باید مجلس با در نظر... (نایب رئیس - آقای گلپایا! مجلس با رأی خودش ... خواهش می‌کنم) بله، مجلس با رأی خودش. ولی آقای رئیس اینکه شما می‌خواهید این را یک رویه قرار بدهید، مثلاً (۱۶) مورد فرمودید که شورای محترم نگهبان ایراد گرفته و رد کرده و گفته با قانون اساسی و شرع مقدس اسلام مغایرت دارد، این موارد در این شلوغی‌های مجلس که مجلس بود دو، سه نوبته کار می‌کرد و کازیه نمایندگان پرازنامه‌ها و پراز مسائل زیادی بود که واقعاً وقت نبود اکثر نمایندگان اینها را مطالعه بکنند. (۱۶) مورد است، اگر ما به استناد اینکه این به نمایندگان محترم ابلاغ شده، بخواهیم اینها را یکجا رأی بگیریم، اولاً این برخلاف روح قانون اساسی است، دوم اینکه برخلاف وظیفه خود مخبر کمیسیون قضائی است، باید توضیح بدهد. در گذشته هم توضیح داده می‌شده. بعد هم ایجاد یک رویه (به نظر من) نامناسب است که ما بگوییم آقا! وقت مجلس گرفته می‌شود، مجلس وقت خود را برای چه کاری می‌خواهد؟ وقت مجلس برای همین کارهاست. یعنی این کار که می‌خواهد به مجمع برود، بارها تأکید کرده‌ایم، مجمع به عنوان یک داور سوّم که انتخاب می‌شود، اتفاقاً در این موارد باید مجلس با بصیرت و بینایی بیشتری عمل بکند که در حقیقت مجمع یک اصالت جدی مثل مجلس که برای قانونگذاری ندارد. مرکز قانونگذاری کشور مجلس است. ما وقتی به مجمع می‌فرستیم، یعنی شورای نگهبان به خاطر مصلحت نظام از آن خلاف شرع و مخالفت قانون اساسی عدول می‌کند، مجلس شورای اسلامی هم از قانونگذاری خود عدول می‌کند مجلس شورای اسلامی هم از قانونگذاری خود عدول می‌کند، یک مرجع ثالث و سوّم را به عنوان داور انتخاب می‌کند، توقع شما این است که ما بدون اینکه بدانیم به چه مواردی می‌خواهیم رأی بدهیم، مصلحت نظام را در نظر بگیریم، می‌خواهید (۱۶) مورد را به قول روزنامه‌ها فله‌ای رأی بگیریم به مجمع

بفرستیم.

من احساس می‌کنم این یک رویه خیلی بدی خواهد بود و به مصلحت خود مجلس نیست.

نایب رئیس - آقای گلباز! اخطار قانون اساسی شما وارد نیست. مجلس با رأی‌گیری خودش می‌تواند تشخیص بدهد، (یعنی در آن ماده و اصلی که قرائت فرمودید) با رأی مجلس مشخص می‌شود.

لایحه‌ای است که قبلاً مطرح شده است و در صحن علنی مجلس مورد بحث قرار گرفته، شما به آن رأی داده‌اید و اشکالات شورای محترم نگهبان هم در اختیار نمایندگان قرار گرفته، حالا اگر به دلیل شلوغی یا هر علت دیگری بعضی از دوستان نتوانستید این موارد را ببینند یا پیگیری نکنند، آن مشکل، دیگر مشکل کلّ مجلس نیست. بنابراین اخطار وارد نیست.

نوبخت حقیقی - تذکر دارم.

نایب رئیس - آقای نوبخت بفرماید.

محمد باقر نوبخت حقیقی - بسم الله الرحمن الرحيم. من هم با تأکید بر اصل (۱۱۲) قانون اساسی این اخطار را خدمت جنابعالی منعکس می‌کنم. همانطور که تجربه گذشته مجلس نشان داد، بارها پیش آمد که شورای محترم نگهبان روی مصوبات مجلس نکاتی را برشمرد که مجلس در بازبینی مجدد متوجه شد که باید این اصلاح را انجام بدهد. همواره این طور نبوده است که مجلس بر مصوبات پیشین خودش پای بفشارد.

اما اینکه آیا مجلس الان در موقعیتی قرار دارد که بخواهد اصرار بر مصوبه پیشین داشته باشد و آن را همواره به مصلحت بداند، این احراز نشده است. اینکه مخبر محترم کمیسیون کلی بیان بکنند و مورد به مورد بحث نشود و چه بسا اینکه در داخل این مباحثات پیشنهادی از اصلاح کمیسیون رأی نیاورد و نمایندگان

پیشنهادی بدهند که آن پیشنهاد به تصویب برسد. ما که به هر صورت موظف نیستیم آنچه که دولت محترم در یک قرار داد دوجانبه با کشور خارجی پیش نویس اولیه را امضا می‌کند، ما حتماً مهر تأیید بر آن بزنیم. مجلس به عنوان نماینده ملت مستقل است، می‌تواند اشکالاتی را هم در این رابطه داشته باشد. اجازه بدهید بنده یک نکته دیگری را هم یادآور بشوم. یک مجلس مقتدر مجلسی نیست که همواره بر بالای سر او مجمع تشخیص مصلحت بیاید و مصوبات دیگری را بیان بکند. اجازه بفرمایید فقط در موارد خاص مسائل به مجمع تشخیص مصلحت کشیده بشود و اگر تکرر ادامه پیدا بکند، آنگاه مجلس از این موقعیت و جایگاه خودش سقوط خواهد کرد و من از جناب عالی استدعا دارم وقت مجلس مهم است، ولی مهمتر مصالح مملکت است. به همین جهت اجازه بفرمایید که مورد به مورد ما بحث کنیم.

نایب رئیس - آقای دکتر نوبخت! از تذکر شما متشکرم. شما دقت بفرمایید، ببینید! این یک قانون عادی نیست. این لایحه موافقتنامه بین دو کشور است. ما نمی‌توانیم در مجلس بیاییم بنشینیم و مواد این موافقتنامه را تغییر بدهیم. دولت است که یا دولت دیگری دارد موافقتنامه‌ای را امضا می‌کند. یا این موافقتنامه امضا می‌شود یا نمی‌شود، اینکه ما بیاییم یک به یک موارد اشکال شورای محترم نگهبان را اینجا مطرح بکنیم، نظر کمیسیون رأی نیاورد، نماینده طبق پیشنهاد شما بلند شود و پیشنهاد جدیدی بدهد، اساساً لایحه موافقتنامه تغییر می‌کند. ما یا می‌توانیم کل آن را بپذیریم یا نپذیریم. یعنی یا باید بگوییم که ایرادات شورای محترم نگهبان وارد است و ما این موافقتنامه را رد می‌کنیم و دولت مجاز به عقد موافقتنامه با کشور خارجی نیست، یا می‌توانیم بگوییم که این موافقتنامه را رأی می‌دهیم، برود در مجمع تشخیص مصلحت روشن شود.

این را هم در طول بررسی شما یک بار به این موافقتنامه رأی دادید، مسأله در

کمیسیون مطرح شده است. اگر کسی اعتراض و حرفی داشته، می توانسته برود در کمیسیون شرکت بکند، آنجا بحث آن را انجام بدهد و در نظر کمیسیون تأثیر بگذارد. من تعجب می کنم یک چنین مسأله روشنی را ما داریم این طوری بحث می کنیم. به هر حال اگر تذکرات بخواهد ادامه پیدا بکند، من حرفی ندارم، بیایم یکی، یکی اینها را اینجا مورد به مورد و بند به بند مطرح بکنیم... بله، اجازه بفرمایید. اگر ما در این مورد تازه اعتراضات (تذکرات) را وارد بدانیم، آن وقت طبق ماده (۲۰۶) آئین نامه باید اینگونه عمل بکنیم. در صورتی که مجلس آنها را وارد بداند، دولت موظف است در مسائل مورد اعتراض با طرف متعاقد مجدداً وارد مذاکره شود. یعنی اصل موافقتنامه زیر سؤال می رود، مجدداً مذاکرات جدیدی انجام می شود. (سلیمانی - تذکر دارم) آقای سلیمانی بفرمایید.

داود سلیمانی - بسم الله الرحمن الرحيم. من هم فکر می کنم که تذکر آئین نامه ای دوستان وارد است. ماده (۱۸۷) بعد از اینکه آن رأی گیری نسبت به مصوبه بوجود می آید، به شورای نگهبان ارسال می شود، اگر این مصوبه هنوز وافی به نظرات شورای نگهبان نباشد، (این قسمت را دقت بکنید) مجدداً در مجلس مطرح می شود. مطرح شدن با چاپ شدن و در کازیه قرار گرفتن فرق دارد. این باید بیاید در مجلس مطرح بشود، در صورتی که مجلس با در نظر گرفتن حفظ مصلحت نظام همچنان بر رأی خود باقی باشد، رئیس مجلس مصوبه مذکور را به مجمع تشخیص مصلحت ارسال می کند.

بنابراین مطرح شدن آن در مجلس حق قانونی مجلس است و باید ما بدانیم چرا؟ و در آن کمیسیون باید بیاید گزارش بدهد و بگوید چرا و به چه دلیل مجدداً بر این مصوبات تأکید می کند. اگر این گزارش را بدهند، یعنی مطرح شده است. در غیر این صورت بگوییم این را در کازیه های شما گذاشتیم، شما بروید بخوانید، این معنای مطرح شدن در مجلس نیست. ضمن اینکه تمامی معاهدات باید در مجلس

بیاید و بررسی بشود و مجلس حق تغییر هم دارد. این دیگر به دولت مربوط می‌شود که بتواند آنجا چانه زنی بکند، نظر ملت را تأمین بکند یا خیر. متشکرم.

نایب رئیس - آقای سلیمانی! تذکر شما تکراری بود. شما می‌گویید مجدداً مطرح شود یعنی اینکه مخبر کمیسیون بیاید موارد اشکال شورای نگهبان را یکی، یکی تشریح بکند. این تفسیر شماست. مطرح شود همین گزارش است و بعد نظر... (موسوی - اخطار دارم) علی‌ای حال اجازه بفرمایید، خواهش می‌کنم تذکرات را متوقف بکنید. حالا با توجه به اینکه دوستان زیادی تذکر دارند، از مخبر کمیسیون... (موسوی - خارج از آن مواد است) خوب، خارج از این باشد که نمی‌شود. ما راجع به این به نتیجه رسیدیم. من از مخبر کمیسیون می‌خواهم بیاید و توضیح بدهد. دیگر اعتراض برای چیست؟ دوستان توجه بفرمایند، با توجه به اینکه ثبت نامی در مخالفت نشده است بعد از توضیح مخبر محترم کمیسیون ما رأی‌گیری خواهیم کرد. آقای کاظمی بفرمایید.

محمد کاظمی (مخبر کمیسیون قضائی و حقوقی) - جناب آقای آرمین! من یک مطلبی را توضیح بدهم. وقتی که بحث اعتراض شورای نگهبان مطرح شد، دوستانی که در دوره‌های قبل در مجلس بودند این طوری فرمودند که ما چون نمی‌توانیم در اصل این موافقتنامه هیچ تغییری بدهیم، بنابراین اصلاً نباید وارد جزئیات بشویم و باید قبول نکنیم تا به مجمع برود و دلیل آن هم این بود که در دوره‌های گذشته به همین سیاق عمل می‌شده بنابراین آنچه را که من الان در جزئیات می‌خواهم بخوانم یا توضیح بدهم، جناب آقای آرمین! این نظر کمیسیون نیست، چون کمیسیون اصلاً وارد جزئیات نشده، اگر نمایندگان محترم علاقه دارند که در مورد جزئیات توضیح داده بشود که بیشتر هم بر می‌گردد به مسائلی که ماهیت قضائی دارد، باید برگردانند به کمیسیون، کمیسیون روی تک تک ایرادات شورای نگهبان بررسی کند، نظر بدهد، ممکن است بعضی‌ها را قبول کند و بعضی‌ها را

قبول نکند و بعد بیايد توضیح بدهد. و الا قرائت ایرادات برای من مشکلی ندارد، می‌خواهید توضیح بدهم. (یکی از نمایندگان - جزئیات بررسی شده؟) خیر، جزئیات بررسی نشده دیگر حالا مجلس تصمیم بگیرد.

نایب رئیس - نظم جلسه را رعایت بفرمایید. متشکر (تعدادی از نمایندگان - برای چه؟) بسیار خوب، پیشنهادی نرسیده، رأی گیری می‌کنیم. حضار ۱۹۴ نفر شما ماده را قرائت بفرمایید. (گلبلز - آقای رئیس! باید به کمیسیون برگردد، شاید در مواد نظرشان تغییر کند) آقای گلبلز! خواهش می‌کنم بفرمایید بنشینید، بفرمایید خواهش می‌کنم، نظم جلسه را رعایت بفرمایید.

ابوترابی فرد - تذکر دارم.

نایب رئیس - آقای ابوترابی بفرمایید.

سید محمد حسن ابوترابی فرد - با سلام و تشکر از حضرت عالی و نمایندگان محترم. جناب آقای آرمین! به نظرم مباحثی که امروز مطرح شد، می‌تواند بسیار در روند آینده مجلس مؤثر باشد، حضرت عالی دیدید که با توجه به ماده (۱۸۶) آئین‌نامه بعد از اینکه مصوبات مجلس به شورای نگهبان ارجاع شد و شورای نگهبان نسبت به آن مصوبات نقدی داشت، بر می‌گردد به کمیسیون، کمیسیون باید با اعلام وقت قبلی از نمایندگان شورای نگهبان دعوت و موضوع را مورد بررسی قرار بدهد، نمایندگانی که پیشنهاد اصلاحی دارند در کمیسیون شرکت کنند، نظرات‌شان را بدهند، یعنی کاملاً بحث مورد بررسی قرار بگیرد، بعد در صحن مجلس (همانطور که آقای دکتر سلیمانی فرمودند) حالا با حاشیه‌ای هم که حضرت عالی داشته‌اید در صحن مجلس مطرح بشود و راجع به آن تصمیم گیری بشود.

متأسفانه این مراحل در کمیسیون انجام نشده و طی نشده. بنده می‌خواهم این را محضر شما و نمایندگان محترم عرض کنم، علاوه بر اینکه عدم طی این مراحل در کمیسیون، خودش عدم رعایت این ماده آئین‌نامه است، یک انعکاس منفی

خارجی هم دارد، شما مستحضرید، امروز در جامعه اینطور مطرح می‌شود که شورای نگهبان در مقابل مجلس قرار گرفته یا مجلس در مقابل شورای نگهبان که طرح اینگونه مسائل به ضرر هر دو نهاد قانونی کشور است. ما به هر میزان که در مورد تعارض نظر شورای محترم نگهبان با مصوبات مجلس طبق آئین‌نامه عمل کنیم و این اختلافات را به حداقل برسانیم، یقیناً آثار و نتایج مثبتی برای جامعه دارد. لذا امیدواریم حضرت عالی این تذکر را به کمیسیون بدهید، همانطور که صریحاً مخبر فرمودند در کمیسیون طبق آئین‌نامه عمل نشده، ریز و جزئیات نظر شورای نگهبان مورد بررسی و تحلیل قرار نگرفته و کاملاً رد شده و الان این طور در مجلس دارد مطرح می‌شود. ان شاء الله با تذکر شما به نمایندگان محترم در آینده روال بهتری داشته باشد. با تشکر

سلیمانی - تذکر دارم.

نایب رئیس - متشکرم، آقای سلیمانی، بفرمایید. (مرعی - آقا چقدر تذکر؟ بگیرد برویم!) طبق آئین‌نامه ما باید تذکرات را بپذیریم، بفرمایید. اگر تذکرات تکرار بشود قطع می‌کنیم.

حسن سلیمانی - بسم الله الرحمن الرحيم. عزیزان استدعا می‌کنم توجه بفرمایید! در رابطه با نحوه رسیدگی به ایرادات شورای نگهبان در فصل ارجاع مصوبات مجلس به شورای نگهبان و مراحل رسیدگی آنها مشخص شده، در ماده (۱۸۷) در تعیین تکلیف آن بایستی که کل ماده را با هم دید، اینها وقتی که جزیی نگاه می‌شود، این با استنباطی که جناب آقای آرمین داشت از آن به دست می‌آید، ولی وقتی که ماده کامل نگاه بشود، این قسمت نیست. بحث در مورد اینکه اگر شورای نگهبان ایرادی گرفت، مجلس می‌تواند اصلاً آن را لحاظ نکند در آئین‌نامه (قید) نشده، در آئین‌نامه ایجابی بحث شده، گفته «پس از بررسی گزارش کمیسیون که در آن نظر شورای نگهبان ملحوظ شده است» یعنی اینکه مجلس و کمیسیون باید نظر شورای

نگهبان را رعایت کنند، مطابق تشخیصی که دارند. بعد این می‌آید در صحن، رأی‌گیری می‌شود، بر می‌گردد به شورای نگهبان. می‌گوید چنانچه در این حالت شورای نگهبان آن اصلاحات را وافی به منظور ندانست به مجلس بر می‌گردد و مجلس رأی‌گیری می‌کند، آن وقت می‌رود به شورای نگهبان. بنابراین ابتداء به ساکن فقط وقتی که ایرادات شورای نگهبان اعلام می‌شد آمد و رفت کمیسیون و برگشت، نمی‌شود این را به مجمع فرستاد (جبارزاده) - این یک چیز دیگری است، این یک مقوله جدیدی است) باید بعداً لحاظ بشود.

نایب رئیس - بسیار خوب، اجازه بفرمایید، (قربانی - تذکر دارم) چون تذکرات تکراری می‌شود، خواهش می‌کنم، من دیگر تذکرات را آقای قربانی! خواهش می‌کنم، (قربانی - تکراری نیست) اجازه بفرمایید ما رأی‌گیری کنیم، من تذکرات را وارد نمی‌دانم و رأی‌گیری می‌کنم، موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی و یک دولت خارجی است، مجلس می‌تواند با در نظر گرفتن مصالحی که دولت دیده‌است، با تأیید آن مصالح به این موافقتنامه رأی بدهد و می‌تواند رأی ندهد. بنابراین ما نظر کمیسیون که بدون اصلاح بر نظر و مصوبه قبلی خود اصرار نموده‌است را به رأی می‌گذاریم، عنوان را بخوانید.

موسوی - آقای رئیس نمی‌توانید رأی بگیرید!

منشی (جبارزاده) - لایحه موافقتنامه همکاری قضائی در زمینه‌های حقوقی، بازرگانی، کیفری، احوال شخصیه، استرداد مجرمان و انتقال محکومان به زندان و تصفیه ترکه‌ها بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه که پس از تصویب مجلس شورای اسلامی مورد ایراد شواری محترم نگهبان قرار گرفته بود در جلسه مورخه ۱۳۸۰/۵/۲۱ کمیسیون قضائی با حضور نماینده آن شورا مطرح گردید و پس از بحث و تبادل نظر مبادرت به رأی‌گیری شده و کمیسیون بدون اصلاح بر نظر و مصوبه قبلی خود اصرار نمود. این را ما به رأی می‌گذاریم،

کمیسیون بر نظر قبلی خودش اصرار دارد، با حضور شورای محترم نگهبان هم بررسی کردند، اگر مجلس محترم به این مصوبه کمیسیون رأی بدهد، به مجمع تشخیص مصلحت ارجاع خواهد شد، این را شما به رأی بگذارید.

نایب رئیس - حضار ۱۹۴ نفر، موافقان با لایحه قرائت شده، موافقتنامه همکاری قضائی در زمینه‌های حقوقی، بازرگانی، کیفری، احوال شخصیه، استرداد مجرمان آنگونه که قرائت شد قیام بفرمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد، به کمیسیون ارجاع می‌شود.^(۱)

تصویب مجدد لایحه مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام
(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۲))

رئیس - دستور را مطرح بفرمایید.

منشی (خالقی) - دستور اوّل گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی در مورد لایحه موافقتنامه همکاری قضائی در زمینه‌های حقوقی، بازرگانی، کیفری، احوال شخصیه، استرداد مجرمان و انتقال محکومان به زندان و تصفیه ترکه‌ها بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) است. مخبر محترم کمیسیون تشریف بیاورید.

محمد کاظمی (مخبر کمیسیون قضائی و حقوقی) - بسم الله الرحمن الرحيم.

گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی به مجلس شورای اسلامی
لایحه موافقتنامه همکاری قضائی در زمینه‌های حقوقی، بازرگانی، کیفری،

(۱) به نقل از مفروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری، جلد ۱۲۹ مورخ ۱۳۸۰/۶/۴.

(۲) همین مجبوعه، صفحه ۱۴۲.

احوال شخصیه، استرداد مجرمان و انتقال محکومان به زندان و تصفیه ترکه‌ها بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه که پس از تصویب مجلس شورای اسلامی مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۵ کمیسیون با حضور نماینده آن شورا مطرح گردید و پس از بحث و تبادل نظر کمیسیون بدون اصلاح بر نظر قبلی خود اصرار نمود. اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون قضائی و حقوقی - سید ناصر قوامی

خدمت همکاران محترم عرض کنم که این لایحه در جهت ایجاد تسهیلات و به منظور حل و فصل مسائل حقوقی بین اتباع کشور و جمهوری اسلامی و جمهوری عربی سوریه بین دو دولت برگزار شده و مورد موافقت قرار گرفته. شورای محترم نگهبان ایراداتی را مطرح کرده بود که در کمیسیون در دور اول مطرح شد و نظر کمیسیون این بود با توجه به این که این لایحه بین دو دولت تنظیم شده و ما نمی‌توانیم تغییراتی در آن لایحه بدهیم. فلذا بدون تغییرات در صحن علنی مطرح شد که بنا شد دوباره در کمیسیون مطرح بشود.

خدمت همکاران محترم عرض می‌کنم که اساس ایرادات شورای محترم نگهبان این است که چون قضات دادگستری و محاکم سوریه باید مسائل قضائی اتباع ایرانی را انجام بدهند و قضات آنجا طبق شرایط و مقررات شرع مقدس اسلام برای قضاوت انتخاب نشده‌اند، فلذا از این جهت لایحه مخالف شرع است و از این جهت در مواردی اطلاق این مواد و برخی از مواد این لایحه را خلاف شرع دانسته‌اند. باز آنچه که در کمیسیون مطرح شد این بود که به هر حال قضات محاکم سوریه بایستی انجام پاره‌ای از مسائل حقوقی و قضائی شهروندان ایرانی را انجام بدهند و علی‌القاعده ما در انتخاب قضات محاکم سوریه نمی‌توانیم نقش داشته باشیم و نمی‌توانیم بگوییم که قضات آنجا حتماً شرایطی را داشته باشند که ما برای امر

قضاوت قائل هستیم.

فلذا کمیسیون باز هم بر نظر خودش باقی ماند و بدون پذیرش هیچ یک از ایرادات شورای نگهبان قرار شد که در اینجا مطرح بشود و ان شاء الله این لایحه به مجمع تشخیص مصلحت برود و در آنجا اتخاذ تصمیم بشود. والسلام.

منشی (جبارزاده) - جناب آقای رئیس! با توجه به اینکه کمیسیون قضائی لایحه موافقتنامه را که مورد ایراد شورای محترم نگهبان بود، عیناً تصویب کرده است. یعنی تغییرات مورد نظر شورای محترم نگهبان را نداده. لذا لایحه موافقتنامه همکاری قضائی در زمینه‌های حقوقی، بازرگانی، کیفری، احوال شخصیه، استرداد مجرمان و انتقال محکومان به زندان و تصفیه ترکه‌ها بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه مجدداً به رأی مجلس گذاشته می‌شود، اگر مجلس بر نظر خود باقی بود، به مجمع تشخیص مصلحت نظام خواهد رفت.

رئیس - حضار ۲۰۴ نفر، موافقین با این مصوبه کمیسیون که همان مصوبه قبلی است قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ^(۱) طبعاً به مجمع مصلحت می‌رود. ^(۲)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری، جلسه ۱۶۲ مورخ ۱۳۸۰/۸/۳۰.

(۲) برای اطلاع از مصوبه مجمع در این خصوص به فصل ششم همین مجموعه مراجعه نمایید.

مغایرت و مخالفت طرح گزینش با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۲۱۴ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۲

شورای محترم نگهبان

طرح اصلاح موادی از قانون گزینش معلمان مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴ و قانون تسری آن مصوب ۱۳۷۵/۲/۹ که یک فوریت آن در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۲/۹ تصویب شده بود، در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۷/۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) برای رسیدگی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - گزینش کارکنان رسمی دولت (مشمول قانون استخدام کشوری) فقط یک بار در آغاز ورود به دستگاه دولتی و مطابق این قانون خواهد بود.

ماده ۲ - ضوابط عمومی گزینش کارکنان دولت به قرار زیر است:

۱- قبولی در آزمون علمی.

۲- دارا بودن سلامت جسمی و روانی.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

۳- متقاضی استخدام در دولت باید مسلمان یا پیرو یکی از ادیان مصرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران باشد.

۴- متقاضی استخدام باید کتباً التزام عملی خود را به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اعلام دارد.

۵- عدم سابقه محکومیت کیفری مؤثر.

۶- عدم وابستگی تشکیلاتی به احزاب، سازمانها و گروههای غیرقانونی که رسماً غیرقانونی بودن آنها توسط نهادهای قانونی مسئول، اعلام شده است.

۷- عدم اعتیاد به مواد مخدر.

تبصره ۱ - برای احراز سلامت جسم و روان و همچنین عدم اعتیاد به مواد مخدر، گواهی مراکز بهداشت و درمان وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ملاک عمل است.

تبصره ۲ - برای احراز عدم سابقه محکومیت کیفری مؤثر، گواهی صادره از طرف اداره تشخیص هویت نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به عنوان گواهی عدم سوء پیشینه، ملاک عمل است.

تبصره ۳ - برای احراز عدم وابستگی تشکیلاتی به احزاب غیرقانونی متقاضی استخدام، دستگاه استخدام کننده از وزارت اطلاعات استعلام به عمل خواهد آورد. وزارت اطلاعات در صورت احراز وابستگی تشکیلاتی به احزاب و تشکلهای غیرقانونی، مراتب را ظرف دو ماه به دستگاه مربوطه اعلام خواهد نمود. در صورت عدم وصول پاسخ از وزارت اطلاعات طی مدت یاد شده، استخدام متقاضی توسط دستگاه استخدام کننده بلامانع است.

ماده ۳ - تعیین خط مشی و سیاست و هماهنگیهای مورد نیاز، تصویب آئین نامه ها و صدور دستورالعمل های لازم به منظور اجرای این قانون، سازماندهی، احراز صلاحیت گزینشگران، پشتیبانی علمی، تخصصی، نظارت عالیه بر حسن

اجرای امور، نقض یا ابطال آراء خلاف قانون از وظایف و اختیارات رئیس جمهور می باشد.

تبصره - رئیس جمهور می تواند تمام یا بخشی از وظایف اجرایی این قانون را به وزراء یا بالاترین مقام دستگاه های مستقل تفویض نماید.

ماده ۴ - در صورت تفویض اختیارات رئیس جمهوری مذکور در ماده (۳) این قانون، وزیر یا بالاترین مقام دستگاه مستقل به منظور انجام امور گزینش دستگاه مربوطه، نسبت به تشکیل کمیته های بررسی و تجدید نظر گزینش که براساس شرایط مقرر در آئین نامه اجرایی این قانون خواهد بود اقدام نماید.

ماده ۵ - کمیته های بررسی مکلفند حداکثر ظرف سه ماه نسبت به صدور رأی اقدام نمایند و داوطلبینی که پذیرفته نشوند می توانند حداکثر ظرف یک ماه از زمان ابلاغ رأی اعتراض خود را به مراجع صادرکننده رأی تسلیم نمایند که در این صورت کمیته های تجدید نظر در هر مرحله مکلفند ظرف حداکثر دو ماه رأی خود را صادر نمایند. نحوه و چگونگی رسیدگی، صدور آراء و ابلاغ آنها براساس آئین نامه اجرایی این قانون خواهد بود.

تبصره ۱ - در صورت عدم اعتراض داوطلب در مهلت مقرر آراء صادره قطعی و لازم الاجراء خواهد بود.

تبصره ۲ - معترضین به آرای قطعی کمیته ها می توانند حداکثر ظرف یک ماه از زمان ابلاغ رأی قطعی، به دیوان عدالت اداری شکایت نمایند.

تبصره ۳ - در صورت عدم اعلام نظر گزینش در مهلت مقرر در این ماده، دستگاه با رعایت سایر مقررات مربوطه مجاز به جذب داوطلب مورد نظر خواهد بود.

ماده ۶ - وزارتخانه های اطلاعات و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و اداره تشخیص هویت نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دیگر مراجع ذی ربط مکلفند ظرف حداکثر دو ماه پاسخ استعلام های به عمل آمده از سوی کمیته های

گزینش را اعلام نمایند.

تبصره - در صورت عدم وصول پاسخ از مراکز مربوط طی مدت یاد شده، مراجع گزینش می‌توانند نسبت به صدور رأی اقدام نمایند.

ماده ۷ - آئین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت چهار ماه توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۸ - مفاد این قانون جایگزین قانون گزینش معلمان مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴ و قانون تسری آن مصوب ۱۳۷۵/۲/۹ گردیده و کلیه قوانین و مقررات مغایر از تاریخ ابلاغ آئین‌نامه اجرایی موضوع ماده (۷) ملغی و بلااثر خواهد بود.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۳۸۳

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۲۱۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۳ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۲۹۶ مورخ ۸۰/۷/۱۲^(۱)؛ «طرح گزینش کشور» مصوب جلسه مورخ یکم مهرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- فرمان حضرت امام «ره» حکم حکومتی است و به قوت خود باقی است و همین فرمان منشاء تصویب قانون گزینش معلمان و قانون تسری آن به سایر دستگاهها شده است و عمل به همه محتوای آن شرعاً واجب و تخلف از آن جایز نیست. در این مصوبه با توجه به ماده (۸) علاوه بر حذف عبارتهای «براساس فرمان مورخ

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

۱۳۶۱/۱۰/۱۵ حضرت امام «ره» و «به منظور اجرای کامل فرمان حضرت امام «ره»» از ماده (۱) قانون گزینش مصوب ۱۳۷۴/۱/۲۰ و صدر ماده واحده قانون تسری مصوب ۱۳۷۵/۲/۵، در موارد متعددی رعایت آن فرمان نشده است، لذا حذف ابتناء طرح بر عمل به فرمان حضرت امام به مفهوم بی‌اعتنایی بلکه اعراض از فرمان آن حضرت و خلاف شرع می‌باشد.

۲- ماده (۱) که گزینش را مخصوص کارکنان رسمی دولت (مشمول قانون استخدام کشوری) نموده است با عنایت به مفاد ماده (۸) مصوبه، شامل کارکنان رسمی تعدادی از دستگاهها و کارکنان قرار دادی و پیمانی نمی‌شود و اجازه ورود افراد ناصالح را در موارد فوق می‌دهد، لذا خلاف موازین شرع و مغایر با صدر اصل سوم قانون اساسی^(۱) و بند (۹) این اصل^(۲) شناخته شد.

۳- قید «فقط یک بار» در ماده (۱) از این جهت که مانع اعمال وظایف گزینش در مراحل مختلف استخدام و همچنین در موارد مربوط به ورود ثانوی کارکنان به دیگر دستگاهها می‌باشد، خلاف موازین شرع و خلاف صدر اصل سوم قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

۴- بند (۲) ماده (۲) از این جهت که اطلاقش شامل افرادی می‌شود که به تخصص آنها نیاز است و عدم سلامت جسمی آنان در حدی نیست که به کار آنها لطمه بزند، مغایر بند (۹) اصل ۳^(۴) و اصل ۲۸^(۵) قانون اساسی شناخته شد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۲) همان.

(۳) همان.

(۴) همان.

(۵) اصل بیست و هشتم: هر کس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند. دولت موظف است به رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون برای همه افراد امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای

۵- اشتغال در برخی مشاغل و دستگاهها نیاز به شرایط خاصی دارد که قبلاً در تبصره (۱) ماده واحده قانون تسری، آن مواد استثناء شده بود لکن با توجه به مفاد ماده (۸) مصوبه مفاد تبصره مذکور لغو شده است همچنین برای بعضی مشاغل علاوه بر شرط اسلام، شرایط ایمان و عدالت و اجتهاد نیز لازم است که در مصوبه ذکر نشده، لذا بند (۳) ماده (۲) از این جهت که برای تمام مشاغل و همه دستگاهها صرفاً شرط اسلام را کافی می‌داند خلاف موازین شرع شناخته شد.

۶- بند (۴) ماده (۲) از این جهت که اطلاقش شامل فرد یا افرادی می‌شود که علی رغم عدم اعتقاد و عدم التزام عملی به احکام اسلام، ولایت فقیه و نظام جمهوری اسلامی، صرفاً به صورت کتبی التزام خود را اعلام نمایند با توجه به فرمان حضرت امام «ره» خلاف شرع شناخته شد.

۷- عدم قید کلمه «سابقه» در بند (۶) ماده (۲) از این جهت که مستلزم اجازه ورود افرادی می‌شود که سابقه وابستگی یا هواداری داشته و یا فعلاً هوادار هستند و همچنین از این جهت که اجازه ورود افراد وابسته یا هوادار گروههایی را می‌دهد که غیرقانونی بودن آنها اعلام نشده ولی فعالیت غیرمشروع و یا ضدنظام اسلامی دارند، خلاف شرع شناخته شد.

۸- منحصر کردن طریق احراز مراجع موضوع تبصره‌های (۱)، (۲) و (۳) ماده (۲) از این جهت که احراز از طرق معتبر دیگر نیز ممکن است. خلاف موازین شرع تشخیص داده شد.

۹- با توجه به ماده (۸) مصوبه لغو مفاد بندهای (۲)، (۳) و (۴) ماده (۲) قانون تسری که عبارتند از (التزام عملی به احکام اسلام، اعتقاد و التزام به ولایت فقیه و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی، عدم اشتغال به فساد اخلاقی و تجاهر به فسق) با

عنایت به فرمان حضرت امام «ره» خلاف شرع شناخته شد.

۱۰- با توجه به ماده (۸) مصوبه حذف عبارت «اقلیتهای مذهبی مصرح در قانون اساسی و ... در هر حال نباید متجاهر به نقض احکام اسلامی باشند» از این جهت که افرادی از اقلیتهای مذکور که احکام اسلامی را در ملاء عام نقض می نمایند منعی برای بکارگیری آنان وجود ندارد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

۱۱- شرایط صلاحیتی گزینشگران موضوع ماده (۱۳) قانون تسری که عیناً از فرمان حضرت امام «ره» برداشت شده است با توجه به مفاد مواد (۳) و (۸) مصوبه حذف گردیده است لذا عدم درج این شرایط خلاف موازین شرع شناخته شد. همچنین ماده (۳) مصوبه احراز صلاحیت گزینشگران را از وظایف و اختیارات رئیس جمهور دانسته است در صورتی که این مورد از اموری است که نیاز به قانون دارد لذا ماده مذکور از این جهت خلاف اصل ۸۵^(۱) شناخته شد.

۱۲- ماده (۴) از این جهت که شامل مواردی می شود که نیاز به تقنین دارد، خلاف اصل ۸۵ قانون اساسی^(۲) شناخته شد. همچنین در این ماده مواردی به آئین نامه محول شده است که ممکن است مفاد فرمان حضرت امام «ره» در آن لحاظ نگردد، لذا خلاف موازین شرع شناخته شد.

۱۳- در ماده (۵) برای نحوه و چگونگی رسیدگی، صدور آراء و ابلاغ آنها هیچ ضابطه ای تعیین نشده است و این موارد از اموری است که نیاز به تقنین دارد لذا واگذاری آن به آئین نامه خلاف اصل ۸۵ قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

۱۴- اطلاق تبصره (۳) ماده (۵) از این جهت که تجویز ورود افراد ناصالح را می نماید خلاف موازین شرع شناخته شد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

(۲) همان.

(۳) همان.

۱۵- در خصوص ماده (۸) لازم است تصریح گردد که قوانین مربوط به استخدام جانبازان و یا موارد موضوع تبصره (۱) ماده واحده قانون تسری، ملغی شده است یا خیر و همچنین لازم است قوانین مغایر احصاء گردد تا اظهار نظر به عمل آید.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۵۳۵ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۳۸۳ مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۲ و پیرو نامه شماره ۱۲۱۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۳، طرح گزینش کشور که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - براساس فرمان مورخ ۱۳۶۰/۱۰/۱۵ حضرت امام خمینی (ره) گزینش داوطلبان استخدام در کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، نهادهای انقلاب اسلامی،

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

مؤسسات و شرکتهای دولتی و شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی گاز ایران و شرکت ملی صنایع پتروشیمی، مؤسسات و شرکتهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام و یا تصریح نام است مانند سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان صنایع ملی ایران، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، شهرداریها، سازمان تأمین اجتماعی و نیز بانکها و نهادهای عمومی غیردولتی مشمول این قانون خواهند بود.

تبصره - اعضای هیأت علمی و داوطلبان ورود به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی (غیر بورسیه و غیر متعهد خدمت)، قضات، پرسنل نظامی و غیرنظامی، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و کارکنان وزارت اطلاعات از شمول این قانون مستثنی بوده و تابع مقررات مربوط به خود خواهند بود.

ماده ۲ - ضوابط عمومی گزینش کارکنان دولت به قرار زیر است:

۱- قبولی در آزمون علمی.

۲- دارا بودن سلامت جسمی و روانی متناسب با نیاز شغلی مذکور در سایر قوانین.

۳- متقاضی استخدام در دولت باید مسلمان یا پیرو یکی از ادیان مصرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران باشد.

۴- التزام به رعایت احکام اسلامی و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اجتناب از محرمات با اعلام کتبی داوطلب مگر آنکه خلاف آن با ادله معتبر قانونی اثبات شود.

۵- عدم سابقه محکومیت کیفری مؤثر.

۶- عدم سابقه وابستگی تشکیلاتی به احزاب، سازمانها و گروههای غیرقانونی که غیرقانونی بودن آنها رسماً توسط نهادهای قانونی مسئول اعلام شده است، مگر آنکه توبه آنها احراز شود.

۷- عدم اعتیاد به مواد مخدر.

تبصره ۱ - برای احراز سلامت جسم و روان و همچنین عدم اعتیاد به مواد مخدر، گواهی مراکز بهداشت و درمان وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ملاک عمل است.

تبصره ۲ - برای احراز عدم سابقه محکومیت کیفری مؤثر، گواهی صادره از طرف اداره تشخیص هویت نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به عنوان گواهی عدم سوء پیشینه، ملاک عمل است.

تبصره ۳ - برای احراز عدم سابقه وابستگی به احزاب، سازمانها و گروههای غیرقانونی، متقاضی استخدام دستگاه استخدام کننده از وزارت اطلاعات استعلام به عمل خواهد آورد. وزارت اطلاعات در صورت احراز سابقه وابستگی تشکیلاتی به احزاب و تشکلهای غیرقانونی، مراتب را ظرف دو ماه به دستگاه مربوطه اعلام خواهد نمود، در صورت عدم وصول پاسخ از وزارت اطلاعات طی مدت یاد شده استخدام متقاضی توسط دستگاه استخدام کننده بلامانع است.

تبصره ۴ - اقلیتهای مذهبی مصرّح در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از نظر اعتقادی و عملی با رعایت قوانین و مقررات مربوطه تابع شرایط خاص می باشند و در هر حال نباید متجاهر به نقض احکام اسلامی باشند.

ماده ۳ - تعیین خط مشی و سیاست و هماهنگی های مورد نیاز، تصویب آئین نامه ها و صدور دستورالعمل های لازم به منظور اجرای این قانون، سازماندهی، احراز صلاحیت گزینشگران، پشتیبانی علمی، تخصصی، نظارت عالیه بر حسن اجرای امور، نقض یا ابطال آراء خلاف قانون از وظایف و اختیارات رئیس جمهور می باشد.

تبصره ۱ - رئیس جمهور می تواند تمام یا بخشی از وظایف اجرایی این قانون را به وزراء یا بالاترین مقام دستگاههای مستقل تفویض نماید.

تبصره ۲ - کارگزاران گزینش می باید علاوه بر ضوابط مندرج در ماده (۲) دارای

شرایط زیر نیز باشند:

شرایط مقرر در فرمان مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۱۵ حضرت امام خمینی (ره) صالح، متعهد، عاقل، صاحب اخلاق کریمه، فاضل، متوجه به مسائل روز باشند و تنگ نظر، تندخو، مسامحه کار و سهل انگار نباشند.

ماده ۴ - در صورت تفویض اختیارات رئیس جمهور مذکور در ماده (۳) این قانون، وزیر یا بالاترین مقام دستگاه مستقل به منظور انجام امور گزینش دستگاه مربوطه، نسبت به تشکیل کمیته‌های بررسی و تجدیدنظر گزینش که براساس شرایط مقرر در آئین‌نامه اجرایی این قانون خواهد بود اقدام نماید.

ماده ۵ - کمیته‌های بررسی مکلفند حداکثر ظرف سه ماه نسبت به صدور رأی اقدام نمایند و داوطلبینی که پذیرفته نشوند می‌توانند حداکثر ظرف یک ماه از زمان ابلاغ رأی اعتراض خود را به مراجع صادرکننده رأی تسلیم نمایند که در این صورت کمیته‌های تجدید نظر در هر مرحله مکلفند ظرف حداکثر دو ماه رأی خود را صادر نمایند. نحوه و چگونگی رسیدگی، صدور آراء و ابلاغ آنها براساس آئین‌نامه اجرایی این قانون خواهد بود.

تبصره ۱ - در صورت عدم اعتراض داوطلب در مهلت مقرر آراء صادره قطعی و لازم الاجراء خواهد بود.

تبصره ۲ - معترضین به آرای قطعی کمیته‌ها می‌توانند حداکثر ظرف یک ماه از زمان ابلاغ رأی قطعی، به دیوان عدالت اداری شکایت نمایند.

تبصره ۳ - در صورت عدم اعلام نظر گزینش در مهلت مقرر در این ماده، دستگاه با رعایت سایر مقررات مربوطه مجاز به جذب داوطلب مورد نظر خواهد بود.

ماده ۶ - وزارتخانه‌های اطلاعات و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و اداره تشخیص هویت نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دیگر مراجع ذی‌ربط مکلفند ظرف حداکثر دو ماه پاسخ استعلام‌های به عمل آمده از سوی کمیته‌های

گزینش را اعلام نمایند.

تبصره - در صورت عدم وصول پاسخ از مراکز مربوط طی مدت یاد شده، مراجع گزینش می توانند نسبت به صدور رأی اقدام نمایند.

ماده ۷ - آئین نامه اجرایی این قانون ظرف مدت چهار ماه توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۸ - مفاد این قانون (بجز قوانین مربوط به ایثارگران و جانبازان و رزمندگان) جایگزین قانون گزینش معلمان مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۶ و قانون تسری آن مصوب ۱۳۷۵/۲/۹ گردیده و کلیه قوانین و مقررات مغایر از تاریخ تصویب آئین نامه اجرایی موضوع ماده (۷) ملغی و بلااثر خواهد بود.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۹۸۹

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۱۳

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۱۵۳۵ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۳ و شماره ۱۲۱۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۳ و پیرو نامه های شماره ۸۰/۲۱/۲۳۸۳ مورخ ۸۰/۷/۲۲ و ۱۳۸۰/۷/۱۲ مورخ ۸۰/۲۱/۲۲۹۶؛ «طرح گزینش کشور» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ دوم دی ماه یک هزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۲ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

۱- اشکالات شرعی در بندهای ۶ و ۷ (غیر از کلمه سابقه) و ۸، ۹ و ۱۴ همچنان به قوت خود باقی است.

۲- در بند ۱۲ اشکال شرعی و قانون اساسی کماکان به قوت خود باقی است.

- ۳- در بند ۱۳ اشکال قانون اساسی مرتفع نشده است.
- ۴- در ذیل ماده ۸ از این جهت که شامل مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی می شود خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.
- تذکر: در ماده ۱ مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۱۵ صحیح است. همچنین در ذیل ماده ۱ عبارت (خواه بود) صحیح است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

تصویب مجدد طرح مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام
(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۲))

نایب رئیس (سیدمحمدرضا خاتمی) - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.

منشی (خالقی) - دستور بعدی گزارش کمیسیون اجتماعی در مورد طرح اصلاح
موادی از قانون گزینش معلمان مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴ و قانون تسری آن مصوب
۱۳۷۵/۲/۹ (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) است. آقای سلیمانی بفرمایید.

بهار سلیمانی (مخبر کمیسیون اجتماعی) - بسم الله الرحمن الرحيم
گزارش کمیسیون اجتماعی به مجلس شورای اسلامی

طرح گزینش کشور (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) که برای دومین بار
جهت اصلاح به کمیسیون اجتماعی به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع گردیده بود در
جلسه مورخ ۸۰/۱۲/۱۴ با حضور کارشناسان و مسئولان ذی ربط مورد بحث و
بررسی قرار گرفت که در نهایت نظر کمیسیون همچنان بر تأیید مصوبه مجلس واقع

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

و انجام هر گونه اصلاحیه‌ای در طرح مذکور به تصویب نرسید. اینک گزارش آن را به مجلس محترم شورای اسلامی تقدیم می‌دارد.

رئیس کمیسیون اجتماعی - ابوالقاسم سرحدی‌زاده

دوستان عزیز مستحضر هستند بحث طرح گزینش، در جلسات مختلف مجلس و در جلسات کمیسیون مورد بحث و بررسی قرار گرفت، ایرادات شورای نگهبان در حدّ مقدور و در حدّ ممکن رفع شد ولیکن متأسفانه شورای نگهبان در آخرین جلسات هم باز بر همان ایرادات، پافشاری کرد و کمیسیون هم دید که حق مجلس ضایع می‌شود و به هر حال این جزو حقوق مردم است و باید مطالبات آن حفظ شود. به هر حال ما اینجا پافشاری کردیم و مصوّبه مجلس را در کمیسیون تأیید کردیم و تقاضا کردیم که مجلس هم روی تقاضای خودش بایستد و پیشنهاد ما این است که این مصوّبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام برود.

نایب رئیس - مخالفی ثبت نام نکرده، موافق هم صحبت نمی‌کند. دوستان چون متن زیاد است و آن را خوانده‌ایم، با توجه به اینکه کمیسیون نتوانستند اصلاحات شورای نگهبان را در طرح گزینش کشور اعمال کنند، ما یک بار دیگر مصوبات کمیسیون را به رأی می‌گذاریم که اگر رأی بیاورد باید به مجمع تشخیص مصلحت نظام برود. حضار ۱۹۵ نفر... (تعدادی از نمایندگان - تقاضای مسکوت ماندن داریم) ما این را در این مرحله نمی‌توانیم مسکوت بگذاریم. نمایندگانی که با مصوبات کمیسیون در مورد طرح گزینش کشور موافق هستند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. این به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع می‌شود. (۱)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلسه ۲۰۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹.

مغایرت و مخالفت طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از پخش
مسابقات ورزشی توسط صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران
به فدراسیونهای ورزشی با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۳۳۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۸

متن طرح

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون سازمان صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران مکلف است بابت ارزش پخش مسابقات ورزشی معادل ارزش تولید زمان مربوط به مسابقات که در محدوده مرزهای جمهوری اسلامی ایران برگزار می شود به حساب فدراسیون ورزشی مربوطه واریز نماید. مبلغ مربوطه براساس ضوابط و مقررات فدراسیونها، متناسباً بین باشگاهها توزیع می گردد.

تبصره ۱ - ارزش تولید هر دقیقه متناسب با نوع مسابقه بین سازمان صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون ورزشی مربوطه توافق می گردد.

تبصره ۲ - آئین نامه اجرایی این قانون ظرف مدت دوماه از تصویب آن به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران و سازمان صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران تهیه و به تصویب وزیران خواهد رسید.

تبصره ۳ - کاهش احتمالی درآمد صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران از محل افزایش تعرفه آگهی های بازرگانی جبران گردد.

طرح فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه

مورخ چهارم مهرماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

مهدی کروی

- رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۴۲۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۲۳۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۸ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۳۳۳ مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۷؛^(۱) «طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصله از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران به فدراسیونهای ورزشی» مصوب جلسه مورخ چهارم مهرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- در این طرح سازمان صدا و سیما در قبال پخش مسابقات ورزشی ملزم به پرداخت وجوهی از محل افزایش آگهی‌های بازرگانی شده است، با توجه به لزوم تولید و پخش برنامه‌هایی که از وظایف اصلی این سازمان است، افزایش تعداد آگهی‌های بازرگانی متناسب با مسابقات ورزشی مقدور نیست، و افزایش قیمت پخش آگهی‌های بازرگانی نیز باعث کاهش تقاضا و تقلیل درآمد می‌باشد بنابراین تأمین درآمد از محل مذکور غیرممکن است. لذا این طرح از این جهت که موجب افزایش هزینه عمومی می‌گردد

(۱) تقاضای استمهال پراساس اصل بود و پنجم قانون اساسی.

مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۲- مطابق اصل ۱۷۵ قانون اساسی^(۲) و نظریه تفسیری آن^(۳) صدا و سیما مستقیماً زیر نظر مقام معظم رهبری مدظله العالی است و سیاستگذاری، هدایت و تدابیر لازم در همه ابعاد از اختیارات اختصاصی آن مقام می باشد، که معظم له در خصوص پخش برنامه های ورزشی سیاستهایی را ابلاغ فرموده اند. همچنین در مواردی مراجع قانونی بنا بر مصالح عمومی دستور پخش برخی مسابقات را صادر می نمایند، لکن چون در این طرح الزام به پرداخت وجه در قبال پخش مسابقات ورزشی بدون تأمین محل آن شده است، لذا طرح مذکور در مواردی مانع اجرای سیاستهای مقام معظم رهبری مدظله العالی و مصوبات لازم الاجرای مراجع قانونی می گردد از این جهت خلاف موازین شرع شناخته شد.

۳- طبق اصل ۱۷۵ قانون اساسی^(۴) در صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران آزادی بیان و نشر افکار با رعایت موازین اسلامی و مصالح کشور باید تأمین گردد، در این طرح چون پخش مسابقات ورزشی منوط به پرداخت وجوهی شده که محل آن تأمین نگردیده است و عملاً باعث عدم پخش مسابقات ورزشی یا حذف برخی برنامه های اساسی که انعکاس آن از وظایف صدا و سیما است می گردد و، موجب اخلاف در امور بنیادی این سازمان و در مواردی مانع انجام وظایف فوق الذکر می شود، لذا این طرح مغایر اصل ۱۷۵ قانون اساسی^(۵) شناخته شد.

۴- یکی از وظایف صدا و سیما اطلاع رسانی و بالابردن سطح آگاهی های عمومی در همه زمینه ها از جمله ورزش می باشد، مرتبط نمودن پخش مسابقات ورزشی به

(۱) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۳۵۸.

(۳) رک به جلد چهارم مجموعه نظریات شورای نگهبان (تفسیری و مشورتی)، صفحه ۲۸۲.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۳۵۸.

(۵) همان.

پرداخت وجه موجب اخلال در اطلاع رسانی و پخش این مسابقات می‌گردد لذا طرح مذکور مغایر بند دوم اصل سوم قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۳۳۹ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۱۰

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است برای ضبط و پخش مسابقات ورزشی که در محدوده مرزهای جمهوری اسلامی ایران برگزار می‌گردد، توافق فدراسیون برگزارکننده مسابقات را جلب نماید.

فدراسیونهای ذی ربط مجازند برای ضبط و پخش مسابقات مبالغی که متناسب با نوع مسابقه با سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران به توافق می‌رسند دریافت نمایند.

هزینه‌های مذکور از محل ردیفی که برای این امر در لوایح بودجه سنواتی سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران منظور می‌گردد تأمین خواهد شد.

طرح فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ششم آذرماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۷۷

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۲۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۴۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۰ و شماره ۱۲۳۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۸ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۲۴۲۵ مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۳۳۳ مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۷؛ «طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران به فدراسیونهای ورزشی» که با اصلاحات به عمل آمده در جلسه مورخ ششم آذرماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۵ شورای نگهبان مطرح شد که اشکالات قبلی به شرح زیر باقی است:

- ۱- با توجه به اینکه این طرح موجب افزایش هزینه عمومی است و طریق جبران آن در طرح پیش بینی نشده است مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.
- ۲- مطابق اصل ۱۷۵ قانون اساسی و نظریه تفسیری آن^(۲)، صدا و سیما مستقیماً زیر نظر مقام معظم رهبری مدظله العالی است و سیاست گذاری، هدایت و تدابیر لازم در همه ابعاد از اختیارات اختصاصی آن مقام می باشد که معظم له در خصوص پخش برنامه های ورزشی سیاستهایی را ابلاغ فرمودند همچنین در مواردی مراجع قانونی بنابر مصالح عمومی دستور پخش برخی مسابقات را صادر می نمایند لکن چون در این طرح، ضبط و پخش مسابقات ورزشی منوط به توافق فدراسیونهای ذی ربط گردیده است. لذا طرح مذکور در مواردی مانع اجرای سیاستهای مقام معظم رهبری

(۱) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

(۲) ر.ک به جلد چهارم مجموعه نظریات شورای نگهبان (تفسیری و مشورتی)، صفحه ۲۸۲.

مدظله العالی و مصوبات لازم الاجرای مراجع قانونی می‌گردد از این جهت خلاف موازین شرع شناخته‌شد.

۳- طبق اصل ۱۷۵ قانون اساسی در صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران آزادی بیان و نشر افکار با رعایت موازین اسلامی و مصالح کشور باید تأمین گردد در این طرح چون ضبط و پخش مسابقات ورزشی منوط به توافق با فدراسیونهای ذی‌ربط گردیده‌است در صورت عدم توافق عملاً باعث عدم پخش مسابقات ورزشی می‌گردد و موجب اختلال در وظایف صدا و سیما و در مواردی مانع انجام وظایف فوق‌الذکر می‌شود لذا این طرح مغایر اصل ۱۷۵ قانون اساسی^(۱) شناخته‌شد.

۴- یکی از وظایف صدا و سیما اطلاع‌رسانی و بالا بردن سطح آگاهی‌های عمومی در همه زمینه‌ها از جمله ورزش می‌باشد، منوط نمودن ضبط و پخش مسابقات ورزشی به توافق فدراسیونهای ذی‌ربط موجب اختلال در اطلاع‌رسانی و پخش این مسابقات می‌گردد لذا طرح مذکور مغایر بند دوم اصل سوم قانون اساسی^(۲) شناخته‌شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۶۵۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲۲

ماده واحده - از ابتدای سال یکهزار و سیصد و هشتاد و یک سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مکلف است برای ضبط و پخش کلیه مسابقات ورزشی که

(۱) همین مجموعه، صفحه ۳۵۸.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

توسط فدراسیونهای ورزشی در محدوده مرزهای جمهوری اسلامی ایران برگزار می شود مبلغی را که تعرفه آن براساس نوع مسابقه به پیشنهاد مشترک سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و سازمان تربیت بدنی به تصویب هیأت وزیران می رسد به فدراسیون ورزشی مربوطه پرداخت نماید تا براساس مقررات فدراسیون مربوطه بین باشگاههای ذی ربط تقسیم گردد.

افزایش هزینه احتمالی ناشی از اجرای این قانون از محل افزایش تعرفه های آگهی بازرگانی سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران تأمین خواهد شد. طرح فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ شانزدهم دی ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۰۹۰

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه های شماره ۱۶۵۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۲ و شماره ۱۴۳۹ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۱۰ و شماره ۱۲۳۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۸ و پیرو نامه های شماره ۸۰/۲۱/۲۷۷۷ مورخ ۸۰/۹/۲۰ و شماره ۸۰/۲۱/۲۴۲۵ مورخ ۸۰/۷/۲۸ و شماره ۸۰/۲۱/۲۳۳۳ مورخ ۸۰/۷/۱۷؛ «طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران به فدراسیون های ورزشی» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ شانزدهم دیماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ

۱۳۸۰/۱۰/۲۷ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

اشکالات قبلی به قوت خود باقی است

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

تصویب مجدد طرح مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام

(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۱))

رئیس - دستور را مطرح بفرمایید.

منشی (خالقی) - دستور اول گزارش کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات در مورد طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران به فدراسیونهای ورزشی (اعاده شده از شورای محترم نگهبان). مخبر محترم کمیسیون جناب آقای رمضانیانپور بفرماید.

حسن رمضانیانپور (مخبر کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات) -

بسم الله الرحمن الرحيم.

گزارش کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات به مجلس شورای اسلامی

طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران به فدراسیونهای ورزشی (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۳ کمیسیون با حضور اعضا محترم شورای نگهبان مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و مجدداً همان متن قبلی عیناً به تصویب رسید. اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات - مجید انصاری

من توضیح مختصری را خدمت همکاران عزیز داشته باشم، چرا که چهارمین بار است که در خصوص این طرح مصدع اوقات شریفتان هستیم. جهت یادآوری عرض می‌کنم که موضوع این طرح از این قرار بود که صدا و سیما در قبال ضبط و پخش مسابقات ورزشی که بالطبع قسمتی از برنامه‌های شبکه‌های مختلف را پوشش می‌دهد، مبلغی را در اختیار فدراسیونهای ورزشی بگذارد که توسط فدراسیونها به باشگاههای مربوطه پرداخت و از این طریق کمک بشوند.

به هر حال این مصوبه با اشکال شرعی و مغایرت با قانون اساسی مواجه شد، عودت داده شد، اصلاحی صورت گرفت و به تصویب مجلس رسید. مجدداً مقبول واقع نشد و با ایراد شرعی و مغایرت با قانون اساسی به مجلس بازگشت. بار سوم با حضور اعضای محترم شورای نگهبان و عین نظری که در خصوص رفع اشکال از این طرح داشتند، مجدداً اصلاحیه انجام شد و برای شورای نگهبان ارسال شد که در آخرین مرحله هم اظهار شده اشکالات به قوت خود باقیست.

به هر حال در آخرین باری که باز با حضور اعضای محترم شورای نگهبان این طرح مورد بررسی قرار گرفت کمیسیون نتوانست استدلال توجیه مغایرت با شرع و قانون اساسی این طرح را پذیرا باشد و لذا عین مصوبه قبلی خودش را که خدمت عزیزان قرائت می‌کنم، اصرار داشت و بر مصوبه قبلی خودش باقی ماند. مصوبه از این قرار است که:

«طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران به فدراسیونهای ورزشی»

ماده واحده - از ابتدا، سال ۱۳۸۱ سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مکلف است برای ضبط و پخش کلیه مسابقات ورزشی که توسط فدراسیونهای ورزشی در محدوده مرزهای جمهوری اسلامی ایران برگزار می‌شود، مبلغی را که تعرفه آن براساس نوع مسابقه، به پیشنهاد مشترک سازمان صدا و سیمای جمهوری

اسلامی ایران و سازمان تربیت بدنی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد به فدراسیون ورزشی مربوطه پرداخت نماید تا براساس مقررات فدراسیون مربوطه بین باشگاههای ذی‌ربط تقسیم گردد.

افزایش هزینه احتمالی ناشی از اجرای این قانون از محل افزایش تعرفه‌های آگهی‌بازرگانی سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران تأمین خواهد شد. همانطور که ملاحظه می‌فرمایید هزینه و یا مبلغی که باید پرداخت شود، براساس تعرفه‌ای که توسط سازمان صدا و سیما و سازمان تربیت بدنی و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید تعیین شده و محل آن هم از طریق افزایش تعرفه آگهی‌های بازرگانی که در خلال مسابقات پخش می‌شود، امیدوارم که اصلاحیه مورد تأیید مجلس محترم قرار بگیرد و به این ترتیب قاعدتاً بایستی برای تشخیص مصلحت نظام ارجاع شود. والسلام

منشی (خالقی) - حاج آقا! چون همان متن قبلی به تصویب رسیده یکبار برای رای‌گیری قرائت می‌شود:

«طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران به فدراسیونهای ورزشی»

ماده واحده - از ابتدای سال ۱۳۸۱ سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران مکلف است برای ضبط و پخش کلیه مسابقات ورزشی که توسط فدراسیونهای ورزشی در محدوده مرزهای جمهوری اسلامی ایران برگزار می‌شود، مبلغی را که تعرفه آن براساس نوع مسابقه، به پیشنهاد مشترک سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و سازمان تربیت بدنی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد به فدراسیون ورزشی مربوطه پرداخت نماید تا براساس مقررات فدراسیون مربوطه بین باشگاههای ذی‌ربط تقسیم گردد.

افزایش هزینه احتمالی ناشی از اجرای این قانون از محل افزایش تعرفه‌های

آگهی بازرگانی سازمان صدا و سیماى جمهوری اسلامی ایران تأمین خواهد شد. رئیس - عنایت می‌فرماید چون مجدداً کمیسیون همان متن قبلی خود را تأیید کرده، بار دیگر باید رأی بدهیم، اگر رأی دادید به مجمع تشخیص مصلحت می‌رود. حضار ۱۹۷ نفر، کسانی که موافق هستند قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. ^(۱) بنابراین مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت می‌رود. ^(۲)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری، جلد ۲۰۴ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۹.

(۲) برای اطلاع از مصوبه مجمع در این خصوص به فصل ششم همین مجموعه مراجعه نمایید.

مخالفت لایحه موافقتنامه کشتیرانی، تجاری، دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه با شرع

شماره: ۱۲۳۷ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۱۹۲۹/۴۶۶۲۵ مورخ ۱۳۸۰/۲/۲۳ دولت در خصوص موافقتنامه کشتیرانی تجاری دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۷/۴ مجلس شورای اسلامی عیناً به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۴۱۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۷/۲۶

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۲۳۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۷/۸ و پیرو نامه شماره

(۱) همین مجلد، صفحه ۲۳.

۸۰/۲۱/۲۳۳۴ مورخ ۱۳۸۰/۷/۱۷^(۱)؛ «لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه» مصوب جلسه مورخ چهارم مهرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۶ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

اطلاق بند ۲ ماده ۱۴^(۲) که رسیدگی و اعمال صلاحیت کیفری نسبت به جرمی که داخل کشتی واقع شده را ممنوع نموده است خلاف موازین شرع شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) ماده ۱۴:

۱ - مقامهای ذی صلاح هیچ یک از طرفهای متعاقد در دعاوی مدنی که در دریا و یا بتادر طرف متعاقد دیگری بین مالک، فرمانده، افسران و دیگر اعضاء خدمه در خصوص حقوق، اموال شخصی و به طور کلی کار روی کشتی تحت پرچم طرف متعاقد دیگر صورت می‌گیرد دخالت نخواهند کرد.

۲ - مقامهای ذی صلاح یک طرف متعاقد در خصوص جرائم ارتكابی بر روی کشتی طرف متعاقد دیگر در هنگام توقف در بندر آنها، اعمال صلاحیت قضائی نخواهد کرد، مگر در موارد زیر:

الف - پیامدهای جرم به بیرون از کشتی سرایت کند؛

ب - جرم یا پیامدهای آن نظم عمومی یا امنیت عمومی آن طرف متعاقد را مختل سازد؛

پ - جرم در کشتی توسط افرادی غیر از اعضای خدمه آن کشتی صورت گرفته باشد؛

ت - اقدامات انجام شده توسط یک طرف متعاقد، برای جلوگیری از تجارت غیرقانونی مواد مخدر، مواد روان گردان یا رادیو اکتیو؛

ث - بنا به درخواست یا رضایت نمایندگان سیاسی یا مقامهای کنسولی یا فرمانده کشتی طرف متعاقد دیگر.

۳ - مقام این ماده حق مقامهای ذی صلاح طرفهای متعاقد را در خصوص اجرای قوانین و مقررات محلی خود در مورد مراقبت از بهداشت عمومی، نظارت گمرکی، حفاظت از محیط زیست دریایی، ایمنی کشتیها، بتادر، جان اشخاص و کالا و پذیرش اتباع بیگانه در سرزمین آنها، تحدید نخواهد کرد.

تصویب مجدد لایحه مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام
(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی (۱))

نایب رئیس (سید محمد رضا خاتمی) - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.
منشی (خالقی) - دستور بعدی گزارش کمیسیون عمران در مورد لایحه موافقتنامه
کشتیرانی تجاری - دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری
عربی سوریه (اعاده شده از سوی شورای محترم نگهبان). مخبر محترم کمیسیون
عمران جناب آقای صالحی سلح چینی بفرمایید.

نایب رئیس - دوستان یک لحظه تشریف داشته باشند، یک اعاده شده از شورای
نگهبان است، خیلی زود هم تکلیفش روشن می شود. تشریف داشته باشند. خیلی
خلاصه بفرمایید، چون روشن است.

گل محمد صالح سلح چینی (مخبر کمیسیون عمران) - بسم الله الرحمن الرحيم
گزارش کمیسیون عمران به مجلس شورای اسلامی

لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری - دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران
و دولت جمهوری عربی سوریه (اعاده شده از سوی شورای محترم نگهبان) به
شماره ۸۰۲۱۰۲۴۱۵ در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۹/۶ با حضور نماینده محترم شورای
نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که پس از تبادل اطلاعات و رسیدگی به
موضوع با توجه به قوانین و مقررات بین المللی و سایر قوانین جاری کشور،
کمیسیون مصوبه قبلی خود را مجدداً به تصویب رساند.
اینک گزارش آن تقدیم مجلس شورای اسلامی می گردد.

رئیس کمیسیون عمران - محسن نریمان

جهت اطلاع همکاران عزیز عرض کنم که شورای محترم نگهبان اطلاق بند (۲) ماده (۱۴) که رسیدگی و اعمال صلاحیت کیفری نسبت به جرمی که داخل کشتی واقع شده است را ممنوع نموده است، خلاف موازین شرع شناخته است.

بنا به دلایلی که به طور مختصر خدمت عزیزان عرض می‌کنم اینکه ماده به صورت مطلق نیست که قاضی جمهوری اسلامی صلاحیت این را نداشته باشد که رسیدگی کند، بلکه دلایلی وجود دارد مبنی بر اینکه اگر پیامد جرم خارج از کشتی باشد قاضی می‌تواند رسیدگی بکند و یا اینکه جرم یا پیامد آن مُخَلّ نظم عمومی یا امنیت عمومی باشد یا اینکه جرم توسط افرادی غیر از آن افراد خدمه کشتی باشد، یا اقداماتی که انجام می‌شود توسط یک طرف متعاقد برای جلوگیری از تجارت غیرقانونی مواد مخدر، مواد روانگردان یا رادیواکتیوی باشد، یا جرم اگر بنا به درخواست نماینده سیاسی یا مقامهای کنسولی یا فرمانده کشتی متعهد باشد، قاضی جمهوری اسلامی صلاحیت رسیدگی را دارد و این مطلق نیست که کمیسیون به نظر خودش اصرار دارد و تصمیم هم به عهده شما نمایندگان محترم است. خیلی متشکر.

نایب رئیس - خیلی متشکر، بفرمایید، نمایندگان محترم، ما آنجا نمی‌توانیم رأی‌گیری کنیم، بفرمایید بنشینید، باید همه بنشینند، چون این لایحه‌ای که آمده، رد شده شورای نگهبان، کمیسیون قضائی اعلام کرده ما اصلاحیه‌ای نمی‌توانیم روی آن انجام بدهیم، بنابراین باید به مجمع تشخیص مصلحت بفرستیم، ببینید! لایحه‌ای که از طرف دولت بوده و شورای نگهبان آن را رد کرده، کمیسیون عمران بر مصوبه خودش اصرار دارد. بنابراین اگر نمایندگان رأی بدهند ما باید این را به مجمع تشخیص مصلحت نظام بفرستیم. حضار ۲۰۳ نفر، نمایندگانی که با مصوبه کمیسیون، مبنی بر باقی ماندن بر نظرش موافق هستند، قیام بفرمایند (اکثر

برخاستند) تصویب شد،^(۱) ما این را به مجمع تشخیص مصلحت می‌فرستیم که آنجا نظرشان را اعلام بکنند.^(۲)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری، جلسه ۱۷۲ مورخه ۱۳۸۰/۹/۲۱.

(۲) برای اطلاع از مصوبه مجمع در این خصوص به فصل ششم همین مجموعه مراجعه نمایید.

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی

شماره: ۱۳۸۵ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۱۵۳۷ مورخ ۸۰/۳/۱۹^(۱) و پیرو نامه شماره ۸۲۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۲/۳۱، طرح تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۳ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۲) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - اصطلاحات و عبارات بکاربرده شده در این قانون دارای معانی زیر می باشد:

قانون - قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی.

(۱) رک به جلد دوم مجموعه نظریات شورای نگهبان صفحات، ۲۰۶ تا ۲۱۸.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

سرمایه گذاری خارجی - اشخاص حقیقی و حقوقی یا تابعیت خارجی که مجوز سرمایه گذاری موضوع ماده (۶) را اخذ نموده باشند.

سرمایه خارجی - انواع سرمایه اعم از نقدی و یا غیرنقدی که توسط سرمایه گذار خارجی به عنوان سرمایه و یا تسهیلات مالی به بخش غیردولتی داده می شود به کشور وارد می شود و شامل موارد زیر می گردد:

الف - وجوه نقدی که به صورت ارز قابل تبدیل، از طریق نظام بانکی یا دیگر طرق انتقال وجوه که مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران باشد، به کشور وارد شود،

ب - ماشین آلات و تجهیزات،

ج - ابزار و قطعات یدکی، قطعات منفصله و مواد اولیه، افزودنی و کمکی،

د - حق اختراع، دانش فنی، اسامی و علائم تجاری و خدمات تخصصی،

ه - سود سهام قابل انتقال سرمایه گذار خارجی،

و - سایر موارد که انتقال آن به صورت ارز یا کالای مجاز به تصویب هیأت دولت رسیده باشد.

سرمایه گذاری خارجی - به کارگیری سرمایه خارجی در یک بنگاه اقتصادی جدید یا موجود پس از اخذ مجوز سرمایه گذاری.

مجوز سرمایه گذاری - مجوزی که بر طبق ماده (۶) این قانون برای هر مورد سرمایه گذاری خارجی صادر می شود.

سازمان - سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران موضوع ماده (۵) قانون تشکیل وزارت امور اقتصادی و دارایی مصوب ۱۳۵۳/۴/۲۴.

شورای عالی - شورای عالی سرمایه گذاری موضوع ماده (۷) قانون اساسنامه سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران مصوب ۱۳۵۴/۳/۱۲.

هیأت - هیأت سرمایه گذاری خارجی موضوع ماده (۶) این قانون.

فصل دوم - شرایط عمومی پذیرش سرمایه خارجی

ماده ۲ - سرمایه‌گذاری‌های خارجی که براساس مفاد این قانون پذیرفته می‌شوند از تسهیلات و حمایت‌های این قانون برخوردارند. این سرمایه‌گذاری‌ها به دو طریق زیر قابل پذیرش هستند:

الف - سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در زمینه‌های صنعتی، کشاورزی، معدنی، عمرانی و خدماتی که فعالیت بخش غیردولتی در آن مجاز می‌باشد.

ب - سرمایه‌گذاری خارجی در کلیه بخش‌ها، در چارچوب روش‌های مختلف تأمین مالی از قبیل روش تأمین مالی پروژه، ساخت، بهره‌برداری و واگذاری و بیع متقابل.

تبصره ۱ - سرمایه‌گذاری خارجی در چارچوب روش‌های تأمین منابع مالی موضوع بند (ب) این ماده به روش‌هایی اطلاق می‌گردد که برگشت اصل و سود حاصل از سرمایه‌گذاری، صرفاً از عملکرد اقتصادی طرح مورد سرمایه‌گذاری ناشی شود و به هیچ تضمین دولتی یا بانکی متکی نباشد.

تبصره ۲ - مادام که سرمایه خارجی موضوع روش‌های «ساخت، بهره‌برداری و واگذاری» مندرج در بند (ب) این ماده و سود مترتب بر آن مستهلک نشده‌است، اعمال حق مالکانه نسبت به سهم سرمایه باقی مانده بر بنگاه اقتصادی سرمایه‌پذیر توسط سرمایه‌گذار خارجی مجاز می‌باشد.

تبصره ۳ - قانون مربوط به تملک اموال غیرمنقول اتباع خارجی مصوب ۱۳۱۰/۳/۱۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن به قوت خود باقی است.

ماده ۳ - تعیین شرایط سرمایه‌گذاری‌های خارجی موضوع این قانون، از جمله تعیین میزان حداکثر مشارکت خارجی در بخش‌ها و فعالیت‌های مختلف اقتصادی و نیز زمینه‌هایی که سرمایه‌گذاری خارجی در آنها مجاز نمی‌باشد به پیشنهاد شورای عالی و تصویب هیأت وزیران صورت می‌پذیرد.

ماده ۴ - پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی در جمهوری اسلامی ایران نباید متضمن اعطای حقوق انحصاری و امتیاز توسط دولت به سرمایه‌گذاران خارجی باشد.

فصل سوّم - مراجع ذی صلاح

ماده ۵ - سازمان، تنها نهاد رسمی تشویق سرمایه‌گذاری‌های خارجی در کشور و رسیدگی به کلیه امور مربوط به سرمایه‌گذاری‌های خارجی می‌باشد و درخواستهای سرمایه‌گذاران خارجی در خصوص امور مربوطه از جمله پذیرش، ورود، به کارگیری و خروج سرمایه می‌باید به آن سازمان تسلیم گردد.

ماده ۶ - به منظور رسیدگی و اخذ تصمیم درخواسته‌های موضوع ماده (۵)، هیأتی با نام هیأت سرمایه‌گذاری خارجی به ریاست معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی به عنوان رئیس کل سازمان و مرکب از معاون وزیر امور خارجه، معاون رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاون رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و حسب مورد، معاونین وزارتخانه‌های ذی‌ربط تشکیل می‌گردد.

در ارتباط با درخواست پذیرش، مجوز سرمایه‌گذاری پس از تصویب هیأت با تأیید و امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی صادر می‌گردد.

تبصره - سازمان مکلف است درخواستهای سرمایه‌گذاری را پس از بررسی مقدماتی حداکثر ظرف (۱۵) روز از تاریخ دریافت آنها همراه با نظر خود در مطرح نماید. هیأت موظف است حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ مطرح شدن درخواستهای مذکور به موضوع رسیدگی و تصمیم نهایی خود را کتباً اعلام نماید.

ماده ۷ - به منظور تسهیل و تسریع امور مربوط به پذیرش و فعالیت سرمایه‌گذاری‌های خارجی در کشور، کلیه دستگاههای ذی‌ربط از جمله وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت امور خارجه، وزارت بازرگانی، وزارت کار و امور اجتماعی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گمرک جمهوری اسلامی ایران،

اداره کل ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی و سازمان حفاظت محیط زیست مکلفند نسبت به معرفی یک نماینده تام الاختیار با امضای بالاترین مقام دستگاه به سازمان اقدام نمایند. نمایندگان معرفی شده به عنوان رابط و هماهنگ کننده کلیه امور مربوطه در آن دستگاه با سازمان شناخته می شوند.

فصل چهارم - تضمین و انتقال سرمایه خارجی

ماده ۸ - سرمایه گذاری های خارجی مشمول این قانون از کلیه حقوق، حمایتها و تسهیلاتی که برای سرمایه گذاری های داخلی موجود است به طور یکسان برخوردار می باشند.

ماده ۹ - سرمایه گذاری خارجی مورد سلب مالکیت و ملی شدن قرار نخواهند گرفت مگر برای منافع عمومی، به موجب فرآیند قانونی، به روش غیر تبعیض آمیز و در مقابل پرداخت مناسب غرامت به مأخذ ارزش واقعی آن سرمایه گذاری بلافاصله قبل از سلب مالکیت.

تبصره ۱ - تقاضای جبران خسارت وارده باید حداکثر در مدت یک سال پس از سلب مالکیت یا ملی شدن به هیأت تسلیم شود.

تبصره ۲ - اختلاف ناشی از سلب مالکیت یا ملی شدن براساس ماده (۱۸) این قانون حل و فصل خواهد شد.

ماده ۱۰ - واگذاری تمام یا بخشی از سرمایه خارجی به سرمایه گذار داخلی با موافقت هیأت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی به سرمایه گذار خارجی دیگر مجاز می باشد. در صورت انتقال به سرمایه گذار خارجی دیگر، انتقال گیرنده از نظر مقررات این قانون جایگزین و یا شریک سرمایه گذار قبلی خواهد بود.

فصل پنجم - مقررات پذیرش، ورود و خروج سرمایه خارجی

ماده ۱۱ - سرمایه خارجی می تواند به یک یا ترکیبی از صور زیر به کشور وارد و تحت پوشش این قانون قرار گیرد:

الف - وجوه نقدی که به ریال تبدیل می شود.

ب - وجوه نقدی که به ریال تبدیل نمی شود و مستقیماً برای خریده‌ها و سفارشات مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی مورد استفاده قرار گیرد.

ج - اقلام غیرنقدی پس از طی مراحل ارزیابی توسط مراجع ذی صلاح.

تبصره - ترتیبات مربوط به نحوه ارزیابی و ثبت سرمایه خارجی در آئین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۱۲ - نرخ ارز مورد عمل به هنگام ورود یا خروج سرمایه خارجی و همچنین کلیه انتقالات ارزی در صورت تک نرخی بودن ارز همان نرخ رایج در شبکه رسمی کشور و در غیر این صورت نرخ آزاد روز به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ملاک خواهد بود.

ماده ۱۳ - اصل سرمایه خارجی و منافع آن یا آنچه که از اصل سرمایه در کشور باقی مانده باشد با دادن پیش آگهی سه ماهه به هیأت و بعد از انجام کلیه تعهدات و پرداخت کسورات قانونی و تصویب هیأت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی قابل انتقال به خارج خواهد بود.

ماده ۱۴ - سود سرمایه‌گذاری پس از کسر مالیات و عوارض و اندوخته‌های قانونی با تصویب هیأت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی قابل انتقال به خارج است.

ماده ۱۵ - پرداختهای مربوط به اقساط اصل تسهیلات مالی و هزینه‌های مربوطه، قراردادهای حق اختراع، دانش فنی، کمک‌های فنی و مهندسی، اسامی و علائم تجاری، مدیریت و قراردادهای مشابه در چارچوب سرمایه‌گذاری خارجی براساس مصوبات هیأت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی، قابل انتقال به خارج می باشد.

ماده ۱۶ - تأمین ارز برای انتقالات موضوع مواد (۱۳)، (۱۴) و (۱۵) به روش‌های زیر میسر است:

الف - خرید ارز از نظام بانکی.

ب - از محل ارز حاصل از صدور محصولات تولیدی و یا ارز حاصل از ارائه خدمات بنگاه اقتصادی که سرمایه خارجی در آن به کار گرفته شده است.

ج - صادرات کالاهای مجاز طبق فهرستی که در اجرای این بند به تصویب وزیران می‌رسد.

تبصره ۱ - به کارگیری یک یا ترکیبی از روش‌های فوق در مجوز سرمایه‌گذاری درج می‌گردد.

تبصره ۲ - در مورد سرمایه‌گذاری‌های موضوع بند (ب) ماده (۲) این قانون، چنانچه وضع قانون جدید و یا تصمیمات دولت مستقیماً فعالیت بنگاه‌های اقتصادی سرمایه‌پذیر را به گونه‌ای تحت تأثیر قرار دهد که اجرای موافقتنامه‌های مالی مربوطه متوقف و یا با تأخیر مواجه گردد، اقساط سر رسید شده مانده تسهیلات مربوطه، مادام که قانون و یا مقررات یاد شده جاری است، توسط دولت تأمین و پرداخت می‌گردد.

تبصره ۳ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است معادل ارزی وجوه قابل انتقال موضوع بند (الف) این ماده را با موافقت سازمان و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی تأمین و در اختیار سرمایه‌گذار خارجی قرار دهد.

تبصره ۴ - چنانچه مجوز سرمایه‌گذاری معطوف به بند (ب) و یا (ج) این ماده گردد، مجوز مذکور به منزله مجوز صادرات تلقی می‌گردد.

ماده ۱۷ - خروج آن بخش از سرمایه خارجی که در چارچوب مجوز سرمایه‌گذاری به کشور وارد شده اما به کار گرفته نشده باشد، از شمول کلیه قوانین و مقررات ارزی و صادرات و واردات مستثنی می‌باشد.

فصل ششم - حل و فصل اختلافات

ماده ۱۸ - اختلافات بین دولت و سرمایه‌گذاران خارجی در خصوص سرمایه‌گذاری‌های موضوع این قانون چنانچه از طریق مذاکره حل و فصل نگردد در دادگاه‌های داخلی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد، مگر آن که در قانون موافقتنامه دوجانبه سرمایه‌گذاری با دولت متبوع سرمایه‌گذار خارجی، در مورد شیوه دیگری از حل و فصل اختلافات توافق شده باشد.

فصل هفتم - مقررات نهایی

ماده ۱۹ - دستگاههای اجرایی ذی‌ربط مکلفند در خصوص صدور روادید، اجازه اقامت، صدور پروانه کار و اشتغال حسب مورد برای سرمایه‌گذاران، مدیران و کارشناسان خارجی برای بخش خصوصی مرتبط با سرمایه‌گذاری‌های خارجی مشمول این قانون و بستگان درجه یک آنها براساس درخواست سازمان اقدام نمایند.

تبصره - موارد اختلاف بین سازمان و دستگاههای اجرایی با نظر وزیر امور اقتصادی و دارایی حل و فصل می‌شود.

ماده ۲۰ - سرمایه‌گذاران خارجی که براساس این قانون اقدام به سرمایه‌گذاری می‌کنند در صورت تغییر مفاد قانون کماکان از حمایت‌های آن برخوردار می‌باشند مگر اینکه قانون بعدی شرایط مناسب‌تری را به وجود آورد.

ماده ۲۱ - سازمان مکلف است امکان دسترسی همگانی را به کلیه اطلاعات مربوط به سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاران خارجی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری، شرکای ایرانی موضوع فعالیت و سایر اطلاعاتی که در اختیار آن سازمان قرار دارد فراهم نماید.

ماده ۲۲ - کلیه وزارتخانه‌ها و شرکتها و سازمان‌های دولتی و مؤسسات عمومی که مشمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است مکلفند کلیه اطلاعات مورد نیاز سرمایه‌گذاری خارجی و گزارش سرمایه‌گذاری‌های خارجی انجام شده را در اختیار سازمان قرار دهند تا این سازمان براساس ماده فوق عمل نماید.

ماده ۲۳ - وزیر امور اقتصادی و دارایی مکلف است هر شش ماه یک بار گزارش عملکرد سازمان درخصوص سرمایه‌گذاری خارجی موضوع این قانون را به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

ماده ۲۴ - از تاریخ تصویب این قانون و آئین‌نامه اجرایی آن، قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی - مصوب ۱۳۳۴/۸/۷ - و آئین‌نامه اجرایی آن لغو می‌گردد. سرمایه‌های خارجی که قبلاً براساس قانون مزبور مورد پذیرش قرار گرفته‌اند تحت شمول این قانون قرار می‌گیرند، مفاد این قانون توسط قوانین و مقررات آتی در صورتی لغو یا تغییر می‌یابد که لغو یا تغییر این قانون در قوانین و مقررات مذکور تصریح شده باشد.

ماده ۲۵ - آئین‌نامه اجرایی این قانون ظرف مدت دو ماه توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۷۱۶

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۳۸۵ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹ و شماره ۸۲۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۲/۳۱ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۲۶۳۱ مورخ ۸۰/۸/۲۸^(۱) و شماره ۸۰/۲۱/۱۵۳۷ مورخ ۱۳۸۰/۳/۱۹ و شماره ۸۰/۲۱/۱۴۱۶ مورخ ۱۳۸۰/۳/۹؛ «طرح تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ سیزدهم آبان‌ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای

(۱) تقاضای استمهال بر اساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

اسلامی رسیده است در جلسات متعدد شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

- ۱- در عبارت «حقیقی و حقوقی» پاراگراف دوم ماده یک و همچنین موضوع بند (ب) ماده مذکور اشکال شورای نگهبان کماکان به قوت خود باقی است.
- ۲- در بند (و) ماده یک عبارت «در یک بنگاه اقتصادی جدید یا موجود» چون موجب زیان منافع عمومی و اقتصادی کشور می گردد، اشکال قبلی باقی است.
- ۳- بند (ب) ماده (۲) چون تجویز قرض ربوی است خلاف شرع شناخته شد.
- ۴- تبصره یک ماده (۲) عبارت «تضمین دولتی» چون استظهار می شود که شامل تضمین شرکتهای دولتی نمی شود مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.
- ۵- تبصره (۳) ماده (۲) عبارت «قانون تملک اموال غیر منقول و اصلاحیه های بعدی آن» اصلاحیه ها مشخص شود تا اظهار نظر گردد. همچنین اطلاق آن مغایر اصل ۴۰ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.
- ۶- ماده (۳) مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی^(۳) شناخته شد.
- ۷- اطلاق قید «بلافاصله قبل از سلب مالکیت» در ذیل ماده (۹) مغایر شرع شناخته شد.
- ۸- ماده (۱۰) اشکال عبارتی دارد پس از رفع اشکال اظهار نظر خواهد شد.
- ۹- اطلاق ماده (۱۳) و (۱۴) و (۱۵) اشکال شرعی بند (ب) ماده (۲) را دارد.
- ۱۰- بند (ج) ماده (۱۶) چون در مواردی موجب اضرار می شود خلاف شرع و مغایر اصل ۴۰ قانون اساسی^(۴) شناخته شد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

(۲) اصل چهارم: هیچکس نمی تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

- ۱۱- تبصره (۲) ماده (۱۶) مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.
- ۱۲- ماده (۱۸) ابهام دارد پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.
- ۱۳- ماده (۲۰) با توجه به حذف ذیل ماده (۲۱) قبلی مغایر اصل ۵۰ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.
- ۱۴- ماده (۲۱) چون انحصار این امتیاز به سرمایه گذاری خارجی موجب تبعیض ناروا می شود مغایر بند (۹) اصل سوم قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله دوم) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۷۳۳ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۷

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۷۱۶ مورخ ۱۳۸۰/۹/۹ و پیرو نامه شماره ۱۳۸۵ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹، طرح تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون

(۱) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

(۲) اصل پنجاهم: در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسلهای بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می گردد. از این رو فعالیتهای اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

ضمناً نامه شماره ۲۵۸۲۵/۴۷۳۷۵ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۸ دولت در خصوص تبصره (۲) ماده (۱۶) ضمیمه می‌باشد.^(۲)

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - اصطلاحات و عبارات بکاربرده شده در این قانون دارای معانی زیر

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۲.

(۲)

شماره: ۲۵۸۲۵/۴۷۳۷۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۱۸

معاونت حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۲ با توجه به ایراد شورای محترم نگهبان در خصوص مغایرت تبصره (۲) ماده

(۱۶) طرح تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی با اصل (۷۵) قانون اساسی، موافقت نمود:

تبصره (۲) ماده (۱۶) به شرح زیر در طرح تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی باقی بماند.

تبصره ۲ - در مورد سرمایه‌گذاری‌های موضوع بند (ب) ماده (۳) این قانون، چنانچه وضع قانون جدید و یا تصمیمات دولت مستقیماً فعالیت بنگاههای اقتصادی سرمایه‌پذیر را به گونه‌ای تحت تأثیر قرار دهد که اجرای موافقتنامه‌های مالی مربوط متوقف و یا با تأخیر مواجه گردد، اقساط سررسید شده مانده تسهیلات مربوط، مادام که قانون و یا مقررات یاد شده جاری است، توسط دولت تأمین و پرداخت می‌گردد.

و نوشت: دفتر رئیس جمهور، دفتر معاون اول رئیس جمهور و دفتر هیأت دولت.

محمدرضا عارف

معاون اول رئیس جمهور

می‌باشد:

قانون - قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی.

سرمایه‌گذاری خارجی - اشخاص حقیقی و حقوقی یا تابعیت خارجی که مجوز سرمایه‌گذاری موضوع ماده (۶) را اخذ نموده باشند.

سرمایه خارجی - انواع سرمایه اعم از نقدی و یا غیرنقدی که توسط سرمایه‌گذار خارجی به کشور وارد می‌شود و شامل موارد زیر می‌گردد:

الف - وجوه نقدی که به صورت ارز قابل تبدیل، از طریق نظام بانکی یا دیگر طرق انتقال وجوه که مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران باشد، به کشور وارد شود،

ب - ماشین آلات و تجهیزات،

ج - ابزار و قطعات یدکی، قطعات منفصله و مواد اولیه، افزودنی و کمکی،

د - حق اختراع، دانش فنی، اسامی و علائم تجاری و خدمات تخصصی،

ه - سود سهام قابل انتقال سرمایه‌گذاری خارجی،

و - سایر موارد مجاز با تصویب هیأت دولت.

سرمایه‌گذاری خارجی - به کارگیری سرمایه خارجی در یک بنگاه اقتصادی جدید یا موجود پس از اخذ مجوز سرمایه‌گذاری.

مجوز سرمایه‌گذاری - مجوزی که بر طبق ماده (۶) این قانون برای هر مورد سرمایه‌گذاری خارجی صادر می‌شود.

سازمان - سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران موضوع ماده (۵) قانون تشکیلات و وزارت امور اقتصادی و دارایی مصوب ۱۳۵۳/۴/۲۴.

شورای عالی - شورای عالی سرمایه‌گذاری موضوع ماده (۷) قانون اساسنامه سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران مصوب ۱۳۵۴/۳/۱۲.

هیأت - هیأت سرمایه‌گذاری خارجی موضوع ماده (۶) این قانون.

فصل دوم - شرایط عمومی پذیرش سرمایه خارجی

ماده ۲ - پذیرش سرمایه گذاری خارجی براساس این قانون و با رعایت سایر قوانین و مقررات جاری کشور می بایست براساس ضوابط زیر صورت پذیرد:

الف - موجب رشد اقتصادی، ارتقاء فن آوری، ارتقاء کیفیت تولیدات، افزایش فرصتهای شغلی و افزایش صادرات شود.

ب - موجب تهدید امنیت ملی و منافع عمومی، تخریب محیط زیست، اخلاف در اقتصاد کشور و تضییع تولیدات مبتنی بر سرمایه گذاریهای داخلی نشود.

ج - متضمن اعطای حقوق انحصاری و امتیاز توسط دولت به سرمایه گذاران خارجی نباشد. منظور از حقوق انحصاری و امتیاز، حقوق ویژه ای است که سرمایه گذاران خارجی را نسبت به سرمایه گذاران داخلی در موقعیت انحصاری قرار دهد.

د - سهم سرمایه گذاری خارجی در تولید ناخالص داخلی کشور در هر یک از بخش ها از سی و پنج درصد (۳۵٪) آن بخش در هر حال تجاوز نکند.

تبصره - قانون مربوط به تملک اموال غیرمنقول اتباع خارجی مصوب ۱۳۱۰/۳/۱۶ کماکان به قوت خود باقی می باشد. تملک هر نوع زمین به هر میزان به نام سرمایه گذار خارجی در چارچوب این قانون مجاز نمی باشد.

ماده ۳ - سرمایه گذاری های خارجی که براساس مفاد این قانون پذیرفته می شوند از تسهیلات و حمایت های این قانون برخوردارند. این سرمایه گذاری ها به دو طریق زیر قابل پذیرش هستند:

الف - سرمایه گذاری مستقیم خارجی در زمینه هایی که فعالیت بخش خصوصی در آن مجاز می باشد.

ب - سرمایه گذاری های خارجی در کلیه بخش ها در چارچوب روشهای «مشارکت مدنی»، «بیع متقابل» و «ساخت، بهره برداری و واگذاری» که برگشت سرمایه و

منافع حاصله صرفاً از عملکرد اقتصادی طرح مورد سرمایه‌گذاری ناشی شود و متکی به تضمین دولت یا بانکها نباشد.

تبصره - مادام که سرمایه خارجی موضوع روشهای «ساخت، بهره‌برداری و واگذاری» مندرج در بند (ب) این ماده و سود مترتب بر آن مستهلک نشده است، اعمال حق مالکانه نسبت به سهم سرمایه باقی مانده در بنگاه اقتصادی سرمایه‌پذیر توسط سرمایه‌گذار خارجی مجاز می‌باشد.

ماده ۴ - سرمایه‌گذاری دولت یا دولتهای خارجی در جمهوری اسلامی ایران حسب مورد منوط به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌باشد. سرمایه‌گذاری‌های شرکتهای دولتی خارجی، خصوصی تلقی می‌گردد.

فصل سوم - مراجع ذیصلاح

ماده ۵ - سازمان، تنها نهاد رسمی تشویق سرمایه‌گذاری‌های خارجی در کشور و رسیدگی به کلیه امور مربوط به سرمایه‌گذاری‌های خارجی می‌باشد و درخواستهای سرمایه‌گذاران خارجی در خصوص امور مربوطه از جمله پذیرش، ورود، به کارگیری و خروج سرمایه می‌باید به آن سازمان تسلیم گردد.

ماده ۶ - به منظور رسیدگی و اخذ تصمیم در خصوص درخواستهای موضوع ماده (۵)، هیاتی با نام هیأت سرمایه‌گذاری خارجی به ریاست معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی به عنوان رئیس کل سازمان و مرکب از معاون وزیر امور خارجه، معاون سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاون رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و حسب مورد، معاونین وزارتخانه‌های ذی‌ربط تشکیل می‌گردد.

در ارتباط با درخواست پذیرش، مجوز سرمایه‌گذاری پس از تصویب هیأت با تأیید و امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی صادر می‌گردد.

به هنگام پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی، هیأت موظف به رعایت ضوابط مندرج

در ماده (۲) این قانون می‌باشد.

تبصره - سازمان مکلف است درخواستهای سرمایه‌گذاری را پس از بررسی مقدماتی حداکثر ظرف پانزده روز از تاریخ دریافت آنها همراه با نظر خود در مطرح نماید. هیأت موظف است حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ مطرح شدن درخواستهای مذکور به موضوع رسیدگی و تصمیم نهایی خود را کتباً اعلام نماید.

ماده ۷ - به منظور تسهیل و تسریع امور مربوط به پذیرش و فعالیت سرمایه‌گذاری‌های خارجی در کشور، کلیه دستگاههای ذی‌ربط از جمله وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت امور خارجه، وزارت بازرگانی، وزارت کار و امور اجتماعی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گمرک جمهوری اسلامی ایران، اداره کل ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی و سازمان حفاظت محیط زیست مکلفند نسبت به معرفی یک نماینده تام‌الاختیار با امضای بالاترین مقام دستگاه به سازمان اقدام نمایند. نمایندگان معرفی شده به عنوان رابط و هماهنگ کننده کلیه امور مربوطه در آن دستگاه با سازمان شناخته می‌شوند.

فصل چهارم - تضمین و انتقال سرمایه خارجی

ماده ۸ - سرمایه‌گذاری‌های خارجی مشمول این قانون از کلیه حقوق، حمایتها و تسهیلاتی که برای سرمایه‌گذاری‌های داخلی موجود است به طور یکسان برخوردار می‌باشند.

ماده ۹ - سرمایه‌گذاری مورد سلب مالکیت و ملی شدن قرار نخواهد گرفت مگر برای منافع عمومی، به موجب فرآیند قانونی، به روش غیر تبعیض آمیز و در مقابل پرداخت مناسب غرامت به مأخذ ارزش واقعی آن سرمایه‌گذاری بلافاصله قبل از سلب مالکیت.

تبصره ۱ - تقاضای جبران خسارت وارده باید حداکثر در مدت یک سال پس از سلب مالکیت یا ملی شدن به هیأت تسلیم شود.

تبصره ۲ - اختلاف ناشی از سلب مالکیت یا ملی شدن براساس ماده (۱۹) این قانون حل و فصل خواهد شد.

ماده ۱۰ - واگذاری تمام یا بخشی از سرمایه خارجی سرمایه گذار داخلی و یا با موافقت هیأت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی به سرمایه گذار خارجی دیگر مجاز می باشد. در صورت انتقال به سرمایه گذار خارجی دیگر، انتقال گیرنده که باید حداقل دارای شرایط سرمایه گذار اولیه باشد، از نظر مقررات این قانون جایگزین و یا شریک سرمایه گذار قبلی خواهد بود.

فصل پنجم - مقررات پذیرش، ورود و خروج سرمایه خارجی

ماده ۱۱ - سرمایه خارجی می تواند به یک یا ترکیبی از صور زیر به کشور وارد و تحت پوشش این قانون قرار گیرد:

الف - وجوه نقدی که به ریال تبدیل می شود.

ب - وجوه نقدی که به ریال تبدیل نمی شود و مستقیماً برای خریدها و سفارشات مربوط به سرمایه گذاری خارجی مورد استفاده قرار گیرد.

ج - اقلام غیر نقدی پس از طی مراحل ارزیابی توسط مراجع ذی صلاح.

تبصره - ترتیبات مربوط به نحوه ارزیابی و ثبت سرمایه خارجی در آئین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۱۲ - نرخ ارز مورد عمل به هنگام ورود یا خروج سرمایه خارجی و همچنین کلیه انتقالات ارزی در صورت تک نرخ بودن ارز همان نرخ رایج در شبکه رسمی کشور و در غیر این صورت نرخ آزاد روز به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ملاک خواهد بود.

ماده ۱۳ - اصل سرمایه خارجی و منافع آن یا آنچه که از اصل سرمایه در کشور باقی مانده باشد با دادن پیش آگهی سه ماهه به هیأت و بعد از انجام کلیه تعهدات و پرداخت کسورات قانونی و تصویب هیأت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی

قابل انتقال به خارج خواهد بود.

ماده ۱۴ - سود سرمایه‌گذاری خارجی پس از کسر مالیات و عوارض و اندوخته‌های قانونی با تصویب هیأت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی قابل انتقال به خارج است.

ماده ۱۵ - پرداختهای مربوط به اقساط اصل تسهیلات مالی سرمایه‌گذاران خارجی و هزینه‌های مربوطه، قراردادهای حق اختراع، دانش فنی، کمک‌های فنی و مهندسی، اسامی و علائم تجاری، مدیریت و قراردادهای مشابه در چارچوب سرمایه‌گذاری خارجی براساس مصوبات هیأت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی، قابل انتقال به خارج می‌باشد.

ماده ۱۶ - انتقالات موضوع مواد (۱۳)، (۱۴) و (۱۵) با رعایت مفاد بند (ب) ماده (۳) این قانون قابل انجام است.

ماده ۱۷ - تأمین ارز برای انتقالات موضوع مواد (۱۳)، (۱۴) و (۱۵) به روشهای زیر میسر است:

الف - خرید ارز از نظام بانکی.

ب - از محل ارز حاصل از صدور محصولات تولیدی و یا ارز حاصل از ارائه خدمات بنگاه اقتصادی که سرمایه خارجی در آن به کار گرفته شده است.

ج - صادرات کالاهای مجاز طبق فهرستی که در اجرای این بند به تصویب هیأت وزیران با رعایت قوانین و مقررات مربوطه می‌رسد.

تبصره ۱ - به کارگیری یک یا ترکیبی از روش‌های فوق در مجوز سرمایه‌گذاری درج می‌گردد.

تبصره ۲ - در مورد سرمایه‌گذاری‌های موضوع بند (ب) ماده (۲) این قانون، چنانچه وضع قانون جدید و یا تصمیمات دولت مستقیماً فعالیت بنگاه‌های اقتصادی سرمایه‌پذیر را به گونه‌ای تحت تأثیر قرار دهد که اجرای موافقتنامه‌های

مالی مربوطه متوقف و یا با تأخیر مواجه گردد، اقساط سررسید شده مانده تسهیلات مربوطه، مادام که قانون و یا مقررات یاد شده جاری است، توسط دولت تأمین و پرداخت می‌گردد.

تبصره ۳ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است معادل ارزی وجوه قابل انتقال موضوع بند (الف) این ماده را با موافقت سازمان و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی تأمین و در اختیار سرمایه‌گذار خارجی قرار دهد.

تبصره ۴ - چنانچه مجوز سرمایه‌گذاری معطوف به بند (ب) و یا (ج) این ماده گردد، مجوز مذکور به منزله مجوز صادرات تلقی می‌گردد.

ماده ۱۸ - خروج آن بخش از سرمایه خارجی که در چارچوب مجوز سرمایه‌گذاری به کشور وارد شده اما به کار گرفته نشده باشد، از شمول کلیه قوانین و مقررات ارزی و صادرات و واردات مستثنی می‌باشد.

فصل ششم - حل و فصل اختلافات

ماده ۱۹ - اختلافات بین دولت و سرمایه‌گذاران خارجی در خصوص سرمایه‌گذاری‌های موضوع این قانون چنانچه از طریق مذاکره حل و فصل نگردد در دادگاه‌های داخلی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد، مگر آن که در قانون موافقتنامه دو جانبه سرمایه‌گذاری با دولت متبوع سرمایه‌گذار خارجی، در مورد شیوه دیگری از حل و فصل اختلافات توافق شده باشد.

فصل هفتم - مقررات نهایی

ماده ۲۰ - دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط مکلفند در خصوص تعهدات متقابل در چارچوب صدور روادید، اجازه اقامت، صدور پروانه کار و اشتغال حسب مورد برای سرمایه‌گذاران، مدیران و کارشناسان خارجی برای بخش خصوصی مرتبط با سرمایه‌گذاری‌های خارجی مشمول این قانون و بستگان درجه یک آنها براساس درخواست سازمان اقدام نمایند.

تبصره - موارد اختلاف بین سازمان و دستگاههای اجرایی با نظر وزیر اموراتصادی و دارایی حل و فصل می شود.

ماده ۲۱ - سازمان مکلف است امکان دسترسی همگانی را به کلیه اطلاعات مربوط به سرمایه گذاری و سرمایه گذاران خارجی، فرصتهای سرمایه گذاری، شرکای ایرانی موضوع فعالیت و سایر اطلاعاتی که در اختیار آن سازمان قرار دارد فراهم نماید.

ماده ۲۲ - کلیه وزارتخانه ها و شرکتها و سازمان های دولتی و مؤسسات عمومی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است مکلفند کلیه اطلاعات مورد نیاز سرمایه گذاری خارجی و گزارش سرمایه گذاری های خارجی انجام شده را در اختیار سازمان قرار دهند تا این سازمان براساس ماده فوق عمل نماید.

ماده ۲۳ - وزیر امور اقتصادی و دارایی مکلف است هر شش ماه یک بار گزارش عملکرد سازمان در خصوص سرمایه گذاری خارجی موضوع این قانون را به کمیسیون های ذی ربط مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

ماده ۲۴ - از تاریخ تصویب این قانون و آئین نامه اجرایی آن، قانون جلب و حمایت سرمایه های خارجی - مصوب ۱۳۳۴/۸/۷ - و آئین نامه اجرایی آن لغو می گردد. سرمایه های خارجی که قبلاً براساس قانون مزبور مورد پذیرش قرار گرفته اند تحت شمول این قانون قرار می گیرند. مفاد این قانون توسط قوانین و مقررات آتی در صورتی لغو یا تغییر می یابد که لغو یا تغییر این قانون در قوانین و مقررات مذکور تصریح شده باشد.

ماده ۲۵ - آئین نامه اجرایی این قانون ظرف مدت دو ماه توسط وزارت اموراتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریه (مرحله سوّم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۲۹۷

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۲۷

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۷۳۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۰۷ و شماره ۱۳۸۵ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۱۹ و شماره ۸۲۰ - ق مورخ ۱۳۸۰/۲/۲۱ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۳۱۸۵ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۴^(۱) و شماره ۸۰/۲۱/۲۷۱۶ مورخ ۸۰/۲۱/۲۶۳۱ و شماره ۱۳۸۰/۹/۹ و شماره ۸۰/۲۱/۱۵۳۷ مورخ ۱۳۸۰/۳/۱۹ و شماره ۸۰/۲۱/۲۶۳۱ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۸؛ «طرح تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ دوّم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده‌است، در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۷ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

- ۱- ایراد بند (۱) در خصوص شرکتهای دولتی کماکان به قوت خود باقی است.
- ۲- عبارت ذیل بند «ج» ماده (۲) مستلزم اجازه نوعی از انحصار و یا امتیاز به سرمایه‌گذاران خارجی است، لذا مغایر بندهای ۶ و ۹ اصل سوّم قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

- ۳- ایرادات بندهای (۳) «در خصوص بند «ب» ماده (۳) مصوّبه اخیر» و (۱۱) «در خصوص تبصره (۲) ماده (۱۷) مصوّبه اخیر» کماکان به قوت خود باقی است.
- تذکر: در تبصره (۲) ماده (۱۷) عبارت بند «ب» ماده (۳) صحیح است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

تصویب مجدد طرح مذکور و ارجاع آن به مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام
(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۱))

نایب رئیس (سید محمد رضا خاتمی) - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.

منشی (خالقی) - دستور بعدی گزارش کمیسیون اقتصادی در مورد طرح جلب و حمایت سرمایه خارجی (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) است. مخبر محترم کمیسیون تشریف ندارند، آقای پوری حسینی بفرمایید.

میرعلی اشرف عبدالله پوری حسینی (عضو کمیسیون اقتصادی) -
بسم الله الرحمن الرحيم.

گزارش کمیسیون اقتصادی به مجلس شورای اسلامی

طرح تشویق و حمایت از سرمایه گذاری خارجی (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) که برای اصلاح به این کمیسیون ارجاع شده بود با حضور مسئولین دستگاههای اجرایی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۴ مصوبه قبلی کمیسیون عیناً به تصویب رسید. اینک گزارش آن را به مجلس محترم شورای اسلامی تقدیم می دارد.

رئیس کمیسیون اقتصادی - رضا عبداللهی

خدمت همکاران محترم عرض کنم، استحضار دارید که طرح تشویق و حمایت از سرمایه گذاری خارجی در نوبت قبلی ایراد شورای محترم نگهبان با موارد متعددی روبرو شده بود، حدود (۲۰) مورد را ایراد گرفته بودند. کمیسیون اقتصادی با دریافت این ایرادات مفصلاً آنها را بررسی کرد و تا آنجایی که اصل طرح زیرنمود و از حیث انتفاع خارج نشود اصلاحات را عمل کرد و انجام داد. از آن حدود (۲۰) مورد ایراد، این بار حدود سه مورد ایراد را شورای محترم نگهبان مجدداً به مجلس

برگرداندند.

نظر کمیسیون اقتصادی این است اگر قرار باشد این سه مورد، نظر شورای محترم نگهبان اعمال شود چیزی از طرح باقی نخواهد ماند و طرح از حیث انتفاع خارج خواهد شد. لذا کمیسیون اقتصادی بر مصوبه قبلی مجلس محترم شورای اسلامی تأکید نمود و از هر گونه اصلاحیه جدید خودداری کرد و استدعای ما هم از مجلس محترم این است که بر مصوبه قبلی تأکید بفرماید، ان شاء الله مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام در اسرع وقت این مشکل را برطرف خواهد کرد و امیدوار هستیم که مصوبات قبلی کمیسیون که از استحکام کافی هم برخوردار است نهایتاً به تصویب برسد و مورد تأیید قرار بگیرد. والسلام

نایب رئیس - دوستان توجه بفرمایند! یکسری ایرادات را قبلاً شورای محترم داشتند که بعضی از آنها رفع شده است، علی رغم اینکه ممکن است نظر مجلس هم روی آنها مساعد نبوده، ولی به هرحال برای تأمین نظر شورای نگهبان اصلاح کرده. الان آخرین ایراداتی که شورای نگهبان گرفته و دیگر کمیسیون نتوانسته است اصلاح کند در حقیقت ما آن را به رأی می‌گذاریم.

حضور ۱۹۷ نفر، نمایندگانی که با آخرین مصوبه کمیسیون اقتصادی در مورد طرح تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی... که اصرار بر مصوبات خودش هست و اگر این نظر تأیید شود به مجمع تشخیص مصلحت نظام می‌رود، موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) با اکثریت قاطع تصویب شد.^(۱) ما این طرح را هم به مجمع تشخیص مصلحت نظام برای اعلام نظر می‌فرستیم.^(۲)

۱- به نقل از مفروض مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلسه ۲۰۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹.

۲) برای اطلاع از مصوبه مجمع در این خصوص به فصل ششم همین مجموعه مراجعه نمایید.

مغایرت و مخالفت طرح سه فوریتی الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۴۰۷ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۲۹

ماده واحده - تبصره ذیل به عنوان تبصره (۴) به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ الحاق می‌گردد:

تبصره ۴ - در موارد اختلاف بین شورای نگهبان و وزارت کشور در موضوع کفایت استاد و مدارک ارائه شده برای رد صلاحیت داوطلبان نمایندگی مجلس شورای اسلامی، تشخیص نهایی بر عهده هیأتی به ریاست رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و عضویت رئیس مجلس شورای اسلامی، دبیر شورای نگهبان و وزیر کشور است.

هیأت مکلف است به درخواست کتبی شورای نگهبان یا وزارت کشور حداکثر (۲۴) ساعت بعد از دریافت آن رسیدگی کند. تصمیمات این هیأت با اکثریت آرای اعضاء معتبر است. در صورت برابری آراء، رأی هیأت تأیید صلاحیت داوطلب تلقی خواهد شد. تصمیمات هیأت برای کلیه مراجع ذی ربط لازم الاجراء است. دبیرخانه هیأت مزبور در مجمع تشخیص مصلحت نظام خواهد بود. این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجراء می‌باشد.

طرح فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ بیست و نهم آبان ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۶۵۸

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۴۰۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۹؛ «طرح سه فوریتی الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸» که در جلسه مورخ بیست و نهم آبان ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۹ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- واگذاری اختیارات مربوط به نظارت بر انتخابات که مطابق قانون اساسی صرفاً از وظایف و اختیارات شورای نگهبان است به هیأت موضوع تبصره ۴ ماده ۵۲ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۲- عبارت «در موارد اختلاف بین شورای نگهبان و وزارت کشور» چون وزارت کشور مجری قانون است و هیچگونه وظیفه یا اختیاری در تأیید و رد صلاحیت به عهده ندارد اولاً اختلاف در این خصوص قانوناً متصور نیست ثانیاً مفهوم این عبارت، واگذاری وظیفه و اختیار نظارتی به وزارت کشور است از این جهت نیز مغایر اصل ۹۹ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۳- تعیین عضویت رؤسای مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس شورای اسلامی و دبیر شورای نگهبان و وزیر کشور در هیأت موضوع تبصره ۴ با توجه به اصل ۵۷^(۳)

(۱) اصل تود و نهم: شورای نگهبان نظارت بر انتخابات مجلس خبرگان رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و مراجعه به آراء عمومی و همه پرسی را برعهده دارد.

(۲) همان.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

قانون اساسی که مبین استقلال توا است مغایر این اصل و اصول ۱۱۲^(۱)، ۵۸^(۲)، ۹۹^(۳) و ۶۰^(۴) قانون اساسی شناخته شد.

۴- ایجاد و تشکیل دبیرخانه هیأت موضوع تبصره ۴ در مجمع تشخیص مصلحت نظام، مغایر اصول ۷۵^(۵) و ۱۱۲^(۶) قانون اساسی شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۲۱۲ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۳۰

ماده واحده - سه تبصره ذیل به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ الحاق می گردد:

تبصره ۴ - برای اثبات و احراز شرایط مندرج در بندهای (۱)، (۳) و (۵) ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷ تنها ابراز کتبی توسط داوطلب و عدم اعلام کتبی و مستند از سوی مراجع مذکور در ماده (۴۸) قانون انتخابات فوق الذکر برای بررسی سوابق داوطلبان در محدوده صلاحیت ذاتی آنها (وزارت اطلاعات، دادستانی کل کشور، سازمان ثبت احوال کشور و اداره تشخیص

(۱) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۵۲۴.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۳۳۴.

(۵) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

(۶) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

هویت و پلیس بین الملل) مبنی بر عدم وجود شرایط، کافی است.

تبصره ۵ - رأی‌گیری در شورای نگهبان برای داوطلبانی که در یکی از مراجع قبلی رسیدگی کننده به صلاحیت داوطلبان صلاحیت آنها تأیید شده است برای عدم صلاحیت و با حداقل دو سوّم رأی کل اعضاء شورای نگهبان معتبر است.

تبصره ۶ - انتخابات میان دوره‌ای دوره ششم مجلس شورای اسلامی در استان گلستان تا تطبیق وضع داوطلبان با این قانون به تعویق می‌افتد.

این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجرا می‌باشد.

طرح فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ سی‌ام آبان ماه یکهزار و سیصد و هشتاد به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۲۶۶۵

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۳۰

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۴۰۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۹ و شماره ۱۴۱۲ - ق مورخ ۱۳۸۰/۸/۳۰ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۲۶۵۸ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۹؛ «طرح الحاق سه تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸» که در جلسه مورخ سی‌ام آبانماه یکهزار و سیصد و هشتاد با اصلاحاتی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

به نظر شورای نگهبان مصوبه مذکور از قید فوریت خارج بوده و در این مرحله به صورت عادی تصویب شده است، نتیجتاً این شورا می‌توانست مطابق اصول

(۹۴) و (۹۵) قانون اساسی این مصوبه را مورد بررسی قرار داده و اعلام نظر نماید لکن به لحاظ کمک به برگزاری انتخابات استان گلستان در وقت مقرر این مصوبه در جلسه فوق العاده مورخ ۱۳۸۰/۸/۳۰ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح اعلام می‌گردد:

- ۱- اطلاق تبصره (۴) چون در مواردیکه فقدان هر یک از ۳ شرط مذکور در ماده (۲۸) قانون انتخابات^(۱) از طریق معتبر ثابت شود ولی هیچ یک از مراجع ۴ گانه عدم وجود شرایط را در داوطلب، به طور کلی و یا به صورت مستند اعلام کتبی ننموده‌اند، داوطلب را واجد شرایط و صالح نمایندگی می‌داند خلاف موازین شرع شناخته شد.
- ۲- شرایط مندرج در بندهای ۱، ۳ و ۵ ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی^(۲) از شرایط اثباتی است که باید احراز گردد، در تبصره (۴) اثبات و احراز آن شرایط محدود به احراز کتبی از ناحیه داوطلب شده است و اعلام عدم وجود شرایط بندهای فوق الذکر توسط مراجع چهارگانه نیز در محدوده وظایف قانونی این مراجع

(۱) ماده ۲۸ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی:

انتخاب شوندگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

- ۱- اعتقاد و التزام عملی به اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران.
 - ۲- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.
 - ۳- ابراز وفاداری به قانون اساسی و اصل مرفی ولایت مطلقه فقیه.
 - ۴- حداقل مدرک فوق دیپلم و یا معادل آن.
 - ۵- نداشتن سوء شهرت در حوزه انتخابیه.
 - ۶- سلامت جسمی در حد برخورداری از نعمت بینایی، شنوایی و گویایی.
 - ۷- حداقل سن سی سال تمام و حداکثر هفتاد و پنج سال تمام.
- تبصره ۱ - داوطلبان نمایندگی اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی از التزام عملی به اسلام، مذکور در بند (۱) مستثنی بوده و باید در دین خود ثابت العقیده باشند.
- تبصره ۲ - کسانی که سابقه نمایندگی مجلس شورای اسلامی را دارند از شرط مذکور در بند (۴) مستثنی می‌باشند.
- (۲) همان.

خصوصاً سازمان ثبت احوال کشور نمی‌باشد، لذا این تبصره از این جهت که در مواردی موجب محدود کردن نظارت شورای نگهبان بر انتخابات می‌باشد مغایر اصل (۹۹) قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

۳- در مواردی که به طرق معتبر اثبات گردد داوطلبی، واجد شرایط بندهای مذکور در ماده ۲۸^(۲) نمی‌باشد او نمی‌تواند به عنوان امینی عادل سوگند یاد کند که پایبند به مفاد قسم‌نامه موضوع اصل (۶۷) قانون اساسی^(۳) باشد لذا تبصره (۴) از این جهت مغایر این اصل می‌باشد.

۴- در رسیدگی به صلاحیت داوطلبان ملاک رأی اکثریت اعضای شورای نگهبان می‌باشد قید نصاب حداقل دو سوم رأی کل اعضاء شورای نگهبان در تبصره ۵ از این جهت که اختیارات نظارتی شورای نگهبان را در این موارد محدود می‌نماید مغایر اصل (۹۹) قانون اساسی^(۴) شناخته شد.

۵- شمول تبصره (۵) در مواردی که برای شورای نگهبان احراز شود مراجع قبلی که داوطلب را تأیید صلاحیت کرده‌اند به وظیفه قانونی عمل ننموده‌اند مغایر اصل (۹۹) قانون اساسی^(۵) شناخته شد.

۶- در قانون اساسی جمهوری اسلامی توقف انتخابات، صرفاً در اصل (۶۸)^(۶) پیش‌بینی شده‌است چون مفاد تبصره (۶) به نحوی مستلزم توقف انتخابات استان

(۱) همین مجموعه، صفحه ۵۲۴.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۵۲۷.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۵۰.

(۴) همین مجموعه، صفحه ۵۲۴.

(۵) همان.

(۶) اصل شصت و هشتم: در زمان جنگ و اشغال نظامی کشور به پیشنهاد رئیس جمهور و تصویب سه چهارم مجمع نمایندگان و تأیید شورای نگهبان انتخابات نقاط اشغال شده یا تمامی مملکت برای مدت معینی متوقف می‌شود و در صورت عدم تشکیل مجلس جدید، مجلس سابق همچنان به کار خود ادامه خواهد داد.

گلستان در غیر موارد مذکور در این اصل می باشد، این تبصره مغایر با قانون اساسی شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

تصویب مجدد طرح مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام

(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۱))

رئیس - دستور را مطرح بفرمایید.

منشی (خالقی) دستور اول طرح سه فوریتی الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی...

آرمین - تذکر دارم.

قوامی - تذکر دارم.

بورقانی فراهانی - تذکر دارم.

رئیس - اجازه بفرمایید، آقایان آرمین و قوامی تذکر دارند، تذکرات را برای آخر جلسه بگذارید، من از نشانه‌ها و علائم و قرائن می بینم که این تذکرات ادامه دارد و من هم براساس آئین نامه باید بپذیرم، ولی وقتی پذیرفتم دیگر باید ادامه بدهیم، منتها... (عده ای از نمایندگان - تذکر داریم، مربوط به همین است) آخر جلسه، چون من می دانم این تذکرات زیاد است، درست است که به این قضیه ربط دارد، ولی ما کاری نمی توانیم بکنیم، یعنی به این معنا، شورای محترم نگهبان مجدداً اشکال کرده اند، ما باید به مجمع تشخیص مصلحت بفرستیم، تذکرات را ان شاء الله بعد از رأی گیری بگذارید.

منشی (خالقی) - دستور اوّل طرح سه فوریتی الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸، اعاده شده از شورای محترم نگهبان است.

منشی (جبارزاده) - تا به حال پیشنهاد مکتوبی به ما نرسیده است. رئیس - نه، اینکه ما یکبار اصلاح کرده ایم، حالا دیگر باید به مجمع تشخیص مصلحت برود. ببینید! می گویم پیشنهاد دارید، بدهید بیاورند، ما الان تذکر داریم اوّلین فردی که حداقل بنده خودم دیدم آقای آرمین است، اگر بخواهم نوبت بدهم باید به آقای آرمین بدهم، به دیگری هم بدهم، بعد به شما می رسد. (قوامی - حاج آقا! اخطار داریم، در همین رابطه است) آن مربوط به تذکرات است. راجع به این مصوّبه اگر نظری دارید، بفرمایید بحث بشود و به رأی بگذاریم، ندارید به تشخیص مصلحت می فرستیم.

منشی (جبارزاده) - حاج آقا! پیشنهاد کتبی نرسیده... این را تعیین تکلیف بفرمایید. رئیس - پیشنهاد کتبی که نرسیده، شورای نگهبان اشکالات متعددی کرده، به نظر من باید به مجمع تشخیص مصلحت برود، ببینید! تذکرات شما دیگر سرنوشت ساز نیست. اگر پیشنهاد کتبی آمده بود، ما مطرح می کردیم، نبود ما می فرستیم، بنده می گویم بعد خدمت شما هستم، تذکرات را براساس آئین نامه، من موظفم بنشینم و گوش بدهم، شما هم بگویید (عده ای از نمایندگان - می خواهیم برویم) خوب نروید، آقایان می گویند بعضیها می خواهند بروند، نروند در را ببندید بنشینیم. من یک تذکر را بپذیرم باید دیگر ادامه بیابد، حضار ۲۰۶ نفر...

هادی زاده - پیشنهاد دارم.

منشی (جبارزاده) - آقای رئیس! یک پیشنهادی رسید، باز رافع اشکال نیست، شورای محترم نگهبان چندین اشکال گرفته اند که آقای هادی زاده فقط تبصره (۶) را پیشنهاد حذف داده اند، یعنی رافع اشکالات قبلی نیست.

رئیس - برای اینکه این مسأله را هم مطرح کنیم، این یک پیشنهاد را پذیرفتیم، صحبت کنید و رأی بدهید.

منشی (جبارزاده) - حاج آقا! اگر این حذف بشود مجدداً باید به شورای نگهبان برود منتها چون اشکالات قبلی را ما حل نکرده ایم...

رئیس - آخر اینها را که من اسائه ادب می دانم توضیح بدهم، اینها را می دانم که آقایان هم مثل من توجه دارند، قاعدتاً می دانند. ظاهراً نفس خود صحبت الان مطرح است. (اعلمی - حاج آقا! وقتی که مجلس به قانون عمل نمی کند چگونه ما از دیگران انتظار داریم، آقا بلند شد اخطار بدهد شما نمی گذارید. می خواهند اخطار قانون اساسی بدهند شما اجازه نمی دهید. می خواهند تذکر آئین نامه ای بدهند شما اجازه نمی دهید) می گویم بعداً اخطار بدهند، ببینید! تذکر راجع به مسأله را بعد بدهید. آقای هادی زاده بفرماید. اگر وارد آن بشویم باید ادامه بدهیم و اول هم آقای آرمین هستند.

علی اصغر هادی زاده - بسم الله الرحمن الرحيم

همکاران محترم توجه داشته باشید، یکی از اهدافی که مجلس برای دادن طرح سه فوریت داده بود، بحث حمایت از رد صلاحیت شدگان استان گلستان بود. در واقع گرچه این مشکل، مشکل همیشگی و دائمی بوده است، اما به هر صورت در یک شرایط اضطراری و فوری مجلس ناچار شده که یک طرح سه فوریتی را تقدیم بکند. من اگر پیشنهاد حذف تبصره (۶) را داده ام به این دلیل بود که تا یک بایی باز بشود و دوستان ما واقعاً این اجازه را پیدا نکنند، در ارتباط با این مسائلی که شورای محترم نگهبان رد کرده بالاخره بحث بکنند. مردم ما متوجه باشند که اگر همه مجلس هم رأی بدهند به یک موضوعی فایده ای ندارد، یعنی در واقع $\frac{2}{3}$ این مجلس است. بنابراین، من فکر می کنم، البته این حذفی که بنده دادم رافع مشکل شورای محترم نگهبان هم نخواهد بود، برای اینکه به همه بندها و همه تبصره هایی که

مجلس تصویب کرده اشکال کرده. با این حال به خاطر اینکه شما هم فرصت داشته باشید، پیشنهادات دیگری دارید، یا احیاناً رفع این مشکل بشود، پیشنهاد بنده هم این است که واقعاً اگر به حذف یا اصلاح رأی ندهید و تماشش بکنید، دوباره باز مجمع تشخیص مصلحت و باز ما ناخودآگاه خودمان با دست خودمان داریم یک اختیار قانونگذاری را از خودمان سلب می‌کنیم.

بنابراین، با توجه به اینکه شورای محترم نگهبان بحث توقف انتخابات را مغایر با قانون اساسی شناخته و ما هم دیگر نمی‌توانیم به این بحث برسیم، یعنی در واقع در ارتباط با استان گلستان از امروز کار تبلیغاتشان شروع شده و عملاً اگر هم ما تصویب بکنیم، دیگر عملی نیست خوب حالا تشخیص‌شان این طور بوده، در حال حاضر به اعتقاد من، با توجه به اینکه به استان گلستان، با همه تلاشی که شما کردید، هیأت رئیسه محترم، جناب آقای کروبی، دولت، همه تلاش کردند و هیچ فایده‌ای هم نکرده، الان هم فایده‌ای ندارد، حداقل این بند را حذف کنید، شاید بشود برای آینده یک مشکلی را حل کرد.

منشی (خالقی) - مخالف آقای انصاری، بفرمایید.

مجید انصاری - بسم الله الرحمن الرحيم

من از این فرصت استفاده می‌کنم به اشکالاتی که شورای محترم نگهبان، (۶) اشکالی که گرفته‌اند، حقیقتاً این طوری نیست که بنده این اشکالات را به عنوان اولی وارد بدانم و به خاطر مصلحت بگویم مجلس رأی بدهد و به مجمع تشخیص مصلحت برود. بلکه این اشکالات به هیچ عنوان با مبانی شرعی و حقوق اساسی از دید بنده به عنوان یک نماینده و طلبه قابل قبول نیست و در بند (۱) گفته‌اند اطلاق تبصره (۴) در مواردی که فقدان هر یک از (۳) شرط مذکور از طریق معتبر ثابت شود ولی هیچ یک از مراجع چهارگانه عدم وجود شرایط را (رئیس - شما در موضوع صبحت نمی‌کنید، شما بیایید راجع به آن بندی که...) من راجع به حذف

عرض می‌کنم. چون همه اشکالات یک مبنا دارد من مبتناً این اشکالات را... رئیس - آقای انصاری! این اگر به مجمع برود، من اینجا یک نکته را به شما بگویم، ما الان اینجا به ریاست محترم مجمع اعلام می‌کنیم چون سه فوریتی بوده، حتی الامکان زودتر در دستور بگذارند، خود ما هم می‌رویم آنجا حرفه‌ایمان را می‌زنیم، می‌آییم و بعد هم به مطبوعات می‌گوییم، (بدون تعارف) داورش هم مردم هستند، از طراحها هم باید بخواهیم بیایند حرف بزنند. از ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت می‌خواهیم چون فوریتی بوده و کمیسیون هم نداشته بایستی یکی از طرحها بیاید، حرفه‌ایمان را هم آنجا می‌زنیم، بزرگوارها هم آنجا حرفه‌ایشان را می‌زنند، چون حرفها هم دقیق است در اختیار مردم می‌گذاریم، داورش هم مردم هستند. این را بگذارید در آنجا، شما در این قسمت فقط صحبت کنید.

انصاری - چشم، جناب آقای کروی! چون این موضوع رد شده در مذاکرات مجلس آمده حداقل یک بحثی بشود، در آینده بدانند که چرا مجلس این ایرادات را نپذیرفت. همه ایرادات هم یک مبنا دارد، من خواهش می‌کنم غیر از ایراد بند ششم بقیه مبنای اشکالی که شورای نگهبان گرفته یک چیز است.

شورای نگهبان اصل را بر این گذاشتند که این شرایط احراز است، شرايطی که در قانون آمده، احراز هم از هر طریقی که برای آقایان صورت بگیرد معتبر است و خودشان را محدود و مقید به طریقی که قانونگذار تعیین کرده نمی‌دانند، اساس اشکالات این است و این واقعاً وارد نیست، علت هم این است که خود شرایط را مجلس تعیین کرده، شرایط نمایندگی که از شرایط موضوعه اولیه شرعیه نیست، اگر مجلس این شرایط را وضع نمی‌کرد، یک شرایط دیگری را وضع می‌کرد شورای نگهبان چطوری می‌توانست اشکال بگیرد؟ قانونگذار حق دارد بگوید برای اثبات این شرایط (رئیس - آقای انصاری در رابطه با موضوع صحبت بفرمایید) از این طریق باید رفت، همانطوری که در شرع هم ما داریم، برای احراز شرایط اثباتی مانند

عدالت و اعلمیت، خود شرع طرقي را وضع کرده، ممکن است این طرق اطمینان آور هم نباشد، مثل شهادت عدلین، اگر دو نفر عادل شهادت دادند، ولو اینکه ممکن است اطمینان آور نباشد ولی شرع این طریق را پذیرفته، در اینجا هم قانونگذار گفته در نظام جمهوری اسلامی ایران ما دستگاههایی داریم، از این طرق اثبات می شود. یا در مورد امین عادل (رئیس - راجع به همان قضیه صحبت بفرمایید) آقای کروبی! همان بند را دارم صحبت می کنم. من نمی دانم امروز چه اصراری است که حالا مجلس حتماً زود تمام بشود. ما عرضمان این است که در شرایط نمایندگی عدالت نیامده است که آقایان گفته اند به عنوان امین عادل نمی تواند سوگند یاد بکند، چون ما الان در خود مجلس حتی قانون اساسی اجازه داده نمایندگانی که مسلمان هم نیستند، ادیان رسمی را دارند بیایند، در حالی که در شرایط عدالت، اصل اسلام آمده.

به هر صورت من فکر می کنم اشکالاتی که شورای نگهبان گرفته، مبناء این اشکالات را آورده اند نظارت مطلق خودشان قرار داده اند و احراز شرایط را هم از هر طریقی که مایل بودند غیر از طرق قانونی، لذا این طرح را رد کردند و من فکر می کنم چون این ایرادات، ایرادات واردی نیست، لذا مجلس خوب است که به همان مصوبه دیروز خودش بدون هیچگونه اصلاحی رأی بدهد. بالاخره موضوع به مجمع تشخیص مصلحت می رود، ان شاء الله ریاست محترم مجلس در آنجا نظرات نمایندگان و طراحان را منعکس خواهند کرد و همانطوری که جناب عالی فرمودید چون طرح، طرح سه فوریتی است و در واقع طبق آئین نامه عملاً یکی از طراحان جانشین مخبر کمیسیون است ان شاء الله مجمع تشخیص مصلحت هم اجازه بدهند یکی از طراحان با حق رأی در مجمع تشخیص مصلحت حضور پیدا بکنند و از طرح مجلس دفاع بکنند. ان شاء الله رفع مشکل بشود. لذا بنده با هرگونه پیشنهاد اصلاحی، یا حذفی که در رابطه با این طرح داده شود مخالفم، هم به دلیل نساورد

بودن اشکالات شورای نگهبان و هم به دلیل اینکه هر اصلاحی که ما به عمل بیاوریم، مجدداً به شورای نگهبان می‌رود و شورای نگهبان دوباره باید نظر بدهد، به مجلس بیاید. اصلاً انتخابات استان گلستان تمام می‌شود. لذا خوب است ما هیچ اصلاحی را نپذیریم و اجازه بدهیم که به مجمع ارجاع بشود. هادی زاده - حاج آقا! پیشنهاد را پس گرفتیم.

رئیس - بسیار خوب، پس گرفتید. (تعدادی از نمایندگان - تذکر داریم) نه، بگذارید به مجمع ارجاع بشود، بعد هر کدام از عزیزان مطلبی دارند، بگویند، اگر ما الان باب تذکر را باز کنیم آقایان عبداللّهی، علی حسینی، بورقانی، قوامی، آرمین و فراوان هستند. حضار ۲۰۹ نفر، طرح این است «طرح الحاق (۳) تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸» به عبارت دیگر همان مصوبه‌ای که دیروز متن آن را خواندیم، شورای نگهبان اشکالاتی کرده‌است، موافقین برای رفتن به مجمع مصلحت قیام کنند (اکثر برخاستند) با اکثریت بسیار فوق العاده‌ای تصویب شد. (۱)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلسه ۱۶۳ مورخ ۱۳۸۰/۹/۱.

مفایرت و مخالفت لایحه الحاق جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین‌المللی راه آهن با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۷۰۳ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲۹

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۱۰۳۰/۳۱۶۳۹ مورخ ۱۳۸۰/۷/۸ دولت در خصوص الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین‌المللی راه آهن (COTIF) مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۹ (۹ مه ۱۹۸۰) که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۵ مجلس شورای اسلامی عیناً به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین‌المللی راه آهن (COTIF) مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۹ (۹ مه ۱۹۸۰) به همراه متن اصلاح

(۱) همین مجلد، صفحه ۲۳.

شده خود کنوانسیون کوتیف مصوب ۱۳۵۹ (۱۹۸۰) به شرح پیوست ملحق شود و اسناد مربوط را تسلیم نماید.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۲۲۰

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۱/۱۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۱۷۰۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۹ پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۱۴۶ مورخ ۸۰/۲۱/۷/۱۳۸۰^(۱)؛ «لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوّم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین المللی راه آهن (COTIF) مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۹ (مه ۱۹۸۰)» مصوب جلسه مورخ بیست و پنجم دیماه ماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۸ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- در مواد (۱۶)، (۳۷) و (۴۹) چون با شخص خسارت دیده قرارداد می‌بندی بر پرداخت بهره غرامت صورت نگرفته است، لذا اخذ این بهره خلاف موازین شرع شناخته شد.

۲- ماده (۶۰) چون مدت زمان اقامه دعوی محدود شده است لذا خلاف موازین شرع شناخته شد.

۳- در مواد (۱۲)، (۲۵) و (۴۸) چون مرور زمان موجب منع اقامه دعوی می‌باشد لذا خلاف موازین شرع شناخته شد.

۴- ماده (۲۸) چون شامل ارجاع دعاوی راجع به اموال عمومی به داوری می‌گردد از این جهت که ارجاع به داوری در این موارد منوط به رعایت مفاد اصل ۱۳۹ قانون

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

اساسی (۱) نشده است خلاف اصل مذکور شناخته شد. (۲)

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) اصل یکصد و سی و نهم: صلح دعاری راجع به اموال عمومی و دولتی یا ارجاع آن به داوری در هر مورد موکول به تصویب هیأت وزیران است و باید به اطلاع مجلس برسد. در مواردی که طرف دعوی خارجی باشد و در موارد مهم داخلی باید به تصویب مجلس نیز برسد. موارد مهم را قانون تعیین می‌کند.

(۲) مواد مورد ایراد شورای نگهبان عبارتند از:

ماده (۱۲) اجرای حکم، توقیف اموال:

بند (۱) هنگامی که احکام صادره حضوری یا غیابی به موجب مفاد کنوانسیون، توسط یک قاضی ذی صلاح، براساس قوانین مورد استفاده قاضی مزبور لازم الاجرا اعلام می‌گردد، در پی انجام تشریفات لازم در کشوری که باید این احکام در آن اجرا گردد، هر یک از کشورهای عضو نیز قدرت اجرایی کسب می‌کند. بازنگری ماهوی این امر پذیرفته نیست. این مفاد همچنین برای حل و فصل‌های قضائی نیز به کار گرفته می‌شوند.

بند ۲ - بند ۱ در مورد حکم‌هایی که به صورت موقت لازم الاجراست در مورد محکومینهای راجع به جبران خسارت هزینه‌هایی که علیه خواهان به دلیل رد ادعایش اعلام گردیده‌است، اعمال نمی‌شود.

بند ۳ - طلبی‌های ناشی از عملیات حمل و نقلی تابع قواعد یکنواخت CIV یا قواعد یکنواخت CIM، به نفع یک مؤسسه حمل و نقل از یک مؤسسه حمل و نقل دیگر که به یک کشور تعلق ندارند، فقط به موجب حکم صادره قضائی آن کشور عضوی که مؤسسه خواهان توقیف طلبی‌ها به آن تعلق دارد، توقیف می‌شود.

بند ۴ - طلبی‌های ناشی از قرارداد تابع قواعد یکنواخت CUV یا قواعد یکنواخت CUI فقط به موجب حکم صادره مقام قضائی آن کشور عضوی که مؤسسه خواهان توقیف طلبی‌ها به آن تعلق دارد، توقیف می‌شود.

بند ۵ - وسایط نقلیه ریلی، در قلمرو کشوری غیر از قلمرو کشوری که دارنده وسیله نقلیه در آنجا دفتر مرکزی دارد، فقط به موجب حکم صادره مقام قضائی این کشور قابل توقیف هستند. واژه «دارنده» به استفاده کننده اقتصادی و طولی‌المدت یک وسیله نقلیه ریلی به عنوان وسیله حمل و نقل، اعم از اینکه مالک باشد یا آن را در اختیار داشته باشد، اطلاق می‌گردد.

ماده: (۱۶) کمیسیون‌ها:

بند (۱) - اصولاً کمیسیون‌های موضوع قسمتهای پ (تاج)، بند ۱، و بند ۲، ماده ۱۳، متشکل از تمام کشورهای عضو می‌باشد. هنگامی که کمیسیون بازنگری، کمیسیون کارشناسان RID یا کمیسیون کارشناسان فنی در چارچوب صلاحیتهای خود،

در خصوص اصلاحات ضمایم کنوانسیون اعلام نظر و تصمیم گیری کردند؛ کشورهای عضوی که طبق جمله اول، بند ۱، ماده ۴۲، بیانیه‌ای در خصوص ضمایم مربوطه ارائه دادند از اعضاء کمیسیون مربوطه نیستند.

بند ۲) - دبیر کل به ابتکار شخصی یا بنا به درخواست ۵ کشور عضو یا بنا به درخواست کمیته اداری، کمیسیون را به تشکیل جلسه دعوت می‌نماید. دبیر کل طرح و دستور جلسه را حداکثر ۲ ماه قبل از افتتاح نشست برای کشورهای عضو ارسال می‌دارد.

بند ۳) - هر عضو می‌تواند نماینده یک کشور دیگر عضو باشد معذلتک هیچ کشوری نمی‌تواند نماینده بیش از دو کشور دیگر باشد.

بند ۴) - هر کشور عضو حاضر فقط یک حق رأی دارد. یک پیشنهاد در صورتی که تعداد آراء مثبت به شرح زیر باشد تصویب می‌گردد:

الف) - حداقل برابر $\frac{1}{3}$ تعداد کشورهای عضوی که به هنگام رأی گیری حضور دارند،

ب) - بیش از تعداد آراء منفی.

بند ۵) - به دعوت دبیر کل، که مورد توافق اکثریت کشورهای عضو می‌باشد،

الف) - کشورهای غیر عضو سازمان،

ب) - کشورهای عضوی که به هر حال عضو کمیسیونهای مربوطه نیستند،

پ) - سازمانها و انجمنهای بین المللی، ذی صلاح در خصوص مسائل مطروحه در فعالیتهای سازمان که به بررسی مشکلات مطروحه در دستور جلسه می‌پردازند، می‌توانند با داشتن حق مشورتی در جلسات کمیسیونها شرکت کنند.

بند ۶) - کمیسیونها برای هر نشست یا برای هر دوره معین یک رئیس و یک یا چند معاون انتخاب می‌کنند.

بند ۷) - مباحث به زبانهای کاری انجام می‌شود. سخنرانیهایی که به یکی از زبانهای کاری ارائه می‌شود، به طور خلاصه به سایر زبانهای کاری ترجمه می‌گردد. پیشنهادها و تصمیمات به طور کامل ترجمه می‌شوند.

بند ۸) - صورت جلسات حاوی خلاصه مذاکرات است. پیشنهادها و تصمیمات به طور کامل در صورت جلسات قید شده‌اند. در خصوص تصمیمات فقط متن فرانسوی قابل استناد است. صورتجلسات برای تمامی کشورهای عضو ارسال می‌گردد.

بند ۹) - کمیسیونها می‌توانند گروههای کاری که مسئول رسیدگی به مسائل مشخص هستند تشکیل دهند.

عنوان چهارم: امور مالی

ماده (۲۵) برنامه کار، بودجه، محاسبات، گزارش مدیریت:

بند ۱) - برنامه کاری، بودجه و حسابداری سازمان یک دوره دوساله (تقریبی) را دربر می‌گیرد.

بند ۲) - سازمان حداقل هر دو سال یک بار گزارش مدیریتی ارائه می‌دهد.

بند ۳) - کمیته اداری به پیشنهاد دبیر کل مقدار هزینه‌های سازمان را برای هر دوره بودجه‌ای تعیین می‌کند.

عنوان (پنجم): داوری

ماده (۲۸) صلاحیت:

بند ۱) - اختلافات بین کشورهای عضو ناشی از تفسیر یا اجرای کنوانسیون و نیز اختلافات بین کشورهای عضو و سازمان

ناشی از تفسیر یا اجرای پروتکل در مورد امتیازات و مصونیتها، ممکن است، به درخواست یکی از طرفین، به یک هیئت داورى ارجاع داده شوند. طرفین آزادانه ترکیب هیئت داورى و روند داورى را تعیین می‌کنند.

بند ۲- سایر اختلافات ناشی از تفسیر یا اجرای کنوانسیون و سایر قراردادهایی که توسط سازمان طبق بند ۲، ماده ۲، تدوین شده‌اند، در صورتی که به طور مسالمت آمیز حل و فصل نشود یا به تصمیم محاکم عادی ارجاع نگردد، با توافق طرفین ذینفع می‌تواند به هیئت داورى ارجاع شود. مواد ۲۹ تا ۳۲ در مورد ترکیب هیئت داورى و روند داورى اعمال می‌شود.

بند ۳- هر کشوری می‌تواند، در زمان درخواست الحاق به کنوانسیون حق عدم اجرای کلیه یا بخشی از مفاد بندهای ۱ و ۲ را برای خود محفوظ دارد.

بند ۴- کشوری که به موجب بند ۳ حق شرطی را وضع می‌کند در هر زمان با اطلاع امین اسناد و املاک می‌تواند از حق خود اجتناب کند. این اجتناب از حق شرط بعد از یک ماه از تاریخی که امین اسناد و مدارک آن را به اطلاع کشورهای عضو برساند نافذ می‌شود.

ماده (۳۷) الحاق به کنوانسیون:

بند ۱- الحاق به کنوانسیون برای هر کشوری که در قلمرو آن از زیر ساخت راه آهنی بهره‌برداری می‌شود، باز است.

بند ۲- هر کشوری که تمایل به الحاق به کنوانسیون را داشته باشد تقاضانامه‌ای را به امین اسناد و مدارک ارسال می‌دارد و وی این تقاضانامه را به اطلاع سایر کشورهای عضو می‌رساند.

بند ۳- تقاضا نامه مذکور ۳ ماه پس از اینکه طبق بند ۲ به اطلاع سایرین رسید پذیرفته می‌شود، مگر اینکه مخالفتی از طرف ۵ کشور عضو به امین اسناد و مدارک تسلیم شود. امین اسناد و مدارک بلافاصله کشور درخواست کننده و کشورهای عضو را از این امر مطلع می‌گرداند. الحاق در اولین روز پس از گذشت ۳ ماه از اطلاعیه فوق نافذ است.

بند ۴- در صورت مخالفت حداقل ۵ کشور عضو در مهلت پیش بینی شده در بند ۳، تقاضای الحاق جهت اخذ تصمیم در مورد آن به مجمع عمومی تسلیم می‌گردد.

بند ۵- با توجه به موضوع ماده ۴۲، هر گونه الحاق به کنوانسیون، مشروط به ماده ۴۲، فقط به نسخه کنوانسیون مجرا در زمانی که الحاق نافذ می‌شود مربوط می‌گردد.

ماده (۳۸) از دست دادن حق تحدید مسئولیت:

حدود مسئولیت پیش بینی شده در قواعد یکتواخت حاضر و نیز مقررات حقوق ملی که غرامت را تأمین‌ناپذیر محدود می‌کند، اگر ثابت شود که آسیب ناشی از فعل یا ترک فعل سهوی یا عمدی حمل کننده و با علم احتمال ایجاد چنین آسیبی بوده، اعمال نمی‌شود.

ماده: (۳۹) تبدیل ارز و بهره:

بند ۱- هرگاه که محاسبه غرامت تبدیل بالغ تعریف شده به واحد پولی بیگانه را ایجاد نماید، تبدیل به نرخ روز و مکان پرداخت غرامت انجام می‌شود.

بند ۲) - فرد ذیق می‌تواند، بهره غرامت را به میزان ۵ درصد در سال از روز درخواست پیش بینی شده در ماده ۵۵ یا اگر چنین مطالبه‌ای انجام نشده باشد، از روز ارائه درخواست به دادگاه درخواست نماید.

بند ۳) - معذلتک، چنانچه روز اقدام برای تعیین میزان غرامت پیش از روز مطالبه یا ارائه درخواست به دادگاه باشد، بهره غرامت قابل پرداخت به موجب مواد ۲۷ و ۲۸ فقط از این روز محاسبه می‌گردد.

بند ۴) - در مورد توشه مسافری، بهره فقط در صورتی قابل پرداخت است که غرامت از ۱۶ واحد شمارش برای هر رسید توشه مسافری فراتر رود.

بند ۵) - در مورد توشه مسافری، اگر فرد ذیق، طی مدت مناسبی که برای او تعیین شده، مدارک مستدل لازم برای تسویه قطعی مبلغ مورد مطالبه را به حمل کننده ارائه ندهد، در فاصله بین انقضای زمان تعیین شده تا ارائه اسناد و مدارک مزبور هیچ بهره‌ای تعلق نمی‌گیرد.

ماده (۶۰) محدودیت زمانی اقامه دعاوی:

بند ۱) - مدت زمان محدودیت اقامه دعاوی غرامت مبتنی بر مسئولیت حمل کننده در موارد فوت یا جراحات به مسافران به شرح ذیل می‌باشد

الف) - در مورد مسافر، سه سال از روز بعد از وقوع حادثه،

ب) - در مورد سایر ذوالحق، سه سال از روز بعد از زمان مرگ مسافر، بدون آنکه مهلت مزبور از روز بعد از وقوع حادثه از ۵ سال فراتر رود.

بند ۲) - مدت زمان محدودیت اقامه دعاوی برای دیگر دعاوی ناشی از قرارداد حمل، یکسال می‌باشد، معذلتک، مدت زمان محدودیت اقامه دعاوی دو سال می‌باشد، در صورتی که اقامه دعوی به دلیل آسیبی ناشی از فعل یا ترک فعل باشد، چه به صورت عمدی یا سهوی و با علم به اینکه احتمالاً چنین آسیبی امکان بروز خواهد داشت.

بند ۳) - مدت زمان محدودیت اقامه دعاوی پیش بینی شده در بند ۲، از مهلت‌های مذکور جاری می‌شود.

الف) - برای غرامت بابت مفقود شدن کامل: از چهاردهمین روز پس از انقضای مدت زمان پیش بینی شده در بند ۳، ماده ۲۲،

ب) - برای غرامت بابت مفقود شدن بخشی از کالا، آسیب دیدگی کالا یا تأخیر در تحویل: از روز تحویل کالا،

پ) - در دیگر موارد مربوط به حمل مسافر: از روز انقضای اعتبار بلیط.

روز مورد اشاره برای شروع مدت زمان محدودیت اقامه دعاوی جزو مدت زمان محدودیت محسوب نخواهد شد.

بند ۴) - در مواردی که اقامه دعا طبق ماده ۵۵ همراه با مدارک مستدل لازم صورت می‌گیرد، مدت زمان محدودیت اقامه دعاوی تا روزی که حمل کننده اقامه دعوی را به صورت مکتوب رد نموده و مدارک ضمیمه آنرا مسترد کند، به حالت تعلیق در می‌آید، اگر بخشی از دعوی پذیرفته گردد، مدت زمان در خصوص بخش مورد اختلاف، جریان می‌یابد. مسئولیت اثبات دریافت دعوی یا پاسخ به استرداد مدارک بهمه طرفی است که آغازگر این امر می‌باشد. مدت زمان محدودیت توسط دعاوی بعدی که دارای همان موضوع هستند، ملغی نمی‌ماند.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی

شماره: ۱۹۴۱ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۱/۱۹

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۲۲۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۸ و پیرو نامه شماره ۱۷۰۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۹ لایحه شماره ۳۱۶۳۹/۳۰ مورخ ۱۳۸۰/۷/۸ دولت در خصوص الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین المللی راه آهن (COTIF) مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۹ (۹ مه ۱۹۸۰) که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می شود با رعایت اصل یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در ارجاع به داور به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین المللی راه آهن (COTIF) مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۹ (۹ مه ۱۹۸۰) به

پیوسته ۵ - حق اقامه دعوی که ضمانت زمانی دارد، حتی از طریق دعوی متقابل یا ایراد نیز دیگر قابل اعمال نیست.

پیوسته ۶ - به علاوه، تعلیق و اقطاع مرور زمان توسط قانون ملی تنظیم می شود.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

همراه متن اصلاح شده خود کنوانسیون کوتیف مصوب ۱۳۵۹ (۱۹۸۰) به شرح پیوست ملحق شود و اسناد مربوط را تسلیم نماید.

ردیفهای (۱)، (۲) و (۳) ایراد شورای محترم نگهبان در نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۲۲۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۸ به دلیل این که کنوانسیون مورد نظر چند جانبه است و امکان تغییر مواد آن میسر نیست، مجلس مصوبه قبلی خود را مجدداً مورد تصویب قرار داد.^(۱)

نظریه (مرحله دوم) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۱۷۲

تاریخ: ۱۳۸۱/۱/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۹۴۱ - ق مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۹ و شماره ۱۷۰۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۹ و پیرو نامه‌های شماره ۸۰/۲۱/۳۲۲۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۸ و شماره ۸۰/۲۱/۳۱۴۶ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۷؛ «لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین المللی راه آهن (COTIF) مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۹ (۹ مه ۱۹۸۰)» که با اصلاحاتی در جلسه مورخ هجدهم فروردین ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱/۲۸ شورای نگهبان مطرح شد که اصلاحات به عمل آمده رافع اشکال نمی باشد و ایراد شورای نگهبان کماکان بقوت خود باقی است.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) همانگونه که ملاحظه می فرمائید مجلس شورای اسلامی فقط نسبت به اصلاح بند ۴ ایراد شورای نگهبان اقدام نموده است.

تصویب مجدد لایحه مذکور و ارجاع آن به مجمع محترم تشخیص مصلحت نظام
(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۱))

رئیس - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.

منشی (خالقی) - دستور بعدی گزارش کمیسیون عمران در مورد لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین المللی راه آهن (COTIF) مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۹ (۹ مه ۱۹۸۰)، (اعاده شده از شورای محترم نگهبان)، مخبر محترم کمیسیون عمران بفرمایید.

گل محمد صالحی سلح چینی (مخبر کمیسیون عمران) - بسم الله الرحمن الرحيم.
گزارش کمیسیون عمران به مجلس شورای اسلامی

لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین المللی راه آهن (COTIF) مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۹ (۹ مه ۱۹۸۰)، (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۶ با حضور نماینده آن شورا مورد بررسی و رسیدگی قرار گرفت و پس از بحث و تبادل اطلاعات لازم کمیسیون بر نظریه قبلی خود تأکید و مصوبه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۱ را مجدداً مورد تصویب قرار داد. اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون عمران - محسن نریمان

جهت اطلاع همکاران عزیز عرض کنم شورای محترم نگهبان چهار ایراد را بر این پروتکل وارد دانستند که ماده (۴) مبنی بر اصل (۱۳۹) قانون اساسی بوده است، کمیسیون با حضور نماینده شورای محترم نگهبان و صاحب‌نظران و کارشناسان

اصلاح نمودند و بر رعایت اصل (۱۳۹) قانون اساسی تأکید شده است، اما به دلیل چند جانبه بودن و اینکه امکان تغییر در مصوبات پروتکل فوق نبوده است، لذا کمیسیون بر بقیه موارد تأکید داشته است که نظر نمایندگان عزیز است که باید ان شاء الله اصلاح شود. والسلام

رئیس - حضار ۲۰۴ نفر، متن را برای رأی گیری قرائت بفرمایید.

منشی (خالقی) - لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین المللی راه آهن (COTIF) مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۹ (۹ مه ۱۹۸۰)

ماده واحده - به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می شود با رعایت اصل (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در ارجاع به داوری به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین المللی راه آهن (COTIF) مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۹ مطابق با (۹ مه ۱۹۸۰) به همراه متن اصلاح شده خود کنوانسیون (COTIF) مصوب ۱۳۵۹ برابر با ۱۹۸۰ به شرح پیوست ملحق شود و اسناد مربوط را تسلیم نماید.

رئیس - حضار ۱۹۹ نفر، اعاده شده از شورای نگهبان که مجدداً کمیسیون همان نظر قبلی را تأیید کرده است (آقای - اصلاح کردیم) اصلاح هم کرده اند خیلی نه، درست است یک مقداری اصلاح شده، به رأی گذاشته می شود، موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

[با توضیحاتی که در انتهای جلسه علنی توسط نایب رئیس مجلس (آقای سید محمد رضا خاتمی) داده شد مشخص گردید با رأیی که نمایندگان دادند این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردید.]^(۱)

(۱) به نقل از مفروح مذاکرات دوره ششم قانونگذاری مجلس شورای اسلامی، جلسه ۲۲۴ مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۹.

مخالفت لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اوکراین با شرع

شماره: ۱۶۳۱ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۱۵

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۴۲۸۷/۸۶۷۲ مورخ ۱۳۸۰/۳/۶ دولت در خصوص لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اوکراین که در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۰ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در ماده واحده به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه شورای نگهبان

شماره: ۸۰/۲۱/۳۰۹۷

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۰/۲۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه‌های شماره ۱۶۳۱ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۵ و پیرو نامه شماره ۸۰/۲۱/۳۰۴۶ مورخ ۸۰/۱۰/۲۳؛^(۱) «لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اوکراین» مصوب جلسه مورخ دهم دیماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی، در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۷ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

اطلاق ماده (۹)^(۲) از این نظر که در دریافتها و پرداختها الزام به رعایت قوانین بانکی طرفهای خارجی و قواعد و رویه‌های بانکی بین المللی نموده‌است و قهراً پرداخت ربا را در مثل هزینه دیرکرد تجویز می‌نماید خلاف شرع شناخته‌شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

تصویب مجدد لایحه مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام

(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۳))

منشی (خالقی) - دستور بعدی گزارش کمیسیون اقتصادی در مورد لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اوکراین (اعاده شده

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) ماده ۹: کلیه دریافتها و پرداختهای ارزی ناشی از اجرای این موافقتنامه و تسویه حسابها به ارزهای قابل تسعیر براساس قواعد و مقررات ملی هر یک از طرفهای متعاقد و قواعد و رویه‌های بانکداری بین المللی صورت خواهد گرفت.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

از شورای محترم نگهبان) است. جناب آقای محبی نیا مخبر کمیسیون بفرماید.
جهانبخش محبی نیا (مخبر کمیسیون اقتصادی) - بسم الله الرحمن الرحيم.

گزارش از کمیسیون اقتصادی به مجلس شورای اسلامی

لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اوکراین (اعاده شده از شورای نگهبان) که برای اصلاح به این کمیسیون به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شده بود، با حضور نماینده محترم شورا و نمایندگان دستگاههای اجرایی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۲/۱ مصوبه قبلی یعنی عین لایحه مجدداً به تصویب کمیسیون رسید، اینک گزارش آن را به مجلس محترم شورای اسلامی تقدیم می دارد.

رئیس کمیسیون اقتصادی - رضا عبداللّهی

خدمت نمایندگان محترم عرض کنم که شورای محترم نگهبان ایرادی که گرفته در واقع ماده (۹) این لایحه است.

ماده (۹) موافقتنامه که در قالب لایحه به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده، در واقع به دریافتها و پرداختهای ارزی ناشی از اجرای این موافقتنامه و تسویه حسابها بر می گردد که به ارزهای قابل تسعیر است، براساس قواعد داخلی و در واقع رویه های بانکداری بین المللی.

شورای محترم نگهبان به خاطر اینکه در دریافتها و پرداختها الزام به رعایت قوانین بانکی طرفهای خارجی و قواعد و رویه های بانکی بین المللی را به مجلس آورده، باز پرداخت مثلاً هزینه دیرکرد را در واقع ربوی دانسته و اصل ماده (۹) این موافقتنامه را مغایر با شرع دانسته.

در بحث و بررسیهایی که در کمیسیون داشتیم و رایزنی هایی که شد، پیشنهادات نمایندگان محترم و نمایندگان دستگاههای اجرایی در آن حدی که قابل انعطاف بود باز نظر شورای محترم نگهبان را تأمین نکرد و آنچه را که شورای محترم نگهبان

خواستار است در واقع قیچی کردن پیوستگی مورد نظر دولت در این موافقتنامه است. بدون شک عزیزان استحضار دارند قیچی کردن این پیوستگی‌ها ما را از بسیاری از مزیت‌های جهانی باز می‌دارد و این اصل به عنوان یک اصل پذیرفته شده در نظام اقتصاد بین الملل هست که پیوستگی ثروت می‌آفریند.

فلذا بخاطر اینکه این موافقتنامه آسیب نبیند، کمیسیون و نمایندگان محترم بر مصوبه قبلی شان اصرار ورزیدند و بنده به نیابت از عزیزان کمیسیون اقتصادی از عزیزان نماینده خواستارم که با رأی دادن به مصوبه کمیسیون در واقع این را به مجمع تشخیص مصلحت بفروستید تا آنجا ان شاء الله آنچه که مدنظر مجلس است برآورد بشود.

والسلام علیکم جمعاً و رحمة الله

رئیس - قرائت بفرمایید.

منشی (خالقی) - لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اوکراین.

ماده واحده - موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اوکراین مشتمل بر یک مقدمه و (۲۳) ماده به شرح پیوست تصویب و اجازه مبادله اسناد آن داده می‌شود.

رئیس - حضار ۲۰۳ نفر، متن قرائت شده به رأی گذاشته می‌شود، موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. (۱)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری، جلسه ۲۱۸ مورخ ۱۳۸۱/۲/۸.

ضمناً برای اطلاع از مصوبه مجمع در این خصوص به فصل ششم همین مجموعه مراجعه نمایند.

مغایرت و مخالفت لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور با قانون اساسی و شرع

شماره: ۱۸۳۷ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۴۳۴۷۷ مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۷ دولت در مورد بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور که پس از بحث و بررسی در جلسات متعدد نهایتاً در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به همراه کلیه سوابق مربوطه به پیوست ارسال می‌گردد.

ضمناً یادآور می‌شود بندهایی که در متن ارسالی با عنوان «دائمی شده است» ذکر گردیده، در مصوبه قبلی مجلس (لایحه تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت) منظور و تصویب شده است لذا در تدوین نهایی لایحه بودجه از متن آن حذف می‌شود و بندهایی که متن آنها در تبصره‌ها درج شده به عنوان مصوبه نهایی تنظیم می‌گردد. در این متن جهت ایجاد هم‌آهنگی بین ایرادهای شورای محترم نگهبان و مصوبات مجلس به این ترتیب ارسال گردیده تا نمایندگان محترم به سهولت ایراد وارده را با متن ارسالی تطبیق دهند.^(۲)

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

(۲) لازم به ذکر است طبق روالی که در مجموعه نظریات شورای نگهبان (ویژه لایحه بودجه سال ۱۳۸۰، از همین گردآورنده و ناشر) گذارده شد در این قسمت تبصره‌ها و بندهایی که مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و مجلس شورای اسلامی آنها را احیاناً اصلاح نموده است از نظراتان می‌گذرد.

۱ - مغایرت بند «ط» تبصره (۳) با اصل ۵۳ قانون اساسی^(۱)

ط - به دستگاههای اجرایی اجازه داده می شود اعتبارات پیش بینی شده در برنامه، «کمک های فنی و اعتباری» و همچنین اعتباراتی که در این قانون و پیوستهای آن به منظور تحقق اهداف سرمایه گذاری در زمینه های اشتغالزا و توسعه فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بخش های خصوصی و تعاونی به تصویب رسیده است براساس مبادله موافقت نامه با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و طبق قراردادهای منعقد شده با بانک های عامل، صندوق تعاون و یا مؤسسات اعتباری مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به صورت وجوه اداره شده جهت اعطای تسهیلات به متقاضیان اجرای طرح های سرمایه گذاری اشتغالزای بخش خصوصی و تعاونی مربوطه در اختیار بانکهای عامل مؤسسات مذکور قرار دهند. این اعتبارات و همچنین سایر اعتبارات که به صورت وجوه اداره شده مصرف می شوند به هزینه قطعی منظور می گردد.

بانکهای عامل و مؤسسات مذکور مکلفند طبق قراردادهای منعقد شده با دستگاههای اجرایی با افزودن منابع خود به اعتبارات موضوع این بند و متناسب با مشارکت سرمایه گذاران، نسبت به اعطاء تسهیلات به متقاضیان واجد شرایط در چارچوب آئین نامه اجرایی این بند مشتمل بر تعیین سهم مناطق توسعه نیافته اقدام نمایند. حداکثر تا بیست و پنج درصد (۲۵٪) از اعتبارات بودجه عمومی موضوع این بند می تواند به عنوان تفاوت سود و کارمزد منظور گردد. وجوه حاصل از بازپرداخت اقساط تسهیلات اعطایی سال ۱۳۸۱ و سالهای قبل و سود متعلقه که از محل بودجه عمومی تأمین می گردد به حساب مربوط واریز می گردد تا مطابق آئین نامه ای که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید مجدداً جهت اهداف

اشتغال‌زایی اختصاص یابد.

در صورت عدم انعقاد قرارداد عاملیت، توسط هر یک از دستگاههای اجرایی تا پایان آذرماه سال ۱۳۸۱، اعتبار مربوط به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و تصویب هیأت وزیران به سایر دستگاههای اجرایی اختصاص خواهد یافت.

نظریه شورای نگهبان (۸۱/۱۲/۱۹)

اعتبارات منظور شده در ذیل بند «ط» تبصره (۳) چون به خزانه واریز نمی‌شود، مفایر اصل (۵۳) قانون اساسی شناخته‌شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۸۱/۱۲/۲۱)

الف) در سطر هشتم بعد از کلمه «مربوطه» عبارت «نزد خزانه‌دار کل» اضافه گردید.
ب) در سطر هشتم پاراگراف دوم بعد از کلمه «می‌گردد» جمله «تا مطابق... تا آخر پاراگراف» حذف گردید.

۲ - وجود ابهام در بند «ف» تبصره (۳)

ف - به منظور تسریع در عملیات اجرایی طرح‌های تملک داراییهای سرمایه‌ای ملی از طریق جلب مشارکت بخش غیردولتی، به دستگاههای اجرایی طرحهای مندرج در پیوست شماره (۱) این قانون اجازه داده می‌شود با رعایت اهداف قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران پس از تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور نسبت به انعقاد قرارداد اجرایی با شرکتهای پیمانکاری و سازندگان خصوصی از طریق مناقصه با استفاده از تسهیلات مالی داخلی (فاینانس داخلی) ارزی و ریالی اقدام نمایند. تضمین بازپرداخت اصل

و سود این تسهیلات براساس آئین نامه‌ای که به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید تعیین می‌گردد. سقف قراردادهای موضوع این بند حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) درآمد عمومی دولت پیش بینی شده در سال ۱۳۸۱ خواهد بود.

نظریه شورای نگهبان (۸۱/۱۲/۱۹)

در بند «ف» تبصره (۳) از این جهت که قرار داد اجرایی با استفاده از تسهیلات مالی داخلی (فاینانس داخلی) ارزی و ریالی، صرفاً در قالب عقود اسلامی است و یا شامل قرض ربوی می‌باشد ابهام دارد، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۱/۱۲/۲۱)

در سطر ششم و هفتم عبارت «...تسهیلات مالی داخلی (فاینانس داخلی) ارزی و ریالی» حذف و عبارت «منابع مالی داخلی ارزی و ریالی (فاینانس داخلی) در قالب عقود اسلامی مندرج در قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب ۱۳۶۲ مجلس شورای اسلامی» جایگزین آن گردید.

۳- مغایرت جزء «۱» بند الحاقی «۱» تبصره (۳) با اصل ۸۵ قانون اساسی^(۱)

بند الحاقی ۱- به منظور تسهیل و تسریع در انجام امور اجرایی و اداری اعطای تسهیلات بانکی به طرحهای سرمایه‌گذاری اشتغال‌زا از جمله بررسی توجیه فنی و اقتصادی طرحها و کارآمد کردن نظام نظارت بر اجرای این طرحها، دولت موظف است:

(۱) همین مجموعه، صفحه ۴۶.

۱- حداکثر تا پایان خردادماه سال ۱۳۸۱ نسبت به تدوین شرایط و الزامات مربوط به تشکیل شرکتهای مهندسی مشاور در امور سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی با همکاری نظام بانکی اقدام و شرایط مذکور را به نحو مقتضی به اطلاع متقاضیان تأسیس اینگونه شرکتهای برساند.

نظریه شورای نگهبان (۱۳۸۱/۱۲/۱۹)

جز (۱) بند الحاقی (۱) تبصره (۳) چون از مواردی است که جنبه تقنینی دارد، لذا مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۱/۱۲/۲۱)

الف) در سطر اول کلمه «الزامات» حذف و به جای آنکه کلمه «ضوابط» جایگزین شد.
ب) در سطر دوم کلمه «تشکیل» حذف گردید.
ج) در سطر سوم بعد از کلمه «تعاونی» عبارت در «چارچوب قانون تجارت و قانون تعاون جمهوری اسلامی ایران و» اضافه گردید.

۴ - مغایرت بند «س» تبصره (۱۱) با اصل ۹۰ قانون اساسی^(۱)

س - به منظور تأمین اعتبار لازم برای هزینه‌های ضروری پانصد میلیارد (۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سیصد میلیارد (۳۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال دستگاههای وابسته به قوه قضائیه اعتبار منظور در ردیف ۵۰۳۶۱۶ قسمت چهارم پیوست این قانون در چارچوب مفاد ماده

(۱) اصل قوه: هرکس شکایتی از طرز کار مجلس یا قوه مجریه یا قوه قضائیه داشته باشد، می‌تواند شکایت خود را کتباً به مجلس شورای اسلامی عرضه کند. مجلس موظف است به این شکایات رسیدگی کند و پاسخ کافی دهد و در مواردی که شکایت به قوه مجریه و یا قوه قضائیه مربوط است رسیدگی و پاسخ کافی از آنها بخواهد و در مدت مناسب نتیجه را اعلام نماید و در موردی که مربوط به عموم باشد به اطلاع عامه برساند.

(۱۹۱) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با تشخیص رئیس قوه قضائیه به سقف اعتبارات مصوب دستگاههای مربوطه اضافه خواهد شد و پس از مبادله موافقتنامه سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور هزینه می گردد.

گزارش عملکرد این بند هر چهار ماه یکبار توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به کمیسیونهای برنامه و بودجه و محاسبات و حقوقی و قضائی و اصل نودم (۹۰) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی ارائه می گردد.

نظریه شورای نگهبان (۱۳۸۱/۱۲/۱۹)

در پاراگراف دوم بند «س» تبصره (۱۱) ارائه گزارش سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به کمیسیون اصل (۹۰)، مغایر این اصل شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۱/۱۲/۲۱)

در دو سطر آخر پاراگراف دوم بند (س) عبارت «و اصل نودم (۹۰) قانون اساسی» حذف گردید.

۵ - مغایرت بند «ص» تبصره (۱۱) با اصل ۱۱۰ قانون اساسی^(۱)

ص - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مجاز است در سال ۱۳۸۱ با موافقت وزارت کشور ماشین آلات و تجهیزات و وسائل نقلیه سنگین و خودروهای سبک خود را که نامتناسب با نیازهای فعلی است و یا به نحوه مطلوب از آنها استفاده نمی شود و نیز اقلام فرسوده و داراییهای مازاد نیروی انتظامی را به

صورت مزایده به فروش رسانده و وجوه حاصله را به حساب درآمد عمومی کشور (نزد خزانه‌داری کل) واریز نماید و معادل صد در صد (۱۰۰٪) وجوه واریزی را از محل طرح شماره ۱۰۶۵۰۲۱۵ پیوست شماره (۱) این قانون برای خرید خودروی سواری داخلی، ماشین آلات، تأمین تجهیزات مورد نیاز نیروی انتظامی براساس موافقتنامه‌ای که با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مبادله می‌نماید اختصاص دهد.

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است کلیه درآمدهای ناشی از ارائه خدمات انتظامی و هرگونه درآمدی را که برابر قوانین دریافت می‌نماید به حساب درآمد عمومی کشور (نزد خزانه‌داری کل) واریز نماید.

نظریه شورای نگهبان (۱۳۸۱/۲/۱۹)

بند «ص» تبصره (۱۱) چون اجازه فروش اقلام اسقاطی فرسوده و مازاد نیروی انتظامی را منوط به اجازه وزارت کشور نموده است که با بند (۶) آئین‌نامه شماره ۱۴۰۹/۲۵/۱/۷ ل مورخ ۱۳۷۳/۸/۱۴ که در تاریخ ۱۳۷۳/۸/۴ به تصویب فرمانده معظم کل قوا رسیده است، مغایرت دارد.

همچنین واریز نمودن وجوه حاصله از محل فروش این اقلام به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل و تعیین چگونگی نحوه برداشت و مصرف آن مغایر بند (۸) آئین‌نامه فوق الذکر می‌باشد. در نتیجه بند «ص» تبصره (۱۱) خلاف موازین شرع و مغایر بند (۴) اصل (۱۱۰) قانون اساسی شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۱/۱۲/۲۱)

بند (ص) مجدداً به تصویب رسید.

نظریه مجدد شورای نگهبان (۱۳۸۱/۲/۲۲)

اشکال کماکان به قوت خود باقی است.

۶ - مغایرت بند «الف» تبصره (۱۲) با اصل (۵۳) قانون اساسی^(۱)

الف - به دولت اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۸۱ متوسط قیمت چهار فرآورده اصلی نفتی و گاز طبیعی را ده درصد (۱۰٪)، برق خانگی تا یکصد و پنجاه کیلووات ساعت در ماه و برق کشاورزی، صنعتی و آموزشی را ده درصد (۱۰٪) و برق خانگی مازاد بر یکصد و پنجاه کیلو وات ساعت در ماه، تجاری و سایر مصارف را به طور متوسط بیست و پنج درصد (۲۵٪) افزایش دهد.

اجازه داده می‌شود بخشی از اعتبارات طرحهای بهینه سازی مصرف انرژی مندرج در پیوست شماره (۱) این قانون حسب مورد به صورت وجوه اداره شده و یا کمک بلاعوض اعطا شود. وجوه اداره شده مذکور به عنوان هزینه قطعی تلقی می‌گردد.

نظریه شورای نگهبان (۱۳۸۰/۱۲/۱۹)

اعتبار منظور شده در بند «الف» تبصره (۱۲) چون به خزانه داری کل واریز نمی‌شود، مغایر اصل (۵۳) قانون اساسی شناخته شد.

همچنین در پاراگراف دوم این بند چون سقف اعتبار و منظور و محل مصرف آن معلوم نمی‌باشد ابهام دارد، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

(۱) همین مجوعه، صفحه ۱۴۴.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۱/۱۲/۲۱)

متن پاراگراف دوم این بند حذف و متن ذیل جایگزین گردید:

به منظور توانمندسازی مردم برای صرفه جویی منطقی انرژی و مصرف بهینه آن، اجازه داده می شود در سقف اعتبارات طرحهای بهینه سازی مصرف انرژی مندرج در پیوست شماره (۱) این قانون در چارچوب اهداف ذیل به صورت وجوه اداره شده، یارانه سود تسهیلات و یا کمک بلاعوض، براساس آئین نامه ای که به تصویب هیأت وزیران می رسد، پرداخت شود. وجوه مذکور به عنوان هزینه قطعی تلقی می شود:

- توسعه حمل و نقل عمومی.
- توسعه حمل و نقل ریلی.
- گاز سوز کردن خودروها (با استفاده از گاز طبیعی).
- برقی کردن موتور چاههای کشاورزی.
- تشویق تولید و ترویج و سایر نفت و گاز سوز کم مصرف.
- تشویق تولید و ترویج تجهیزات برقی کم مصرف.
- ترویج صرفه جویی و یارانه گازرسانی خانوارهای مستمند.
- کاهش شدت انرژی در کارخانه ها و ساختمانها.
- افزایش بازده انرژی.
- کاهش مصرف سوخت خودروها برای حفظ محیط زیست.
- کاهش تلفات تولید و توزیع برق.
- توسعه فن آوری انرژی های نو.
- مطالعه و جایگزینی های اقتصادی در انرژی.

۷ - مغایرت بند «ط» تبصره (۱۲) با اصل (۴۴) قانون اساسی^(۱)

ط - سازمان مهندسی تولید و انتقال نیروی برق ایران (توانیر) مجاز است نسبت به فروش نیروگاههای خود تا ده درصد (۱۰٪) ظرفیت نصب شده کشور با قیمت روز، به بخش غیردولتی حداکثر با دریافت چهل درصد (۴۰٪) نقد و مابقی با اقساط حداکثر پنج ساله اقدام و صد درصد (۱۰۰٪) درآمد حاصله را با پیش بینی در بودجه سنواتی خود صرف سرمایه گذاری در احداث نیروگاههای جدید در مناطق غیربرخوردار نماید.

نظریه شورای نگهبان (۱۳۸۱/۲/۱۹)

اطلاق بند «ط» تبصره (۱۲) چون در مواردی مانع تأمین نیروی برق مورد نیاز می شود، مغایر اصل (۴۴) قانون اساسی شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۱/۱۲/۲۱)

بند (ط) تبصره (۱۲) به شرح زیر اصلاح می گردد:

الف) در سطر اول کلمه «مهندسی» حذف و کلمه «مدیریت» جایگزین آن شد.
ب) در سطر اول بعد از عبارت «...مجاز است» عبارت «با کسب موافقت وزارت نیرو» اضافه گردید.

ج) در سطر سوم بعد از عبارت «بخش دولتی» عبارت «با دریافت تعهدات و تضمین های لازم برای تأمین برق» اضافه گردید.

د) در انتهای بند، عبارت «در هر صورت مسئولیت تأمین نیروی برق کشور طبق اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی بر عهده وزارت نیرو می باشد به نحوی که

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۸۵.

به تأسیس نیرو لطمه‌ای وارد نشود.» اضافه گردید.

۸ - وجود ابهام در بند «ی» تبصره (۱۲)

ی - به شرکت ملی نفت ایران اجازه داده می‌شود بخشی از اعتبارات طرحهای بهینه سازی مصرف انرژی را که از محل منابع داخلی شرکت و یا موارد مذکور در بند (ی) تبصره (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور پس از تصویب شورای اقتصاد و مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اجرا می‌شود به صورت کمک بلاعوض و یا یارانه سود تسهیلات پرداخت و گزارش عملکرد ماهیانه به کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

آئین‌نامه اجرایی این بند حداکثر ظرف مدت دو ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت نفت به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

نظریه شورای نگهبان (۱۳۸۰/۱۲/۱۹)

در بند «ی» تبصره (۱۲) سقف بخشی از اعتبارات طرحهای بهینه‌سازی مصرف انرژی و همچنین منظور و محل مصرف آن ابهام دارد، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)

در مورد بند (ی) تبصره (۱۲):

الف) در سطر اول کلمه «بخشی از» حذف گردید.

ب) در سطر چهارم بعد از عبارت «... سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور» عبارت «در چارچوب اهداف بند (الف) این تبصره» اضافه گردید.

۹ - مغایرت بند «ه» تبصره (۱۳) با اصل (۵۲)^(۱) و (۵۷)^(۲) قانون اساسی
 هـ- وزارت پست و تلگراف و تلفن (شرکتهای مخابرات ایران و استانها) موظف
 است:

۱- با ایجاد زیر ساختمانهای لازم با همکاری دستگاههای اجرایی (از جمله وزارت
 راه و ترابری و...) امکان اتصال ادارات آموزش و پرورش کشور، مراکز فنی
 حرفه‌ای، مدارس دوره آموزش متوسطه، مراکز علمی، آموزشی و پژوهشی و
 کتابخانه‌های عمومی به شبکه اطلاع رسانی و شبکه جهانی اینترنت با پهنای باند
 مناسب برای کاربردهای علمی و آموزشی بدون پرداخت وجوه اولیه (شامل ودیعه
 و هزینه نصب) را فراهم آورد.

۲- نسبت به ایجاد امکان سرمایه‌گذاری و فعالیت بخش خصوصی در زمینه A.S.P
 (نقاط تماس بین‌المللی) I.S.P (مراکز ارائه خدمات اینترنتی) اقدام نماید.

۳- با توجه به اهمیت تولید و امکان استفاده از تکنولوژی و فناوری روز، نسبت به
 ایجاد امکانات لازم اینترنتی برای شهرکهای صنعتی از طریق خود یا بخش
 خصوصی به گونه‌ای اقدام نماید که در پایان سال ۱۳۸۱ امکان اتصال این شهرکها
 به شبکه جهانی اینترنت میسر گردد.

نظریه شورای نگهبان (۱۳۸۰/۱۲/۱۹)

بند «ه» تبصره (۱۳) و اجزاء آن چون ماهیت بودجه ندارد مغایر اصل (۵۲)
 قانون اساسی و با توجه به مصوبه ۳۰۹۱/د ش - ۱۳۸۰/۹/۱۲ شورای عالی

(۱) اصل پنجاه و دوم: بودجه سالانه کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می‌شود از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب
 به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌گردد هرگونه تغییر در ارقام بودجه نیز تابع مقرر در قانون خواهد بود.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

انقلاب فرهنگی^(۱) در خصوص مقررات و ضوابط شبکه‌های اطلاع رسانی رایانه‌ای مغایر سیاستهای کلی رهبر معظم انقلاب اسلامی و اصل (۵۷) قانون اساسی تشخیص داده شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)

در مورد بند «ه» تبصره (۱۳)؛

الف) در انتهای سطر اول جزء (۱) بعد از عبارت «...موظف است» عبارت «در سال ۱۳۸۱» اضافه گردید.

ب) به انتهای جز (۱) عبارت «سرمایه‌گذاران متعهد به رعایت کلیه ضوابط و الزامات قانونی مربوط می‌باشند» اضافه گردید.

ج) در سطر اول جزء (۲) عبارت «بخش خصوصی» حذف و عبارت «بخشهای دولتی و غیردولتی» جایگزین آن گردید.

نظریه مجدد شورای نگهبان (۱۳۸۰/۱۲/۲۲)

اشکال کماکان به قوت خود باقی است.

۱۰ - مغایرت بند «و» تبصره (۱۶) با اصل (۵۳) قانون اساسی^(۲)

و - به وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور عشایر) اجازه داده می‌شود در راستای اسکان عشایر، اراضی، مستحقات و تجهیزات آبرسانی و آبیاری مربوط را که به منظور اسکان عشایر با اعتبارات دولتی خریداری یا احداث نموده و در اختیار دارد

(۱) رک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۵۵۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۱.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۱۸.

یا دریافت بیست درصد (۲۰٪) قیمت کارشناسی روز طی اقساط پنج ساله به عشایر داوطلب اسکان به طور قطعی واگذار نماید. معادل صد در صد (۱۰۰٪) وجوه حاصله که به حساب درآمد عمومی کشور (تزد خزانه‌داری کل) واریز می‌شود، برای اجرای طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای ساماندهی عشایر اختصاص می‌یابد.

نظریه شورای نگهبان (۱۳۸۰/۱۲/۱۹)

با توجه به اینکه در بند «و» تبصره (۱۶) سقف یا ردیف برای پرداخت مذکور در بند فوق مشخص نگردیده است، خلاف اصل (۵۳) قانون اساسی شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)

در سطر ششم بند (و) بعد از عبارت «... واریز می‌شود» عبارت «معادل رقم واریزی از محل ردیف (۵۰۳۱۱۶) قسمت چهارم این قانون» اضافه گردید.

۱۱ - مغایرت بند «ی» تبصره (۱۶) با اصل (۵۳) قانون اساسی^(۱)

ی - به منظور احداث و یا تکمیل شبکه آب و فاضلاب شهرهای زیر یکصد و پنجاه هزار نفر جمعیت، پانزده درصد (۱۵٪) از حق تفکیک شهرهای تهران، اصفهان، شیراز، تبریز و مشهد اخذ شده توسط شرکتهای آب و فاضلاب استانی در اختیار وزارت نیرو (شرکتهای آب و فاضلاب) قرار گیرد.

نظریه شورای نگهبان (۸۰/۱۲/۱۹)

با توجه به اینکه در بند «ی» تبصره (۱۶) سقف یا ردیف برای پرداخت مذکور در بند فوق مشخص نگردیده است، خلاف اصل (۵۳) قانون اساسی شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)

در سطر سوم بند (ی) بعد از عبارت «... شرکتهای آب و فاضلاب استانی» عبارت «تا مبلغ بیست و پنج میلیارد (۲۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال» اضافه گردید.

۱۲ - مغایرت بند «ک» تبصره (۱۶) با اصل (۵۳) قانون اساسی^(۱)

ک - شرکتهای آب و فاضلاب استانی و شهری موظفند در سال ۱۳۸۱ پنج درصد (۵٪) از درآمدهای آب بهای خود را به صورت ماهیانه به حساب خاصی که خزانه به نام وزارت نیرو معرفی می نماید واریز نمایند. تخصیص از حساب مذکور صرفاً جهت کمک به شرکتهای آب و فاضلاب زیان ده با تأیید سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور توسط وزیر نیرو مجاز خواهد بود. وزیر نیرو موظف است حداکثر در پایان بهمن ماه، مانده حساب مذکور را به نسبت وجوه واریزی توسط هر شرکت بین شرکتهای آب و فاضلاب استانی توزیع نماید.

نظریه شورای نگهبان (۸۰/۱۲/۱۹)

با توجه به اینکه بند «ک» تبصره (۱۶) سقف یا ردیف برای پرداخت مذکور در بند فوق مشخص نگردیده است، خلاف اصل (۵۳) قانون اساسی شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوبه جلسه ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)
در سطر سوّم بند (ک) بعد از عبارت «وزارت نیرو معرفی می نماید به عبارت
«تا مبلغ شصت و پنج میلیارد (۶۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال» اضافه گردید.

۱۳ - مغایرت بند الحاقی (۲) تبصره (۱۸) با اصل (۵۳) قانون اساسی^(۱)
بند الحاقی ۲- در اجرای ماده (۱۰۷) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی،
اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ به وزارت نیرو
اجازه داده می شود در قبال صدور مجوز برداشت آب با توجه به توان سفره های آب
زیرزمینی، از متقاضیان مشمول ماده (۱۲) آئین نامه اجرایی فصل دوّم قانون توزیع
عادلانه آب مصوب ۱۳۶۳/۷/۱۸ و مجتمع های گیاهان دارویی و گل های زینتی که
از روش های نوین آبیاری استفاده می کنند براساس آئین نامه ای که به پیشنهاد وزارت
نیرو به تصویب هیأت وزیران می رسد وجوهی متناسب با هزینه های جبران آفت
دریافت و برای تهیه و اجرای طرحهای علاج بخشی و ایجاد تعادل در سفره های
آب زیرزمینی مناطق مزبور به مصرف برساند.

نظریه شورای نگهبان (مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹)
در بند الحاقی (۲) تبصره (۱۸) از این جهت که سقف وجوه دریافتی مشخص
نگردیده و نیز ردیفی برای پرداختها تعیین نشده است، مغایر اصل (۵۳) قانون اساسی
شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۱/۱۲/۲۱)
الف) در سطر دوّم بعد از عبارت «...به وزارت نیرو» عبارت «شرکتهای آب

منطقه‌ای)» اضافه گردید.

ب) در سطر هفتم بعد از عبارت «...با هزینه‌های جبران آفت» عبارت «تا سقف دویست میلیارد (۲۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال» اضافه گردید.

۱۴ - مغایرت بند «ی» تبصره (۱۹) با اصل (۵۳) ^(۱) قانون اساسی

ی - سازمان گسترش و توسعه صنایع ایران و سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران موظفند در سال ۱۳۸۱ چهل و هشت درصد (۴۸٪) از درآمد فروش سهام خود را به خزانه واریز نمایند.

نظریه شورای نگهبان (مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹)

نظر به اینکه در بند «ی» تبصره (۱۹) سازمان گسترش و توسعه صنایع ایران و سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران صرفاً موظف به واریز ۴۸٪ درآمد حاصل از فروش سهام به خزانه شده‌اند و نسبت به واریز ۵۲٪ مابقی به خزانه تعیین تکلیف نشده‌است، مغایر اصل (۵۳) قانون اساسی شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)

بند (ی) حذف گردید.

۱۵ - مغایرت جز (۶) بند الحاقی (۶) تبصره (۱۹) با اصل (۵۳) قانون اساسی ^(۲)

بند الحاقی ۶ - به منظور حمایت از تولیدات داخلی و مبارزه با قاچاق، دولت مکلف است در سال ۱۳۸۱ با اصلاح مقررات، تمهید مقدمات قانونی و به کارگیری

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۱۸.

(۲) همان.

کلیه امکانات اداری، قضائی و انتظامی:

۱- با شفاف سازی، ایجاد تسهیلات، لغو انحصارات و منطقی کردن نرخهای سود بازرگانی، موجبات تشویق ورود کالا از طرق رسمی را فراهم نماید.

۲- مبادی ورودی و خروجی که گمرک در آن حضور ندارد را مسدود و با تقویت نیروهای مبارزه با قاچاق در مبادی غیررسمی از ورود کالای قاچاق جلوگیری نماید.

۳- نگهداری، توزیع و حمل و نقل کالاهای خارجی که جنبه تجاری داشته و از طرق غیرمجاز و بدون پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی وارد کشور شده است را ممنوع نماید.

۴- برای جبران کمبود نقدینگی، کالاهای وارداتی را با تعیین مهلت حداکثر یکسال، با اخذ ضمانتنامه بانکی، بیمه نامه معتبر و یا نگهداری بخشی از کالا معادل حقوق و عوارض گمرکی به طور قطعی ترخیص نماید.

۵- با حذف تخفیفها و معافیتها، ضمن وصول درآمدهای دولت از ایجاد امتیاز برای افراد خاص جلوگیری نماید.

۶- معادل پانزده درصد (۱۵٪) از چهل درصد (۴۰٪) سهم دولت موضوع ماده (۷) قانون نحوه اعمال مقررات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۷۴/۲/۱۲ جهت انجام فعالیتهای تبلیغی - ترویجی - نهادینه کردن فرهنگ مصرف کالاهای ساخت داخل و همچنین تجهیز و ایجاد امکانات لازم و سازمانهای وصول درآمد دولت جهت مبارزه با قاچاق موضوع ماده (۲) قانون فوق و با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و تصویب هیأت وزیران به دستگاههای ذی ربط اختصاص یافته و به مصرف برسد.

نظریه شورای نگهبان (۱۳۸۰/۱۲/۱۹)

در جزء (۶) بند الحاقی (۶) تبصره (۱۹) چون سقف مبلغ مصوب پرداختی مذکور مشخص نشده است، مغایر اصل (۵۳) قانون اساسی شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)

در ابتدای سطر پنجم جزء (۶) بند الحاقی (۶) تبصره (۱۹) بعد از کلمه «دولت» عبارت «از محل اعتبار ردیف (۵۰۳۱۱۶) منظور در قسمت چهارم پیوست این قانون» اضافه گردید.

۱۶ - وجود ابهام در بند «ب» تبصره (۲۱)

ب - به دولت اجازه داده می شود تا معادل حداکثر دوازده میلیارد و هشتصد میلیون (۱۲/۸۰۰/۰۰۰/۰۰۰) دلار از عوائد حاصل از صدور نفت خام در سال ۱۳۸۱ و تا معادل حداکثر دو میلیارد و یکصد میلیون (۲/۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) دلار از حساب ذخیره ارزی را به نرخ روزانه مورد معامله در بانک مرکز جمهوری اسلامی ایران به فروش رساند و مبالغ ریالی حاصله را حسب مورد به حسابهای خزانة موضوع ردیفهای ۸۱۰۱۰۰ و ۹۴۰۲۰۰ قسمت سوّم پیوست این قانون واریز نماید.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با نظارت کمیته منظور در ماده (۸۶) قانون برنامه سوّم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی اسلامی ایران مسئولیت تنظیم و ایجاد تعادل در بازار ارز و مدیریت تراز پرداختهای ارزی کشور را بر عهده دارد.

نظریه شورای نگهبان (مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹)

در بند «ب» تبصره (۲۱) عبارت «نرخ روزانه» ابهام دارد پس از رفع ابهام اظهار نظر

طرحها (بخش خصوصی، تعاونی یا دولتی و عمومی) صورت گیرد و پیش پرداخت از محل درآمدها با سهمیه ارزی همان دستگاه انجام می‌شود.

دولت موظف است اجازه صدور محصولات تولیدی این طرحها را تا تسویه کامل کلیه تعهدات ناشی از سرمایه‌گذاری مربوطه تضمین نماید.

۲- تأمین و تضمین تسهیلات خارجی تا مبلغ یک میلیارد و پانصد میلیون (۱۵۰۰۰۰۰۰۰) دلار برای سرمایه‌گذاری طرحهایی که توجیه فنی و اقتصادی و اولویت اجرای آنها به تصویب شورای اقتصاد خواهد رسید.

طرحهای موضوع این بند از تسهیلات مالی (فاینانس) با رعایت بند (ه) ماده (۸۵) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران قابل تبدیل به بیع متقابل هستند.

بند مستقل - به منظور تأمین منابع مالی اجرای طرحهای زود بازده اشتغال زا مبلغ پانصد میلیون (۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰) دلار از منابع یاد شده براساس آئین‌نامه‌ای که توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و دستگاههای ذی‌ربط تدوین و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد در اختیار بانکهای صنعت و معدن، کشاورزی، مسکن و صندوق تعاون و صندوق حمایت از فرصتهای شغلی قرار می‌گیرد.

ی - به منظور تحقق اهداف برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بخش نفت، به شرکت ملی نفت ایران اجازه داده می‌شود برای اجرای طرحهای جلوگیری کامل از سوزاندن گازهای همراه نفت و نوسازی تأسیسات نفتی از طریق استفاده از منابع خارجی (فاینانس) با هماهنگی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اقدام کرده و تعهدات حاصله تا سقف دو میلیارد (۲/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) دلار را از محل فروش محصولات تولیدی طرحهای اجرا شده (به استثناء نفت خام) و یا موارد مذکور در بند (الف) ماده (۱۲۰) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بازپرداخت

کند.

مبادله موافقت نامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برای این طرحها الزامی است.

ل - به دولت اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۸۱ نسبت به تأمین و تضمین معادل دو میلیارد (۲/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) دلار برای تأمین اعتبار مورد نیاز طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای مندرج در پیوستهای شماره (۱) و (۲) این قانون اقدام کند. معادل ریالی مبلغی یاد شده پس از فروش به نرخ روزانه مورد معامله به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به حساب خاص خزانه واریز می‌گردد.

اعتبارات طرحهای موضوع این بند که تحت سرفصل خاصی به همین منظور مشخص شده است معادل مبالغ ریالی وصولی ردیف فوق قابل تخصیص خواهد بود.

دولت مکلف است اعتبارات موضوع این بند را حداکثر تا پایان شهریورماه سال ۱۳۸۱ تماماً تخصیص دهد.

نظریه شورای نگهبان (مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۹)

اطلاق اخذ تسهیلات خارجی در بندهای «و»، «ز» و اجزاء آن، «مستقل اول» «ی» و «ل» تبصره (۲۱) از این جهت که شامل وام ربوی می‌شود خلاف موازین شرع شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)

در مورد بندهای (و)، (ز) و اجزاء آن «مستقل اول»، (ی) و (ل) تبصره (۲۱) متن مصوب مجلس مجدداً مورد تصویب قرار گرفت.

نظریه مجلّد شورای نگهبان (مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۲)
اشکال کماکان به قوت خود باقی است.

۱۸ - مغایرت بند الحاقی (۲) تبصره (۲۱) با اصل (۵۳) قانون اساسی^(۱)
بند الحاقی ۲ - به منظور بازسازی و نوسازی تجهیزات کارگاهی و انتقال دانش و فن‌آوری‌های جدید آموزش فنی و حرفه‌ای توسعه منابع انسانی یک در هزار از مبالغ کلیه قراردادهای خارجی منعقدۀ توسط وزارتخانه‌های نفت، بازرگانی، نیرو و پست و تلگراف و تلفن به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی اختصاص می‌یابد.

نظریه شورای نگهبان (مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹)
بند الحاقی (۲) تبصره (۲۱) از این جهت که دارای ردیف معین نمی‌باشد و برای هزینه آن سقفی تعیین نشده است، مغایر اصل (۵۳) قانون اساسی شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)
بند الحاقی ۲ تبصره (۲۱) حذف گردید.

۱۹ - ایراد شورای نگهبان به عدم پیش‌بینی ردیف مستقل بودجه برای برخی از نهادهای انقلابی شورای نگهبان در خصوص عدم پیش‌بینی ردیف مستقل برای بودجه الف) دادستانی ویژه روحانیت، ب) کمیته امداد امام خمینی (ره) طی نامه‌های ۸۰/۲۱/۳۴۳۰ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۶ و ۸۰/۲۱/۳۴۳۴ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹، و در

خصوص ج) بودجه حفاظت اطلاعات و عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح طی نامه ۸۰/۲۱/۳۳۳۴ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ نظریه ایرادی خود را به مجلس شورای اسلامی اعلام نمود که در دو مورد اخیر مجلس و شورای نگهبان بر نظریات خود باقی ماندند، لذا برای تصمیم گیری نهایی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردید که به تفکیک از نظر گرامتان خواهد گذشت.

نظریه شورای نگهبان (مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ و ۱۳۸۰/۱۲/۱۶)

الف) بودجه دادستانی ویژه روحانیت

نظر به اینکه دادستانی ویژه روحانیت براساس ماده ۴۵ آئین نامه دادرها و دادگاههای ویژه روحانیت که در تاریخ ۱۳۶۹/۵/۱۴ مورد موافقت مقام معظم رهبری «مدظله العالی» قرار گرفته است. مقرر داشته «این دادستانی به عنوان یک سازمان مستقل دارای ردیف بودجه خاص می باشد» و در بودجه سال ۱۳۸۱ چنین ردیفی پیش بینی نشده است، لذا خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

«لازم به ذکر است در بودجه سنواتی گذشته بر این اساس ردیف خاص منظور می شده است، لکن فقط در بودجه سال ۱۳۸۰ مورد غفلت قرار گرفته است.»

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)

ایراد در مورد بودجه دادستانی ویژه روحانیت، با توجه به ردیف ۱۰۸۰۱۷ قسمت چهارم این قانون مرتفع گردید.

نظریه مجدد شورای نگهبان (۱۳۸۰/۱۲/۲۲)

در خصوص ایراد مذکور با توجه به توضیح داده شده رفع اشکال شده است.

(ب) بودجه کمیته امداد امام خمینی

نظر به اینکه کمیته امداد امام خمینی (ره) مستقیماً زیر نظر مقام معظم رهبری «مدّ ظلّه العالی» می باشد تفکیک بودجه های متمرکز به صورت استانی و همچنین حذف اعتبار مربوط به بیمه اقشار آسیب پذیر بدون کسب نظر موافق معظم له خلاف موازین شرع و اصل (۵۷) قانون اساسی^(۱) شناخته شد.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)

در مورد بودجه کمیته امداد امام خمینی (ره) عین مصوبه مجلس مجدداً مورد تصویب قرار گرفت.

نظریه مجدد شورای نگهبان (۱۳۸۰/۱۲/۲۲)

اشکال کماکان به قوّت خود باقی است.

(ج) بودجه حفاظت اطلاعات و عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح

نظر به اینکه حفاظت اطلاعات و عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح در بودجه سنواتی گذشته حسب نظر مقام معظم رهبری و فرماندهی معظم کل قوا ردیفهای مستقلی داشته اند و در بودجه سال ۸۱ این ردیفها پیش بینی نشده است، لذا خلاف بند (۴) اصل (۱۱۰) قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۹۵.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۲۹۲.

اصلاحیه مجلس شورای اسلامی (مصوب جلسه ۱۳۸۰/۱۲/۲۱)
در مورد اختصاص ردیف مستقل به بودجه سنواتی حفاظت اطلاعات و عقیدتی
سیاسی نیروهای مسلح عین مصوبه مجلس مجدداً مورد تصویب قرار
گرفت.

نظریه مجدد شورای نگهبان (۱۳۸۰/۱۲/۲۲)

اشکال کماکان به قوت خود باقی است.

تصویب مجدد تعدادی از تبصره‌های لایحه مذکور و ارجاع آن به

مجمع تشخیص مصلحت نظام

(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۱))

رئیس - بسم الله الرحمن الرحيم. جلسه با حضور ۱۹۵ نفر برای ادامه مذاکرات
رسمی است، دستور جلسه را مطرح بفرمایید.

منشی (جبارزاده) - دستور جلسه بررسی ایرادات برگشتی از شورای محترم نگهبان
است، مخبر محترم کمیسیون بفرمایید.

محسن صفایی فراهانی (مخبر کمیسیون تلفیق) - بسم الله الرحمن الرحيم.
سلام علیکم. بندهایی که شورای محترم نگهبان برگرداند، کماکان بند (۵) که از قبل
به عنوان بند «ص» تبصره (۱۱) در مورد فروش تجهیزات اسقاطی نیروی انتظامی
بود که مجلس بر رأی قبلی خودش پابرجا بود، مجدداً شورای نگهبان آن را
برگرداند، استحضار دارید که به نیروی انتظامی اجازه داده شده بود که در سال ۱۳۸۱
با موافقت وزارت کشور ماشین آلات و تجهیزات و وسائل نقلیه سنگینی که
نامناسب نیازهایش است با رعایت ضوابط بفروشد، بریزد به حساب خزانه طی

موافقتنامه معادل آن بتواند از سازمان برنامه اجازه بگیرد خرید بکند، این مصوبه مجلس بود که شورای نگهبان این را با توجه به آئین‌نامه داخلی نیروهای مسلح که تصویب فرماندهی کل قوا را داشت رد کرده بود. مجلس کماکان در این تصمیم به قوت خودش باقی ماند الان هم کماکان کمیسیون تلفیق همان گزارش قبلی را نگه داشته.

منشی (جبارزاده) - حاج آقا! بند «ص» تبصره (۱۱) همان مصوبه قبلی که مورد تصویب مجلس قرار گرفته بود و دوباره مطرح است.
رئیس - حضار ۱۹۶ نفر، چون قبلاً هم قرائت شد دیگر احتیاجی به قرائت ندارد موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.
منشی (جبارزاده) - مورد بعدی بند (۹) را مطرح بفرمایید.

صفایی فراهانی - مورد بعد بند (۹) شورای نگهبان بود که بند «ه» تبصره (۱۳) است. در بند «ه» تبصره (۱۳) دوستان عنایت دارید که وزارت پست و تلگراف و تلفن یعنی شرکت مخابرات موظف به سه فعالیت شده بود: یکی ایجاد زیرساختهای لازم برای ارتباط برقرار کردن آموزش و پرورش، مراکز فنی حرفه‌ای از طریق اینترنت نسبت به ایجاد امکان «سرمایه‌گذاری و فعالیت «بخش خصوصی» در زمینه (A.S.P) و (I.S.P) با توجه به اهمیت تولید و امکان استفاده از تکنولوژی و فن‌آوری نسبت به ایجاد امکانات لازم اینترنت برای شرکتهای شهرک صنعتی. در این مورد اصلاحیه‌هایی را از طریق کمیسیون تلفیق انجام داده بودیم. یکی اینکه در بند «الف» سال ۱۳۸۱ اضافه شد، در بند «ب» «سرمایه‌گذاران متعهد به رعایت کلیه ضوابط الزامات قانونی مربوطه می‌باشند» اضافه شده بود و در بند «ج» «بخش خصوصی» حذف شده بود به جای آن «بخش دولتی و غیردولتی» جایگزین شده بود، این پیشنهادی بود که قبلاً هم در مجلس تصمیم‌گیری شده بود و رأی آورده بود کماکان به قوت خودش باقی است.

منشی (جبارزاده) - جناب آقای رئیس! بند «ه» تبصره (۱۳) مصوبه قبلی کمیسیون است که مخبر محترم هم همان را دوباره توضیح دادند و تأکید کردند.

رئیس - حضار ۱۹۵ نفر، مصوبه‌ای که قبلاً قرائت شد به رأی گذاشته می‌شود موافقین قیام بفرمایید (اکثر برخاستند) تصویب شد.

صفایی فراهانی - بند بعدی بند (۱۵) مورد نظر شورای نگهبان بود که بندهای «و، ز، ی، ل» تبصره (۲۱) بود که اگر لازم باشد من توضیح بدهم، تمام این بندها در مورد اجازه‌هایی بود که در سنوات گذشته و در سال جاری برای «بای بک» و تأمین منابع ملی از خارج کشور بود، کمیسیون روی تصویب قبلی خود باقی مانده بود، مجلس هم بر همان تصمیم دو مرتبه پابرجا بود مجدداً مورد ایراد شورای نگهبان واقع شده که کمیسیون کماکان بر رأی قبلی خودش باقی است.

منشی (جبارزاده) - بندهای «و، ز، ی، ل» تبصره (۲۱) براساس مصوبه قبلی باز مورد نظر کمیسیون تلفیق است.

رئیس - حضار ۱۹۵ نفر، موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

صفایی فراهانی - بند بعدی بند (۱۷) مورد ایراد شورای محترم نگهبان بود که جزو ردیفها بود و مجلس کماکان بر رأی قبلی خودش در ردیفها باقی است.

منشی (جبارزاده) - عرض کنم بحث تفکیک ردیفهای عقیدتی سیاسی‌ها و حفاظت اطلاعات از نیروهای مسلح بود که دولت در لایحه اینها را به صورت تجمیع و به اصطلاح یکجا آورده، مجلس هم همان را تصویب کرده بود یعنی به صورت تجمیع، نظر کمیسیون الان باز به صورت یکی بودن ردیفهای حفاظت اطلاعات و عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح است. عین لایحه دولت است.

رئیس - کلاً برای اینکه همه هموطنانمان هم بدانند، اینهایی که ما اینجا روی آن پافشاری کردیم و دارد مجمع تشخیص مصلحت می‌رود، همه آنهایی است که دولت هم در لایحه‌اش گذاشته بوده برای اینکه مسئول اجرایی است و بهتر بتواند بر

اوضاع مسلط باشد، بفرماید.

منشی (جبارزاده) - حاج آقا! رأی بگیرید.

رئیس - حضار ۱۹۵ نفر، متنی که قبلاً قرائت شده و... (جبارزاده - حاج آقا! متن نیست، بحث ردیفهاست، ردیفهای عقیدتی سیاسی و حفاظت اطلاعات نیروهای مسلح است) مصوبه به رأی گذاشته می شود موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

صفایی فراهانی - بند پنجم ردیف (۱۸) مورد ایراد شورای نگهبان بود که در مورد کمیته امداد بود که دولت در ردیفهایی که پیشنهاد داده بود، بخشی از هزینه هایی که کمیته امداد باید انجام بشود را در استانی برده بود، نظر شورای محترم نگهبان در پیشنهاد قبلی هم بود که اینها برگردد تجمیع بشود، منتها کمیته کماکان بر همان لایحه دولت پابرجا مانده بود مجلس هم همان را تصویب کرد کماکان هم همان نظر بر رأی قبلی است یعنی اینکه همان لایحه دولت به قوت خودش باقی است.

یکی از نمایندگان - ایراد شورای نگهبان چیست؟

صفایی فراهانی - ایرادی که شورای محترم نگهبان گرفته این است که کمیته امداد زیر نظر مقام معظم رهبری است، مجلس نمی تواند نسبت به اینکه بودجه اینها را تفکیک کند، تصمیم گیری کند.

رئیس - حضار ۱۹۴ نفر، موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. (۱)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلسه ۲۰۸ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۲.

ضمناً برای اطلاع از مصوبه مجمع در این خصوص به فصل ششم همین مجموعه مراجعه نمایید.

مغایرت لایحه معافیت دستگاههای دولتی از پرداخت هزینه دادرسی
با قانون اساسی

شماره: ۲۰۱۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۸

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۲۳۲۰۱/۵۱۷۳۲ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۱۰ دولت در مورد معافیت دستگاههای دولتی از پرداخت هزینه دادرسی که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۱/۲/۴ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن لایحه

ماده واحده - از تاریخ لازم الاجراء شدن قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱، کلیه اشخاص و دستگاههایی که قبلاً از معافیت قانونی استفاده می نمودند از پرداخت هزینه دادرسی معاف می باشند.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۴۹۳

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۲۸

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۱۰ - ق مورخ ۱۳۸۱/۲/۸ و پیرو نامه شماره ۸۱/۳۰/۳۵۳ مورخ ۱۳۸۱/۲/۱۶^(۱)؛ «لایحه معافیت دستگاههای دولتی از پرداخت هزینه دادرسی» مصوب جلسه مورخ چهارم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- ماده واحده چون به دلایل مختلف موجب اخلاف در وظایف قوه قضائیه می‌گردد لذا مغایر اصل ۱۵۶ قانون اساسی^(۲) شناخته شد.

۲- با توجه به اینکه در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۹ هیچ یک از اشخاص از پرداخت هزینه دادرسی معاف نشده‌اند و در این مصوبه اشخاصی بیشتر از اشخاص موضوع لایحه معاف شده‌اند، چون این معافیتها موجب تقلیل درآمد عمومی می‌گردد، لذا مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی^(۳) شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۷۵.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۱۱۸.

تصویب مجدد لایحه مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام
(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۱))

رئیس - دستور را مطرح بفرمایید.

منشی (جبارزاده) - اولین دستور گزارش کمیسیون اقتصادی در مورد لایحه معافیت دستگاههای دولتی از پرداخت هزینه دادرسی (اعاده شده از شورای محترم نگهبان).
مخبر محترم کمیسیون اقتصادی آمادگی ندارند، نایب رئیس کمیسیون بفرمایید.
محمد شاهی عربلو (نایب رئیس کمیسیون اقتصادی) - بسم الله الرحمن الرحيم

گزارش کمیسیون اقتصادی به مجلس شورای اسلامی

لایحه معافیت دستگاههای دولتی از پرداخت هزینه دادرسی (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) که برای اصلاح به این کمیسیون ارجاع شده بود با حضور کارشناسان و نمایندگان دستگاههای اجرایی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۵/۸ با اصلاحاتی به شرح زیر در عنوان و متن برای تأمین نظر شورای محترم نگهبان به تصویب رسید. اینک گزارش آن را به مجلس محترم شورای اسلامی تقدیم می‌دارد.

رئیس کمیسیون اقتصادی - رضا عبداللّهی

خدمت دوستان عرض کنم، همانطوری که من در جلسه قبل خدمتتان توضیحاتی را عرض کردم (قبل از اینکه به شورای محترم نگهبان بروم و این ایرادات گرفته شود) در مورد ایراد شورای محترم نگهبان ما این را با سه دیدگاه در کمیسیون بررسی کردیم.

یک، از نظر نظم و انضباط، همه ما که دنبال نظم و انضباط هستیم و قانونگذاری یک نوع نظم دادن در جامعه است، در مورد هزینه آئین دادرسی چرا خودمان این

مساله نظم و انضباط را مراعات نکنیم. شما حساب کنید، ما اگر امروز گفتیم که دستگاههای دولتی معاف از هزینه آئین دادرسی باشد، خوب، چه فرقی می کند فردا هم ... دلیل مان هم این است که چرا ما یک بودجه ای را بپردازیم، از این جیب دولت به آن جیب دولت در بیاید. خوب، فرق نمی کند، مسأله آب و برق و تلفن و گاز هم همینطوری است، واقعاً فردا بیایم و بگوییم دستگاههای دولتی معاف از کنتور آب، برق، تلفن ... اما واقعاً چه پیش می آید! اگر کنتور آب، کنتور برق را ما از دستگاههای دولتی برداریم قطعاً اسراف شروع می شود، مصرفها بالا می رود، هزینه ها بیشتر می شود. در مورد آئین دادرسی هم همینطور است، این یک مساله.

مساله دوم در نظم و انضباط (که من تشکر می کنم، خیلی از دوستان دارند با دقت گوش می کنند) این است که ما امروز گفتیم دستگاههای دولتی معاف، فردا هلال احمر می آید و می گوید من هم معاف، تأمین اجتماعی می خواهد بگوید من هم معاف، بانکها هم می خواهند بگویند من هم معاف، در حالی که در لایحه دولت شرکتها در معافیت پیش بینی نشده بود، متأسفانه در مصوبه قبلی مجلس شرکتها هم معاف از این شدند. به علاوه فردا بقیه دستگاهها می آیند و می گویند آقا! ما هم معاف ... مابه کدامشان جواب بدهیم که نظم و انضباط در مقررات به هم می خورد.

مساله دوم از نظر اقتصادی است، ببیند! ما داریم می گوئیم که آقا! چرا دستگاههای دولتی بیاوند هزینه آئین دادرسی پرداخت کنند که (۵۰) درصد آن برای مصارف قضایی کشور است، بیاوند همین را دولت به جای اینکه از این جیب به آن جیب بریزد این مبلغ قوه قضائیه را بپردازد. برعکس این هم صادق است، ما می گوئیم آقا! وقتی دولت می خواهد این را به قوه قضائیه بپردازد، همین را بیاوند به دستگاهها بپردازد، در بودجه دستگاههای دولتی پیش بینی کند که پرداخت بشود، در بودجه پیش بینی بشود که همه دستگاههای دولتی مثل مردم برونند هزینه آئین دادرسی خودشان را بپردازند.

مسئله سوم از نظر عدالت اجتماعی ما مورد بررسی قرار دادیم، از حیث عدالت اجتماعی این است که شما حساب کنید دستگاه دولتی که فقط وزارتخانه‌ها هستند، دستگاه دولتی از آن کارمند شروع شده، از آن بخشدار شروع شده، از آن رئیس اداره شروع شده تا هیأت دولت، همه، دستگاههای دولتی هستند. یعنی فردا اگر یک بخشدار با یک شورای محل حرفش می‌شود این شورای محل باید برود هزینه دادرسی پرداخت کند، ولی آقای بخشدار یا آن کارمند بخشداری یا دهداری می‌تواند به راحتی بدون اینکه هزینه‌ای را بپردازد برود و در آنجا دعوای خودش را اعلام کند، همین طور مسئله مردم، دولتی که واقعا شعار مردم سالاری دارد، آقای مرعشی که داد می‌زنند «مخالف» پس دیگر از این به بعد در انتخابات، مردم سالاری را نگویند.

دولتی که شعار مردم سالاری دارد می‌دهد، مجلسی که شعار مردم سالاری داریم می‌دهیم، کجای این مردم سالاری است که یک کشاورز، یک شورا، یک نفر، مستضعف، نه کارشناس دارد، نه امکانات دارد، ببرد هزینه دادرسی پرداخت کند ولی، یک دستگاه دولتی که کارشناس دارد، معاون حقوقی دارد، نامه‌بر دارد، برنامه‌های مختلف دارد از پرداخت هزینه آئین دادرسی معاف باشد؟

در مورد مسائل کشاورزی من خدمت دوستان عرض کنم که هزاران پرونده از طریق جنگلبانی، جنگلداری و منابع طبیعی برای کشاورزان و باغداران تدوین شده و در دستگاهها وجود دارد که اگر ما این را معاف کنیم واقعاً دیگر این کشاورزان بیچاره پناهگاهی ندارند. حداقل الان یک تعادل وجود دارد که هر کدام، هم کشاورز و هم منابع طبیعی باید ببرد و هزینه دادرسی پرداخت کند، اگر این را معاف کنید، واقعا مشکلات حادی را برای این قشر، کشاورزان، دامداران، باغداران و شالیکاران ایجاد کرده‌ایم که مسئله عدالت اجتماعی و مردم سالاری ما را خدشه‌دار می‌کند. لذا ما آمديم یک مسئله بینابین و کلی در نظر گرفتیم، گفتیم آقا! دولت و مردم یکسان،

همه باید ببرند و هزینه آئین دادرسی خود را پرداخت کنند، بعد مخارج و هزینه‌هایی که دستگاه‌های دولتی از قِبل این متحمل می‌شوند در بودجه‌های سنواتی آنها پیش‌بینی بشود و به دستگاه‌ها پرداخت بشود. والسلام علیکم منشی (جبارزاده) - خیلی متشکر، اولین مخالف آقای پوری حسینی هستند، بفرمایید.

میرعلی اشرف عبدالله پوری حسینی - بسم الله الرحمن الرحيم
من از خدمت جناب آقای شاهی عربلو که زحمت گزارش این موضوع را به مجلس از طرف کمیسیون اقتصادی برعهده گرفتند استدعا می‌کنم حتماً به بعضی از سؤالاتی که مطرح می‌شود مستنداً و مستدلاً جواب بفرمایند، چون این سؤال و جواب در کمیسیون اقتصادی بین ما رد و بدل شده، هم سؤال و هم جواب مضبوط است و خوب است که همکاران این سؤال و جواب را یکبار بشنوند و خوب قضاوت بفرمایند.

عزیزان! من یک تاریخچه خیلی مختصر از این لایحه عرض کنم، سال ۱۳۷۹ یک قانون آئین دادرسی تصویب شد، در این قانون آئین دادرسی تصریح نشد که دستگاه‌های دولتی از پرداخت هزینه دادرسی معاف هستند. دستگاه‌های دولتی دهها سال است که از پرداخت هزینه دادرسی معاف هستند، در این قانون یا به اشتباه، یا به سهو یا به هر دلیلی تصریح نشد، سال بعد که این قانون اجراء می‌شد دستگاه‌های دولتی به مشکل برخوردند و لایحه‌ای را تقدیم مجلس کردند و به موجب این لایحه از مجلس خواستند که دستگاه‌های دولتی از پرداخت هزینه دادرسی معاف باشند.

کمیسیون اقتصادی و مجلس محترم کلیات این لایحه را تصویب کرد، در جزئیات این لایحه بعضی از دستگاه‌ها که در لایحه نبودند هم به این اضافه شدند و مصوبه برای اظهار نظر شورای محترم نگهبان به آن شورا ارجاع شد، خواهش

می‌کنم عزیزان خوب عنایت بفرمایند! شورای محترم نگهبان دو ایراد بر این مصوبه مجلس گرفت، یک ایرادش را ما به حق می‌دانیم، آن ایرادش این بود که شورای محترم نگهبان فرمودند چون در لایحه دولت بعضی از دستگاههایی که مجلس در نهایت آنها را هم معاف از پرداخت هزینه دادرسی کرده است نبوده، افزودن این دستگاهها خلاف اصل (۷۵) قانون اساسی است، ایراد شورای محترم نگهبان کاملاً درست بود و می‌بایستی کمیسیون اقتصادی برمی‌گشت به لایحه دولت و چیزی علاوه بر لایحه معاف نمی‌کرد و اگر می‌کرد منابع تأمین و جبران کسری درآمد را هم پیش‌بینی کرد.

اما یکی از ایرادهای شورای نگهبان به نظر ما به هیچ وجه وارد نبود، آن ایراد چیست؟ آن ایراد این بود که شورای محترم نگهبان فرموده است که این معافی تصویب کردن، اخلال در کار قوه قضائیه است.

من نمی‌دانم این عبارت اخلال در قوه قضائیه چگونه می‌شود که ما بگوییم این ایراد قانون اساسی است یا ایراد شرعی است، آیا شرعاً، آیا قانون اساسی! آخر این چه استنباطی است که دولت و مجلس می‌گویند دولت همچنان از پرداخت هزینه دادرسی که معاف بوده است معاف باشد، آن وقت این تصمیم اخلال در کار قوه قضائیه می‌شود، کجای آن اخلال در کار قوه قضائیه است؟ و جالبتر از ایراد شورای نگهبان عمل همکاران بنده و شما در کمیسیون اقتصادی است، گفتند نه تنها این لایحه «کان لم یکن شیئاً مذکوراً» بلکه برمی‌گردیم از آن طرف بپام می‌افتیم، می‌نویسیم دولت موظف است هزینه دادرسی بپردازد، دولت گفته است اجازه بدهید من معاف باشم، اگر آقایان موافق نبودند، در آئین نامه داخلی آمده است که اگر ایراد شورای نگهبان اصلاح کردن آن ماده را بی‌خاصیت بکند، می‌شود حذف را پیشنهاد کرد. آقایان به این هم دل خوش نکردند و بسنده نکردند، یعنی آرام نگرفتند، گفتند ما عکس آن را تصویب می‌کنیم. نمی‌دانم این چه ایراد گرفتاری است

و این چگونگی تأمین کردن نظر شورای محترم نگهبان است. بنده از بیخ و بُن با این ایراد گرفتن و با این نحوه، تأمین ایراد شورای نگهبان مخالفم و به نظرم می‌رسد که این نحوه قانونگذاری است نه ایراد گرفتن به قانون و از همکاران محترم استدعا می‌کنم که به این مصوبه کمیسیون اقتصادی رأی ندهید، بنده عضو کمیسیون اقتصادی هستم، همه مباحث را هم گوش کردم و به عنوان امین کوچک شما دارم عرض می‌کنم که این ایراد وارد نیست، کاری هم که کمیسیون ما کرده است برای تأمین این ایراد کار درستی نبوده است، نمی‌بایست ما اینطوری رفتار می‌کردیم که من خدمتتان عرض کردم.

جناب آقای شاهی عربلو فرمودند که اگر ما دولت را از پرداخت هزینه دادرسی معاف نکنیم و موظف به پرداخت هزینه بکنیم مردم سالاری است! من می‌گویم جناب آقای شاهی عربلو! ما شعار مردم سالاری داده‌ایم و خواهیم داد ان شاء الله، مردم سالاری! نه متخلف سالاری! چه کسی گفته است که در این کشور شما دست متخلفین را باز بگذارید هر کاری دلشان می‌خواهد در این کشور انجام بدهند، مگر دستگاههای دولتی از طرف شما و ما مجری قانون نیستند؟ جناب آقای شاهی عربلو! اگر قانون منابع طبیعی ما اشکال دارد، قانون را اصلاح بکنید، اگر می‌خواهید جنگلها و مراتع نابود بشوند، این قانون را اصلاح بکنید و بگوئید منابع طبیعی نمی‌خواهد مراقب اینها باشد. آیا کسی که مراقبت از منابع طبیعی می‌کند، این چنین باید متهم به خلاف مردم سالاری رفتار کردن بشود، خلاف مردم رفتار کردن؟ چه کسی باید از منابع و مراتع و جنگلها مراقبت بکند و من یکبار عرض کردم، بار دوم هم دارم عرض می‌کنم، گیرم که ما دلمان واقعاً به حال کشاورزان می‌سوزد و این ادعاها را داریم می‌کنیم، من عرض می‌کنم خدمتتان عزیزان! ببینید، الان یک کشاورز، یک روستایی می‌رود و به محدوده منابع طبیعی تعرض می‌کند، منابع طبیعی شکایت می‌کند؛ این کشاورز محکوم می‌شود و قضیه فیصله پیدا می‌کند، ما

می‌گوییم، یعنی آقایان مصوبه کمیسیون اقتصاد می‌گوید با این مصوبه‌ای که آورده‌اند که دولت باید هزینه دادرسی پردازد، چه اتفاقی می‌افتد؟ اگر این هزینه دادرسی را پرداخت کردند من از این زاویه‌ای که می‌خواهیم دلمان به حال مردم بسوزد دارم عرض می‌کنم، منابع طبیعی کارش قانونی است، شکایت می‌کند، هزینه دادرسی می‌پردازد و وقتی آن کشاورز محکوم شد می‌بایستی همین هزینه دادرسی را آن کشاورز پردازد. اگر شما دلتان به حال کشاورز می‌سوزد که این فرمایش و مصوبه تان نقض غرض است.

اما عرض آخر بنده، عزیزان! در مصوبه قبلی دستگاههای دولتی چرا گفته‌ایم که معاف باشند؟ به این جهت که دولت با مردم در این زمینه تفاوتشان این است که دولت مجری قانونی است که شما وضع کرده‌اید، کارمندان دولت، کارشناسان، مسئولین امور حقوقی آنها هم همینطور، کافی است که شما بگویید که بروید هزینه دادرسی پردازید، آن وقت ببینید چه فساد در کشور بپا خواهد شد، هیچ کارشناسی این زحمت را به خودش نمی‌دهد که برود در آن مهلت (۲۰) روزه یا یک ماهه یا (۱۰) روزه، خودش را به آب و آتش بزند، بودجه تأمین کند، پرداخت کند و بعد اقامه دعوی بکند یا تجدیدنظر خواهی کند. به نظر بنده مصوبه قبلی مجلس مصوبه بسیار متینی است، ایراد شورای محترم نگهبان در این بند وارد نبوده و نیست، کار کمیسیون اقتصادی هم کاری مطابق آئین نامه نبوده و نیست. لذا من خواهش می‌کنم به مصوبه کمیسیون اقتصادی رأی ندهید، برگردیم به متن لایحه‌ای که قبلاً دولت محترم تقدیم مجلس کرده است.

(تعدادی از نمایندگان - احست)

منشی (جبارزاده) - موافق آقای عبداللّهی هستند، بفرمایید.

رضا عبداللّهی - بسم الله الرحمن الرحيم

من تشکر می‌کنم از برادرمان جناب آقای پوری حسینی که از اعضای شاخص و

برجسته کمیسیون اقتصادی هستند و انتظار هم نمی‌رفت که ایشان اینطور علیه کمیسیون اقتصادی به هر حال سخنان غزائی را ایراد بکنند، همکار ما هستند و ما احترام ایشان را داریم و خواهیم داشت.

این ایرادی که ایشان به کمیسیون اقتصادی وارد می‌دانند من اول این را عرض بکنم که البته جا داشت به عنوان یک ماده (۷۷) اینجا صحبت بکنیم، ولی من در پاسخ‌هایم عرض می‌کنم.

قانونی را مجلس تصویب کرده، شورای محترم نگهبان ایراد گرفته، از نماینده شورای نگهبان دعوت شده در کمیسیون حضور پیدا کردند، روی پیشنهاداتی که اعضای کمیسیون داشتند بحث شده، بعضاً همین پیشنهادی که جناب آقای پوری حسینی داشتند که به لایحه دولت برگردیم، این در کمیسیون مطرح شده، کمیسیون رأی نداده است، خود ایشان هم حضور داشتند و آنچه که رأی آورده است این متنی است که الان در اختیار همکاران محترم است. من سؤال این است که جناب آقای پوری حسینی! کجای کار کمیسیون اشکال و ایراد داشته، ما خلاف آئین نامه عمل کرده‌ایم که شما الان با همکارانمان در مجلس این طوری سخن می‌گویید؟ هیچ جای کار ما، خود حضرت عالی به آئین‌نامه کاملاً اشراف دارید، هیچ اشکالی نداشته است. پیشنهاد مطرح شده، مورد قبول نماینده شورای نگهبان قرار گرفته که نظر شورای نگهبان را تأمین می‌کند و اعضاء مخالف و موافق صحبت کردند، با اکثریت قاطع، اعضای کمیسیون رأی دادند و کمیسیون هم از یک جناح خاص نیست که بگوییم که همه کمیسیون از جناح خاصی هستند، به این رأی دادند. خود حضرت عالی بودید، دوستان دیگر ما بودند، از طبقه‌های مختلف، این پیشنهاد در آنجا مطرح شده و رأی آورده.

اما نکاتی که باید به آن توجه بکنیم که مخبر محترم، جناب آقای شاهی عربلو هم (به عنوان مخبر) اشاره فرمودند، عزیزان ببینید! یک بحث روشنی اینجا مطرح

است که یک موضوعی ارجاع می‌شود به محاکم، به دستگاه قضایی، یک طرف آن دستگاه‌های دولتی هستند، یک طرف آن هم مردم هستند، اولین سؤال این است که آیا حقوق دادگستری، قضات دادگستری، بازپرسان، محاکم، آیا اینها را مردم پرداخت می‌کنند یا ما از بودجه عمومی، از خزانه دولت این پول را پرداخت می‌کنیم؟ به هر حال کار رایگان که انجام نمی‌گیرد، یعنی چون بگوییم یک پرونده‌ای که ارجاع شده، یک طرف آن دولت است اینجا آن قاضی، آن بازپرس، آن افرادی که در دستگاه قضایی کار می‌کنند رایگان این کار را انجام می‌دهند، چنین چیزی که نیست.

بنابراین، آنها حقوق خودشان را دریافت می‌کنند، دستگاه قضایی هزینه خود را دریافت می‌کند و ما این را از خزانه دولت و از بودجه عمومی داریم پرداخت می‌کنیم. خوب، پولی که پرداخت می‌شود چقدر قشنگتر است، چقدر به عدالت نزدیکتر است که ما این را بگذاریم در اختیار خود دستگاه‌های دولتی، این پولی که از بودجه عمومی پرداخت خواهد شد این را بگذاریم در اختیار وزارت آموزش و پرورش، در اختیار وزارت نیرو، در اختیار وزارت جهاد کشاورزی، این پول را مانند مردم که در محاکم شرکت می‌کنند بابت هزینه دادرسی خود پرداخت بکنند (این یک). بنابراین، چون دولت است رسیدگی رایگان وجود ندارد، این هزینه‌ها پرداخت می‌شود، چرا ما منت را هم اینجا تقبل کنیم، پولی را که دولت دارد پرداخت می‌کند بگذارد در اختیار دستگاه‌های دولتی، در مراجعه این هزینه سهم خودشان را پرداخت بکنند.

مطلب دوم این است که مگر ما دستگاه‌های دولتی را در سایر هزینه‌ها برایشان بودجه و اعتبار پیش‌بینی نمی‌کنیم؟ یعنی برای مأموریت‌هایشان، برای آب، برای برق، برای سوخت، برای بنزین، برای پرداخت حقوق کارکنان، برای پادشاهی‌شان مگر ما هزینه پرداخت نمی‌کنیم؟ خوب، این هم یکی از همان هزینه‌هاست. چطور

همه آن هزینه‌ها درست، منطقی و بجاست، باید در اختیار دستگاه قرار بگیرد، ولی وقتی که این هزینه را می‌خواهد به دستگاه قضایی پرداخت نکند، بگوییم آقا! اینجا معاف هستی چه فرقی بین هزینه‌هاست، چه فرقی بین پول بابت سوخت، آب، برق، حقوق کارکنان با هزینه دادرسی است، اینها به لحاظ ماهیتی چه فرقی با هم می‌کنند که اینجا ما هزینه‌ها را با همدیگر تفاوت و فرق بگذاریم. احتمال دارد که آقایان بگویند اینجا این قابل پیش‌بینی نیست. خیلی از هزینه‌های دیگر ما برآوردی است. عزیزان! بنده (۱۴)، (۱۵) سال است در مجلس در بودجه‌ها حضور دارم، بسیاری از بودجه‌هایی که ما برای دستگاهها تصویب می‌کنیم برآوردی است، کما اینکه در بودجه سال ۱۳۸۱ هم این را شما ملاحظه می‌فرمایید، آنچه که ما تصویب کرده‌ایم الان در مقام اجراء آقایان رقمی که دارند می‌دهند بین یک هزار میلیارد تومان تا دو هزار میلیارد تومان می‌گویند درآمدها تحقق پیدا نخواهد کرد.

بنابراین، این برآورد است، یک برآوردی است، سال ۱۳۸۰ چقدر بوده، سال ۱۳۸۱ بالاخره (۱۰) درصد بالاتر یا پایین‌تر این را پیش‌بینی می‌شود کرد و برای آنها منظور کرد و این کار سخت و دشواری نیست.

مطلب سوم این است که اگر ما دستگاههای دولتی را معاف بکنیم چه ایرادی خواهد داشت، خوب، مگر از این جیب به آن جیب نیست، شما می‌گویید آقا اگر کنتور برق نبود، اگر کنتور آب نبود، اگر کنتور تلفن نبود، اگر بنزین را خواستند دستگاههای دولتی مجانی حساب کنند، خوب واقعاً اسراف نخواهد شد؟ واقعاً حجم مراجعات در چنین صورتی به دادگاهها و محاکم زیاد نخواهد شد، آیا این روش قانونگذاری اسراف نیست، آیا بی‌انضباطی نیست؟ اینها مسائلی بوده که در کمیسیون اقتصادی دقیقاً مورد بررسی قرار گرفته و با استماع حرف دو طرف، دوستان ما در کمیسیون به آن رأی دادند.

مطلب بعدی این است همانطور که باز اشاره شد اینجا بحث ما این است که دو

طرف مراجعه می‌کنند به دستگاه، به پیش قاضی، یک طرف دستگاه دولتی است که تقریباً از حقوقدانها، از واحدهای حقوقی اینها برخوردار هستند و این هزینه‌ها را ما برای آنها پیش‌بینی کرده‌ایم، از بودجه دولت این پولها برایشان پرداخت می‌شود، ولی مردم اگر بخواهند وکیل بگیرند، یک حقوقدان بگیرند که از حقوقشان دفاع بکند، حتی برای همین بخش هم باید پول و هزینه پرداخت بکنند. باز اینجا یک تفاوتی به نفع دولت و دستگاههای دولتی را ما در کارهایمان مشاهده می‌کنیم و نهایتاً اینکه دولت که می‌گوییم از رئیس جمهور محترم تا هیأت وزیران، تا خود وزیر، تا وزارتخانه، تا یک دهدار، تا یک بخشدار، تا یک مأمور نیروی انتظامی هم دولت می‌شوند. یعنی در مقام استفاده از این قانون چه سوءاستفاده‌هایی که نمی‌توانیم تصور بکنیم که اتفاق می‌افتد، فقط نگاه نکنیم که بگوییم آقا! دولت فقط شخص رئیس جمهور است که ما برای او احترام قایل هستیم و قطعاً مراجعه بیخود به دادگاه نخواهد داشت. شما طیف گسترده‌ای را با این قانون مسلح و مجهز می‌کنید، در مقابل مردم بی‌دفاع و این واقعا برای مجلس ششم که شعار مردم سالاری و شعار اصلاحات می‌دهد و چند روز پیش در مقام دفاع از حقوق آنها در صدا و سیما، در همین مجلس تصویب کردیم که اگر اهانت و توهینی شد مردم حق داشته باشند که بیایند شکایت بکنند و آن هیأت نظارت رسیدگی بکند، اگر حرفشان درست شد باید در همان برنامه پاسخگو باشند و شکایتشان را مطرح بکنند، اینجا هم همان قانون است پاسخگو باشند و شکایتشان را مطرح بکنند، اینجا هم همان قانون است. ما می‌گوییم آقا! در مقابل مردم، دولتی که برایش بودجه گذاشته‌ایم، برای واحدهای حقوقی اش اعتبار گذاشته‌ایم، اینها را یک طرفه به محاکم نفرستید و حقوق مردم را اینجا از بین نبرید. بگذارید هر دو طرف حقوقشان را پرداخت کنند، حرفهایشان هر کدام که منطقی‌تر بود، قابل قبول برای محکمه بود حق را به او بخواهند داد، هیچ مشکلی ما نداریم و این پول را من عرض

می‌کنم خدمت همکاران محترم که هیچ هزینه رایگان و هیچ کار رسیدگی رایگان وجود ندارد، ما این پول را به جای اینکه به دستگاهها بدهیم از طرف دستگاهها می‌خواهیم که در اختیار قوه قضائیه قرار بدهیم، ما می‌گوییم این منت را هم نپذیریم، بگذاریم که دستگاهها آزادانه با پولی که خودشان پرداخت می‌کنند در محاکم شرکت بکنند و این منت دستگاه قضایی هم روی آن نباشد.

نکته آخری که جناب آقای پوری حسینی اشاره کردند (عرضم را تمام بکنم حاج آقا!) این بود که شورای محترم نگهبان (رئیس - وقت جناب عالی تمام است) دو ایراد گرفته‌اند، یک مغایرت با اصل (۷۵) که جناب آقای پوری حسینی به عنوان مخالف محترم هم پذیرفتند. نکته دومی که ما الان داریم بحث تأمین نظر شورای نگهبان را می‌کنیم، اگر به این نکته عنایت نکنیم، با این استدلالهایی که بنده داشتم دوباره این در شورای نگهبان رد خواهد شد و نهایتاً به مجمع تشخیص مصلحت خواهد رفت. حالا دوستان ببینید که این بهتراست که این قانون را به مجمع تشخیص مصلحت بفرستیم یا در همین مقطع اجازه بدهیم که دستگاههای دولتی هم مثل مردم که پول برای آنها می‌گذاریم، پولشان را پرداخت بکنند و این قانون در شورای نگهبان به تصویب برسد و مشکل را ما اینجا حل بکنیم. پیش‌بینی بنده این است که اگر این قانون به مجمع تشخیص مصلحت هم برود همین متنی که الان نوشته شده تقریباً در همین حد و حدود تصویب خواهد شد و کاراضافه‌ای است که ما داریم انجام می‌دهیم.

من خواهشم این است که نمایندگان محترم با عریضی که بنده داشتم و کمیسیون اقتصادی، این اطمینان را داشته باشند که بحثها خیلی قوی و دقیق در آنجا مطرح شده و این متن در آنجا رأی آورده، باز هر طوری که مصلحت دیدید ما در خدمت شما هستیم.

منشی (جبارزاده) - موافق و مخالف صحبت کردند، کمیسیون بفرماید.

ندیمی - نظرش را که داده، چیز دیگری دارد؟

رئیس - کمیسیون نظرش را باید بدهد.

محمدشاهی عربلو (نایب رئیس کمیسیون اقتصادی) - بسم الله الرحمن الرحيم خدمت همکاران عزیز عرض کنم، چون آقای پوری حسینی فرمودند که جواب بدهم، من با نظر آقای پوری حسینی کاملاً موافقم، یعنی این دو اشکالی که شورای محترم نگهبان گرفته، یکی اصل (۷۵) است که مصوبه مجلس بار مالی را بیشتر کرده، همانطور که جناب آقای پوری حسینی فرمودند با برگشت به لایحه دولت این ایراد شورای محترم نگهبان حل می شود.

در مورد ایراد دوم شورای محترم نگهبان که فرمودند، آقای پوری حسینی هم به آن اشاره کردند عین ایراد این است، نوشته اند که این موضوع اخلال در وظایف قوه قضاییه می گردد. من با احترام به آقای عبداللّهی کاملاً مخالف نظر آقای عبداللّهی هستم و موافق نظر جناب آقای پوری حسینی، یعنی این ایراد شورای نگهبان را من هم قبول ندارم. هیچ اخلالی در وظایف قوه قضاییه به اعتقاد من هم نیست، این میالغی هم که از اینجا قوه قضاییه می گیرد ما می توانیم همین مبالغ را به جای اینکه به دستگاهها بابت هزینه آئین دادرسی پردازیم به خود قوه قضاییه بدهیم که بنده هم اینجا در صحبتها عرض می کنم که ضبط بشود. اما ایراد ما، جناب آقای پوری حسینی! شما فرمودید به خاطر تأمین نظر شورای نگهبان، این را من قبول ندارم، این مصوبه شده، اصلاً این انصاف نیست و شما آورده اید روی قوه قضاییه، مثلاً تعدادی از دوستان هم به صورت جناحی خدای ناکرده بیایند رأی بدهند، خیر، خود بنده هم این ایراد شورای نگهبان را قبول ندارم و دوستانی که در کمیسیون اقتصادی هم به این مصوبه رأی داده اند، علی رغم همین مخالفت های حضرت عالی، خیلی مفصلتر از این در کمیسیون که دقیقاً یادم هست که سه مرتبه در کمیسیون

صحبت کردید، دوستان رأی دادند، آن برای چه کسی بود؟ بنده برای چه کسی رأی دادم، به خاطر این نظر قوه قضائیه، خیر! قوه قضائیه مبالغی که کسر می شود از جای دیگر می تواند در بودجه ها بیاورد. ما به خاطر عدالت اجتماعی این مصوبه را انجام دادیم.

جناب آقای پوری حسینی! چه فرقی است بین یک شورای محل و یک کارمند بخشداری؟ شما که فرمودید مردم سالاری را ادامه خواهیم داد، من هم می گویم حتماً این طوری است، نه متخلف سالاری! واقعاً شما می توانید این مسأله را ثابت کنید که تمام آنهايي که از بعد خصوصی و مردمی در دادگاهها پرونده دارند، همه آنها متخلف هستند؟ و یا جناب آقای پوری حسینی! شما می توانید واقعاً اینجا در مقابل نمایندگان مردم و مردم بگوئید که تمام افراد کارکنان دولت ما مجری قانون هستند و تخلفی نمی کنند؟ اگر حضرت عالی این دو مورد را قبول کنید، بله من هم راضیم که برویم دنبال لایحه دولت، همان را رأی بدهیم، ولی واقعاً اینطوری است؟ نمایندگان محترم، چه فرقی است بین یک شورای محل و یک کارمند بخشداری؟ چه فرقی هست بین یک کشاورز بیچاره که حقش است با آن مأمور منابع طبیعی که واقعاً اختلاف سلیقه در شهرهای کوچک با او دارد و صرفاً به خاطر اختلاف سلیقه این پرونده درست شده، زمین کشت و زرعی که سند رسمی دارد، من دهها مورد نشان بدهم (رئیس - آقای شاهی عربلو! مواظب باشید) سند رسمی دارد، صرفاً به خاطر اختلاف شخصی حاج آقا! رفته آن را بایر و زمین منابع طبیعی اعلام کرده و پرونده تشکیل داده. لذا ما به خاطر عدالت اجتماعی و دفاع از مردم، این مصوبه را در کمیسیون تصویب کردیم و هیچ توجهی برای قوه قضائیه و یا صرف تأمین نظر شورای نگهبان نبوده، منتها اگر در این اجرای عدالت اجتماعی نظر شورای نگهبان هم تأمین بشود چه بهتر. والسلام.

رئیس - نماینده دولت بفرماید.

سید حیدر مستخدمین حسینی (معاون حقوقی و امور مجلس وزارت امور اقتصادی و دارایی) - بسم الله الرحمن الرحيم

لایحه‌ای که دولت تقدیم مجلس محترم کرد این بود که آئین دادرسی مدنی مصوب سال ۱۳۱۸ که دستگاههای دولتی و وزارتخانه‌ها را از پرداخت هزینه‌های دادرسی معاف کرده بود، تداوم پیدا بکند، چرا که در ماده (۵۹۲) قانون دادرسی مدنی که در سال ۱۳۶۹^(۱) مورد تصویب مجلس محترم قرار گرفت، این را مراعی گذاشته بود، به همان دلیلی که جناب آقای پوری حسینی توضیح دادند، دولت این لایحه را تقدیم کرد که وزارتخانه‌ها و دستگاههای دولتی که از سال ۱۳۱۸ تا آن موقع برای هزینه‌های دادرسی معاف بودند این معافیتشان تداوم پیدا کند و به هیچ عنوان دیدگاهش این نبوده که اشخاص جدید یا دستگاههای جدیدی را معاف بکند، فقط و فقط تداوم معافیت بوده از سال ۱۳۱۸ به بعد، بنابراین دولت با این پیشنهاد مصوب کمیسیون اقتصادی که الان در مجلس طرح می‌شود مخالف است و لایحه خودش را انتظار دارد که مورد تصویب قرار بگیرد، ممنون.

رئیس - حضار ۱۹۴ نفر، متن اصلاحیه کمیسیون را قرائت بفرماید.

منشی (جبارزاده) - متن اصلاحیه کمیسیون به شرح زیر قرائت می‌شود:

لایحه چگونگی پرداخت هزینه دادرسی

ماده واحده: کلیه اشخاص اعم از دولتی و غیر دولتی در مراجعه به محاکم و دادگاهها باید هزینه دادرسی را پرداخت نمایند. دولت مکلف است هزینه دادرسی دستگاههای دولتی را در لوایح بودجه سالیانه پیش‌بینی و منظور نماید.

رئیس - حضار ۱۹۴ نفر، موافقین با این اصلاحیه قیام بفرمایند (عده کمی

برخاستند) تصویب نشد.

منشی (جبارزاده) - اگر اجازه بفرمایید مصوبه قبلی را قرائت بکنم برای اینکه مجدد بگیریم تا به مجمع مصلحت برود.

رئیس - مصوبه قبلی را برای رای گیری قرائت بفرمایید.

منشی (جبارزاده) - ماده واحده - از تاریخ لازم الاجراء شدن قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ کلیه اشخاص و دستگاههایی که قبلاً از معافیت قانونی استفاده می نمودند از پرداخت هزینه دادرسی معاف می باشند.

عبداللهی - تذکر دارم.

رئیس - بفرمائید.

رضا عبداللهی - بسم الله الرحمن الرحيم

حاج آقا! مواد (۱۸۴) تا (۱۸۷)، وقتی که پیشنهادات به تصویب نرسید، یعنی طبق ماده (۱۸۶) اول اولویت با پیشنهاد کمیسیون است، این پیشنهاد الان مطرح شد و به تصویب نرسید، حضرت عالی و هیأت رئیسه محترم باید پیشنهادات دیگر را از نمایندگان الان وصول بکنید، این پیشنهادات وقتی که رسید آنجا دوباره مخالف و موافق باید صحبت بکنند، اینطوری نیست.

الان این پیشنهادی که مطرح می شود دوباره همان مصوبه قبلی مجلس شورای اسلامی است که آن را شورای محترم نگهبان رد کرده، الان پیشنهادی که جناب آقای پوری حسینی فرمودند این بود که لایحه دولت را به رأی بگذاریم، یعنی آن صحبتی که ایشان داشتند این بود که حداقل یکی از ایرادات شورای نگهبان را برطرف می کند یعنی اگر به لایحه دولت برگردیم یک بند از ایرادات قطعاً قابل برطرف شدن است، یک بند دوم آن که حالا مغایرت با ماده (۱۵۶) بود آن می ماند. اگر ما به مصوبه قبلی مجلس برگردیم دو تا ایراد شورای نگهبان را ما خواهیم داشت.

بنده پیشنهاد این است که اجازه بفرمایید، فرصت بدهید، نمایندگان محترم پیشنهاد بدهند، پیشنهاد را به رأی بگذارید و آنچه که باز مورد نظر اکثریت مجلس بود ان شاء الله آن رأی بیاورد و الا اگر به مصوبه قبلی مجلس برگردیم جناب آقای دکتر جبارزاده! آن دو ایراد را خواهد داشت. من خواهش من این است که وقت بدهید بنده به جای خودم و دوستان در جای خودشان نظر خودشان را الان تقدیم حضور شما بکنند، روی پیشنهادات بحث بشود، مخالف و موافق صحبت کنند، آنچه که رای آورد برای شورای محترم نگهبان برود، از این جهت من این تذکر را فکر می‌کنم که وارد بود و ...

رئیس - با تشکر و تقدیر از جناب عالی همانطوری که می‌فرمایید اصلاحیه کمیسیون رأی نیاورد، پیشنهادی که ما الان داریم همین مصوبه قبلی خودمان است. عبداللّهی - حاج آقا! آن را که مجلس تصویب کرده، شورای نگهبان ایراد گرفته، بنده الان پیشنهاد دارم، بنده پیشنهاد این است که به لایحه دولت برگردیم.

منشی (جبارزاده) - پیشنهاد قبل از شما بوده که همان مصوبه قبلی است. عبداللّهی - مصوبه قبلی را شورای نگهبان ایراد گرفته قطعاً رد خواهد شد. حاج آقا! طبق قانون اساسی مجلس نمی‌تواند قوانینی تصویب بکند که مورد ایراد شورای نگهبان باشد. الان بنده پیشنهاد این است که به لایحه دولت برگردیم، حاج آقا کروی! بنده پیشنهاد برگشت به لایحه دولت را دارم.

رئیس - شما که الان پیشنهاد به ما ندادید، پیشنهاد شما کجاست؟ عبداللّهی - حاج آقا! پیشنهاد بنده، برگشت به لایحه دولت است. رئیس - به ما که چیزی ندادید (عبداللّهی - دارم الان می‌دهم) اگر این را رأی ندادید آن وقت بعد پیشنهاد بدهید.

عبداللّهی - حاج آقا! بنده که علم غیب ندارم که این مصوبه کمیسیون رأی نمی‌آورد، الان شما وقت بدهید بنده دو دقیقه برای شما می‌نویسم و می‌آورم. رئیس - آخر این را به ما داده‌اند و گفته‌اند که رأی بگیرید.

عبداللهی - شما می‌دانید که شورای نگهبان رد کرده و با آن مخالف است.
رئیس - خیلی خوب، خیلی چیزها را شورای نگهبان رد می‌کند و حقش هم هست، ما هم روی پیشنهاد خودمان پافشار می‌مانیم، اصلاً مجمع مصلحت برای این به وجود آمد.

عبداللهی - حاج آقا! یکی از ایرادات را پیشنهاد لایحه دولت رفع می‌کند.
رئیس - ما این را پیش‌بینی می‌کنیم اگر رأی آورد این به مجمع مصلحت می‌رود، اگر رأی نیاورد آن وقت برادر بزرگوارمان آقای عبداللهی پیشنهادی می‌دهند و به می‌گذاریم، یعنی موافق و مخالف صحبت می‌کند و رأی‌گیری می‌کنیم، آن را دیگر رأی‌گیری نمی‌کنیم.

منشی (جبارزاده) - پیشنهاد عبارت است از اینکه:
ماده واحده - از تاریخ لازم الاجراء شدن قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب، مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ کلیه اشخاص و دستگاههایی که قبلاً از معافیت قانونی استفاده می‌نمودند از پرداخت هزینه دادرسی معاف می‌باشند.
رئیس - حضار ۱۹۴ نفر، موافقین با پیشنهاد قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

حالا یک شوخی هم با آقای عبداللهی بکنم، باید در آینده به مجمع تشخیص مصلحت تشریف بیاورید و از این دفاع کنید.
منشی (جبارزاده) - حاج آقا! این را مشخص بفرمایید برای اداره قوانین که الان مصوبه قبلی را مجلس دوباره رأی داد قاعداً ..
رئیس - همان مصوبه قبلی مجلس، مجدداً مجلس رأی داد. (جبارزاده) - باید به مجمع تشخیص برود؟! بله، به مجمع تشخیص می‌رود. چون خود اصلاحیه کمیسیون را مجلس رأی نداد ما راهی دیگر نداریم.^(۱)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلسه ۲۴۱ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۷.

وجود ابهام در خصوص طرح نحوه رسیدگی به شکایات جنایات نسل کشی و ضد بشریت و تعدیات ناشی از نژادپرستی

شماره: ۲۰۶۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۴

شورای محترم نگهبان

طرح تشکیل دادگاه رسیدگی به جنایات جنایتکاران جنگی که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۱/۲/۲۹ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده ۱ - به قوه قضائیه اجازه داده می شود شعبه یا شعبی از دادگاههای عمومی را برای رسیدگی به شکایات مربوط به جنایات نسل کشی و تعدیات ناشی از نژادپرستی و ضدبشری اختصاص دهد.

تبصره ۱ - رسیدگی در این دادگاهها مطابق قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

انقلاب در امور کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ بوده و تعقیب و محاکمه آمرین، مباشرین، شرکاء و معاونین جرائم مذکور نیز در این دادگاه انجام خواهد شد.

تبصره ۲ - متهمین موضوع این قانون بدون در نظر گرفتن محل ارتکاب، تابعیت، اقامتگاه و حضور آنان، در دادگاههای مزبور محاکمه خواهند شد.

ماده ۲ - صلاحیت رسیدگی دادگاههای فوق الذکر شامل جرائم زیر خواهد بود:
الف - جنایات نسل کشی.

ب - جنایات ضد بشریت و تعدیات ناشی از نژادپرستی.

ماده ۳ - منظور از نسل کشی هر یک از اعمال ذیل است که به قصد نابود کردن تمام یا بخشی از یک گروه ملی، قومی، نژادی یا مذهبی ارتکاب می یابد:
الف - قتل اعضاء یک گروه.

ب - ایراد صدمه شدید نسبت به سلامت جسمی یا روحی اعضای یک گروه.

ج - قرار دادن عمدی گروه در معرض وضعیت نامناسب زندگی که منتهی به زوال هر یک از قوای جسمی و روحی به صورت کلی یا جزئی گردد.

د - اقداماتی که به منظور جلوگیری از تولد و تناسل یک گروه صورت گیرد.

ه - انتقال اجباری اطفال یک گروه به گروه دیگر.

ماده ۴ - اعمال زیر هنگامی که در چارچوب یک حمله گسترده و یا سازمان یافته بر ضد یک جمعیت غیر نظامی و با علم به آن بر ضد بشریت ارتکاب یابد جنایت ضد بشریت محسوب می شود که عبارتند از:

الف - قتل و شکنجه

ب - ریشه کن کردن

ج - به بردگی گرفتن

د - اخراج یا کوچ اجباری یک جمعیت

ه - خشوتهای جنسی از قبیل فحشای اجباری و بردگی جنسی، حاملگی و عقیم

کردن اجباری و مواردی از این قبیل.
و - حبس کردن یا محروم کردن شدید از آزادی.
ماده ۵ - متخلفین از این قانون، طبق قانون مجازات اسلامی مجازات خواهند شد.
ماده ۶ - مجازات‌ها و جرائم موضوع این قانون مشمول مرور زمان و تعلیق تعقیب و تعلیق مجازات نمی‌شود.
ماده ۷ - استفاده از کیفیات مخفیه در خصوص جرائم موضوع این قانون وفق مقررات امکان‌پذیر می‌باشد.

نظریه شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۷۰۶

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۶۸ - ق مورخ ۱۳۸۱/۳/۴ و پیرونامه شماره ۸۱/۳۰/۶۴۵ مورخ ۸۱/۳/۱۲^(۱)؛ «طرح نحوه رسیدگی به شکایات جنایات نسل کشی و ضدبشریت و تعدیات ناشی از نژادپرستی» مصوب جلسه مورخ بیست و نهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۲ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

مواد ۳ و ۴ از جهات متعدد من جمله آیا جنبه حصری دارد یا خیر و آیا شامل گروههای غیرقانونی می‌شود یا خیر ابهام دارد، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد. تذکر: با توجه به اینکه قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل خود و پنجم قانون اساسی.

کیفری مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ آزمایشی (به مدت سه سال) می‌باشد و در تاریخ ۱۳۸۱/۶/۲۸ مهلت آن پایان می‌پذیرد، لازم است رسیدگی برابر قانون فوق به بعد از تاریخ اخیرالذکر تعیین گردد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

تصویب مجدد طرح مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام

(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۱))

رئیس - دستور را مطرح بفرمایید.

منشی (جبارزاده) - اولین دستور گزارش کمیسیون قضایی و حقوقی در مورد طرح تشکیل دادگاه رسیدگی به جنایات جنایتکاران جنگی (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) است. مخبر محترم کمیسیون قضایی آقای کاظمی بفرماید.

محمد کاظمی (مخبر کمیسیون قضایی و حقوقی) - بسم الله الرحمن الرحيم

گزارش کمیسیون قضایی و حقوقی به مجلس شورای اسلامی

طرح نحوه رسیدگی شکایات نسل‌کشی و ضد بشریت و تعدیات ناشی از نژادپرستی که پس از تصویب مجلس شورای اسلامی مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۵/۷ کمیسیون با حضور نماینده محترم آن شورا مطرح گردید و پس از بحث و تبادل نظر کمیسیون نیازی به اصلاح ندید و بر مصوبه قبلی خود اصرار نمود. اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون قضایی و حقوقی - سید ناصر قوامی

خدمت همکاران محترم عرض کنم که ایراد و ابهامی که شورای محترم نگهبان نسبت به این مصوبه وارد دیده مربوط به مواد (۳ و ۴) این مصوبه است. در ماده (۳) مصادیق نسل‌کشی و جنایات ضدبشری و در ماده (۴) هم همین مصادیق ذکر شده، در بحث نسل‌کشی، قتل اعضای یک گروه، ایراد صدمه نسبت به سلامت جسمی و روحی اعضای یک گروه، انتقال اجباری اطفال از گروهی به گروه دیگر، اینها از مصادیق نسل‌کشی محسوب شده و در ماده (۴) قتل و شکنجه و به بردگی گرفتن، اخراج و کوچ اجباری و خشونت‌های جنسی از مصادیق جنایات ضد بشری محسوب شده.

ایرادی که شورای محترم نگهبان به این (۲) ماده آورده این است که مواد (۳) و (۴) از جهات متعدد من جمله «آیا جنبه حصری دارد یا خیر؟» و «آیا شامل گروه‌های غیرقانونی می‌شود یا خیر؟» ابهام دارد. پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

بحث مفصلی در کمیسیون با حضور یکی از حقوقدانان محترم شورای نگهبان مطرح شد. خلاصه بحث این است مصادیقی که در مواد (۳) و (۴) آمده حصری است. به خصوص اینکه ما در قانونگذاری برای مسائل کیفری مجاز نیستیم که مواد و جرم را یک طوری تعریف کنیم که امکان تفسیر موسع از آن مواد باشد. همین الان هم دیدیم که بعضی از محاکم از برخی از عناوین کیفری مثل تشویش اذهان عمومی یا افتراء برداشتهای موسعی دارند. در این ماده مصادیق نسل‌کشی و جنایات ضدبشری کاملاً محدود شده و جنبه حصری دارد و فکر می‌کنم توضیحاتی که در کمیسیون داده شد، برای عضو حقوقدان محترم شورای نگهبان هم موضوع کاملاً روشن شد.

بحث بعد این است که آیا اگر این اعمالی که در مواد (۳) و (۴) به آن اشاره شده، توسط حاکمیت خود ما، توسط قوه قضائیه، دولت نسبت به گروه‌های داخلی که

غیرقانونی هستند اعمال شد. آیا این مواد شامل آن می‌شود یا نه؟
 باز بحث شد که بله، وقتی که ما قانون تصویب می‌کنیم که بتوانیم جنایات
 ضدبشری را درکل جهان تحت محاکمه بکشیم و برای آن دادگاه تشکیل بدهیم،
 طبعاً اگر حاکمیت خود ما هم مرتکب این اعمال شد و شکایتی علیه حاکمیت
 خودمان مطرح شد، دادگاههای ویژه‌ای که به این منظور تشکیل می‌شود، می‌تواند
 به این شکایات رسیدگی کند.

در هر صورتی در مجموع کمیسیون ابهامی را دراین مصوبه خودش ندید و بر
 نظر خودش باقی ماند. از همکاران محترم انتظار داریم که ان شاء الله به این مصوبه
 رأی مثبت بدهند.

منشی (جبارزاده) - خیلی متشکر، مخالفی ثبت نام نکرده است و کمیسیون بر نظر
 قبلی خودش باقیست. لذا برای طرح نحوه رسیدگی به شکایات جنایات نسل‌کشی
 و ضدبشریت و تعذیات ناشی از نژادپرستی کمیسیون بر رأی قبلی خودش
 باقیست. از مجلس رأی بگیریم.

رئیس - حضار ۲۱۹ نفر، به همان صورتی که صحبت فرمودند و عنایت کردند،
 کمیسیون روی همان نظر خودش پافشار است، موافقین قیام بفرمایند (اکثر
 برخاستند) تصویب شد. به مجمع تشخیص مصلحت می‌رود.
 قوامی - تذکر دارم.

رئیس - آقای قوامی! تذکر در ارتباط با دستور الان باید باشد، تذکرات مسائل دیگر
 مجلس، اول یا آخر جلسه است، بفرمایید.

سید ناصر قوامی - بسم الله الرحمن الرحيم

حاج آقا، تذکر من هم ماده (۱۸۴) آئین نامه داخلی مجلس و هم اصل (۹۵)
 قانون اساسی است.

در این ماده آمده است که کلیه مصوبات مجلس رسماً به شورای نگهبان

فرستاده می‌شود، در صورتی که شورا ظرف (۱۰) روز پس از وصول یا پس از انتضای (۱۰) روز تمدید مذکور در اصل نود و پنجم قانون اساسی مخالفت خود را اعلام نکرد، طبق اصل نود و چهارم قانون اساسی مصوبات از طرف مجلس جهت امضاء و ابلاغ به ریاست جمهوری ارسال می‌گردد. در این قانون جنایات جنگی، شورای محترم نگهبان مغایرتش را اعلام نکرده است. (رئیس - قانون چه؟) درباره جنایات جنگی!... حاج آقا! اجازه بفرمایید ما حرفمان را بزنیم. آقایان که نمی‌گذارند. آقایان نمایندگان دقت بفرمایید. مسأله خیلی مهم است.

طبق ماده (۱۸۴) آئین نامه مجلس اگر ظرف (۱۰) روز طبق اصل (۹۴) شورای نگهبان مغایرت آن را با شرع و قانون اساسی اعلام نکرد، مصوبه، قانون تلقی می‌شود. در این جنایات جنگی گفته است مبهم است، مغایرت آن را با شرع و قانون اعلام نکرده است و این الان یکی از شیوه‌های شورای نگهبان است که می‌گوید مبهم است. وظیفه شورای نگهبان این است که مغایرت آن را یا با شرع اعلام کند یا با قانون اساسی (رئیس - یعنی شورای نگهبان حق ندارد بگوید که مبهم است؟) در اینجا مغایرت آن را نه با شرع اعلام کرده است و نه با قانون اساسی. طبق ماده (۱۸۴) این مصوبه، قانون تصویب شده تلقی می‌گردد، چون ظرف (۱۰) روز نه استمهال خواسته^(۱) و نه مغایرت آن را با شرع و قانون اساسی اعلام کرده.

نمایندگان محترم دقت بفرمایید! این یک شیوه جدیدی است که شورای نگهبان پیش گرفته و این صحیح نیست. اگر به قانون علاقه دارند و عقیده مندند، طبق قانون اساسی باید مغایرت آن را با شرع یا قانون اساسی اعلام بکند. طبق ماده (۱۸۴) اگر ظرف (۱۰) روز مغایرت آن را با شرع و قانون اساسی اعلام نکرد، این مصوبه

(۱) اگر به متن نظریه شورای نگهبان مراجعه نمایید ملاحظه خواهید فرمود که شورا براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی تقاضای استمهال نموده است.

تصویب شده تلقی می‌گردد. بیاییم لااقل قانون را رعایت کنیم. در این قانون جنایات جنگی ظرف (۱۰) روز شورای نگهبان مغایرت آن را با شرع و قانون اعلام نکرده است، بنابراین ما که اینجا نشستیم و ایشان مدام بگویند مبهم است. هر چیزی را می‌شود گفت مبهم است، خود حرف این آقایانی که زده‌اند «مبهم است» مبهم است.

رئیس - ببینید! ما یک گره‌ای با شورای نگهبان در مجلس سوم داشته‌ایم، من می‌خواهم بگویم این شامل آن نمی‌شود. نمایندگان محترم به این مقدمه‌ای که من عرض می‌کنم توجه کنید. در ارتباط با یک مصوبه‌ای بود. (۱۰) روز شد ما اعلام کردیم که دیگر وقت گذشته است، روی این قضیه بحث شد. مشروح مذاکرات مجلس خبرگان، تدوین قانون اساسی را هم دیدیم. آنجا در مشروح هم می‌گوید اگر شورای نگهبان جواب نداد. شورای نگهبان جواب داده است، جوابش این است که نوشته برای ما ابهام دارد. یعنی ما برای آنها توضیح بدیم یا قانون را چه کنیم، به هر نحوی که صلاح دانستید. جواب که هست. آنجا می‌گوید موردی که جواب نداد، وقت هم نخواست، رئیس مجلس می‌تواند ابلاغ کند. اینجا جواب داده، متنها شما می‌گویید چرا صریح ننوشته مغایر است.

قربانی - تذکر دارم.

رئیس - حالا بحث حضرت عالی موجب شد که آقای قربانی هم می‌خواهند تذکر بدهند. شما دو بزرگوار هم روحانی هستید، هم عضو کمیسیون قضایی هستید، هم هر دو شما در قضاء بودید (مرعشی - ما چه گناهی کرده‌ایم؟) متنها یکی از شما سید هستید و یکی شیخ، پر به پر می‌شود، اصلش هم این است که ما داده‌ایم برای مجمع تشخیص مصلحت. آقای قربانی بفرماید.

موسی قربانی - بسم الله الرحمن الرحيم

حاج آقای کروبی! تذکر بنده ماده (۱۸۱) است، خطاب به حضرت عالی هم

هست. حضرت عالی استحضار دارید، بنده از باب یادآوری عرض می‌کنم و معذرت‌خواهی هم می‌کنم که برای چندمین بار است که من این را تذکر می‌دهم. اخطار و تذکر در ارتباط با منافی بودن مذاکرات مجلس با قانون اساسی و آئین‌نامه است. الان حضرت عالی واقعاً نباید اجازه بدهید این تذکرات غیرقانونی مطرح بشود. چون مجلس اقدامی برخلاف قانون اساسی و آئین‌نامه خودش نکرده است. حالا آن بحث ماهیتی دارد، شما وارد ماهیت شدید. من اصلاً نمی‌خواهم وارد ماهیت هم بشوم. مگر مجلس الان چه کار خلاف قانون اساسی و خلاف آئین‌نامه‌ای مرتکب شده که اخطار قانون اساسی می‌دهند؟ در بیرون خیلی اتفاقات ممکن است بیفتد. اتفاقاتی که در بیرون می‌افتد را که ما نباید اینجا به عنوان اخطار قانون اساسی به رئیس مجلس تذکر بدهیم و وقت نمایندگان را هم بگیریم. و لذا خواهش ما از حضرت عالی این است مواردی را که خودتان هم قبول دارید و می‌دانید که اینها خلاف آئین‌نامه است، واقعاً جلو این تذکرات گرفته بشود و وقت مجلس بیشتر از این گرفته نشود.

رئیس - من از جناب عالی سؤال می‌کنم، چند بار خود شما تذکر دادید، دوستان دیگری هم گفتند، ما هم تذکر دادیم که عنایت بفرمایند.^(۱)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلسه ۲۳۹ مورخ ۱۳/۵/۱۳۸۱؛

مخالفت لایحه موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ازبکستان با شرع

شماره: ۲۰۷۶ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۵

شورای محترم نگهبان

لایحه شماره ۵۱۷۷۸/۲۵۶۴۴ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۴ دولت در مورد موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ازبکستان که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۱/۳/۱ مجلس شورای اسلامی عیناً به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۷۱۰

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۷۶ - ق مورخ ۱۳۸۱/۳/۵ و پیرو نامه شماره

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

۱۳۸۱/۳۰/۶۴۳ مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۲^(۱)؛ «لایحه موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ازبکستان» مصوب جلسه مورخ یکم خردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۲ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد: اطلاق بند یک ماده ده^(۲) چون شامل مواردی می‌شود که پیگرد جزایی یا مجازات شخص مسترد شده از لحاظ شرعی لازم باشد و این بند آن را ممنوع می‌کند، خلاف موازین شرع شناخته شد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

تصویب مجدد لایحه مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام

(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۳))

رئیس - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.

منشی (جبارزاده) - دستور بعدی گزارش کمیسیون قضایی و حقوقی در مورد لایحه

(۱) تقاضای استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

(۲) ماده ۱۰ - حدود پیگرد جزایی شخص مسترد شده

۱- بدون موافقت کشور درخواست شونده، شخص مسترد شده را نمی‌توان در رابطه با جرمی غیر از آنچه که موجب استرداد وی شده مورد پیگرد جزایی و مجازات قرار داد.

۲- شخص مسترد شده را نمی‌توان بدون موافقت قبلی کشور درخواست شونده به کشور ثالث مسترد نمود.

۳- اگر شخص مسترد شده در طی مدت پانزده روز بعد از پایان پیگرد جزایی یا خاتمه مدت حبس یا رهایی به هر دلیل قانونی، خاک کشور درخواست کننده را ترک نماید و در صورتی که آن شخص بعد از ترک کشور درخواست کننده، داوطلبانه به آنجا باز گردد، دیگر موافقت کشور درخواست شونده لازم نمی‌باشد. مدتی که در طی آن شخص مذکور به دلایل موجه نتواند خاک کشور درخواست کننده را ترک نماید، جزاین مهلت محسوب نخواهد شد.

(۳) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ازبکستان (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) است. آقای کاظمی بفرماید.

محمد کاظمی (مخبر کمیسیون قضایی و حقوقی) - بسم الله الرحمن الرحيم

گزارش کمیسیون قضایی و حقوقی به مجلس شورای اسلامی

لایحه موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی مورد ایراد شورای محترم نگهبان واقع شده بود، در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۵/۷ کمیسیون با حضور نماینده محترم آن شورا مطرح گردید و پس از بحث و تبادل نظر، کمیسیون بر نظر قبلی خود اصرار نمود. اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون قضایی و حقوقی - سید ناصر قوامی

این لایحه موافقتنامه‌ای است بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ازبکستان در مورد استرداد مجرمانی که در هر یک از این دو کشور مرتکب جرمی می‌شوند که اولاً این عمل در هر دو کشور جرم محسوب می‌شود و ثانیاً مجازات آن عمل کمتر از یک سال حبس نباشد.

در بند (۱) ماده (۱۰) این موافقتنامه که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته، آمده است که «شخص مسترد شده را صرفاً در ارتباط با همان جرمی که به خاطر آن مسترد شده می‌شود تحت تعقیب قرارداد و دستگاه قضایی هر دو کشور مجاز نیستند این فرد را به خاطر جرائم دیگر تحت تعقیب قرار بدهند.»

ایراد شورای محترم نگهبان این بوده که این مسأله غیر شرعی است. ممکن است یک فردی که مثلاً از جمهوری ازبکستان پس گرفته می‌شود و مسترد می‌شود، به جز بحثی که مورد توافق بوده، جرائم دیگری هم مرتکب شده باشد. فلذا نمی‌شود بگوییم که این فرد را به خاطر جرائم دیگر تحت تعقیب قرار ندهیم.

در بحثهایی که در کمیسیون انجام شد، با توجه به اینکه این موافقتنامه بین دو

کشور واقع شده و اگر تغییری در مفاد موافقتنامه بایستی انجام بشود، باید به توافق هر دو کشور برسد. فلذا کمیسیون در مجموع به این نظر رسید که در مورد این موافقتنامه تغییری نمی‌تواند بدهد و بر نظر خودش باقی ماند. والسلام

منشی (جبارزاده) - خیلی متشکر.

قربانی - تذکر دارم.

رئیس - در همین مورد است؟ (قربانی - بله) ماده چند است؟ بفرمایید.

موسی قربانی - حاج آقا کروی! یک اشتباهی در ارائه این گزارش شده که من خدمت شما عرض می‌کنم. حالا آقایان هم خواستند توضیح بدهند. حاج آقا! در کمیسیون روی این مصوبه اصلاح صورت گرفت. من صبح هم از بعضی از آقایان سؤال کردم، آقای موسوی، آقای مرتضوی و دیگران تأیید فرمودند. پیشنهادی داده شده و رأی آورد و در واقع یک اصلاحیه‌ای روی آن صورت گرفت. پیشنهاد هم این بود که یک تبصره‌ای به ماده واحده الحاق بشود، نه به موافقتنامه. یک تبصره به ماده واحده الحاق بشود که جرائمی که در کشور دوم ... همه بحثی هم که آقای کاظمی فرمودند یک مقداری با این متفاوت است. حرف شورای نگهبان این بود که اگر در کشور دوم یعنی کشور تقاضا شونده، مجرم جرمی مرتکب شد، موافقتنامه ممکن است شامل اینها بشود، پیشنهاد داده شده و تبصره‌ای به ماده واحده الحاق شد که این جرائم را شامل نمی‌شود. بدون اینکه در موافقتنامه دستکاری بشود.

بنابراین حاج آقا، به نظر بنده اشتباه شده، مصوبه کمیسیون این نیست. نماینده شورای نگهبان هم حضور داشت، نماینده وزارت دادگستری هم حضور داشت، بنده از شما تقاضا می‌کنم اگر اجازه بفرمایید این دستور را برای چهارشنبه بگذارید تا در کمیسیون که اعضای محترم کمیسیون هم هستند این بحث بررسی بشود، شاید بنده هم اشتباه می‌کنم، اگر واقعاً این طور باشد که کمیسیون چیزی را تصویب کرده، همان به مجلس گزارش داده بشود. متأسفانه مذاکرات کمیسیون ضبط هم

نشده و ضبط نمی‌شود. آقای دبیر کمیسیون مدّعی است که هیچ کمیسیونی ضبط نمی‌کند. در حالی که من سؤال کردم، اکثر کمیسیونها مصوباتشان را ضبط می‌کنند. در هر حال بنده مدّعی هستم که پیشنهادی داده شد و رأی آورد، نظر شورای نگهبان تأمین شد. اما حالا متاسفانه می‌بینیم که این بحث دیده نشده، از تعدادی از اعضا هم سؤال کردم و نظر بنده را تأیید کردند. خواهش من این است که اگر تذکر را وارد می‌دانید این دستور را برای چهارشنبه بگذارید، خودتان کسی را مأمور بفرمایید یا به کمیسیون واگذار بفرمایید، در جلسه فردا و پس فردای کمیسیون این بحث مطرح بشود و واقعا آنچه اتفاق افتاد به مجلس گزارش داده بشود.

رئیس - ببینید! ملاک برای ما گزارشی است که آمده است و مخبر هم الان آمده از گزارش دارد دفاع می‌کند. (قوامی - تذکر دارم) ببینید! حالا ایشان هم تذکر دارند. الان آقای قوامی ... مخبر آمده دفاع می‌کند، رئیس هم بلند شده است و تذکر دارد. همین را که من گفتم می‌خواهید بگویید؟ «قربانی - از اعضاء سؤال کنید) بفرمایید. سید ناصر قوامی - حاج آقا عنایت بفرمایید! خود نمایندگان عزیز هم عنایت بفرمایند که نمی‌شود ما بیایم یک طرفه در ماده اول موافقتنامه تغییراتی حاصل بکنیم. اصلاً موافقتنامه بین دولتی با دولت دیگر طرفینی است یا موافقتنامه کامل باید رد بشود یا به طور کامل تأیید بشود. در مجمع هم که حضرت عالی تشریف داشتید، آیت الله امامی (کاشانی) فرمودند که نظر حضرت امام این بوده است که موافقتنامه بین دولت و دولت دیگر اصلاً لازم الاتباع است. اصلاً شما نباید در قالب شرع بیاورید. آنجا جناب آقای امامی (نمی‌دانم آن روز حضرت عالی تشریف داشتید) ایشان راه افتادند، صحبت کردند، گفتند امام حاج احمد آقا را فرستاد و گفت اصلاً این قرارداد بین یک دولت با دولت دیگر است، قرارداد دولت محترم است. در کمیسیون هم جناب آقای دکتر امینی حضور دارند، عضو هیأت رئیسه مجلس بودند. اعضای دیگر، مخبر کمیسیون که ثبت و ضبط می‌کند حضور داشته و اصلاً

امکان ندارد ما چنین چیزی را تصویب کرده باشیم، اصلاً خلاف است، نمی‌شود، برای اینکه قرارداد است.

منشی (جبارزاده) = براساس گزارش کمیسیون باتوجه به اصرار کمیسیون بر مصوبه قبلی، لایحه موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ازبکستان ... (قربانی - من مخالف هستم) باید ثبت نام می‌کردید ... رئیس - الان خودتان می‌دانید دیگر نمی‌شود صحبت کنید، چون خودتان به آئین نامه کاملاً آشنا هستید.

منشی (جبارزاده) - جهت ارجاع به تشخیص مصلحت نظام به رأی گذاشته می‌شود.

رئیس - حضار ۲۲۱ نفر، موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد، به مجمع مصلحت ارجاع می‌شود.^(۱)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جله ۲۳۹ مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۳.

مخالفت طرح اصلاح ماده (۱۱۶۹) قانون مدنی با شرع

شماره: ۲۰۹۵ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۱۳

شورای محترم نگهبان

طرح اصلاح ماده (۱۱۶۹) قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴ که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۱/۳/۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱) جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن طرح

ماده واحده - ماده (۱۱۶۹) قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴/۱/۲۰^(۲) به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۱۱۶۹ - برای حضانت و نگاهداری طفل، مادر تا سن هفت سالگی اولویت دارد و پس از آن در صورت حدوث اختلاف با رعایت مصلحت کودک و به تشخیص و تأیید دادگاه می‌باشد.

(۱) همین مجموعه، صفحه ۲۳.

(۲) ماده ۱۱۶۹ قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴/۱/۲۰:

برای نگاهداری طفل مادر تا دو سال از تاریخ ولادت اولویت خواهد داشت پس از انقضای این مدت حضانت با پدر است مگر نسبت به اطفال اناث که تا سال هفتم حضانت آنها با مادر خواهد بود.

نظریه شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۷۰۸

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۲۲

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۰۹۵ - ق مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۳؛ «طرح اصلاح ماده (۱۱۶۹) قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴» مصوب جلسه مورخ هشتم خردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۲ شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

مصوبه فوق خلاف شرع تشخیص داده شد و متن فعلی ماده ۱۱۶۹ (قانون مدنی) مطابق فتوای مشهور فقهاء و منطبق با مسأله ۱۶^(۱) از مسائل «القول فی احکام الولادة و ما یلحق بها» از کتاب تحریر الوسیله حضرت امام خمینی (قدس سره) می‌باشد.

دبیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) مسأله ۱۶:

«الام احق بحضانة الولد و تربیة و ما یعلق بها من مصلحة حفظه مدة الرضاع ای الحولین اذا كانت حرة مسلمة عاقلة، ذکر آکان او انثی سواء ارضعت می بنفسها أو بغيرها، فلا یجوز للآب أن يأخذہ فی هذه المدة منها و ان فطمته علی الاحوط، فاذا انتقضت مدة الرضاع فالآب احق بها، و ان فارق الام بفسخ او طلاق قبل ان تبلغ سبع سنین لم یسقط حقها مالم تتزوج بالغیر، ولو تزوجت سقط حقها عن الذکر و الانثی و كانت الحضانة للآب، و لو فارقها الثانی لا یبعد عود حقها، و الاحوط التصلح و التسالم.»

ترجمه: «مادر سزاوارتر به حضانت فرزند و تربیت او است و آنچه که به آن تعلق دارد از مصلحت حفظ بچه در مدت شیردادن - یعنی دو سال - در صورتی که مادر حُر و مسلمان عاقل باشد - بچه پسر باشد یا دختر - چه او را خودش شیر می‌دهد یا دیگری او را شیر می‌دهد، پس برای پدر جایز نیست که او را در این مدت از مادر بگیرد اگر چه بنابر احوط، او را از شیر گرفته باشد. پس اگر مدت شیردادن تمام شود پدر سزاوارتر به پسر و مادر به دختر است تا اینکه به هفت سال برسد پس پدر احق به او است و اگر با مادر به فسخ یا طلاق قبل از آنکه دختر به هفت سال برسد، جدا شود حق مادر ساقط نمی‌شود مادامی که با دیگری ازدواج ننماید پس اگر ازدواج نمود حق مادر از پسر و دختر، ساقط می‌شود و حضانت مال پدر می‌شود و اگر شوهر دومی با او جدا شد بعید نیست که حقش برگردد و احوط آن است که مصالحه و تسالم داشته باشند.»

(ترجمه تحریر الوسیله حضرت امام خمینی (ره)، ج ۳ صفحات ۵۵۶ و ۵۵۷)

تصویب مجدد طرح و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام
(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۱))

رئیس - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.

منشی (جبارزاده) - دستور بعدی گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی در مورد طرح اصلاح ماده (۱۱۶۹) قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴ (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) است. آقای کاظمی مخبر محترم کمیسیون قضائی بفرمایید.
انصاری - تذکر دارم.

رئیس - آقای انصاری تذکر آئین‌نامه‌ای دارند، بفرمایید.

مجید انصاری - بسم الله الرحمن الرحيم

جناب آقای کروبی، ریاست محترم مجلس! تذکر من مربوط به ماده (۱۸۶) آئین‌نامه داخلی و در رابطه با نحوه رسیدگی به طرحها و لوایحی است که مورد ایراد شورای نگهبان قرار می‌گیرد.

ما شاهد هستیم که بعضی طرحها و لوایح (۵)، (۶) مرتبه بین شورای نگهبان و مجلس رفت و آمد می‌کند. خواهش من این است که حضرت عالی به عنوان رئیس مجلس به شورای نگهبان تذکر بفرمایید که اولاً شورای نگهبان جمع‌بندی جامعی از نظریات شورا داشته باشند و به داخل کمیسیون بیایند و وقتی که کمیسیون عیناً نظر نماینده شورای نگهبان را ملحوظ می‌کند، دوباره نگوید این نظر شخصی من است، در شورای نگهبان نمی‌دانم چه می‌شود. این بارها اتفاق افتاد. من این ماده را می‌خوانم ملاحظه بفرمایید.

می‌گوید که «مصوبات عادی و یک فوریتی مجلس که از طرف شورای نگهبان رد شده‌است، به کمیسیون مربوطه ارسال می‌شود و با اعلان وقت قبلی با حضور

نماینده شورای نگهبان، موارد اعتراض برای اصلاح مورد بحث قرار می‌گیرد. در صورت عدم حضور نماینده شورای نگهبان در موعد اعلام شده، کمیسیون با ملحوظ نمودن نظر شورای نگهبان کار خود را انجام می‌دهد. بنده خودم در کمیسیون برنامه و بودجه شاهد بودم، دوستان اعضای کمیسیون هم شاهد هستند، ما مصوبه‌ای داشتیم که (۴) مرتبه در کمیسیون اصلاح شد، دفعه چهارم ما به نمایندگان محترم شورای نگهبان که آیت الله رضوانی و جناب آقای علیزاده بودند عرض کردیم که ما نمی‌خواهیم این مورد به مجمع تشخیص مصلحت برود. آن عبارتی که فکر می‌کنید رفع اشکال شورای نگهبان را می‌کند شما بنویسید، ما راجع به آن رأی گیری نکنیم. تقریباً نیم ساعت با همدیگر شور و مشورت کردند، عبارتی را مشترکاً جناب آقای رضوانی و جناب آقای علیزاده نوشتند و گفتند این ایراد شورای نگهبان را برطرف می‌کند. ما هم به رأی گذاشتیم، اعضای کمیسیون دادند. به شورای نگهبان رفت، باز نوشتند اشکالات قبلی عیناً به قوت خود باقی است. فلسفه حضور نماینده شورای نگهبان در کمیسیون این است که عین نظر شورای نگهبان را منتقل کند، نه به عنوان یک فرد! به عنوان نماینده شورا باید بیاید. واقعاً وقت مجلس گرفته می‌شود و این چالش بین شورای نگهبان و مجلس رو به دامن زدن است. ضمناً در برخی از موارد هم ما دعوت می‌کنیم علی رغم هماهنگی و نامه قبلی آقایان تشریف نمی‌آورند.

خواهش من این است حضرت عالی اولاً تذکر بفرمایید، در جلساتی که هماهنگ می‌شود، دستور هفتگی هم چاپ شده، آقایان موظف به شرکت در کمیسیون هستند و ثانیاً نماینده شورای نگهبان با اختیار تام و نظر شورا در جلسه بیاید که اگر نظر شورا تصویب شد، دوباره این رفت و برگشت نکند و هم وقت مجلس گرفته نشود و هم موجب وهن شورای نگهبان نباشد، خیلی متشکر.

رئیس - از آقای انصاری متشکریم، یعنی تذکر کاملاً وارد است. منتها با توجه به

اینکه ما بنا داریم یک جلسه مشترکی با شورای محترم نگهبان داشته باشیم که خود شورای نگهبان هم قبلاً تمایل داشتند، من هم درخواست کردم که یک جلسه‌ای تشکیل بشود. آیت الله جنتی هم گفتند بگذارید بعد از تعطیلات مجلس. من در همین دورانی که مجلس تعطیل بود خواستم، منتها هفته قبل، دیگر من پیگیری نکردم که وظیفه من بوده پیگیری کنم. یک جلسه مشترکی هیأت رئیسه با شورای نگهبان دارد، در آنجا این قضایا را مطرح می‌کنیم و باز اگر نقطه نظر دیگری هم داشتید، مرحمت بفرمایید که آنجا با آقایان محترم شورای نگهبان مطرح کنیم. این یک واقعی است نظر نماینده‌ای که معرفی می‌کنند باید پذیرفته بشود، حالا ببینیم آنها چه می‌فرمایند.

منشی (جبارزاده) - کمیسیون قضائی آقای دولت آبادی بفرمایند.

محمدرضا دولت آبادی (نایب رئیس کمیسیون قضائی و حقوقی) -
بسم الله الرحمن الرحیم.

گزارش کمیسیون قضائی و حقوقی به مجلس شورای اسلامی

طرح اصلاح ماده (۱۱۶۹) قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴ که پس از تصویب مجلس شورای اسلامی مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۵/۱ با حضور نماینده محترم آن شورا مطرح گردید و پس از بحث و تبادل نظر مبادرت به رأی‌گیری شد و کمیسیون بر مصوبه قبلی خود اصرار نمود. اینک گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون قضائی و حقوقی - سید ناصر قوامی

همانگونه که برادران و خواهران عزیز استحضار دارند قانون قبلی در رابطه با حضانت از کودکان در رابطه با پسر دو سال و در رابطه با دختر هفت سال را مدنظر قرار داده بود که در اختیار مادر باشد. مصوبه‌ای را که کمیسیون قضائی مجلس و نهایتاً مجلس شورای اسلامی داشت، برای حضانت و نگهداری طفل مادر را تا سن

هفت سالگی اولویت دادند، در صورت حدوث اختلاف یا نظر دادگاه بچه را به پدر یا مادر بدهند. با این وصف مادران تا هفت سالگی حضانت کودکان را در اختیار دارند.

چون مصوبه قبلی مجلس شورای اسلامی و نظریه کمیسیون قضائی باشورای محترم نگهبان مغایرت داشت، کمیسیون قضائی بر نظر قبلی خود اصرار ورزید و لذا خدمت برادران و خواهران نماینده مطرح می‌شود.

والسّلام علیکم ورحمة الله و بركاته
منشی (جبارزاده) - خیلی ممنون، آقای قربانی مخالف نظر کمیسیون هستند، بفرمایید.

موسی قربانی - بسم الله الرحمن الرحيم. خدمت نمایندگان محترم عرض کنم، در اینکه طراحان محترم مجلس محترم نسبت به این موضوع حُسن نیت داشتند، هیچ تردیدی وجود ندارد. من یک نکته را می‌خواهم عرض کنم که برادران و خواهران محترم عنایت بفرمایید! این قبیل قوانینی که مکرر ما داشتیم، خصوصاً در جهت اصلاح تعداد زیادی از مواد قانون مدنی که واقعاً از قوانین استخوان‌دار کشور ماست، مکرر نسبت به اصلاح آن اقدام شده‌است. من می‌خواهم از شما سؤال کنم که واقعاً همه مواردی که این قبیل اصلاحات را ما انجام داده‌ایم، مشکل حل شده‌است یا یکسری موارد را ما می‌آییم اینجا مطرح می‌کنیم و مشکل هم همچنان باقیست، بنده هم معتقدم که این قبیل موارد واقعاً مشکل را حل نکرده‌است، بلکه به دست خودمان به نوعی بنیان خانواده را متلاشی می‌کنیم. موجبات سهل شدن طلاق را فراهم می‌کنیم. در قسمتهای مختلف این وجود دارد و متأسفانه خیلی هم راحت می‌خواهیم همه چیز را به مجمع تشخیص مصلحت نظام بفرستیم.

من می‌خواهم خدمت شما عرض کنم، ببینید قانون فعلی اینطور نیست که اگر مادر، اولویت حضانت دارد، این حضانت را نمی‌شود از او گرفت. ما در مجلس

پنجم (و ادامه آن هم ظاهراً به مجلس ششم کشید) طرحی را تصویب کردیم در صورتی که پدر نااهل باشد و تربیت فرزند به خطر بیفتد، حضانت را از او می‌گیرند. الان من می‌خواهم بگویم این قوانین وجود دارد. اگر جایی پدری مشکل داشته باشد یا مادری مشکل داشته باشد، واقعاً قانون وجود دارد که سلب حضانت از او می‌شود و می‌شود از این قوانین استفاده کرد، آنچه مشکل وجود دارد، مشکل را برطرف کرد، ولی هر روز ما قانون مدنی را دست کاری و عوض نکنیم. بنده معتقدم که در شرایط فعلی با قانون فعلی آنچه مدنظر طراحان محترم است انجام شدنی است و واقعاً دلیلی وجود ندارد که وقتی شورای نگهبان تقریباً کلیت این طرح را گفتند خلاف شرع است و خلاف فتوای مشهور فقهاست، ما بیاایم به مجمع تشخیص مصلحت نظام بفرستیم و بخواهیم به این شکل مشکل را حل کنیم که معلوم نیست واقعاً این معضل نظام باشد (معضل که نمی‌خواهم عرض کنم) یا معلوم نیست که مصلحت بر این باشد که حتماً این ماده به این شکلی که مطرح است اصلاح بشود، علی‌رغم اینکه بنده معتقدم قانون فعلی این اجازه را به کسانی که مشکل دارند می‌دهد که به دادگاه مراجعه کنند و در دادگاه حق خودشان را بگیرند. قانون هیچ منعی قائل نشده است و بلکه این اختیار را برای کسانی که حرفی برای گفتن دارند، داده است تا بروند و حق خودشان را در دادگاه بگیرند. چیزی که همین‌جا هم آمده است. همین‌جا هم گفته است «در صورت اختلاف، دادگاه مشخص بکند». خوب این قانون فعلی هم همین را گفته است. به نظر من این طرح پیام جدیدی ندارد و مجلس محترم خوب است که در جهت تأمین نظر شورای محترم نگهبان تلاش کند.

منشی (جبارزاده) - خیلی ممنون، موافق اصلاح کمیسیون آقای دکتر امینی هستند، بفرماید.

سید ابراهیم امینی - بسم الله الرحمن الرحيم. آنچه که در ارتباط با اصلاح ماده (۱۱۶۹) قانون مدنی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود، این مطلب

است که در ارتباط با پسرها هم حضانت تا سن هفت سالگی به مادرها داده بشود و مادرها در این خصوص اولویت داشته باشند که این مطلب هم خیلی بدیهی و روشن است، با توجه به وابستگی طفل (صرفنظر از جنسیت) به مادر و نقش اساسی که مادر در سنین اولیه در ارتباط با تربیت و نگهداری طفل ایفاء می‌کند، اگر ما بیایم در سن دو سالگی طفل را در اوضاع و احوال و شرایط کنونی از مادر جدا کنیم و در اختیار پدر قرار بدهیم، آن هم پدر که اگر از نظر شرایط و وضعیت اخلاقی و مصلحتهای دیگر صلاحیت لازم را داشته باشد، با توجه به اینکه غالب آنها به دنبال کار و زندگی روز مره خودشان هستند و کمتر در محیط خانواده حضور دارند، طبیعی است که نیازهای اخلاقی، روانی و تربیتی طفل را نمی‌توانند به نحوی که شایسته و بایسته جامعه اسلامی است به عهده داشته باشند. بر همین اساس مجلس شورای اسلامی این ماده را تصویب کرد که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته. در جلسه کمیسیون هم با حضور نماینده شورای نگهبان بررسی شد که اگر امکانپذیر باشد در این اصلاحیه به نحوی ایراد مطرح شده برطرف بشود که امکانپذیر نشد و با توجه به اینکه شرایط امروزی اقتضائاتی بیشتر از شرایط گذشته و قرون گذشته می‌طلبد و در ارتباط با عسر و حرج هم شاهد بودیم که مجمع تشخیص مصلحت نظام مصوبه مجلس شورای اسلامی را تأیید کرد، نظر اکثر اعضای کمیسیون قضائی این بود که این مصوبه هم به تأیید مجمع تشخیص مصلحت نظام خواهد رسید و لذا بر مصوبه خودشان اصرار ورزیدند و ما هم انتظار داریم که همکاران محترم رأی بدهند. ان شاء الله مصوبه مجلس در مجمع تشخیص مصلحت نظام با توجه به اوضاع و احوال کنونی جامعه و نیاز اطفال به مادر در سنین اولیه زندگی به تأیید برسد و این مشکل هم حل بشود.

منشی (جبارزاده) - خیلی ممنون. کمیسیون و دولت نظر خاصی ندارند؟ (صفایی) - موافقیم) دولت هم نظر کمیسیون را تأیید می‌کنند. طرح اصلاح ماده (۱۱۶۹) قانون

مدنی مطرح است، کمیسیون به مصوبه قبلی خودشان اصرار دارند که من ماده (۱۱۶۹) اصلاح شده کمیسیون را قرائت می‌کنم:

«برای حضانت و نگهداری طفل، مادر تا سن هفت سالگی اولویت دارد و پس از آن در صورت حدوث اختلاف با رعایت مصلحت کودک و به تشخیص و تأیید دادگاه می‌باشد.»

رئیس - حضار ۱۹۷ نفر، متنی که قرائت شد (که همان متن قبلی است) به گذاشته می‌شود (آقای قربانی هم مخصوصاً به این قضیه رأی بدهند) موافقین قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. طبعاً دوستان می‌دانید که با توجه به اینکه کمیسیون مجدداً نظر قبلی‌اش را تأیید کرده است به مجمع مصلحت می‌رود.^(۱)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلد ۲۳۷ مورخ ۱۳۸۱/۵/۶.

مخالفت طرح نحوه رسیدگی به درخواست اعسار با موازین شرع

شماره: ۲۱۲۰ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۲۶

ماده واحده - رسیدگی به درخواست اعسار خارج از نوبت و حتی الامکان همراه با حکم محکومیت صورت می‌گیرد و حداکثر حبس تمهیدی برای احراز اعسار چهارماه است. اگر در مدت مذکور اعسار احراز نگردید، دادگاه ملزم است تا صدور حکم نهایی مدعی علیه را با ضمانت معتبر آزاد نماید.

تبصره ۱ - دادگاه مکلف است به منظور تسهیل موجبات ایفاء دَین یا محکومیت مالی ناشی از جرم کسانی را که به موجب ماده (۶۹۶) قانون مجازات اسلامی یا ماده (۲) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۷۷/۸/۱۰ بازداشت شده‌اند با اخذ تضمین معتبر از سه ماه تا یک سال آزاد نماید.

تبصره ۲ - عدم رعایت مفاد این قانون توسط قاضی، تخلف انتظامی محسوب و مرتکب به انفصال از شغل قضاوت به مدت شش ماه محکوم خواهد شد.

تبصره ۳ - کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون از تاریخ تصویب ملغی الاثر خواهد بود.

طرح فوق مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و دوم خرداد ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان

شماره: ۸۱/۳۰/۹۴۱

تاریخ: ۱۳۸۱/۴/۱۵

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

عطف به نامه شماره ۲۱۲۰ - ق مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۶ و پیرو نامه شماره ۸۱/۳۰/۷۸۳ مورخ ۱۳۸۱/۳/۲۹^(۱)؛ «طرح نحوه رسیدگی به درخواست اعسار» مصوب جلسه مورخ بیست و دوم خردادماه یکهزار و سیصد و هشتاد و یک مجلس شورای اسلامی در جلسات شورای نگهبان مطرح شد که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:

- ۱- اصل ماده واحده به لحاظ اینکه حداکثر حبس تمهیدی برای احراز اعسار را ۴ ماه دانسته و بعد از ۴ ماه حکم به آزادی او با ضمانت معتبر کرده در صورتی که هنوز اعسار او احراز نشده و علی‌الفرض مطابق قوانین موجود مریض نیست و زندان بودن او موجب تضییع حق دیگران نمی‌شود خلاف شرع تشخیص داده شد.
- ۲- تبصره (۱) ماده واحده با توجه به اینکه بازداشت مذکور در ماده ۶۹۶ قانون مجازات اسلامی و ماده ۲ قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی موضوعش اشخاص معسری هستند که از پرداخت حق دیگران خودداری می‌کنند از این جهت آنچه در تبصره (۱) آمده است نمی‌تواند مربوط به آنان باشد. و اگر مقصود موردی است که اشخاص مذکور از امتناع از پرداخت حق محکوم‌له رفع ید کرده و برای ادای حق آماده شده، باید تصریح گردد تا اظهار نظر به عمل آید.

دیر شورای نگهبان

احمد جنتی

(۱) استمهال براساس اصل نود و پنجم قانون اساسی.

تصویب مجدد طرح مذکور و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام
(در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی^(۱))

نایب رئیس (سید محمد رضا خاتمی) - دستور بعدی را مطرح بفرمایید.
منشی (جبارزاده) - دستور بعدی گزارش کمیسیون قضایی و حقوقی در مورد طرح
نحوه رسیدگی به درخواست اعسار (اعاده شده از شورای محترم نگهبان) است.
مخبر محترم کمیسیون قضایی آقای کاظمی بفرمایید.

محمد کاظمی (مخبر کمیسیون قضایی و حقوقی) - بسم الله الرحمن الرحيم
گزارش کمیسیون قضایی و حقوقی به مجلس شورای اسلامی

طرح نحوه رسیدگی به درخواست اعسار که پس از تصویب مجلس شورای
اسلامی مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته بود در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۶/۴ با
حضور نمایندگان محترم آن شورا مطرح گردید و پس از بحث و تبادل نظر
کمیسیون بر مصوبه قبلی خود اصرار نمود و آن را مجدداً تصویب کرد. اینک
گزارش آن تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون قضایی و حقوقی - سید ناصر قوامی
من جهت یادآوری خدمت همکاران محترم عرض می‌کنم که مستحضر هستید
تعداد زیادی از زندانیان کشور را کسانی تشکیل می‌دهند که بدهکار مالی بوده‌اند و
چون بدهی خودشان را پرداخت نکرده‌اند یا نداشته‌اند که پرداخت کنند، براساس
ماده (۶۹۶) قانون مجازات اسلامی که به یوم الاداء معروف است و به استناد ماده
(۲) قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی در زندان بسر می‌برند.

البته ما در مقابل این مواد قانون اعسار را داریم و دادگاهها مکلفند دادخواست
اعسار را از محکومین بپذیرند و رسیدگی کنند و حکم صادر کنند. متنها به دلایل

مختلفی این قانون توافقی دارد و در محاکم خوب عمل نمی‌شود. از جمله اینکه محاکم زمانی دادخواست را می‌پذیرند که فرد در زندان باشد و به عنوان زندانی دادخواست را می‌پذیرند.

در طرحی که به تصویب نمایندگان محترم رسیده، آورده شده است که رسیدگی به دادخواست اعسار حتی المقدور همراه با صدور حکم محکومیت باشد و همچنین اگر دادگاهی ظرف مهلت (۴) ماه نتوانست دادخواست را رسیدگی کند، موقتاً متقاضی اعسار و مدعی اعسار را با ضمانت معتبر آزاد کند. همچنین در تبصره (۱) این ماده واحده آورده‌ایم که اگر محکومی توان پرداخت بدهی خودش را داشت، ولی از دادگاه مهلت خواست، دادگاه از (۳) ماه تا یک سال این فرد را آزاد کند.

شورای محترم نگهبان بر اصل ماده واحده و تبصره آن به این صورت ایراد وارد کرده که اگر دادگاه بعد از (۴) ماه نتوانست درخواست مدعی اعسار (دادخواست مدعی اعسار) را رسیدگی کند، دلیلی ندارد که حتماً زندانی آزاد بشود، چون زندان بودن او موجب تضییع حق دیگران نمی‌شود. بنابراین خلاف شرع است و در مورد تبصره هم باز تقریباً یک چنین ایرادی را وارد آورده است و حال آنکه براساس نظر بعضی از فقهاء اگر فردی نداشته باشد و محتمل باشد که توان پرداخت را ندارد، در صورت تردید ما می‌توانیم فرد را آزاد کنیم.

به هر حال آنچه در کمیسیون بحث شد این بود که اگر ما ایرادات شورای محترم نگهبان را بخواهیم رفع کنیم و در این مصوبه اصلاحاتی به عمل آوریم، اصل موضوع متفی می‌شود و در واقع وضعیت به آنچه که قبل از تصویب این ماده واحده بوده برمی‌گردد. فلذا نظر اکثر اعضای کمیسیون این بود که این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت ارسال بشود، بلکه ان شاء الله آنجا به تصویب برسد. والسلام.

نایب رئیس - خیلی متشکر، مخالف آقای قربانی هستند، بفرمایید.

موسی قربانی - بسم الله الرحمن الرحيم

خدمت نمایندگان محترم عرض کنم که این بحث به نظر من نیاز به ارجاع به مجمع تشخیص مصلحت نظام را ندارد، به این دلیل که زمانی که این بحث برای تأمین نظر شورای محترم نگهبان در کمیسیون مطرح بود، استفتاء مقام معظم رهبری هنوز نرسیده بود. از ایشان استفتاء شده بود که نظرشان در این باره چیست و آن روزی که این بحث در کمیسیون مطرح بود، چنین پاسخی نرسیده بود. الان از مقام معظم رهبری هم پاسخ استفتاء رسیده، بنده فکر می‌کنم که با در نظر گرفتن فتوای ایشان می‌شود در کمیسیون و بعد هم در مجلس این بحث را اصلاح کرد. چیزی که در مجلس قابل اصلاح است، چرا به مجمع تشخیص مصلحت نظام بفرستیم؟

بنده معتقدم، نمایندگان محترم هم همیشه خودشان تأکید بر این دارند که مرجع قانونگذاری مجلس است، ما هم همین را عرض می‌کنیم. بنده معتقدم که این بحث در مجلس و کمیسیون قضایی قابل اصلاح است، خصوصاً بعد از اینکه فتوای مقام معظم رهبری هم واصل شده. لذا من خواهش می‌کنم نمایندگان محترم به مصوبه کمیسیون که ارجاع به مجمع تشخیص مصلحت نظام است رأی ندهند.

بگذارید بار دیگر به کمیسیون برگردد، با توجه به فتوای مقام معظم رهبری اصلاح بشود. قطعاً شورای محترم نگهبان هم نظر مقام معظم رهبری را خواهد پذیرفت. چیزی هم که جناب آقای یشری و بقیه دوستان دنبال آن هستند، به نظر من در کمیسیون و در مجلس به آن پردازیم بیشتر حاصل شدنی است. در مجمع که برود دست ما هم کوتاه است و معلوم نیست که آنجا چه اتفاقی بیفتد.

بنابراین من فکر می‌کنم که نمایندگان محترم کمیسیون بگذارند که بار دیگر به کمیسیون بیاید، به این مصوبه رأی ندهید تا جهت اصلاح و تأمین نظر شورای

نگهبان به کمیسیون بیاید و باتوجه به فتوای مقام معظم رهبری الان راه کار هم وجود دارد.

نایب رئیس - موافق را دعوت بفرمایید.

منشی (خالقی) - موافق آقای یثربی هستید، بفرمایید.

سید علی محمد یثربی - سلام علیکم

بسم الله الرحمن الرحيم

این مسأله مؤلمه‌ای که چند وقت است طول کشیده است و یک عده زیادی از خانواده‌ها منتظر نتیجه این هستند، کمیسیون قریب به اتفاق آراء تصویب کرده است. خوب، شورای محترم نگهبان با موازینی که به دست آنها بوده است، بنظرشان رسیده است که موافقت کامل را ندارند. البته با بخشی از این مصوبه کمیسیون در حقیقت موافقت. آنجا که گفته‌اند شما وقتی که آزاد می‌کنید، آیا آن کسانی هستند که امتناع ندارند؟

خوب، وقتی که ما نوشته‌ایم برای تسهیل موجبات ادای دَین، برای کسانی است که امتناع ندارند. پس کمیسیون بایخش زیادی از نظر شورای نگهبان موافق است، منتها گفته‌اند توضیح بدهید تا ما نظر نهایی‌مان را بدهیم.

راجع به اینکه زندان برای مدعی اعسار جنبه طریقی دارد، جنبه کیفری ندارد. نمی‌شود یک نفر را (۱۳) سال زندان کرد، آخر نفهمیم که این دارد یا ندارد. بالاخره از (۳) حال خارج نیست؛ یا طرف دارد که باید بدهد، اگر دارد و نمی‌دهد خوب ممتنع است و باید او را زندان کنند تا بدهد. اما کسی که مدعی اعسار است، (۴) ماه هم او را زندانی کرده‌اند و متوجه نشده‌اند و به این نرسیده‌اند که این دارا می‌باشد، خوب باید آزادش کنند تا برود و بدهی‌اش را بدهد و این نظر مقام معظم رهبری موافق مصوبه کمیسیون است و همچنین سایر علمای قم. من از (۱۰) نفر از مراجع سوال کردم، حالا یکی، دو تا را به تابلو نصب کردید. رفتن به مجمع تشخیص

مصلحت یک نُکر نیست، این هم یک مسأله اسلامی است. حالا اگر شورای نگهبان شد، شد، نشد، مجمّع تشخیص مصلحت هم یک اصول اسلامی است و مشکل مملکت باید حل بشود. نمی‌شود که ما (۳۰) هزار نفر را در زندان نگه داریم و بگوییم ما نمی‌دانیم توداری یا نداری!

الان در این مدت که اخیراً قوه قضاییه به بعضی‌ها مرخصی داد، اینها رفتند یا طلبکارهای خودشان تسویه حساب کردند و قضیه تمام شد. زندانهای ما هم آن زندان تراز اسلامی نیست. حالا در تابلو هم هست که مقام معظم رهبری در جواب استفتاء حقیر فرموده‌اند که حبس بدهکار مدّعی اعسار به معنی زندان کردنش نیست. بلکه به معنای تحت نظر قراردادن وی از طریق منع خروج از حوزه قضایی دادگاه مربوطه با توقیف موقت وی ... (توقیف موقت وی نه دائم وی!) یا ممنوع معامله ساختن وی جهت بررسی صحت و سقم ادعای اعسارش می‌باشد و در هر صورت هیچ یک از طرق یاد شده موضوعیت ندارد. یعنی زندان طریق است برای اینکه ما تشخیص بدهیم. بلکه احتیاط برای حفظ حق طلبکار تا روشن شدن بحث مالی بدهکار است که قاضی موظف است بدون فوت وقت (۱۳) سال زندان کردن بدون فوت وقت است؟! بدون فوت وقت از هر طریق ممکن، جهت کشف حال وی اقدام نماید و اگر غرض از تحت نظر داشتن بدهکار تا کشف حقیقت، از کفیل گرفتن از وی حاصل می‌شود، می‌تواند به جای حبس از او کفیل بگیرد. بالاخره این مشکل باید حل بشود. ان شاء الله بعداً هم بناست لایحه چک بیاید که خوب، آن هم بیاید.

این طرف مهریه‌اش را نداشته بدهد، اجراء گذاشته‌اند و زندانی‌اش کرده‌اند. خوب، معلوم هم نیست که تقسیط کنند، او را آزاد کنند و برود تحصیل کند و بدهد. یک مشکلات زیادی برای خانواده‌ها ایجاد شده، شوهر زندان رفته است، همسر و فرزندان هم به امید خدا رها هستند.

این یک مشکل ملی ماست و بایستی حل بشود. حالا که علی الاصول نظر کمیسیون هم موافق فتوای مقام معظم رهبری است و سایر مراجع تقلید از نظر اسلامی منعی ندارد، به مجمع تشخیص مصلحت برود و حل بشود. چه شورای نگهبان، چه تشخیص مصلحت همه ارگانهای این نظام مقدس جمهوری اسلامی «ایده الله تعالی» است آقای قربانی!

از همکاران عزیز خواهش می‌کنم، قربان همه‌شان هم می‌رویم که به این رأی بدهند، ان شاء الله شب نیمه شعبان است، این خانواده‌های زندانیان خوشحال بشوند، ثوابش برای شما، ان شاء الله مملکت موفق بشود.

نایب رئیس - خیلی متشکر، اجازه بدهید. اصلاً آئین نامه ما به لحاظ این طور موارد مسکوت است که اصلاً می‌شود بحث کرد یا نه. چون در آئین نامه نوشته است فقط اگر نمایندگان پیشنهاداتی به کمیسیون داده‌اند که مورد قبول واقع نشده است، این پیشنهادات در اینجا قابل طرح است. بنابراین از اول هم ما نباید به آقای قربانی اجازه می‌دادیم که صحبت کنند.

ننوشته است که مخالفت هم می‌شود کرد. فقط در مورد پیشنهادات می‌شود صحبت کرد. آئین نامه‌ای که مجلس نوشته است در این مورد مسکوت است و ما نمی‌توانیم ...

حاضر ۲۰۳ نفر، متن پیشنهادی کمیسیون که در حقیقت تأیید همان مصوبه قبلی است را قرائت می‌کنند که ما رأی بگیریم.

منشی (جبارزاده) - طرح نحوه رسیدگی به درخواست اعسار:

ماده واحده - رسیدگی به درخواست اعسار خارج از نوبت و حتی الامکان همراه با حکم محکومیت صورت می‌گیرد و حداکثر حبس تمهیدی برای احراز اعسار (۴) ماه است.

اگر در مدت مذکور اعسار احراز نگردید، دادگاه ملزم است تا صدور حکم نهایی

مدّعی علیه را با ضمانت معتبر آزاد نماید.

تبصره ۱ - دادگاه مکلف است به منظور تسهیل موجبات ایفای دین یا محکومیت مالی ناشی از جرم کسانی را که به موجب ماده (۶۹۶) قانون مجازات اسلامی یا ماده (۲) قانون نحوه اجرای محکومیتهای مالی مصوب ۱۳۷۷/۸/۱۰ بازداشت شده‌اند، با اخذ تضمین معتبر از (۳) ماه تا یک سال آزاد نماید.

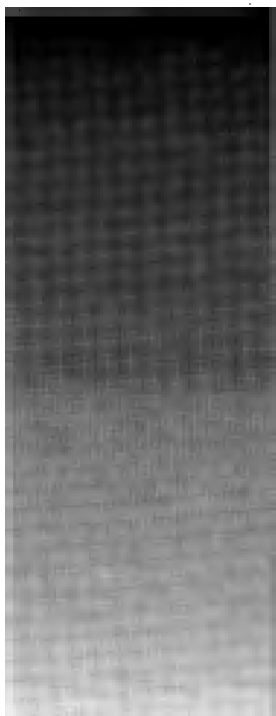
تبصره ۲ - عدم رعایت مفاد این قانون توسط قاضی، تخلف انتظامی محسوب و مرتکب به انفصال از شغل قضاوت به مدت (۶) ماه محکوم خواهد شد.

تبصره ۳ - کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون از تاریخ تصویب ملغی الاثر خواهد بود.

این متن ماده واحده‌ای بود که مجلس محترم و کمیسیون قبلاً تصویب کرده بودند، الان کمیسیون مجدداً ایراد شورای نگهبان را اصلاح نکرده و به همین مصوبه دوباره تاکید کرده‌اند.

نایب رئیس - حضار ۲۰۲ نفر، موافقین با این مصوبه که متن آن قرائت شد قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. خوب، این مصوبه را ما به مجمع تشخیص مصلحت نظام می‌فرستیم، برای اینکه در آنجا نظر خودشان را اعلام کنند.^(۱)

(۱) به نقل از مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره ششم قانونگذاری جلسه ۲۵۵، مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۸.

فصل ششم

مصوبات مجمع تشخیص
مصلحت نظام در خصوص
طرح‌ها و لوایح
ارجاع شده از سوی
مجلس شورای اسلامی

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱

شماره: ۸۱۹-ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۲/۲۹

حضرت حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱ که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، مجدداً در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۲/۲۳ مجلس شورای اسلامی مطرح و نظر قبلی مجلس در مورد جزء (۱) و (۳) بند (ب) تبصره (۲) عیناً تصویب گردید.^(۱)

علیهذا در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۲)، مصوبه مجلس همراه با نظر شورای نگهبان جهت استحضار و طرح در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام و اعلام نتیجه به پیوست ایفاد می‌گردد. ضمناً کلیه سوابق نیز ضمیمه می‌باشد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

(۱) برای اطلاع از مصوبه مجلس شورای اسلامی و نظریه شورای نگهبان به جلد دوم مجموعه نظریات شورای نگهبان صفحات ۲۶۵ تا ۲۷۰ مراجعه نمایند.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

متن مصوبه

ماده واحده - تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۶ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ب - حمایتها

۱- افرادی که حداقل بیست سال متوالی و بیست و پنج سال متناوب در کارهای سخت و زیان آور (مخل سلامت) اشتغال داشته باشند و در هر مورد حق بیمه مدت مزبور را به سازمان پرداخته باشند می‌توانند تقاضای مستمری بازنشستگی نمایند. هر سال سابقه پرداخت حق بیمه در کارهای سخت و زیان آور یک و نیم سال محاسبه خواهد شد.

۲- در مورد سایر بیمه‌شدگان حداقل سابقه پرداخت حق بیمه برای استفاده از مستمری بازنشستگی از تاریخ تصویب این قانون هر سال یک سال افزایش خواهد یافت تا آنکه این حداقل به بیست سال تمام برسد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده که در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۲/۲۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و جزء (۱ و ۳) بند ب تبصره ۲ آن مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه چهاردهم مهرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید. (۱)

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص قانون اساسنامه بانک تجارت و توسعه سازمان همکاری اقتصادی «اكو»

شماره: ۲۰۲ - ق

تاریخ: ۱۳۷۹/۷/۱۳

حضرت حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه اساسنامه بانک تجارت و توسعه سازمان همکاری اقتصادی «اكو» که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، مجدداً در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۷۹/۷/۱۰ مجلس شورای اسلامی مطرح و نظر قبلی تصویب گردید.^(۱)

علیهذا در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۲)، مصوبه مجلس همراه با نظر شورای نگهبان جهت استحضار و طرح در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام و اعلام نتیجه به پیوست ایفاد می‌گردد. ضمناً کلیه سوابق نیز ضمیمه می‌باشد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

(۱) برای اطلاع از مصوبه مجلس شورای اسلامی و نظریه شورای نگهبان به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد دوم صفحات ۲۵۰ تا ۲۵۳ مراجعه نمایید.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

مصوبه مجمع

تاریخ: ۱۳۸۰/۸/۱۶

ماده واحده - اساسنامه بانک تجارت و توسعه سازمان همکاری اقتصادی «اگو» مشتمل بر یک مقدمه و (۴۵) ماده که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و بندهای (ب) و (د) ماده ۲ و بند (۲) ماده ۲۲ آن مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود به شرح ذیل به تصویب رسید.

فصل اول - اهداف، وظایف، اختیارات و عضویت

ماده ۲ - وظایف و اختیارات:

ب - همکاری با مؤسسات مالی ملی و بین المللی و استفاده از چنین مؤسساتی به عنوان مجاری تأمین مالی عملیات خود.

د - انجام هر گونه فعالیت بانکداری به منظور تجهیز منابع ملی و ارائه دیگر خدمات بانکی که ممکن است مورد نیاز بوده یا برای پیشبرد اهداف بانک ضروری باشد.

فصل پنجم - سازمان و مدیریت

ماده ۲۲ - ماهیت بین المللی بانک و ممنوعیت فعالیت سیاسی:

۲- بانک، رئیس، معاونان، مدیران، مقام‌ها و کارکنان آن، در امور سیاسی هیچ یک از اعضاء مداخله نخواهند کرد، و در تصمیمات خود تحت تأثیر وضعیت سیاسی عضو مورد نظر قرار نخواهند گرفت. بانک از قواعد مالی، رویه‌ها و ضوابط پذیرفته شده بین المللی پیروی می‌نماید و تنها ملاحظات تجاری و اقتصادی را در تصمیمات خود مدنظر خواهد داشت.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده، یک مقدمه و چهل و پنج ماده که در جلسه

علنی تاریخ ۱۳۷۹/۷/۱۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و بندهای (ب) و (د) ماده (۲) و بند (۲) ماده (۲۲) آن مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه دوازدهم آبانماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.^(۱)

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور

شماره: ۱۹۰۴ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۲۲

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، مجدداً در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی مطرح و نظر قبلی مجلس در مورد بند (ص) تبصره (۱۱)، بند (ه) تبصره (۱۳)، بندهای (و)، (ز) و اجزاء آن مستقل اول، (ی) و (ل) تبصره (۲۱)، اختصاص ردیف مستقل به بودجه سنواتی حفاظت اطلاعات و عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح، استانی شدن بودجه کمیته امداد امام خمینی (ره) عیناً تصویب گردید.

علیهذا در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱)، مصوبه مجلس همراه با نظر شورای نگهبان جهت استحضار و طرح در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام و اعلام نتیجه به پیوست ایفاد می‌گردد. ضمناً کلیه سوابق ضمیمه می‌باشند.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

شماره: ۳۳۲۲/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۲۷

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای کروی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

بازگشت به نامه شماره ۱۹۰۴ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ درباره «لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور» که تبصره‌های ۱۱، ۱۳، ۲۱ و برخی از ردیف‌های آن مورد ایراد شوراهای نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود. به پیوست مصوبه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام درباره بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور برای طی مراحل قانونی ابلاغ می‌گردد.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

متن مصوبه

قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور که در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده و تبصره‌های ۱۱، ۱۳، ۲۱ و برخی از ردیف‌های آن مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته بود و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود. در جلسه رسمی مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح ذیل به تصویب رسید.

ماده واحده - تبصره‌های ۱۱، ۱۳، ۲۱ و ردیف‌های لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

۱- عبارت با موافقت وزارت کشور در صدر بند (ص) تبصره ۱۱ حذف می‌گردد.

- ۲- عبارت با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی در صدر بند (ه)
- تبصره ۱۳ بعد از عبارت «موظف است» اضافه می‌گردد.
- ۳- عبارت «A.S.P (نقاط تماس بین المللی)» و در جزء ۲ بند (ه) تبصره ۱۳ حذف می‌گردد.
- ۴- مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص بندهای (و)، (ز) و اجزاء آن و بندهای «مستقل اول»، «ی» و «ل» تبصره ۲۱ عیناً به تصویب رسید.
- ۵- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است همانند بودجه سنوات گذشته، برای حفاظت اطلاعات و عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح ردیف‌های بودجه‌ای مستقل منظور نماید.
- ۶- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است طبق مصوبه مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام (در مورد قانون بودجه ۱۳۸۰ کل کشور^(۱)) ردیف‌های استانی بودجه کمیته امداد امام خمینی (ره) را به صورت متمرکز تجميع نماید.
- ۷- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است همانند بودجه سنوات گذشته، اعتبار و ردیف مربوط به بیمه درمان اqtشار آسیب پذیر را در اختیار کمیته امداد امام خمینی (ره) قرار دهد.^(۲)

(۱) ر.ک به مجموعه نظرات شورای نگهبان، جلد اول (ویژه لایحه بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور)، صفحه ۸۳.

(۲) ر.ک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۶۲۲ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۸.

مضوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص طرح تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی

شماره: ۱۸۸۷ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۲۱

حضرت حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

مضوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح تشویق و حمایت
سرمایه گذاری خارجی که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، مجدداً در
جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ مجلس شورای اسلامی مطرح و
نظر قبلی مجلس در مورد ماده (۱)، بند (ج) ماده (۲)، بند (ب) ماده (۳) و تبصره
(۲) ماده (۱۷) عیناً تصویب گردید.

علیهذا در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری
اسلامی ایران^(۱)، مضوبه مجلس همراه با نظر شورای نگهبان جهت استحضار و
طرح در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام و اعلام نتیجه به پیوست ایفاد
می گردد. ضمناً کلیه سوابق نیز ضمیمه می باشد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۴۲۶۷/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۸

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای کروی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

بازگشت به نامه ۱۸۸۷ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۱ درباره «طرح تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی» که برخی از مواد، بندها و تبصره های آن مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، به پیوست مصوبه مورخ ۱۳۸۱/۳/۴ مجمع تشخیص مصلحت نظام برای طی مراحل قانونی ابلاغ می گردد.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

متن مصوبه

طرح تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی که در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده و برخی از مواد، بندها و تبصره های آن مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته بود و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه رسمی مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح ماده واحده ذیل به تصویب رسید:

ماده واحده: صدر مواد «۱» و «۲» و بندهای (ج) و (د) ماده «۲»، بند (ب) ماده «۳» و تبصره (۲) ماده «۱۷» طرح تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی به شرح ذیل اصلاح می گردد.

۱- ماده «۱» به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

الف - در سطر چهارم ماده «۱» (بند تعریف سرمایه‌گذار خارجی) بعد از کلمه «حقیقی» به جای حرف عطف (و) حرف اضافه (یا) جایگزین می‌گردد.

ب - در سطر چهارم ماده «۱» (بند تعریف سرمایه‌گذار خارجی) بعد از کلمه «حقوقی» عبارت «غیر ایرانی و یا ایرانی با استفاده از سرمایه با منشأ خارجی» اضافه می‌گردد.

۲ - ماده «۲» به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

در سطر دوم ماده «۲» بعد از کلمه «می‌بایست» عبارت «به منظور عمران و آبادی و فعالیت تولیدی اعم از صنعتی، معدنی، کشاورزی و خدمات» اضافه می‌گردد.

۳ - بندهای (ج) و (د) ماده «۲» به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

ج - متضمن اعطای امتیاز توسط دولت به سرمایه‌گذاران خارجی نباشد. منظور از امتیاز، حقوق ویژه‌ای است که سرمایه‌گذاران خارجی را در موقعیت انحصاری قرار دهد.

د - سهم ارزش کالا و خدمات تولیدی حاصل از سرمایه‌گذاران خارجی موضوع این قانون نسبت به ارزش کالا و خدمات عرضه شده در بازار داخلی در زمان صدور مجوز، در هر بخش اقتصادی از ۲۵ درصد و در هر رشته، از ۳۵ درصد بیشتر نخواهد بود. تعیین رشته‌ها و میزان سرمایه‌گذاری در هر یک از آنها طبق آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران برسد.

سرمایه‌گذاری خارجی جهت تولید کالا و خدمات برای صدور به خارج از کشور به جز نفت خام از این نسبتها معاف است.

۴ - بند (ب) ماده «۳» به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

در سطر سوم بند (ب) ماده «۳» بعد از کلمه «بانکها» عبارت «و یا شرکتهای دولتی» اضافه می‌گردد.

۵ - تبصره (۲) ماده «۱۷» به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

تبصره ۲: در مورد سرمایه‌گذاری‌های موضوع بند «ب» ماده «۳» چنانچه وضع قوانین یا مصوبات دولت، موجب ممنوعیت یا توقف اجرای موافقتنامه‌های مالی، پذیرفته‌شده در چارچوب این قانون شود، زیان حاصل، حداکثر تا سقف اقساط سررسید شده، توسط دولت تأمین و پرداخت می‌گردد. حدود تعهدات قابل پذیرش، توسط هیأت وزیران در چارچوب این قانون به تصویب می‌رسد.^(۱)

(۱) ر.ک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۷۰۹ مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۲.

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص موافقتنامه کشتیرانی تجاری، دریائی
بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی

شماره: ۲۸۳ - ق

تاریخ: ۱۳۷۹/۱۱/۲۹

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری
دریائی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی که مورد ایراد
شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، مجدداً در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ
۱۳۷۹/۱۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی مطرح و نظر قبلی مجلس در مورد بند (۲)
ماده (۱۳) عیناً تصویب گردید.

علیهذا در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری
اسلامی ایران^(۱)، مصوبه مجلس همراه با نظر شورای نگهبان جهت استحضار و
طرح در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام و اعلام نتیجه به پیوست ایفاد
می گردد.

ضمناً کلیه سوابق نیز ضمیمه می باشد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن مصوبه

شماره: ۲۴۲۸۶/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۲۶

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای کربوبی
رئیس محترم مجلس شورای اسلامی
سلام علیکم

بازگشت به نامه شماره ۴۸۳ - ق مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۲۹ موضوع «لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی» مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی که بند (۲) ماده (۱۳) آن مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه شنبه مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۸ مجمع طرح و نظر مجلس شورای اسلامی عیناً به تصویب رسید.^(۱)

مراتب برای طی مراحل قانونی ابلاغ می‌گردد.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

(۱) رک به رونامه رسمی شماره ۱۶۷۱۳ مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۶.

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص موافقتنامه کشتیرانی تجاری، دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری مردمی بنگلادش

شماره: ۱۸۸ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۶/۱۲

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری مردمی بنگلادش که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، مجدداً در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۰/۶/۶ مجلس شورای اسلامی مطرح و نظر قبلی مجلس در مورد بند (۲) ماده (۱۳) عیناً تصویب گردید.

علیهذا در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱)، مصوبه مجلس همراه با نظر شورای نگهبان جهت استحضار و طرح در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام و اعلام نتیجه به پیوست ایفاد می‌گردد.

ضمناً کلیه سوابق نیز ضمیمه می‌باشد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن مصوبه

شماره: ۲۴۴۸۵/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۲۶

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای کروی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

سلام علیکم

بازگشت به نامه شماره ۱۱۸۸ - ق مورخ ۱۳۸۰/۶/۱۲ موضوع «لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری مردمی بنگلادش» مصوب ۱۳۸۰/۶/۶ مجلس شورای اسلامی که بند (۲) ماده (۱۳) آن مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه شنبه مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۸ مجمع مطرح و نظر مجلس شورای اسلامی عیناً به تصویب رسید.

مراتب برای طی مراحل قانونی ابلاغ می‌گردد.^(۱)

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

(۱) رک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۷۱۳ مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۶.

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص موافقتنامه کشتیرانی تجاری، دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه

شماره: ۱۳۹۵ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۹/۲۶

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری، دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه که مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته بود، مجدداً در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۱ مجلس شورای اسلامی مطرح و نظر قبلی مجلس در مورد بند (۲) ماده (۱۴) عیناً تصویب گردید.

علیهذا در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱)، مصوبه مجلس همراه با نظر شورای نگهبان جهت استحضار و طرح در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام و اعلام نتیجه به پیوست ایفاد می‌گردد.

ضمناً کلیه سوابق نیز ضمیمه می‌باشد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن مصوبه

شماره: ۲۴۴۸۷/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۱/۳/۲۶

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای کروی
رئیس محترم مجلس شورای اسلامی
سلام علیکم

بازگشت به نامه شماره ۱۴۹۵ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۲۶ موضوع «لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه» مصوب ۱۳۸۰/۹/۲۱ مجلس شورای اسلامی که بند (۲) ماده (۱۴) آن مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه شنبه مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۸ مجمع مطرح و نظر مجلس شورای اسلامی عیناً به تصویب رسید.

مراتب برای طی مراحل قانونی ابلاغ می‌گردد.^(۱)

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

(۱) رک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۷۱۳ مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۶.

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص اصلاح تبصره ماده (۱۰۴۱) قانون اصلاح موادی از قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰

شماره: ۳۸۱ - ق

تاریخ: ۱۳۷۹/۹/۲۹

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح اصلاح تبصره ماده ۱۰۴۱
قانون اصلاح موادی از قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰ که مورد ایراد شورای نگهبان
قرار گرفته بود، مجدداً در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۷۹/۹/۲۷ مجلس
شورای اسلامی مطرح و نظر قبلی مجلس در مورد تبصره ماده مذکور عیناً تصویب
گردید.^(۱)

علیهذا در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری
اسلامی ایران،^(۲) مصوبه مجلس همراه با نظر شورای نگهبان جهت استحضار و
طرح در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام و اعلام نتیجه به پیوست ایفاد
می‌گردد. ضمناً کلیه سوابق نیز ضمیمه می‌باشد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

(۱) برای اطلاع از مصوبه مجلس شورای اسلامی و نظریه شورای نگهبان به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد دوم، صفحات
۲۵۴ تا ۲۵۶ مراجعه نمایید.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

شماره: ۲۴۶۳۳/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۱/۴/۰۳

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای کروی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

بازگشت به نامه شماره ۳۸۱ - ق مورخ ۱۳۷۹/۹/۲۹ درباره «طرح اصلاح تبصره ماده ۱۰۴۱ قانون اصلاح موادی از قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰» که مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، به پیوست مصوبه مورخ ۱۳۸۱/۴/۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام برای طی مراحل قانونی ابلاغ می گردد.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

متن مصوبه

«طرح اصلاح تبصره ماده ۱۰۴۱ قانون اصلاح موادی از قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰» که در جلسه مورخ ۱۳۷۹/۹/۲۷ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده و مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته بود و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه رسمی مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح ذیل به تصویب رسید:

ماده واحده - ماده ۱۰۴۱ قانون اصلاح موادی از قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰/۸/۱۴ و تبصره آن به شرح ذیل اصلاح می گردد:

عقد نکاح دختر قبل از رسیدن به سن ۱۳ سال تمام شمسی و پسر قبل از رسیدن به سن ۱۵ سال تمام شمسی منوط است به اذن ولی به شرط رعایت مصلحت با تشخیص دادگاه صالح.^(۱)

(۱) رک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۷۱۳ مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۶.

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص موافقتنامه همکاری قضائی
در زمینه‌های حقوقی، بازرگانی، ... بین دولت جمهوری اسلامی ایران
و دولت جمهوری عربی سوریه

شماره: ۲۳۸۷۸/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۱/۴/۱۷

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای کربوبی
رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

بازگشت به نامه شماره ۱۴۲۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۹/۴ موضوع «لایحه موافقتنامه همکاری قضائی در زمینه‌های حقوقی، بازرگانی، کیفری، احوال شخصیه، استرداد مجرمان و انتقال محکومان به زندان و تصفیه ترکه‌ها بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه» مصوب ۱۳۸۰/۸/۳۰ مجلس شورای اسلامی که برخی از مواد آن مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی^(۱) به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه شنبه مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۵ مجمع مطرح و نظر مجلس شورای اسلامی عیناً به تصویب رسید.
مراتب برای طی مراحل قانونی ابلاغ می‌گردد.^(۲)

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

(۱) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

(۲) رک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۷۱۳ مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۶.

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص الحاق یک تبصره
به ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی

شماره: ۱۸۲ - ق

تاریخ: ۱۳۷۹/۷/۵

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح الحاق یک تبصره به ماده
(۱۱۳۰) قانون مدنی که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، مجدداً در
جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۷۹/۷/۳ مجلس شورای اسلامی مطرح و
نظر قبلی تصویب گردید.^(۱)

علیهذا در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری
اسلامی ایران^(۲)، مصوبه مجلس همراه با نظر شورای نگهبان جهت استحضار و
طرح در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام و اعلام نتیجه به پیوست ایفاد
می گردد. ضمناً کلیه سوابق نیز ضمیمه می باشد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

(۱) برای اطلاع از مصوبه مجلس شورای اسلامی و نظریه شورای نگهبان به مجموعه نظریات شورای نگهبان، جلد دوم صفحات
۲۴۵ تا ۲۴۹ مراجعه نمایید.

(۲) همین مجموعه، صفحه ۱۴۲.

شماره: ۲۵۰۷۵/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۵

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای کروی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

بازگشت به نامه شماره ۱۸۲ - ق مورخ ۱۳۷۹/۷/۵ درباره «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی» که در تاریخ ۱۳۷۹/۷/۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، به پیوست مصوبه مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۹ مجمع برای طی مراحل قانونی ابلاغ می‌گردد.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

متن مصوبه

طرح «الحاق یک تبصره به ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی» که در جلسه ۱۳۷۹/۷/۳ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده و مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه رسمی مجمع به شرح ماده واحده ذیل به تصویب رسید.

ماده واحده - یک تبصره به شرح ذیل به ماده (۱۱۳۰) قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰/۸/۱۴ الحاق می‌گردد:

تبصره - عسر و حرج موضوع این ماده عبارتست از به وجود آمدن وضعیتی که ادامه زندگی را برای زوجه با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد و موارد ذیل در صورت احراز توسط دادگاه صالح از مصادیق عسر و حرج محسوب می‌گردد:

- ۱- ترک زندگی خانوادگی توسط زوج حداقل به مدت شش ماه متوالی و یا ۹ ماه متناوب در مدت یکسال بدون عذر موجه.
- ۲- اعتیاد زوج به یکی از انواع مواد مخدر و یا ابتلاء وی به مشروبات الکلی که به اساس زندگی خانوادگی خلل وارد آورد و امتناع یا عدم امکان الزام وی به ترک آن در مدتی که به تشخیص پزشک برای ترک اعتیاد لازم بوده است.
- در صورتی که زوج به تعهد خود عمل ننماید و یا پس از ترک، مجدداً به مصرف موارد مذکور روی آورد، بنا به درخواست زوجه طلاق انجام خواهد شد.
- ۳- محکومیت قطعی زوج به حبس ۵ سال یا بیشتر.
- ۴- ضرب و شتم یا هرگونه سوء رفتار مستمر زوج که عرفاً با توجه به وضعیت زوجه قابل تحمل نباشد.
- ۵- ابتلاء زوج به بیماریهای صعب‌العلاج روانی یا ساری یا هر عارضه صعب‌العلاج دیگری که زندگی مشترک را مختل نماید.
- موارد مندرج در این ماده مانع از آن نیست که دادگاه در سایر مواردی که عسر و حرج زن در دادگاه احراز شود، حکم طلاق صادر نماید.^(۱)

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجلس تشخیص مصلحت نظام

(۱) رکب به روزنامه رسمی شماره ۱۶۷۶۸ مورخ ۱۳۸۱/۶/۳۱.

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اوکراین

شماره: ۰۲۳ - ق

تاریخ: ۱۳۸۱/۲/۱۲

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی
ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه موافقتنامه بازرگانی بین
دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اوکراین که مورد ایراد شورای
محترم نگهبان قرار گرفته بود، مجدداً در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ
۱۳۸۱/۲/۸ مجلس شورای اسلامی مطرح و نظر قبلی مجلس در مورد ماده (۹)
تأیید و در نتیجه لایحه دولت عیناً تصویب گردید.

علیهذا در اجرای اصل یک صد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری
اسلامی ایران^(۱)، مصوبه مجلس همراه با نظر شورای نگهبان جهت استحضار و
طرح در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام و اعلام نتیجه به پیوست ایفاد
می‌گردد. ضمناً کلیه سوابق نیز ضمیمه می‌باشد.

مهدی کروی

رئیس مجلس شورای اسلامی

متن مصوبه

شماره: ۲۵۲۴۲/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۱/۵/۴

لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آکراین که در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۲/۸ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده و ماده (۹) آن مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته بود و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه رسمی مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح ذیل به تصویب رسید:

ماده واحده:

مجمع تشخیص مصلحت نظام با بررسی ایرادات شورای نگهبان به ماده ۹ لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری آکراین مصوب مورخ ۱۳۸۱/۲/۸ مجلس شورای اسلامی و با در نظر گرفتن مصلحت ملزمه، مصوبه مجلس شورای اسلامی را عیناً به تصویب رساند.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی و در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۵/۱۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید. (۱)

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام

(۱) رک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۷۶۶ مورخ ۱۳۸۱/۶/۲۷.

مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران به فدراسیونهای ورزشی

شماره: ۱۸۶۳ - ق

تاریخ: ۱۳۸۰/۱۲/۱۵

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی
ریاست محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران به فدراسیونهای ورزشی که مورد ایراد شورای محترم نگهبان قرار گرفته بود، مجدداً در جلسه علنی روز پنج شنبه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی مطرح و نظر قبلی مجلس در ماده واحده عیناً تصویب گردید.

علیهذا در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران^(۱)، مصوبه مجلس همراه با نظر شورای نگهبان جهت استحضار و طرح در جلسه مجمع تشخیص مصلحت نظام و اعلام نتیجه به پیوست ایفاد می‌گردد. ضمناً کلیه سوابق نیز ضمیمه می‌باشد.

مهدی کروبی

رئیس مجلس شورای اسلامی

شماره: ۲۵۵۱۷/۰۱۰۱

تاریخ: ۱۳۸۱/۶/۵

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای کروی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

بازگشت به نامه شماره ۱۸۶۳ - ق مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۵ درباره «طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و سیما به فدراسیون‌های ورزشی مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی» که مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم (۱۱۲) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، به پیوست مصوبه مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۶ مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ می‌گردد.

اکبر هاشمی رفسنجانی

رئیس مجلس تشخیص مصلحت نظام

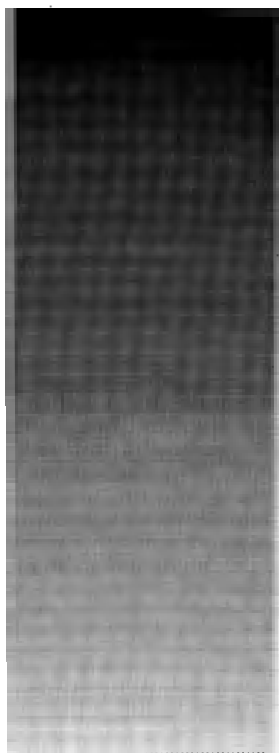
متن مصوبه

طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و سیما به فدراسیون‌های ورزشی که در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده و مورد ایراد شورای نگهبان قرار گرفته بود و در اجرای اصل یکصد و دوازدهم قانون اساسی به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع گردیده بود، در جلسه رسمی مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح ذیل به تصویب رسید:

مجمع تشخیص مصلحت نظام با بررسی مفاد مصوبه مجلس شورای اسلامی و استماع اظهارات نماینده دولت (رئیس سازمان تربیت بدنی) و دفاعیات رئیس کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی و یکی از نمایندگان ارائه دهنده طرح و پس از اظهارات موافقان و مخالفان به این نتیجه رسید که این مصوبه ضمن ایجاد اختلال در ضبط و پخش مسابقات ورزشی، به روابط جاری و تفاهم باشگاهها و صدا و سیما آسیب خواهد زد و صدا و سیما را به سمت برنامه ورزشی خاص و محدود سوق خواهد داد که نتیجه نهایی آن تقلیل برنامه‌های ورزشی صدا و سیما، تضعیف مسابقات ورزشی و در نهایت تزلزل ورزش کشور خواهد بود. ضمن اینکه اختلاف نظر دولت و مجلس شورای اسلامی در نحوه تقسیم وجوه حاصله از این مصوبه اجرای آن را مشکل خواهد کرد و باعث اختلافات جدیدی بین باشگاهها، فدراسیونها و دولت خواهد شد. با عنایت به مراتب فوق و فقدان مصلحت ملزمه برای عدول از قانون اساسی مصوبه مجلس شورای اسلامی مورد تأیید قرار نگرفت.

همچنین مجمع تشخیص مصلحت نظام ضمن تأکید بر اهمیت ورزش، و ضرورت ارتقاء سطح ورزش کشور و تقویت و توسعه باشگاههای ورزشی و با توجه به اینکه صدا و سیما از بابت پخش مسابقات ورزشی درآمدی کسب نمی‌کند و هرگونه پرداخت به فدراسیونها ضرورتاً از محل بودجه‌های دولتی تأمین خواهد شد، توصیه می‌نماید دولت سهم مناسبی از بودجه کشور به ورزش اختصاص دهد و با عنایت به اهمیت برنامه‌های صدا و سیما در گسترش ورزش و با در نظر گرفتن تفاهم موجود بین باشگاهها و صدا و سیما، توصیه می‌شود برای ترغیب باشگاههای ورزشی به مشارکت فعال و گسترده در برنامه‌های ورزشی کشور، صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران همکاری و مساعدت بیشتری به عمل آورد.^(۱)

(۱) ر.ک به روزنامه رسمی شماره ۱۶۷۹۰ مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۷.

فهرست اصول
اصول قانون اساسی
که در این مجموعه به
آنها اشاره شده است

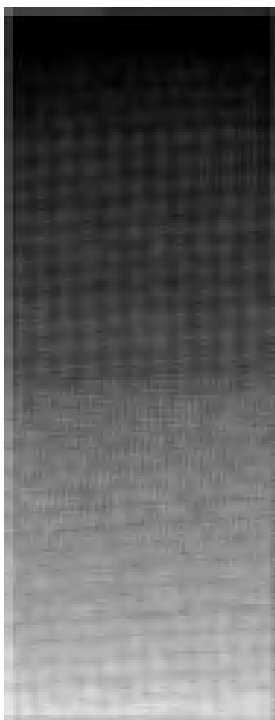
اصولی از قانون اساسی که در این مجموعه به آنها اشاره شده است

صفحه	اصل
۴۳۵	۲
۵۲۰، ۵۱۰، ۴۸۹، ۴۸۷، ۴۷۴، ۴۳۵، ۴۰۲، ۳۶۷، ۳۳۶، ۳۳۴، ۲۷۵، ۹۶، ۹۵	۳
۳۵۱	۵
۱۰۲، ۴۸	۱۲
۱۰۲	۱۳
۴۱۶	۱۹
۴۱۶	۲۰
۴۸	۲۶
۴۷۴	۲۸
۲۴۶	۲۹
۲۴۶	۳۰
۹۶	۳۲
۹۶، ۷۵	۳۴
۳۸۴، ۳۳۵، ۹۶	۳۶
۳۷۹	۳۸
۵۰۹	۴۰
۵۵۹، ۳۶۰، ۲۸۵	۴۴
۲۴۵	۴۵
۵۱۰	۵۰
۵۶۱	۵۲

..... ۵۳	۵۷۲، ۵۶۶، ۵۶۵، ۵۶۴، ۵۶۳، ۵۶۲، ۵۵۱، ۲۵۷، ۲۵۲، ۲۴۴، ۲۱۸
..... ۵۵	۲۶۷، ۲۴۷
..... ۵۷	۳۵۱، ۳۴۶، ۳۳۶، ۳۳۴، ۳۲۷، ۲۲۸، ۲۱۸، ۱۷۱، ۱۴۲، ۱۴۱، ۹۵
.....	۵۷۴، ۵۷۳، ۵۶۲، ۵۶۱، ۵۲۴، ۴۸۲، ۴۰۲، ۳۹۱، ۳۸۶
..... ۵۸	۵۲۵، ۳۶۳، ۳۳۴، ۱۴۲
..... ۶۰	۵۲۵، ۳۳۴
..... ۶۱	۳۸۴، ۳۶۳، ۳۳۶
..... ۶۷	۵۲۸، ۵۰
..... ۶۸	۵۲۸
..... ۷۰	۱۴۱
..... ۷۱	۳۶۳
..... ۷۲	۱۷۲، ۱۷۰، ۴۶
..... ۷۴	۱۷۲، ۱۷۰
..... ۷۵	۵۰۹، ۴۸۸، ۴۸۶، ۳۶۷، ۳۶۳، ۳۳۵، ۲۶۸، ۲۴۵، ۲۲۷، ۱۷۱، ۱۲۶
.....	۱۱۸، ۵۹۳، ۵۹۲، ۵۸۰، ۵۲۵، ۵۱۱، ۵۱۰
..... ۸۰	۲۴۴
..... ۸۳	۲۴۶
..... ۸۵	۵۵۳، ۵۰۹، ۴۷۶، ۴۱۲، ۴۱۱، ۳۵۷، ۳۲۷، ۲۴۷، ۲۳۷، ۲۱۸، ۱۴۲، ۴۹، ۴۶
..... ۹۰	۵۵۵، ۵۵۴
..... ۹۴	۱۰۵، ۱۰۰، ۹۷، ۸۴، ۸۱، ۷۹، ۷۶، ۷۳، ۶۹، ۶۵، ۵۱، ۲۶، ۲۳
.....	۱۴۳، ۱۳۵، ۱۳۲، ۱۳۰، ۱۲۷، ۱۲۱، ۱۱۹، ۱۱۶، ۱۱۴، ۱۱۲، ۱۱۰
.....	۲۳۷، ۲۳۳، ۲۲۹، ۲۱۹، ۲۰۸، ۲۰۶، ۱۷۲، ۱۷۰، ۱۶۱، ۱۵۶، ۱۴۷
.....	۲۸۲، ۲۷۷، ۲۷۱، ۲۶۹، ۲۶۶، ۲۶۰، ۲۵۸، ۲۵۵، ۲۵۳، ۲۵۰، ۲۴۸

..... ۳۵۲، ۳۴۳، ۳۳۷، ۳۲۸، ۳۲۵، ۳۱۳، ۳۱۰، ۲۹۸، ۲۹۶، ۲۹۴، ۲۹۱	
..... ۴۳۰، ۴۲۵، ۴۱۰، ۴۰۵، ۴۰۳، ۳۷۹، ۳۷۶، ۳۷۳، ۳۶۹، ۳۶۴، ۳۵۸	
..... ۶۰۵، ۵۹۹، ۵۷۹، ۵۵۰، ۵۴۶، ۵۴۲، ۵۳۶، ۵۰۰، ۴۹۵، ۴۷۷، ۴۳۶	
..... ۶۱۴، ۶۰۸	
..... ۱۲۶، ۱۱۳، ۱۰۸، ۹۵، ۸۰، ۷۸، ۷۴، ۶۸، ۱۸، ۱۷، ۹، ۷، ۶، ۵، ۴، ۳	 ۹۵
..... ۳۳۴، ۳۲۶، ۳۰۷، ۲۸۴، ۲۴۴، ۲۱۷، ۲۰۵، ۱۸۸، ۱۵۹، ۱۴۰، ۱۲۸	
..... ۵۰۸، ۴۹۶، ۴۸۵، ۴۷۳، ۳۸۳، ۳۷۸، ۳۷۵، ۳۶۶، ۳۵۶، ۳۵۰، ۳۴۵	
..... ۶۰۹، ۶۰۵، ۵۸۰، ۵۴۷، ۵۳۷، ۵۲۰	
..... ۴۶	 ۹۶
..... ۵۲۸، ۵۲۵، ۵۲۴	 ۹۹
..... ۳۴۲	 ۱۰۰
..... ۳۴۲	 ۱۰۱
..... ۳۵۱	 ۱۰۷
..... ۵۵۵، ۴۱۶، ۳۷۸، ۳۷۵، ۳۶۳، ۳۶۲، ۳۲۷، ۳۰۲، ۳۰۱، ۳۰۰، ۲۹۲	 ۱۱۰
..... ۵۷۴، ۵۵۶	
..... ۴۹۷، ۴۹۱، ۴۸۲، ۴۶۷، ۴۶۰، ۴۵۸، ۴۴۴، ۴۴۱، ۴۲۷، ۴۲۰، ۱۴۲	 ۱۱۲
..... ۶۲۵، ۶۱۶، ۶۰۹، ۶۰۲، ۵۸۱، ۵۷۵، ۵۴۷، ۵۴۴، ۵۲۹، ۵۲۵، ۵۲۱	
..... ۶۴۷، ۶۴۶، ۶۴۵، ۶۴۲، ۶۴۱، ۶۳۹، ۶۳۸، ۶۳۷، ۶۳۶، ۶۳۵، ۶۳۳	
..... ۶۶۰، ۶۵۹، ۶۵۸، ۶۵۷، ۶۵۵، ۶۵۴، ۶۵۳، ۶۵۲، ۶۵۱، ۶۵۰، ۶۴۹، ۶۴۸	...
..... ۳۶۳	 ۱۱۳
..... ۵۰	 ۱۲۱
..... ۳۶۴، ۲۷۵، ۱۴۲، ۱۴۱	 ۱۳۸
..... ۵۳۸، ۱۳۳، ۲۴	 ۱۳۹

۴۳۵	۱۵۲
۴۳۵	۱۵۴
۵۸۰، ۴۰۲، ۳۹۱، ۳۸۶، ۳۸۴، ۳۴۳، ۳۳۵، ۲۶۸، ۱۷۲، ۱۷۱، ۷۵	۱۵۶
۳۵۲، ۳۴۶، ۳۴۳، ۳۴۲، ۳۳۴، ۳۰۰	۱۵۷
۳۶۳، ۲۶۴، ۲۱۸	۱۵۸
۳۸۴، ۳۳۵	۱۵۹
۴۷	۱۶۰
۳۳۶	۱۶۱
۳۹۲، ۳۸۶	۱۶۵
۳۸۴	۱۶۶
۳۳۵	۱۶۷
۳۴۶، ۳۳۷، ۳۳۶، ۳۳۵، ۳۲۸	۱۶۸
۱۷۱	۱۷۲
۲۶۸، ۲۶۳	۱۷۳
۲۶۸	۱۷۴
۴۸۹، ۴۸۸، ۴۸۶، ۳۶۸، ۳۶۷، ۳۶۶، ۳۶۳، ۳۶۰، ۳۵۸	۱۷۵

فهرست

تفصیلی

عنوان

مقدمه

فصل اوّل - طرح‌ها و لوایح مصوب مجلس شورای اسلامی که در مرحله اوّل به تأیید شورای نگهبان رسیده است

فصل دوّم - طرح‌ها و لوایحی که پس از رفع ایرادات و ابهام شورای نگهبان مورد تأیید قرار گرفته است
 ۱ - نامه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی (جهت تأمین نظر شورای نگهبان)
 ۲ - اصلاحیه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه پذیرش موافقتنامه تأسیس کمیسیون منطقه‌ای برای ماهیگیری

۳ - مغایرت و مخالفت لایحه کانون کارشناسان رسمی دادگستری با قانون اساسی و شرع
 ۴ - مغایرت و مخالفت طرح الحاق دو تبصره به ماده واحده قانون ابطال اسناد فروش رقبات آب و اراضی موقوفه مصوب ۱۳۶۳/۱/۲۸ با قانون اساسی و شرع
 ۵ - مغایرت و مخالفت طرح ایجاد سازمان نظام پرستاری جمهوری اسلامی ایران با قانون اساسی و شرع
 ۶ - مخالفت طرح اصلاح موادی از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ با شرع

صفحه

۱

۱۹

۲۰

۲۳

۲۶

۷۳

۸۴

۱۰۵

۱۱۲	۷- اصلاحیه مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح تأسیس مؤسسات بیمه غیردولتی
۱۱۴	۸- اصلاحیه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه اصلاح قانون سرباز قهرمان
۱۱۶	۹- مغایرت طرح تسهیل برقرار کردن چاههای کشاورزی با قانون اساسی
۱۲۱	۱۰- مغایرت و مخالفت لایحه ایجاد شهرهای جدید با قانون اساسی و شرع
۱۳۲	۱۱- اصلاحیه مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه موافقتنامه تأسیس کمیسیون تون ماهیان اقیانوس هند
۱۳۵	۱۲- مغایرت و مخالفت طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش با قانون اساسی و شرع
۱۶۱	۱۳- مغایرت و مخالفت لایحه اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب با قانون اساسی و شرع
۲۰۸	۱۴- مغایرت و مخالفت لایحه اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم با قانون اساسی و شرع
۲۳۷	۱۵- مغایرت و مخالفت لایحه تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت با قانون اساسی و شرع
۲۵۰	۱۶- مغایرت لایحه اصلاح سقف ارزی سال ۱۳۸۱ در جدول شماره (۲) قانون برنامه سوّم توسعه با قانون اساسی
۲۵۵	۱۷- مغایرت لایحه اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور با قانون اساسی

- ۱۸- مغایرت لایحه اصلاح قانون الزام شرکتها و مؤسسات
ترابری جاده‌ای به استفاده از صورت وضعیت مسافری
و بارنامه مصوب ۱۳۷۸ با قانون اساسی
۲۶۰
- ۱۹- مغایرت طرح الحاق یک ماده به قانون دیوان
محاسبات کشور مصوب ۱۳۶۱ با قانون اساسی
۲۶۶
- ۲۰- مغایرت و مخالفت لایحه منع فروش و واگذاری
اراضی فاقد کاربری مسکونی برای امر مسکن با
قانون اساسی و شرع
۲۷۱
- ۲۱- وجود ابهام در خصوص لایحه اصلاح ماده (۲)
قانون برنامه سوم توسعه و تشکیل شورای عالی
انرژی کشور
۲۷۷
- ۲۲- مغایرت طرح تشویق سرمایه‌گذاری در طرحهای
آب کشور با قانون اساسی
۲۸۲
- فصل سوم - طرح‌ها و لوایح مصوب اعاده شده از سوی
شورای نگهبان به مجلس شورای اسلامی که به تأیید
نهایی نرسیده است
۲۸۷
- ۱- اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی در
طرح حفظ حریم دانشگاهها و مراکز آموزش عالی و
حوزه‌های علمیه و بیوت مراجع تقلید
۲۸۸
- ۲- مغایرت و مخالفت طرح اصلاح ماده (۱۸۷)
قانون برنامه سوم توسعه با قانون اساسی و شرع
۲۹۱
- ۳- وجود ابهام در طرح دو فوریتی استفساریه راجع
به قوانین موضوعه مربوط به انتخابات مجلس
شورای اسلامی
۳۱۳

۳۲۵	۴ - مغایرت و مخالفت طرح سرباز روحانی در مناطق اهل سنت با قانون اساسی و شرع
۳۲۸	۵ - مغایرت و مخالفت طرح تشکیل هیأت منصفه با قانون اساسی و شرع
۳۵۸	۶ - مغایرت طرح اصلاح قانون اداره صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران با قانون اساسی
۳۶۹	۷ - عودت لایحه الحاق جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ۱۹۹۲ ... برای جبران خسارت آلودگی نفتی (۱۹۷۱) به مجلس شورای اسلامی
۳۷۳	۸ - مغایرت و مخالفت لایحه تشکیل سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح با قانون اساسی و شرع
۳۷۹	۹ - مغایرت و مخالفت طرح منع شکنجه با قانون اساسی و شرع
۴۰۰	۱۰ - مغایرت و مخالفت طرح حمایت از کودکان و نوجوانان با قانون اساسی و شرع
۴۰۹	فصل چهارم - طرح و لایحه‌ای که با توجه به نظر شورای نگهبان از دستور جلسه مجلس شورای اسلامی خارج شده است
۴۱۰	۱ - مغایرت لایحه تفویض اختیار اصلاح آئین‌نامه ایمنی اتبازهای کالا مصوب ۱۳۵۲ با قانون اساسی
۴۱۴	۲ - مغایرت طرح اولویت استخدام افراد بومی با قانون اساسی

فصل پنجم - مصوبات ارجاع شده به مجمع تشخیص مصلحت نظام

۴۱۹

۱- تصویب مجدد لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری- دریایی

۴۲۰

بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری

اسلونی و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام

۴۲۵

۲ - مخالفت لایحه موافقتنامه کشتیرانی تجاری،

دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت

جمهوری مردمی بنگلادش با شرع

۴۳۰

۳ - مغایرت و مخالفت موافقتنامه بین دولت جمهوری

اسلامی ایران و کمیته حقوقی، مشورتی - آسیایی -

آفریقایی راجع به ایجاد مرکز منطقه‌ای دآوری

به تهران با قانون اساسی و شرع

۴۴۴

۴ - تصویب مجدد طرح اصلاح ماده (۱۲۸) قانون آئین نامه

دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸

و ارجاع آن به مجمع تشخیص مصلحت نظام

۴۵۶

۵ - ارجاع لایحه موافقتنامه همکاری قضائیه در

زمینه‌های حقوقی، بازرگانی، کیفری، احوال شخصیه،

استرداد مجرمان و انتقال محکومان به زندان و تصفیه

ترکه‌های بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه

به کمیسیون مربوطه و مجمع تشخیص مصلحت نظام

۴۷۳

۶ - مغایرت و مخالفت طرح گزینش با قانون اساسی و شرع

۷ - مغایرت و مخالفت طرح اختصاص درصدی از

درآمد حاصل از پخش مسابقات ورزشی توسط صدا و

سیمای جمهوری اسلامی ایران به فدراسیونهای

۴۸۷

ورزشی با قانون اساسی و شرع

- ۸ - مخالفت لایحه موافقتنامه کشتیرانی، تجاری، دریایی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه با شرع ۴۹۸
- ۹ - اصلاحیه (مرحله اول) مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی ۵۰۳
- ۱۰ - مغایرت و مخالفت طرح سه فوریتی الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ با قانون اساسی و شرع ۵۲۶
- ۱۱ - مغایرت و مخالفت لایحه الحاق جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۳۷۸/۳/۱۳ (سوّم ژوئن ۱۹۹۹) حاوی اصلاحات کنوانسیون حمل و نقل بین المللی راه آهن با قانون اساسی و شرع ۵۳۹
- ۱۲ - مخالفت لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اوکراین با شرع ۵۴۹
- ۱۳ - مغایرت و مخالفت لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور با قانون اساسی و شرع ۵۵۳
- ۱۴ - مغایرت لایحه معافیت دستگاههای دولتی از پرداخت هزینه دادرسی با قانون اساسی ۵۸۲
- ۱۵ - وجود ابهام درخصوص طرح نحوه رسیدگی به شکایات جنایات نسل کشی و ضد بشریت و تعدیات ناشی از نژادپرستی ۶۰۲
- ۱۶ - مخالفت لایحه موافقتنامه استرداد مجرمان بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری ازبکستان با شرع ۶۱۱
- ۱۷ - مخالفت طرح اصلاح ماده (۱۱۶۹) قانون مدنی با شرع ۶۱۷
- ۱۸ - مخالفت طرح نحوه رسیدگی به درخواست اعسار با موازین شرع ۶۲۶

فصل ششم - مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص طرح‌ها و لوایح ارجاع شده از سوی مجلس شورای اسلامی

۶۳۵

۱ - مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱

۶۳۶

۲ - مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص قانون اساسنامه بانک تجارت و توسعه سازمان همکاری اقتصادی «اگو»

۶۳۸

۳ - مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور

۶۴۱

۴ - مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص طرح تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی

۶۴۴

۵ - مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص موافقتنامه کشتیرانی تجاری، دریائی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اسلونی

۶۴۷

۶ - مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص موافقتنامه کشتیرانی تجاری، دریائی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری مردمی بنگلادش

۶۴۹

۷ - مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص موافقتنامه کشتیرانی تجاری، دریائی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عربی سوریه

۶۵۱

۶۵۳

۸- مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص
اصلاح تبصره ماده (۱۰۴۱) قانون اصلاح موادی از
قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰

۶۵۶

۹- مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص
موافقتنامه همکاری قضائی در زمینه‌های حقوقی،
بازرگانی، ... بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت
جمهوری عربی سوریه

۶۵۷

۱۰- مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در
خصوص الحاق یک تبصره به ماده (۱۱۳۰)
قانون مدنی

۶۶۰

۱۱- مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در
خصوص لایحه موافقتنامه بازرگانی بین دولت
جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری اوکراین

۶۶۲

۱۲- مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در
خصوص طرح اختصاص درصدی از درآمد حاصل از
پخش مسابقات ورزش توسط صدا و سیما جمهوری
اسلامی ایران به فدراسیونهای ورزشی

Collection of Guardian Council Views

**Respect To Legislation Passed By
Islamic Consultative Assembly
(sixth term-second year)**

Publication: Dadgostar

مرکز تحقیقات شورای نگهبان

شابک: ۹۶۴-۶۳۵۲-۹۶-۰۰

ISBN: 964-6352-96-0

قیمت ۲۸۰۰ تومان